OPERA D. LEONIS MAGNI, ROMANI PONTIFICIS, EIVS NOMINIS PRIMI.

Per Canonicos Regulares sancti Martini oppidi & Vniuersitatis Louaniensis, ex manuscriptis codicibus emendata.

Cum Indicibus nouis.

ANTVERPIAE,
Apud Philippum Nutium.

Anno 1583.

DIVI
LEONIS PRIMI,
PONTIFICIS RO-
MANI, VITAE
Compendium.

Ex Romano Breuiario, die XI. *Aprilis.*

LEO, Etruſcus, eo tempore præfuit Eccleſiæ, cùm Rex Hunnorum Attilas, cognomento *Flagellum Dei*, Italiam inuadens, Aquileiam triennij obſidione captam diripuit, & incendit. vnde cùm Romā ardenti furore raperetur, iamque copias, vbi Mincius in Padum influit, traijcere pararet; occurrit ei Leo, malorum Italiæ impendentium, miſericordia permotus: cuius diuina eloquentia perſuaſum eſt Attilæ, vt regrederetur: qui interrogatus à ſuis, quid eſſet, quod præter conſuetudinem, tam humiliter Romani Pontificis imperata faceret; reſpondit, ſe aſtantem quendam alium, illo loquente, ſacerdotali habitu, veritum eſſe, ſibi ſtricto gladio minitantem mortem, niſi Leoni obtemperaret. Quare in Pannoniam reuerſus eſt.

LEO autem Romæ ſingulari omnium lætitia exceptus, paulò poſt inuadenti vrbem Genſerico,

eadem eloquentiæ vi, & ſanctitatis opinione perſuaſit, vt ab incendio, ignominijs, ac cædibus abſtineret. Sed cùm Eccleſiam à multis hæreſibus oppugnari, maximeque à Neſtorianis, & Eutychianis exagitari videret, totum ſe ad eam purgandam, & in fide Catholica confirmandam contulit. Quare concilium Chalcedonenſe indixit, vbi ſexcentis triginta coactis Epiſcopis, Neſtorius, Eutychiusque condemnati ſunt, & Dioſcori fracta ſuperbia: eiuſque concilij decreta, ſua auctoritate confirmauit.

His actis, ſanctus Pontifex ſe ad reficiendas, & ædificandas Eccleſias conuertit. Cuius ſuaſu Demetria, pia fœmina, Sancti Stephani Eccleſiam conſtruxit in ſuo fundo, via Latina, tertio ab vrbe milliario: ipſe via Appia, ſub nomine ſancti Cornelij alteram condidit. Multas præterea & ſacras ædes, & ſacra earum vaſa reſtituit. In tribus baſilicis, Petri, Pauli, & Cõſtantiniana, cameras extruxit, ædificauit monaſterium vicinum baſilicæ Sancti Petri, ſepulchris Apoſtolorum cuſtodes adhibuit, quos Cubicularios appellauit. Statuit, vt in actione myſterij diceretur, Sanctum ſacrificium, immaculatam hoſtiam. Sanxit, ne monacha benedictum capitis velamen reciperet, niſi quadraginta annorum virginitatem probaſſet. His & alijs præclarè geſtis, cùm multa ſanctè & luculenter ſcripſiſſet, tertio Idus Aprilis obdormiuit in Domino. ſedit in Pontificatu annos viginti vnum, menſem vnum, dies tredecim.

EX

EX GENNADII CATALOGO ILLVSTRIVM VIRORVM, CAP. 70.

LEO vrbis Romæ Episcopus, scripsit ad Flauianũ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopum aduersum Eutychen presbyterum, qui tunc ambitione Episcopatus noua in Ecclesiam moliebatur inducere, Epistolam: in qua admonet eum, vt, si confiteretur errorem, & polliceretur emendationem, reciperet eum: Sin autem persisteret in incepto, cum sua hæresi damnaretur: Simul docet in ipsa epistola, & diuinis confirmat testimonijs, Dominum nostrum Iesum Christum, sicut & paternæ diuinitatis verum filium, ita verum humanæ naturæ esse hominem credendum, id est, ex carne virginis Mariæ carnem traxisse, & non de cœlo corpus sibi exhibuisse, sicut Eutyches asserebat. Moritur Leone & * Maiorano Imperatoribus.

* Martiano Imperantibus.

IOANNES TRITTENHEM,

ABBAS SPANHEMENSIS,

in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis.

LEO Papa primus, natione Thuscus, post Sixtum tertium sedit in Cathedra Petri annos viginti vnum: vir in diuinis scripturis eruditissimus, & in declamandis homilijs ad populum adeò celebris & facundus, vt superiorē in Ecclesia Romana habuerit neminem: quod Sermones eius clarissimi testantur. Fuit enim Ecclesiasticæ dictionis Tullius, sacræ Theologiæ Homerus, rationum fidei Aristoteles, authoritatis Apostolicæ Petrus; & in Christiano pulpito Paulus. Eius Sermones cor penetrant, afficiunt animum, fidem Catholicam dulci breuiloquio confirmant. Nec mirum, ignem diuini amoris gestans accensum in pectore, quid aliud quam verba ardentia loqueretur? Scripsit autem plura opuscula. De quibus ego tantum reperi subiecta: videlicet,

Contra Eutychen Presbyterum, Lib. ij. Sicut peritorum dilectiss.

De Symbolo Niceno: Lib. i. Credimus in vnum Deum.

Ad Leonem Augustum, testimoniorum: Lib. i. Vnum igitur hoc immob.

Ad inquisitiones Ianuarij episcopi: Lib. i. Nulla ratio finit, vt in.

De Passione Domini. Homilias xxiiij. Lib. i. Semper quidem dilectiss.

Homilias multas ad populum: Lib. i. Multis diuinarum scriptur.

Ad Fla-

Ad Flauianum Epiſcopum contra Eutychen, Lib. i. Lectis dilectionis tuæ.

Ad Leonem Auguſtum contra Eutychen, Lib. i. Promiſiſſe me memini.

Ad Turibium Epiſcopum contra Priſcill. Lib. i. Quàm laudabiliter pro Catho.

Ad Ruſticum Narbonenſem Epiſcopum: Lib. i. Subditis reſponſionibus.

Ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſium. Lib. i. Quanta fraternitati.

Epiſtolarum multarum ad diuerſos, Lib. i. Dilectiſſimo filio Eutyc. De cæteris nihil reperi.

Moritur tandem poſt multos pro Eccleſiaſtica vtilitate labores, ſub Leone Auguſto, Anno Domini CCCC LXI, Indictione quartadecima.

INDEX SERMONVM.

DIVI LEONIS HVIVS NOMINIS PAPÆ PRIMI, SERMONES IN PRAECIpuis anni totius feſtiuitatibus, ac de ſeriis quibuſdam aliis negotiis, habiti ad fidelem plebem.

IN ANNIVERSARIO DIE ASSVMPTIONIS EIVS AD Summi Pontificis Romani cúlmen & onus, Sermo primus.

Dignitates Eccleſiaſticæ à quo potiſsimum conferantur, & ad quid valeant.

LAudem Domini loquatur os meum, & nomen ſanctum eius anima mea ac ſpiritus, caro & lingua benedicat: quia non verecundæ, ſed ingratæ mentis indicium eſt, beneficia tacere diuina: & ſatis dignum eſt à ſacrificijs Dominicæ laudis, obſequium conſecrationis Pontificis inchoare: quia in humilitate noſtra memor fuit noſtri Dominus, & benedixit nobis, quia fecit mirabilia magna ſolus, vt præſentem me cerneret veſtræ ſanctitatis affectio, quem fecerat neceſſitas longæ peregrinationis abſentem. Ago igitur Deo noſtro gratias ſemper acturus pro omnibus quæ tribuit mihi: veſtri quoque fauoris arbitrium debita gratiarum actione concelebro, euidenter intelligens, quantum mihi poſsint reuerentiæ, amoris & fidei, ſtudia veſtræ dilectionis impendere, animarum veſtrarũ ſalutẽ paſtorali ſolicitudine cupienti, qui tam ſanctum de me nullis admodum præceden-

Ingratitudinis eſt beneficia Dei tacere.

tibus meritis iudicium protulistis. Obsecro igitur per misericordias Domini, iuuate votis quem desiderijs expetistis, vt & spiritus gratiæ maneat in me, & iudicia vestra non fluctuent. Præstet in commune nobis omnibus pacis bonum, qui nobis vnanimitatis studia infudit: vt omnibus diebus vitæ meæ, in omnipotentis Dei seruitium, & ad vestra paratus obsequia cum fiducia possim Dominum deprecari:
Ioan. 17. Pater sancte, conserua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, semperque proficientibus vobis ad salutem, magnificet anima mea Dominum, & in futuri
1. Thess. 2. retributione iudicij, ita mihi apud iustum iudicem sacerdotij mei ratio subsistat, vt vos mihi per bona opera vestra sitis gaudium, vos corona, qui bona voluntate syncerum præsentis vitæ testimonium præstitistis. Honorabilem igitur mihi dilectissimi, hodiernum diem fecit diuina dignatio: quæ dum humilitatem meam in summum gradum prouehit, quod neminem suorum sperneret, demonstrauit. Vnde etsi necessarium est trepidare de merito, religiosum est tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi * honoris est autor, ipse fiet administrationis adiutor: & ne sub magnitudine gratiæ succumbat infirmus: dabit virtutem, qui contulit dignitatem. Recurrente igitur per suum ordinem diem, quo me Dominus Episcopalis officij voluit habere principium, vera mihi in gloriã Dei causa est lætandi: qui mihi, vt multum à me diligeretur, multa dimisit: & vt mirabilem faceret gratiam suam, in eum munera sua contulit, in quo meritorũ suffragia non inuenit.

*oneris

Quid nos moneat Deus in honorum collatione. Quo opere suo Dominus, quid cordibus nostris insinuat, quidve cõmendat: nisi vt de iustitia sua nemo præsumat, & de ipsius misericordia nemo diffidat? Quæ tunc euidentius præeminet: quando peccator

sancti-

ſanctificatur, & abiectus erigitur. Neque enim de qualitate noſtrorum operum pendet cœleſtium menſura donorum: aut in iſto ſeculo, in quo tota vita tentatio eſt, hoc vnicuique retribuitur, quod meretur: vbi ſi iniquitates Dominus obſeruaret, nullus iudicium ſuum ſuſtineret. Magnificate ergo dilectiſsimi Dominū mecum, & exaltemus nomen eius in inuicem: vt tota ratio celebritatis hodiernæ ad laudē ſui referatur authoris. Nam quod propriè ad affectum animi mei pertinet, confiteor me plurimum de omnium veſtrum deuotione gaudere. Cumque hanc venerabilium conſacerdotum meorum ſplendidiſsimā frequentiam video, angelicum nobis in tot ſanctis ſentio intereſſe cōuentum: Nec dubito abundantiori nos hodie diuinæ præſentiæ gratia viſitari, quando ſimul adſunt, & vno lumine micant, tot ſpecioſiſsima tabernacula Dei, tot membra excellentiſsima corporis Chriſti. Nec abeſt, vt confido, ab hoc cœtu etiam beatiſsimi Apoſtoli Petri pia dignatio, & fida dilectio: neque veſtram deuotionem ille deſeruit, cuius vos reuerentia congregauit. De veſtro itaque & ipſe gaudet affectu, & in conſortibus honoris ſui, obſeruantiā Dominicæ inſtitutionis amplectitur, probans ordinatiſsimam totius Eccleſiæ charitatem, quæ in Petri ſede Petrū ſuſcepit, & à tanti amore paſtoris, nec in perſona tam imparis tepeſcit hæredis. Vt ergo hæc pietas dilectiſsimi, quam erga humilitatem meam vnanimiter exhibetis, fructum ſui ſtudij conſequatur, miſericordiſsimam Dei noſtri clemētiam ſupplices obſecrate: vt in diebus noſtris expugnet impugnantes nos, muniat fidem noſtram, multiplicet dilectionē, augeat pacem, meque ſeruulum ſuum, quem ad oſtendendas diuitias gratiæ ſuæ, gubernaculis Eccleſiæ

clesiæ voluit præsidere, sufficientem tanto operi, & *ædificationi vtilem vestræ * defensioni dignetur efficere, & ad hoc tempora nostræ seruitutis extendere, vt proficiat deuotioni, quod fuerit largitus ætati: per Christum Dominum nostrum, Amen.

SERMO II. IN ANNIVERSARIO die assumptionis eiusdem ad Summi Pontificis munus.

Pontificatus qualitas secundum ordinem Melchisedech quæ sit.

QVoties nobis misericordia Dei donorũ suorũ dies renouare dignatur: iusta dilectissimi & rationabilis causa est lætandi, si officij origo suscepti, ad laudem sui referatur autoris. Hanc enim obseruantiam omnibus quidẽ sacerdotibus cõgruam, *quoniã sed mihi necessariam maximè esse cognosco, * qui respiciens ad exiguitatis meæ tenuitatem, & ad suscepti muneris magnitudinem, etiam ego illud pro- *Abacuc 3.* pheticum debeo proclamare: Domine audiui auditum tuum, & timui: cõsideraui opera tua & expaui. Quid enim tam insolitum, tam pauendum, quàm labor fragili, sublimitas humili, dignitas non merenti? Et tamen non desperamus, neque deficimus, quia nõ de nobis, sed de illo præsumimus, qui operatur in nobis. Vnde & Dauidicum Psalmum dilectissimi non ad nostram elationem, sed ad Christi *Psal. 103.* Domini gloriam consona voce cantauimus. Ipse est enim, de quo propheticè scriptũ est: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. hoc est, non secundum ordinem Aaron, cuius sacerdotium per propaginem sui seminis currens temporalis ministerij fuit, & cum veteris testamenti lege cessauit: sed secundum ordinem Melchisedech, in

Sacerdos est Christus secundũ ordinem Melchisedech.

quo

quo æterni Pontificis forma præcessit: & dum quibus parentibus sit æditus, non refertur, in eo ille intelligitur ostendi, cuius generatio non potest enarrari. Denique cum huius diuini sacerdotij sacramẽtum etiam ad humanas peruenit functiones, nõ per generationum tramitem * currit, nec quod caro & *curritur. sanguis creauit, eligitur: sed cessante priuilegio patrum, & familiarũ ordine prætermisso, eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus sanctus præparauit: vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuersitas sacerdotalis atque regalis est, nõ prærogatiua terrenæ originis obtineat vnctionem, sed dignatio cœlestis gratię gignat antistitem. Quamuis ergo dilectissimi nos ad explendam nostri officij seruitutẽ & infirmi inueniamur & segnes, dum si quid deuotè & strenuè agere cupimus, ipsius nostræ conditionis fragilitate tardamur: habentes tamen incessabilem propitiationem omnipotentis & perpetui sacerdotis, qui similis nostri, æqualis patri, diuinitatem vsque ad humana submisit, humanitatem vsque ad diuina prouexit, dignè & piè de ipsius constitutione gaudemus: quoniam etsi multis pastoribus curam suarũ ouium delegauit, ipse tamen dilecti gregis custodiam non reliquit. De cuius principali æternoque præsidio etiam Apostolicæ opis munimen accepimus, quod vtiq; ab opere suo non vacat: & firmitas *Ecclesiæ stabilitas.* fundamenti, cui totius Ecclesiæ superstruitur altitudo, nulla incumbentis sibi templi mole lassescit. Soliditas enim illius fidei quæ in Apostolorũ principe est laudata, perpetua est: & sicut permanet, quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Chistus instituit. Cùm enim sicut Euangelica lectione reseratum est, interrogasset dominus *Math. 10.* discipulos, quẽ ipsum (multis diuersa opinantibus)

crede-

crederent, respondissetq; beatus Petrus dicens: Tu es Christus filius Dei viui: Dominus ait: Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petrã ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam: & tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cœlis. Manet ergo dispositio veritatis: & beatus Petrus in accepta fortitudine petræ perseuerans, suscepta Ecclesiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cæteris est ordinatus, vt dum petra dicitur, dum fundamentum pronunciatur, dum regni cœlorum ianitor constituitur, dum ligandorum soluendorumq; arbiter, mansura etiam in cęlis iudiciorum suorum definitione, præficitur: qualis ipsi cum Christo esset societas, per ipsa appellationum eius mysteria nosceremus. Qui nunc plenius & potentius ea quę sibi commissa sunt, peragit: & omnes partes officiorum atque curatum in ipso & cum ipso, per quem est glorificatus, exequitur. Si quid itaque à nobis rectè agitur, rectèque discernitur: si quid à misericordia Dei quotidianis supplicationibus obtinetur: illius est operum atque meritorũ, cuius in Sede sua viuit potestas, excellit autoritas. Hoc enim obtinuit dilectissimi illa confessio, quæ à Deo patre Apostolico inspirata cordi, omnia humanarũ opinionum incerta transcendit: & firmitatem petræ, quæ nullis impulsionibus quateretur, accepit. In vniuersa namque Ecclesia, Tu es Christus filius Dei viui, quotidie Petrus dicit: & omnis lingua, quæ Dominũ cõfitetur, magisterio huius vocis imbuitur. Hæc fides diabolũ vincit, & captiuorum eius

Fidei ecclesiæ Romanæ preconium.

eius vincula diſſoluit. Hæc erutos mundo, inſerit cœlo,& portę inferi aduerſus eā pręualere non poſſunt. Tanta enim diuinitus ſoliditate munitus eſt: vt eam nec hæretica vnquam corrumpere prauitas, nec pagana potuerit ſuperare perfidia. His itaque modis dilectiſsimi,rationabili obſequio celebratur hodierna feſtiuitas: vt in perſona humilitatis meæ ille intelligatur, ille honoretur, in quo & omnium paſtorū ſolicitudo cum commendatarū ſibi ouium cuſtodia perſeuerat, & cuius etiā dignitas in indigno hærede non deficit. Vnde venerabilium quoque fratrum & cōſacerdotum meorum deſiderata mihi & honoranda præſentia hinc ſacratior eſt atque deuotior,ſi pietatē huius officij, in quo adeſſe dignati ſunt,ei principaliter deferunt,quem non ſolum huius Sedis præſulem, ſed & omnium Epiſcoporum nouerunt eſſe primatem. Cum ergo cohortationes noſtras auribus veſtrę ſanctitatis adhibemus,ipſum vobis cuius vice fungimur,loqui credite: quia & illius vos affectu monemus,& non aliud vobis,quàm quod docuit,prædicamus,obſecrantes,vt ſuccincti lumbos mētis veſtræ,caſtam & ſobriam vitā in Dei timore ducatis, nec concupiſcentijs carnis, mens principatus ſui oblita,conſentiat. Breuia & caduca ſunt terrenarum gaudia voluptatum, quæ ad æternitatem vocatos, à ſemitis vitæ conantur auertere. Fidelis ergò & religioſus animus ea quæ ſunt cœleſtia concupiſcat,& diuinarum promiſsionū auidus, in amorem ſe incorruptibilis boni, & in ſpem veræ lucis attollat. Certi autem eſtote dilectiſsimi,quod labor veſter, quo vitijs reſiſtitis, & carnalibus deſiderijs repugnatis, placens in conſpectu Dei eſt atq; precioſus, nec ſolum vobis, ſed etiā mihi apud Dei miſericordiam profuturus: quia de profectu gregis gloria-

Petrus omnium Epiſcoporum primus.

1.Thes. 2. gloriatur cura pastoris. Corona enim mea, sicut
Roman. 1. Apostolus ait, & gaudium vos estis: si fides vestra, quæ ab initio Euangelij in vniuerso mundo prædicata est in dilectione & sanctitate permanserit. Nam licet omnem Ecclesiam, quæ in toto est orbe terrarum, cunctis oporteat florere virtutibus, vos tamen præcipuè inter cæteros populos decet meritis pietatis excellere: quos in ipsa Apostolicæ petræ arce fundatos, & Dominus noster Iesus Christus cùm omnibus quos redemit, & beatus Apostolus Petrus præ omnibus erudiuit, per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

SERMO III. IN ANNIVERsario die eiusdem assumptionis.

Sacerdotium supremum quare beato Petro & eius collatum successoribus.

GAudeo dilectissimi de religioso vestræ deuotionis affectu, & Deo gratias ago quòd in vobis pietatē Christianæ vnitatis agnosco. Sicut enim ipsa frequentia vestra testatur, intelligitis diei huius recursum ad communem lætitiam pertinere, & honorem celebrari totius gregis, per annua festa pastoris. Nam licet vniuersa Ecclesia Dei distinctis ordinata sit gradibus, vt ex diuersis membris, sacrati corporis subsistat integritas, nos tamen omnes, si-
1. Cor. 12. cut ait Apostolus, in Christo Iesu vnum sumus, nec quisquam ab alterius ita est diuisus officio: vt non ad connexionem pertineat capitis, cuiuslibet humilitas portionis. In vnitate igitur fidei atque baptismatis, indiscreta nobis societas dilectissimi, & generalis est dignitas, secundum illud beatissimi Petri
1. Petr. 2. Apostoli sacratissima voce dicētis: Et ipsi tanquam lapides viui superædificamini in domos spiritales,

sacerdo-

ſacerdotium ſanctum, offerentes ſpiritales hoſtias, acceptabiles Deo per Ieſum Chriſtum. Et infrà: Vos autem genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, populus acquiſitionis. Omnes enim in Chriſto regeneratos, crucis ſignum efficit Reges, ſancti verò Spiritus vnctio conſecrat ſacerdotes, vt præter iſtam ſpecialem noſtri miniſterij ſeruitutẽ, vniuerſi ſpiritales & rationales Chriſtiani agnoſcant ſe regij generis & ſacerdotalis officij eſſe conſortes. Quid enim tam regium, quàm ſubditum Deo animum corporis ſui eſſe rectorem? Et quid tam ſacerdotale, quàm vouere Domino conſcientiam puram, & immaculatas pietatis hoſtias de altari cordis offerre? Quod cum omnibus per Dei gratiam commune ſit factum, religioſum tamen nobis atque laudabile eſt, de die prouectionis noſtræ, quaſi de proprio honore gaudere, vt vnum celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pontificij ſacramentum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſius quidem in ſuperiora profluxit, ſed non parcè etiam in inferiora deſcendit. Quum itaque dilectiſsimi de conſortio iſtius muneris magna nobis materia ſit communium gaudiorũ, verior tamen nobis & excellentior erit cauſa lætandi, ſi non in noſtræ humilitatis conſideratione remoremini, cùm multo vtilius multoque ſit dignius, ad beatiſsimi Petri Apoſtoli gloriam contemplandam, aciem mentis attollere, & hunc diem in illius potiſsimum veneratione celebrare, qui ab ipſo omnium chariſmatum fonte tam copioſis eſt irrigationibus inundatus: vt cum multa ſolus acceperit, nihil in quenquam ſine illius participatione tranſierit. Verbum enim caro factum fuerat, & habitabat iam in nobis, & reparando humano generi totum ſe Chriſtus impenderit. Nihil indiſ-

Sacerdotiũ quomodo competat omnibus Chriſtianis

Hoſtiæ ſpiritales.

Ioan. 1.

indiſpoſitum ſapientię, nihil erat arduum poteſtati. Famulabantur elementa, miniſtrabant ſpiritus, angeli ſeruiebant, nec vllo modo poterat inefficax eſſe ſacramentum, quod ſimul ipſius deitatis vnitas operabatur & trinitas. Et tamen de toto mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuerſarum gentium vocationi & omnibus apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ patribus præponatur: vt quamuis in populo Dei multi ſacerdotes ſint, multique paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile dilectiſsimi huic viro conſortium potentiæ ſuæ tribuit diuina dignatio: & ſi quid cum eo commune cæteris voluit eſſe principibus, nunquã niſi per ipſum dedit, quicquid alijs non negauit. Omnes denique Apoſtolos Dominus, quid de ſe homines opinentur, interrogat: & tamdiu ſermo reſpondentium communis eſt, quamdiu humanæ intelligentiæ ambigüitas explicatur. At vbi quid habeat ſenſus diſcipulorum, exigitur, primus eſt in Domini cõfeſsione, qui primus eſt in Apoſtolica dignitate. Qui cum dixiſſet, Tu es Chriſtus filius Dei viui: reſpondit ei Ieſus, Beatus es Simon Bar-Iona: quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Id eſt, ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec terrena opinio te fefellit, ſed inſpiratio cœleſtis inſtruxit: & non caro & ſanguis, ſed ille me tibi, cuius ſum vnigenitus filius, indicauit. Et ego, inquit, dico tibi: hoc eſt, ſicut pater meus tibi manifeſtauit diuinitatem meam: ita & ego notam tibi facio excellentiã tuam, quia tu es Petrus: Id eſt, cum ego ſim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio vtraque vnum, ego fundamentum, præter quod nemo poteſt aliud ponere: tamen tu quoque petra eſt, quia mea virtute

Petrus princeps paſtorũ à Chriſto conſtitutus.

Matth. 16.

Epheſ. 2.
1. Corin. 3.

Petrus dicitur petra, ſupra quã fundatur Eccleſia.

ſolidaris, vt quæ mihi poteſtate ſunt propria; ſint tibi mecum participatione communia. Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem æternum extruam templum, & Eccleſiæ meę cœlo inſerenda ſublimitas, in huius fidei firmitate conſurget. Hanc confeſsionem portę inferi non tenebunt: mortis vincula non ligabunt. Vox enim iſta vox vitæ eſt. Et ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit: ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beatiſsimo Petro, Tibi dabo claues regni cœlorum, Et quæcunque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis: Et quæcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem etiam in alios Apoſtolos vis poteſtatis iſtius, & ad omnes Eccleſiæ principes decreti huius conſtitutio cōmeauit: ſed non fruſtra vni commendatur, quod omnibus intimetur. *Petrus omnibus Apoſtolis Prælatus.* Petro enim ideo hoc ſingulariter creditur: quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma pręponitur. Manet ergo Petri priuilegium: vbicunque ex ipſius fertur æquitate iudicium. Nec nimia eſt vel ſeueritas, vel remiſsio, vbi nihil erit ligatum, nihil ſolutum, niſi quod beatus Petrus aut ſoluerit aut ligarit. Inſtante autem paſsione ſua Dominus, quæ diſcipulorum erat turbatura conſtantiam: Simon, inquit, Simon *Luc. 22.* ecce Satanas expoſtulauit vos, vt cribraret ſicut triticum: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos: vt non intretis in tentationem. Commune erat omnibus Apoſtolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamē ſpecialis à domino

Christus specialiter pro Petro rogauit. Petri cura suscipitur,& pro fide Petri propriè supplicatur, tanquã aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa nõ fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur,& diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium,vt firmitas, quæ per Christũ Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur. Cum itaque, dilectissimi,tantum nobis videamus præsidium diuinitus institutum,rationabiliter & iustè in ducis nostri meritis & dignitate lætamur, gratias agentes sempiterno Regi, redemptori nostro Domino Iesu Christo, qui tantam potentiam dedit ei quem totius Ecclesiæ principem fecit:vt si quid etiã nostris temporibus rectè per nos agitur, recteque disponitur, illius operibus, illius sit gubernaculis *Luc. 22.* deputandum,cui dictum est: Et tu conuersus,confirma fratres tuos,& cui post resurrectionem suam dominus ad trinam æterni amoris professionem *Ioan. 21.* mystica insinuatione ter dixit: Pasce oues meas. Quod nunc quoque proculdubio facit & mandatum Domini pius pastor exequitur,confirmans nos *Oratio sanctorum pro nobis.* cohortationibus suis, & pro nobis orare non cessans,vt nulla tentatione superemur. Si autem hanc pietatis suæ curam omni populo Dei, sicut credendum est, vbique prætendit: quanto magis nobis alumnis suis opem suam dignatur impendere,apud quos in sacro beatæ dormitionis thoro,eadem qua præsedit,carne,requiescit? Illi ergo hunc seruitutis nostræ natalitium diem,illi adscribamus hoc festum,cuius patrocinio, Sedis ipsius meruimus esse consortes,auxiliante nobis per omnia gratia domini nostri Iesu Christi, qui viuit & regnat cum Deo patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO

SERMO I. DE COLLECTIS.

Eleemosyna quid prosit, & vti præstetur.

MVltis diuinarum scripturarũ testimonijs edocemur: quantum eleemosynarum meritum, & quanta sit virtus. Certum est enim, vnumquemq; nostrum animæ suæ benefacere: quoties misericordia sua inopiæ succurrit alienæ. Prompta ergo & facilis dilectißimi apud nos largitas esse debet: si credimus sibi vnumquemque id præstare, quod indigentibus tribuit. Thesaurum enim suum condit in cœlo: qui Christum pascit in paupere. Benignitatem itaque in hoc & dispensationem diuinę pietatis agnosce. Idcirco enim te abundare voluit, vt per te alius non egeret: & per ministerium operis tui, pauperem ab egestatis labore, te à peccatorum multitudine liberaret. O mira prouidentia & bonitas creatoris: vt vno facto duobus vellet esse succursum. Ventura igitur Dominica, dies collectarum futurus est. Hortor & moneo sanctitatem vestram, vt singuli quique & pauperum memineritis & vestri, nec pro poßibilitate virium vestrarum negligatis in egentibus Christum: qui tantum nobis pauperes commendauit, vt se in ipsis vestiri, ac suscipi testaretur, & pasci: Christus Dominus noster qui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Eleemosynarum fructus.

SERMO II. DE COLLECTIS.

Eleemosyna vt sit secundum lauacrum à peccatis, & opus maximæ charitatis.

NOtum vobis dilectißimi & familiare mandatum pastorali prędicamus hortatu: vt in opere misericordiæ studeatis esse deuoti, quod etiamsi nunquam à vestra sanctitate negligitur, nunc tamen

promptius est & impensius exequendum: quia primus collectarum dies saluberrimè à sanctis patribus institutus hoc exigit, vt vnusquisq; prout votiuum atque possibile est, in vsus atque alimoniam pau-

Eleemosynis extinguntur peccata.

perum de vestris facultatibus conferatis: scientes præter illud regenerationis lauacrum, in quo vniuersorum ablutæ sunt maculæ peccatorum, hoc re-

1. Cor. 13. medium infirmitati humanæ diuinitus esse dona-

1. Pet. 4. tum: vt si quid culparum in hac terrena habitatione contrahitur, eleemosynis deleatur. Eleemosynæ enim opera charitatis sunt. Et scimus, quòd charitas operit multitudinem peccatorum. Proinde dilectissimi in secundam feriam spontaneas * collectas vestras solicitè præparate: vt quicquid vobis de temporalibus substantijs dempseritis, id multiplicatum in æterna retributione sumatis.

* collectiones

SERMO III. DE COLLECTIS.

Eleemosyna quantum excruciet dæmones, quidve sentiendum de collectis.

CHristianæ pietatis est dilectissimi, vt quæ apostolicis sũt traditionibus instituta, perseuerãti deuotione seruentur. Nam illi beatissimi discipuli veritatis, hoc diuinitus inspirata commendauere doctrina, vt quoties cæcitas paganorum * in superstitionibus suis esset intentior, tunc præcipuè populus Dei, orationibus & operibus pietatis instaret, quoniam immundi spiritus, quantum gentilium errore lętantur, tantum verę religionis obseruantia atteruntur: & augmenta iustitiæ vrunt impietatis authorem. Cuius impia & prophana commenta, ne sacratis Deo vero cordibus aliquid pollutionis inferrent, beatus magister gentium præcauebat, cum

* super institutioni bus suis

Opera bona excrucient diabolum.

2. Cor. 6. voce Apostolica diceret: Nolite iugum cum infidelibus

ibus ducere. Quæ enim participatio iustitiæ cum
niquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? Et
deinde vocē prophetici spiritus addidit, dicēs: Exite *Isa. 52.*
exite de medio eorū, & separamini, dicit Dominus,
& immundum ne tetigeritis. Vnde quoniam ad de-
struendas antiqui hostis insidias in die, quo impij
sub idolorum suorum nomine diabolo seruiebant,
prouidētissimè in sancta Ecclesia prima est instituta
collectio, volumus dilectionem vestram tertia feria
per omnes regionum vestrarum Ecclesias cum vo-
luntarijs eleemosynarum oblationibus conuenire.
In quo opere, etsi non est omnium æqualis facultas,
debet esse par pietas: quoniam fidelium largitas,
non de muneris pensatur pondere, sed de beneuo-
lentiæ quantitate. Habeant in hoc misericordiæ
commercio etiam pauperes lucrum, & ad sustenta-
tionem egentium, de quantacunque substantia ali-
quid, quod eos non contristet, excerpant. Sit diues *Meritum*
munere copiosior, dum pauper animo non sit infe- *eleemosy-*
rior. Quamuis enim maior speretur redditus de *næ.*
maiore semente: potest tamen etiam de exigua sa-
tione multus fructus prouenire iustitię. Iustus enim
est iudex & verax, qui neminem fraudat mercede
meritorum. Et ideo nos curam pauperum vult ha-
bere, vt in futuræ retributionis examine, miseri-
cordibus, quam promisit, misericordiam largiatur
Christus Deus noster, qui cum Patre & Spiritu san-
cto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO IIII. DE COLLECTIS & Eleemosyna.

Eleemosyna vt saluet hominem.

Misericordia dilectissimi & iustitia Dei, formā
retributionum suarum à mundi constitutio-

 ne dis-

ne diſpoſitam, per doctrinam Domini noſtri Ieſu Chriſti, benignißima nobis expoſitione reſerauit, vt acceptis rerum ſignificationibus, quæ futura credimus, iam quaſi geſta noſceremus. Sciebat enim Redemptor noſter atque Saluator, quantos fallacia diaboli per totum mundum ſparſiſſet errores, & quàm multis ſuperſtitionibus maximã ſibi partem humani generis ſubdidiſſet. Sed ne vltra per ignorantiã veritatis, creatura ad imaginem Dei condita, in præcipitia perpetuæ mortis ageretur: Euangelicis paginis iudicij ſui inſeruit qualitatem, quæ omnem hominem à callidißimi hoſtis reuocaret inſidijs, quum iam nulli eſſet incognitũ, quæ bonis ſperanda præmia, & quæ malis eſſent inferenda ſupplicia. Incentor namque ille autorq; peccati, primum ſuperbus, vt caderet, deinde inuidus, vt noceret, quia in veritate non ſtetit, totam vim ſuam in mendacio collocauit, omniaque deceptionum genera de hoc venenatißimo artis ſuæ fonte produxit: vt ab illo bono, quod ipſe propria elatione perdiderat, ſpem humanæ deuotionis excluderet, eóſque in conſortium damnationis ſuæ traheret, ad quorum ipſe reconciliatione pertinere non poſſet. Quicquid igitur hominum quibuſlibet impietatibus Deum læſit, huius fraude traductum, huius eſt nequitia deprauatũ. Facilè enim in omnia flagitia impulit, quos in religione decepit. Sciens autem Deum non ſolum verbis, ſed etiam factis negari, multis quibus auferre non potuit fidem, ſuſtulit charitatem: & agro cordis ipſorum auaritiæ radicibus occupato, ſpoliauit fructu operum, quos non priuauit confeßione labiorum. Propter has ergo dilectißimi verſutias hoſtis antiqui, ſcire nos voluit ineffabilis benignitas Chriſti, quid in die retributionis de vniuerſitate homi-

Ioan. 8.

Diaboli aſtus & malitia in deceptione generis humani.

Fides ſine charitate eſſe poteſt. Ad Tit. 1.

ominum esset decernendũ, vt dum in hoc tempore
gitimorum remediorum medicina prębetur, dum
lisis reparatio non negatur, & qui diu fuerunt ste-
iles, posśint tandem esse fœcundi, præueniatur dis-
osita censura iustitię, & nunquam à cordis, oculis,
iuinæ discretionis imago discedat. Veniet enim in Matth.25.
naiestatis suæ gloria Dominus, sicut ipse prædixit,
deritque cum eo radians in splendoribus suis, in-
umerabilis angelicarum multitudo legionum, cõ- Iudicij extremi forma.
regabuntur ante thronum potentiæ eius omnium
entium populi, & quicquid hominum vniuersis
eculis toto terrarum orbe progenitum est, in con-
pectu iudicantis adstabit. Separabuntur ab iniustis
usti, à nocentibus innocentes: & cum præparatum
ibi regnum recensitis misericordiæ operibus filij
ietatis acceperint, exprobrabitur, duritia sterilita-
is iniustis: & nihil habentes sinistri commune cum
extris, in ignem ad diaboli & angelorum eius tor-
nenta dispositum, omnipotentis iudicis dãnatione
nittetur: cum illo habituri pœnæ communionem,
uius elegerunt facere volũtatem. Quis igitur istam
ortem æternorum cruciatuum non pauescat. Quis
nala nunquam finienda non timeat? Sed cum ideo
lenuntiata sit seueritas, vt misericordia quęreretur Opera misericordiæ saluant hominem.
n diebus præsentibus cum misericordiæ est largi-
ate viuendum, vt homini post periculosam negli-
gentiam, ad pietatis opera reuertenti, posśibile sit
ab hac sententia liberari. Hoc enim agit potentia
udicis, hoc gratia Saluatoris, vt relinquat impius
vias suas: & ab iniquitatis suæ consuetudine pecca-
tor abscedat. Misereantur pauperũ, qui sibi volunt
parcere Christum. Faciles sint in alimenta misero-
rum, qui cupiunt ad societatẽ pertingere felicium.
Non sit vilis homini homo, nec in quoquam despi-

ciatur illa natura quam rerum conditor suam fecit. Cui enim laborantium licet negare: quod Christus sibi profitetur impendi? Iuuatur conseruus, & gratiam refert Dominus. Cibus egeni, regni cœlestis est precium: & largitor temporalium, hæres efficitur æternorum. Vnde autem exigua ista impendia, tanta æstimari taxatione meruerunt, nisi quia pondera operũ charitatis lance pensantur, & quum amatur ab homine, quod Deus diligit, merito in eius ascenditur regnũ, in cuius transitur affectum? Ad horum ergo operum dilectissimi piam curã dies nos Apostolicæ institutionis inuitat, in quo sanctarum collectionum prima collectio est prudenter à patribus & vtiliter ordinata: vt quia in hoc tempore gentilis quondam populus superstitiosius dæmonibus seruiebat, contra prophanas hostias impiorũ, sacratissima à nobis nostrarum eleemosynarũ celebraretur oblatio. Quod quia incrementis Ecclesiæ fructuosissimum fuit, placuit esse perpetuum. Vnde hortamur sanctitatem vestram, vt per Ecclesias regionum vestrarum quarta feria de facultatibus vestris, quantum suadet possibilitas & voluntas expensas misericordiæ conferatis: vt possitis illam beatitudinem promereri, in qua sine fine gaudebit, qui intelligit super egenum & pauperem. Ad quem intelligẽdum dilectissimi, solicita benignitate vigilandum est: vt quem modestia tegit, & verecundia præpedit, inuenire possimus. Sunt enim qui palam poscere ea quibus indigent, erubescunt: & malunt miseria tacitæ egestatis affligi, quam publica petitione confundi. Intelligendi ergo isti sunt, & ab occulta necessitate reuelandi: vt hoc ipso amplius gaudeant, cũ & paupertati eorũ consultum fuerit & pudori. Recte autem in egeno & paupere, ipsius Iesu Christi Domini

Institutiones Apostolorũ seruandæ sunt

Psal. 40.
Pauperibus verecundis subueniendum est.

nostri

ſtri perſona ſentitur: qui cũ eſſet diues, ſicut dicit 2. Cor. 8.
poſtolus, inops factus eſt, vt nos ſua paupertate
taret. Et ne deeſſe nobis ſua præſentia videretur,
humilitatis & gloriæ ſuę temperauit myſterium,
quem regem & Dominum in maieſtate patris
loramus, eundem in ſuis pauperibus paſceremus:
berandi ob hoc in die mala à dãnatione perpetua,
pro intellecti pauperis cura, regni cœleſtis con-
rtijs inſerendi. Vt autem in omnibus dilectiſsimi
laceat Domino veſtra deuotio, etiam ad hanc vos
ortamur induſtriam: vt Manichæos vbicunque la- Manichei
ētes, veſtris presbyteris publicetis. Magna eſt enim hæretici
ietas, prodere latebras impiorum: & ipſum in eis, prodendi
ui ſeruiunt, diabolum debellare. Contra iſtos enim ſunt.
ilectiſsimi, omnem quidem orbẽ terrarum, & to-
am vbiq; Eccleſiam decet * fidei arma arripere. Sed * ſcutum
eſtra in hoc opere deuotio debet excellere, qui in
rogenitoribus veſtris Euangelium crucis Chriſti
b ipſo beatiſsimorum Apoſtolorum Petri & Pauli
re didiciſtis. Non ſinantur latere homines, qui legẽ
er Moſen datã, in qua Deus vniuerſitatis conditor
ſtenditur, recipiendam eſſe non credunt: prophe-
is & ſancto Spiritui contradicunt: Pſalmos Daui-
licos, qui per vniuerſalem Eccleſiam cum omni
ietate cantantur, damnabili impietate auſi ſunt re-
utare: Chriſti Domini natiuitatem ſecũdum carnẽ
egant, paſsionem & reſurrectionẽ eius ſimulatam
licunt fuiſſe, nõ veram: Baptiſmum regenerationis
otius gratiæ virtute diſpoliant. Nihil eſt apud eos
ſanctum, nihil integrum, nihil verum. Cauendi ſunt
ne cuiquam noceant: prodendi ſunt, ne in aliqua ci-
uitatis noſtræ parte conſiſtant. Vobis dilectiſsimi,
ante tribunal Domini proderit, quod indicimus,
quod rogamus. Dignũ eſt enim, vt eleemoſynarum
ſacri-

ſacrificio & huius operis palma iungatur: auxilian-
te nobis per omnia Domino Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO V. DE COLLECTIS & Eleemoſynis.

Eleemoſynæ ac temperantia bona quæ, virtuteſq́; omnes non prodeſſe ſine miſericordiæ operibus.

Patrum traditiones

APoſtolicæ traditionis dilectiſsimi inſtituta ſeruãtes, paſtorali vos ſolicitudine cohortamur, vt diem, quem illi ab impiorum ſuperſtitutione purgatum, miſericordiæ operibus cõſecrarunt, deuotione religioſę conſuetudinis celebremus, oſtendentes apud nos autoritatẽ patrum viuere, eorumq́; doctrinã in noſtra obedientia permanere, quoniam ſancta tantæ conſtitutionis vtilitas, non præterito tantum tempori, ſed etiam noſtræ proſpexit ætati: vt quod illis profuit ad deſtructionem vanitatum, hoc nobis proficeret ad incrementa virtutum. Quid autẽ tam aptum fidei, quid tam conueniens pietati, quàm egentium iuuare paupertatem, infirmorum curam recipere, fraternis neceſsitatibus ſubuenire? & conditionis propriæ in aliorũ labore meminiſſe? In quo opere quantum quis poſsit, quantumq́; non poſsit, ſolus veraciter ille diſcernit, qui nouit, quid quibuſque contulerit. Non ſolum enim ſpiritales opes & dona cœleſtia Deo donante capiuntur, ſed etiam terrenæ & corporeæ facultates ex ipſius largitate proueniunt: vt merito rationem earum quæſiturus ſit, quæ nõ magis poſsidenda tradidit, quàm diſpenſanda commiſit. Muneribus igitur Dei iuſtè & ſapienter vtendum eſt, ne materia boni operis fiat cauſa peccati. Nam diuitiæ quidem, quantum ad ipſas ſpecies earum atque ſubſtãtias pertinet, bonæ ſunt,

Terrenarũ facultatum non tã poſſeſsio quam diſpenſatio nobis commiſſa eſt.

unt,& humanæ ſocietati plurimum proſunt,cum à beneuolis habentur & largis, nec illas aut luxurioſus prodigit, aut auarus abſtrudit, vt tam pereant male conditæ,quàm inſipienter expenſæ.Quamuis autem laudabile ſit,intemperantiam fugere,& turpium voluptatum damna vitare,multiq; magnificè dedignentur facultates ſuas occulere, & in copia fluentes vilem atque ſordentem horreant parcitatem: non eſt tamen talium aut felix abundantia aut probanda frugalitas, ſi ipſis tantum propriæ opes ſeruiunt, ſi eorum bonis nulli iuuantur pauperes, nulli fouentur infirmi: ſi de magnarum abundantia facultatum, non captiuus redemptionem, non peregrinus ſolatium, non exul ſentit auxilium. Huiuſmodi diuites, egentiores ſunt omnibus egenis. Perdunt enim illos redditus, quos poſſunt habere perpetuos: & dum breui nec ſemper libero incumbunt vſui, nullo iuſtitiæ cibo, nulla miſericordiæ ſuauitate paſcuntur, foris ſplendidi, intus obſcuri: abundantes temporalium,inopes æternorum: quia ipſi animas ſuas fame afficiunt,& nuditate dehoneſtant: qui de ijs,quæ terrenis horreis cõmendarunt, nihil theſauris cœleſtibus intulerunt.Sed fortè ſunt aliqui diuitum, qui licet nullis largitionibus pauperes Eccleſiæ ſoleant adiuuare: alia tamẽ mandata Dei cuſtodiunt, & inter diuerſa fidei & probitatis merita venialiter ſibi æſtimant vnam deeſſe virtutem. Verum hæc tanta eſt, vt ſine illa cæteræ, etſi ſint,prodeſſe non poſsint. Quàuis enim quis fidelis ſit, & * caſtus,& ſobrius,& alijs maioribus ornatus inſignibus, miſericors tamen ſi non eſt, miſericordiam non meretur. Ait enim Dominus: Beati miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus. Cum autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & ſe-

Temperantiæ modus ac bonum.

Auarorũ et prodigorum egeſtas.

* cautus,

Matth. 5.

Virtutes aliæ abſque miſericor-

diæ operibus non prosunt. & sederit in throno gloriæ suæ,& congregatis omnibus gentibus, bonorum & malorum fuerit facta discretio:in quo laudabuntur qui ad dexteram Dei

Matth. 25. stabunt,nisi in operibus beneuolentiæ & charitatis officijs, quæ Iesus Christus sibi impensa reputabit? Quoniam qui naturam hominis suam fecit,in nullo se ab humana humilitate discreuit. Sinistris verò quid obijcietur, nisi neglectus dilectionis, duritia inhumanitatis, & pauperibus misericordia denegata? Quasi nec alias virtutes dextri, nec alias offensiones habeant sinistri. Sed illo magno summoque iudicio tanti æstimabitur vel largitatis benignitas, vel tenacitatis impietas, vt pro plenitudine omniū virtutum, & pro summa omnium commissorum, & per vnum bonum isti introducantur in regnum, & per vnum malum illi mittantur in ignem æternū. Nemo igitur dilectissimi, de vllis sibi bonæ vitæ meritis blandiatur: si illi defuerint opera charitatis. Nec de sui corporis qualitate securus sit, qui nulla

Eleemosynæ bonæ. eleemosynarum purificatione mundatur. Eleemosynæ enim peccata delent,mortem perimunt,& pœnam perpetui ignis extinguunt. Sed qui ab earum fructu fuerit vacuus, erit ab indulgētia retribuentis

Prouer. 21. alienus,dicente Salomone: Qui obthurat aures,ne audiat imbecillem: & ipse inuocabit Dominum,&

Tob. 4. non erit qui exaudiat eum. Vnde & Tobias filium

Fides sine operibus mortua est. suum præceptis pietatis instituens: Ex substātia,inquit, tua fac eleemosynam, & noli auertere faciem

Abac. 2. tuam ab vllo paupere: ita fiet,vt nec à te auertatur

Roman. 1. facies Dei. Hæc virtus omnes facit vtiles esse virtu-

Galat. 3. tes,quæ ipsam quoque fidem,ex qua iustus viuit,&

Heb. 10. quæ sine operibus mortua nominatur, sui admix-

Iacob. 2. tione viuificat: Quia sicut in fide est operum ratio,

Galat. 6. ita in operibus fidei fortitudo. Dum ergo tempus habe-

abemus, ficut ait Apoſtolus, operemur bonum, naximè autem ad domeſticos fidei. Bonum autem acientes non deficiamus, tempore enim ſuo metenus. Præſens itaq; vita tempus eſt ſationis & retriutionis, tempus eſt meſsis: quando vnuſquiſque eminum fructus, ſecundum ſationis ſuæ percipiet uantitatẽ. De prouentu autem iſtius ſegetis nemo alletur, quia animorum ibi magis quàm impendioum menſura taxabitur: & tantum reddent exigua e exiguis, quantum magna de magnis. Et ideo dictiſsimi ſatisfiat Apoſtolicis inſtitutis. Et quia die Dominica, prima eſt futura collectio, omnes vos euotioni voluntariæ pręparate: vt vnuſquiſque ſeundum ſufficientiam ſuam habeat in ſacratiſsima blatione conſortium. Exorabunt pro vobis & pſæ eleemoſynæ, & ij, qui veſtris muneribus iuuanur: vt ad omne opus bonum idonei ſemper eſſe oſsitis, in Chriſto Ieſu Domino noſtro: qui viuit z regnat per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO I. DE IEIVNIO decimi menſis & collectis.

Creatio hominis vt fuerit ad Dei imaginem, quantumve oratio, ieiunium, & eleemoſyna, nos Deo commendent.

SI fideliter dilectiſsimi atque ſapienter creationis noſtræ intelligamus exordium, inueniemus hominem ideo ad imaginem Dei conditum, vt imitaor ſui eſſet autoris: & hanc eſſe naturalem noſtri eneris dignitatem, ſi in nobis quaſi in quodã ſpeulo diuinę benignitatis forma reſplendeat. Ad quã uotidie nos vtique reparat gratia Saluatoris, dum uod cecidit in Adam primo, erigitur in ſecundo. Cauſa autem reparationis noſtræ non eſt niſi miſeicordia Dei, quem non diligeremus, niſi prius nos

ipſe

ipse diligeret: & tenebras ignorantiæ nostræ, sua veritatis luce discuteret. Quod per sanctum Esaiam
Esaia 41. Dominus denuntians, ait: Adducam cæcos in viam, quā ignorabant, & semitas quas nesciebant, faciam illos calcare. Faciam illis tenebras in lucem, & praua in directa. Hæc verba faciam illis, & non relinquam
Esaia 65. eos. Et iterum: Inuentus sum, inquit, à non quęrentibus me, & palam apparui ijs, qui me non interrogabant. Quod quomodo impletum sit, Ioannes
1. Ioan. 5. Apostolus docet, dicens: Scimus quoniam filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus verū,
1. Ioan. 4. & simus in vero filio eius. Et iterum: Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos. Diligendo itaque nos Deus, ad imaginem suam nos reparat, & vt in nobis formam suæ bonitatis inueniat, dat vnde ipsi quoque, quod operatur, operemur: accendens scilicet mentium nostrarum lucernas, & igne nos suæ charitatis inflammans, vt non solum ipsum, sed etiam quicquid diligit, diligamus.
Amicitia vera quæ sit. Nam si inter homines ea demum firma amicitia est, quam morum similitudo sociarit, cùm tamen parilitas voluntatum sæpè in reprobos tendat affectus: quantum nobis optandum atque nitendum est, vt in nullo ab ijs, quæ Deo sunt placita, discrepemus?
Psal. 29. De quo dicit Propheta: Quoniam ira in indignatione eius, & vita in voluntate eius: quia non aliter in nobis erit dignitas diuinę maiestatis, nisi imitatio fuerit voluntatis. Dicente itaque Domino, Diliges
Matth. 22. Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & diliges proximum tuum sicut teipsum: suscipiat fidelis anima autoris sui atque rectoris immarcescibilem charitatem, totamque se etiam eius subijciat voluntati, in cuius operibus atque iudicijs nihil vacat à veritate iustitiæ, nihil à misera-

niſeratione clementiæ: quoniam etſi magnis quis
aboribus & multis fatigetur incommodis, bona
ſt illi cauſa tolerandi, qui ſe aduerſis, vel corrigi
ntelligit, vel probari. Charitatis verò iſtius pietas
erfecta eſſe non poterit, niſi diligatur & proximus.
Quo nomine non ij tantum intelligendi ſunt, qui *Proximus noſter quis ſit.*
obis amicitia aut propinquitate iunguntur: ſed
mnes prorſus homines, cum quibus nobis natura
ommunis eſt, ſiue illi hoſtes ſint, ſiue ſocij, ſiue li-
eri, ſiue ſerui. Vnus enim nos conditor finxit, vnus
os creator animauit, eodem cuncti cœlo & aëre,
ſdem vtimur diebus & noctibus. Quumq; alij ſint
oni, alij mali, alij iuſti, alij iniuſti: Deus tamen om- *Actor. 14.*
ibus largitor, omnibus eſt benignus, ſicut Licao-
ijs à Paulo & Barnaba Apoſtolis dicitur de proui-
lẽtia Dei, Qui in præteritis generationibus dimiſit
mnes gentes ingredi vias ſuas: Et quidem non ſine
eſtimonio ſemetipſum reliquit, benefaciens eis, de
ęlo dans pluuiam & tempora fructifera, & implens
ibo & iuſtitia corda noſtra. Dedit autem nobis
naiores diligẽdi proximum cauſas Chriſtianæ gra-
iæ latitudo, quæ ſe per omnes partes totius orbis
xtẽdens, neminem deſpectat, dum docet neminem
egligendum: Et merito etiam inimicos diligi, & *Matth. 5.*
ro perſecutoribus ſibi præcipit ſupplicari, qui ex *Rom. 12.*
mnibus quotidie gentibus fractis oliuæ ſuę ramis,
ermen inſerens oleaſtri, de inimicis reconciliatos,
e alienis adoptiuos, de impijs facit iuſtos, vt omne *Philip. 2.*
enu flectatur, cœleſtium, terreſtrium, & infernorũ:
 omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus
Chriſtus in gloria eſt Dei Patris. Cum ergo Deus
onos nos eſſe velit, quia bonus eſt, nihil nobis de-
et de eius iudicijs diſplicere. Nam non per omnia
lli gratias agere, quid eſt aliud, quàm ex quadam

C eum

eum parte reprehendere? Audet plerunque humanā insipientia aduersus creatorem suum, non solum de inopia, sed etiam de copia, murmurare: vt & quum aliquid, non suppetit, querula, & quum quædam
Matth. 9. exuberant, sit ingrata. Multæ messis Dominus
Luca 16. horreorum suorum plenitudinem fastidiuit, & ad copiam vindemiæ affluentis ingemuit: nec de magnitudine fructuum gratulatus, sed de vilitate conquestus est. Si autem parcior fuerit in susceptis terræ seminibus & castigatiore prouentu vites, oleæque defluxerint, accusatur annus, arguuntur elementa, & nec aëri parcitur nec cœlo: quum fideles & pios discipulos veritatis nihil magis commendet & muniat, quàm perseuerans in Deum in-
1. Thes. 5. defessa laudatio, dicente Apostolo: Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite. Hæc enim voluntas Dei est in Christo Iesu in omnibus nobis. Huius autem deuotionis quemadmodum poterimus esse participes, nisi rerum varietas constantiam mentis exerceat? vt amor directus in Deum, nec inter secunda superbiat, nec inter aduersa deficiat. Quod placet Deo, placeat & omnibus nobis, de omni mensura munerum eius gaudeamus. Qui bene vsus est magnis, vtatur bene & modicis. Tam nobis copia, quàm parcitate consulitur. Nec in spiritalibus lucris angustia grauabimur fructuum, si fœcunditas nō arescat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra non dedit. Semper illi, quod largiatur, occurrit, cui bene velle non deficit. Ad omnia igitur dilectissimi opera pietatis, omnium nobis qualitas prosit annorum, nec beneuolentiam Christianā difficultas temporalis impe-
4. Reg. 4. diat. Nouit Dominus vasa hospitalis viduæ in opus
Ioan. 2. pietatis suæ vacuata complere; nouit aquas in vina

con-

onuertere: nouit de paucissimis panibus, quinque *Ioan. 6.*
nilia esurientium saturare populorum: & ille, qui
n suis pascitur, quæ potuit augere dando, potest
nultiplicare sumendo. Tria verò sunt quæ maximè *Tria potissimum misericordiæ opera.*
d religiosas pertinent actiones, Oratio scilicet, Ie-
unium, & Eleemosyna, Quibus exercendis omne
uidem tempus acceptũ, sed illud est studiosius ob-
eruãdum, quòd Apostolicis accepimus traditioni-
us consecratum, sicut etiam decimus hic mensis
norem refert veteris instituti, vt tria illa, de quibus
ocutus sum, diligẽtius exequamur. Oratione enim
ropitiatio Dei quæritur, Ieiunio concupiscentia
arnis extinguitur, Eleemosynis peccata redimũtur. *Daniel. 4.*
mulque per omnia Dei in nobis imago renouatur,
& in laudem eius semper parati, & ad purificatio-
em nostram sine cessatione soliciti, & ad sustenta-
onem proximi indesinenter simus intenti. Hæc
iplex obseruantia dilectissimi, omnium virtutum
omprehendit effectus: Hæc ad imaginẽ & similitu-
nẽ Dei peruenit, & à Spiritu sancto inseparabiles
cit: Quia in Orationibus permanet fides recta, in *Intercessio sanctorum.*
iunio innocẽs vita, in Eleemosynis mens benigna.
uarta igitur & sexta Feria ieiunemus: Sabbato
tem apud beatissimum Apostolum Petrum vi-
lias celebremus: qui & Orationes, & Ieiunia, &
leemosynas nostras, precibus suis dignabitur ad-
uare: per Dominum nostrum Iesum Christum,
ui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in
cula seculorum, Amen.

SERMO II. DE IEIUNIO DECIMI mensis, & Collectis eiusdem.

Ieiunium mensis Septembris cur institutum, eiúsque efficacia.

QVod temporis ratio & deuotionis nostræ admonet cōsuetudo, pastorali vobis dilectissimi solicitudine prædicamus, decimi mensis celebrandum esse Ieiunium: quo pro consummata perceptione omnium fructuum, diligentissimè largitori eorum Deo, continentiæ libamen offertur. Quid enim potest efficacius esse ieiunio? cuius obseruātia appropinquamus Deo, & resistentes diabolo, vitia blanda superamus. Semper enim virtuti cibus, ieiunium fuit. De abstinentia denique prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubria consilia, & per voluntarias afflictiones caro concupiscentijs moritur, virtutibus spiritus innouatur. Sed quia non solo ieiunio animarum nostrarum salus acquiritur, ieiunium nostrum misericordijs pauperum suppleamus. Impēdamus virtuti, quod subtrahimus voluptati. Fiat refectio pauperis, abstinentia ieiunantis. Studeamus viduarum defensioni, pupillorū vtilitati, lugentium consolationi, dissidentium paci. Suscipiatur peregrinus, adiuuetur oppressus, vestiatur nudus, foueatur ægrotus: vt quicunque nostrum de iustis laboribus autori bonorum omnium Deo sacrificium huius pietatis obtulerit, ab eodem regni cœlestis prēmium percipere mereatur. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatum Petrum Apostolum pariter vigilemus, cuius suffragantibus meritis, quæ poscimus impetrare possimus, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Ieiunij efficacia.

SERMO III. DE IEIVNIO DECIMI mensis, & eleemosynis eiusdem.

Ager Dominicus vt fide muniatur, ieiunijs exerceatur, eleemosyna seratur, orationibusq; fœcundetur.

In Do-

IN Dominico agro dilectiſsimi, cuius operarij ſumus, oportet nos prudenter atque vigilanter ſpiritalem exercere culturam: vt perſeueranti induſtria, quæ legitimis temporibus ſunt exequenda, curantes, de ſanctorum operum fruge lætemur. Quæ ſi pigro ocio & inerti deſidia negligantur, terra noſtra nihil generoſi geminis pariet, & ſpinis ac tribulis ſubdita, non producet, quæ condenda ſint horreis, ſed quæ vrenda ſint flammis. Ager autem iſte dilectiſsimi, rorante deſuper gratia Dei, fide munitur, ieiunijs exercetur, eleemoſynis ſeritur, orationibus fœcundatur: vt inter plantationes rigationesque noſtras, nullius amaritudinis radix pullulet, nec ſe incrementa cuiuſquam noxiæ ſtirpis attollant, ſed enecato omni ſemine vitiorum, conualeſcat ſeges læta virtutum. Ad quam diligentiam omni quidem nos tempore pietatis magiſter adhortatur, ſed in his diebus, qui huic operi ſunt ſpecialius præſtituti, maior animoſitas & cura eſt excitāda feruentior: ne quod pium eſt agere non indictum, impium ſit negligere prædicatum. Decimi itaque menſis ieiunium, ad quod charitatem veſtram religioſo propoſito nouimus præparatam, vnanimiter auxiliante Chriſto celebrantes, hortamur monētes, vt vnuſquiſque ſecundum menſuram poſsibilitatis, quam accepit à Deo, in bonis operibus eniteſcat. Quia & inimici noſtri, qui noſtra ſanctificatione torquentur, in his diebus, quos ad maiorem obſeruantiam nobis diſpoſitos eſſe nouerunt, vehementius ſæuiunt, & ſubtiliore inſidiantur aſtutia: vt alijs immittendo metum inopiæ de largitatis expenſis, alijs inijciendo triſtitiam de labore ieiunij, quàm plurimos à conſortio huius deuotionis abducant. Contra quas tentationes dilectiſsimi, vigilet in no- *Diabolus bene operantibus magis inſidiatur.*

bis pij cordis intentio, & à Christianis mētibus cogitationes diffidentiæ repellantur. Modicū est enim quod pauperi satis est, nec victus illius, nec vestitus onerosus est. Vile enim est, quod esurit: vile est, quod sitit: & nuditas, quæ indiget operiri, non poscit ornari. Et tamen Dominus noster tam operū pius nostrorū arbiter, tam benignus est æstimator, vt etiam
Matth.10. pro calice aquæ frigidæ sit præmium redditurus. Et quia iustus est inspector animorū, non impendium solum operis, sed etiam affectum est remuneraturus operantis, per Christum Dominum nostrum.

SERMO IIII. DE IEIVNIO DECIMI mensis, & de eleemosynis eiusdem.

Ieiunium in vtroque testamento obseruatum, quid valeat contra peccata.

CONfidenter vos, dilectißimi, ad pietatis opera hortamur, quia experimētis didicimus, libenter vos suscipere, quod monemus. Scitis nanque, & Deo docente cognoscitis, ad æternū vobis gaudium profuturam diuinorum obseruantiam mandatorum. In quibus exequendis quia humana fragilitas plerumque lassescit, & in multis per lubricum suæ infirmitatis offendit, misericors & pius Dominus remedia nobis & adiutoria dedit, per quæ veniam obtinere possimus. Quis enim tot illecebras mūdi, tot insidias diaboli, tot denique pericula suæ mutabilitatis euaderet, nisi clementia regis æterni mallet
Pugna continua christianorum. nos reparare, quàm perdere? Nam & qui iam redempti, iam regenerati, filij lucis effecti sunt, quàm diu tamen in hoc mundo, qui totus in maligno po-
1. Ioan. 5. situs est, detinentur: quàm diu infirmitati carnis, corruptibilia & temporalia blandiūtur, nō possunt istos dies sine tentatione trāsire. Nec facilè cuiquam

pro-

prouenit tam incruenta victoria, vt inter multos hostes frequentesque conflictus, etiam si sit liber à morte, sit quoque immunis à vulnere. Curandis igitur læsionibus, quas sæpè incidunt, qui cũ inuisibili hoste configũt, trium maximè remediorum est adhibenda medicina: in Orationis instantia, in castigatione Ieiunij, in Eleemosynæ largitate, Quæ cum pariter exercentur, Deus propitiatur, culpa deletur, tentator eliditur. Et ijs quidem præsidijs semper fidelis anima debet accingi, sed tunc studiosius præparari, cum ij adsunt dies, qui propriè sunt ad hæc pietatis officia præstituti. De quorum ordine est etiam decimi huius mensis solenne ieiunium, quod non ideo negligendum est, quia de obseruantia veteris legis adsumptum est, tanquam hoc de illis sit, quę inter discretiones ciborum, inter baptismatum differentias, & auium pecudumq; hostias, esse desierunt. Illa enim quæ rerũ futurarũ figuras gerebat, impletis, quæ significauere, finita sunt. Ieiuniorum verò vtilitatẽ, noui testamenti gratia non remouit, & continentiam semper corpori atque animæ profuturam, pia obseruatione suscepit: quoniam sicut permanet apud intelligentiã Christianã, Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies, Et: Diliges Dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, & diliges proximum tuum sicut teipsum, & cætera talium mandatorũ: ita quod in eisdem libris de ieiuniorum sanctificatione & curatione præceptum est, nulla interpretatione vacuatur. In omni enim tempore omniq; vita huius seculi, ieiunia nos contra peccata faciunt fortiores. Ieiunia contra concupiscentias vincunt, tentationes repellunt, superbiam inclinãt, iram mitigant, & omnes bonæ voluntatis affectus, ad maturitatẽ totius virtutis enutriunt: si tamen in

Ieiunium licet in veteri testamento sit obseruatũ, tamen etiã in nouo obseruandum est.

Matth. 4.

Matth. 22.

societatem sibi beneuolentiam charitatis assumant, & in operibus misericordiæ se prudēter exerceant. Ieiunium enim sine eleemosyna, non tam purgatio animæ: quàm carnis afflictio est, magisque ad auaritiam, quàm ad continentiam referendū est, quādo aliquis sic à cibo abstinet, vt etiam à pietate abstineat. Nostra ergo ieiunia dilectissimi abundent fructibus largitatis, & in pauperes Christi benignis sint fœcunda muneribus. Nec tardentur in hoc opere mediocres, quia parum sit, quod possint de sua facultate decerpere. Nouit Dominus omnium vires, & scit iustus inspector, de qua mensura quisq; quid tribuat. Dissimiles quidem substantiæ, similes erogationes habere non possunt. Sed æquatur plerunque merito, quod distat impendio: quia potest esse par animus, etiam vbi impar est census. Hæc itaque vt adiuuante Deo pia deuotione curentur, quarta & sexta feria ieiunemus: Sabbato verò apud beatum Petrum Apostolum vigilias celebremus, cuius orationibus adiuti in omnibus misericordiam Dei mereamur.

SERMO V. DE IEIVNIO DECIMI mensis, & de eleemosynis eiusdem.

Ieiunij & eleemosynarum fructus, ac hæreticorum prodigiosa seruitus.

SVblimitas quidem, dilectissimi, gratiæ Dei hoc quotidie operatur in cordibus Christianis, vt omne desiderium nostrum à terrenis ad cœlestia transferatur. Sed & præsens vita per creatoris opem ducitur, & per ipsius prouidentiam sustinetur: quia idem est largitor temporalium, qui promissor est æternorum. Sicut enim pro spe futuræ felicitatis, ad quam per fidem currimus, gratias Deo agere debemus,

nus, quod ad perceptionem tantæ præparationis
uehimur: ita pro ijs quoque commodis, quæ sin-
gulorum annorum reuolutione cõsequimur, Deus
nobis honorandus atque laudandus est, qui sic
erræ fœcũditatem ab initio dedit: sic pariendorum
ructuum leges in quibusque germinibus & semini-
bus ordinauit, vt nunquam sua instituta desereret,
ed in rebus conditis benigna conditoris admini-
tratio permaneret. Quicquid ergo ad vsus homi-
num segetes, vineæ, oleæque pepererint, totum hoc
liuinæ bonitatis largitate profluxit: quę elemento-
rum qualitate variata, dubios agricolarum labores
lementer adiuuit, vt vtilitatibus nostris venti &
mbres, frigora & æstus, dies noctesque seruirent.
Non enim sibi ad effectus operum suorum humana
atio sufficeret, nisi plantationibus & rigationibus
solitis Deus incrementa præberet. Vnde plenum
pietatis atque iustitiæ est, vt de ijs quæ nobis cœle-
tis pater misericorditer contulit, nos quoque alios
adiuuemus. Sunt enim plurimi, qui nullam in agris,
nullam in vineis, nullam habent in oleis portionē,
quorum inopiæ de ea, quam Dominus dedit, copia
consulendum est, vt & ipsi nobiscum Deo pro terrę
fœcunditate benedicant, & gaudeant posidentibus
fuisse donata, quæ etiam pauperibus ac peregrinis
fuerunt facta communia. Felix est illud horreum, & *Eleemosynæ fructus.*
omnium fructuum multiplicatione dignissimum,
de quo egentium & debilium saturatur esuries, de
quo releuatur peregrini necessitas, de quo deside-
rium fouetur infirmi. Quos ideo sub diuersis mo-
lestijs iustitia Dei laborare permisit, vt & miseros
pro patientia, & misericordes pro beneuolentia
coronaret. Huic autem operi, dilectissimi, cùm
omnia oportuna sint tempora, hoc nunc præcipuè

 aptum

aptum est atq; côueniens, in quo sancti patres nostri diuinitus inspirati, decimi mensis sanxere ieiunium, vt omnium fructuum collectione conclusa, rationabilis Deo abstinentia dicaretur: & meminisset quisque ita vti abundantia, vt & circa se abstinentior, & circa pauperes esset effusior. Efficacissima enim pro peccatis deprecatio est in eleemosynis atque ieiunijs, & velociter ad diuinas côscendit aures

Prouer. 11. talibus oratio eleuata suffragijs. Quoniam, sicut scriptum est, animæ suæ benefacit vir misericors, & nihil vniuscuiusque tam proprium, quàm quod impendit in proximum. Pars enim corporalium facultatum, quæ indigentibus ministratur, in diuitias transit æternas: & illæ opes de hac largitate pariuntur, quę nullo vsu minui, nulla poterũt corruptione

Matth. 5. violari. Beati autẽ misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus: & ipse erit illis summa præmij, qui est forma præcepti. Inter hæc autem, dilectissimi, opera pietatis, quæ nos Deo magis magisque commendant, dubium non est, quin hostis noster, nocendi cupidus & peritus, acrioribus inuidiæ stimulis incitetur: vt quos apertis & cruentis persecu-

Hæretici ministri diaboli. tionibus impugnare nô finitur, sub falsa Christiani nominis professione corrumpat, habens hæreticos huic operi seruientes, quos à Catholica fide deuios, sibique subiectos, militare in castris suis sub diuer-

Genes. 3. sis erroribus fecit. Et sicut decipiendis primis hominibus ministerium sibi serpentis adsumpsit: ita horum linguas ad seducendos rectorum animos, veneno suæ salsitatis armauit. Sed ijs insidijs dilectissimi pastorali solicitudine, in quâtum Dominus auxiliatur, occurrimus: Et ne quid de sancto grege pereat, præcauentes, paternis vos denuntiationibus

Psal. 119. admonemus, vt labia iniqua & linguam dolosam, à

ibus animam ſuam Propheta liberari poſtulat,
clinetis: quoniam ſermo eorum, ſicut ait beatus
poſtolus, ſerpit vt cancer. Humiliter irrepunt, 2. Tim. 2.
ndè capiunt, molliter ligant, latenter occidunt.
niunt enim ſicut Saluator prædixit, ſub veſtitu Matth. 7.
ium, intus autem ſunt lupi rapaces: quia nō poſ- Heretici mentiūtur
it veras & ſimplices oues fallere, niſi Chriſti no- ſe Chriſtianos.
ne tegerent rabiem beſtialem. In ijs autem om-
bus operatur, qui cum ſit veræ illuminationis
imicus, in lucis ſe angelū transfigurat. Huius arte
ſilides, huius Marcion callet ingenio, hoc duce
itur Sabellius, hoc præcipitatur rectore Photi-
is, huius poteſtati famulatur Arrius, huius ſpiritui
ruit Eunomius. Tota denique beſtiarum talium
hors hoc præſide ab Eccleſiæ vnitate diſceſsit,
oc magiſtro à veritate deſciuit. Sed cum in cunctis
eruerſitatibus multiformem teneat principatum,
cem tamen ſibi in Manichæorum ſtruxit inſania, Manichæorum impietas.
latiſsimam in eis aulam in qua ſe exultantius ia-
aret, inuenit, vbi non vnius prauitatis ſpeciem,
d omnium ſimul errorum impietatumq; mixtu-
m generaliter poſsideret. Quod enim in paganis
ophanum, quod in Iudæis carnalibus cæcum,
uod in ſecretis magicę artis illicitum, quod deniq;
omnibus hæreſibus ſacrilegum atque blaſphe-
ium eſt, hoc in iſtos, quaſi in ſentinam quandam
im omniū ſordium concreatione confluxit. Vnde
niuerſas eorum impietates ac turpitudines enarra-
, perlongum eſt, ſuperat enim verborum copiam,
riminum multitudo. Ex quibus ad indicandum
auca ſufficiunt, vt de ijs quæ audieritis, etiam illa,
uæ verecundè prætermittimus, æſtimetis. De ſa- Manichæorum ſacrificia.
ris tamen eorū quæ apud illos tam obſcœna ſunt,
uàm nefanda, quod inquiſitioni noſtræ Dominus
mani-

manifestare voluit, non tacemus, ne quisquam putet nos de hac re dubiæ famæ & incertis opinionibus credidisse. Residentibus itaque mecum Episcopis ac presbyteris, ac in eundem consessum Christianis viris ac nobilibus congregatis, electos & electas eorum iussimus præsentari. Qui quum de peruersitate dogmatis sui & de festiuitatum suarum consuetudine multa referarent, illud quoque scelus, quod eloqui verecundum est, prodiderunt, quod tanta diligentia inuestigatum est, vt nihil minus credulis, nihil obtrectatoribus relinqueretur ambiguum. Aderant enim omnes personæ, per quas infandum facinus fuerat perpetratum, puella scilicet vt multũ decennis, & duæ mulieres, quæ ipsam nutrierant, & huic sceleri præpararant. Præsto erat etiam adolescentulus vitiator puellæ, & Episcopus ipsorum detestandi criminis ordinator. Omnium par fuit horum & vna confessio, & patefactum est execratum, quod aures nostræ vix ferre potuerũt. De quo ne apertius loquentes, castos offendamus auditus, gestorum documenta sufficiunt: quibus plenissimè docetur nullam in hac secta pudicitiam, nullam honestatem, nullam penitus reperiri castitatem, in qua lex est mendacium, diabolus religio, sacrificium turpitudo. Hos itaque homines, dilectissimi, per omnia execrabiles atque pestiferos, quos aliarum regionum perturbatio nobis intulit crebriores, ab amicitia vestra penitus abdicate, vosque præcipuè mulieres à talium notitia & colloquijs abstinete: ne dum fabulosis narrationibus incautus delectatur auditus, in diaboli laqueos incidatis. Qui sciens, quod primum virum mulieris ore seduxerit, perq; fœmineam credulitatem omnes homines à paradisi felicitate deiecerit, vestro nunc quoque sexui securiore

re insidiatur astutia, vt eas, quas sibi potuerit per
nistros suæ falsitatis illicere, & fide spoliet & pu-
re. Illud quoque vos, dilectißimi, obsecrans mo- *Heretici*
o, vt si cui vestrum innotuerit, vbi habitent, vbi *prodendi*
ceant, quos frequentent, & in quorum societate *sunt.*
quiescant, nostræ solicitudini fideliter indicetis:
ia parum prodest vnicuique, quod protegente
iritu sancto ab istis ipse non capitur, si cum alios
oi intelligit, non mouetur. Contra communes
stes pro salute communi, vna communis debet
e vigilantia: ne de alicuius membri vulnere etiam
a poßint membra corrūpi. Et qui tales non pro-
ndos putant, in iudicio Christi inueniantur rei de
entio, etiam si non contaminantur assensu. Adsu-
ite igitur religiosæ solicitudinis pium zelum, &
ntra sæuißimos animarum hostes, omnium fi-
lium cura consurgat. Ideoque enim misericors
eus quandam nobis partem prodidit hominum
oxiorum, vt manifestato periculo, excitaretur di-
gentia cautionis. Non sufficiat, quod actum est;
d eadem Inquisitio perseueret: quæ hoc auxiliante
eo consequitur, vt non solum, qui recti sunt, in-
olumes perseuerent, sed etiam multi, qui diabolica
eductione decepti sunt, ab errore reuocentur. Ve-
ræ autem Orationes & Eleemosynæ atq; Ieiunia,
isericordi Deo per hanc ipsam deuotionem sa-
ratius * adferentur: cùm etiam hoc opus fidei ad *offeren-
mnia officia pietatis accesserit. Quarta igitur & tur:
exta feria ieiunemus: Sabbato autem apud pręsen-
em beatißimum Apostolum Petrum vigilias cele-
remus. Qui sicut experimur & credimus, pro com
nendatis sibi à Domino ouibus indesinentur pa-
torales prętendit excubias, exoraturus deprecatio- *Intercesßio*
ibus suis, vt Ecclesia Dei, quæ ipsius est prædica- *sanctorum.*
tionibus

tionibus instituta, ab omni errore sit libera: per Christum Dominum nostrum, Amen.

SERMO VI. DE IEIVNIO DECIMI mensis, & de misericordiæ operibus.

Morbus auaritiæ quis, & fructus eleemosynarum ac ieiuniorum Christianorum.

CA. I. *vtilitatis

EVangelicis sanctionibus dilectissimi multum * autoritatis præbet doctrina legalis, cùm quædam de mandato veteri ad nouam obseruantiam transferuntur: & ex ipsa Ecclesiastica deuotione demonstratur, quod Dominus Iesus Christus non venit legē soluere, sed adimplere. Cessantibus enim significationibus, quibus Saluatoris nostri nuntiabatur aduētus: & peractis figuris, quas abstulit ipsa præsentia veritatis, ea quæ vel ad regulas morum, vel ad simplicem Dei cultū, ratio pietatis instituit, in eadem apud nos forma, in qua sunt condita, perseuerant: & quæ vtrique testamento erant congrua, nulla sunt commitatione variata. Ex ijs autem est etiam decimi mensis solenne ieiunium, quod à nobis nunc annua est consuetudine celebrādum: quia plenum iustitiæ est atque pietatis, gratias diuinæ agere largitati pro fructibus, quos in vsus hominū secundum summæ prouidentiæ temperamentum terra produxit. Quod vt prompto animo nos facere monstremus, non solum continentiam Ieiunij, sed etiam Eleemosynarum curam oportet assumi: vt de terra quoq; cordis nostri, germen iustitię & fructus charitatis oriatur, & misericordiam Dei pauperum ipsius miserendo mereamur. Efficacissima enim est ad exorandum Deum postulatio, cui pietatis opera suffragantur: quoniam qui suum ab inope nō auertit animum, cito ad se Domini conuertit auditum,

Matth. 5. *Vetus lex in noua impletur.*

dicente

dicente Domino: Estote misericordes, sicut & pa- *Luc. 6.*
ter vester misericors est. Dimittite, & dimittetur *Eleemosy-*
vobis. Quid hac iustitia benignius? Quid hac retri- *narum vti-*
butione clementius, vbi sententia iudicaturi in po- *litas.*
testate ponitur iudicandi? Date, inquit, & dabitur
vobis. Quam cito diffidentiæ solicitudo & auaritiæ
est amputata cunctatio: vt quod reddituram se pro- * huma-
mittit veritas, secura expendat * humilitas. nitas.

¶ Constans esto Christiane largitor, da quod C A. 2.
accipias: sere, quod metas: sparge quod colligas.
Noli metuere dispendium, noli de dubio suspirare
prouentu. Substantia tua cum bene erogatur, au-
getur: & concupiscere iustum misericordiæ lu-
crum, æterni quæstus est sectari commercium. Mu-
nerator tuus vult te esse munificum, & qui dat vt
habeas, mandat vt tribuas dicens: Date & dabitur *Luc. 6.*
vobis. Amplectenda est tibi promissionis istius gra-
tulanda conditio. Quamuis enim non habeas, nisi *1. Cor. 4.*
quod acceperis: non potest tamē non habere, quod
dederis. Qui ergo pecunias amat, & multiplicare
opes suas immodicis optat augmentis, hoc potius
sanctum fœnus exerceat, & hac vsurarum arte dites-
cat, vt non hominum laborantium captet necessi-
tates, ne per dolosa officia laqueos incidat insolu-
bilium debitorum, sed illius sit creditor, illius fœ-
nerator, qui dicit: Date, & dabitur vobis, &, Qua
mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis.
Infidelis autem & iniquus est etiam sibi, qui quod
æstimat diligendum, non vult habere perpetuum.
Quātalibet adijciat, quantalibet condat & cōgerat,
inops de hoc mundo & egenus abscedet, dicente
Dauid propheta, Quoniā cùm interierit, non acci- *Psal. 48.*
piet omnia, neque descēdet cum eo gloria eius. Qui
si benignus esset animæ suæ, illi bona sua crederet,

qui

qui & idoneus fideiussor est pauperum, & largissimus redditor vsurarum. Sed iniusta & impudens auaritia, quæ beneficium se dicit præstare, cùm decipit, nõ credit Deo veraciter promittenti, & credit homini trepidè paciscenti: Dumque certiora existimat præsentia quàm futura, meritò in hoc frequenter incurrit, vt ei cupiditas iniusti lucri non iniusti causa sit damni.

Auaritiæ morbus.

CA. 3. ¶ Vnde quilibet sequatur euentus, mala semper est ratio fœnerantis, cui pecuniam & minuisse & auxisse peccatũ est: vt aut miser sit amittendo, quod dedit, aut miserior accipiendo, quod non dedit. Fugienda prorsus est iniquitas fœnoris & lucrũ, quod omni caret humanitate, vitandum est. Multiplicatur quidem facultas iniustis & tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam fœnus pecuniæ, funus est animæ. Quid enim de huiusmodi hominibus sentiat Deus, sacratissimus propheta Dauid manifestat. Qui cùm diceret, Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? responso diuinæ vocis instruitur, & eum ad æternam requiem pertinere cognoscit, qui inter alias piæ conuersationis regulas, pecuniam suam non dedit ad vsuram: & à tabernaculo Dei ostenditur alienus, & à sancto mõte eius extraneus, qui dolosum quęstum de pecuniæ suæ captat vsuris: & dum per aliena cupit damna ditari, æterna dignus est egestate punire.

Fœneratorum malum.

Psal. 14.

CA. 4. ¶ Vos itaque dilectissimi, qui ex toto corde promissionibus Domini credidistis, fugientes auaritiæ lepram immundissimam, donis Dei piè & sapienter vtimini: Et quoniã de ipsius largitate gaudetis, date operam vt possitis gaudiorũ vestrorum habere cõsortes. Multis enim, quæ vobis suppetunt, desunt:

in quorundam indigentia, materia vobis data est
uinæ bonitatis imitandæ: vt per vos etiam in alios
neficia diuina transirent, & benè dispensantes té-
oralia, acquireritis æterna. Quarta igitur & sexta
ria ieiunemus: Sabbato autem apud beatissimum
etrum Apostolum vigilemus, cuius orationibus
obis per omnia obtineatur diuina protectio, per
hristum Dominum nostrum, Amen.

SERMO VII. DE IEIVNIO DECIMI mensis, & Eleemosynis.

t homo Christianus impugnetur assiduè, quæq; sint pijs arma contra inuisibiles hostes.

PRæsidia militiæ Christianæ, dilectissimi, sancti-
. ficandis mentibus nostris atque corporibus di-
nitus instituta, ideò cum dierum temporumque
urriculis sine cessatione reparantur: vt infirmitatũ *Naturæ humanæ infirmitas.*
ostrarum ipsa nos medicina commoneat. Natura
uippe mutabilis & de peccati labe mortalis, licet
iam iam redempta & sacro Baptismate sit renata:
quantum est passibilis, in tantum est ad deteriora
rocliuis, corrumpereturque carnali desiderio, nisi
piritali muniretur auxilio, quia sicut illi nunquam
eest, vnde corruat: ita semper præsto est, vnde sub-
stat dicente Apostolo, Fidelis enim Deus qui vos *1. Cor. 10.*
on patietur tentari supra id, quod potestis, sed fa-
iet prouentum, vt possitis sustiuere. Quamuis ergo
Dominus protegat bellatores, & milites suos ille, *Psal. 23.*
ui potens est in prælio, cohortetur & dicat, Nolite *Ioan. 16.*
imere, quia ego vici mundum: sciendum tamen est *Pugnãdum homini con tinuè.*
ilectissimi, hoc incitamẽto formidinem sublatam
sse, non pugnam, & retuso aculeo timoris, causam
manere certaminis: quod ab hoste versuto, terri-
biliter quidem furore persecutionis mouetur, sed

innocẽtibus ſpecie pacis infertur. Vbi enim in aperto ſunt pugnæ, in manifeſto ſunt & coronæ. Et hoc ipſum alit atq; accendit patientię fortitudinẽ: quod ſicut proxima eſt tribulatio, ita eſt & vicina pro-
CA. 2. miſsio. ¶ Ceſſantibus verò publicis impugnationibus impiorum, & à cędibus ac ſupplicijs fidelium diabolo continente, ne pertinacia crudelitatũ, multiplicatio noſtrorum fieret triumphorũ. Fremit aduerſarius, & cruẽtas inimicitias ad quietas cõuertit inſidias: vt quos vincere fame & gelu, flammis ferroque non poterat, ocio tabefaceret, cupiditatibus irretiret, ambitione inflaret, voluptate corrumperet. Sed ijs malis atque alijs omnibus deſtruendis
Arma christianorum. habet acies Chriſtiana potentes munitiones & arma victricia, Deo ſcilicet inſtruente milites ſuos, vt ſpiritu veritatis, manſuetudo iram, largitas auaritiam, benignitas extinguat inuidiam. Commutante enim dextera excelſi corda multorũ, redijt in nouitatem vetuſtas, & de famulis iniquitatis miniſtri prodiere iuſtitiæ. Subegit luxuriam continentia, humilitas arrogantiam propulſauit: & qui impudicitia ſorduerant, caſtitate nituerunt. His autem cõuerſionibus dilectiſsimi, prouidente gratia Dei, addita ſunt ſancta Ieiunia, quæ in quibuſdã diebus ab vniuerſa Eccleſia deuotionem obſeruantiæ generalis exigerent. Quamuis enim pulchrum ſit atque laudabile, vt ſingula quæq; membra corporis Chriſti, proprijs ornentur officijs: excellentioris tamen eſt actionis ſacratiorisque virtutis, cùm in vnum propoſitum, piæ plebis corda concurrunt: vt illi cui ſanctificatio noſtra ſupplicium eſt, non ſolum à parte, ſed etiam à ſoliditate ſuperetur. Cui nunc operi dilectiſsimi, decimus menſis offertur, admonens quodammodo pro qualitate temporis ſui, ne quiſquam frigore infide-

idelitatis obtorpeat, sed potius charitatis spiritu
ncalescat. Quoniam & per ipsa elementa mundi,
iquam per publicas paginas, significationem di- *Matth. 3.*
iæ voluntatis accipimus: nec vnquam cessat su-
rna eruditio, quando etiā de ijs, quæ nobis famu-
itur, imbuimur. Pręter illam namq; Apostolicam
itentiam, qua homines fructu pietatis carentes,
cuis arboribus comparantur, etiam illa ficus no- *Matth. 21.*
s cauenda est de suæ infœcunditatis exemplo, quā *Pœna eorū, qui eleemosynas non fecerunt.*
ominus Iesus, sicut Euangelium refert, nihil ha-
ntem, quod esuriens sumeret, perpetua sterilitate
mnauit: vt intelligeremus, quoniam qui esurien-
n non refouet egenum, illi denegat cibum, qui
od pauperi est datum, sibi dixit impensum. Et
ius maledictionis arbores erunt, quibus à iudi-
ite dicetur, Discedite à me maledicti in ignem *Matth. 25.*
ernum, quem præparauit pater meus diabolo &
gelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi mā-
care. Sitiui, & non dedistis mihi bibere, &c. Quæ
o singula recoluntur, vt aduertamus nō futurum
tra misericordiam, qui vel partem horū operum
erit executus. Anima autem neminem iuuans, erit
oor non habens poma, cùm totius fructu pietatis
ienietur aliena. Decimi ergo mensis ieiunium,
od hyemalis est temporis, ad agriculturam nos
ysticā vocat: qua segetum & palmitum atq; arbo-
m vires, quibus humana sustentatur infirmitas,
ritalibus studijs excolantur: vt Dominicus ager
s ditetur impendijs, & quem nunquam expedit
e sine fructu, de propria fiat vbertate fœcundior.
uod vtique intelligit sanctitas vestra, ad totius
clesiæ profectū esse referendum: quorum in fide
rmen est, in spe incrementum, in charitate matu-
as: quia castigatio corporis, & instātia orationis,

tunc veram obtinent puritatem, cùm Eleemoſynarum ſanctificatione niteſcunt, dicente Domino,
Lucæ 12. Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Quarta igitur & ſexta Feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatiſsimum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus, ipſo præſtante & adiuuante, qui cum Patre & ſancto Spiritu viuit & regnat per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO VIII. DE IEIVNIO DEcimi menſis, & eleemoſynis.

Ieiuniorum Chriſtianorum tempora quæ ſint, déque duplici ieiunio.

CA. I. CVm de aduentu regni Dei, & de mundi fine ac temporum, diſcipulos ſuos Saluator inſtrueret, totamq; Eccleſiam ſuam in Apoſtolis erudiret:
Lucæ 21. Cauete, inquit, ne fortè grauentur corda veſtra in crapula & ebrietate, & cogitationibus ſecularibus. Quod vtique præceptum, dilectiſsimi, ad nos specialius pertinere cognoſcimus: quibus denuntiatus dies etiam ſi eſt occultus, nō dubitatur eſſe vicinus. Ad cuius aduentum omnem hominem conuenit præparari: ne quem aut ventri deditum, aut curis
Intēperantiæ malum. ſecularibus inueniat implicatum. Quotidiano enim dilectiſsimi, experimento probatur, potus ſatietate aciem mentis obtundi, & ciborum nimietate vigorem cordis hebetari: ita vt dilectatio edendi, etiam corporum contraria ſit ſaluti, niſi ratio temperātiæ obſiſtat illecebræ, & quod futurum eſt oneri, ſub-
Anima corpus debet eſſe ſubiectum. trahat voluptati. Quamuis enim ſine anima nihil caro deſideret, & inde accipiat ſenſus, vnde ſumit & motus: eiuſdem tamen eſt animæ, quædam ſibi ſubditæ negare ſubſtantiæ, & interiori iudicio, ab inconuenientibus exteriora frenare, vt à corporeis cupidi-

ıpiditatibus sæpius libera, in aula mentis poſsit
uinæ vacare ſapientiæ, vbi omni ſtrepitu terrena-
ım ſilente curarum, in meditationibus ſanctis, &
delicijs lætetur æternis. Quod ſi in hac vita diffi-
lè eſt continuari, poteſt tamē frequenter adſumi:
sæpius ac diutius ſpiritalibus potius quàm car-
libus occupemur. Et cùm melioribus curis ma-
res impendimus moras, ad incorruptibiles diui-
as, etiam temporales tranſeunt actiones.

¶ Huius obſeruantiæ vtilitas dilectiſsimi in Ec- CA. 2.
eſiaſticis præcipuè eſt conſtituta Ieiunijs, quæ ex
ɔctrina ſancti Spiritus, ita per totius anni circu- *Ieiunij tempora ab Ecclesia per totum annum descripta.*
m diſtributa ſunt: vt lex abſtinentiæ omnibus ſit
ſcripta temporibus. Siquidem Ieiunium vernum
Quadrageſima, æſtium in Pentecoſte, autumnale
menſe ſeptimo, hyemale autem in hoc, qui eſt
ecimus, celebramus, intelligentes diuinis nihil va- *Quadragesimæ obseruatio.*
ıum eſſe præceptis, & verbo Dei ad eruditionem
oſtram omnia elementa ſeruire: dum per ipſius
ıundi cardines, quaſi per quatuor Euangelia, inceſ-
ıbiliter diſcimus, quod & prædicemus & agamus.
)icente enim Propheta: Cœli enarrant gloriā Dei, *Psal. 18.*
opera manuum eius annuntiat firmamentū, Dies
iei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam:
uid eſt per quod veritas nobis non loquitur? Ipſius
oces in die, ipſius audiuntur in nocte. Et pulchri-
ıdo rerum vnius Dei opificio conditarum non de-
nit cordis auribus magiſtram inſinuare rationem:
t inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt, intellecta *Roman. 1.*
onſpiciantur, & nō creaturis, ſed creatori omnium
eruiatur. Cùm ergo vniuerſa vitia per continētiam
eſtruantur, & quicquid auaritia ſitit, quicquid ſu- *Ieiunij vtilitas.*
erbia ambit, quicquid luxuria concupiſcit, huius
irtutis ſoliditate ſuperetur: quis non intelligat,

D 3 quan-

quantum nobis per ieiunia conferatur? in quibus indicitur, vt non solum à cibis, sed etiam ab omnibus carnalibus desiderijs temperetur. Alioqui superfluum est suscipere esuriem, & iniquam non deponere voluntatem: reciso affligi cibo, & à concepto non desinere peccato. Carnale est, non spiritale ieiunium, vbi soli corpori non parcitur: & in ijs, quæ omnibus delicijs nocentiora sunt, permanetur. Quid prodest animæ foris agere quasi dominam, & intus seruire captiuam? membris proprijs imperare, & ius propriæ libertatis amittere? Et merito plerunque patitur famulam rebellantem, quæ non reddit Domino debitam seruitutem. Ieiunans ergo corpus ab escis, mens ieiunet à vitijs, & curas cupiditatesque terrenas, regis sui lege diiudicet. Meminerit primã dilectionem Deo, secundam deberi proximo, omnesque affectus suos hac regula dirigendos: vt nec à cultu recedat Domini, nec ab vtilitate conserui. ¶ Quomodo autem Deus colitur, nisi vt quod ipsi placet, placeat & nobis? Nec ab eius imperio noster vnquam resultet affectus, quoniam si hoc, quod ille vult, volumus, ab illo sumet infirmitas nostra virtutem, à quo ipsam accepimus voluntatem. Deus est enim, sicut ait Apostolus, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Nec superbia denique homo inflabitur, nec desperatione frangetur: si bonis diuinitus datis, in gloriam dantis vtatur, & ab ijs desideria sua reuocet, quæ sibi nocitura cognoscit. Abstinens enim ab inuidiæ malignitate, à luxuriæ dissolutione, à perturbatione iracũdiæ, à cupiditate vindictæ, purificabitur veri sanctificatione ieiunij: & incorruptibilium deliciarum voluptate pascetur, vt per vsum spiritalem etiam terrenas copias in cœlestem

Ieiunium corporale absque spiritali non prodest.

CA. 3.

Philip. 2.

ouerit transferre ſubſtantiam, non ſibi condendo, uæ acceperit, ſed magis magisque multiplicando uod dederit. Vnde paternæ charitatis affectu dilectionem veſtram monemus, vt Ieiunium decimi ıenſis fructuoſum vobis Eleemoſynarum largitate ciatis, gaudentes, quod per vos Dominus pauperes ſuos paſcit & veſtit. Quibus vtique poſſet eas, uas vobis contulit, tribuere facultates: niſi pro ıeffabili miſericordia ſua, & illos iuſtificare vellet e patientia laboris, & vos de opere charitatis. Quarta igitur & ſexta Feria ieiunemus: Sabbato ıtem apud beatiſsimum Apoſtolum Petrum Vigilias celebremus, qui & Orationes, & Ieiunia, & leemoſynas noſtras, precibus ſuis dignabitur aduuare, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui ım Patre & ſancto Spiritu viuit & regnat in ſecula culorum, Amen. *Interceßio ſanctorum.*

IN SOLENNITATE NATIVITATIS DOMINI NOSTRI IESV Chriſti. Sermo primus.

e lætitia in hac ſolennitate habenda, & quid Chriſtus ſua natiuitate nobis attulerit.

SAluator noſter, dilectiſsimi, hodie natus eſt, CA. I. gaudeamus. Neque enim fas eſt locum eſſe triitiæ, vbi natalis eſt vitæ: quæ conſumpto mortaitatis timore, nobis ingerit de promiſſa æternitate etitiam. Nemo ab huius alacritatis participatione cernitur. Vna cunctis lætitiæ communis eſt ratio, uia Dominus noſter, peccati mortiſq; deſtructor, cùt nullum à reatu liberum reperit, ita liberandis mnibus venit. Exultet ſanctus, quia propinquat d palmam. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad eniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam.

Incarnationis mysterium expeditur. Dei namque filius secundum plenitudinē temporis, quam diuini consilij inscrutabilis altitudo disposuit, reconciliandam autori suo naturam generis adsumpsit humani: vt inuentor mortis diabolus, per ipsam, quam vicerat, vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito, magno & mirabili æquitatis iure certatum est: dum omnipotens Dominus cū sæuissimo hoste, non in sua maiestate, sed in nostra congreditur humilitate: obijciens ei eandem formam, eandemque naturam, mortalitatis quidem nostræ participem, sed peccati totius expertem. Alienum quippe ab hac natiuitate est, quod de omnibus legitur, Nemo mundus à sorde, nec infans, cuius est vnius diei vita super terram. *Iob 15. secundū 70.* Nihil ergo in istam singularem natiuitatem de carnis concupiscentia transiuit, nihil de peccati lege manauit. *Maria prius mente Deum concepit quam corpore.* Virgo regia Dauidicæ stirpis eligitur, quæ sacro grauidanda fœtu, diuinam humanamq; prolem prius cōciperet mente, quàm corpore. Et ne superni ignara consilij, ad insolitatos paueret * affatus: ** effectus* quod in ea operandum erat à Spiritu sancto, colloquio discit angelico. Nec damnum credit pudoris, Dei genetrix mox futura. Cur enim de conceptionis nouitate desperet, cui efficientia de Altissimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiam præcunctis attestatione miraculi, donaturque Elisabeth inopinata fœcunditas: vt qui conceptum dederat sterili, daturus non dubitaretur & virgini.

CAP. 2. Ioan. 1. ¶ Verbum igitur Dei Deus, filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, propter liberandum hominem ab æterna morte, factus est homo: ita se ad susceptionem humilitatis nostrę sine diminutione suæ maiestatis inclinans, vt manens quod erat, assu-

ſſumensque quod non erat, veram ſerui formam *Philip. 2.*
i formæ, in qua Deo patri eſt æqualis, vniret: &
anto fœdere naturam vtramque conſereret, vt nec
nferiorem conſumeret, glorificatio, nec ſuperio-
em minueret aſſumptio. Salua igitur proprietate
triuſque ſubſtantię, & in vnam coeunte perſonam,
uſcipitur à maieſtate humilitas, à virtute infirmi- *Mediator*
as, ab æternitate mortalitas: & ad rependendum *Dei & ho-*
noſtræ conditionis debitum, natura inuiolabilis *minum*
naturæ eſt vnita paſsibili, Deusque verus & homo *Chriſtus.*
verus, in vnitatem Domini temperatur, vt quod *1.Tim. 2.*
noſtris remedijs congruebat, vnus atque idem Dei
hominumque mediator, & mori poſſet ex vno, &
reſurgere poſſet ex altero. Merito igitur virgineæ
integritati nihil corruptionis intulit partus ſalutis:
quia cuſtodia fuit pudoris, æditio veritatis. Talis
igitur dilectiſsimi natiuitas decuit Dei virtutem &
Dei ſapientiam Chriſtum: qua nobis & humilitate *1. Cor. 1.*
congrueret, & diuinitate præcelleret. Niſi enim eſſet
Deus verus, nō adferret remedium: niſi eſſet homo
verus, non præberet exemplum. Ab exultantibus
ergo angelis naſcēte Domino gloria in excelſis Deo
cenitur: & pax in terra bonæ voluntatis hominibus *Luc. 2.*
nunciatur. Vident enim cœleſtem Hieruſalem ex
omnibus mundi gentibus fabricari: de quo inerra-
ribili diuinæ pietatis opere, quantum lætari debet
humilitas hominum, quum tantum gaudeat ſubli-
mitas angelorum? ¶ Agamus ergo dilectiſsimi *CA. 3.*
gratias Deo Patri per Filium eius in Spiritu ſancto, *Ephes. 2.*
qui propter multam charitatem ſuam, qua dilexit
nos, miſertus eſt noſtri: & cùm eſſemus mortui pec-
catis, conuiuificauit nos Chriſto, vt eſſemus in ipſo *Ephes. 4.*
noua creatura, nouumque figmentum. Deponamus *Coloſ. 3.*
ergo veterem hominem cum actibus ſuis: & adepti

participationem generationis Christi, carnis renunciemus operibus. Agnosce ô Christiane dignitatem tuam: & diuinæ consors factus naturæ, noli in veterem vtilitatem degeneri conuersatione redire. Memento, cuius capitis & cuius corporis sis membrum. Reminiscere, quia erutus de potestate tenebrarum, translatus es in Dei lumen & regnum. Per Baptismatis sacramentum, Spiritus sancti factus es templum. Noli tantum habitatorem prauis de te actibus effugare, & diaboli te iterum subijcere seruituti: quia precium tuum sanguis est Christi, qui in veritate te iudicabit, * qui in misericordia te redemit, Qui cum Patre & Spiritu sancto regnat in secula seculorum, Amen.

*qui misericorditer

SERMO II. IN EADEM solennitate.

Natiuitatis Christi quæ fuerit necessitas, qualitas & vtilitas.

CA. I. EXultemus in Domino, dilectissimi, & spirituali iucunditate lætemur: quia illuxit nobis dies redéptionis nouæ, reparationis antiquæ, felicitatis æternæ. Reparatur enim nobis salutis nostræ annua reuolutione sacramentum, ab initio promissum, in fine redditum, sine fine mansurum. In quo dignum est nos erectis sursum cordibus diuinum adorare mysterium: vt quod magno Dei munere agitur, magnis Ecclesię gaudijs celebretur. Deus enim omnipotens & clemens, cuius natura bonitas, cuius volútas potétia, cuius opus misericordia est: statim vt nos diabolica malignitas veneno suæ mortificauit inuidiæ, prædestinata renouãdis mortalibus suæ pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignauit: denuncians serpenti futurũ semen mulieris,
Genes. 3.

quod

uod noxij capitis elationem sua virtute cōtereret, Christum scilicet in carne venturum Deum homi- emque signans, qui natus ex virgine violatorem umanæ propaginis incorrupta natiuitate damna- et. Nam quia gloriabatur diabolus, hominem sua aude deceptū, diuinis caruisse muneribus, & im- ortalitatis dote nudatum, duram mortis subijsse ntentiam, seq; in malis suis quoddam de præuari- atoris cōsortio inuenisse solatium: Deum quoque ustè, se ueritatis exigente ratione, erga hominem, uem in tanto honore condiderat, antiquam mu- asse sententiam: opus fuit, dilectissimi, secreti dis- ensatione consilij, vt incommutabilis Deus (cuius oluntas non potest sua benignitate priuari) primā ietatis suæ dispositionem, sacramento occultiore ompleret, & homo diabolicæ iniquitatis versutia ctus in culpam, contra Dei propositū non periret.

Christi in carnē venturi promissio.

Incarnationis necessitas.

¶ Aduenientibus ergo temporibus, dilectissimi, quæ redemptioni hominum fuerant præstituta, in- greditur hæc infima Iesus Christus Dominus no- ster, de cœlesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate gene- ratus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus est in nostris. Incomprehensibilis voluit comprehendi: Ante tempora manens, esse cœpit ex tempore. Vniuersitatis Dominus seruilem for- mam obumbrata maiestatis suæ dignitate suscepit. Impassibilis Deus non dedignatus est homo esse passibilis, & immortalis mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate genitus est, conceptus à vir- gine, natus ex virgine, sine paternæ carnis concu- piscentia, sine maternæ integritatis iniuria: quia futurum hominum saluatorem talis ortus decebat, qui & in se haberet humanæ substantiæ naturam, & hu-

CA. 2.

& humanæ carnis inquinamenta nesciret. Auctor enim in carne nascenti, Deus est, testante Archangelo ad beatam virginem Mariam: Quia Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. Origo dissimilis, sed natura consimilis: humano vsu & consuetudine, quod credimus, caret, sed diuina potestate subnixū est, quòd virgo conceperit, quòd virgo pepererit, & virgo permanserit. Non hic cogitetur parientis conditio, sed nascentis arbitrium: qui sic homo natus est, vt volebat & poterat. Si veritatem quæris, humanæ naturæ cognosce materiam: si rationem scrutaris originis, virtutem confitere diuinam. Venit enim Dominus Iesus Christus contagia nostra auferre, non perpeti: nec succumbere vitijs, sed mederi. Venit, vt omnem languorem corruptionis & vniūersa vulnera sordentium curaret animarū, propter quod oportuit, vt nouo nasceretur ordine: qui nouam impollutæ synceritatis gratiam humanis corporibus inferebat. Oportuit enim vt primam genitricis integritatem, nascens incorruptio custodiret, & complacitum sibi claustrum pudoris & sanctitatis hospitiū, diuini spiritus virtus infusa seruaret, quæ statuerat deiecta erigere, confracta solidare, & superandis carnis illecebris, multiplicatam pudicitiæ donare virtutem: vt virginitas, quæ in alijs non poterat salua esse generando, fieret in alijs imitabilis

Lucæ 1.

Partus diuini qualitas.

CA. 3. confitendo, renascendo. ¶ Hoc ipsum autem dilectissimi, quod Christus nasci elegit ex virgine, nónne apparet altissimæ fuisse rationis? vt scilicet humano generi natam salutem diabolus ignoraret, & spiritali latente conceptu, quem non alium videret quàm alios, non aliter crederet natum esse quàm

cæteros.

cęteros. Cuius enim ſimilem cum vniuerſis aduertit naturam, parem habere arbitratus eſt cum omnibus cauſam. Nec intellexit à tranſgreſsionis vinculis liberum, quẽ ab infirmitate mortalitatis non inuenit alienum. Verax namque miſericordia Dei, cùm ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa ſuppeterent, hanc potiſsimum conſulendi viam elegit, qua ad deſtruendum opus diaboli, non virtute vteretur potentiæ: ſed ratione iuſtitiæ. Nam ſuperbia hoſtis antiqui non immerito ſibi in omnes homines ius tyrannicum vindicabat, nec indebito dominatu premebat: quos à mandato Dei ſpontaneos in obſequium ſuæ voluntatis illexerat. Non itaque iuſtè amitteret originalem dedititij generis ſeruitutem, niſi de eo, quod ſubegerat, vinceretur. Quod vt fieret, ſine virili ſemine æditus eſt Chriſtus ex virgine: quã non humanus coitus, ſed Spiritus ſanctus fœcundauit. Et cùm in omnibus matribus non fiat ſine peccati ſorde conceptio: hęc inde purgationem traxit, vnde concepit. Quò enim paterni ſeminis transfuſio non peruenit: peccati ſe illic origo non miſcuit. Inuiolata virginitas concupiſcentiam neſciuit, ſubſtantiam miniſtrauit. Aſſumpta eſt de matre hominis natura, non culpa: creata eſt forma ſerui ſine conditione virili, quia nouus homo ſic contemperatus eſt veteri, vt & veritatem ſuſciperet generis, & vitium excluderet vetuſtatis.

Diaboli tyrannis iuſtè deſtructa.

¶ Quum igitur miſericors omnipotenſq; Saluator ita ſuſceptionis humanæ moderaretur exordia, vt virtutem inſeparabilis à ſuo homine deitatis, per velamen noſtræ infirmitatis abſconderet, illuſa eſt ſecuri hoſtis aſtutia, qui natiuitatem pueri, in ſalutem generis humani procreati, non aliter ſibi, quàm omnium naſcentium putauit obnoxiam. Vidit enim CA. 4.

Luce 2.

vagien-

vagientem atque lachrymantem, vidit pannis inuolutum, circuncisioni subditum, & legalis sacrificij oblatione perfunctum. Agnouit deinceps solita pueritiæ incrementa, & vsque in viriles annos de naturalibus non dubitauit augmentis. Inter hæc intulit contumelias, multiplicauit iniurias, adhibuit maledicta, opprobria, blasphemias, conuitia: omnem postremò in ipsum vim furoris sui effudit. Omnia tentamentorum genera percurrit, & sciens quo humanam naturam infecisset veneno, nequaquã credidit primæ transgressionis exortem, quem tot documentis didicit esse mortalem. Perstitit ergo improbus prædo & auarus exactor in eum, qui nihil ipsius habebat, insurgere: & dum vitiatæ originis præiudicium generale persequitur, chirogra-
*al. excedit, phum, quo nitebatur, * excidit, ab illo iniquitatis exigens pœnam, in quo nullam reperit culpam. Soluitur itaque letiferæ pactionis male suasa conscriptio, & per iniustitiam plus petendi, totius debiti summa vacuatur. Fortis ille nectitur suis vinculis, & omne commẽtum maligni in caput ipsius retorquetur. Ligato mundi principe, captiuitatis vasa rapiuntur. Redit in honorem suum ab antiquis contagijs purgata natura: mors morte destruitur, natiuitas natiuitate reparatur, quoniam simul & redemptio aufert seruitutem, & regeneratio mutat origi-
c. A. 5. nem, & fides iustificat peccatorem. ¶ Quisquis igitur Christiano nomine piè & fideliter gloriaris, reconciliationis huius gratiam iusto perpende iudicio. Tibi enim quondam abiecto, tibi extruso à paradisi sedibus, tibi per longa exilia morienti, tibi in puluerem & cinerem dissoluto, cui iam non erat spes vlla viuendi: per Incarnationem Verbi potestas data est, vt de lõginquo ad tuum reuertaris autorẽ,

reco-

recognoſcas parentem, liber efficiaris ex ſeruo, de extraneo proueharis in filiũ: vt qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei ſpiritu renaſcaris, & obtineas per gratiam, quod non habebas per naturam: vt ſi te Dei filium per ſpiritũ adoptionis agnoueris, Deum patrem audeas nuncupare, Male conſcientiæ reatu abſolutus, ad cœleſtia regna ſuſpires: voluntatem Dei facias diuino fultu auxilio: imiteris angelos ſuper terram: immortalitatis ſubſtantiæ virtute paſcaris, ſecurus aduerſus inimicas tentationes pro pietate confligas, & ſi cœleſtis militiæ ſacramenta ſeruaueris, non dubites te in caſtris triumphalibus regis æterni per victoria coronandum, cùm te reſurrectio pijs parata ſuſceperit in regni cœleſtis cõſortium prouehendum. ¶ Habentes ergo tantæ ſpei fidutiam dilectiſsimi, in fide, qua fundati eſtis, ſtabiles permanete, ne idem ille tentator, cuius iam à vobis dominationem Chriſtus excluſit, aliquibus vos iterum ſeducat inſidijs, & hæc ipſa præſentis diei gaudia ſuæ fallaciæ arte corrumpat, illudens ſimplicioribus animis de quorundam * perſuaſione peſtifera, quibus hæc dies ſolennitatis noſtræ, non tam de natiuitate Chriſti, quàm de noui, vt dicunt, ſolis ortu honorabilis videatur. Quorũ corda vaſtis tenebris obuoluta & ab omni incremento veræ lucis aliena ſunt, trahuntur enim adhuc ſtultiſsimis gẽtilitatis erroribus. Et quia ſupra id, quod carnali intuentur aſpectu, nequeunt aciem mentis erigere: miniſtra mundi luminaria diuino honore venerantur. Abſit ab animis Chriſtianis impia ſuperſtitio, prodigioſumq; mendacium. Vltra omnem modum diſtant à ſempiterno temporalia, ab incorporeo corporea, à dominatore ſubiecta: quia etſi mirandam habent pulchritudinẽ, adorandam tamen non habent

Humana natura per Chriſtum ſublimata.

CA. 5.

*præſumtione

Adorandus solus Deus. habent deitatẽ. Illa ergo virtus, illa ſapientia, illa eſt colenda maieſtas, quæ vniuerſitatem mundi creauit ex nihilo, & in quas voluit formas atque menſuras, terrenam cœleſtemq́ue ſubſtantiam omnipotenti ratione produxit. Sol, luna, & ſydera, ſint commoda vtentibus, ſint ſpecioſa cernentibus: ſed ita, vt de illis gratiæ referantur autori, & adoretur Deus, qui condidit, non creatura, quæ ſeruit. Laudate igitur Deum, dilectiſsimi, in omnibus operibus eius atq; iudicijs. Sit in vobis indubitata credulitas virgineæ integritatis & partus. Reformationis humanæ ſacrum diuinumq́; myſterium ſancto atque ſyncero honorate ſeruitio. Amplectimini Chriſtum in noſtra carne naſcentem, vt eundem Deum gloriæ videre mereamini in ſua maieſtate regnantem: Qui cum Patre & Spiritu ſancto manet in vnitate deitatis in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO III. IN EADEM ſolennitate.

Vt ſentiendum ſit de Chriſti diuinitate & humanitate, & quare eius incarnatio tam diu dilata fuit.

CA. I. NOta quidem ſunt nobis, dilectiſsimi, & frequenter audita, quæ ad ſacramenta pertinent ſolennitatis hodiernæ: ſed ſicut illæſis oculis voluptatem adfert lux iſta viſibilis: ita cordibus ſanis æternum dat gaudium natiuitas Saluatoris, quæ à nobis nunquam eſt reticenda. Non enim ad illud tantummodo ſacramentum, quo Filius Dei conſempiternus eſt Patri, ſed etiam ad hunc ortũ, quo Verbum caro factum eſt, credimus pertinere, quod *Eſa. 55.* dictum eſt, Generationẽ eius quis enarrabit? Deus itaque Dei filius, par atque eadem de patre & cum patre natura, vniuerſitatis Creator & Dominus,

totus

otus vbique præſens, & vniuerſa excedens, in or-
ine temporum,quę ipſius diſpoſitione decurrunt,
unc ſibi diem,quo in ſalutem mundi ex beata vir-
ine naſceretur , elegit, integro per omnia pudore
enerãtis.Cuius virginitas ſic non eſt violata partu,
t non fuerat temerata conceptu, vt impleretur, ſi-
ut ait Euangeliſta,quod dictum eſt à Domino per
ſaiam prophetam, Ecce virgo concipiet in vtero, *Eſaiæ 7.*
: pariet filiũ,& vocabitur nomen eius Emmanuel,
uod interpretatur,nobiſcum Deus. Hic enim mi- *Natura di-*
abilis ſacræ virginis partus , verè humanam, verè *uina &*
iuinam , vna ædidit prole naturam , quia non ita *humana in*
roprietates ſuas tenuit vtraque ſubſtantia , vt per- *vna perſo-*
onarum in eis poſsit eſſe diſcretio:nec ſic natura in *na ſubſiſtit*
ocietatem ſui creatoris eſt aſſumpta,vt ille habita-
or & illa habitaculum eſſet,ſed ita,vt naturæ alteri
ltera miſceretur.Et quãuis alia ſit,quæ ſuſcipitur,
lia verò quæ ſuſcipit : in tantam tamen vnitatem *Ioan. 14.*
onuenit vtriuſque diuerſitas , vt vnus idemque ſit *Ioan. 10.*
lius,qui ſe,& ſecundũ quod verus eſt homo,patre
icit minorem : & ſecundum quod verus eſt Deus,
atri profitetur æqualem. ¶ Hanc vnitatem, di- *CA. 2.*
ectiſsimi,qua creatori creatura conſeritur, intelli-
entiæ oculis cernere cæcitas Arriana non potuit:
uæ vnigenitum Dei,eiuſdem cum patre gloriæ at-
ue ſubſtantiæ eſſe non credens,minorem dixit filij
eitatem,de ijs argumenta ſumens,quæ ad formam
ınt referenda ſeruilem , quam idem filius Dei, vt
ſtendat in ſe non diſcretæ,neque alterius eſſe per-
onæ,ſic cum eadẽ dicit:Ego & pater vnum ſumus.
n forma enim ſerui, quã noſtræ reparationis cauſa
n fine ſeculorum ſuſcepit,minor eſt patre : in for-
na autem Dei , in qua erat ante ſecula , æqualis eſt
atri. In humilitate humana factus eſt ex muliere, *Galat. 4.*

Ioan. 1. factus sub lege: in maiestate diuina, manēs Dei Verbum, per quod facta sunt omnia. Proinde qui in Philip. 2. forma Dei fecit hominem, in forma serui factus est homo: sed vtrunque Deus de potentia suscipientis, vtrunque homo de humilitate suscepti. Tenet enim sine defectu proprietatem suam vtraque natura. Et sicut formam serui, forma Dei non adimit: ita formam Dei, serui forma non minuit. Sacramentum itaque vnitæ cum infirmitate virtutis, propter eandem hominis naturam minorem patre dici filium sinit. Deitas autem quæ vna est in Trinitate Patris, & Filij, & Spiritus sancti, omnem opinionem inæqualitatis excludit. Nihil enim ibi habet æternitas temporale, nihil natura dissimile: vna illic voluntas est, eadē substantia, par potestas & non tres dij, sed vnus est Deus: quia vera & inseparabilis est vnitas, vbi nulla potest esse diuersitas. In integra igitur veri hominis perfectaque natura, verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autē dicimus, quæ in nobis ab initio Creator condidit, & quæ reparanda suscepit. Nam illa, quæ deceptor inuexit, & homo deceptus admisit, nullum habuerunt in Saluatore vestigium. Nec quia communionem humanarū subijt infirmitatum, ideo nostrorum particeps fuit delictorum. Assumpsit formam serui sine sorde peccati, humana prouehens, diuina non minuens. Exinanitio enim illa, qua se inuisibilis visibilem præbuit, inclinatio fuit miserationis, non defectio potestatis.

Christus quomodo maior & minor sit patre.

CA. 3. ¶ Vt ergo ad æternā beatitudinem ab originalibus vinculis, & à muudanis reuocemur erroribus, ipse ad nos descendit, ad quem nos non poteramus ascendere: quia etsi multis inerat amor veri, incertarum tamen opinionum varietas, fallentium dæmonū decipiebatur astutia, & falsi nominis

scientia

ientia in diuersas compugnantesque sententias
umana ignorantia trahebatur. Ad auferendum au- *Incarnationis necessitas.*
em hoc ludibrium, quo captiuæ mētes superbienti
iabolo seruiebant, non sufficiebat doctrina lega-
s, nec per solas cohortationes propheticas poterat
atura nostra reparari: sed adijcienda erat veritas
edemptionis mortalibus institutis, & corruptam
o initio originem nouis renasci oportebat exor-
ijs. Offerenda erat pro reconciliandis hostia, quæ
sset nostri generis socia, & nostræ contaminatio-
is aliena: vt hoc propositum Dei, quo peccatum
iundi in Iesu Christi placuit natiuitate ac passione
elere, ad omnium generationum secula pertineret: *Fides vna & eadem semper fuit*
ec turbarent nos, sed potius confirmarent myste-
ia, pro temporum ratione variata, quum fides, qua
iuimus, nulla fuerit ætate diuersa. ¶ Cessent *CA. 4. Incarnatio Christi non frustra dilata.*
itur illorum querelæ, qui impio murmure diui-
is dispensationibus obloquentes, de Dominicæ
atiuitatis tarditate causantur: tanquam præteritis
emporibus nō sit impensum, quod in vltima mun-
i ætate est gestum. Verbi incarnatio hæc contulit
acienda, quę facta, & sacramentum salutis humanæ
ı nulla vnquam antiquitate cessauit. Quod prædi-
auerunt Apostoli, hoc annuntiauerunt Prophetæ:
ec sero est impletum, quod semper est creditum.
apientia verò & benignitas Dei hac salutiferi ope-
is mora, capaciores nos suæ vocationis effecit: vt
uod multis signis, multis vocibus, multisque my-
terijs per tot fuerat secula prænunciatum, in his
iebus Euangelij non esset ambiguum: & natiuitas,
uæ omnia miracula, omnemque intelligentiæ erat
xcessura mensuram, tanto constantiorem in nobis
igneret fidem, quāto prædicatio eius & antiquior
ræcessisset & crebrior. Non itaquę nouo consilio

Deus rebus humanis, nec sera miseratione consuluit: sed à constitutione mundi vnam eandemque omnibus causam salutis instituit. Gratia autē Dei, qua semper est vniuersitas iustificata sanctorum, aucta est Christo nascente, non cœpta. Et hoc magnæ pietatis sacramentum, quo totus iam mundus impletus est, tam potens etiam in suis significationibus fuit: vt non minus adepti sint, qui in illud credidêre promissum, quàm qui suscêpere donatum.

CA. 5. ¶ Vnde cùm manifesta pietate, dilectissimi, tantæ in nobis diuinæ bonitatis effusæ sint gratiæ, quibus ad æternitatem vocandis, non solum exemplū præcedentium vtilitas ministrauit, sed etiam ipsa veritas, visibilis & corporalis apparuit, non segni, neque carnali lętitia diem Dominicæ natiuitatis celebrare debemus: quod dignè ac intelligenter fiet à singulis, si meminerit quisque cuius corporis membrum sit, & cui capiti coaptatum, ne sacræ ædificatione discors cōpago non hæreat. Considerate, dilectissimi, & secundum illuminationem Spiritus sancti prudenter aduertite, quis nos in se susceperit, & quem susceperimus in nobis: quoniā sicut factus est Dominus caro nostra nascendo: ita & nos facti sumus ipsius renascendo. Ideo & membra Christi, & templum sumus Spiritus sancti. Et ob hoc B. Apostolus

1. Cor. 6. dicit: Glorificate & portate Deū in corpore vestro. Qui formam nobis suæ mansuetudinis & humilitatis insinuans, ea nos virtute imbuit, qua redemit,

Matth. 11. ipso Domino pollicente, Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Suscipiamus ergo regentis nos veritatis non graue nec asperum iugum, & simus

eius humilitati similes, cuius gloriæ volumus esse conformes: ipso auxiliante & perducẽte nos ad promissiones suas, qui secũdum magnã misericordiam suam potens est peccata nostra delere, & sua in nobis dona perficere, Iesus Christus Dominus noster, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO IIII. IN EADEM solennitate.

Rationem incarnationis Christi explicat, erroresq́; circa eandem quorundam hæreticorum refellit.

SEmper quidem, dilectissimi, diuersis modis multisque mensuris humano generi bonitas diuina consuluit, & plurima prouidentiæ suæ munera omnibus retro seculis clementer impartijt: sed in nouissimis temporibus omnem abundantiam solitæ benignitatis excessit, quando in Christo, ipsa ad peccatores misericordia, ipsa ad errantes veritas, ipsa ad mortuos vita descendit: vt Verbum illud coæternum & coæquale genitori in vnitatem deitatis suæ naturam nostræ humilitatis assumeret, & Deus de Deo natus, idem etiam homo de homine nasceretur. Promissum quidẽ hoc à constitutione mũdi, & multis significationibus rerum atque verborum semper fuerat prophetatum, sed quãtam hominum portionem figuræ illæ & mysteria obumbrata seruarent, nisi longa & occulta promissa aduentu suo Christus impleret? & quod tunc paucis credentibus profuit faciendũ, innumeris iam fidelibus prodesset effectum. Iam ergo nos non signis, neque imaginibus ad fidem ducimur, sed Euangelica historia confirmati, quod factum credimus, adoramus: accedentibus ad eruditionem nostram propheticis instrumentis, vt nullo modo habeamus ambiguum, CA. I.

quod tantis oraculis ſcimus eſſe prædictum. Hinc
Geneſ. 22. enim eſt quod Dominus Abrahæ ait: In ſemine tuo
benedicentur omnes gentes. Hinc Dauid promiſ-
ſionem Dei prophetico ſpiritu canit, dicens: Iurauit
Pſal. 130. Dominus Dauid, & non fruſtrabitur eum, de fru-
ctu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. Hinc idem
Eſaiæ 7. Dominus per Eſaiam: Ecce virgo, inquit, in vtero
accipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius
Emmanuel: quod interpretatur nobiſcum Deus. Et
Eſaiæ 11. iterum, Exiet virga de radice Ieſſe, & flos de radice
eius aſcendet. In qua virga non dubiè beata virgo
Maria prędicta eſt, quæ de Ieſſe & Dauid ſtirpe pro-
genita, & Spiritu ſancto fœcundata, nouum florem
carnis humanæ, vtero quidem materno, ſed partu
A. 2. eſt enixa virgineo. ¶ Exultent ergo in laudem Dei
corda credentium, & mirabilia eius confiteantur
filij hominum: quoniam in hoc præcipuè Dei opere
humilitas noſtra cognoſcit, quanti eam ſuus condi-
tor æſtimarit. Qui cùm origini humanæ multum
dederit, quod nos ad imaginem ſuam fecit: repara-
tioni noſtræ longè amplius tribuit, cũ ſeruili formę
ipſe ſe Dominus coaptauit. Quamuis enim ex vna
eademq; pietate ſit, quicquid creaturæ creator im-
pendit, minus tamen mirum eſt, hominem ad diuina
proficere, quàm Deum ad humana deſcendere. Hoc
autẽ niſi facere dignaretur omnipotens, nulla quen-
quã ſpecies iuſtitiæ, nulla forma ſapientię à captiui-
tate diaboli, & à profundo æternæ mortis erueret.
Condemnatio enim ex vno in omnes cum peccato
tranſiens permaneret, & letali vulnere tabefacta na-
tura, nullum remedium reperiret, quia cõditionem
ſuam ſuis viribus mutare nõ poſſet. Primus namq;
Geneſ. 2. homo carnis ſubſtantiã accepit è terra, & rationali
ſpiritu per inſufflationẽ creantis animatus eſt, vt ad

imagi-

maginem & similitudinem sui authoris viuens, formam Dei bonitatis atque iustitiæ in splendore imitationis tanquam in speculi nitore seruaret. Quam naturæ suæ speciosissimam dignitatem si per obseruantiam legis datæ perseueranter excoleret: ipsam illam terreni corporis qualitatem ad cœlestem gloriam mens incorrupta perduceret. Sed quia inuido & deceptori temerè atque infeliciter credidit, & superbiæ consilijs acquiescens, repositum honoris augmentum occupare maluit quàm mereri, nō solum ille homo, sed etiam vniuersa in illo posteritas eius audiuit: Terra es & in terram ibis. Qualis ergo terrenus, tales & terreni: & nemo immortalis, quia nemo cœlestis. ¶ Ad hoc itaque peccati & mortis vinculum resoluendum, omnipotens filius Dei omnia implens, omnia continens, æqualis per omnia patri, & in vna ex ipso & cum ipso consempiternus essentia, naturam in se suscepit humanam, & creator ac Dominus omnium rerum, dignatus est vnus esse mortalium: electa sibi matre, quàm fecerat: quæ salua integritate virginea, corporeæ esset tantum ministra substantiæ, vt humani seminis cessante contagio, nouo homini & puritas inesset & veritas. Non ergo in Christo ex vtero virginis genito, quia natiuitas est mirabilis, ideo est natura dissimilis. Qui enim verus est Deus, idem verus est homo: & nullum est in vtraq; substantia mendaciū. Verbum caro factum est prouectione carnis, non defectione deitatis: quæ sic potentiam suam bonitatemq; moderata est, vt & nostra suscipiendo proueheret, & sua communicando non perderet. In hac natiuitate Christi secundum prophetiam Dauid, Veritas de terra orta est, & iustitia de cœlo prospexit. In hac natiuitate etiam Esaiæ sermo cōpletus est dicentis:

Adam in instatu innocētiæ potuit mereri

Genes. 3.

1. Cor. 15.

C A. 3.

Psal. 84.

Esaia 45. Producat terra, & germinet saluatorem, & iustitia oriatur simul. Terra enim carnis humanæ, quæ in primo fuerat præuaricatori maledicta, in hoc solo beatæ virginis partu germen ædidit benedictum, & à vitio suæ stirpis alienum. Cuius spiritalem origi-

Baptismus est quasi virginis vterus.

nem in regeneratione quisque consequitur, & omni homini renascenti aqua baptismatis instar est vteri virginalis, eodem Spiritu sancto replente fontem, qui repleuit & virginem: vt peccatum quod ibi euacuauit sacra conceptio, hic mystica tollat ablutio.

CA. 4.

Manichæorũ insania.

¶ Ab hoc sacramento, dilectißimi, insanus Manichæorum error alienus est, nec vllam habent in Christi regeneratione consortium, qui eum de Maria virgine negant corporaliter natum: vt cuius non credũt veram natiuitatem, nec veram recipiant passionem, & quem non confitentur vere sepultum, abnuant veraciter suscitatum. Ingreßi enim præruptam execrandi dogmatis viam, in qua nihil non tenebrosum nihilque non lubricum est, ruunt in profunda mortis per præcipitia falsitatis: nec aliquid solidum, cui innitãtur inueniunt, qui propter omnia diabolici probra commenti, in ipso præcipuo obseruantiæ suæ festo, sicut proxima eorum confeßione patefactum est: vt animi, ita & corporis pollutione lætantur, neque in fide integritatem nec in pudore seruãtes, vt & in dogmatibus suis impij,

CA. 5.

& in sacris inueniantur obscœni. ¶ Aliæ hæreses, dilectißimi, licet merito omnes in sua peruersitate damnandæ sint, habent tamen singulæ in aliqua sua

Arrius.

parte quod verum est. Arrius Dei filium minorem patre & creaturam esse definiens, & ab eodem inter omnia creatum putans Spiritum sanctum, magna impietate se perdidit: sed sempiternam atq; incommutabilem deitatem, quam in Trinitatis vnitate non

on vidit, in patris essentia non negauit. Macedo- *Macedonius.*
ius à lumine veritatis alienus diuinitatem sancti
spiritus non recepit, sed in patre & filio vnā poten-
iam, & eandem confessus est esse naturam. Sabellius *Sabellius.*
nexplanabili errore confusus, vnitatem substantiæ
n patre & filio & spiritu sancto inseparabilem sen-
iens, quod æqualitati tribuere debuit, singularitati
ledit. Et cùm veram Trinitatem intelligere non va-
eret, vnam eandemq; credidit sub triplici appella-
ione personam. Photinus mētis cæcitate deceptus, *Photinus.*
n Christo verum & substantiæ nostræ confessus est
ominem, sed eundem Deum de Deo ante omnia
ecula genitum esse non credidit. Apollinaris fidei *Apollinaris*
oliditate priuatus, filium Dei ita veram humanæ
carnis credidit suscepisse naturam, vt in illa carne
diceret animā non fuisse, quia vicem eius expleuerit
ipsa diuinitas. Hoc modo si omnes, quos Catholica
fides damnat, retractentur errores, in alijs atq; alijs
quiddam inuenitur, quod à damnabilibus possit
abiungi: In Manichæorum autem scelestissimo do-
gmate prorsus nihil est, quod ex vlla parte possit
tolerabile iudicari. Sed vos, dilectissimi, quos nullis
dignius quàm beati Petri Apostoli alloquor verbis
genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, po- *1. Pet. 2.*
pulus acquisitionis ædificati super inuiolabilem pe-
tram Christum, ipsique Domino Saluatori nostro
per veram susceptionem nostræ carnis inserti, per-
manete stabiles in ea fide, quam confessi estis coram
multis testibus, & in qua renati per aquam & Spiri-
tum sanctum, accepistis chrisma salutis & signacu-
lum vitæ æternæ. Si quis autem vobis aliud annun- *Ioan. 3.*
ciauerit præter id quod didicistis, anathema sit. *Galat. 1.*
Nolite impias fabulas præponere lucidissimæ veri-
tati, & quicquid cōtra Regulam Catholici & Apo-

ſtolici Symboli aut legere aut audire contigerit, id omnino mortiferum & diabolicum iudicate. Non vos ſeducant deceptorijs artibus ficta & ſimulata ieiunia: quę non ad purificationem, ſed ad perditionem proficiunt animarum. Speciem quidem ſibi pietatis & caſtitatis aſſumunt, ſed hoc dolo actuum ſuorũ obſcœno circuntegunt, & de prophani cordis penetralibus iacula quibus ſimplices vulnerentur,
Pſal. 10. emittũt, vt ſicut ait propheta, Sagittent, in obſcuro
Fidei commendatio. rectos corde. Magnum præſidium eſt fides integra, fides vera, in qua nec augeri ab vllo quicquam, nec minui poteſt: quia niſi vna eſt, fides non eſt, dicente
Ephes. 4. Apoſtolo, Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma: vnus Deus & pater omnium qui ſuper omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. Huic vnitati, dilectiſsimi, inconcuſsis mentibus inhærete, & in hac omnem ſectamini ſanctitatem, in hac præceptis
Hebr. 11. Domini deſeruite: quia ſine fide impoſsibile eſt placere Deo, Et nihil ſine illa ſanctum, nihil caſtum
Abac. 1. eſt, nihil viuum, Iuſtus enim ex fide viuit. Quam qui diabolo decipiente perdiderit, viuens mortuus eſt. Quia ſicut per fidem iuſtitia, ita etiam per fidem veram vita obtinetur æterna, dicente Domino Sal-
Ioan. 7. uatore, Hæc eſt autem vita æterna, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum: Qui vos proficere & perſeuerare faciat vſque in finem, qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO V. IN EADEM ſolennitate.

Humanitas Chriſti vt fuerit ad credendum difficilis, deq́; ſtulta ſapientia mundi, quidque obedientia & humilitas Chriſti nobis attulerint.

Quam-

QVamuis, dilectiſsimi, ineffabilis ſit natiuitas CA. I.
Domini noſtri Ieſu Chriſti, qua ſe naturę no-
træ carne veſtiuit: audeo tamen non de facultate
nea, ſed de ipſius inſpiratione præſumere, vt in die,
ui in ſacramentum humanæ reſtaurationis electus
ſt, aliquid à nobis, quod audientes poſſet ædifica-
e, promatur. Non enim quia maior pars Eccleſiæ
Dei, quod credit, intelligit, ideo neceſſarium non
ſt, etiam quæ dicta ſunt diſcere, cùm vtique nunc
nultis ad fidem primum venientibus, oris noſtri
fficium debeamus, meliusque ſit doctos onerare
am notis, quàm rudes fraudare diſcendis. Quod
rgo filius Dei qui cum Patre & Spiritu ſancto non
nius perſonæ, ſed vnius eſſentiæ eſt, dignatus eſt
umanitatis noſtræ particeps fieri, & vnus paſsi-
ilium, vnus voluit eſſe mortalium, tam ſacratum
amque mirabile eſt: vt ratio diuini conſilij ſapien-
ibus mundi patere non poſsit, niſi humanæ igno-
antiæ tenebras lux vera diſcuſſerit. Non enim in
olo opere virtutum, aut in ſola obſeruantia man-
latorum, ſed etiam in tramite fidei anguſta & ardua Fidei diffi-
via eſt, quæ ducit ad vitam, & magni laboris eſt cultas.
nagnique diſcriminis, inter dubias imperitorum Matth. 7.
opiniones & veriſimiles falſitates per vnam ſanæ
doctrinæ ſemitam inoffenſis greſsibus ambulare: &
cum vndique ſe laqueij erroris opponant, omne pe-
riculum deceptionis euadere. Quis autem ad hæc
doneus, niſi qui ſpiritu Dei & docetur & regitur?
dicente Apoſtolo, Nos autem non ſpiritum huius 1. Cor. 2.
mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, vt
ſciamus, quæ à Deo donata ſunt nobis: Canente
etiam Dauid, Beatus homo, quem tu erudieris Do- Pſal. 93.
mine, & de lege tua docueris eum.

¶ Habentes itaque, dilectiſsimi, inter pericula CA. 2
erroris

erroris præsidia veritatis, & non humanæ sapientiæ verbis, sed doctrina Spiritus sancti eruditi, quod didicimus, credimus: quod credimus, prædicamus, Dei filium ante secula à patre genitum, & patri sempiterna, & consubstantiali æqualitate coæternum venisse in hunc mūdum per vterum virginis, in hoc

Prouer. 9. Roman. 8. sacramentum pietatis electæ, in qua & ex qua ædificauit sibi Sapientia domum, & formam sibi serui in similitudinem carnis peccati, incommutabilis Verbi deitas coaptauit: in nullo apud se & Patrem & Spiritum sanctum minor gloria sua, quia diminutionem & varietatem summæ & æternæ essentiæ natura non recipit. Propter nostram autem infirmitatem extenuauit se in capacibus sui, & velamine corporis splendorem maiestatis suæ, quem visus ho

Philip. 2. minum non ferebat, obtexit. Vnde etiam exinanisse se dicitur, tanquam se propria virtute euacuauerit: dum in ea humilitate, qua nobis consuluit, non solum patre, sed etiam seipso factus est inferior. Nec aliquid illi hac inclinatione decessit: cui cum Patre & Spiritu sancto, hoc quod est, commune est, vt hoc ipsum intelligamus ad omnipotentiam pertinere, quod qui secundum nostra minor est, secundum propria minor non est. Quia enim lux ad obcæcatos, virtus ad imbecilles, misericordia respexit ad miseros, de magna factum est potestate, vt Dei filius substantiam humanam causamque susceperit, qui

1. Corin. 2. C.A. 3. & nostram naturam, quam condidit, reformaret: & mortem quam non fecit, aboleret. ¶ Repudiatis igitur longeque reiectis omnibus opinionibus impiorum, quibus aut stultitia est Crux Christi aut scandalum, exultet rectarum mentium fides, & ve-

Diuinitas Christi. rum vnumque Dei filium, non solum secundum deitatem, qua à patre genitus, sed etiam secundum humani-

umanitatem,qua de matre virgine eſt natus,intel-
gat. Ipſe eſt enim in humanitate noſtra, qui eſt in
naieſtate diuina, verus homo & verus Deus, ſem-
iternus in ſuis, temporalis in noſtris: vnum cum
atre in ſubſtantia,quæ nunquam fuit minor patre:
num cū matre in corpore,quod creauit. In aſſum-
tione enim naturæ noſtræ nobis factus eſt gradus,
quo ad ipſum per ipſum poſsimus aſcendere. Nam
lla eſſentia,quæ ſemper vbique tota eſt, locali deſ-
cenſione non eguit, & tam ei proprium fuit, totam
homini inſeri, quàm ei proprium eſt,totam à patre
nō diuidi. Manet ergo,quod in principio erat Ver-
bum, & non eſt ei accidens, vt quod eſt aliquando
non fuerit.Sempiterne enim filius,filius eſt,& ſem-
piterne pater, pater eſt. Vnde cùm ipſe filius dicat,
Qui videt me,videt & patrem: excæcauit te ô here- *Ioan. 14.*
tice impietas tua,vt qui maieſtatem filij non vidiſti,
patris gloriam non videres: dicendo enim genitum
eſſe,qui nō erat, filium aſſeris temporalem: & dum
filium aſſeris temporalem, credidiſti patrem eſſe
mutabilem. Mutabile enim eſt, non ſolum quod *Mutabile*
minuitur,ſed etiam quicquid augetur:& ſi ideò pa- *quicquid*
tri impar eſt genitus, quia vt tibi videtur, generan- *augetur.*
do eum,qui non erat, genuit,imperfecta erat etiam
generantis eſſentia, quæ adhibendo, quod non ha-
buit, generando perfecit. Sed hanc impiam peruer-
ſitatem tuam fides Catholica execratur & damnat:
quæ in deitate vera nihil temporalitatis agnoſcit,
ſed vnius ſempiternitatis & patrem confitetur & fi-
lium: quia ſplendor ex luce ortus,nō eſt luce poſte-
rior,& lux vera,nunquā eſt ſui ſplendoris indiga:ſic
ſubſtantiale ſemper habens fulgere, ſicut ſubſtan-
tiale ſemper habet exiſtere.Huius autem ſplendoris
manifeſtatio, miſsio dicitur, qua Chriſtus mundo
appa-

apparuit. Qui cùm omnia inuisibili maiestate suâ semper impleret, tamen quasi de remotissimo altissimoque secreto, ijs quibus erat ignotus, aduenit, cùm cæcitatem ignorantiæ sustulit, sicut scriptum

Esaie 9. est: Sedentibus in tenebris & in vmbra mortis, lux

CA. 4. orta est eis. ¶ Quamuis enim etiam prioribus seculis ad illuminationem sanctorum patrum & prophetarum lumen veritatis emissum sit, dicente

Psal. 42. Dauid, Emitte lucem tuam & veritatem tuam: & diuersis modis multisque signis opera pręsentiæ suę deitas filij declarauit, omnes tamē illæ significationes cunctaque miracula, testimonia fuerunt istius

Galat. 4. missionis, de qua dicit Apostolus, Cùm ergo venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, natum ex muliere, factum sub lege. Quid verò hoc est, nisi Verbum carnem fieri? Conditorem mundi per vterum virginis nasci? Dominum maiestatis, humanis se coaptare primordijs? & licet conceptui spiritali nulla sint terreni seminis mixta contagia, ad suscipiendam tamē veræ carnis substantiā, solam sumere

Filius minor patre. de matre naturam? Hac missione, qua Deus vnitus est homini, filius impar est patri, non in eo, quod ex patre, sed in eo, quod est factus ex homine. Aequalitatem enim, quam inuiolabilem habet dietas, non corrupit humanitas: & creatoris ad creaturam descensio, credentium est ad æterna subuectio. Nam

1. Cor. 1. quia, sicut ait Apostolus, in sapientia Dei non cognouit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiā prædicationis saluos facere credentes.

Sapientia mundi. Mundo ergo, id est, prudentibus mundi, sapiētia sua cæcitas facta est, nec potuerūt per illam cognoscere Deum, ad cuius notitiam non nisi in sapientia eius acceditur. Et ideo, quia mundus de vanitate suorum dogmatum superbiebat, in eo constituit Dominus

saluan-

uandorum fidem, quod & indignum videretur &
ltum, vt & deficientibus omnibus opinionum
æſumptionibus, ſola Dei gratia reuelaret, quod
mprehendere humana intelligentia non valeret.
¶ Agnoſcat igitur Catholica fides in humilitate CA. 5.
omini gloriam ſuam, & de ſalutis ſuæ ſacramen-
gaudeat Eccleſia, quæ corpus eſt Chriſti: quia
i Verbum Dei caro fieret & habitaret in nobis,
i in communionem creaturę creator ipſe deſcen-
et, & vetuſtatem humanam ad nouum princi-
um ſua natiuitate reuocaret: regnaret mors ab Rom, 5.
lam vſque in finem, & ſuper omnes homines con
mnatio inſolubilis permaneret, cùm de ſola con-
ione naſcendi, vna cunctis eſſet caùſa pereundi.
lus itaque inter filios hominum Dominus Ieſus
nocens natus eſt: quia ſolus ſine carnalis concu-
centiæ pollutione conceptus. Factus eſt homo
ſtri generis, vt nos diuinæ naturæ poſsimus eſſe
nſortes. Originem, quā ſumpſit in vtero virginis,
ſuit in fonte baptiſmatis. Dedit aquę, quod dedit
tri. Virtus enim Altiſsimi & obūbratio Spiritus Luce 1.
ncti, quæ fecit, vt Maria pareret Saluatorē: eadem
it, vt regeneret vnda credentē. Quid autem ſanā- Chriſti obedientia & humilitas.
ægris, illuminandis cæcis, viuificandis mortuis
ius fuit: quam vt ſuperbiæ vulnera, humilitatis
nedijs curarētur? Adam præcepta Dei negligens, Adæ inobedientia & ſuperbia.
cati induxit damnationem: Ieſus factus ſub lege,
didit iuſtitiæ libertatē. Ille diabolo obtemperās
ue ad pręuaricationem, meruit vt in ipſo omnes
rerentur: hic patri obediens vſq; ad crucē, fecit
n ipſo omnes viuificarētur. Ille cupidus honoris
gelici, naturæ ſuæ perdidit dignitatē: hic infirmi-
s noſtræ ſuſcipiens conditionē, propter quos ad
erna deſcendit, eoſdem in cœleſtibus collocauit.

Poſtre-

Genes. 3. Postremò, illi per elationem lapso dictum est, Terra
Psal. 109. es, & in terram ibis: huic per subiectionem exaltato dictum est: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

CA. 6 ¶ Hæc Domini nostri opera, dilectissimi, non solum sacramento nobis vtilia sunt, sed etiam imitationis exemplo, si in disciplinam ipsa remedia transferantur, quodque impensum est mysterijs, prosit & moribus: vt meminerimus, nobis in humilitate & mansuetudine redemptoris nostri esse
Roman. 8. viuendum, quoniam sicut ait Apostolus, Si compatimur, & conregnabimus. Frustra enim appellamur
Ioan. 14. Christiani, si imitatores non simus Christi: qui ideo se viam dixit esse, vt conuersatio magistri, forma esset discipuli, & illam humilitatem eligeret seruus, quam sectatus est Dominus, Qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO VI. IN EADEM solennitate.

Filius Dei quare factus sit filius hominis, & opera bona quid prosint.

CA. I. OMnibus quidem diebus, dilectissimi, atque temporibus, animis fidelium diuina meditantium, Domini & Saluatoris nostri ex matre virgine ortus occurrit: vt mens ad confessionem sui autoris erecta, siue in gemitu supplicationis, siue in exultatione laudis, siue in sacrificij oblatione versetur, nihil crebrius, nihilque magis fidenter spiritali attingat intuitu, quàm quod Deus Dei filius, genitus de patre coæterno, idem etiam partu est natus humano. Sed hanc adorandam in cœlo & in terra natiuitatem nullus nobis dies magis quàm hodiernus insinuat, & noua etiam in elementis luce radiante,

totam

tam sensibus nostris mirabilis sacramenti ingerit
aritatem. Non solum enim in memoriam, sed in
onspectum quodammodo redit angeli Gabrielis
im Maria stupente colloquium, & conceptione de
piritu sancto tam mirè promissa quàm credita, au-
or mundi æditus est vtero virginali. Et qui omnes
aturas condidit, eius est factus filius quam creauit.
odie Verbum Dei carne apparuit vestitũ; & quod
unquam fuit humanis oculis visibile, cœpit etiam
anibus esse tractabile. Hodie genitum in nostræ
arnis animæque substantia Saluatorem angelicis
ocibus didicere pastores, & apud Dominicorum
æsules gregum hodie euangelizandi forma præ-
ondita est, vt nos quoque cum cœlestis militiæ di-
amus exercitu: Gloria in excelsis Deo, & in terra
ax hominibus bonæ voluntatis. ¶ Quamuis igi-
ur illa infantia, quam filij Dei non est dedignata
naiestas, in virum perfectum ętatis adiectione pro-
ecta sit, & consummato passionis & resurrectionis
riumpho, omnes susceptæ pro nobis humilitatis
ansierint actiones: renouat tamen nobis hodierna
estiuitas nati Iesu ex Maria virgine sacra primor-
ia, & dum Saluatoris nostri adoramus ortum, in-
enimur nos nostrum celebrare principium. Gene-
atio enim Christi, origo est populi Christiani: &
atalis capitis, natalis est corporis. Habeant licet
inguli quique vocatorum ordinem suum, & omnes
Ecclesiæ filij temporum sint successione distincti,
niuersa tamen summa fidelium, fonte orta baptis-
natis, sicut cum Christo in passione crucifixi, in re-
urrectione resuscitati, in ascensione ad dexteram
atris collocati: ita cũ ipso sumus in hac natiuitate
ongeniti. Quicquid enim hominum, in quacunque
nundi parte credentium, regeneratur in Christo:

Festorum celebrandorum ratio.

Lucæ 2. CA. 2.

F inter-

interciso originalis tramite vetustatis, trāsit in nouū hominē renascendo, nec iam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Saluatoris, qui ideo filius hominis est factus, vt nos filij Dei esse possimus. Nisi enim ille ad nos hac humilitate descenderet, nemo ad illū vllis suis meritis perueniret. Nihil hic vocatorum cordibus caliginis inferat terrena sapientia, nec se contra altitudinē gratiæ Dei, mox in ima rediturus terrenarum cogitationum puluis attollat. Impletum est in fine seculorum, quod erat ante tēpora æterna dispositū, & sub præsentia rerū, signis cessantibus figurarū, lex & prophetia veritas facta est, vt Abraham fieret omnium gentium pater, & in semine eius daretur mundo promissa benedictio, ne ij tantum essent Israël, quos sanguis & caro genuisset, sed in possessionem hæreditatis fidei filijs

CA. 3. præparatæ, vniuersitas adoptionis intraret. ¶ Nec obstrepant ineptarum calumniæ quæstionum, nec effectus diuini operis, ratiocinatio humana discu-

Rom. 4. tiat. Nos cum Abraham credimus Deo, nec hæsitamus diffidentia, sed plenissimè scimus, quoniā quod promisit Dominus, potens est & facere. Nascitur ergo nō de carnis semine, dilectissimi, sed de Spiritu sancto Saluator: quem primæ transgressionis condemnatio non teneret. Vnde ipsa collati muneris magnitudo dignam à nobis exigit suo splēdore re-

1. Cor. 2. uerētiam. Ideo enim, sicut beatus Apostolus docet, non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est: vt sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis: qui non aliter piè colitur, nisi id ei, quod ipse tribuit, offeratur. Quid enim in thesauro Dominicę largitatis ad honorem præsentis festi tam cōgruum

Pacis commendatio. possumus inuenire, quàm pacem, quæ in natiuitate Domini prima est angelico prædicata concentu?

Ipsa

psa enim est, quę parit filios Dei, nutrix dilectionis
genitrix vnitatis: requies beatorũ, & æternitatis
abitaculum, cuius hoc opus proprium & speciale
eneficium est, vt iungat Deo, quos secernit de
nundo. Vnde Apostolus ad hoc bonũ nos incitat, Rom. 5.
icens: Iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad
Deum. Cuius sententiæ breuitate, omnium ferè
nandatorum cõtinetur effectus: quia vbi fuerit ve-
itas pacis, nihil ibi potest deesse virtutis. Quid est
utem, dilectissimi, pacẽ habere ad Deum, nisi velle Pax cum
uod iubet, & nolle quod prohibet? Si enim huma- Deo qualis
æ amicitiæ pares animos & similes expetunt vo- sit.
intates, nec vnquam diuersitas morum ad firmam
otest peruenire concordiã: quomodo diuinæ par-
ceps erit pacis, cui ea placent, quæ Deo displicent,
t ijs appetit delectari, quibus illum nouit offendi?
Non est iste animus filiorũ Dei, nec talem sapientiã
ecipit adoptiua nobilitas. Genus electũ & regium,
generationis suæ respondeat dignitati. Diligat,
uod diligit pater, & in nullo ab autore suo dissen-
at, ne iterum dicat Dominus: Filios genui & exal- Esai. 1.
ui, ipsi autem spreuerunt me. Agnouit bos posses-
orem suum, & asinus præsepe domini sui: Israël
item me non cognouit, & populus meus me non
ntellexit. ¶ Magnum est, dilectissimi, huius mu- CA. 4.
eris sacramentum, & omnia dona excedit hoc
onum: vt Deus hominem vocet filium, & homo
Deum nominet patrem. Per has enim appellationes
ntitur & discitur, quis ad tantam altitudinem as-
ndat affectus. Nam si in progenie carnali & stirpe
rrena claris parentibus genitos vitia malæ cõuer-
tionis obscurent, & ipso maiorum suorum lumi-
e soboles indigna confunditur: in quem exitum
enient, qui propter amorem mundi à generatione

 Christi

Opera bona necessaria filijs Dei. Christi non metuunt abdicari? Si autem ad humanam pertinet laudem, vt patrum decus in prole resplendeat: quãto magis gloriosum est, ex Deo natos in autoris sui imaginem refulgere? & illum in se, *Matth. 5.* qui illos generauit, ostendere, dicente Domino: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est. Scimus quidem, quod sicut Ioannes *1. Ioan. 5.* Apostolus dicit, Totus mundus in maligno positus est: & insidiante diabolo & angelis eius, hoc innumeris tentationibus laboratur, vt hominem ad superna nitentem, aut aduersa terreant, aut secunda corrumpant: sed maior est, qui in nobis est quam qui aduersum nos est: & pacem cum Deo habenti-*Matth. 6.* bus, ac semper patri toto corde dicentibus, Fiat voluntas tua: nulla præualere certamina, nulli possunt nocere conflictus. Accusantes enim nosmetipsos confessionibus nostris, & consensum animi carnis concupiscentijs denegantes, inimicitias quidem aduersum nos eius, qui peccati auctor est, commouemus: sed inexpugnabilem cum Deo pacem, gratiæ ipsius seruiendo firmamus, vt regi nostro non solum obedientia subijciamur, sed etiã iudicio copulemur: Quoniam si in eadem sententia sumus, si quod vult, volumus, & quod improbat, improbamus, ipse iam pro nobis omnia bella conficiet, ipse *Cooperatores Dei sumus.* qui dedit velle, donabit & posse, vt simus cooperatores operum eius, & propheticum illud, cum fidei exultatione dicamus: Dominus illuminatio mea & *Psal. 26.* salus mea, quem timebo? Dominus defensor vitæ *CA. 5.* meæ, à quo trepidabo? ¶ Qui ergo non ex san-*Ioan. 1.* guinibus, neque ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, offerant patri pacificorum concordiam filiorum, & in primogenitum

nouæ

ouæ creaturæ, qui venit non suam, sed mittentis
.cere voluntatem, vniuersa adoptionis membra
oncurrant: quoniam gratia patris non discordes,
eque dissimiles, sed vnum sentientes, vnumque
nantes, adoptauit hæredes. Ad vnam reformatos
naginem oportet animum habere conformem.
latalis Domini, natalis est pacis. Sic enim ait Apo-
olus: Ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum: Ephes. 2.
uoniam siue Iudæus siue gentilis, per ipsum habe-
ius accessum in vno spiritu ad patrem: qui ante
assionis diem, volūtaria dispositione prælectum,
iscipulos suos hac pręcipuè doctrina sua informa-
it, vt diceret: Pacem meam do vobis, pacem meam Ioan. 14.
elinquo vobis. Et ne sub nomine generali, pacis
ıæ qualitas lateret, adiecit: Non quemadmodum
ıūdus dat, ego do vobis, Non habet, inquit, mun- Pax mundi qualis.
us amicitias veras, & multos facit peruerso amore
oncordes. Sunt etiam in vitijs pares animi: & simi-
tudo desideriorum, æqualitatem gignit affectuum.
t si quidam forsitan reperiantur, quibus praua &
ıhonesta non placeant, quiq; illicitas consensiones
fœdere suæ charitatis excludant: tamen etiam ta-
s, si vel Iudæi sint, vel hæretici, vel pagani, non de
micitia Dei, sed de pace sunt mundi. Pax autem
piritalium & Catholicorum, à supernis veniens, &
d superna perducēs, cum amatoribus mundi nulla
os vult communione misceri, sed omnibus obsta-
ulis resistere, & ad vera gaudia à perniciosis dele-
tationibus euolare, dicente Domino: Vbi fuerit Matth. 6.
hesaurus tuus, ibi erit & cor tuum. Hoc est, si deor-
um sunt, quæ amas, ad ima descēdes: si sursum sunt
uæ diligis ad summa peruenies. Quo nos vnum
olentes, vnum sentientes, & in fide ac spe & in cha-
itate cōcordes, spiritus pacis agat atque perducat:

quoniam quicunque ſpiritu Dei aguntur, ij filij ſunt Dei, qui regnat cum Filio & Spiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO VII. IN EADEM ſolennitate.

Duarum naturarum in Christo rationem explicat, & quatenus creaturis vtendum.

CA. I. FEſtiuitatis hodiernæ, dilectiſsimi, verus venerator eſt & pius cultor, qui nec de incarnatione Domini aliquid falſum, nec de deitate aliquid ſentit indignũ. Paris enim periculi malum eſt, ſi illi aut naturæ noſtræ veritas, aut paternæ gloriæ negatur æqualitas. Cùm ergo ad intelligendũ ſacramentum natiuitatis Chriſti, qua de matre virgine eſt ortus, accedimus: abigatur procul terrenarum caligo rationum, & ab illuminatæ fidei oculo mundanæ ſapientię fumus abſcedat. Diuina eſt enim auctoritas, cui credimus: Diuina eſt doctrina, quam ſequimur. Quoniam ſiue legis teſtificationi, ſiue oraculis prophetarum, ſiue Euangelicę tubæ, interiorem admoueamus auditum, verum eſt, quod Ioannes plenus Spiritu ſancto intonuit: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deũ. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Et ſimiliter verum eſt, quod idem prædicator adiecit: Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: & vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre. In vtraque ergo natura idem eſt Dei filius, noſtra ſuſcipiens, & propria non amittens. In homine hominem renouans, in ſe incommutabilis perſeuerans. Deitas enim, quę illi cum patre cõmunis eſt, nullum detrimẽtum omnipotentiæ ſubijt, nec Dei formam

Ioan. I.

Naturæ due in Christo.

ſerui

erui forma violauit: quia summa & sempiterna essentia, quę se ad humani generis inclinauit salutem, os quidem in suam gloriam transtulit, sed quod rat, esse non destitit. Vnde cùm vnigenitus Dei mi- *Ioan. 14.* orem se patre confitetur, cui se dicit æqualem, ve- *Ioan. 10.* itatem in se formæ vtriusque demonstrat: vt & umanam probet imparilitas, & diuinam declaret qualitas. ¶ Maiestati igitur filij Dei, corporea *CA. 2.* atiuitas níhil abstulit, nihil cõtulit: quia substantia icõmutabilis nec minui potuit, nec augeri. Quod nim Verbum caro factum est, non hoc significat, *Verbum caro factũ est, quomodo intelligendum sit.* uòd in carnem sit Dei natura mutata, sed quòd à 'erbo in vnitatem personæ sit caro suscepta: in cuis vtique nomine homo totus accipitur, cum quo itra virginis viscera, sancto Spiritu fœcundata, & unquam virginitate caritura, tam inseparabiliter)ei filius vnitur, vt qui erat intemporaliter de essentia patris genitus, ipse sit temporaliter de vtero irginis natus. Aliter enim ab æternæ mortis vinulis non possemus absolui: nisi in nostris fieret umilis, qui omnipotens permanebat in suis. Nascens itaque Dominus noster Iesus Christus homo erus, qui nunquam destitit esse Deus verus, nouæ reaturæ in se fecit exordium, & in ortus sui forma edit humano generi spiritale principium, vt ad arnalis generationis abolenda contagia, esset regeerandis origo sine semine criminis, de quibus dititur: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate *Ioan. 1.* arnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati int. Quæ hoc sacramentum mens comprehende-, quæ hanc gratiam valet lingua narrare? Redit in nocentiam iniquitas, & in nouitatem vetustas: in loptionem veniunt alieni, & in hęreditatem ingreuntur extranei. De impijs iusti, de auaris benigni,

de incontinentibus casti, de terrenis incipiunt esse cœlestes. Quæ autem est ista mutatio, nisi dextræ
1. Ioan. 3. excelsi? Quoniam venit filius Dei dissoluere opera diaboli: & ita se nobis, nosque inseruit sibi, vt Dei ad humana descensio, fieret hominis ad diuina pro-
CA. 3. uectio. ¶ In hac autem, dilectissimi, misericordia Dei, cuius erga nos magnitudinem explicare non valemus, multa solicitudine pręcauendum est Christianis, ne diabolicis iterum capiantur insidijs, & eisdem rursus, quibus renunciauerant, erroribus implicentur: Non enim desinit hostis antiquus,
2. Cor. 11. transfigurans se in angelum lucis deceptionum laqueos vbiq; prætendere, & vt quoquo modo fidem credentium corrumpat instare. Nouit, cui adhibeat æstus cupiditatis, cui illecebras gulæ ingerat, cui apponat incitamenta luxuriæ, cui infundat virus inuidiæ. Nouit quem mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discutit consuetudines, ventilat curas, scrutatur affectus: & ibi causas quærit nocendi, vbi quemque viderit studiosius occupari. Habet etenim multos ex eis, quos tenacius obligauit, aptos suis artibus, quorũ ad alios decipiendos & ingenijs vtatur & linguis. Per istos remedia ægritudinum, indicia futurorum, placationes dæmonum, & depulsiones promittuntur vmbrarum. Adduntur & illi, qui totam humanæ vitæ conditionem de stellarum pendere effectibus mentiuntur, & quod est aut diuinæ voluntatis, aut nostræ, indeclinabiliũ dicunt esse fatorum. Quæ tamen vt cumulatius noceant, spondent posse mutari, si illis, quæ aduersantur syderibus supplicetur. Vnde commẽtum impium sua ratione destruitur: quia si prædicta non permanent, non sunt fata metuenda: si permanent, non sunt astra

Diaboli astus & insidiæ.

Fatorum obseruatio & solis veneratio superstitiosa.

tra veneranda. ¶ De talibus institutis etiam illa c A. 4.
ıneratur impietas, vt sol inchoatione diurnæ lucis
urgens, à quibusdam insipientioribus de locis
minentioribus adoretur: quod nonnulli etiam
hristiani adeò se religiosè facere putant, vt prius-
uam ad beati Petri Apostoli Basilicam, quæ vni
Deo viuo & vero est dedicata perueniant, superatis
radibus, quibus ad suggestum aræ superioris as-
enditur, conuerso corpore ad nascentem se solem
eflectant, & curuatis ceruicibus, in honorem se
plendidi orbis inclinent. Quod fieri partim igno-
antiæ vitio, partim paganitatis spiritu, multum ta-
escimus & dolemus. Quia etsi quidam fortè crea-
orem potius pulchri luminis, quàm ipsum lumen,
uod est creatura, venerantur: abstinendum tamen
t ab ipsa huiusmodi specie officij, quam cùm in
ostris inuenit, qui deorum cultum reliquit, nónne
anc secum partem opinionis vetustæ tanquã pro-
abilem retentabit, quam Christianis & impijs vi-
erit esse communem? ¶ Abijciatur ergò à con- c A. 5.
uetudine fidelium damnanda peruersitas, nec ho-
or vni Deo debitus, eorum ritibus, qui creaturis
eseruiunt, misceatur. Dicit enim scriptura diuina:
Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Matth. 4.
t beatus Iob, Homo sine querela, vt ait Dominus, Iob 31.
z continens se ab omni re mala. Nunquid vidi,
nquit, solem, cùm fulgeret, & lunam incedentem Sol.
larè, & lætatum est cor meum in abscondito? Et Luna.
sculatus sum manum meam, quæ est iniquitas ma-
ima, & negatio contra Deum Altissimum. Quid
utem est sol, vel quid est luna, nisi visibilis creaturæ
& corporeæ lucis elementa? quorum vnum est ma-
oris claritatis, & aliud minoris est luminis. Sicut
enim alia diurna, alia nocturna sunt tempora: ita

diuersam in luminaribus qualitatem creator instituit, cùm tamen prius, quàm hæc fierent, & dies sine solis officio, & noctes sine lunæ ministerio præcessissent. Sed condita sunt ista ad faciendam hominis vtilitatem, vt rationale animal, nec in distinctione mensium, nec in recursu annorum, nec in dinumeratione temporũ falleretur, cum per * inæqualium horarum impares moras & dissimilium ortuum signa manifesta, & annos sol concluderet, & menses luna renouaret. Quarto namque, vt legimus, die, dixit Deus: Fiant luminaria in firmamento cœli, & luceant super terram, & diuidant inter diem & noctem, & sint in signa & tempora, & dies, & annos, & sint in firmamento cœli, vt luceant super terram.

*æqualiũ

Genes. 1.

¶ Expergiscere, ô homo, & dignitatem tuæ cognosce naturæ. Recordare te factum ad imaginẽ Dei: quæ etsi in Adam corrupta, in Christo tamen est reformata. Vtere quomodo vtendum est visibilibus creaturis, sicut vteris terra, mari, cœlo, aëre, fontibus, atque fluminibus: & quicquid in eis pulchrum atque mirabile est, refer ad laudem & gloriam conditoris. Noli esse deditus illi lumini, quo volucres & serpentes, quo bestiæ & pecudes, quo muscæ delectantur & vermes. Lucem corpoream sensu tange corporeo, & toto mentis affectu illud verum lumen amplectere, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, & de quo dicit Propheta, Accedite ad eum, & illuminamini, & vultus vestri non erubescent. Si enim templum Dei sumus, & spiritus Dei habitat in nobis, plus est, quod fidelis quisque habet in sua anima, quàm quòd miratur in cœlo. Non itaque vobis, dilectissimi, hoc aut indicimus, aut suademus, vt despiciatis opera Dei, aut contrarium aliquid fidei vestræ in ijs, quæ

CA. 6. Genes. 1.

Creaturis vt vtendũ.

Ioan. 1.

Psal. 33.

1. Cor. 3.

Deus

Deus bonus bona condidit, æstimetis: sed vt omni creaturarum specie, & vniuerso huius mundi, ornatu rationabiliter & temperanter vtamini. Quæ enim videntur, sicut ait Apostolus, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt. Vnde quia ad præsentia sumus nati, ad futura autem renati: non temporalibus bonis dediti, sed æternis simus intenti. Et vt spem nostram possimus propius intueri, in ipso sacramento natalis Domini cogitemus, quid naturæ nostræ gratia diuina contulerit. Audiamus Apostolum dicentem: Mortui enim estis & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto per omnia secula seculorum, Amen. 2. Cor. 4. Coloss. 3.

SERMO VIII. IN EADEM solennitate.

Incarnationis Christi modum, necessitatemq; & hæreticorum circa eandem diuersorum mendacia expendit.

CVm semper nos, dilectissimi, gaudere in Domino, omnia diuina eloquia exhortentur, hodie proculdubio ad spiritalem lætitiam copiosius incitamur, natiuitatis Dominicæ sacramento nobis clarius corruscante: vt recurrentes ad illam diuinæ misericordiæ ineffabilem inclinationem, qua creator hominum homo fieri dignatus, in ipsius nos inueniamur natura, quem adoramus in *nostra. Deus enim Dei filius, de sempiterno & ingenito patre vnigenitus, sempiternus manens in forma Dei, & incommutabiliter atque intemporaliter habens nó aliud esse quàm pater, formam serui sine suæ detrimento maiestatis accepit: vt in sua nos proueheret, non CA. I. *terra.

non ipse in nostra deficeret. Vnde vtrique naturæ in suis proprietatibus permanenti, tanta est vnitatis facta communio, vt quicquid ibi est Dei, non sit ab humanitate disiunctum: quicquid autem est hominis, non sit à Deitate diuisum. ¶ Celebrantes igitur, dilectissimi, natalem diem Domini Saluatoris, partum beatæ virginis integrè cogitemus, vt carni animæq; conceptæ virtutem Verbi nullo temporis puncto defuisse credamus, nec prius formatum atque animatum templum corporis Christi, quod sibi superueniens vindicaret habitator, sed ipsum & in ipso, nouo homini datum esse principium, vt in vno Dei atque hominis filio, & sine matre Deitas, & sine patre esset humanitas. Simul enim per Spiritum sanctum fœcundata virginitas, sine corruptionis vestigio edidit, & sui generis sobolem, & suæ stirpis autorem. Vnde & idem Dominus, sicut Euangelista commemorat, quæsiuit à Iudæis, cuius filium Christum scripturarum autoritate didicissent, & eisdem respondentibus, quod ex Dauid venturus semine traderetur: Quomodo, inquit, illum Dominum suũ Dauid in spiritu vocat, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Nec potuerunt Iudæi propositam soluere quæstionẽ: quia non intelligebant in vno Christo, & progeniem Dauidicam, & naturam prophetatam esse diuinam. Maiestas autem filij Dei æqualis patri, vestiens se humilitate seruili, nec metuebat minui, nec indigebat augeri: ipsumque effectum misericordiæ suæ, quem restitutioni impendebat humanę, sola exequi poterat virtute deitatis, vt creaturam ad imaginem Dei conditam, à iugo diræ dominationis erueret.

CA. 2. Corpus Christi non prius formatũ quam animatum. *Matth. 22.* *Psal. 109.* *Genes. 1.*

CA. 3.

¶ Sed quia non ita in primum hominem diabolus

violen-

iolentus extiterat, vt eum in partes suas sine liberi rbitrij consensione transferret: sic destruendum eccatum fuerat voluntarium & hostis consilium, t dono gratiæ non obesset norma iustitiæ. In toius igitur humani generis strage communi, vnum olum fuit remedium sub diuinæ rationis occulto, uod posset subuenire prostratis, si aliquis filiorum dam, originalis præuaricationis alienus atque inocens nasceretur, qui cæteris exemplo prodesset & nerito. Sed quia hoc naturalis generatio non sineat, nec poterat vitiatæ radicis sine semine propago sse, de quo scriptura dicit, Quis potest facere munum de immundo conceptum semine? Nónne tu, ui solus es? Dominus Dauid, factus est filius Daid, & de promissi generis fructu proles est orta sine itio in vnam personam gemina conueniente, natua, vt eodem conceptu eodemque partu gigneretur Dominus noster Iesus Christus, cui vera inesset deias ad miracula operum, & vera humanitas ad tolerantiam passionum. ¶ Fides igitur Catholica, ilectissimi, oblatrantium hæreticorum spernat erores, qui mundanæ sapientiæ vanitate decepti, à eritatis Euangelio recesserunt, & incarnationem Verbi intelligere nō valentes, de causa illuminatiois fecerunt sibi materiam cæcitatis. Nam omnium erè falsa credentium opinionibus, quæ etiam in ancti Spiritus negationem proruunt, retractatis, eminem penè deuiasse cognoscimus, nisi quia duaum in Christo naturarum veritatem sub vnius personæ confessione nō credidit. Alij etenim Domino olam humanitatem, alij solam adscripsere deitatē. Alij veram quidem in ipso diuinitatem, sed carnem lixerunt fuisse simulatam. Alij professi sunt veram um suscepisse carnem, sed Dei patris non habuisse naturam:

Incarnatio nis filij Dei necessitas.

Iob. 14.

CA. 4.

Hæreseon catalogus.

naturã: & deitati eius, quę erant humanæ ſubſtãtiæ, deputantes, maiorem ſibi Deũ minoremque finxerunt, cùm gradus in vera diuinitate eſſe non poſsit. Quoniã quicquid Deo minus eſt, Deus non eſt. Alij cognoſcentes patris & filij nullam eſſe diſtantiam, quia non poterant vnitatem deitatis intelligere niſi in vnitate perſonæ, eundem aſſeruerũt eſſe patrem, quem filium, & naſci & nutriri, pati & mori, ſepeliri & reſurgere, ad eundem pertinere, qui per omnia & hominis perſonam impleret & Verbi. Quidam putauerunt Dominum Ieſum Chriſtum non noſtræ ſubſtantiæ corpus habuiſſe, ſed ab elementis ſuperioribus ac ſubtilioribus ſumptum. Quidã autem æſtimauerũt in carne Chriſti humanam animã non habitaſſe nec fuiſſe, ſed partes animæ ipſam Verbi impleſſe deitatem. Quorũ imprudentia in hoc tranſijt, vt animam quidem fuiſſe in Domino faterētur, ſed eandem dicerent mente caruiſſe, quia ſufficeret homini ſua deitas ad omnia rationis officia. Poſtremò, ijdem aſſerere præſumpſerunt, partem quandam Verbi in carnem fuiſſe conuerſam, vt in vnius dogmatis varietate multiplici, non carnis tantum animæq; natura, ſed etiam ipſius Verbi ſolueretur

CA. 5. eſſentia. ¶ Multa ſunt & alia prodigia falſitatum, quibus enumerandis charitatis veſtræ non eſt fatigandus auditus: ſed poſt diuerſas impietates, quæ ſibi inuicem ſunt multiformium blaſphemiarũ cognatione connexæ, & de ijs potiſsimum erroribus declinãdis obſeruantiã veſtrę deuotionis admoneo, quorum vnus dudum Neſtorio autore conſurgere non impunè tentauit. Alius nuper pari execratione

Eutichetis hereſis. damnandus, Eutiche aſſertore prorupit. Nam ille beatam Mariam virginem hominis tantũmodo auſus eſt prædicare genitricem, vt in conceptu eius &

partu

artū nulla Verbi & carnis facta vnitio crederetur: uia Dei filius non ipse factus est hominis filius, sed reato homini sola se dignatione sociauerit. Quod Catholicæ aures nequaquam tolerare potuerunt, uæ sic Euangelio veritatis imbutæ sunt, vt firmissimè nouerint, nullam esse humano generi spem sa-ıtis, nisi ipse esset filius virginis, qui creator est ıatris. Hic autem recentioris sacrilegij prophanus ıssertor, vnitionem quidem in Christo duarū con-essus est naturarum, sed ipsa vnitione id dixit effe-:um, vt ex duabus vna remaneret, nullatenus alte-us existente substantia, quæ vtique fieri nisi aut onsumptione aut separatione non posset. Hæc ve-ò tam inimica sunt sanæ fidei, vt nequeant recipi ne excidio nominis Christiani. Si enim Verbi in-rnatio non vnitio est diuinæ humanæque naturæ, d hoc ipso concursu, quod erat geminum, factum t singulare, sola diuinitas vtero virginis nata est, & r ludificatoriam speciem sola subijt nutrimenta incrementa corporea: vtque omnes mutabilita-s humanæ conditionis omittam, sola diuinitas ucifixa, sola diuinitas mortua, sola diuinitas est pulta, vt iam secundum talia sentientes, sperandæ surrectionis nulla sit ratio, nec sit primogenitus mortuis Christus: quia non fuit, qui deberet *Rom. 8.* suscitari, si non fuit qui posset occidi. *Colos. 1.*

¶ Absint à cordibus vestris, dilectissimi, diaboli-*CA. 6.* rū inspirationum virulenta mendacia: & scientes, ód sempiterna filij deitas nullo apud patrē creuit gmento: prudenter aduertite, quod cui naturæ in lam dictum est, Terra es, & in terram ibis: eidem *Genes. 3.* Christo dicitur, Sede à dextris meis. Secundum *Psal. 109.* m naturam, qua Christus æqualis est patri, nun-ā inferior fuit vnigenitus sublimitate genitoris,

nec

nec temporalis est ei cum patre gloria, qui est ipsa
Exod. 15. patris dextera. De qua in Exod. dicitur: Dextera tua
Dextera patris filius Dei. Domine glorificata est in virtute. Et in Esaia: Domine, quis credidit auditui nostro? & brachium
Esaia 53. Domini cui reuelatum est? Assumptus igitur homo
Rom. 10. in filium Dei, sic in vnitatē personæ Christi ab ipsis corporalibus est receptus exordijs: vt nec sine deitate cōceptus sit, nec sine deitate ęditus, nec sine deitate nutritus. Idem erat in miraculis, idē in cōtumelijs, per humanā infirmitatem crucifixus, mortuus & sepultus, per diuinam virtutem die tertia resuscitatus, ascendit ad cœlos, sedet ad dexterā Dei patris, & in natura hominis accepit à patre, quod in natura
CA. 7. deitatis etiā ipse donauit. ¶ Hæc, dilectissimi, pio corde meditātes, Apostolici semper memores estote
Colos. 2. præcepti, qui vniuersos admonet dicens: Videte, ne quis vos seducat per philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, & non secundū Christum, quia in ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis repleti in illo. Non dixit spiritaliter, sed corporaliter, vt veram intelligamus substantiam carnis, vbi est plenitudinis
Ephes. 1. diuinitatis inhabitatio corporalis: qua vtique tota
Colos. 1. etiam repletur Ecclesia, quæ inhęrens capiti, corpus est Christi, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto Deus in secula seculorum, Amen.

SERMO IX. IN EADEM solennitate.

Diuinitas immutabilis vt nostra infirma susceperit, & quid libertatis nobis per hoc ipsum contulerit.

CA. 1. EXcedit quidem, dilectissimi, multumq; supereminet humani eloquij facultatem diuini operis magnitudo; & inde oritur difficultas fandi, vnde

adest

deſt ratio non tacendi: Quia in Chriſto Ieſu filio
Dei non ſolum ad diuinam eſſentiam, ſed etiam ad
humanam ſpectat naturam, quod dictum eſt per
Prophetam: Generationem eius quis enarrabit? *Eſaiæ 53.*
Vtramque enim ſubſtantiam in vnam conueniſſe
perſonam, niſi fides credat, ſermo non explicat: &
ideo nunquã materia deficit laudis, quia nunquam
ſufficit copia laudatoris. Gaudeamus igitur, quod
ad eloquendum tantæ miſericordiæ ſacramentum
impares ſumus, & cùm ſalutis noſtræ altitudinem
promere non valeamus, ſentiamus nobis bonũ eſſe,
quod vincimur. Nemo enim ad cognitionem veri-
tatis magis propinquat, quàm qui intelligit in re-
bus diuinis, etiam ſi multum proficiat, ſemper ſibi
ſupereſſe quod quærat. Nam qui ſe ad id, in quod
tendit, perueniſſe præſumit, non quæſita reperit, ſed
in inquiſitione defecit. Ne autẽ infirmitatis noſtræ
perturbemur anguſtijs, euangelicæ nos & prophe-
ticæ adiuuant voces, quibus ita accendimur & do-
cemur, vt nos natiuitatem Domini qua Verbum *Ioan. 1.*
caro factum eſt, non tam præteritam recolere quàm
præſentem videamur inſpicere. Quod enim paſto-
ribus pro gregum ſuorũ cuſtodia vigilantibus nun- *Lucæ 2.*
tiauit angelus, etiam noſtrum impleuit auditum: &
ideo dominicis ouibus præſumus, quia verba diui-
nitus ædita, cordis aure ſeruamus, tanquam & in
hodierna feſtiuitate dicatur, Euangelizo vobis gau- *Ibidem.*
dium magnum, quod erit omni populo: quia natus
eſt vobis hodie Saluator, qui eſt Chriſtus Dominus
in ciuitate Dauid. Cuius prædicationis ſummitati,
exultatio innumerabilium iungitur angelorum, vt
excellentius fieret teſtimonium, cui militiæ cœleſtis
multitudo concineret in honorem Dei vna benedi-
ctione dicentium: Gloria in excelſis Deo, & in terra

pax hominibus bonæ voluntatis. Dei ergo gloria est ex matre virgine Christi nascentis infantia, & reparatio humani generis merito in laudē sui refertur autoris: quia & ipse B. Mariæ missus à Deo Gabriel angelus dixerat, Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoq; & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei. In terra autem illa pax conceditur, quæ homines efficit bonæ voluntatis. Quo enim spiritu de intemeratæ matris visceribus nascitur Christus, hoc de sanctæ Ecclesiæ vtero renascitur Christianus, cui vera pax est, à Dei voluntate non diuidi, & ijs solis, quę Deus
CA. 2. diligit, delectari. ¶ Natalem igitur, dilectissimi, diem Domini celebrantes, qui ex omnibus præteritorum temporum diebus electus est, licet dispensatio actionum corporalium, sicut æterno consilio fuerat præordinata, transierit, totáque redemptoris humilitas in gloriam paternæ maiestatis euecta sit,
Philip. 2. vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus in gloria est Dei patris: indesinenter tamē ipsum partum salutiferæ virginis adoramus, & illam Verbi & carnis indissolubilem copulam non minus suscipimus in præsepe iacentē, quàm in throno paternæ altitudinis considentem. Immutabilis enim deitas quamuis intra semetipsam & claritatem suam & potentiam cōtineret, non tamen ideo non erat conserta nascenti, quia humano aspectui non patebat, vt per veri hominis inusitata primordia ille agnosceretur genitus, qui regis Dauid & Dominus esset & filius. Ipse enim propheti-
Psal. 109. co spiritu cantat, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Quo testimonio, sicut Euāgelium refert, confutata est impietas Iudæorū.

Nam

Nam cùm Iesu interrogante Iudæos, cuius filium dicerent Christum, respondissent, Dauid, confestim Dominus cæcitatem illorum arguens, ait: Quomodo ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis? Interclusistis vobis ô Iudæi intelligentiæ viam, & dum solam naturã carnis aspicitis, tota vos veritatis luce priuastis. Expectantes enim secundum vestræ persuasionis fabulosa figmenta, Dauid filium de sola stirpe corporea, dum spem vestram in homine tantum constituistis, Deum Dei filium repulistis, vt quod nobis confiteri gloriosum est, vobis prodesse non possit. Nam & nos interrogati, cuius filius sit Christus, voce Apostoli confitemur, quod factus est ex semine Dauid secũdum carnem: & de ipso initio Euangelicæ prædicationis instruimur, legentes: Liber generationis Iesu Christi filij Dauid. Sed ideo à vestra impietate discernimur, quia quem ex progenie Dauid hominem nouimus natum, eundem secundum quod Verbum caro factum est, Deum Deo patri credimus coæternum. Vnde si teneres, ô Israël, tui nominis dignitatem, & propheticas denunciationes non obcæcato corde percurreres, Esaias tibi Euangelicam panderet veritatem, & non surdus audires diuina inspiratione dicentẽ: Ecce virgo accipiet in vtero, & pariet filiũ, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Quem si in tãta proprietate sacri nominis non videbas, in Dauidica saltem voce didicisses, ne contra testificationẽ noui & veteris testamenti, Iesum Christum Dauid filium denegares, quem Dauid Dominum non fateris.

Matth. 22. *Roman. 1.* *Matth. 1.* *Ioan. 1.* *Esaiæ 7.* *Matth. 1.*

¶ Quapropter, dilectißimi, quoniam per ineffabilem gratiam Dei, Ecclesia fidelium gentium *c A. 3.*

consecuta est, quod carnalium Iudæorum synagoga
Psal. 97. non meruit, dicente Dauid: Notum fecit Dominus salutare suum, in cõspectu gentium reuelauit iusti-
Esaia 9. tiam suam: & Esaia similiter prædicante, Populus qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam: qui habitabant in regione vmbræ mortis, lux orta est
Esaia 55. eis: & iterum, Gentes quæ te non nouerunt, inuocabunt te: & populi qui te nesciunt, ad te cõfugient: exultemus in die salutis nostræ, & per nouum testamentum in consortium eius assumpti, cui dicitur à
Psal. 2. Patre per Prophetam: Filius meus es tu, ego hodie genui te: postula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ: in adoptantis nos misericordia gloriemur: quia sicut
Roman. 8. Apostolus ait, Non accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis spiritũ adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater. Dignum est enim atque conueniens, vt testantis patris voluntas ab adoptionis filijs impleatur, & dicente Apo-
Ibidem. stolo, Si compatimur, & conglorificabimur, sint humilitatis Christi comparticipes, qui sunt futuri gloriæ cohæredes. Honoretur in infantia sua Dominus, nec ad deitatis referantur iniuriam exordia & incrementa corporea: quoniam naturæ incommutabili nec addidit aliquid nostra natura nec mi-
Roman. 8. nuit, sed qui in similitudinem carnis peccati dignatus est hominibus esse conformis, in vnitate deitatis Patri permanet æqualis, Cum quo & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO X. IN EADEM solennitate.

Verbum paternæ maiestatis vt habitauit in nobis, & de eiusdem excellentia.

Sæpe,

SAepe, vt noſtis, dilectiſsimi, de excellentia feſti- CA. I.
uitatis hodiernę officiũ vobis ſermonis ſalutaris impendimus; nec ambigimus ita cordibus veſtris diuinæ pietatis reſplenduiſſe virtutem: vt quod vobis fide eſt inſitum, id ſit etiam intelligentia comprehenſum. Sed quia Domini Saluatoriſque noſtri natiuitas, non ſolum ſecundum deitatem de patre, ſed etiam ſecundum carnẽ de matre, ita facultatem humani excedit eloquij, vt merito ad vtrumque referatur, quod dictum eſt, Generationem eius quis *Eſaiæ 53.*
enarrabit? In eo enim ipſo, quod dignè non poteſt explicari, ſemper exuberat ratio diſſerendi, nõ quia liberum ſit diuerſa ſentire, ſed quia dignitati materiæ nulla poteſt lingua ſufficere. Magnitudo igitur ſacramenti, in ſalutem humani generis ante ſecula æterna diſpoſiti, in ſeculorum fine reſerati, integritati ſuæ nec auferri aliquid patitur, nec augeri: & ſicut propria non amittit, ita aliena non recipit. Sed multi opinionum ſuarũ ſequaces, & quod nondum *Hereſes, vnde.*
intellexerant, paratiores docere quàm diſcere, ſicut ait Apoſtolus, circa fidem naufragauerũt: quorum *I. Tim. I.*
prauas compugnantesque ſententias breui ſignificatione perſtringam: vt errorum tenebris à veritatis luce diſcretis, & religiosè honorentur beneficia diuina, & ſcienter caueantur mundana mendacia.

¶ Quidam enim ex documentis natiuitatis Do- CA. 2.
mini Ieſu Chriſti, quæ eum verum hominis filium demonſtrabant, nihil ipſum amplius quàm hominis filium crediderunt, non putantes illi adſcribendam eſſe deitatem, quem & primordia infantiæ, & incrementa corporea, & paſsionum vſque ad crucem mortemque conditio, non diſsimilem cęteris mortalibus approbaſſent. Alij verò virtutum admiratione permoti, & originis nouitatem, & dictorum *Hereſes diuerſæ circa incarnationem Verbi.*

 facto-

factorumque potentiam, ad diuinam intelligentes pertinere naturam, nihil illi putauerunt nostræ inesse substantiæ, totumq; illud, quod corporeæ fuit actionis & formæ, aut de sublimioris generis prodijsse materia, aut simulatam carnis speciē habuisse, vt videntium & tangentium sensus ludificatoria imagine fallerentur. Fuit autem in quibusdā errantibus etiam illa persuasio, qua conarentur asserere, ex ipsa Verbi substantia quiddam in carnem fuisse conuersum, natoq; Iesu ex Maria virgine, nihil maternæ fuisse naturæ, sed & quod erat Deus, & quod erat homo, vtrunque ad id pertinuisse, quod Verbum est: vt scilicet in Christo & per diuersitatem substantiæ falsa fuerit humanitas, & per defectum mutabilitatis non vera diuinitas.

CA. 3. ¶ Has ergo, dilectissimi, aliasque impietates diabolica inspiratione conceptas, & in multorum noxam per vasa perditionis effusas, olim Catholica fides, cui Deus & magister est & auxiliator, obtriuit, exhortante & instruente Spiritu sancto per legis testificationem, per vaticinia prophetarum, & per Euangelicam tubam, Apostolicamque doctrinam, vt constanter intelligenterque credamus, quia, sicut ait beatus

Ioan. 1. Ioannes: Verbum caro factum est, & habitauit in

Deus Verbum vt in nobis habitarit. nobis. In nobis vtique, quos sibi Verbi diuinitas coaptauit, cuius caro de vtero virginis sumpta nos sumus. Quæ si de nostra, id est, verè humana non esset, Verbum caro factum non habitasset in nobis. In nobis autem habitauit, qui naturam nostri corporis suam fecit, ædificante sibi sapientia domum, non de quacunq; materia, sed de substantia propriè nostra, cuius assumptio est manifestata, cùm dictum

Ibidem. est, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Huic autem sacratissimæ prædicationi etiam beati

Pauli

Pauli Apostoli doctrina concordat, dicentis, Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum: quia in Christo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis repleti in illo. Totum igitur corpus implet tota diuinitas, & sicut nihil deest illius maiestatis, cuius habitatione repletur habitaculum: sic nihil deest corporis, quod non suo habitatore sit plenum. Quod autem dictum est, Et estis repleti in illo, nostra vtique est significata natura, ad quos illa repletio non pertineret, nisi Dei Verbum, nostri sibi generis & animam & corpus vnisset. *Colos. 2.*

¶ Agnoscendum sanè, dilectissimi, & toto corde est confitendũ, quod hæc generatio, qua & Verbum & caro, id est, Deus & homo vnus Dei filius vnusq; Christus efficitur, supra omnem originem humanæ creationis excellit. Nec enim aut Adæ de limo terrę formatio, aut Euæ de viri carne plasmatio, aut cæterorum hominum de vtriusque sexus permixtione conditio, Iesu Christi potest ortui cõparari. Genuit Abraham senex diuinæ promissionis hæredem, & transgressa fœcunditatis annos, sterilis Sara concepit. Iacob dilectus est à Deo, antequam natus, & præueniente gratia voluntarias actiones ab hispida congeniti fratris asperitate discretus. Hieremiæ dicitur, Prius quàm te formarem in vtero, noui te, & antequam exires de vulua, sanctificaui te. Anna diu fœcunditatis aliena, Samuëlem prophetam, quem Deo offerret, enixa est, vt & partu clara esset & voto. Zacharias sacerdos de Elizabeth sterili sanctam suscepit prolem: & præcursor Christi futurus Ioannes, spiritum propheticum intra viscera matris acceperat, & nondum æditus puer, genitricem Domini

C A. 4. Christi incarnatio quàm sit excellens. Genes. 2. Genes. 21. Genes. 25. Malac. 1. Roman. 9. Hiere. 1. Generationes mirabiles omnium ætatum. 1. Reg. 1. Luca 1.

mini signo clausæ exultationis ostenderat. Magna hæc omnia, & diuinorum operum sunt plena miraculis: sed hoc ipso immoderatius stupenda, quo plura. Natiuitas autem Domini nostri Iesu Christi omnem intelligentiam superat, & cuncta exempla transcendit. Nec potest vllis esse comparabilis, quæ est inter omnes singularis. Electæ namq; virgini de semine Abrahæ ac de radice Iesse, per propheticas voces & per mystica signa promissæ, denunciatur ab archangelo sine damno pudoris beata fœcunditas, sacram virginitatem nec cõceptu violatura nec partu. Superueniente quippe in eam Spiritu sancto, & Altissimi obumbrante virtute, incommutabile Dei Verbum de incontaminato corpore habitum sibi humanæ carnis assumpsit: quæ & nullum contagium de concupiscentia carnis traheret, & nihil eorum, quæ ad animæ corporisque naturam pertinent, non haberet. ¶ Recedant procul atque in tenebras suas eant hæreticarum monstra opinionũ, & insanarum sacrilegia falsitatum. Nos exultans in laudem Dei cœlestium multitudo, & instructi ab angelis docuere pastores: vt cognitis naturæ vtriusque documentis, & Verbum in Christo homine, & Christum hominem adoremus in Verbo. Nam si, vt Apostolus ait, Qui adhæret Domino, vnus spiritus est: quanto magis Verbum caro factum vnus est Christus? vbi nihil est alterius naturæ, quod non sit vtriusque. Non ergo infirmemur in consilijs misericordiæ Dei, quæ nos & innocentiæ reformat & vitę, nec quia in Saluatore nostro manifestè cognoscimus geminæ signa naturæ, aut in gloria Dei de veritate carnis, aut in humilitate hominis de deitatis maiestate dubitemus. Idem est in forma Dei, qui forma suscepit serui: idem est incorporeus manens, & cor-

Natiuitatis Christi excellentia. — *Luca 1.* — *c. 5.* — *1. Cor. 6.*

& corpus assumens. Idem est in sua virtute inuiolabilis, & in nostra infirmitate passibilis. Idem est à paterno non diuisus throno, & ab impijs crucifixus in ligno. Idem est super cœlorum altitudines victor mortis ascendens, & vsque ad consummationem seculi vniuersam Ecclesiam non relinquens. Idem postremò est, qui in eadem, qua ascendit, carne venturus, sicut iudicium sustinuit impiorū, ita iudicaturus est de omnium actione mortalium. Vnde ne plurimis testimonijs immoremur, vnum sufficit ex Euangelio beati Ioannis adhiberi, quo ipse Dominus noster dicit: Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei: & qui audierint, viuent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso: sic dedit & filio vitā habere in semetipso: & potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Ergo sub vna sententia ostendit, quia filius Dei atque filius hominis est. Vnde apparet, quemadmodū Christum Dominum in vnitate personæ credere debeamus, quia cùm sit filius Dei, per quem facti sumus, etiam filius hominis per assumptionem carnis est factus, vt moreretur, sicut ait Apostolus, propter delicta nostra, & resurgeret propter iustificationem nostram.

Matth. 28. *Ioan. 5.* *Rom. 4.*

¶ Hæc confessio, dilectissimi, nullas metuit contradictiones, nullis cedit erroribus. Agnoscimus enim misericordiam Dei ab initio promissam, & ante secula præparatam, per quam resolui captiuitatis humanæ vincula potuerunt, quibus primum hominem omnemq; eius posteritatem malesuadus peccati autor obstrinxerat, & propaginē dedititiam originali sibi præiudicio vindicabat. Quia igitur iustificandis hominibus hoc principaliter opitulatur, quod vnigenitus Dei, etiam filius hominis esse *CA. 6.*

dignatus est, vt ὁμοούσιος patri Deus, id est, vnius substantiæ, idem homo verus & secundum carnem matri consubstantialis existeret, vtroque gaudemus, quia non nisi vtroque saluamur, in nullo diuidentes visibilé ab inuisibili, corporeum ab incorporeo, passibilem ab impassibili, palpabilem, ab impalpabili, formam serui à forma Dei: quia etsi vnum manet ab æternitate, aliud cœpit à tempore: quæ tamẽ in vnitatem conuenerunt, nec separationem possunt habere nec finem, dum exaltans & exaltatus, glorificans & glorificatus, ita sibimet inhæserũt, vt siue in omnipotentia, siue in contumelia, nec diuina in Christo careant humanis, nec humana diuinis.

CA. 7. ¶ Hoc credentes, dilectissimi, Christiani sumus, veri Israëlitæ, & in consortium filiorum Dei veraciter adoptati: quia & omnes sancti, qui Saluatoris nostri tempora præcesserunt, per hanc fidem iustificati, & per hoc sacramentum Christi sunt corpus effecti, expectãtes vniuersalem credentium redemptionem in semine Abrahæ, de quo dicit Apostolus: Abrahæ dictæ sunt repromissiones & semini eius. Non dicit & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo, qui est Christus. Propter quod Matthæus Euangelista, vt promissionem ad Abraham factam ostenderet in Christo esse completam, generationum ordinem percurrit, & in quo omnibus gentibus disposita fuisset benedictio, demonstrauit. Lucas quoque Euangelista ab ipso Domini ortu seriem generis sui sursum versus retexuit, vt etiam illa secula, quæ diluuium præuenerunt, & huic sacramento doceret fuisse connexa, omnesque ab initio successionum gradus, ad eum, in quo vno erat salus omnium, tetendisse. Non ergo dubitandum est, quia præter Christum non est aliud

Galat. 3. *Matth. 1.* *Luca 3.* *Actuum 4.*

aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo nos oporteat saluos fieri, Qui cum Patre & Spiritu sancto æqualis in Trinitate viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS IN SOLENNITATE EPIPHANIAE DOMINI nostri Iesu Christi.

Epiphaniæ celebritas quid insinuet, & de trium Magorum aduentu ac muneribus.

CElebrato proximo die, quo intemerata virginitas humani generis ædidit Saluatorem, Epiphaniæ nobis, dilectissimi, veneranda festiuitas dat perseuerantiam gaudiorum: vt inter cognatarum solennitatum vicina sacramenta, exultationis vigor & feruor fidei non tepescat. Ad omnium enim hominum spectat salutem, quod infántia mediatoris Dei & hominum iam vniuerso declarabatur mundo, cùm adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamuis enim Israëliticam gentem, & ipsius gentis vnam familiam delegisset, de qua naturam vniuersæ humanitatis assumeret, noluit tamen intra maternæ habitationis angustias ortus sui latere primordia: sed mox ab omnibus voluit agnosci, qui dignatus est omnibus nasci. Tribus igitur Magis in regione Orientis stella nouæ claritatis apparuit, quæ illustrior cæteris pulchriorque syderibus, facilè in se intuentium oculos animosque conuerteret: vt confestim aduerteretur non esse ociosum, quod tam insolitum videbatur. Dedit ergo aspicientibus intellectum, qui præstitit signum: & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & se inueniendum obtulit requisitus. ¶ Sequuntur tres viri superni luminis ductum, & præuij fulgoris indicium

CA. I.

Tres Magi vbi stellam viderint.

CA. 2.

indicium intenta contemplatione comitantes, ad agnitionem veritatis, gratiæ splendore ducuntur, qui humano sensu significatum sibi regis ortũ æstimauerunt in ciuitate regia esse quærendum. Sed qui serui susceperat formam, & non iudicare venerat, sed iudicari, Bethleem prælegit natiuitati, Hierosolymã passioni. Herodes verò audiens Iudæorum principem natum, successorem suspicatus expauit, & molitus necem salutis autori, falsum spopondit obsequium. Quàm felix foret, si Magorum imitaretur fidem, & conuerteret ad religionem, quod disponebat ad fraudem. O cæca stultæ æmulationis impietas, quæ perturbandum putas diuinum tuo furore consilium. Dominus mundi, temporale non quærit regnum, qui præstat æternum. Quid incommutabilem dispositarum rerum ordinem vertere, & aliorum facinus præoccupare conaris? Mors Christi non est temporis tui. Ante condendum est Euangelium, ante prædicandum est Dei regnũ, ante sanitates donãdæ, ante sunt facienda miracula. Cur, quod alieni futurum est operis, tui vis esse criminis? & non habiturus effectum sceleris, in solum te reatum præcipitas voluntatis? Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui voluntate natus est, sui arbitrij potestate morietur. Consummant ergo Magi desiderium suum, & ad puerum Dominum Iesum Christum eadem stella præeunte perueniunt. Adorant in carne Verbum, in infantia sapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominum maiestatis: vtque sacramentum fidei suæ intelligentiæq; manifestent, quod cordibus credunt, muneribus protestantur. Thus Deo, myrrham homini, aurum offerunt regi: scienter diuinam humanamque naturam in vnitate venerantes, quia quod

Magorum munera.

erat

erat in ſubſtantijs proprium, non erat in perſona diuerſum. ¶ Reuerſis autem Magis in regionem c A. 3.
ſuam, tranſlatoque Ieſu in Aegyptum, ex admonitione diuina exardeſcit fruſtrata in meditationibus ſuis Herodis inſania. Necari omnes Bethleem par- *Innocentes martyres.*
uulos iubet: & quoniam quem metuat, neſcit infantem, generalem ſæuitiam in ſuſpectam ſibi tendit ætatem. Sed quos rex impius eximit mundo, Chriſtus inſerit cœlo: & quibus nondum ſanguinis ſui impendit redemptionē, iam Martyrij tribuit dignitatem. Erigite igitur, dilectiſsimi, fideles animos ad coruſcantem gratiā luminis ſempiterni, & impenſa ſaluti humanæ gratiæ ſacramenta venerantes, ſtudium veſtrum ijs, quæ pro vobis geſta ſunt, ſubdite. Diligite caſtimoniæ puritatem, quia Chriſtus virginitatis eſt filius: abſtinete vos à carnalibus deſide- 1. Pet. 2.
rijs, quæ militant aduerſus animam, quemadmodū nos præſens beatūs Apoſtolus ſuis, vt legimus, verbis hortatur: Malitia paruuli eſtote, quia Dominus 1. Cor. 14.
gloriæ, mortalium ſe conformauit infantiæ. Sectamini humilitatem, quam Dei filius diſcipulos ſuos Matth. 11.
docere dignatus eſt. Induite vos virtutē patientiæ, in qua animas veſtras poſsitis acquirere: quoniam qui cunctorū eſt redemptio, ipſe eſt omnium fortitudo. Quæ ſurſum ſunt, ſapite, non quæ ſuper ter- Coloſ. 3.
ram. Per viam veritatis & vitæ conſtanter incedite: nec vos impediant terrena, quibus ſunt parata cœleſtia, Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO II. IN EADEM ſolennitate.

Epiphaniæ Dominicæ ratio, & quid Chriſtianis profuerit excæcatio Iudæorum.

Gaudete

c A. 1. Phil. 4. GAudete in Domino, dilectissimi, iterum dico gaudete, quoniam breui interuallo temporis post solennitatem natiuitatis Christi, festiuitas declarationis eius illuxit: & quem in illo die virgo peperit, in hoc mundus agnouit. Ioan. 1. Verbum enim caro factum sic susceptionis nostræ temperauit exordia: vt natus Iesus, & credentibus manifestus, & persequentibus esset occultus. Psal. 18. Rom. 10. Iam tunc ergo cœli enarrauerunt gloriam Dei, & in omnem terram sonus veritatis exiuit: quando & pastoribus exercitus angelorum Saluatoris æditi annunciator apparuit, & Lucæ 2. Matth. 2. Magos ad eum adorãdum præuia stella perduxit: vt à solis ortu vsque ad occasum veri regis generatio corruscaret, cum rerum fidem & regna Orientis per Magos discerent, & Romanũ imperium nõ lateret. Nam & sæuitia Herodis, volens primordia suspecti sibi regis extinguere, huic dispensationi nesciens seruiebat: vt dum atroci intentus facinori, ignotum sibi puerum indiscreta infantium cęde persequitur, annunciatum cœlitus dominatoris ortum insignior vbique fama loqueretur, quam promptiorem ad narrandum diligentioremq́ue faciebat, & supernæ significationis nouitas, & cruentissimi persecutoris impietas. *Christus in Aegyptum delatus.* Tunc autẽ etiam Aegypto Saluator illatus est, vt gens antiquis erroribus dedita, iam ad vicinam salutem, per occultam gratiam signaretur: & quæ nondum eiecerat ab animo superstitionẽ, iam hospitio reciperet veritatem. ¶ Merito igitur, dilectissimi, dies iste manifestatione Domini cõsecratus, specialem in toto mundo obtinuit dignitatem, quæ in cordibus nostris digno debet splendore clarescere: vt rerum gestarum ordinem nõ solum credendo, sed etiã intelligendo veneremur. Quantam enim gratiarum actionem debeamus Domino pro illumi-

illuminatione gentium, probat obcæcatio Iudæorum. Quid enim tam cæcum, quid tam lucis alienũ, quàm illi sacerdotes & scribæ Israëlitarum fuerũt? qui percontantibus Magis, & Herode quærente, vbi Christus secundum scripturarum testimonium nasceretur, hoc responderunt de prophetico eloquio, quod indicabat stella de cœlo. Quæ vtique poterat Magos Hierosolymis prætermissis vsque ad cunabula pueri, sicut postmodum fecit, sua significatione perducere: nisi ad confutandã Iudæorum duritiam pertinuisset, vt non solum ductu syderis, sed etiam ipsorum professione innotesceret natiuitas Saluatoris. Iam ergo ad eruditionem gentium propheticus sermo transibat, & prænunciatum antiquis oraculis Christum alienigenarum corda discebant: cùm Iudæorum infidelitas veritatẽ ore proferret, & mendacium corde retineret. Noluerunt enim agnoscere oculis, quem de sacris indicabant libris: vt quẽ non adorabant in infantiæ infirmitate humilem, postea crucifigerẽt in virtutum sublimitate fulgentem. ¶ Quæ ista Iudæi tam imperita in vobis scientia est, & tam indocta doctrina? Interrogati, vbi Christus nasceretur, veraciter & memoriter dicitis, quod legistis, In Bethleem Iudæ: Sic enim scriptum est per Prophetam, Et tu Bethleem terra Iuda, nõ es minima inter principes Iuda. Ex te enim exiet princeps, qui regat populum meum Israël. Hunc principem natũ, & pastoribus angeli, & vobis nunciauere pastores. Hunc principẽ natum longinquæ Orientalium gentium nationes insolito noui syderis splendore didicerunt. Et ne de loco æditi regis ambigerent, vestra eruditio prodidit, quod stella non docuit. Cur vobis viam, quam alijs aperitis, obstruitis? Cur in vestra infidelitate residet

Excæcatio Iudæorum illuminatio fuit gentiũ.

Matth. 2.

Cap. 2.

Mich. 5.

Luce 1.

dubium, quod ex vestra sit respōsione manifestum? Locum natiuitatis de scripturarum testimonio demonstratis, præsentiam temporis de cœli & terræ attestatione cognoscitis: & tamē vbi ad persequendum animus Herodis exarsit, ibi ad non credendum
Math. 2. vester sensus obduruit. Felicior ergo ignorantia infantium, quos persecutor occidit, quam vestra scientia, quam in sua perturbatione consuluit. Vos noluistis regnum eius recipere, cuius oppidum potuistis ostendere. Illi potuerunt pro eo mori, quem nondum poterāt confiteri. Itaq; Christus, ne vllum ei tempus esset absque miraculo, ante vsum linguæ potestatem verbi tacitus exerebat, & quasi iam di-
Math. 18. ceret, Sinite paruulos venire ad me, talium est enim regnum cœlorum: noua gloria coronabat infantes, & de initijs suis paruulorū primordia consecrabat: vt disceretur neminem hominum diuini incapacem esse sacramenti, quando etiam illa ætas gloriæ esse
CA. 3. apta Martyrij. ¶ Agnoscamus ergo, dilectissimi, in Magis adoratoribus Christi, vocationis nostræ fideiq; primatias, & exultantibus animis beatæ spei initia celebremus. Exinde enim in æternam hæreditatem cœpimus introire: Exinde nobis Christum loquentia scripturarum arcana patuerūt, & veritas, quam Iudæorum obcæcatio non recipit, omnibus nationibus lumen suum inuexit. Honoretur itaque à nobis sacratissimus dies, in quo salutis nostræ autor apparuit, & quem Magi infantem venerati sunt in cunabilis, nos omnipotentem adoremus in cælis. Ac sicut illi de thesauris suis mysticas Domino munerum species obtulerunt: ita & nos de cordibus nostris, quæ Deo sunt digna, promamus. Quamuis enim omnium bonorum sit ipse largitor, etiam nostræ tamen fructum quærit industriæ. Non enim dormien-

dormientibus prouenit regnum cœlorum, ſed in mandatis Dei laborantibus atque vigilantibus: vt ſi dona illius irrita non fecerimus, per ea, quę dedit, mereamur accipere, quod promiſit. Vnde cohortamur dilectionē veſtram, vt abſtinentes vos ab omni opere malo, quæ ſunt caſta & iuſta ſectemini. Filij enim lucis abijcere debent opera tenebrarum. Itaque odia declinate, mendacia abijcite, ſuperbiam humilitate deſtruite, auaritiam largitate delete. Decet enim, vt capiti ſuo membra conueniant: vt promiſſarum beatitudinum mereamur eſſe conſortes, Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Laborantibus, non ocioſis regnum Dei promiſſum.

Rom. 13.

SERMO III. IN EADEM ſolennitate.

Declarationis Chriſti cauſam, neceßitatem, vtilitatemque explicat.

QVamuis ſciam, dilectiſsimi, quòd ſanctitatem veſtram hodiernæ feſtiuitatis cauſa nō lateat, eamque ſecundum cōſuetudinem Euangelicus vobis ſermo reſerauerit: tamen vt noſtri nihil deſit officij, loqui de eadem, quod Dominus donauerit, audebo: vt in communi gaudio, tanto religioſior ſit omnium pietas, quanto magis omnibus fuerit intellecta ſolennitas. Prouidentia nanque miſericordiæ Dei, diſpoſitum habens pereunti mundo in nouiſsimis temporibus ſubuenire: ſaluationē omnium gentium pręfiniuit in Chriſto, vt quia & cunctas nationes à veri Dei cultu impius dudum error auerterat, & ipſe peculiaris Dei populus Iſraël ab inſtitutis legalibus penè totus exciderat, concluſis omnibus ſub peccato omnium miſereretur. Defi-

CA. I.

Rom. 11. ciente enim vbiq; iustitia, & toto mundo in vana & maligna prolapso, nisi iudiciũ suum diuina potestas differret: vniuersitas hominum sententiam damnationis exciperet. Sed in indulgentiam ira translata est, & vt clarior fieret exercendæ gratię magnitudo, tunc placuit abolendis peccatis hominum, sacramentum remissionis adferri: quando nemo poterat de suis meritis gloriari.

CA. 2. ¶ Huius autem ineffabilis misericordiæ manifestatio facta est Herode apud Iudæos ius regium tenente, vbi legittima regum successione cessante, & Pontificum potestate destructa, alienigena obtinuerat principatum: vt veri regis ortus, illius prophetiæ probaretur voce, quæ dixerat: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat, cui repositum est, & ipse erit expectatio gentium. De quibus quondam beatissimo patriarchæ Abrahæ innumerabilis fuerat promissa successio, non carnis semine, sed fidei fœcunditate generãda: Et ideo stellarum multitudini comparata, vt ab omnium gentium patre, non terrena, sed cœlestis progenies speraretur. Ad creandam ergo promissam posteritatem, hæredes in syderibus designati, ortu noui syderis excitantur: vt in quo cœli adhabitum fuerat testimonium, cœli famularetur obsequium. Commouet Magos remotioris Orientis habitatores stellis cæteris stella fulgentior, & de mirandi luminis claritate, viri ad hæc spectanda non inscij, magnitudinem significationis intelligunt: agente hoc sine dubio in eorum cordibus inspiratione diuina, vt eos tantæ visionis mysterium non lateret, & quod oculis ostendebatur insolitum, animis nõ esset obscurum. Denique officium suum cum religione disponunt, & his se instruunt donis, vt adoraturi vnum, tria se simul

Incarnationis Christi tempus promissum. *Genes. 49.* *Genes. 22.* *Stella cur Magis apparuerit.*

credi-

credidisse demonstrent: auro honorantes personam regiam, mirrha humanam, thure diuinam.

¶ Ingrediuntur itaque Iudaici regni præcipuam ciuitatem, & in vrbe regia ostendi sibi postulant, quem ad regnandum dicerant procreatum. Conturbatur Herodes, timet saluti suæ, metuit potestati. Requirit à sacerdotibus & doctoribus legis, quid de ortu Christi scriptura prædixerit, in notitiam venit, quod fuerat prophetatũ. Veritas illuminat Magos, infidelitas obcæcat magistros. Carnalis Israël non intelligit, quod legit, non videt, quod ostendit: vtitur paginis, quarum non credit eloquijs. Vbi est Iudæe glorificatio tua? Vbi de Abraham patre ducta nobilitas? Nónne circuncisio tua præputium facta est? Ecce maior seruis minori, & alienigenis in sortem hæreditatis tuæ intrantibus, eius testamẽti, quod in sola litera tenes, recitatione famularis. Intret, intret in patriarcharum familiam gentium plenitudo, & benedictionem in semine Abrahæ, qua se filij carnis abdicant, filij promissionis accipiant. Adorent in tribus Magis omnes populi vniuersitatis autorẽ: & non in Iudæa tantum Deus, sed in toto orbe sit notus, vt vbique in Israël sit magnum nomen eius. Quoniam hanc electi generis dignitatem sicut infidelitas in suis posteris cõuincit esse degenerem: ita fides omnibus facit esse communem. Adorato autem Domino Magi, & omni deuotione completa, secundũ admonitionem somnij non eodem, quo venerant, itinere reuertuntur. Oportebat enim, vt iam in Christum credentes, non per antiquæ cõuersationis semitas ambularent: sed nouã ingressi viam, à relictis erroribus abstinerent: Tum vt etiam Herodis vacuarentur insidiæ, qui in puerum Iesum impietatem doli per simulationem

CA. 3. Roman. 2. Genes. 25. Roman. 9. Psal. 75. Malach. 1. *Magi cur per aliam viam reuersi sint.*

diſponebat officij. Vnde quia ſpes iſtius erat ſolutâ commenti, in maiorem furorem iracundia regis ardeſcit. Nam recolens tempus, quod indicauerant Magi, in omnes Bethleem pueros rabiem crudelitatis effundit, & cæde generali vniuerſæ ciuitatis illius in æternam gloriam trãſituram trucidat infantiam: æſtimans fore, vt nullo illic paruulo non occiſo, occideretur & Chriſtus. At ille, qui ſanguinem ſuum pro mundi redemptione fundendum in aliam differret ætatem, Aegypto ſe parẽtum miniſterio ſubuectus intulerat, repetens ſcilicet Hebrææ gentis antiqua cunabula, & principatum veri Ioſeph, maioris prouidentiæ poteſtate diſponens, vt illã diriorem omni inedia famem, qua Aegyptiorum mentes veritatis inopia laborabant, veniens de cœlo panis vitæ & cibus rationis, auferret, nec ſine illa regione pararetur ſingularis hoſtiæ ſacramentum, in qua primum occiſione agni, ſalutiferum Crucis ſignum & Paſcha Domini fuerat præformatum.

Ieſus infans cur Aegypto illatus. *Ioan. 6.*

c a. 4. *Magi primitiæ gentium.* ¶ His igitur, dilectiſsimi, diuinæ gratiæ myſterijs eruditi, diem primitiarum noſtrarum, & inchoationem vocationis gentium, rationabili gaudio celebremus: gratias agentes miſericordi Deo, qui dignos nos fecit, ſicut ait Apoſtolus, in partem ſortis ſanctorum in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ. Quoniam ſicut prophetauit Eſaias, Gentium populus, qui ſedebat in tenebris, vidit lucem magnam: & qui habitabant in regione vmbræ mortis, lux orta eſt eis. De quibus idem dicit ad Dominum, Gentes, quæ te non nouerunt, inuocabunt te: & populi, qui te neſciebant, ad te confugient. Hunc diem Abraham vidit, & gauiſus eſt, quum benedicendos fidei ſuę filios in ſemine ſuo, quod eſt Chriſtus, agnouit, & om-

Coloſſ. 1. *Eſaia 9.* *Eſaia 55.* *Ioan. 8.* *Roman. 4.*

& omnium ſe futurum gentium patrem credendo proſpexit, dans gloriam Deo, & pleniſsimè ſciens, quoniam quod promiſit, potens eſt & facere. Hunc diem Dauid canebat in Pſalmis dicens, Omnes gentes, quaſcunque feciſti, venient & adorabunt coram te Domine, & glorificabunt nomen tuum. Et illud, Notum fecit Dominus ſalutare ſuum, ante conſpectum gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. Quod vtiq; exinde fieri nouimus, ex quo tres Magos, de lõginquitate ſuæ regionis excitatos, ad cognoſcendum & adorandum regem cœli & terræ ſtella perduxit, & rectè intuentibus quotidie apparere non deſinit: Et ſi potuit notum facere Chriſtum in infantia latentem, quanto magis poteſt eundem manifeſtare in maieſtate regnantem? Cuius vtique famulatus ad formam nos ſui hortatur obſequij, vt huic gratiæ, quæ omnes inuitat ad Chriſtum, quantũ poſſumus, ſeruiamus. Quicunque enim in eccleſia piè viuit & caſtè: qui ea quæ ſurſum ſunt, ſapit, non quæ ſuper terram: cœleſtis quodammodo inſtar eſt luminis. Et dum ipſe ſanctæ vitæ nitorẽ ſeruat, multis viam ad Dominum quaſi ſtella demõſtrat. In quo ſtudio, dilectiſsimi, omnes vobis inuicé prodeſſe debetis, vt in regno Dei, ad quod recta fide & bonis operibus peruenitur, ſicut lucis filij ſplendeatis: Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cũ Deo Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat, per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Pſal. 85. *Pſal. 97.* *Coloſ. 3.*

SERMO IIII. IN EADEM ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum (in quo magnum præſidium prouidentia diuina conſtituit) ſummis laudibus celebrandum docet, Spiritúſque ſancti in Magos opus oſtendit, atque Manichæorum hæreſim detegendo confutat.

CA. I. IVstum & rationabile, dilectissimi, veræ pietatis obsequium est, in diebus, qui diuinæ opera misericordiæ protestantur, toto corde gaudere & honorificè ea, quæ ad salutem nostram gesta sunt, celebrare: vocante nos ad hanc deuotionem ipsa recurrentium temporũ lege, quæ nobis post diem, in quo coæternus patri filius Dei natus ex virgine est, breui interuallo Epiphaniæ intulit festum, ex apparitione Domini consecratum. In quo fidei nostræ magnum præsidiũ prouidentia diuina constituit: vt dum solenni veneratione recolitur adorata in exordijs suis Saluatoris infantia, per ipsa originalia documenta probaretur veri hominis in Christo orta natura. Hoc enim est, quod iustificat impios, hoc est, quod ex peccatoribus facit sanctos, si in vno eodemque Domino nostro Iesu Christo, & vera deitas, & vera credatur humanitas. Deitas, qua ante omnia secula in forma Dei æqualis est patri: Humanitas, qua nouissimis diebus in forma serui vnitus est homini. Ad roborandum ergo hanc fidem, quæ contra omnes pronunciabatur errores, ex magna gestum est diuini pietate consilij: vt gens in longinqua Orientalis plagæ regione consistens, quæ spectandorum syderum arte pollebat, signum nati pueri, qui supra omnem Israël esset regnaturus, acciperet. Noua etenim claritas apud Magos stellę illustrioris apparuit, & intuentiũ animos ita admiratione sui splendoris impleuit: vt nequaquam sibi crederent negligendum, quod tanto nunciabatur indicio. Præerat autem, sicut res docuit, huic miraculo gratia Dei, & cùm Christi natiuitatem nec ipsa adhuc Bethleem tota didicisset, iam illam credituris gentibus inferebat: & quod nondum poterat humano eloquio differi, cœlo faciebat euangelizante cognosci.

¶ Quamuis autem diuinæ dignationis esset hoc munus, vt cognoscibilis gentibus fieret natiuitas Saluatoris, ad intelligendum tamē miraculum signi potuerūt Magi etiā de antiquis Balaam prænunciationibus commoneri, scientes olim esse prędictum, & celebri memoria diffamatum: Orietur stella ex Iacob, & exurget homo ex Israël, & dominabitur gentium. Tres itaque viri, fulgore insoliti syderis diuinitus incitati, præuiū micantis luminis cursum sequuntur, existimantes se significatū puerum Hierosolymis in ciuitate regia reperturos. Sed cùm eos hæc opinio fefellisset, per Iudæorum scribas atque doctores, quod sacra de ortū Christi prænunciauerat scriptura, didicerunt, vt gemino testimonio confirmati, ardentiori fide expeterent, quem & stellæ claritas, & prophetiæ manifestabat autoritas. Prolato autē diuino oraculo per responsa pontificū, & declarata spiritus voce, quæ dicit, Et tu Bethleem terra Iudæ, nequaquam minima es inter principes Iuda, Ex te enim exiet dux, qui regat populū meum Israël: quàm facile & quàm consequens fuit, vt Hebræorum proceres crederent, quod docebant. Sed apparet illos carnaliter cum Herode sapuisse, & regnum Christi cōmune cum huius mundi potestatibus æstimasse: vt & isti temporalē sperarent ducem, & terrenum metueret ille consortem. Superfluo Herodes timore turbaris, & frustra in suspectum tibi puerum sæuire moliris. Non capit Christum regio tua, nec mundi Dominus potestatis tuæ sceptri est contentus angustijs. Quem in Iudæa regnare non vis, vbique regnat: & felicius ipse regnares, si eius imperio ipse subdederis. Cur syncero officio non facis, quod subdola falsitate promittis? Perge cum Magis, & verum regem suppliciter adorando

c A. 2.
Num. 24.
Mich. 5.
Matth. 2.

venerare. Sed tu Iudaicæ ſequacior cæcitatis non imitaris gentiũ fidem, corq; peruerſum ad crudeles conuertis inſidias, nec illum occiſurus, quẽ metuis, nec illis nociturus, quos perimus.

CA. 3. ¶ Deducti igitur, dilectiſsimi, in Bethleem Magi ſtellæ præcedentis obſequio, gauiſi ſunt gaudio magno valde, ſicut Euangeliſta narrauit. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum Maria matre eius, Et procidentes adorauerunt eum: & apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. O perfectæ ſcientiæ mirabilem fidem, quam non terrena ſapientia erudiuit: ſed Spiritus ſanctus inſtituit. Vnde enim ij viri, cum proficiſcerentur de patria, qui nondum viderant Ieſum, nec aliquo contuitu eius, quod eum tam ordinatè venerarentur, aduerterant, hanc deferendorum munerum ſeruauere rationem? niſi quia præter illã ſtellæ ſpeciem quæ corporeum incitauit obtutum, fulgentior veritatis radius eorum corda perdocuit, vt priuſquam labores itineris inchoarent, eum ſibi ſignificari intelligerent, cui in auro regius honor, in thure diuina veneratio, in myrrha mortalitatis confeſsio deberetur. Et hæc quidem, quantum ad illuminationem fidei pertinebat, potuerunt illis credita & intellecta ſufficere: vt corporali intuitu non inquirerent, quod pleniſsimo viſu mentis inſpexerant. Sed diligentia ſagacis officij, vſque ad videndum puerum perſeuerans, futuri temporis populis, & noſtri ſeculi hominibus ſeruiebat: vt ſicut omnibus nobis profuit, quod poſt reſurrectionem Domini veſtigia vulnerum in carne eius Thomæ Apoſtoli explorauit manus, ita ad noſtram vtilitatem proficeret, quod infantiam ipſius Magorum probauit aſpectus. Viderunt itaque Magi, & adorauerunt puerum de tribu Iuda, de

Spiritus ſancti opus in Magos.

Nobis profuit, quod Magi infantiam Christi viderunt.

ſemine

ſemine Dauid ſecundum carnem, factũ ex muliere, factum ſub lege, quam non ſoluere venerat, ſed implere. Viderunt & adorauerunt puerum, quantitate paruulum, alienæ opis indigum, fandi impotem, & in nullo ab humanæ infantiæ generalitate diſsimilem. Quia ſicut fidelia erant teſtimonia, quæ in eo maieſtatem inuiſibilis diuinitatis aſſererẽt: ita probatiſsimum eſſe decebat Verbum carnem factum, & ſempiternam illam eſſentiam filij Dei, hominis veram ſuſcepiſſe naturam, ne vel ineffabilium operum ſecutura miracula, vel excipiẽdarum ſupplicia paſsionum, ſacramentum fidei ex rerum diuerſitate turbarent: cùm iuſtificari omnino non poſſent, niſi qui Dominum Ieſum & verum Deum & verum hominem crediidiſſent. ¶ Huic ſingulari fidei, dilectiſsimi, & prædicatæ per omnia ſecula veritati, diabolica Manichæorum reſiſtit impietas: qui ſibi ad interficiendas deceptorum animas nefandi dogmatis ferale commentum de ſacrilegis & fabuloſis mendacijs texuerunt: & per has inſanarum opinionum ruinas eouſq; præcipites proruunt, vt ſibi falſi corporis fingerent Chriſtum, qui nihil in ſe ſolidũ, nihil verum, oculis hominum actibusq; præbuerit, ſed ſimulatæ carnis vacuam imaginem, demonſtrarit. Indignum enim videri volunt, vt credatur Deus Dei filius fœmineis ſe inſeruiſſe viſceribus, & maieſtatem ſuam huic contumeliæ ſubdidiſſe, vt naturæ carnis immixtus, in vero humanæ ſubſtantiæ corpore naſceretur: cùm totum hoc opus non iniuria ſit ipſius, ſed potentia, nec credenda pollutio, ſed glorioſa dignatio. Si enim lux iſta viſibilis nullis immundicijs, quibus ſuperfuſa fuerit, violatur, nec radiorum ſolis nitorẽ, quem corporeã eſſe creaturam non dubium eſt, loca vlla ſordentia vel cœnoſa

Rom. 1. Galat. 4. Matth. 5. CA. 4. Manichæorum impietas.

contaminant: quid illius sempiternæ & incorporeæ lucis essentiam potuit qualibet sui qualitate polluere? quæ se ei quam ad imaginem suam condidit, sociando creaturæ purificationem præstitit, maculam nō recepit: & sic sanauit vulnera infirmitatis, vt nulla pateretur dāna virtutis. Quod diuinæ pietatis magnum & ineffabile sacramentum, quia omnibus sanctarum scripturarum testificationibus est nunciatū: isti, de quibus loquimur, aduersarij veritatis, legem per Mosen datam, & inspirata diuinitus prophetarum oracula respuerunt, ipsasq; Euangelicas & Apostolicas paginas, quædam auferendo, & quædam inserendo violauerunt: confingentes sibi sub Apostolorū nominibus, & sub verbis ipsius Saluatoris, multa volumina falsitatis, quibus erroris sui commenta munirent, & decipiendorum mentibus mortiferum virus infunderent. Videbant enim sibi vniuersa obsistere, omnia reclamare, & non solum nouo, sed etiam veteri testamento sacrilegæ impietatis suæ dementiam confutari. Et tamen in furiosis mendacijs persistentes, Ecclesiam Dei deceptionibus suis perturbare non desinunt: hoc miseris (quos illaqueare potuerunt) persuadentes, vt negent à Domino Iesu Christo humanam naturam verè esse susceptam, negent eum verè pro mundi salute crucifixum, negent de eius latere lancea vulnerato sanguinem redemptionis & aquā fluxisse baptismatis, negent eum sepultum, ac die tertia suscitatū: negent eum in conspectu discipulorum ad considendum in dextera patris super omnes cœlorum altitudines eleuatum: & vt tota Apostolici veritate Symboli sublata, nullus metus terreat impios, nulla spes incitet sanctos: negent à Christo viuos & mortuos iudicādos, vt quos tantorum sacramentorum virtute

priua-

priuarint, doceant in sole & luna colere Christum, & sub nomine Spiritus sancti, ipsum talium impietatum magistrũ adorare Manichæum. ¶ Ad confirmanda igitur, dilectissimi, corda nostra in fide & veritate prosit omnibus hodierna festiuitas, & ex testimonio manifestatæ Saluatoris infantiæ confessio catholica muniatur, & naturæ nostræ carnem in Christo negantium anathematizetur impietas, de qua nos beatus Ioannes Apostolus non dubio sermone præmonuit, dicens: Omnis spiritus, qui confitetur Christum Iesum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus. Nihil ergo cum huiusmodi hominibus commune sit cuiquam Christiano, nulla cum talibus habeatur societas, nullumque consortium. Prosit vniuersæ Ecclesiæ, quod multi ipsorũ, Domino miserante, detecti sunt, & in quibus sacrilegijs viuerent, eorundem confessione patefactum est. Neminem fallant discretionibus ciborum, sordibus vestium, vultuumque palloribus. Non sunt casta ieiunia, quæ non de ratione veniunt continentiæ, sed de arte fallaciæ. Hactenus nocuerint incautis, hactenus illuserint imperitis, post hæc nullius excusabilis erit lapsus: nec iam simplex habendus est, sed valde nequam atque peruersus, qui deinceps repertus fuerit nefando obstrictus errore. Ecclesiasticum sanè atq; diuinitus institutum non solũ non inhibemus, sed etiam incitamus affectum: vt etiam pro talibus nobiscũ Domino supplicetis, quoniam & nos deceptarum animarum ruinas cum fletu & mœrore miseramur, exequentes Apostolicæ pietatis exemplum, vt cum infirmantibus infirmemur, & cum flentibus defleamus. Speramus enim exorandam misericordiã Dei multis lachrymis & legitima satis-

CA. 5.

Manichæorũ impietas anathematizanda.

1. Ioan. 4.

Manichæi vitandi.

Orandum pro hereticis.

2. Cor. 11.

Rom. 12.

ſatisfactione lapſorum: quia dum hoc in corpore viuitur, nullius deſperanda reparatio, ſed omnium
Pſal. 145. eſt optanda correctio: auxiliante Domino, qui erigit eliſos, ſoluit compeditos, illuminat cæcos, Cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO V. IN EADEM ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum quare celebrandum ſit, quid ſtella deſignet, quid Herodes, & quomodo in Magis (perſonam gentium gerentibus) eorum vocatio, Iudæis in errore obſtinatis, indicata ſit, quos tandem ad reſipiſcentiam reuocare conatur.

CA. I. HOdiernam feſtiuitatem, dilectiſsimi, apparitio Domini & Saluatoris noſtri (ſicut noſtis) illuſtrat: Et hic ille eſt dies, quo ad cognoſcendum
Tres Magi, adorandumque Dei filium tres Magos præuia ſtella
Matth. 2. perduxit. Cuius facti memoriam meritò placuit honore annuo celebrari: vt dum Euangelica hiſtoria inceſſabiliter recenſetur, ſemper ſe intelligentium ſenſibus inferat ſalutiferum myſterium per inſigne miraculum. Præceſſerant quidem multa documenta, quæ corpoream natiuitatem Domini manifeſtis indicijs declararent: ſiue cùm beata Maria virgo fœcundandam ſe Spiritu ſancto, parituramque Dei filium audiuit & credidit: ſiue cùm ad ſalutationem
Luca 1. ipſius in vtero Eliſabeth nondũ natus Ioannes prophetica exultatione commotus eſt, & quaſi etiam
Ioan. 1. intra matris viſcera iam clamaret, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: vel cum ortum Do-
Luca 2. mini angelo nunciante paſtores cœleſtis exercitus ſunt claritate circundati, vt non ambigerent de maieſtate pueri, quem erant in præſepe viſuri: nec putarent, quod in ſola natura hominis eſſet æditus, cui

ſupernæ

supernæ militiæ famularetur occursus. Sed hæc atque alia huiusmodi paucis tunc videntur innotuisse personis, quæ vel ad cognationem Mariæ virginis, vel ad sancti Ioseph familiam pertinebant. Hoc autem signum, quod Magos in longinquo positos & efficaciter mouit,& ad Dominũ Iesum perseueranter attraxit, illius sine dubio gratiæ sacramentum, & illius fuit vocationis exordium,qua nimirum nõ in Iudæa tantùm, sed etiam in toto mundo Christi erat Euangelium prædicandum: vt per illam stellam, quæ Magorum visui splenduit, Israëlitarum verò oculis nõ refulsit: & illuminatio significata sit gentium, & cæcitas Iudæorũ. ¶ Permanet igitur, dilectissimi, sicut euidenter apparet, mysticorum forma gestorum: & quod imagine inchoabatur, veritate completur. Radiat namque è cœlo stella per gratiã,& tres Magi coruscatione Euãgelici fulgoris acciti, in omnibus quotidie nationibus ad adorandam potentiam summi regis accurrunt. Herodes quoque in diabolo fremit,& auferri sibi iniquitatis suæ regnum in ijs, qui ad Christum transeunt, ingemiscit. Vnde si paruulos interficiat, Iesum sibi videtur occidere: Quod vtique facere sine cessatione molitur, dũm primordijs renatorum Spiritum sanctum eripere, & quandam teneræ fidei velut infantiam tentat extinguere. Iudæi verò, qui extra regnum Christi esse voluerunt, adhuc quodammodo sub Herodis sunt principatu, & dominante sibi Saluatoris inimico, alienigenæ seruiunt potestati, quasi nesciant prophetatum, dicente Iacob: Non deficiet princeps ex Iuda, & dux de femoribus eius, donec veniat cui reposita sunt: & ipse est expectatio gentium. Sed nondum intelligunt, quod negare nõ possunt, & mente non capiunt, quod scripturarum narra-

CA. 2. *Quid mysticè Stella.* *Quid Magi.* *Matth. 2.* *Quid Herodes.* *Genes. 49.*

narratione nouerunt. Quoniam insanis magistris veritas scandalum est, & cęcis doctoribus fit caligo, quod lumen est. Respondent itaque interrogati, quod in Bethleem nascitur Christus: & scientiam suam, qua alios instruunt, non sequuntur. Perdiderunt igitur successionē regum, placationem hostiarum, locum supplicationum, ordinem sacerdotum: & cùm omnia sibi clausa, omnia experiantur sibi esse finita, non vident ea in Christum esse translata.

Magi gentium personā gerunt. Vnde quod illi tres viri vniuersarum gentium personam gerentes, adorato Domino sunt adepti, hoc in populis suis per fidem, quæ iustificat impios totus mundus assequitur: & hæreditatem Domini ante secula præparatam accipiunt adoptiui, & perdunt, qui videbantur esse legitimi. *Iudæorum vocatio ad resipiscentiam.* Resipisce tandem Iudæe, resipisce & ad Redemptorem etiam tuum deposita infidelitate conuertere. Noli sceleris tui immanitate terreri: *Matth. 9.* Non iustos Christus, sed peccatores vocat: *Luca 23.* Nec impietatem tuam repellit, qui pro te cum crucifixus esset, orauit. Immitem crudelium patrum tuorum solue sententiam, neque te eorum maledicto patiaris obstringi, qui clamantes de Christo, *Matth. 27.* Sanguis eius super nos & super filios nostros, facinus in te sui criminis transfuderunt. Redite ad misericordem, vtimini clementia remittentis. Sæuitia enim vestræ iniquitatis conuersa est in causam salutis: Viuit, quem perire voluistis. Confitemini negatum, adorate venditum: vt vobis bonitas illius prosit, cui vestra malignitas nocere non potuit. *CA. 3.* ❡ Quod ergo ad veram, dilectissimi, pertinet charitatem, quam etiam inimicis nostris ex Dominica eruditione debemus, *Math. 5.* & optandum nobis est & stupendum, vt & hic populus, qui ab illa spiritali patrum nobilitate defecit, ramis suæ

arboris inseratur. Multum enim nos Deo beneuolentia ista commendat: quia ideo delictum illorum nobis misericordiæ locum fecit, vt eos ad æmulationem salutis recipiendæ fides nostra reuocaret. Nam vitam piorum non solum sibi, sed etiam alijs esse vtilem decet: vt quod apud eos agi non potest verbis, obtineatur exemplis. Considerantes itaque, dilectissimi, ineffabilē erga nos diuinorū munerum largitatem, cooperatores simus gratiæ Dei operātis in nobis. Non enim dormientibus prouenit regnū cœlorum, nec ocio desidiaque torpentibus beatitudo æternitatis ingeritur: sed quia, sicut Apostolus ait, si compatimur, & conglorificabimur, illa nobis currenda est via, quam ipse Dominus se esse testatus est: qui nobis nullis operum meritis suffragantibus, & sacramento consuluit & exemplo: vt in adoptionem vocatos per illud proueheret ad salutem, per hoc imbueret ad laborem. Hic autem labor, dilectissimi, pijs filijs & bonis seruis non solum nec asper nec onerosus, sed etiam suauis & lenis est, dicente Domino: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Nihil ergo, dilectissimi, arduū est humilibus, nihil asperum mitibus, & facilè omnia præcepta veniunt in effectum, quando & gratia prætendit auxilium, & obedientia mollit imperiū. Intonante enim quotidie auribus nostris eloquio Dei, omnis homo, quid diuinæ iustitiæ placeat, scire conuincitur. Sed quia iudicium illud, quo vnusquisq; recipiet, prout gesit, siue bonum, siue malum, iudicaturi patientia & bonitate differtur: impunitatem sibi iniquitatis infide-

Operum commendatio.

Rom. 8.
Ioan. 14.

Humilibus & obedientibus nihil difficile.
Matth. 11.

2. Cor. 5.

infidelium corda promittunt, & putant humanorum actuum qualitates ad diuinæ prouidentiæ non pertinere censurã, quasi non euidentissimis plerunque supplicijs male gesta, plectantur, aut non sæpe cælestium comminationum terror ostendatur: quibus vtiq; & fides monetur, & infidelitas increpatur.

CA. 4. ¶ Inter hæc autem permanet super omnes benignitas Dei, & nulli misericordiam suam denegat, cum indiscretè vniuersis bona multa largiatur, eosque quos merito subderet pœnis, mauult inuitare beneficijs. Dilatio enim vindictæ, dat locum pœnitentiæ. Nec tamen dici potest, nulla ibi esse vltio, vbi nulla conuersio est: quia mens dura & ingrata iam sibi ipsa supplicium est, & in conscientia sua patitur, quicquid Dei bonitate differtur. Nõ ita igitur delinquentes peccata delectent, vt illos in suis actibus vitæ huius finis inueniat. Quoniam in inferno nulla est correctio, nec datur remedium satisfactionis, vbi iam non superest actio voluntatis, dicente propheta Dauid, Quoniam non est in morte, qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi? Fugiantur noxiæ * voluptates, inimica gaudia, & desideria iam iamque peritura. Quis fructus est, quæve vtilitas, ea indesinenter cupere, quæ etiam si non deserant, deserẽda sunt? Amor rerum deficientium ad incorruptibilia transferatur, & ad sublimia vocatus animus cœlestibus delectetur. Confirmate amicitias cum sanctis angelis, intrare in ciuitatem Dei cuius nobis spõdetur habitatio, & Patriarchis, Prophetis, Apostolis, Martyribusque sociamini. Vnde & illi gaudent, inde gaudete. Horum diuitias concupiscite, & per bonam æmulationem ipsorum ambite suffragia. Cum quibus enim fuerit vobis consortium deuotionis, erit & cõmunio dignitatis.

Psal. 6.

* volun-tates,

Sanctorum ambienda suffragia.

Dum

Dum itaq; tempus vobis ad mandata Dei exequenda conceditur, glorificate Deum in corpore vestro, & lucete, dilectissimi, sicut luminaria in hoc mũdo. Sint lucernæ mentium vestrarum semper ardentes, & nihil resideat vestris in cordibus tenebrosum. Quoniam, sicut ait Apostolus, Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, vt filij lucis ambulate: impleanturque in vobis quæ in trium Magorum imagine præcesserunt. Et sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videntes opera vestra bona, magnificent patrẽ vestrum qui in cœlis est. Sicut enim magnum peccatum est, cùm inter gentes propter malos Christianos nomen Domini blasphematur: ita magnum pietatis est meritum, cùm eidem in sancta seruorum suorum conuersatione benedicitur: Cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

1. Cor. 6. Philip. 2. Luca 12. Ephes. 5. Matth. 5.

SERMO VI. IN EADEM solennitate.

Quomodo munera mysticè offerre debeamus, docet, diaboli (per Herodem significati) insidiandi rabiem & furorem, & quomodo persecutionibus tyrannorum Ecclesia creuerit, indicat, & quàm periculosa sit tranquillitas ista à tyrannorum persecutionibus.

Dies, dilectissimi, quo primum gentibus Saluator mundi Christus apparuit, sacro nobis honore venerandus est: & illa hodie cordibus nostris concipienda sunt gaudia, quæ in trium Magorum fuere pectoribus: quando regem cœli & terræ signo & ductu noui syderis incitati, quem crediderant promissum, adorauere conspicuum. Neque enim ita ille emensus est dies, vt virtus operis, quæ tunc est reuelata, transierit, nihilque ad nos nisi rei gestæ CA. 1.

fama peruenerit: quam fides susciperet, & memoria celebraret, cùm multiplicato munere Deí, etiam quotidie nostra experiantur tempora, quicquid illa habuere primordia. Quãuis ergo narratio Euangelicæ lectionis illos propriè recenseat dies, in quibus tres viri, quos nec prophetica prædicatio docuerat, nec testificatio legis instruxerat, ad cognoscendum Deum à remotissima Orientis parte venerunt, hoc idem tamen & manifestius nunc & copiosius fieri in omnium vocatorum illuminatione, perspicimus, quoniam impletur prophetia Esaiæ, dicentis: Reuelauit Dominus brachium sanctum suum in conspectu omnium gentium, &, Viderunt omnes gentes terræ salutem, quæ à Domino Deo nostro est. Et iterum, Et quibus non est annunciatum de eo, videbunt, & qui non audierunt, intelligent. Vnde cùm cernimus homines mundanæ sapientiæ deditos, & à Iesu Christi confessione longinquos, de profundo erroris sui reduci, & ad cognitionem veri luminis aduocari: diuinæ procul dubio gratiæ splendor operatur, & quicquid in cordibus tenebrosis nouæ lucis apparet, de eiusdem stellæ radijs micat, vt mentes quas suo fulgore contigerit, & miraculo moueat, & ad Deum adorandum præeundo perducat. Si autem solicito intellectu velimus aspicere, quomodo etiam triplex illa species munerum ab omnibus, qui ad Christum gressu fideĩ veniunt, offeratur: nónne in cordibus rectè credentium eadem celebratur oblatio? Aurum etenim de thesauro animi sui promit, quì Christum regem vniuersitatis agnoscit. Myrrham offert, qui vnigenitum Dei credit veram sibi hominis vnijsse naturam. Et quodam eum thure veneratur, qui in nullo ipsum paternæ maiestati imparem confitetur.

Tres Magi vnde venerunt.

Esaie 53.

Esaie 52.

Christo quis offerat aurum, Mirrham, Thus.

¶ His

¶ His comparationibus, dilectiſsimi, prudenter inſpectis, inuenimus etiam Herodis non deeſſe perſonam, cuius ipſe diabolus, ſicut tunc fuit occultus incentor, ita nunc quoque indefeſſus eſt imitator. Cruciatur enim vocatione gentium, & quotidiana poteſtatis ſuæ deſtructione torquetur: dolens vbique ſe deſeri, & verum regem in locis omnibus adorari. Parat fraudes, fingit diſſenſiones, erumpit in cædes: & vt reliquijs eorum, quos adhuc fallit, vtatur, inuidia vritur in Iudæis, ſimulatione inſidiatur in hæreticis, ſæuitia accenditur in paganis. Videt enim inſuperabilem eſſe potentiam regis æterni, cuius mors ipſius vim mortis extinxerit, & ideo totam nocendi artem in eos qui vero regi famulantur, armauit: alios per inflationem ſcientiæ legalis obdurans, alios verò in furorem perſequutionis inſtigans, alios per falſæ fidei commenta deprauans. Sed hanc Herodis iſtius rabiem ille vincit & deſtruit, qui etiam paruulos martyrij gloria coronauit: & fidelibus ſuis tam inuictam indidit charitatem, vt Apoſtoli verbis audeant dicere: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſequutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? ſicut ſcriptum eſt: Quia propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. Sed in his omnibus ſuperamus propter eum, qui dilexit nos. ¶ Hanc fortitudinem, dilectiſsimi, non illis tantum temporibus neceſſariam fuiſſe credimus, quibus reges mundi, & omnes ſeculi poteſtates, cruenta impietate in Dei populum ſæuiebant: quum ad maximam pertinere gloriam ſuam ducerent, ſi de terris nomen Chriſtianum auferrent, neſcientes Eccleſiam Dei per furorem ſuæ crudelitatis augeri: quoniam in ſupplicijs &

CA. 2. Herodis & diaboli ſimilis inſidiãdi furor. Organa ſatanæ.

Rom. 8.

Pſal. 43.

CA. 3.

Perſecutionibus tyrannorum creuiſſe Eccleſiam.

mortibus beatorum Martyrum, qui putabantur minui numero, multiplicabantur exemplo. Denique tantum cōtulit fidei nostræ impugnatio persequentium, vt nihil magis regium ornet principatū, quàm quod Domini mundi membra sunt Christi: nec tam gloriantur, quod in imperio geniti, quàm gaudent, quod in Baptismate sunt renati. Sed quia tempestas priorum turbinum cōquieuit, & dudum cessantibus prælijs quædam videtur arridere tranquillitas: vigilanter cauenda sunt illa discrimina, quæ de ocio ipsius pacis oriūtur. Aduersarius enim, qui in apertis inefficax persecutionibus fuit, tecta nocendi arte desæuit: vt quos non perculit ictu afflictionis, lapsu deijciat voluptatis. Videns itaque sibi resistere principum fidem, & vnius deitatis inseparabilem Trinitatem, non segnius in palatijs, quàm in Ecclesijs adorari: interdictam dolet sanguinis Christiani effusionem, & quorum obtinere non potest mortes, impetit mores. Terrores proscriptionum in auaritiæ mutat incendium, & quos damnis non fregit, cupiditate corrumpit. Malignitas enim longo vsu propriæ imbuta nequitiæ, non deposuit odium, sed vertit ingenium: quo sibi mentes fidelium blandius subdat. Inflammat enim concupiscentijs, quos non potest vexare tormētis: serit discordias, accendit iras, incitat linguas, & ne ab illicitis dolis cautiora corda se reuocent, consummandorum scelerum ingerit facultates: quia illi totius fraudis hic fructus est, vt qui immolatione pecudū & thuris incensione nō colitur, quibuslibet ei criminibus seruiatur. ¶ Habet igitur, dilectissimi pax nostra pericula sua: & frustra de fidei libertate securi sunt, qui vitiorum desiderijs non resistunt. Cor hominum de operum ostenditur qualitate, & formas

Ocij & tranquillitatis pericula.

Persecutio noua dæmonis in christianos.

CA. 4.

Fides vana

formas mentium species detegit actionum. Nam sunt quidam, sicut ait Apostolus, qui Deum profitentur se scire, factis autem negant. Verè enim reatus negationis incurritur, quando bonum, quod in sono vocis auditur, in conscientia non habetur. Fragilitas enim humanæ conditionis facilè in delicta prolabitur. Et quia nullum sine delectatione peccatũ est, cito acquiescitur deceptoriæ voluptati. Sed à carnalibus desiderijs recurratur ad spiritale præsidium, & mens habens notitiam Dei sui, à consilijs se malè suadentis hostis auertat. Prosit illi patiẽtia Dei, nec ideo delinquẽdi pertinacia nutriatur, quia vindicta differtur. Non sit peccator de impunitate securus, quia si tempus pœnitentiæ amiserit, locum indulgentiæ non habebit, dicente Propheta: Quia non est in morte, qui memor sit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? Qui autem sibi correctionis reparationem experitur esse difficilem, confugiat ad auxiliantis Dei clementiam, & vincula malæ consuetudinis ab illo poscat abrumpi, Qui alleuat omnes qui corruunt, & erigit omnes elisos. Non erit vacua confitentis oratio, quoniam misericors Deus voluntatem timentium se faciet, & dabit quod petitur, qui dedit vnde peteretur, Per Dominum nostrum Iesum Christum, viuentem & regnantem in secula seculorum, Amen.

Ad Tit. 1.
Psal. 6.
Psal. 144.

SERMO VII. IN EADEM solennitate.

De humilitate & infantia Saluatoris, ad quam nos cohortatur.

MEmoria rerum ab humani generis Saluatore gestarum, magnã nobis, dilectißimi, confert vtilitatem: si quæ veneramur credita, suscipiamus *c A. 1.*

imitanda. In dispensationibus enim sacramẽtorum Christi, & virtutes sunt gratiæ, & incitamenta doctrinæ: vt quem confitemur fidei spiritu, operum quoque sequamur exemplo. Nam etiam ipsa primordia, quæ Dei filius per matrẽ virginem nascendo suscepit, ad prouectum nos pietatis instituunt. Simul enim apparet cordibus rectis in vna eademq; persona, & humana humilitas, & diuina maiestas. Quem cunæ testantur infantem, cœlum & cœlestia suum loquuntur autorem. Puer corpore paruus, mundi Rector & Dominus: & genetricis gremio continetur, qui nullo fine concluditur. Sed in his nostrorum vulnerũ est curatio, & nostræ deiectionis erectio: quia nisi in vnum tanta diuersitas conueniret, reconciliari Deo humana natura nõ posset.

Fides operibus declaranda.

CA. 2. ¶ Legẽ ergo viuendi remedia nobis nostra sanxerunt: & inde data est moribus forma, vnde mortuis est impensa medicina. Nec immeritò, cùm tres Magos ad adorandum Iesum noui syderis claritas deduxisset, non eum imperantem dæmonibus, non mortuos suscitantem, non cæcis visum, aut claudis gressum, aut mutis eloquium reformantem, vel in aliqua diuinarum virtutum actione viderunt: sed puerũ silentem, quietum, & sub matris solicitudine constitutum: in quo nullum quidem appareret de potestate signum, sed magnum præbetur de humilitate miraculum. Ipsa itaque species sacræ infantiæ, cui se Deus Dei filius aptarat, prædicationẽ auribus intimandam oculisq; gerebat: & quod adhuc vocis nõ proferebat sonus, visionis iam docebat effectus. Tota enim victoria Saluatoris, quæ & diabolum superauit & mundum, humilitate est concepta, humilitate est confecta. Dispositos dies sub persequutione inchoauit, & sub persequutione finiuit, nec

Tres Magi.

puero

puero tolerantia pasſionis, nec paſſuro defuit manſuetudo puerilis: quia vnigenitus Dei ſub vna maieſtatis ſuæ inclinatione ſuſcepit, vt & homo vellet naſci, & ab hominibus poſſet occidi. ¶ Si igitur omnipotens Deus cauſam noſtram nimis malam, humilitatis priuilegio bonã fecit, & ideo deſtruxit mortem & mortis autorem: quia omnia, quæ perſequutores intulere, non renuit, ſed obediens patri crudelitates ſæuientium mitiſsima lenitate tolerauit: quantum nos humiles, quantum oportet eſſe patientes, qui ſi quid laboris incidimus, nunquam niſi noſtro merito ſuſtinemus? Quis enim gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut mundum ſe eſſe à peccato? & dicente beato Ioanne: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, noſipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt: quis inuenietur ita immunis à culpa, vt in eo non habeat vel iuſtitia quod arguat, vel miſericordia quod remittat? Vnde tota, dilectiſsimi, Chriſtianæ ſapientiæ diſciplina, non in abundantia verbi, non in aſtutia diſputandi, neque in appetitu laudis & glorię, ſed in vera & voluntaria humilitate conſiſtit: quam Dominus Ieſus Chriſtus ab vtero matris vſq; ad ſupplicium crucis, pro omni fortitudine & elegit & docuit. Nam cùm diſcipuli eius intra ſe, vt ait Euangeliſta, diſquirerent, quis eorum maior eſſet in regno cœlorum, vocauit paruulũ, & ſtatuit eum in medio eorũ, & dixit. Amẽ dico vobis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnũ cęlorũ. Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut puer iſte, hic maior erit in regno cœlorũ. Amat Chriſtus infantiam, quam primùm & animo ſuſcepit & corpore. Amat Chriſtus infantiã, humilitatis magiſtram, innocẽtię regulam, manſuetudinis formam. Amat Chriſtus infantiam,

CA. 4. Humilitatis Christi magnum exemplum.

Prouer. 20.

1. Ioan. 2.

Humilitatis laus.

Luca 22. Matth. 18.

Infantia quàm sit Christo grata.

quæ maiorum dirigit mores, ad quam ſenum reducit ætates, & eos ad ſuum inclinat exemplum quos ad regnum ſublimat æternum. Vt autem plenè valeamus agnoſcere, quomodo apprehẽdi poſsit tam mira conuerſio, & in puerilem gradum qua nobis imitatione redeundum ſit: doceat nos beatus Pau-
1. Cor. 14. lus, & dicat, Nolite pueri effici ſenſibus, ſed malitia
CA. 5. paruuli eſtote. ¶ Non ergo ad lubrica infantiæ
Pueri vt effici debemus. & imperfecta nobis primordia redeundum eſt, ſed aliquid quod etiam graues annos deceat, inde ſumendum eſt, velox commotionum tranſitus, citus ad pacem recurſus. Nulla ſit memoria offenſionis, nulla cupiditas dignitatis. Amor ſociæ dilectionis, æqualitas naturalis. Magnum enim bonum eſt, nocere non noſſe, & ad maligna non ſapere: quia inferre ac referre iniuriam, mundi huius prudẽtia eſt: nemini autem malum pro malo reddere, Chriſtianę eſt æquanimitatis infantia. Ad hanc vos, dilectiſsimi, ſimilitudinẽ paruulorum myſterium hodiernæ feſtiuitatis inuitat, & hanc vobis humilitatis formam adoratus à Magis puer Saluator inſinuat, qui vt imitatoribus ſuis quid gloriæ pararet, oſtẽderet, ortus ſui tempore æditos, Martyrio conſecrauit: vt in Bethleem, vbi Chriſtus natus eſt, geniti, per communionem ætatis conſortes fierẽt paſsionis. Ametur igitur humilitas, & omnis à fidelibus vitetur elatio. Alter alterum ſibi præferat, & nemo quod ſuum eſt, quærat, ſed quod alterius: vt cùm in omnibus abundauerit affectus beneuolentiæ, in nullo
Lucæ 14. virus inueniatur inuidiæ: quoniam qui ſe exaltat
Lucæ 16. humiliabitur, & qui ſe humiliat, exaltabitur: eodem ipſo teſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, Qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO VIII. IN EADEM solennitate.

Non indigna æstimanda de Christi maiestate, & quibus argumentis deprehendatur, Deum in nobis habitare.

CAusam, dilectissimi, & rationem solennitatis hodiernæ sæpe vobis & Euangelica narratio, & obseruantiæ consuetudo patefecit: nec necesse est ita nunc, quæ inter Saluatoris nostri humana primordia sunt gesta, replicari, vt de splendore noui syderis, de Magis Magorumque muneribus, de sæuitia Herodis & de interfectione infantium dissferamus: cùm sicut nostis, & in stellæ fulgore Dei gratia, & in tribus viris vocatio gentium, & in rege impio crudelitas paganorum, & in occisione infantium, cunctorum Martyrum forma præcesserit. Sed quia in sacratissimo die reddendum expectationi vestræ est sacerdotalis sermonis officium: nitamur, vt possumus adiuuante Spiritu Dei, eò per intelligentiæ semitas peruenire, vt cognoscamus sacramentum præsentis festi ad omnium fidelium tempora pertinere: nec vllo modo habeatur insolitum, quod in dispensationũ ordine adoratur antiquum. CA. I. *Mystice quid stella, Tres Magi, Herodes, Trucidatio infantium.*

¶ Quamuis ergo omnis anima Christiana nihil indignum habeat de filij Dei maiestate sentire, & transcensis incipientis fidei rudimentis oporteat vnumquemque ad sublimiora proficere: necesse est tamen infirmitatem mentis humanæ, dum verum hominem accipit Christum, de ipsa naturæ nostræ communione trepidare, & per initia vel incrementa corporea ad agnitionem vnius cum patre deitatis difficulter accedere: Sed vbi inter caligantes cogitationes radius supernæ lucis refulserit, cunctantes fidei moras splendor veritatis abrumpat, vt cor liberum, & à visibilibus absolutum, lumen intelli- CA. 2.

gentiæ tanquam ducem stellam sequatur: quia sicut
Philip. 2. Apostolus ait, Dominus Iesus Christus in gloria
est Dei patris, quem vt venerabatur in cunis humiliter iacentem, ipsum sine diffidentia adoret cum patre regnantem. Hæc autem manifestatio, dilectissimi, quæ hæsitantium nebulas dissoluit animarum, & ita facit innotescere Dei filium, vt de hoc, quod idem est etiam hominis filius, nihil patiantur obstaculi, ad præsentis festi pertinet dignitatem, & vera est infantia Saluatoris, declaratio deitatis, quando carnis sensus ab humanis ad diuina transfertur, vt quos deprimunt experimenta infirmitatum, erigant signa virtutum: Quia tali auxilio & natura nostra indigebat, & causa, vt reparare humanum genus, nec sine maiestate posset humilitas, nec sine humilitate maiestas. Iam verò cùm in singulorum fidelium profectibus diuinorũ elucet custodia man
Matth. 5. datorum, impleturque quod dictum est: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum, qui in cœlis est: quis illic non præsentem intelligat maiestatem, vbi veram videt apparere virtutem? quæ vtique sine Deo nulla est, nec proprietatem obtinet dignitatis, nisi spiritu sui vegetetur autoris. Dicente
Ioan. 15. enim discipulis suis Domino, Sine me nihil potestis facere, dubium non est, hominem bona agentem, à Deo habere & effectum operis & initium voluntatis. Vnde & Apostolus copiosissimus fidelium co-
Philip. 2. hortator, Cum timore, inquit, & tremore vestram
Operũ bonorũ Deus author. salutem operamini. Deus est enim, qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate. Et
In hac vita nemo sit securus. hæc sanctis causa est tremendi, atque metuendi: ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ.

¶ Qui

¶ Qui autem experiri cupit, an in ipſo Deus habitet, de quo dicitur, Mirabilis Deus in ſanctis ſuis: ſyncero examine cordis ſui interiora diſcutiat, & ſagaciter quærat, qua humilitate reſiſtat ſuperbiæ, qua beneuolentia obluctetur inuidiæ, quàm non capiatur adulãtium linguis, quamq; bonis delectetur alienis: an pro malo non cupiat malum reddere, malitq; inultas obliuiſci iniurias, quam imaginem & ſimilitudinem ſui conditoris amittere, qui omnes ad cognitionem ſui generalibus incitans donis, pluit ſuper iuſtos & iniuſtos, & ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos. Ac ne in multis laboret ſolicitæ diſcretionis inſpectio, ipſam matrem virtutum omnium charitatem in ſecretis ſuæ mentis inquirat: & ſi in ea dilectionem Dei & proximi toto corde intentè repererit, ita vt etiam inimicis ſuis eadem velit tribui, quę ſibi optat impendi, quiſquis huiuſmodi eſt, Deum & rectorem & habitatorem ſui eſſe non dubitet. Quem tanto magnificentius recipit, quanto magis non in ſe, ſed in Domino gloriatur. Quoniam quibus dicitur, Regnum Dei intra vos eſt: nihil non illius agunt ſpiritu, cuius reguntur imperio. Scientes igitur, dilectiſsimi, quoniam charitas Deus eſt, qui operatur omnia in omnibus, ſectamini charitãtem, ita vt in vnum caſtæ dilectionis affectum, vniuerſorum fidelium corda concurrant. Tranſeuntia nos & * vana non occupent: conſtanti deſiderio ad ea, quæ ſunt ſemper manſura, tendamus. Sacramentum enim præſentis feſti oportet in nobis eſſe perpetuum. Quod vtique ſine fine celebrabitur, ſi in omnibus actibus noſtris Dominus Ieſus Chriſtus appareat, Qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Marginal notes: cA. 3. — Pſal. 67. — Experimẽta inhabitationis diuinæ. — Matth. 5. — Charitas omnium virtutum mater. — 1. Cor. 1. — Luc. 17. — 1. Ioan. 4 — * ima

SERMO PRIMVS DE QVADRAGESIMA.

Ieiunandum esse Hebræorum exemplo & Christi ad victoriam obtinendam contra hostes inuisibiles, & de modo ieiunandi.

CA. I. HEbræorum quondam populus & omnes Israëliticæ tribus, cùm propter peccatorum suorum offensiones graui Philistinorum dominatione premerentur, vt superare hostes suos possent, sicut sacra manifestat historia: vires animi & corporis indicto sibi reparauere ieiunio. Intellexerant enim duram & miseram illam subiectionem neglectu se mandatorum Dei & morum corruptione meruisse, frustráq; se armis certare, nisi prius vitijs repugnassent. Abstinentes ergo à cibo & potu, seueræ sibi castigationis adhibuere censuram: & vt hostes suos vincerent, gulæ illecebram in seipsis ante vicerunt. Factúmque est hoc modo, vt sæui aduersarij & graues domini esurientibus cederent, quos sibi saturos subiugarant. Et nos itaque, dilectißimi, inter multas aduersitates & prælia constituti, si similibus remedijs vti cupimus, simili obseruatione curemur. Eadem enim propemodum causa nostra est, quæ illorũ fuit: quoniam sicut illi à carnalibus aduersarijs, ita & nos à spiritalibus maximè impugnamur inimicis. Qui si donata nobis per Dei gratiam morum correctione vincantur: & corporeorũ nobis hostium fortitudo succumbet, & emendatione nostra infirmabuntur, quos graues nobis, non ipsorum merita, sed nostra delicta fecerunt.

CA. 2. ¶ Quapropter, dilectißimi, vt omnes hostes nostros superare valeamus, per obseruantiam cœlestium mandatorum diuinum quæramus

mus auxiliũ: ſcientes non aliter nos præualere poſſe aduerſarijs noſtris, niſi præualuerimus & nobis. Sunt enim intra noſmetipſos multa certamina, & aliud caro aduerſus ſpiritũ, aliud aduerſus carnem ſpiritus cõcupiſcit. In qua diſſenſione ſi cupiditates corporis fuerint fortiores: turpiter animus amittet propriam dignitatem, & perniciosſum erit eum ſeruire, quẽ decuerat imperare. Si autem mens rectori ſuo ſubdita, & ſupernis muneribus delectata, terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, & in ſuo mortali corpore regnare peccatum non ſiuerit, ordinatiſsimum tenebit ratio principatum, & munitiones eius nulla ſpiritalium nequitiarũ labefactabit illuſio: quia tunc eſt vera pax hominis & vera libertas quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo Præſide gubernatur. Hæc autem præparatio, dilectiſsimi, licet omni tempore ſalubriter aſſumatur, vt peruigiles hoſtes inceſſabili ſuperentur induſtria: nunc tamen ſolicitius expetenda eſt & ſtudioſius inſtruenda, quando & ipſi ſubtiliſsimi aduerſarij acriori inſidiantur aſtutia. Scientes enim agere nos ſacratiſsimos Quadrageſimæ dies, in quorum obſeruantia omnes prçteritæ deſidiæ caſtigantur, omnes negligentiæ diluuntur: ad hoc totam vim ſuæ malignitatis intendunt, vt celebraturi ſanctũ Paſcha Domini, in aliquo inueniamur indigni: & vnde nobis obtinenda erat propitiatio, inde contrahatur offenſio. ¶ Accedentes ergo, dilectiſsimi ad Quadrageſimæ initium, id eſt, ad diligentiorem Domini ſeruitutem, quia quaſi ad quendã agonem ſancti operis introimus, ad pugnas tentationum animos præparemus: & intelligamus quantò ſtudioſiores pro noſtra ſalute fuerimus, tantò nos vehementius ab aduerſarijs impetendos. Sed fortior eſt,

Galat. 5.

Vera hominis pax & libertas Roman. 8.

c A. 3.

Quadrageſimæ tempus.

est, qui in nobis est, quam qui aduersum nos est, & per ipsum validi sumus, in cuius virtute confidimus: quia ob hoc Dominus se tentari à tentatore permisit, vt cuius munimur auxilio, eiusdem erudiremur exemplo. Vicit enim aduersarium, vt audistis, testimonijs legis, non potestate virtutis: vt hoc ipso & hominem plus honoraret, & aduersarium plus puniret: cùm hostis generis humani non solum quasi à Deo, sed etiam quasi ab homine impugnaretur & vinceretur. Pugnauit ergo ille tunc, vt & nos postea pugnaremus: vicit ille, vt & nos similiter vinceremus. Nulla sunt enim, dilectissimi, sine tentationum experimentis opera virtutis, nulla sine perturbationibus fides, nullum sine hoste certamen, nulla sine congressione victoria. Vita hæc nostra in medio insidiatorum, in medio prœliorum est. Si volumus non decipi, vigilandum est: si volumus superare, pugnandum est. Et ideo sapientissimus Salomon, Fili, inquit, accedens ad seruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem. Vir enim sapientia Dei plenus, sciens studium religionis laborem habere certaminis, cùm præuideret pugnæ periculum, ante admonuit pugnaturum: ne fortè si ad ignorantẽ tentator accederet, imparatum citius vulneraret. ¶ Nos itaque, dilectissimi, qui diuinis institutionibus eruditi, ad agonem præsentis certaminis scienter accedimus: audiamus dicentẽ Apostolum, Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarũ harum, contra spiritalia nequitiæ in cælestibus. Et non ignoremus, quòd hi hostes nostri cõtra se geri omnia sentiunt, quęcunque nos pro nostra salute agere tentamus, & hoc ipso, quod boni aliquid appetimus, aduersarios prouo-

Tẽtari cur Christus voluerit. *Eccles. 2.* *CA. 4.* *Ephes. 6.*

prouocamus. Hæc enim inter nos atq; illos per diabolicæ inuidiæ fomitem inueterata dissensio est: vt quia illi ab his bonis exciderunt, ad quæ nos Deo auxiliãte prouehimur, nostris iustificationibus torqueantur. Si ergo nos erigimur, illi corrunt: si nos cõualescimus, illi infirmãtur. Remedia nostra plagę ipsorum sunt: quia curatione nostrorum vulnerum vulnerantur. State ergo, dilectissimi, vt Apostolus ait, succincti lumbos mentis vestræ in veritate, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis, in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela maligni ignea extinguere, & galeam salutis assumite, & gladium spiritus, quod est Verbum Dei. Videte, dilectissimi, quàm potentibus nos telis, quàm insuperabilibus munimentis dux multis insignis triumphis, & inuictus Christianæ militiæ magister armauerit. Succinxit lumbos baltheo castitatis, calceauit pedes vinculis pacis: quia & discinctus miles cito ab impudẽtiæ incẽtore vincitur, & nõ calceatus, facilè à serpente mordẽtur. Scutum fidei ad protectionem totius corporis dedit, capiti galeam salutis imposuit, dexteram gladio, id est, verbo veritatis instruxit: vt spiritalis præliator non solum sit tutus à vulnere, sed & repugnantem valeat vulnerare. ¶ His igitur, dilectissimi, freti armis, impigrè atque intrepidè propositum nobis certamen ineamus: vt in isto ieiuniorum studio, non eo tantum simus fine contenti, vt solam ciborum abstinẽtiam putemus esse sectandam. Parum enim est, si carnis substantia tenuatur, & animæ fortitudo non alitur. Afflicto paululũ exteriore homine, reficiatur interior: & subtracta carni saturitate corporea, spiritalibus mens delicijs roboretur. Circunspiciat se omnis anima Christiana, & seuero examine cordis

Dissensio inter nos et dæmones.

Ephes. 6.

Arma christianorum.

CA. 5. Ieiunandũ quomodo sit.

cordis sui interna discutiat. Videat, ne quid ibi discordiæ inhæserit, ne quid cupiditatis insiderit. Incontinentiam castitas procul pellat, mendacij tene-
Sapien. 1. bras lux abigat veritatis. Quia os, quod mentitur, animam mētientis interficit. Detumescat superbia, humilitas assumatur, resipiscat iracundia, comminuantur iacula noxarum, & obtrectatio linguæ frenetur. Cessent vindictæ, & obliuioni mandentur
Matth. 13. iniuriæ. Omnis postremò plantatio, quam nō plantauit pater cœlestis, radicitus auferatur. Tunc enim in nobis benè virtutum semina nutriuntur, quando ab agro cordis nostri omne germen externum euellitur. Si quis ergo in quempiam ita cupiditate vltionis exarsit, vt eum aut carceri traderet, aut vinculis illigaret, absolutionem non solum insontis, sed etiam eius, qui pœna dignus videtur, acceleret: vt illa Dominicæ Orationis regula fidenter vtatur,
Matth. 6. dicens: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Quam partem petitionum ita Dominus speciali insinuatione commēdat, vt totius orationis effectus in hac conditio-
Matth. 18. ne consistat. Si enim, inquit, dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & pater vester vobis, qui in cœlis est. Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

c A. 6. ¶ Proinde, dilectissimi, memores infirmitatis nostræ, quia facilè in quælibet delicta prolabimur: hoc potentissimum remedium & istam efficacissimam vulnerum nostrorum curationem nullatenus negligamus. Remittamus, vt remittatur nobis, demus veniam, quam rogamus, & non studeamus vindicari, qui nobis precamur ignosci. Pauperum gemitus surdo non trāseamus auditu, & misericordiam indigētibus prompta benignitate præstemus: vt mise-

vt misericordiam in iudicio mereamur inuenire. Ad quam perfectionem qui studium suum gratia Dei adiutus intenderit, hic sanctum ieiunium fideliter peraget, hic à fermento malitiæ veteris alienus, in azymis synceritatis & veritatis ad beatum Pascha perueniet, & per nouitatem vitæ dignè lætabitur in sacramento reformationis humanæ, Per Christum Dominum nostrum, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen. 1. Cor. 5.

SERMO II. DE QVADRAGESIMA.

Viuendum est in Quadragesima religiosius, quia tunc diabolus aduersum nos acriore sæuit inuidia.

LIcet nobis, dilectissimi, appropinquante festiuitate Paschali ieiunium Quadragesimæ ipse legitimi tēporis recursus indicat: cohortatio tamen etiam nostri sermonis adhibenda est, quæ auxiliante Domino, nec inutilis sit pigris, nec onerosa deuotis. Nam cùm omnem obseruantiam nostrā ratio istorum dierum poscat augeri: nemo est (vt confido) de vobis, qui se ad opus horum non gaudeat incitari. Natura enim nostra, manente adhuc mortalitate mutabilis, etiamsi ad summa quæq; virtutum studia prouehatur: semper tamen sicut potest habere quo recidat, ita potest habere, quo crescat. Et hæc est perfectorum vera iustitia, vt nunquam præsumant se esse perfectos: ne ab itineris nondum finiti intentione cessantes, vbi incidant deficiendi periculum, vbi proficiendi deposuerint appetitum. Quia ergo nemo nostrū, dilectissimi, tam perfectus & sanctus est, vt perfectior sanctiorque esse non possit: omnes simul sine differentia graduum, sine discretione meritorum, ab ijs, in quæ peruenimus in ea quæ nondum apprehendimus, pia auiditate curramus, & ad CA. 1. *Vera perfectorum iustitia.*

mensuram consuetudinis nostræ necessarij aliquid addamus augmenti. Parum enim religiosus alio tempore demonstratur, qui in his diebus non religiosior inuenitur. ¶ Vnde oportunè auribus nostris lectio Apostolicæ prædicationis insonuit, dicens: Ecce nunc tempus acceptum, ecce nunc dies salutis. Quid enim acceptius hoc tempore? quid salubrius his diebus? in quibus vitijs bellum indicitur, & omnium virtutum profectus augetur. Semper quidem tibi ô anima Christiana vigilandum contra salutis tuæ aduersarium fuit, ne vllus pateret locus tentatoris insidijs: sed modó tibi maior cautio & solicitior assumenda prudentia est, quando idem hostis tuus acriori sæuit inuidia. Nūc enim in toto mūdo potestas ei antiquæ dominationis aufertur, & innumera illi captiuitatis vasa rapiuntur. Renunciatur atrocissimo prædoni à populis omnium nationum omniumq; linguarum, & nullum iam genus hominum reperitur, quod non iam tyrannicis legibus reluctetur, dum per omnes fines terræ regeneranda in Christo multorum milium milia præparantur: & appropinquante nouæ creaturæ ortu, spiritalis nequitia, ab ijs quos possidebat, excluditur. Fremit ergo expoliati hostis impius furor: & nouum quærit lucrum, quia ius perdidit antiquum. Captat indefessus & peruigil, si quas reperiat oues à sacris gregibus negligentius euagantes, quas per procliua voluptatum & per deuexa luxuriæ in diuersoria mortis inducat. Inflammat itaque iras, nutrit odia, acuit cupiditates, irridet continentiā, incitat gulam.

CA. 2. — 2. Cor. 6. — Demonis calliditas.

CA. 3. ¶ Quem enim tentare nō audeat, qui nec ab ipso Domino nostro Iesu Christo conatum suæ fraudis abstinuit? Nam sicut Euangelica patefacit historia, cùm Saluator noster, qui erat verus Deus, vt verum se ho-

ſe hominem etiam demonſtraret,& impias opiniones totius erroris excluderet, poſt quadraginta dierum noctiumque ieiunium infirmitatis noſtræ in ſe recepiſſet eſuriem,gauiſus diabolus ſignum ſe in eo paſsibilis atq; mortalis inueniſſe naturæ, vt exploraret potentiam,quam timebat,Si filius Dei inquit, es,dic vt lapides iſti panes fiant.Poterat itaque iſtud omnipotens, & facilè erat, vt ad creatoris imperium, in quam iuberetur ſpeciem, cuiuſlibet generis * creatura tranſiret, ſicut cùm voluit, in conuiuio nuptiali aquam mutauit in vinum: ſed hoc magis ſalutiferis diſpenſationibus congruebat, vt nequiſsimi hoſtis aſtutia, non potentia deitatis, ſed humilitatis myſterio vinceretur. Denique fugato diabolo,& omnibus artibus callidi tentatoris eliſis, acceſſerunt ad Dominum angeli, & miniſtrabāt ei: vt veri hominis & veri Dei,& apud doloſas interrogationes inuiolata eſſet humanitas,& apud ſancta obſequia manifeſta diuinitas. ¶ Confundātur itaque filij diaboli atque diſcipuli, qui repleti inſpiratione viperea,ſimplices quoſque decipiunt, negantes in Chriſto vtramque veram eſſe naturam, dum aut deitatem homine aut hominem deitate diſpoliant, cùm vnius temporis gemino documento vtraque falſitas ſit perempta: quia & per famem corporis perfecta humanitas,& per famulātes angelos demonſtrata eſt * perfecta diuinitas. Quia ergo,dilectiſsimi,ſicut Redemptoris noſtri magiſterio edocti ſumus, non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei,dignumque eſt, vt populus Chriſtianus in quantacunque abſtinentia conſtitutus,magis deſideret ſe Dei verbo, quàm cibo ſatiare corporeo: prompta deuotione & alacri fide ſuſcipiamus ſolenne ieiunium, non in ſterili inedia, quam plerunque

Matth. 4. · *natura · Ioan. 2. · c. A. 4. · *manifeſta. · Matth. 4. · Deute. 6. · Ieiunium verum.

& imbecillitas corporis & auaritię morbus indicit, sed in larga beneuolentia celebrandum, vt scilicet
Matth. 5. simus de illis, de quibus ipsa veritas dicit: Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Deliciæ igitur nostræ sint opera pietatis, & illis cibis, qui nos ad æternitatem nutriunt, impleamur. Lætemur in refectionibus pauperum, quos impendia nostra satiauerint. Iucundemur in vestitu eorum, quorum nuditatem indumentis necessarijs texerimus. Sentiant humanitatem nostram ægritudines decumbentium, imbecillitates debiliũ, labores exulum, destitutio pupillorum, & desolatarum lamenta viduarum: in quibus iuuandis nemo est, qui non aliquam posit exequi beneuolentiæ portionem. Nulli enim paruus est census, cui magnus est animus: nec de rei familiaris modo, mensura miserationis pendet aut pietatis. Nunquam merito caret, etiam in tenui facultate, bonæ volũtatis opulentia. Maiora quidem impendia sunt diuitum, & minora mediocrum: sed non discrepat fructus operum, vbi idem est affectus operantium.

Voluntas bona remuneratur.

CA. 5. ¶ In ista autem, dilectisimi, exercendarũ oportunitate virtutum, sunt & aliarum insignia opera coronarum, quæ nullo horreorũ dispendio, nulla diminutione pecuniæ capiantur: si pellatur lasciuia, si abdicetur ebrietas, & carnalis concupiscentia, castitatis legibus edometur. Si odia transeant in dilectionem, si inimicitiæ conuertantur in pacem, si tranquillitas extinguat iram, si mansuetudo remittat iniuriam: si denique dominorum atque seruorum tam ordinati sint mores, vt & illorum potestas mitior, & istorum sit disciplina deuotior. Hac igitur obseruantia, dilectisimi, obtinebitur misericordia Dei, & abolito peccatorum reatu, religiosè venerandum Pascha

celebra-

celebrabitur. Quod & Romani orbis pijſsimi Imperatores ſanctâ antiquitus obſeruatione cuſtodiunt, qui in honorem Dominicæ paſsionis, altitudinem ſuæ poteſtatis inclinant, & conſtitutionum ſuarum ſeueritate mollita, multarum culparum reos præcipiunt relaxari: vt in diebus, quibus mundus ſaluatur miſeratione diuina, etiam ipſorum ſupernæ bonitatis imitatrix ſit æmulanda clementia. Imitentur igitur Chriſtiani populi Principes ſuos, & ad domeſticam indulgentiam regijs incitentur exemplis. Non enim priuatas leges fas eſt auſteriores eſſe, quã publicas. Remittantur culpæ, vincula ſoluantur, deleantur offenſæ, pereant vltiones: vt ſacra feſtiuitas per diuinam atque humanam benignitatem, omnes lætantes, omnes habeat innocentes: Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

Imperatores Romani quando legum ſuarũ relaxent ſeueritatẽ.

SERMO III. DE QVADRAGESIMA.

Non præſumendum de non peccandi facilitate, & de calliditate diabolicæ tentationis.

SEmper quidem nos, dilectiſsimi, ſapienter & ſanctè viuere decet, & in id voluntates noſtras actionesq; dirigere, quod diuinæ nouimus placere iuſtitiæ: Sed cùm ij appropinquant dies, quos illuſtriores nobis ſalutis noſtræ ſacramenta fecerunt, diligentiore ſolicitudine corda noſtra ſunt mundanda, & ſtudioſius exercenda eſt diſciplina virtutum: vt ſicut ipſa myſteria quadam ſui parte maiora ſunt, ita & noſtra obſeruãtia ſuperet in aliquo conſuetudinem ſuam: & cui feſtiuitas eſt celebranda ſublimior, ipſe quoque in ea reperiatur ornatior. Si enim rationabile & quodammodo religioſum videtur,

CA. I. In Quadrageſima viuendum ſanctius.

detur, per diem festum in vestitu nitidiore prodire, & habitu corporis hilaritatem mentis ostendere; si ipsam quoque Orationis Domum propésiore tunc cura & ampliore cultu, quantum possumus, adornamus: nónne dignum est, vt anima Christiana, quæ verum viuúmque Dei templum est, speciem suam prudenter exornet, & redemptionis suæ celebratura sacramentum, omni circunspectione præcaueat, ne vlla eam macula iniquitatis obfuscet, aut duplicis cordis ruga dedecoret? Nam quid prodest honestatis formam præferens cultus exterior, si interiora hominis aliquorum sordeant contaminatione vitiorum? Omnia igitur quæ animi puritatem & speculum mentis obnubilant abstergenda sedulò, & quadam elimatione radēda sunt. Scrutetur quisque conscientiam suam, seq; ante se statuat proprij censura iudicij. Videat, si in secreto cordis sui illam, quam Christus dat, inuenit pacem, si desiderium spiritus nulla concupiscentia carnis impugnat, si humilia non spernit, si alta non appetit, si iniquo non delectatur lucro, si immoderato rerum suarū non gaudet augmento: si denique aliena felicitate non vritur, aut inimici miseria non letatur. Et cùm harum perturbationū nihil in se fortè repererit, synce ro disquirat examine, qualium cogitationum specie frequentetur: & vtrum nullis vanitatum imaginibus acquiescat, vel quàm cito animum ab ijs, quæ noxiè blandiuntur, abducat. Nam nullis illecebris commoueri, nullis cupiditatibus titillari, non est istius vitæ, quæ tota tētatio est, & qua nimirum vincitur, qui vinci ab eadem nō veretur. Superbum est enim, de non peccādi facilitate præsumere, cùm hoc ipsum præsumpsisse, peccatū sit, dicēte beato Ioāne Apostolo: Si dixerimus, quia peccatū nō habemus, nosipsos

Festiuis diebus animus maximè purgandus.

Conscientia vt excutienda.

Ioan. 14.

Iob. 7.

1. Ioan. 1.

nosipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

¶Nemo igitur, se fallat, dilectissimi, nemo se decipiat: Neq; ita quisquam de cordis sui puritate cõfidat, vt putet se nullis tentationum periculis subiacere: cùm peruigil ille tentator eos acrioribus pulset insidijs, quos maximè viderit abstinere à peccatis. Nam à quo dolos suos contineat, qui ipsum quoque Dominum maiestatis ausus est calliditatis suæ fraude tentare? Viderat superbiam suam baptizati Domini Iesu humilitate calcatam, intellexerat quadraginta dierum ieiunio omnem cupiditatem carnis exclusam, & tamen non desperauit de artibus suæ malitiæ spiritalis improbitas, tantumq; sibi de naturę nostræ mutabilitate promisit: vt quē verum experiabatur hominem, præsumeret posse fieri peccatorē. Si ergo ab ipso Domino & Saluatore nostro deceptionum suarum diabolus non reuocauit insidias: quanto magis fragilitatem nostrā impugnare præsumit, quos exinde vehementiore odio & inuidia sæuiore persequitur, ex quo ei in baptismo renunciauimus, & ab illa, cui dominabatur origine, in nouam creaturā diuina regeneratione trāsiuimus? Vnde quia dum mortali carne circūdamur, non desinit nobis hostis antiquus laqueos peccati vbique prætēdere, & tunc maximè aduersus Christi membra sæuire, quādo ab eis sunt sacratiora celebranda mysteria, merito doctrina Spiritus sancti hac eruditione imbuit populum Christianum, vt ad Paschale festum quadraginta dierum se continentia præpararet. Cuius purificationis ratio iam nos ad obseruantiā suæ salubritatis inuitat, & diligentiam nobis propositæ castigationis inducit. Quantò enim sanctius quisq; hos dies inuenietur egisse, tātò probabitur Pascha Domini religiosius honorasse. CA. 2.

CA. 3. ¶ In diebus igitur ſanctorum Ieiuniorum pietatis opera, quibus ſemper ſtudendum eſt, abundantius
Galat. 6. exequamur: miſericordes ſimus ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei, vt in ipſis quoque elee-
Matth. 5. moſynarum diſtributionibus, bonitatem Patris cœleſtis imitemur, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Quamuis ergo fidelium præcipuè ſit adiuuāda paupertas, etiam illi tamen, qui nondum Euangelium receperunt, in ſuo labore miſerandi ſunt: quia in omnibus hominibus naturæ eſt diligenda communio, quæ nos etiam ijs benignos debet efficere, qui nobis quacunque ſunt conditione ſubiecti, maximè ſi eadem gratia iam renati, & eodem ſanguinis Chriſti precio ſunt redempti. Simul enim & cū iſtis habemus, quòd ad imaginem Dei conditi ſumus, nec carnali origine à nobis nec ſpiritali natiuitate diuiſi ſunt. Eodē Spiritu ſanctificamur, eadem fide viuimus, ad eadem Sacramenta concurrimus. Non ſpernatur hæc vnitas, nec vilis nobis ſit tanta communio: ſed hoc ipſum nos per omnia faciat mitiores, quod eorum vtimur ſubiectione, cum quibus vni Domino eadem ſubijcimur ſeruitute. Si qui ergo horum grauioribus dominos ſuos offendere delictis, indulgentiam nunc in diebus reconciliationis accipiant. Auferat miſeratio ſeueritatem, & venia deleat vltionem. Nullum cuſtodia teneat, nullum carcer includat, quoniam Deus noſter miſericordiā ſuam hac conditione promiſit, vt remit-
Matth. 18. tenda ſibi is noſſet peccata propria, qui remiſiſſet aliena. Diſſenſionum materiæ, dilectiſsimi, & inimicitiarum aculei conterantur. Ceſſent odia, deficiant ſimultates, in vnitatem dilectionis omnia Chriſti membra conueniant. Beati enim pacifici, quoniam

filij

filij Dei vocabuntur, nec solum filij, sed etiam hæredes, cohæredes autem Christi, Qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen. Matth. 5. Roman. 8.

SERMO IIII. DE QVADRAGESIMA.

Abstinendum in Quadragesima ab omnibus vitijs, & misericordiæ operibus incumbendum, atque de Manichæorum impietate.

PRædicaturus vobis, dilectißimi, sacratißimum maximumq; Ieiunium, quo aptius vtar exordio quàm vt verbis Apostoli, in quo Christus loquebatur, incipiam: Dicamque, quod lectum est, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis? Quamuis enim nulla sint tempora, quæ diuinis non sint plena muneribus, & semper nobis ad misericordiam Dei per ipsius gratiam præstetur accessus: nunc tamẽ omnium mentes maiori studio ad spiritales profectus moueri, & ampliori fiducia oportet animari: quando ad vniuersa pietatis officia, illius nos diei, in quo redempti sumus, recursus inuitat: vt excellens super omnia Paßionis Dominicæ sacramentum purificatis & corporibus & animis celebremus. Debebatur quidem tantis mysterijs ita inceßabilis deuotio, & continuata reuerentia: vt tales permaneremus in conspectu Dei, quales nos in ipso Paschali festo dignum est inueniri. Sed quia hæc fortitudo paucorum est, & dum carnis fragilitate austerior obseruantia relaxatur, dumque per varias actiones vitæ huius solicitudo distenditur, necesse est de mũdano puluere etiam religiosa corda sordescere: magna diuinæ institutionis salubritate prouisum est, vt ad reparãdam mentium puritatem Quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas, & pia opera

CA. I. *Quadragesimæ sacratißimum ieiunium.* 2. Cor. 6. *Paßio Domini vt celebranda.*

SA. 2. redimerent,& Ieiunia casta decoquerent. Ingressuri igitur, dilectissimi, dies mysticos,& purificandis animis atque corporibus sacratius institutos, 2. Cor. 7. præceptis Apostolicis obedire curemus: emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac spiritus, vt castigatis colluctationibus, quæ sunt inter vtranq; substantiã, animus, quẽ sub Dei gubernaculis cõstitutum, corporis sui decet esse rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem: vt nemini dantes vllam offensionem, vituperationibus obloquentiũ non simus obnoxij. Digna enim ab infidelibus reprehẽsione carpemur,& nostro vitio linguæ impiæ in iniuriam se religionis armabunt: si ieiunãtium mores à puritate perfectæ continentiæ discreparint. Non enim in sola abstinentia cibi stat nostri summa ieiunij, aut fructuosè corpori esca subtrahitur: nisi mens ab iniquitate reuocetur,& ab obtrectationibus lingua cohibeatur. Sic ergo nobis edendi est moderãda libertas, vt etiã aliæ cupiditates eadẽ lege frenentur. Mansuetudinis & patientię, pacis & tranquillitatis hoc tempus est: in quo exclusa omnium cõtaminatione vitiorũ, perpetuitas nobis est obtinenda virtutum. Nunc piarum mẽtium fortitudo donare culpas, negligere contumelias,& obliuisci assuescat iniurias. Nunc fidelis animus per arma iustitiæ à dextris se exerceat & sinistris: vt per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, securam conscientiam, cõstantemque probitatem, nec laudes inflẽt, nec opprobria defatigẽt. Religiosorum modestia non sit mœsta, sed sancta: nec inueniantur in eis vllarũ murmura querelarũ, quibus nunquam desunt sanctorũ solatia gaudiorum. Non timeatur inter opera misericordiæ terrenarum diminutio facultatum. Semper diues est Christiana

Ieiunium christianum.

1. Cor. 6.

Christiana paupertas, quia plus est quod habet, quàm quod non habeat. Nec pauet in isto mundo indigentia laborare, cui donatum est, in omnium rerum Domino omnia possidere. Operantibus ergo, quæ bona sunt, non est omnino metuendum, ne eis desit facultas operandi: cùm & in duobus nummis Euangelicæ illius viduæ sit laudata deuotio, & pro calice atquæ frigidæ præmium habeat gratuita largitio. Ex affectibus enim piorum benignitatis mensura taxatur: & nunquam eum miserendi efficatia deserit, in quo misericordia ipsa non deficit. Experta est hoc vidua illa de Sarepta, quæ beato Heliæ in tempore famis, vnius diei cibum, quem solum habebat, apposuit: & prophetæ esuriem necessitati suæ præferens, exiguum farinæ & pusillum olei incunctanter expendit. Sed non defuit ei, quod fideliter erogauit, & in vasis pia effugione vacuatis, fons nouæ vbertatis exortus est: vt sanctis vsibus non minueretur eius substantiæ plenitudo, cuius non fuerat formidata defectio. ¶His autem studijs, dilectissimi, ad quæ vos voluntariè confidimus præparatos, non ambigimus diabolum, qui omnium virtutum est aduersarius, inuidere, & ad hoc vim suæ malignitatis armare, vt pietati laqueos de ipsa pietate prętendat: & quos non potuerit deijcere per diffidentiam, conetur superare per gloriam, Vicinum est enim rectis actionibus superbiæ malum, & de proximo semper virtutibus insidiatur elatio: Quia difficilè est, vt laudabiliter viuentem laus non capiat humana, nisi vt scriptum est, Qui gloriatur, in Domino glorietur. Cuius verò ille hostis nequissimus non audeat impugnare propositum? cuius non appetat violare ieiunium? quando versutias suas,

Luce.21. *Matth.10.* *3.Reg.17.* CA. 3. *Superbia bonis operibus insidiatur.* *2.Cor.10.*

sicut

ſicut Euangelica lectione patefactum eſt, nec ab ipſo mundi Saluatore continuit? Expaueſcens enim in illo Quadraginta dierum noctiumque ieiunium, explorare callidè voluit, vtrum hanc continentiam donatam haberet, an propriam: vt non metueret deceptionum ſuarum opera ſoluenda, ſi Chriſtus eius eſſet conditionis, cuius eſt corporis. Primò, itaq; dolo ſcrutatus eſt, an ipſe eſſet ſubſtantiarum Creator qui rerum corporearũ poſſet, in quę vellet mutare naturas. Secũdò, an ſub humanæ carnis ſpecie diuinitas obumbrata tegeretur, cui facilè eſſet peruium ſibi aërem facere, & terrena per vacuum membra librare. Sed cùm illi Dominus iuſtitiam maluiſſet opponere veri hominis, quàm potentiam manifeſtare deitatis: ad hoc conuertit tertiæ fraudis ingenium, vt eum, in quo diuinæ poteſtatis ſigna ceſſauerant, dominãdi cupiditate tentaret, & ad venerationem ſui regna mũdi pollicendo traduceret. Sed prudentiam diaboli ſtultam fecit ſapientia Dei: vt ſuperbus hoſtis hominem videns, quem aliquando ſuperauerat, non metueret eum perſequi quem pro omnibus oportebat occidi.

Tẽtationis Chriſtianæ diabolo ordo explicatur.

CA. 4. ¶ Huius igitur aduerſarij dolos, non ſolum in illecebris gulæ, ſed etiam in propoſito abſtinẽtiæ caueamus. Qui enim ſciuit humano generi mortem inferre per cibum, nouit & per ipſum nocere Ieiunium: & ad cõtrariæ fraudis effectum, famulis vtendo Manichæis, ſicut per ſerpentem intulit interdicta præſumi: ita per famem ſuadet conceſſa vitari. Vtilis quidem eſt abſtinentia, quæ parco aſſueta victu, deliciarum cohibet appetitum: ſed væ illorum dogmati, apud quos etiam ieiunando peccatur. Damnant enim creaturarum naturam in Creatoris iniuriam, & contaminari edentes aſſerunt ijs, quorum non Deum, ſed diabo-

diabolum conditorem esse definiunt: cùm prorsus nulla sit substantia mala, nec ipsius mali sit vlla natura. Omnia enim bona bonus autor instituit, & vnus est vniuersarum rerum Creator, qui fecit cœlum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt. Ex quibus quicquid homini ad cibum potumque concessum est, sanctum & mundum est in sui generis qualitate. Quod si immoderata auiditate sumatur, nimietas edaces & bibaces dedecorat, non cibi neque poculi natura contaminat. Omnia enim, sicut Apóstolus ait, munda sunt mundis. Coinquinatis autē & infidelibus nihil est mundū, sed coinquinata sunt eorum mens & conscientia. ¶ Vos autem, dilectissimi, Catholicæ matris sancta generatio, quos in schola veritatis Spiritus sanctus erudiuit, libertatē vestram congrua ratione moderamini, scientes quoniam bonū est, etiam à licitis abstinere, & cum castigatius viuendū est, ita discernere cibos, vt vsus eorum semoueatur, non natura damnetur. Nulla itaque vos contagionis huius aspergat impietas, qui sua maximè obseruantia polluuntur, seruientes creaturę potius quam creatori, & luminaribus cœli stultam abstinentiam deuouentes, quos nemo ambigat esse Manichæos, qui in honorem solis ac lunæ die Dominico, & secunda feria deprehensi fuerint ieiunare. Vno enim peruersitatis suæ opere, bis impij, bis prophani sunt: qui ieiunium suum, & ad sydērū cultum, & ad resurrectionis Christi instituere contemptum. Abdicant enim se sacramento salutis humanæ, & Christum Dominum nostrum, sicut in veritate carnis nostræ denegant natū: ita verè mortuum & resurrexisse non credunt. Et ob hoc diem salutis & lætitiæ nostræ sui ieiunij mœrore condemnant. Cumq; ad tegendum infidelitatem suam

Ad Tit. 1.

C. A. 5.

Roman. 1.

nostris audeant interesse misterijs, ita in sacramentorum communione se temperant, vt interdum tutius lateant: ore indigno Christi Corpus accipiunt, Sanguinem autē redemptionis nostræ haurire omnino declinant. Quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, vt vobis huiuscemodi homines & his manifestentur indicijs, & quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio, notati & proditi à sanctorū societate, sacerdotali autoritate pellantur. De tali-
Rom. 16. bus enim Beatus Paulus Apostolus Ecclesiam Dei prouidè monet dicens: Rogamus autem vos fratres, vt obseruetis eos, qui dissentiones & offendicula præter doctrinam, quam didicistis, faciunt, & declinate ab illis. Huiuscemodi enim Christo Domino non seruiunt, sed suo ventri, & per dulces sermones
CA. 6. & benedictiones seducunt corda innocētiū. ¶ His ergo, dilectissimi, admonitionibus nostris, quas auribus vestris contra execrabilē sectā frequenter ingessimus, sufficienter instructi, sanctos Quadragesimæ dies pia deuotione suscipite: & ad promerēdā misericordiā Dei per opera vos misericordiæ præparate. Iram extinguite, odia deponite, vnanimitatē diligite: & synceris vos humilitatis officijs inuicem præuenite. Seruis, & his qui vobis subiecti sunt, cū æquitate dominamini. Nullus eorum aut claustris crucietur aut vinculis: cessent vindictæ, remittantur offensæ, seueritas lenitate, indignatio māsuetudine, discordia pace mutetur. Omnes nos modestos, omnes placidos, omnes experiantur benignos: vt ieiunia nostra accepta sint Deo. Cui ita demum sacrificium veræ abstinentiæ & veræ pietatis offerimus: si nos ab omni malitia cōtineamus. Cum inimicis autem Crucis Christi nulla consensione iungamur: ne impiorum consortio sanctitas fidelium polluatur.

Lux ſeparetur à tenebris, & fugiant filios diaboli, filij veritatis. In templum enim Domini, quod eſt Eccleſia Chriſti, nil contaminatum inferri, nil prophanũ oportet admitti: vt omni immunditia à penetralibus cordis excluſa, ſanctificetur Ieiunium noſtrum, & ſimus æternum ſancti Spiritus habitaculum: qui nos à peccatorum ſordibus emundatos & poſsidere dignetur ſemper & regere. Secunda igitur & quarta & ſexta Feria Ieiunemus: Sabbato autem apud beatum Petrum Apoſtolum Vigilias celebremus, qui commẽdati ſibi gregis curam habere non deſinens, cuſtodiam nobis de ſuis precibus obtinebit, Auxiliante Deo nobis per omnia, cui cum Filio & Spiritu ſancto vna eſt deitas, vna maieſtas in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO V. DE QVADRAGESIMA.

De multitudine periculorum huius vitæ & peccatis remittendis.

APoſtolica, dilectiſsimi, doctrina nos admonet, vt deponentes veterem hominẽ cum actibus ſuis, de die in diem ſancta conuerſatione renouemur. Si enim templum Dei ſumus, & mentium noſtrarum Spiritus ſanctus habitator eſt, dicente Apoſtolo, Vos eſtis tẽplum Dei viui: multa nobis vigilantia laborãdum eſt, vt cordis noſtri receptaculũ tãto hoſpite non ſit indignum. Et ſicut in domibus manufactis laudabili diligentia prouidetur, vt ſi quid aut infuſione imbrium, aut turbine procellarũ, vel ipſa fuerit antiquitate corruptũ, in integrum cura reſtituat: ita iugi oportet ſolicitudine prçcaueri, ne quid in noſtris animis incõpoſitũ, ne quid inueniatur immũdũ. Quãuis enim çdificium noſtrum ſine opere ſui non ſubſiſtat artificis, nec fabrica

Eſ. 1. Ephes. 4. Coloſ. 3.

1. Cor. 6.

noſtra poſsit eſſe incolumis, niſi ei protectio præfuerit conditoris: tamen quia rationabiles lapides ſumus & viua materies, ſic nos autoris noſtri extruit manus, vt cum opifice ſuo etiam is, qui reparatur, operetur. Gratiæ igitur Dei obedientia ſe humana nō ſubtrahat, nec ab illo bono, ſine quo non poteſt bona eſſe, deficiat. At ſi quid ſibi impoſsibile aut arduum in mandatorum effectibus experitur, non in ſe remaneat, ſed ad iubentem recurrat: qui ideo dat præceptum, vt excitet deſiderium, & præſtet auxilium, dicente Propheta: Iacta in Deum cogitatum tuum, & ipſe te enutriet. An fortè quiſquam ita inſolenter ſuperbit, ita ſe illæſum, ita immaculatum eſſe præſumit, vt nullius iam renouationis indigeat? Fallitur prorſus iſta perſuaſio, & nimia vanitate veteraſcit, quicunque inter tentationes huius vitæ ab omni ſe vulnere credit immunem. Plena omnia periculis, plena ſunt laqueis. Incitant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amaræ ſunt obloquentium linguæ, nec ſemper veracia ſunt ora laudantium. Inde ſæuit odium, hinc decipit mendax officium: vt facilius ſit vitare diſcordem, quàm declinare fallacem.

Cooperatores Dei ſumus.

Pſal. 54.

Vita hæc plena periculis.

CA. 2.

¶ In ipſis autē virtutibus obtinendis tam dubius modus & tam incerta diſcretio eſt, vt ſi quiſquam inter bonorum malorumque confinia, ſubtiliſsimi diſcriminis potuerit ſeruare menſuras: difficilè ſit, vt bene ſibi conſciam probitatem obtrectantium lingua non mordeat, & iniquorum euadat opprobria, cui eſt amica iuſtitia. Iam cùm ad ipſas rerum temporalium varietates cogitatio humana conuertitur, quantæ ſe opponunt caligines, quanti prauarum opinionum oboriuntur errores, vt de obiectu contrariorum ſumatur materia querelarum? Nam

licet

licet omnium fidelium corda non dubitent, nullis huius mundi partibus, nullisq; temporibus prouidentiam abesse diuinam, nec de stellarum potestate, quæ nulla est, secularium negotiorum pendere prouentus, sed æquissimo & clementissimo summi regis arbitrio cuncta disponi, quoniam sicut scriptũ est, Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas: *Psal. 24.* tamen cùm quędam non secundum desideria nostra procedunt, & sub humani iudicij errore superior est plerunque iniqui causa quàm iusti: vicinum nimis atque contiguum est, vt etiam magnanimos ista concutiant, & in aliquod illicitæ causationis murmur impellant. Siquidem istis varietatibus etiam excellentissimus Propheta Dauid vsque ad periculum se turbatum profitetur, & dicit: Mei autem *Psal. 27.* penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei, quia zelaui in peccatoribus, pacem peccatorum videns. Vnde quia paucorum est tam solida fortitudo vt nulla inæqualitatum perturbatione quatiantur, & multos fidelium non aduersa tantum, sed etiam secunda corrumpant: sanandis vulneribus, quibus humana infirmitas sauciatur, diligens est adhibenda curatio. Ideo enim de periculis, quibus mundus hic plenus est, quædam breuiter percurri, vt dicente scriptura, Quis gloriabitur castum se habere cor? *Prouer. 20* aut mundum se esse à peccato? omnes sibi intelligant delictorum indulgentiam & reparationis necessariam esse medicinam. ¶ Quando autẽ opor- *CA. 3.* tunius, dilectissimi, ad remedia diuina recurrimus, quàm cum ipsa nobis sacramenta redemptionis nostræ temporum lege referuntur? quæ vt dignius celebremus, saluberrimè nos Quadraginta dierum Ieiunio præparemus. Non enim ij tantum, qui per mortis Christi resurrectionisq; mysterium in nouã

vitam baptiſmo ſunt regenerante venturi, ſed etiam omnes populi renatorum vtiliter ſibi & neceſſariè præſidium huius ſanctificationis aſſumunt: illi, vt quæ nondum habent, accipiant: iſti, vt accepta cu-
1. Cor. 10. ſtodiant. Dicēte namque Apoſtolo, Qui ſtat, videat ne cadat: nemo eſt tanta firmitate ſuffultus, vt de ſtabilitate ſua debeat eſſe ſecurus. Vtamur igitur, dilectiſsimi, ſaluberrimi temporis venerabilibus
*ſpecula inſtitutis, & ſolicitiore cura cordis noſtri * piacula tergamus. Quantumlibet enim caſtè & ſobriè mortalis hæc vita ducatur, quodam tamen puluere terrenæ conuerſationis aſpergitur, & nitor mentium ad Dei imaginem conditarum, non ita à fumo totius vanitatis alienus eſt, vt nulla poſsit ſorde fuſcari, & non ſemper indigeat expoliri. Quod ſi etiam cautiſsimis animis neceſſarium eſt, quantò illis amplius eſt expetendum, qui tota ferè anni ſpatia aut ſecurius, aut fortè negligentius tranſierunt? Quos charitate debita commonemus, vt non ideo ſibimet blandiantur, quia nobis conſcientiæ ſingulorum pa-
Hebr. 4. tere non poſſunt: cùm oculos Dei ſimul vniuerſa cernentis, non abdita locorum, non parietum ſepta ſecludant, nec ſolum ei acta & cogitata, verum & agenda & cogitanda ſint cognita. Iſta ergo ſcientia ſummi iudicis, iſte eſt tremendus aſpectus, cui peruium eſt omne ſolidum, & apertum omne ſecretum cui obſcura clarent, muta reſpondent, ſilentiũ con-
Rom. 2. fitetur, & ſine voce mens loquitur. Nemo patientiam bonitatis Dei de peccatorum ſuorum impunitate contemnat: nec ideo illum æſtimet non offenſum, quia necdũ eſt expertus iratum. Non ſunt longæ vitæ mortalis induciæ, nec diurna eſt licentia inſipientium voluptatum in æternarum dolorem tranſitura pœnarũ: ſi dum iuſtitiæ ſententia ſuſpenditur,

ditur, pœnitentiæ medicina non quæritur. ¶ Confugiamus igitur ad præsentem vbiq; misericordiam Dei, & vt sanctum Pascha Domini digna obseruantia celebretur, cunctorum se fidelium corda sanctificent. Mitescat sæuitia, mansuescat iracūdia, remittant sibi omnes culpas inuicem suas, nec exactor sit vindictæ, qui petitor est veniæ. Dicentes enim, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, durissimis nos vinculis illigamus, nisi quod profitemur, impleamus. Vnde etsi orationis huius sacratissimum pactum non tota sui conditione seruatum est, nunc saltem conscientiam suam vnusquisque cognoscat, & alienis ignoscēdo delictis, abolitionem suorū obtineat peccatorum. Dicente namque Domino, Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester, qui in cœlis est, delicta vestra: non longè est ab vno quoque quod poscit, cùm de benignitate supplicis sentētia pendeat iudicātis. Qui humanarū precum misericors & iustus auditor, æquitati suæ de nostra lenitate præscripsit, vt non haberet in eos ius seueritatis, quos non inuenisset cupidos vltionis. Clementes autem & mites animos etiam largitas decet. Nihil est enim dignius, quàm vt homo sit sui autoris imitator: & secundum modum propriæ facultatis, diuini sit operis executor. Nam cùm aluntur esurientes, vestiuntur nudi, fouentur infirmi, nónne auxilium Dei manus implet ministri, & benignitas serui munus est Domini? Qui cùm ad effectus misericordiæ suæ adiutore non egeat, ita suam omnipotentiam temperauit, vt & laboribus hominum per homines subueniret, & meritò Deo gratiæ referrentur de pietatis officijs, cuius opera viderentur in famulis. Propter quod ipse Dominus discipulis ait:

CA. 4.
Matth. 6.
Matth. 18.
Matth. 6.
Luc. 6.

Math.5. Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videntes opera vestra bona, magnificent patrem vestrum, qui est in cœlis, Qui cum eodem Patre & Spiritu sancto viuit & regn t in secula seculorum benedictus, Amen.

SERMO VI. DE QVADRAGESIMA.

Quod ieiunio corporis & animæ adiungenda sunt opera misericordiæ, quæ magis ex animi affectione quàm donorum magnitudine pensantur.

cA. I. Psal.23. SEmper quidem, dilectißimi, misericordia Domini plena est terra, & vnicuique fidelium ad colendum Deum ipsa rerum natura doctrina est, dum cœlum & terra, mare & omnia quæ in eis sunt, bonitatem & omnipotētiam sui protestantur autoris: & famulantium elementorum mirabilis pulchritudo iustam ab intellectuali creatura gratiarum exigit actionem. Sed cùm ad istos recurritur dies, quos specialius reparationis humanæ sacramenta signarunt, & qui vicino ordine atque contiguo festum Paschale præcedunt, diligentius nobis præparatio religiosæ purificationis indicitur. Quamuis enim in quolibet tempore innocens vita sit multorum, & plurimos Deo bonorum actuum consuetudo commendet: non adeo tamen de conscientiæ integritate fidendum est, vt humana fragilitate inter scandala tentationesque degente, nihil potuisse arbitremur, quod læderet eam, incidere, cùm propheta excellentißimus dicat, Quis gloriabitur castũ se habere cor? aut mundum se esse à peccato? Et iterum, Ab occultis meis mũda me Domine, & ab alienis parce seruo tuo. Si autem quod experimentis probatur, talis conditio est eorũ, qui concupiscentijs renituntur, qui iracundiæ motibus reluctantur, & ipsarum

In Quadragesima religiosius conuersandum.

Prouer.20 Psal.18.

quoque

quoque cogitationum arcana caſtigant, vt & nunquam poſsint in cordibus ſuis non inuenire, quod reprobent, & ſæpe aut fallantur occultis, aut grauentur alienis: quæ in alijs vitia, quæ ægritudines, quantaq; ſint vulnera, quibus auſterior ſit adhibenda medicina, vt illius ſacramenti, per quod ſoluuntur opera diaboli, non inueniantur alieni. Paſchalis quippe feſtiuitatis hoc proprium eſt, vt tota Eccleſia remiſsione gaudeat peccatorum, quæ non in eis tantùm fiat, qui ſacro Baptiſmate renaſcuntur: ſed etiam in eis, qui dudum in adoptiuorum ſorte numerantur. Quamuis enim principaliter nouos homines faciat regenerationis ablutio, quia tamen ſemper neceſſaria eſt omnibus contra rubiginem mortalitatis quotidiana renouatio, & inter profectum gradus nullus eſt, qui non ſemper melior eſſe debeat: generaliter adnitendum eſt vt in die redemptionis nemo inueniatur in vitijs vetuſtatis. ¶Quod CA. 2. ergo, dilectiſsimi, in omni tempore vnumquenque conuenit facere Chriſtianum, id nunc ſolicitius eſt & deuotius exequendum: vt Apoſtolica inſtitutio Quadraginta dierum Ieiunijs impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, ſed priuatione maximè vitiorum. Nam cùm ad hoc caſtigatio iſta ſumatur, vt carnalium deſideriorum fomites ſubtrahantur: nullum magis ſectandum eſt continētiæ genus, quàm vt ſemper ſimus ab iniuſta voluntate ſobrij, & ab inhoneſta actione ieiuni. Quæ deuotio non omittit ægros, non ſecernit inualidos: quia etiam in languido atque inutili corpore poteſt animi integritas reperiri, ſi vbi fuit ſedes prauitatis, ibi cōfirmentur fundamēta virtutis. Et ideo infirmæ carnis iſta ſufficit ægritudo, quæ ſæpe menſuram voluntariæ afflictionis excedit, tantū vt mens officij ſui im-

pleat partes,& quę corporea epulatione non vtitur, nulla iniquitate pascatur. Rationalibus autem sanctisque ieiunijs nulla vtilius, quàm eleemosynarum opera copulantur: quæ vno misericordiæ nomine multas laudabiles pietatis continent actiones, vt omnium fidelium pares animi esse possint etiam inter impares facultates. Dilectio enim quæ simul Deo hominique debetur, nullis vnquam impeditur obstaculis, vt non ei semper bene velle sit liberum.
Luc. 2. Dicentibus quippe angelis, Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, non solum virtute beneuolentiæ, sed etiam pacis bono beatus efficitur, quicunque alijs quacunque miseria laborantibus charitate compatitur. Latissima enim sunt opera pietatis, quæ ipsa sui varietate id veris cōferunt Christianis, vt in distributione eleemosynarum non solum diuites & abundantes, sed etiā mediocres & pauperes, suas habeant portiones: & qui largitatis sunt viribus inæquales, mentis tamē affe-
Luc. 21. ctione sint similes. Nam cùm sub oculis Domini multi in gazophylacio ex opulentia sua multa conferrent: vidua quædam duos intulit nummos, & tali Iesu Christi testimoniō meruit coronari, vt in tā paruo muneris modo, omniū fuerit collationi condigna præferri: quia inter magna eorum dona, quibus multa residebant, illius quod fuit exiguum, fuit totum. Si verò aliquis tantæ paupertatis coarctatur angustijs, vt nec ad duo æra inopi impartiēda sufficiat: habet in præceptis Domini, vnde impleat bo-
Matth. 10. næ voluntatis officium. Siquidem qui sitienti pauperi calicem aquæ frigidæ ministrarit, mercedem est sui operis adepturus: tanta seruis suis Domino ad obtinendum regnum suum præparāte compendia, vt etiam præbitio aquæ, cuius vsus gratuitus atque

commu-

communis est, præmio non careret. Quod ne vlla intercluderet difficultas, de aqua frigida forma est proposita pietatis: ne putaret se mercede cariturũ, cui de calefactione potus lignorum impendium defuisset. De quo tamen calice non frustra admonet Dominus, vt in nomine ipsius præbeatur: quia hæc, quæ per se sunt vilia, fides efficit preciosa: & quæ ab infidelibus ministrantur, etsi fuerint sumptu magna, omni tamen iustificatione sunt vacua. ¶ Celebraturi igitur Pascha Domini, dilectissimi, ita vos sanctis exercete ieiunijs: vt ab omnibus perturbationibus liberi, ad festa sacratissima veniatis. Superbiæ spiritus, de quo sunt omnia orta peccata, humilitatis amore pellantur: & qui elatione tumuerant, mansuetudine mitigentur. Quorum verò animos aliqua exasperauit offensio, reconciliatione sibimet in vnitatem studeãt redire concordiæ. Nemini malum pro malo reddentes, & donantes inuice vobis, sicut Christus donauit nobis, humanas inimicicias, pace delete: & si qui de subditis vestris aut claustra custodiæ, aut vincula meruerunt, misericorditer relaxentur: vt qui quotidianæ indulgentiæ remedijs indigemus, non difficulter peccatis ignoscamus alienis. Dicẽtes enim ad Dominũ patrẽ nostrũ, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, certissimũ est, quod cùm aliorum delictis veniã tribuimus, nobis diuinã clemẽtiam præparamus, Per Christũ Dominũ nostrũ, Amen.

CA. 3.

Rom. 12.

SERMO VII. DE QVADRAGESIMA.

De via domini paranda, deque fide, charitate & misericordia.

CA. I.

VIrtus, dilectissimi, & sapiẽtia fidei Christianæ, amor Dei est & amor proximi: neq; vllo caret pietatis

Virtus fidei Christianæ charitas.

pietatis officio, cui studium est colere Dominum, & iuuare conseruum. Harum autem affectionum duplex vnitas omni quidem est tempore exercenda & proficienter augenda, sed nunc incrementis amplioribus dilatanda: vt Quadraginta dierum ieiunium, quod festi Paschalis est præuium, interiorem cordis auditum illius vocis instar moueat, qua ver-
Esaiæ. 40. bis Esaiæ prophetæ Ioannes Baptista, dicebat: Para-
Matth. 3. te viã Domini, rectas facite semitas eius. Siue enim illam partem populi cogitemus, quæ dudum certamina Euangelici agonis ingressa, per spiritalis stadij cursum indesinenter tendit ad palmam: siue illã, quæ letalium conscia peccatorum, per reconciliationis auxilium festinat ad veniam: siue illam, quæ sancti Spiritus regeneranda baptismate, vetustate Adami exui, & Christi cupit nouitate vestiri, aptè & vtiliter omnibus dicitur: Parate viã Domini, rectas facite semitas eius. Quæ autem viæ Domini, quæve sint semitæ, eiusdem prędicatoris cohortatione discamus: qui diuinæ gratiæ opera & dona promittẽs, futurarum commutationum reserabat affectus, ad-
Esaiæ. 40. dẽs sentẽtiã prophetici sermonis, & dicens, Omnis vallis implebitur, & omnis collis & mõs humiliabitur: & erunt praua in directa, & aspera in vias planas. Vallis itaq; mãsuetudinẽ humiliũ, mõs & collis ela-
Lucæ. 14. tionẽ indicat superborũ. sed quia, sicut veritas dicit,
& 18. Qui se humiliat, exaltabitur: & qui se exaltat, humiliabitur: meritò & vallibus adimpletio, & mõtibus est annunciata depressio: vt & plana nihil offensio-
Matth. 7. nis, & directa nihil habeant prauitatis. Quamuis enim angusta & ardua sit via, quæ ducit ad vitam, non tamen difficulter incedit, quem veritas confirmat & pietas: nec caret delectatione gradiẽdi, cuius iter efficit virtutum petra solidum, non vitiorum

arena

arena ſucciduum. ¶ Verùm vt plenius nouerimus, per cuiuſmodi vias nobis ſit ad Dei promiſſa tendendum, audiamus Dauid prophetam, quid doceat, Vniuerſæ viæ Domini, miſericordia & veritas. Forma igitur conuerſationis fidelium ab exemplo venit operum diuinorum: & meritò Deus imitationem ſui ab eis exigit, quos ad imaginem & ſimilitudinem ſuam fecit. Cuius vtique gloriæ dignitate non aliter potiemur, quàm ſi in nobis & miſericordia inueniatur & veritas. Per quæ enim ad ſaluandos Saluator aduenit, per hæc ad ſaluantē debet properare ſaluati: vt & nos miſericordia Dei miſericodes, & veritas faciat eſſe veraces. Sicut itaque per viam veritatis mens iuſta, ita per viam miſericordiæ ambulat mens benigna. Nec tamen vnquam itinera iſta diuerſa ſunt, quaſi horum bonorum ſingula diuerſis tramitibus expetantur, & aliud ſit miſericordia creſſere, & aliud veritate proficere. Non eſt miſericors veritatis alienus: nec iuſtitiæ capax eſt veritatis extraneus: nec vtraque virtute vtitur, qui nō vtraq; ditatur. Charitas robur fidei, fides fortitudo eſt charitatis. Et tunc verū nomē ac verus eſt fructus ambarū, cùm inſolubilis vtriuſq; manet cōnexio. Vbi enim non ſimul fuerint, ſimul deſunt: quia inuicē ſibi & iuuamē & lumen ſunt, donec deſideriū credulitatis impleat remuneratio viſionis: & incommutabiliter videatur, & ametur, quod nunc & ſine fide nō diligitur, & ſine dilectiōe nō creditur. Quia ergo, ſicut Apoſtolus ait, In Chriſto Ieſu neque circuncíſio aliquid valet neque præputium, ſed fides, quæ per dilectionem operatur: ſimul atque coniunctim & charitati ſtudeamus & fidei. Hic eſt enim quidam efficaciſsimus geminarum alarum volatus, quo ad promerendum & videndum Deum puritas

CA. 2. Pſal. 24. Forma viuendi vnde petenda.

Fides ſine charitate non prodeſt.

Galat. 5.

mentis attollitur. ne onere curarum carnalium deprimatur. Nam qui ait, Sine fide impossibile est
Hebr. 11. placere Deo: idem dicit, Si habuero omnem fidem,
1. Cor. 13. ita vt montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum. Vnde sacramentorum paschaliũ diuina mysteria digno suscipiantur officio, & duo hæc, in quibus omnium præceptorum doctrina cõcurrit, studiosius appetantur: quibus singuli quique fidelium, & sacrificiũ Deo efficiantur, & templum. Instet fides sperare, quod credit: instet charitas propitiare, quod diligit: vtrumque amantis est, vtrumque credentis. Et cui intelligentiæ concessione subijcimur, eidem pietatis imitatione iungamur,

Cap. 3. ¶Vox Dei est, Sãcti estote, quia ego sanctus sum.
Leuit. 19. & 20. Luc. 6. Et Vox Domini est, Estote misericordes, sicut & pater vester misericors est, Ac ne dubitemus Deo tribui, quod impenditur indigenti, dispensatores eleemosynarum quæ commercia ineant, audiamus, Domino dicente, quæ futura sit iudicij sui forma,
Matth. 25. cùm dicet ad dexteram collocandis: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedisti mihi manducare. Sitiui, & dedisti mihi bibere. Peregrinus eram, & collegistis me. Nudus eram, & cooperuistis me. Infirmus, & visitastis me. In carcere eram, & venistis ad me. Quærentibus autem iustis, quando & qualiter potuerint ista deprhendere, respondens rex dicet illis: Amen amen dico vobis, quamdiu fecistis vni ex minimis fratribus meis, mihi fecistis. Quid hoc opere fructuosius? quid hac humanitate felicius? quæ vtique laude sua fraudanda non esset, si propter ipsam naturæ cõmunionem iuuando homini ab homine præberetur. Sed quia quod non ex fidei procedit fonte, ad præmia æterna non

peruenit,

peruenit, alio est conditio operum cœlestium, alia terrenorum. Mundana beneuolentia in ijs, quos adiuuat, habet finem: Christiana pietas in suum transit autorem, dum in ipsum dicamnr benigni, quem in nobis fatemur operari, dicente Domino, Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum qui in cœlis est. ¶Gaude igitur mens fidelium: & gloriã tuam in eius gloria, qui in te operatur, agnoscẽs, de ipa Paschali festiuitate feruesse. Debiti enim tui est, vt ei, qui pro omnibus passus est, paratus sis compati: quoniam pia vita sanctorum nunquam aliena est Crucis Christi, dum continẽtiæ clauis desideria carnis configit, & corporeas cupiditates virtute Spiritus in se habitantis interficit. Difficilè est quẽquam in se non habere, quod perimat. Extinguẽda est iracundia, mortificanda est superbia, destruenda luxuria. Radix quoque auaritiæ altius persequenda est: vt omnium malorum germen excidi valeat, si eorũ potuerit fomes euelli. Cùm autem hac diligẽtia indesinenter sit animus excolendus, & vtendum ita sit corpore, vt rectori suo necessarium prębeat natura inferior famulatum: nunc maximè frenis continentiæ caro moderanda est, & quicquid sublimibus desiderijs obuiat, amputandũ. Dũ enim cõgruis purificationibus ad celebrandum Pascha Domini vtraque substantia præparatur: profutura omni tẽpore consuetudo nutritur. Seuera in subditos imperia detumescant, cesset vindicta peccati: & rei criminũ ad hos dies peruenisse se gaudeãt, in quibus à sãctis piisq; Principibus etiam publicarum austeritas remittitur vltionum. Aboleãtur odia, deficiãt simultates, pacis & beneuolentiæ multiplicẽtur affectus: & qui potuit malitia pollui, studeat benignitate purgari.

Matth. 5.

C A. 4.

Quibus studijs vacandum in Quadragesima.

gari. Quoniam iudicium Dei, ficut imitibus vehemens, ita erit mifericordibus clemens: & detrufis in
Matth. 25. ignem gehennæ propter inhumanitatem finiftris, dextros eleemofynarũ pietate laudatos, æterna cœleftis regni beatitudo fufcipiet, Per Dominum noftrum Iefum Chriftũ, qui cum patre & Spiritu fancto viuit & regnat in fecula feculorum, Amen.

SERMO VIII. DE QVADRAGESIMA.

De vera vtriufque naturæ in Chrifto fubftantia & quibus argumentis vtramque naturam probauerit, ac de hæreticis vitandis.

CA. I. DEuotionis quidẽ veftræ, dilectifsimi, nouimus hũc effe feruorẽ: vt ieiunijs, quæ Domini Pafcha præcurrũt, multi noftros præueniatis hortatus. Sed quia vtilitas abftinẽtiæ non folũ carnis caftigationi, verũ etiã mentis neceffaria eft puritati, obferuantiã veftrã fic cupimus effe perfectã: vt ficut defiderij carnis refcinditis voluptates, ita ab animi fen-
Errores vitandi. fibus excludatis errores. Nã Pafchali fefto, in quod omnia religionis noftræ facramẽta cõcurrũt, is vera & rationabili purificatione fe præparat: cuius cor nulla infidelitate polluitur. Dicẽte enim Apoftolo,
Rom. 14. Omne quod nõ eft ex fide, peccatũ eft: inutilia erũt & vana eorũ ieiunia, quos illufionibus fuis decipit mẽdacij pater, & vera Chrifti Caro nõ pafcit. Sicut
Ioan. 6. ergo diuinis mãdatis faneq; doctrinę toto corde famulãdũ eft: ita omni prudẽtia ab impijs eft fenfibus abftinendũ. Tunc enim mens fanctum agit atque
Sanctũ & fpiritale Ieiunium. fpiritale ieiunium. cùm erroris cibos. atque venena abijcit falfitatis: quæ dolofus ac verfutus inimicus nunc infidiofius ingerit, quando ipfo venerandæ feftiuitatis recurfu omnis Ecclefia ad intelligenda falutis fuæ myfteria generaliter cõmonetur.

Is enim

Is enim resurrectionis Christi verus cõfessor & cultor est: qui & de passione eius non confunditur, & de corporea natiuitate non fallitur. Nam quidam erubescentes Euangelium Crucis Christi, vt audentius euacuarent susceptum pro mũdi redemptione supplicium, ipsam veræ carnis in Deo negauere naturam: non intelligentes impassibilem Dei Verbi atque incommutabilem deitatem, ita se inclinantem ad humanam naturam & ad eius salutem, vt & potenter propria non admitteret, & misericorditer nostra susciperet. Duplicis itaque in Christo formę vna persona est, & filius Dei idemq; filius hominis vnus est Dominus, conditionem seruilem consilio pietatis recipiens, nec legem necessitatis incurrens: quia potestate factus est humilis, potestate passibilis, potestate mortalis, vt ad destruendum peccati mortisque dominatum, & pœnæ capax esset substantia infirmitatis, & nihil gloriæ suæ perderet natura virtutis. *Christi vera diuinitas & humanitas.*

¶ Cùm itaque, dilectissimi, legentes vel audiẽtes euãgeliũ, quędã in Domino nostro Iesu Christo cognoscitis subiecta iniurijs, quedã illustrata miraculis: ita vt in eodẽ nunc humana appareãt. nũc diuina resplẽdeãt: nolite quicquã horum asscribere falsitati, tãquã in Christo aut sola sit humanitas aut sola diuinitas, sed vtrũq; fideliter credite, vtrũq; humiliter adorate: vt in vnitate Verbi & carnis, nõ sit vlla diuisio: nec quia manifesta fuerũt in Iesu signa diuina, falsa videãtur documẽta corporea. Vera & copiosa sunt in Christo vtriusq; testimonia naturę, ad hoc ex diuini cõsilij altitudine cõcurrẽtia: vt Verbo inuiolabili non separato à carne passibili, particeps per omnia intelligatur, & Deitas carnis, & caro Deitatis. Mens igitur Christiana, fugax mẽdacij, discipula veritatis, vtere fidẽte Euãgelica CA. 2.

*visibiliter lica historia, & quæ fideliter & *vniuersaliter sunt gesta per Dominũ, tãquã ipsa aggregata cum Apostolis tunc spiritali intellectu, nunc corporeo discerne conspectu. Da homini, quod de muliere puer nascitur: da Deo, quod nec conceptu læditur virginitas materna nec partu. Formã serui obuolutam pannis, iacentem in præsepio cognosce: sed annuntiatam ab angelis, declaratam ab elementis, adoratam à Magis, formam Domini confitere. Humanũ
Ioan. 2. intellige, quod non declinauit nuptiale conuiuium: diuinum approba, quod aquam cõuertit in vinum. Nostra tibi innotescat affectio, cùm mortuo amico fletus impenditur: diuina potentia sentiatur, cùm
Ioan. 11. idem post quatriduanam iam fœtidus sepulturam, solo vocis imperio viuificatus erigitur. Lutum de
Ioan. 9. sputo & terra fieri, corporei fuit operis: sed illinc superlitos cæci oculos illuminari, non dubium est illius fuisse virtutis, quæ quod principijs naturæ nõ dederat, ad manifestationem suæ gloriæ reseruauit.
Marc. 4. Veri est hominis, fatigationẽ corporeã somni quiete releuare, sed veri Dei est, vim sæuientium procel-
Ioan. 6. larum præcepti increpatione compescere. Cibos esurientibus apponere, humanæ benignitatis est, & socialis est animi: sed quinque panibus & duobus piscibus quinque milia virorum, exceptis mulieribus & paruulis, satiare, quis negare audeat opus esse deitatis? Quæ cooperantibus secum veræ carnis officijs, & se homini & hominem sibi inesse monstrabat: quia non aliter in humana natura sanari poterant originalis vulnera vetustatis, nisi de vtero virginis carnem sibi assumente Dei Verbo, in vna eademque persona simul & caro nasceretur & Verbũ.

c A. 3. ¶Hanc, dilectissimi, incarnationis Dominicæ fidem, per quã tota Ecclesia corpus est Christi, inconcusso

cusso corde seruãtes, ab omnibus hæreticorum ieiunate mendacijs: & ita vobis misericordiæ opera credite profutura, ita fructuosè habendam continentiæ puritatem, si mentes vestræ nulla prauarum opinionum contaminatione sorduerint. Abijcite exosa Domino mundanæ argumenta scientiæ, per quam nemo ad cognitionem veritatis potuit peruenire:& hoc fixum habete in animo, quod dicitis in Simbolo. Credite consempiternum patri filium Dei, per quem facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil: secundum carnem quoque in fine temporum generatum. Credite hunc corporaliter crucifixum, mortuum, suscitatũ, & super altitudines cœlestium dominationum eleuatum, in patris dextera constitutum, ad iudicandum viuos & mortuos in eadem carne, qua ascendit, venturũ. Hoc enim vniuersis fidelibus Apostolus prædicat, dicens: Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens: quæ sursum sunt sapite, nõ quæ super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum in ipso gloria. ¶Habentes ergo, dilectissimi, tantæ promissionis fiduciã, estote non solum spe, sed etiam conuersatione cœlestis. Et quamuis omni tempore studendum sit sanctificationi & mentis & corporis: nunc tamen in istis Quadraginta dierum Ieiunijs solicitioribus vos pietatis operibus expolite, non solum in distribuendis eleemósynis, quæ magnum habent emẽdationis effectum, sed etiam in remittendis offensionibus & peccatorum reatibus relaxandis: vt conditio, quam inter se & hominem Deus posuit, non resistat orantibus. Dicentes enim secundũ doctrinam Domini, Dimit-

Ioan. 1.

Colos. 3.

CA. 4.

In Quadragesima maior danda opera pietati.

Math.6. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: debemus toto corde implere quod dicimus. Tunc enim fiet omnino quod in consequentibus postulamus, vt & in tẽtationem non inducamur, & à malis omnibus liberemur, Per Dominũ nostrũ Iesum Christũ, qui cũ patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorũ, Amen.

SERMO IX. DE QVADRAGESIMA.

De persecutione & cruce Christi ferenda, atque de impietate Manichæi & Apollinaris.

CA. I. IN omnibus dilectissimi, solennitatibus Christianis, non ignoramus Paschale sacramentum esse præcipuum. Cui condignè & congruè suscipiendo totius quidem nos temporis instituta reformant: sed deuotionem nostram pręsentes vel maximè dies exigunt, quos illi sublimissimo diuinæ misericordiæ sacramẽto scimus esse cõtiguos. In quibus merito à sanctis Apostolis per doctrinam Spiritus sancti maiora sunt ordinata ieiunia: vt per commune consortium Crucis Christi etiam nos aliquid in eo, quod propter nos gessit, ageremus, sicut Apostolus ait, Si compatimur, & conglorificabimur. Certa atque secura est expectatio promissæ beatitudinis: vbi est participatio Dominicæ passionis. Nemo est, dilectissimi, cui per conditionem temporis societas huius gloriæ denegetur: tanquã trãquillitas pacis vacua sit occasione virtutis. Apostolus enim prædicat, dicens: Omnes qui piè volunt viuere in Christo, persecutionem patientur: & ideo nunquam deest tribulatio persecutionis, si nunquã desit obseruãtia pietatis. Dominus enim in exhortationibus suis dicit, Qui non accipit crucem suam, & sequitur me: nõ est me dignus. Nec dubitare debemus

Margin notes: Rom. 8. (beside "rito à sanctis Apostolis"); 2.Tim.3. (beside "lus enim prædicat"); Math. 10. (beside "& sequitur me")

bemus hanc vocem non solùm ad discipulos Christi, sed ad cunctos fideles, totamq; Ecclesiam pertinere, quæ salutare suum in his, qui aderant, vniuersaliter audiebat. Sicut ergo totius est corporis piè viuere: ita totius est tẽporis crucem ferre: quæ meritò ferri vnicuique suadetur, quia proprijs modis atque mensuris ab vnoquoque toleratur. Vnum nomen est persecutionis, sed non vna est causa certaminis: & plus plerunq; periculi est in insidiatore occulto, quàm in hoste manifesto. Beatus Iob alternãtibus bonis ac malis mundi huius eruditus piè veraciterq; dicebat: Nónne tentatio est vita hominis super terram? Quoniam non solis doloribus corporis atq; supplicijs anima fidelis impetitur, verumetiam salua incolumitate membrorum, graui morbo vrgetur: si carnis voluptate mollitur. Sed cùm caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autẽ aduersus carnem, præsidio Crucis Christi mens rationalis instruitur: nec cupiditatibus noxijs illecta consentit, quoniam continentiæ clauis & Dei timore transfigitur. In bono ergo proposito constitutis, inimicitiæ dissimilium diabolo instigante non desunt, & facilè in odia prorumpũt, quorum improbi mores detestabiliores fiunt comparatione rectorũ. Iniquitas cum iustitia non habet pacem, temperantiam odit ebrietas, falsitati nulla est cũ veritate concordia: non amat superbia mansuetudinem, petulantia verecundiam, auaritia largitatem: & tam pertinaces habet diuersitas ista conflictus, vt etiam si exterius conquiescat, ipsa tamẽ piorum cordium penetralia inquietare non desinat, vt verum sit, quod qui voluerint in Christo piè viuere, persecutionem patientur: & verum sit, quod omnis hæc vita tentatio est. Ipsis experimẽtis suis vnusquisq; fidelis edoctus

Persecutionis Christianorum non vna causa.
Iob 7.
Galat. 5.
Mali cur oderint bonos.
2. Timo 3.
Iob 7.

Pijs quare maximè insidietur diabolus. Christi Cruce armetur: vt Christo dignus habeatur. ¶ Per istum verò agonem, dilectissimi, ad præmia æterna tendentibus in eo maximè diaboli insidiatur astutia, vt quorũ peruertere non potest probitatem, subruat fidem. In aliam enim transfertur viam, quisquis à confessione veritatis abducitur, totúsque eius cursus abscessio est: & tãto erit morti vicinior, quanto fuerit à Catholica fide longinquior. Quod etiã in diebus nostris per suam patiuntur incuriam, qui de Spiritu olim destructi erroris olimq; damnati veterem insaniam conceperunt, qui geminam in Christo audent negare naturam: aut nõ suscepta carnis scilicet veritate, aut in carnem deitate conuersa, vt aut secundum Manichæũ nulla eius sit resurrectio, cuius nulla est passio: aut secundum Apollinarẽ ipsa deitas Verbi mutabilis, ipsa sit facta passibilis. Hoc autẽ sentire, hoc auribus Christianæ plebis ingerere, quid aliud est, quàm ipsa religionis nostræ fundamenta conuellere? & quod verus filius Dei, verus sit filius hominis denegare? In quo solo est humani generis restitutio, testificata per legem, promissa per prophetas, & omnibus veteris testamenti significationibus nunciata, vt magnũ illud & seculis omnibus profuturũ diuinę misericordię sacramẽtum, quod sæpè & diu fuerat signatũ, in præstitutio tempore non dubitaretur impletum. Vnde licet, ex quo Verbum caro factum est, ita in Christo Dei atque hominis vna persona sit, vt in nullis actionibus fiat naturæ vtriusque diuisio, studet tamen Euangelica veritas ipsum, quem Dei filium prædicat, sæpissimè filium hominis confiteri: vt quamuis ea, quæ differuntur, alia sint humanitatis, alia deitatis, sub nomine tamen filij hominis, vtraque memorentur, ne fides Dominum Iesum Christum

Manichæus *Appollinaris.* *Ioan. 1.*

ſtum natum ex Maria virgine, Deum ſimul atque hominem creditura, cunctetur fateri, aut in Deo humanitatem, aut in homine deitatẽ, vt & in Verbo ſuſcepti hominis vera ſit humanitas, & in carne ſuſcipientis Dei vera maieſtas. ¶Hæc, dilectiſsimi, per occaſionem feſti Paſchalis; cui puritatẽ cordium præparare debemus, de incarnatione Verbi perſtrinxiſſe ſufficiat: quoniam aliquoties hinc inſtructos vos eſſe meminiſtis. Nunc deuotionem veſtram de eo, quod tempus poſcit, admoneo: vt ſanctum ac ſalubre Ieiunium operibus pietatis ornetis. Et quia pro indulgentia maximè laborãdum eſt delictorum, indubitabilem vobis miſericordiam promittatis: ſi ipſi quoque circa ſubditos veſtros omnem offenſam tranſtuleritis ad veniã. Placidos enim atque concordes ad tantam feſtiuitatem decet Dei populos cõuenire: vt ſeueritas vltionum, quæ nunc etiam in publicis iudicijs relaxatur, multo magis in Chriſtianorum cordibus mitigetur. Quia ad hoc potius intenta debet eſſe cura ſanctorum, ne vllus algeat, ne vllus eſuriat, ne quis inopia deficiat, ne quis mœrore tabeſcat, ne aliquem vincula adſtrictum, ne aliquem habeat carcer incluſum. Quantælibet enim exiſtant cauſæ offenſionis, ab homine tamen in hominem, non tam delicti magnitudo, quàm naturæ eſt cogitanda communio: vt de iudicio, quo alterum iudicat, miſericordiam Dei iudicantis obtineat. *Matth. 5.* Beati enim miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus, Qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO X. DE Quadrageſima.

De laude Charitatis, & offenſis remittendis.

ideo quæsita est, vt & ipsa ex non quærente quærẽs, & ex non diligente sit diligens, dicẽte beato Ioanne Apostolo: Nos ergo diligamus inuicem, quia Deus prior dilexit nos. ¶ Cùm igitur & omnes simul, & singuli quiq; fidelium, vnum idemq; Dei templum sint, sicut perfectum hoc in vniuersis, ita perfectum debet esse in singulis: quia etsi non eadem est membrorum omnium pulchritudo, nec in tãta varietate partium, meritorum potest esse parilitas: communionem tamen obtinet decoris, cõnexio charitatis. In sancto enim amore consortes, etiã si non eisdem vtuntur gratiæ beneficijs, gaudent tamen inuicem bonis suis: & nõ potest ab eis extraneum esse, quod diligũt, quia incremẽto ditescunt proprio, qui profectu lætantur alieno. In hac, dilectissimi, vnitate sanctorũ, vbi idem amatur, idem diligitur, idemque sentitur, nec superbis locus est, nec inuidis, nec auaris: & quicquid est illud, quo aut vanitas gloriatur, aut ira sæuit, aut luxuria lasciuit, non in Christi fœdere, sed in diaboli parte cẽsetur, longeq; à sedibus pietatis excluditur. Fremit itaque innocentiæ aduersarius, & pacis inimicus, & quia ipse in veritate non stetit, totamq; naturæ suæ gloriam, dum superbit, amisit: dolet hominem Dei misericordia reparari, & in ea bona quæ ipse perdidit, introduci. Nec mirum si peccati autor probitate rectè agentium cruciatur, & eorum quos deijcere non potest, stabilitate torquetur: quandoquidem etiam inter homines reperiuntur, qui opera huius malignitatis imitẽtur. Multi enim, quod dolendum est, profectibus vruntur alienis: & qui se virtutibus vacuos despici nouerunt, armantur in eorum odium, quorum non sequuntur exemplum. Serui autem Dei & discipuli veritatis, etiã dissimiles sui diligunt, & bellum vitijs

1. Ioan. 5.

Charitas facit omnia communia.

Ioan. 8.

potiùs quàm hominibus indicunt, nulli malum prò malo reddentes, sed correctionem peccantium semper optátes. Pulchrum enim valde est, & diuinæ beneuolentiæ comparandum, sui quenque in altero meminisse, & amare propriam etiam in hoste naturam. Siquidem plurimos nouimus in optimos mores trãsiisse de pessimis, ex ebriosis sobrios, ex crudelibus misericordes, ex rapacibus largos, ex incontinentibus castos, ex ferocibus factos esse tranquil-
Matth. 9. los. Dicente autem Domino: Non veni vocare iustos, sed peccatores, nulli Christiano quenquam odisse permittitur, quia nemo nisi in remissione peccatorum saluatur, & quos viles fecit carnalis sapientia, nescimus quàm preciosos spiritalis sit factura gratia. Sit ergo sanctus Dei populus, sit benignus: sanctus, vt declinet prohibita: benignus, vt faciat im-
Sine charitate nihil prosunt virtutes cæteræ. perata. Quamuis enim magnũ sit habere rectam fidem sanamq; doctrinã, & multa laude digna sit circuncisio gulæ, lenitas mansuetudinis, puritas castitatis, nudæ sunt tamen omnes sine charitate virtutes, nec potest dici in qualibet morũ excellentia fructuosum, quod non dilectionis partus ædiderit. Vn-
Ioan. 13. de in Ioannis Euãgelio Dominus dicit, In hoc cognoscent omnes, quia mei discipuli estis, si dilectionẽ habueritis ad inuicem. Et in eiusdem Apostoli epi-
1. Ioan. 4. stola legitur: Charissimi diligamus inuicem, quoniã charitas ex Deo est, & omnis qui diligit, ex Deo natus est, & cognoscit Deũ: & qui non diligit, non nouit Deum, quoniam Deus charitas est. Discutiãt ergo se fidelium mentis, & intimos sui cordis affectus vera examinatione dijudicẽt, vt si repositum aliquid in conscientijs suis fructibus charitatis inuenerint. Deum sibi inesse non dubitent. & vt magis magisque tanti hospitis sint capaces, fiant perseueranter

in mise-

in misericordiæ operibus ampliores. Si enim dilectio Deus est, nullum debet habere terminum charitas, quia nullo potest claudi fine diuinitas. Ad exercendum igitur (dilectissimi) charitatis bonũ quãuis omne tempus sit congruum, præsentes tamen dies specialiùs cohortantur, vt qui pascha Domini cupiunt cum animi & corporis sanctificatione suscipere, hanc maximè gratiam conentur acquirere, qua & omnium continentur summa virtutum, & multitudo tegitur peccatorum. Et ideo celebraturi illud eminens super omnia sacramentum, quo iniquitates nostras Iesu Christi sanguis aboleuit, misericordiæ primitijs hostias præparemus, & quod nobis bonitas Dei contulit, nos quoque eis, qui in nos peccauere, præstemus. In obliuionem mittantur iniuriæ, supplicium iam nesciant culpæ, & à vindictæ metu omnes subditorum absoluantur offensæ. Neminem teneant claustra pœnalia, nec in custodijs tenebrosis tristes reorum gemitus perseuerẽt. Si quisquam talis pro aliquo delicto obnoxios tenet, peccatorem se esse non dubitet, & vt indulgentiam ipse accipiat, gaudeat se inuenisse, cui parcat, vt quum secũdum doctrinam Dei dicimus: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, non ambigamus per nostrę orationis formam, diuinam nos obtinere clementiã. In pauperes quoque & diuersis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, vt gratiæ Deo multorum voce referantur, & ieiunijs nostris egentium refectio suffragetur. Nulla enim deuotione fidelium magis Dominus delectatur, quàm ista, quæ pauperibus eius impenditur, & vbi curam misericordiæ inuenit, ibi imaginem suæ pietatis agnoscit. Non timeatur in ijs expensis defectio facul-

Matth. 6.

Misericordia in pauperes quam grata Deo.

tatum, quoniam ipsa benignitas, magna substantia est: nec potest largitatis deesse materies, vbi Christus pascit & pascitur. In omni hoc opere illa interuenit manus, quæ panē frangendo auget, & erogando multiplicat. Securus & hilaris sit eleemosynæ distributor: quia tunc maximum lucrum habebit, quando sibi minimum reseruauerit, dicente beato

2.Cor.9. Apostolo Paulo, Qui autem administrat semen seminanti, & panem ad manducandum præstabit, & multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum iustitiæ vestræ, In Christo Iesu Domino nostro, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto. in secula seculorum, Amen.

SERMO XI. DE QVADRAGESIMA.

De tentationibus vitæ humanæ & diabolica impugnatione ac remißione iniuriarum.

CA. I. IN omnibus quidē, dilectissimi, diebus atq; temporibus quædam nobis diuinæ bonitatis signa præfixa sunt, & nulla pars anni à sacris est aliena mysterijs: vt dum nobis vbique præsidia nostræ salutis occurrunt, inuitantem nos semper misericordiam Dei auidiùs expectemus. Sed quicquid illud est, quod in diuersis gratiæ operibus & donis reparationi humanarum confertur animarum, totum id nobis nunc euidentius & copiòsius præsentatur: quādo non particulatim quædam agenda, sed simul sunt omnia celebranda. Appropinquante autem festiuitate Paschali adest maximum sacratissimumq; Ieiunium, quod obseruantiam sui vniuersis fidelibus sine exceptione denunciat: quia nemo tam sanctus est, vt non sanctior, nemo tam deuotus, vt non debeat esse deuotior. Quis enim in huius vitæ constitutus incerto, aut immunis à tentatione, aut liber

Quadragesimæ maximū sacratissimum ieiuniū ab omnibus obseruandum.

Tētationū pericula.

inue-

inueniatur à culpa? Quis est, qui nihil virtutis sibi adijci, aut qui nihil vitij sibi optet auferri? cum & aduersa noceant, & secunda corrumpant, nec minoris sit periculi carere desideratis, quàm abundare concessis? Insidiæ sunt in diuitiarum amplitudine, insidiæ in paupertatis angustijs. Illæ eleuant ad superbiam, hæ incitant ad querelam. Tentat sanitas, tentat infirmitas: dum & illa materia est negligētiæ, & hæc causa tristitiæ. Laqueus est in securitate, laqueus est in timore, nec interest vtrum animus, qui terreno tenetur affectu, gaudijs occupetur, an curis, cùm par morbus sit, vel sub vana delectatione languere, vel sub anxia solicitudine laborare. Impletur itaque per omnia sententia veritatis, qua discimus angustam esse & arduam viam, quæ ducit ad vitam: & cùm latitudo itineris ad mortem trahentis, multis frequentetur agminibus: in salutis semitis paucorum intrantium sunt rara vestigia. Vnde autē populosior est via leua quàm dextera: nisi quia ad mundana gaudia & corporalia bona, multitudo procliuis est? Et quamuis caducum incertumq; sit, quod cupitur: libentius tamen suscipitur labor pro desiderio voluptatis, quàm pro amore virtutis. Ita cùm innumeri sint, qui visibilia concupiscant: vix inueniuntur, qui tēporalibus æterna pręponant. Ei ideo dicente beato Apostolo Paulo, Quæ videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna sunt: latet quodammodo & in abscondito est virtutum via, quoniam spe salui facti sumus, & fides vera id super omnia diligit, quod nullo sensu carnis attingit. ¶ Magni est ergo operis & laboris, mobilitatem cordis ab omnibus continere peccatis, & cum vndique innumeræ* voluptatum illecebræ blādiantur, ad nulla contagia vigorem animi relaxare. Quis

Innocens nemo præ vitæ difficultate.

Math.7.

1.Cor.4.

Rom.8.

CA. 2.

*vanitatum

Eccle. 13. picem tangit,& non inquinabitur ab ea? Quis non infirmatur in carne? Quis non ſordeſcit in puluere? Quis poſtremò eſt tantæ puritatis, vt ijs non polluatur,ſine quibus vita non ducitur? Iubet enim
1. Cor.7. per Apoſtolum doctrina diuina,vt qui habent vxores,tanquam non habentes ſint,& qui flent,tanquã non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes,& qui emunt, tanquam non poſsidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur. Prærerit enim figura mundi huius.
Beata mẽs quæ ſit. Beata igitur mens,quę peregrinationis ſuæ tempora, caſta ſobrietate trãſcurrit, & in ijs, per quæ neceſſe eſt eam ambulare, non remanet, vt hoſpita magis quàm domina terrenorum, nec affectibus ſit inixa humanis,nec promiſsionibus deſit diuinis. Hanc autem fortitudinẽ (dilectiſsimi) nulli magis quàm præſentes & exigũt & conferunt dies, quibus dum obſeruantia ſpiritalis impenditur, conſuetudo in qua perſeueretur ac-
Sapient.2. quiritur. Notum enim vobis eſt hoc eſſe tempus, quo per totum mundum ſæuiente diabolo, acies debet Chriſtiana confligere, & ſi quos aut deſidia tepidos,aut ſolicitudo habuit occupatos,nũc oportet armis ſpiritalibus inſtrui, & cœleſti tuba ad ineundum certamen accendi: quoniam ille, cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarũ, modò præcipuo liuore vritur, modò maximo dolore cruciatur. Videt enim de omnium hominum genere, in adoptionem filiorum Dei,nouos populos introduci,& per virgineam Eccleſiæ fœcunditatem, partus regenerationis augeri. Videt ſe dominationis ſuæ iure priuatum,à cordibus eorum,quos poſsidebat,
In baptiſmo gratis cõfertur iuſtificatio. expelli,eripi ſibi in vtroque ſexu milia ſenum,milia iuuenum, milia paruulorum: nec obeſſe cuiquã vel proprium,vel originale peccatũ, vbi iuſtificatio nõ meritis

meritis retribuitur, sed sola gratiæ largitate donatur. Lapsos quoq; & insidiarum suarum fraude deceptos, pœnitentiæ lachrimis ablui, & portas misericordiæ apostolica claue reserante, ad remedia reconciliationis admitti. Sentit igitur diem dominicę passionis instare, & se illius crucis potestate conteri, quæ in Christo ab omni debito mortis alieno, redētio fuit mundi, non pœna peccati. Vt itaque malignitas fremētis inimici nullos habeat sui liuoris affectus, ad exequenda Domini mandata, diligentior est assumenda deuotio, vt tempus, in quo omnia diuinæ misericordiæ sacramenta concurrunt, cũ præparatione & animorum suscipiamus & corporum, implorantes regimen atque adiutorium Dei, vt sine quo nihil possumus facere, per ipsum omnia valeamus implere. Ideo enim datur præceptum, vt præcipientis quæratur auxilium. Nec se quisquam per occasionem infirmitatis excuset, quia qui præstitit velle, donat & posse, dicēte beato apostolo Iacobo: Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Quis fidelium nesciat quibus virtutibus studere, & quibus vitijs debeat repugnare? Quis cōscientiæ suæ aut tam gratiosus, aut tam imperitus est arbiter, qui ignoret quid à se auferri, aut quid in se oporteat augeri? Nemo quippe ita rationis est alienus, qui aut conuersationis suæ non intelligat qualitatem, aut cordis sui secreta non nouerit. Non ergo per omnia sibi placeat, nec se secundum carnis oblectamenta dijudicet, sed omnem consuetudinem suam in diuinorum præceptorum lance constituat: vbi quum alia interducantur ne fiant, alia iubeantur vt fiant, iusto se trutinabit examine, qui vitæ suæ mores ex vtriusque ponderis com-

Lapsi per pœnitentiam instaurantur.

Iacob. 1.

comparatione pensauerit. Artifex enim misericordia Dei, splendidissimum in mandatis suis condidit speculum, in quo homo faciem suæ mentis inspiceret, & quàm conformis imagini Dei, aut quàm dissimilis esset, agnosceret: præcipuè vt reiectis paululum carnalibus curis & occupationibus inquietis, saltem in diebus redemptionis & reparationis nostræ, à terrenis nos ad cœlestia conferamus. ¶ Quia verò, sicut scriptum est, In multis offendimus omnes misericordiæ primus concipiatur affectus, & aliorum in nos delictorum fiat obliuio: vt illud pijssimum pactum, cui nos in Dominica oratione deuinximus, nullo vindictæ amore violemus. Et dicentes, Dimitte nobis debita, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, non simus in remissione difficiles: quia ad nos recurrit siue cupiditas vltionis, siue indulgentia lenitatis. Magisq; optandum est homini, tētationum periculis semper exposito: vt suas culpas habeat punitas, quā vt plectat alienas. Quid autem conuenientius fidei Christianæ, quàm vt non solum in Ecclesia, sed etiam in omnium domibus fiat remissio peccatorum? Deponantur minæ, vincula relaxentur: quibus se multo perniciosius, qui ea nō soluerit, religabit. Quod enim quisque in alterum statuit, hoc in semetipso sua lege decernit. Beati verò misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus: qui in iudicijs suis & iustus est & benignus, ad hoc quosdam sub aliorum esse potestate permittens: vt sub æqua moderatione seruetur & vtilitas disciplinæ, & mansuetudo clementiæ: & nemo audeat alterius delictis veniam denegare, quam pro suis optat accipere. ¶ Dicente autem Domino, Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabūtur: deponantur omnium discordiarum odiorumq; certami-

Præcepta Dei, speculum humanæ mentis.

CA. 5. *Iacobi. 3.*

Matth. 6. *Iniuriarum remissio necessaria.*

Matth. 5.

CA. 6. *Ibidem.*

tamina: nec putet se quisquam in Paschali festo habiturum esse consortium, qui fraternam pacem redintegrare neglexerit. Apud enim summum patrem qui non fuerit in charitate fratrum, non habebitur in numero filiorum. In distributione quoque eleemosynarum, & pauperum cura, pinguescant Christiana ieiunia: & quod suis quisque delicijs subtrahit, debilibus impendat & egenis. Detur opera, vt omnes Deo vno ore benedicant, & qui aliquam dat portionem substantiæ suæ, intelligat se ministrum esse misecordiæ diuinæ, qui partem pauperis in manu posuit largientis: vt peccata quæ baptismi aquis aut pœnitentiæ lachrymis abluūtur, etiā eleemosynis deleantur, dicēte scriptura, Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum, Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen. *Eccle. 3.*

SERMO XII. DE QVADRAGESIMA.

De laude continentiæ, & quod patientia Dei non sit abutendum.

APPropinquante, dilectissimi, solennitate Paschali, sic est præcurrenda consuetudo ieiunij: vt nos Quadraginta dierum numerus ad sanctificationem corporis & mentis exerceat. Suscepturi enim festorum omnium maximum festum, ea nos debemus obseruantia præparare: vt in cuius sumus resurrectione conresuscitati, in ipsius inueniamur passione commortui, dicente beato Paulo Apostolo: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Quæ verò nobis est cu Christo participatio, *CA. I.* *Colos. 3.*

nisi

Cum Christo ut resurgendum. nisi vt desinamus esse quod fuimus? aut quæ similitudo resurrectionis, nisi depositio vetustatis? Vnde qui sacramentum suæ reparationis intelligit, carnis se vitijs debet exuere, & omnes sordes abijcere peccatorum: intraturus nuptiale conuiuium, splendeat veste virtutũ. *Matth. 22.* Quamuis enim benignitas sponsi cunctos ad communionem regiarum inuitet epularum: studendum est tamen vniuersis vocatis, vt sacrorum ciborum munere non inueniantur indigni. *Misericordia Dei nõ abutendũ.* Abutuntur autem quidam patientia Dei, & qui nõ sunt in conscientia liberi, fiunt de longa impunitate securi: cùm ideo differatur vltio, vt tempus possit habere correctio. *Ezech. 18. & 33.* Misericordiam igitur Dei nostri, quæ nõ vult mortem peccatoris, sed tantum vt conuertatur & viuat, nõ ideo quisquã tardet amplecti, quia quod meruit, nõ recepit. Neq; enim quicquid differtur, aufertur: aut condemnationem euasit, qui indulgentiam non quæsiuit. Cuius quidem implorandæ non vna omnibus causa est: quia multis modis multisque mensuris & peccatum à peccato, & crimen distat à crimine. Sed quia vniuersitas fidelium ad perfectam innocentiam & ad plenam debet tendere puritatem, vt eorum consortio mereatur adscribi, de quibus dicitur, Beati mũdo corde, quoniam ipsi Deum videbunt, *Matth. 5.* omni instantia & virtute nitendũ est: vt quicquid secretũ conscientiæ maculat, quicquid aciẽ mentis obscurat, diligentissimis emendationibus deleatur. Quamuis enim scriptum sit, Quis gloriabitur castũ se habere cor, aut mundũ se esse à peccato? *Prouer. 20* non tamen desperanda est apprehensio puritatis, quæ dũ semper petitur semper accipitur, nec remanet iudicio condemnãdum, quod fuerit in confessione purgatum. *c A. 2.* ¶ Hoc illud est, dilectissimi, quod orantes omnes filij Ecclesiæ ex do-

ctrina

ctrina Domini vniformiter dicunt, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: quia nemo tam sanctus, nemo tam iustus est, qui in tempore huius vitæ, quæ tota tentatio est, cuiuscunque peccati remissione non egeat, Circunstant vndique pericula innumerabilium delictorum, & per licitos vsus ad immoderatos transitur excessus: dum per curam salutis irrepit delectatio voluptatis: & non sufficit concupiscentiæ, quod potest satis esse naturæ. Hinc habendi amor nunquam satiandus exoritur, hinc cupiditas eminendi, quæ vel stirpi suæ innexa vel soboli, nunc prolem habet superbiam, nunc parentem. His autem & alijs tentationibus, quarum multiplex est & infinita connexio, quæ rectius virtus quàm continentia opponitur, quæ nutriendis atque seruandis animi & corporis bonis, & incremēta præbet & roborat? Vnde in cœlestibus Ecclesiæ disciplinis, multum vtilitatis adferunt diuinitus instituta Ieiunia: vt dum continentiæ legibus, carnalis subijcitur appetitus, motus quoque interior temperetur, vt sicut corpus à cibis, ita mens ab iniquitate ieiunet. Dominus enim dicit, Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Habet ergo populus Dei spiritales epulas castàsque delicias, quas salubriter expetit, & laudabiliter cōcupiscit, quoniam laudante & dicente propheta, Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus: quisquis dulcedinem iustitiæ & misericordiæ Dei, quibus omnis prouidētia eius dispensatur, gustu cordis attigerit, & nullo vnquam minuēda fastidio experimenta supernorū hauserit gaudiorū, corruptibilia & tēporalia bona æternorum admiratione despiciet: & in illo igne, quē Dei accendit charitas, concalescet: vt algore in feruo-

Matth. 6. *Iob. 7.* *Continētia laus.* *Matth. 5.* *Delitiæ Christianorum.* *Psal. 33.*

feruorem conuerso,& in lucem nocte mutata, vnō opere in animis fidelium spiritus sanctus & tenebras abigat,& peccata consumat.

CA. 3. Continentia mater virtutum.

¶ Vnde quia tales fructus mater virtutum continentia parit,& ieiunantes à vitijs,ad ineffabilia oblectamenta perducit. studiosiori nunc opere, dilectissimi, exequamur præcepta cœlestia, & quia totum Paschale sacramentum,in remissionem est cōditum peccatorum,quod celebrare optamus, imitemur. Misericors enim & iustus Dominus,ita promittit indulgētiam suam: vt eam etiam quibus parcit,indaget. Exponens enim, qua regula Deo patri nos voluerit supplicare,Si dimiseritis,inquit,hominibus peccata eorū, dimittet vobis & pater vester, qui in cœlis est,peccata vestra. Si autem non remiseritis hominibus, nec pater vester remittet vobis peccata vestra. Iusta prorsus & benigna cōditio,qua diuinæ potentiæ sit particeps homo, vt sententiam Dei ex suo libret arbitrio,& eo sibi iudicio obstringat Dominum,quo iudicauerit ipse conseruū. Siue itaque circa subiectos, siue circa æquales, naturæ parilitas diligatur: Et quia nemo non peccat, nemo non parcat,non difficulter præstemus, quod gratulanter accepimus: vt siue largitate eleemosynarum, siue indulgentia peccatorum, quanto magis fuerimus misericordes, tanto simus perfectius innocentes, Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Math. 6.

()

SERMO

SERMO I. DE PASSIONE DOMINI.

De necessitate incarnationis filij Dei, de scelere & infidelitate Iudæ ac inutili eius pœnitentia, atque Christi potentia.

SAcratissimum, dilectissimi, Dominicę passionis diem, quam Dominus Iesus Dei filius pro humani generis salute suscepit, & sicut promisit, omnia ad se exaltatus attraxit, tā planè ac lucidè Euangelicus sermo reserauit: vt religiosis & pijs cordibus non aliud sit audisse quę lecta sunt, quàm vidisse quæ gesta sunt. Vnde cùm indubitabilem obtineat autoritatem sacra narratio: annitendum nobis est auxiliante Domino, vt perspicuum habeat intelligentia, quod notum fecit historia. Post illam namque humanæ præuaricationis primam & vniuersalem ruinam, ex qua per vnum hominem peccatum introiuit in hunc mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransijt, in quo omnes peccauerunt: nemo dominationem diaboli, nemo vincula diræ captiuitatis euaderet, nec cuiquam aut reconciliatio ad veniam, aut reditus pateret ad vitā, nisi coæternus & coæqualis patri Deo filius Dei, etiam hominis filius esse dignaretur: veniens quærere & saluare quod perierat, vt sicut per Adam mors, ita per Dominum nostrum Iesum Christum esset resurrectio mortuorum. Non enim quia secundum inscrutabile propositum sapientiæ Dei, nouissimis diebus Verbum caro factum est, ideo salutiferę virginis partus, extremi tantum temporis generationibus profuit, & non se etiam in præteritas refudit ætates. Omnis prorsus antiquitas colentium Deum verum, omnis numerus apud secula priora sanctorum, sacra fide vixit, & placuit, & neq; patriar-

Ca. 1. *Ioan. 12.* *Rom. 5.* *Incarnationis filij Dei necessitas.* *Lucæ 19.* *1. Cor. 15.* *Ioan. 1.* *Salus nemini vnquam cōtigit nisi per Christum.*

patriarchis, neque prophetis, neq; cuiquam omnino sanctorum, nisi in redemptione Domini nostri Iesu Christi salus & iustificatio fuit. quæ sicut expectabatur, multis prophetarum oraculis signisque promissa, ita est etiam ipso munere atq; opere præ-
CA. 2. sentata. ¶ Vnde nunc, dilectissimi, in toto ordine Dominicæ passionis, non ita infirmitatem consideremus humanam, vt arbitremur illic potentiam defuisse diuinam: neque illam ita coæternam & æqualem patri formam vnigeniti cogitemus, vt putemus non fuisse vera, quæ Deo videntur indigna. Prorsus vtraq; natura vnus Christus, nec Verbum ibi ab homine disiũctum, nec homo est dissociatus à Verbo. Non est fastidita humilitas, quia nec imminuta maiestas: nihil nocuit naturæ inuiolabili, quod passibili oportebat inferri. Totumq; illud sacramẽtum, quod simul & humanitas consummauit & deitas, dispensatio fuit misericordiæ & actio pietatis. Talibus enim vinculis tenebamur constricti: vt nisi per hanc opem, non possemus absolui. Humilitas igitur diuinitatis, nostra prouectio est. Nos tãto redimimur precio, nos tanto curamur impẽdio. Quis enim ab impietate ad iustitiam, à miseria ad beatitudinem esset recursus: nisi & iustus ad impios, & beatus inclinaretur ad miseros? ¶ Non est ergo, dilec-
CA. 3. ctissimi, erubescenda Crux Christi, quæ de virtute est diuini consilij, non de cõditione peccati. Quãuis enim ex infirmitate nostra verè passus Dominus Iesus, vereque sit mortuus: non tamen ita se abstinuit à gloria sua, vt inter cõtumelias passionis, nihil di-
Iude scelus uinæ operationis exerceret. Nam cùm impius Iudas non iam ouina pelle velatus, sed lupino furore manifestus vim sceleris per speciẽ pacis incipiẽs, signũ traditionis sæuiore omnibus telis osculo præbuisset,

ſet,& multitudo furibunda,quæ ad comprehendendum Dominum cum armata militium cohorte cõfluxerat: inter faces & laternas,lumen verum,tenebris obcæcata ſuis,non cerneret, Dominus qui expectare potius turbas quàm declinare delegerat, ſicut Ioannes Euangeliſta teſtatur,quē quærant,necdum inuentus, interrogat, illisq; dicentibus, quod Ieſum quærerent: Ego ſum,inquit. Quod verbum illam manum ita ex ferociſsimis congregatam,quaſi quodam fulmineo ictu ſtrauit atque perculit: vt omnes illi atroces, minaces atque terribiles, retroacti corruerent. Vbi fuit ſæuitiæ conſpiratio? vbi ardor irarum? vbi inſtructus armorum? Dominus dicit, Ego ſum: & ad vocem eius turba poſternitur impiorum. Quid iam poterit maieſtas eius iudicatura,cuius hoc potuit humilitas iudicanda? ¶ Veruntamen Dominus ſciens, quid magis myſterio ſuſcepto conueniret, in hac poteſtate non perſtitit: ſed perſecutores ſuos in facultatem diſpoſiti ſceleris redire permiſit. Nam ſi teneri nollet,nõ vtique teneretur. Sed quis hominum poſſet ſaluari, ſi ille nõ ſe ſineret comprehendi? Nam & beatus Petrus, qui animoſiore conſtantia Domino cohærebat, & contra violentorum impetus, feruore ſanctæ charitatis exarſerat: in ſeruum principis ſacerdotum vſus eſt gladio, & aurem viri ferocius inſtantis abſcidit. Sed hunc zelantis Apoſtoli pium motũ progredi Dominus vltra non patitur, recundi gladium iubet, nec ſinit ſe aduerſus impios manu ferroque defendi. Cõtra ſacramentum enim erat redemptionis noſtræ, vt qui mori pro omnibus venerat, capi nollet: ne dilato glorioſæ Crucis triumpho, & dominatio diabolica fieret longior, & captiuitas humana diuturnior. Dat ergo in ſe furẽtibus licẽtiam

Ioan.18.

Chriſti potentia & manſuetudo.

CA. 4.

Matth.26. Mar.14. Luc&.22. Ioan.18.

Christus in passione sua se Deũ ostendit. sæuiendi, nec tamen etiam talibus dedignatur se indicare diuinitas. Auram serui iam ipsa sectione demortuam, & à compage viuentis corporis alienam, in sedem dehonestati capitis reuocat manus Christi, reformat quod ipse formauerat: nec tardè caro sequitur eius imperium, cuius erat ipsa figmentum.
CA. 5. Habent ergo diuinam hæc opera virtutem. ¶Sed quod Dominus maiestatis suæ potẽtiam cõprimit, & vim in se persecutoris admittit, ex illa est volun-
Apoc. 1. tate qua dilexit nos, & tradidit semetipsum pro no-
Ephe. 5. *Rom. 8.* bis, cooperante in hoc ipso patre qui filio proprio nõ pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Vna est enim patris & filij voluntas, vt est vna diuinitas: de cuius dispositionis effectu, nihil vobis gra-
Act. 4. tiæ Iudæi, nihil tibi Iuda debemus. Saluationi quidem nostræ non hoc vobis volentibus impietas ve-
Act. 4. stra seruiuit, & per vos factum est, quicquid manus Dei & consiliũ decreuerunt fieri. Mors igitur Christi nos liberat, vos accusat: Merito soli nõ habetis, quod omnibus perire voluistis. Et tamen tanta est
Lucæ 23. bonitas nostri Redemptoris, vt etiam vos possitis consequi veniam, si Christum Dei filium confitendo, illam parricidalem malitiam relinquatis. Non enim Dominus in Cruce frustra orauit, dicens: Pa-
Pœnitentia Iudæ infructuosa. ter dimitte illis quia nesciunt quid faciunt. Quod remedium, nec te Iuda transiret: si ad eam pœnitentiam confugisses, quæ te reuocaret ad Cristum, non
Matth. 27. quæ instigaret ad laqueum. Dicendo enim pec-
Iudas non credidit Christum Deum. caui, tradens sanguinem iustum, in impietatis tuæ perfidia perstitisti: quia Iesum non Deum Dei filium, sed nostræ tantummodo conditionis hominem inter extremum mortis tuæ periculum credidisti. Cuius flexisses misericordiam, si eius non negasses omnipotentiam. Hæc hodie, dilectissimi, pijs

auribus

auribus vestris insinuata sufficiant, ne fastidium de prolixitate subrepat. Quæ autem desunt plenitudini, quarta Feria auxiliante Domino reddenda promittimus: quoniam qui dedit, quod locuti sumus, dabit, sicut credimus, quod loquamur, Per Dominum nostrum Iesum Christum filium suũ, qui cum eo & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO II. DE PASSIONE DOMINI habitus feria quarta.

De conuersione latronis & signis factis in morte Christi ad confusionem Iudæorum.

EXigit fides, dilectissimi, vt patrem sermonis, quam de Domini passione promisimus, eodem nobis auxiliãte reddamus: in quo nos orationibus vestris nõ ambigimus adiuuari. Ad commune enim pertinet lucrum, si potueritis me habere deuotum: quia vestræ impenditur ædificationi, quicquid nostrę tribuitur facultati. Post illud ergo impium Iudę detestandumq; cõmercium, quo ab eo, Iudæis persequentibus, mundi Redemptor est traditus, post illas sacrilegas illusiones, inter quas vsque ad locum pœnæ, eius mansuetudo perducta est: crucifixi sunt cum eo, statutis vtrinque patibulis, latrones duo, quorum vnus ad id vsque temporis, par similisque consorti insidiator viarum, & saluti hominum semper infestus, vsque ad crucem reus, fit Christi repẽte confessor: & inter illos acerrimos corporis animiq; cruciatus, quos simul & instantia & difficultas mortis augebat, mira conuersione mutatus, Memẽto, inquit, mei Domine, dum veneris in regnum tuum. Quæ istam fidem exhortatio persuasit? quæ doctrina imbuit? quis prædicator accendit? Non CAP. I. *Luce 23.* *Latronis in cruce conuersio.*

viderat prius acta miracula, cessauerat tũc languentium curatio, cæcorũ illuminatio, viuificatio mortuorũ, ea ipsa quæ mox erant geranda, nõ aderant: & tamen Dominum confitetur & regem, quem videt supplicij sui esse cõsortem. Indè ergo oriebatur hoc donum, vnde accepit fides ipsa responsum. Ait
Luc. 23. enim ei Iesus: Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Excedit humanã conditionem ista promissio: nec tam de ligno Crucis, quàm de throno æditur potestatis. Ab illa altitudine præmium fidei datur, in qua chirographũ humanæ transgressionis aboletur, quia se à forma serui, Dei forma non dirimit: dum etiam inter ipsa supplicia proprietatem vnitatemq́; suam seruauit, & deitas inuiolabilis, &
c A. 2. natura passibilis. ¶ Adijcitur ad confirmationem
Signa facta in morte Christi. spei nostræ, totius attestatio creaturę. Emittẽte spiritum Christo omnia elementa tremuerunt. Densis tenebris splẽdor solis obductus, extraordinariè nocti subdidit diem stabilitatẽ suam terra profundis concussionibus labefactata non tenuit, & petrarum firmitas, confracta soliditate dissiluit. Velum tẽpli, quo priorũ mysteria vlterius nõ erant obumbranda, discissum est: & multorum sanctorum corporibus excitatis, ad præmuniendam resurrectionis fidem, monumenta patuerunt. In vos ergo Iudæi cœlum & terra sententiam tulit, vobis sol seruitutem suam diemq́; subtraxit, vobis famulatũ suum elementorum ordines denegauerunt: & recedente à legibus suis ministerio creaturæ, vestra obcæcatio,
Matth. 7. vestra est significata confusio. Vobis enim dicentibus, Sanguis eius super nos, & super filios nostros: meritò hoc retributum est, vt quod vestri generis
c A. 3. impia perdidit portio, assequatur hoc fidelis gen-
2. Cor. 1. tium plenitudo. ¶ Nos ergo, dilectissimi, quibus

Domi-

Dominus noster Iesus Christus crucifixus, nō scandalum, neque stultitia, sed Dei virtus, Deiq; sapientia est, nos inquam spiritale semen Abrahæ, non in prole seruitutis geniti, sed in familia libertatis renati, pro quibus in manu forti & brachio excelso de oppressione AEgyptię dominationis eductis, verus & immaculatus agnus, immolatus est Christus: 1. Cor. 5. amplectamur salutaris Paschæ mirabile sacramentum, & ad eius imaginem, qui deformitati nostræ conformis factus est, reformemur. Erigamur ad eū, qui puluerem abiectionis nostrę, corpus fecit glorię suæ: & vt resurrectionis eius mereamur esse consortes, humilitati & patientiæ ipsius per omnia cōgruamus. Magni nominis militiam, magnæ professionis suscepimus disciplinam. Sectatores Christi discedere à regia non licet via, sed dignum est temporalibus non occupari, ad æterna tendentes. Et quia precioso sanguine Christi redempti sumus, glorificemus & portemus Deum in corpore nostro: 1. cor. 6. vt ad ea, quæ fidelibus præparata sunt, peruenire mereamur, Per Christum Dominum nostrum, &c. Amen.

SERMO III. DE PASSIONE DOMINI habitus Dominico die.

De gemina Christi natura, Iudæ desperatione, Petri trepidatione, & conuersione, ac Iudæorum scelere ac punitione.

INter omnia, dilectissimi, opera misericordiæ CA. K Dei, quæ ab initio saluti sunt impensa mortaliū: nihil est mirabilius nihilque sublimius, quàm quod pro mundo crucifixus est Christus. Huic enim sacramento vniuersa præcedentium seculorū mysteria seruierunt, & quicquid hostiarū differentijs in propheticis signis & legalibus institutis, sacra dis-

pensatione variatum est, hoc prænunciauit dispositum, hoc promisit implendum: vt nunc imaginibus figurisque cessantibus, hoc prosit credere iam effectum, quod antea profuit credidisse faciendum. In omnibus igitur, dilectissimi, quæ ad Domini nostri Iesu Christi pertinent passionem, hoc Catholica fides tradit, hoc exigit: vt in Redemptorem nostrum duas nouerimus conuenisse naturas, & manentibus proprietatibus suis, tãtam factam vnitatem vtriusque substantiæ, vt ab illo tempore, quo sicut humani generis causa poscebat, in beatæ virginis vtero Verbum caro factum est, nec Deum illum sine
Ioan. 1. hoc quod homo est, nec hominẽ sine hoc liceat cogitare, quod Deus est. Exprimit quidẽ sub distinctis actionibus veritatem suã vtraq; natura, sed neutra se ab alterius connexione disiungit. Nihil ibi ab inuicem vacat, tota est in maiestate humilitas, tota in humilitate maiestas. Nec infert vnitas cõfusionem, nec dirimit proprietas vnitatem. Aliud est passibile, aliud inuiolabile: & tamen eiusdem est contumelia, cuius & gloria. Ipse est in infirmitate, qui & in virtute: idẽ mortis capax, & idẽ victor est mortis. Suscepit ergo totũ hominem Deus, & ita se illi, atq; illum sibi misericordiæ & potestatis ratione conseruit: vt vtraq; alteri natura inesset, & neutra in alterã à sua
C A. 2. proprietate transiret. ¶ Sed quia dispensatio sacramenti, ad reparationem nostrã ante secula æterna dispositi, nec sine humana infirmitate, nec sine diuina erat consummanda virtute: agit vtraq; forma cum alterius communione, quod proprium est: Verbo scilicet operante, quod Verbi est, & carne exequente, quod carnis est. Vnum horum coruscat miraculis, aliud succumbit iniurijs. Aliud ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, hoc naturam no-

ſtri generis non reliquit. Veruntamen etiam ipſa receptio paſsionum, non ita eſt noſtræ affectioni humilitatis expoſita, vt à potẽtia ſit diuinitatis abiuncta. Quicquid Domino illuſionis & contumeliæ, quicquid vexationis & pœnæ intulit furor impiorum: non de neceſsitate toleratum, ſed de voluntate ſuſceptum eſt. Venit enim filius hominis quærere & ſaluare, quod perierat. Et ſic ad omnium redemptionem vtebatur malitia perſequentiũ, vt in mortis eius reſurrectionisq; ſacramento etiam interfectores ſui poſſent ſalui eſſe, ſi crederent. *Luce 19.*

¶ Vnde ſceleſtior omnibus Iuda & infelicior extitiſti: quem non pœnitentia reuocauit ad Dominum, ſed deſperatio traxit ad laqueum. Expectaſſes cõſummationem criminis tui, & donec ſanguis Chriſti pro omnibus funderetur peccatoribus, informis leti ſuſpendium diſtuliſſes. Cumq; conſcientiam tuam tot Domini miracula, tot dona torquerent, illa ſaltem te à præcipitio tuo ſacramenta reuocaſſent, quæ in Paſchali cœna iã de perfidia tua ſigno diuinæ ſcientiæ detectus, acceperas. Cur de eius bonitate diffidis, qui te à Corporis & Sanguinis ſui communione non repulit? qui tibi ad comprehendendum ſe cum turbis & armatorum cohorte venienti, pacis oſculum non negauit? Sed homo inconuertibilis, ſpiritus vadens & nõn reuertens, cordis tui ſecutus es rabiem, & ſtante diabolo à dextris tuis, iniquitatẽ, quàm in ſanctorum omnium armaueras caput, in tuum verticem retorſiſti: vt quia facinus tuum omnem menſuram vltionis exceſſerat, te haberet impietas tua iudicem, te pateretur tua pœna carnificem. *CA. 3. Iudæ deſperatio. Ioan. 18. Matth. 26. Pſal. 77. Pſal. 108.*

¶ Cùm igitur eſſet Deus in Chriſto mundum reconcilians ſibi, & creaturam ad creatoris ſui imaginem reformandam, creator ipſe geſtaret, peractis *CA. 4. 2. Cor. 5.*

miraculis operum diuinorũ, quæ propheticus olim
Esaie 35. spiritus gerenda prædixerat: Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum audient, tunc saliet claudus vt ceruus, & plana erit lingua mutorum: sciens Iesus adesse iam tempus gloriosæ passionis
Luce 22. implendæ, Tristis est, inquit, anima mea vsque ad mortem. Et iterũ: Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Quibus verbis quãdam formidinem profitentibus, nostræ infirmitatis affectus participando, curabat, & pœnalis experientiæ metum subeũdo, pellebat. In nobis ergo Dominus nostro pauore trepidabat: vt susceptionem nostræ infirmitatis indueret, & nostram inconstantiam, suæ virtutis soliditate vestiret. Venerat enim in hunc mundum diues atque misericors negociator cœli, & cõmutatione mirabili inierat cõmercium salutare, nostra accipiens, & sua tribuens, pro contumelijs honorem, pro doloribus salutem, pro morte dans vitam, & cui ad exterminationem persequentium poterãt
Matth. 26. plusquam duodecim milia angelicarum seruire legionum, malebat nostram recipere formidinem,
c A. 5. quàm suam exercere potestatem. ¶ Quantum autem vniuersis fidelibus hac humilitate collatum
Ibidem. sit, primus beatissimus Apostolus Petrus expertus est: qui cùm illum instantis sæuitiæ vehementior procella turbasset, ad reparationem vigoris, celeri mutatione conuersus est: sumens de exemplo remedium, vt tremefactum repente membrum rediret
Matth. 10. ad sui capitis firmitatem. Non enim posset Domi-
Ioan. 15. no seruus, & magistro maior esse discipulus: qui humanæ fragilitatis trepidationem non vinceret,
Matth. 26. nisi victor mortis ante timuisset. Respexit ergo
Petri conuersio. Dominus Petrum, & inter calumnias sacerdotum, inter falsitates testium, inter cædentiũ & conspuentium

tium iniurias constitutus, illis turbatum discipulum conuenit oculis, quibus eum præuiderat esse turbandum: & in illum conuersa est veritatis inspectio, vbi erat cordis facienda correctio, quasi quædam illi vox Domini insonaret, ac diceret: Quid habes Petre? quid in tuam conscientiam recedis? ad me conuertere, in me cōfide, me sequere, meæ passionis hoc tempus est, nondum tui venit hora supplicij. Quid metuis, quod etiam ipse superabis? Nō te confundat infirmitas, quam recepi. Ego de tuo fui trepidus, tu de meo esto securus. ¶ Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersum Iesum, vt eum morti traderent. Hoc mane Iudæi, non ortus vobis lucis contigit, sed occasus: nec vestris oculis solitus dies prodijt, sed impijs mentibus nox terræ cæcitatis incubuit. Hoc mane vobis templum & altaria diruit, legem & prophetas ademit, regnum & sacerdotium sustulit, in luctum æternum omnia festa conuertit. Inistis enim insanum cruentumque consilium, tauri pingues, vituli multi, frementes bestiæ, canes rabidi, vt morti autorē vitæ & Dominū gloriæ traderetis: & tanquam extenuanda esset furoris vestri immanitas, si eius sententia, qui prouinciæ vestræ præsidebat, vteremini, vinctum Iesum ad Pilati iudicium deduxistis: vt clamoribus improbis, trepido cognitore superato, interfectorem hominem eligeretis ad veniam, & Saluatorem mundi peteretis ad pœnam. Post hanc damnationē Christi, qua excusata est Pilati præsidis ignauia magis quàm potestas, qui lotis manibus & ore polluto ijsdem labijs Iesum misit ad Crucem, quibus eū pronunciauerat innocentem: multas illusiones Domino, sacerdotalibus seruiens oculis, licētia popularis ingessit:

CA. 6. Matth. 27. Iudæorum punitio. Matth. 27.

omnium hominum ſuſcepit ſalutẽ, vt inter clauos, quibus ligno tenebatur affixus, pro interfectoribus ſuis paternæ clementiæ ſupplicaret, & diceret: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Luce 23. ¶ Principes autem ſacerdotum quibus indulgentiam Saluator petebat, ſupplicium Crucis, irriſionum aculeis aſperabant, & in quem manibus amplius ſæuire non poterant, linguarum tela iaciebant, dicentes: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere? Si rex Iſrael eſt, deſcendat nunc de cruce, & credimus ei. Matth. 27. De quo erroris fonte Iudæi, de quo inuidiæ lacu, talium blaſphemiarum venena potaſtis? Quis vobis magiſter tradidit, quæ doctrina perſuaſit, quòd illum regem Iſrael, illum Dei filium, credere deberetis, qui ſe crucifigi non ſineret, aut à cõfixione clauorum liberum excuteret? Non hoc vobis legis myſteria, non paſchalis obſeruantiæ ſacramenta, nec vlla vnquam prophetarum ora cecinerunt. Sed ilud verè abundeq; legiſtis, quod ad deteſtabilem veſtri ſceleris impietatem, & ad voluntariam Domini pertinet paſsionem. Ipſe enim per Eſaiam loquitur: Dorſum meum dedi ad flagella, Eſaie 53. maxillas meas ad palmas, faciem autem meam non auerti à confuſione ſputorum. Ipſe per Dauid. Dederunt, inquit, in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerũt me aceto. Pſal. 68. Pſal. 21. Et iterum, Circundederũt me canes multi, conſilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas & pedes meos, dinumerauerunt omnia oſſa mea. Ipſi verò conſiderauerunt, & inſpexerunt me, diuiſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem. Et ne ſceleris tantùm veſtri videatur ordo prædictus, nulla autem potentia prænunciata crucifixi, nõ quidem legiſtis, Dominus deſcendit de cruce, ſed legiſtis Dominus Pſal. 95.

cA. 3. regnauit à ligno. ¶Crux ergo Christi, sacramentum veri & prænunciati habet altaris, vbi per hostiam salutarem, naturæ humanæ celebraretur oblatio. Ibi sanguis immaculati agni antiquæ præuaricationis pacta delebat: ibi tota diabolicæ dominationis conterebatur aduersitas, & de elatione superbiæ victrix humilitas triumphabat: cùm tam velox esset fidei effectus, vt de crucifixis cum Christo latronibus, qui in Christum filium Dei credidit, paradisum iustificatus intrauerit. Quis tanti muneris explicet sacramentum? Quis potentiam tam miræ commutationis enarret? Exiguo temporis puncto, longorum scelerum reatus aboletur, inter luctantis animæ dura tormenta, hærens patibulo transit ad Christum, & cui propria impietas intulit pœnam, Christi gratia dat coronam.

Crux christi cuius rei sacramentum.

cA. 4. ¶Hinc iam degustato aceto Dominus quod illa dabat vinea, quæ ab authoris sui plantatione degenerans, conuersa fuerat in amaritudinem vitis alienæ, Consummatum est, ait, hoc est, completæ sunt scripturæ: non est amplius quod insaniam populi furentis expectem, nihil minus pertuli, quàm me passurum esse prædixi. Peracta sunt mysteria infirmitatis, promantur documenta virtutis. Inclinato itaque capite emisit spiritum, & in corpus die tertio suscitandum, quietem placidi soporis admisit. Cui sacramento cùm se vitæ author impenderet, & ad tantam diuinæ maiestatis inclinationem, totius mundi compago quateretur, cùm facinus impium, omnis sui confusione creatura damnaret, & manifestam in reos sententiam ipsa elementa proferrent: quis vobis animus Iudæi, quę conscientia fuit, quādo & vos iudicium vniuersitatis vrgebat, & reuocari ad se consummato scelere impietas vestra non poterat?

Amos 6. Matth. 21. Ioan. 16.

terat? Qualis cōfusio vos operuit? quæ cor vestrum
pœna suscepit? ¶ Cùm igitur, dilectissimi, tanta sit c A. 5.
misericordia Dei, vt etiā de tali populo multos per
fidē iustificare dignatus sit, nósq; sub veteris quondam ignorantiæ profunda nocte pereuntes, in patriarcharum societatem, & in sortem electi generis adoptarit: ad altitudinem spei nostræ non segniter, neque cum * torpore curramus, sed prudenter ac fideliter cogitantes, de quali captiuitate, & quàm misera seruitute, quo precio redempti, & quo brachio sumus educti, glorificemus Deum in corpore nostro: vt habitare eum in nobis, ex ipsa conuersationis nostræ probitate monstremus. Et quia nihil est in omnium virtutum dignitate præstantius, quàm pietas misericordiæ & puritas castitatis: his nos præsidijs specialius instruamus, vt charitatis opere, ac nitore pudicitiæ, tanquam duabus eleuati alis, de terrenis mereamur esse cœlestes. Quo desiderio quisquis gratia Dei adiutus impletur, & de profectu suo non in se, sed in Domino gloriatur, hic legitimè honorat Paschale sacramentum, huius limina vastator angelus sanguine agni & signo Crucis prænotata, non intrat. Is plagas AEgyptias non pauescit, & ijsdem aquis hostes relinquit extinctos, quibus est ipse saluatus. Amplectamur itaque, dilectissimi, purificatis mentibus atque corporibus, salutis nostræ mirabile sacramentum: & ab omni fermento malitiæ veteris emundati, Pascha 1. cor. 5.
Domini cum digna obseruatione celebremus, vt regente nos Spiritu sancto, à charitate Christi nullis tentationibus separemur, qui in sanguine suo pacificans omnia, & in altitudinem paternæ gloriæ se recepit, & humilitatem sibi seruientium non

*tepore

reliquit,

reliquit, Cui est honor & gloria, in secula seculorum, Amen.

SERMO V. DE PASSIONE Domini, die Dominico.

Quòd necesse fuerit Christum esse Deum & hominem, & de pœnitentia Iudæ.

cA. I. CReator & Dominus omnium rerum Christus post inusitatum sacræ virginis partum, post adorata Magorũ confeſsione cunabula, & post multiplicem doctrinam cœlestis eloquij, & variarum curationum medelas, imperio verbi potentis effectas: dispensationem omnium sacramẽtorum omniumq; virtutum, salutifera paſsione consummat. Christianæ igitur spei, dilectiſsimi, vera ratio & principalis causa Crux Christi est, quæ licet Iudæis sit scandalum, gẽtibus autem stultitia: nobis tamen Dei virtus est, Deiq; sapientia. Vnde summum hoc & potentiſsimum diuinæ misericordiæ sacramentum, semper quidem in cordibus nostris cùm tota sui dignitate retinendum est: sed nunc viuaciorem animi sensum, & puriorem exigit mentis intuitum, quando nobis non solùm recursu tẽporis, sed etiam textu Euangelicæ lectionis, omne opus nostræ salutis ingeritur. Nihil ergo apud nos loci cogitationes habeant impiorum, nec integritatem sanæ intelligentiæ, aut Iudaica offensio, aut gentilis corrumpat irrisio: vt quod nõ solum pro nobis humiliter, sed etiam sublimiter gestum est, aut secundum hominem impoſsibile, aut secundum Deum videatur indignum. Vtrunque autem recipi, vtrunque conuenit credi: quia nemo hominum potest, nisi in vtroque saluari. Iustus enim & misericors Deus, non sic iniuria suæ volũtatis est vsus, vt ad reparationem nostram,

Crux christi vnica spes nostra 1.Cor.2.

oſtram, ſolam potẽtiam benignitatis exereret: ſed
uia conſequens fuerat, vt homo faciens peccatum,
eruus eſſet peccati: ſic medicina ægris, ſic reconci- *Ioan. 8.*
iatio reis, ſic redemptio eſt impenſa captiuis, vt cõ-
emnationis iuſtæ ſententia, iuſto liberatoris opere
olueretur. Nam ſi pro peccatoribus ſola ſe oppo-
eret deitas, nõ tam ratio diabolum vinceret, quàm
oteſtas. Et rurſum, ſi cauſam lapſorum ſola ageret
atura mortalium, non erueretur à conditione, quę
bera non eſſet à genere. Vnde oportuit in vnum
Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & diuinam
&humanam conuenire ſubſtantiam: vt mortalita-
i noſtræ per Verbum carnem factum, & origo no-
i hominis ſubueniret & paſsio. ¶Cùm igitur in *c A. 24.*
Chriſto Ieſu Iudæorum duritia, quæ ſunt diuina,
entilium cæcitas, quæ ſunt humana, contemnat:
lis aduerſus gloriam Domini calumniãtibus, iſtis
ontra humilitatem ſuperbientibus: nos Dei filiũ.
& in ſuis virtutibus, & in noſtris infirmitatibus a-
oramus: Nec erubeſcimus Crucem Chriſti, & in-
er contradicentium linguas, nec de morte ipſius,
ec de reſurrectione dubitamus, Quoniam quod
uperbos ad infidelitatem trahit, hoc nos ad fidem
irigit, & quod apud illos eſt materia confuſionis,
oc apud nos eſt cauſa pietatis. Admonitis igitur
iſcipulis Dominus, vt contra vim tentationis in-
tantis vigilanti oratione certarent, ipſe patri ſup-
licans, ait: Pater, ſi poſsibile eſt, tranſeat à me ca- *Matth. 26.*
ix iſte. Veruntamen non ſicut ego volo, ſed ſicut
u. Prima petitio infirmitatis eſt, ſecunda virtutis.
llud optauit ex noſtro, hoc elegit in proprio. Nec
nim æqualis patri filius, omnia eſſe poſsibilia Deo
eſciebat, aut ad ſuſcipiendum Crucem ſine ſua in
unc mundum deſcenderat voluntate, vt hanc di-

uersarum affectionum compugnantiam perturbatã quodammodo ratione pateretur. Sed vt suscipientis susceptæque naturæ esset manifesta distinctio, quod erat hominis, diuinam desiderauit potẽtiam, quód erat Dei, ad causam respexit humanã. Superiori igitur voluntati voluntas cessit inferior, & cito demonstratum est, quid posit à trepidante ora-
Rom.8. ri, & quid non debeat à medente cõcedi. Quia enim nos quid oremus, sicut oportet, nescimus, & vtile nobis est, ne fiat plerunque quod volumus, Deus iustus & bonus, quando ea quæ nocitura sunt, petuntur, negando miseretur. Voluntatis ergo nostræ correctionem, Dominus cùm trina oratione
Luc.22. firmasset, grauatis adhuc mœrore discipulis, Dormite iam, inquit, & requiescite. Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus. Ecce appropinquauit,
CA.3. qui me tradet. ¶Inter ipsa autem verba Domini, qui prædicti fuerant, irruerũt, & cum gladijs & fustibus comprehensura Christum turba confluxit, ducem sequens Iudam Iscariot: qui priuilegio perfidiæ obtinuerat in facinore principatum. Huic ne criminis causam aliqua præberet offensio, nulla est negata dignatio. Sed illius spiritu inflãmatus exarsit, cui ministerium spontè præbuit, & qualem habuit mentem, talem inuenit & præsidem. Meritò si-
Psal. 108. cut & propheta prædixerat, Oratio eius facta est in
Pœnitẽtia Iudæ. peccatum, quoniam consummato scelere, tam peruersa impij conuersio fuit, vt etiam pœnitendo peccaret. Admittit ergo in se filius Dei impias manus, & quod sæuientium furore agitur, patienti potestate compleuit. Hoc enim erat illud magnæ pietatis sacramentum, quòd Christus cõsectabatur iniurijs: quas si aperta potentia & manifesta virtute propel-

leret,

leret, diuina tantum exerceret, nõ humana curaret. In omnibus autem, quæ illa popularis & sacerdotalis insania cõtumeliosè & procaciter inferebat, nostræ diluebantur maculæ, nostræ expiabatur offensæ: quia natura, quæ in nobis victa semper fuerat atque captiua, in illo innocens patiebatur & libera, vt ad auferendum peccatum mundi, ille agnus se hostiam offerret, quẽ & omnibus corporalis substantia iungeret, & ab omnibus spiritalis origo discerneret. Hæc hodie, dilectissimi, auribus vestris insinuata sufficiant. Cætera in quartam Feriam differantur, auxiliante Domino orationibus vestris, qui præstare dignabitur, vt quod promittimus, impleamus, Amen.

SERMO VI. DE PASSIONE Domini, Feria quarta.

Quomodo Christus ductus sit ad Caipham, & de diruptione vestimentorum eius, & quomodo Christus ad se omnia traxerit.

SPonsionis nostræ memores, dilectissimi, sanctitati vestræ reddimus, quod debemus: adfuturam sperantes gratiam Dei, vt inde nobis proueniat deuotio, vnde est incitata promissio. Comprehensus Christus Dominus à turbis, quas principes sacerdotum & doctores legis armauerãt, vt impleret dispensatione, cohibet potestatem, & beatum Apostolum Petrum humana aduersum irruentes animositate commotum, gladio abstinere præcepit. Superfluum enim erat, vt qui nolebat præsidio angelicarum legionum iuuari, vellet se vnius discipuli oppositione defẽdi. Perpetrauerit licet ferox turba quod voluit, & de sceleris sui exultarit affectu: maior tamen cõprehensi virtus, quàm comprehendentium

CA. I.
Matth. 26.

 fuit.

fuit. Iudæorum enim cæcitas nihil obtinuit, nisi vt sua impietate se perderet: Christi verò patientia hoc egit, vt omnes sua passione saluaret.

CA. 2. Ibidem. ¶ Perducto autem Iesu ad Caypham principem sacerdotum, quo scribæ & omnes sacerdotalis ordo conuenerat, falsa aduersum Dominum testimonia quærebantur: sed inter incõditas & dissonas voces hoc Iesus mirabiliter elegerat, vt taceret. Cayphæ tamen dicenti, Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus filius Dei: ita veraci ac prouida autoritate respondit, vt ijsdem verbis, & infidelium conscientias cęderet, & credentium corda firmaret, ad omnem interrogationem eius referens, tu dixisti, addensq; quod sequitur: Veruntamẽ dico vobis, amodò videbitis filium hominis sedentem à dextris Dei, & venientem in nubibus cœli.

Caiphæ furor. Caiphas autem ad exaggerandam auditi sermonis inuidiam, scidit vestimenta sua: & nesciẽs quid hac significaret insania, sacerdotali se honore priuauit. Vbi est Caipha rationale pectoris tui? vbi continẽtiæ cingulum? vbi superhumerale virtutum? Mystico illo sacratoque amictu ipse te spolias, & proprijs manibus pontificalia indumenta discerpis, oblitus præcepti illius, quod legeras de principe sa-

Leuit. 21. cerdotum, De capite suo cidarin non deponet, & vestimenta sua non disrumpet. Tu verò, à quo iam alienabatur hæc dignitas, ipse tibi es executor opprobrij, & ad manifestandum finem veteris institu-

CA. 3. ti, pertinet eadem diruptio sacerdotij. ¶ Hinc iam, dilectissimi, inter multiplicatas illusiones nocte trãsacta, vinctum Iesum Pilato præsidi tradiderũt. Prĩcipes enim sacerdotum & seniores populi, hoc consilio rem gerebant, vt ab actione sceleris sui viderentur immunes, subtrahentes opera manuum,

& exerentes tela linguarum, nolentes interficere,& lamantes,Crucifige,crucifige. Quid hac specie re-igionis iniustius? quid hac clementiæ simulatione rudelius? Qua lege Iudæi,quod vobis non licet fa-ere,licet velle? qua ratione,quod corpora polluit, orda non lædit? Contaminari occisione eius me- *Matth.27.* uitis, cuius super vos & super filios vestros fundi anguinem postulastis. Si non totum facinus vestra mpietas peragit, permittite Præsidē iudicare quod entit. Sed vos etiam in ipsum graues atque violen-i in id eum declinare non sinitis,à quo ipsi menda-iter abstinetis. Peccauerit Pilatus faciendo quod oluit, in vestram tamen conscientiam confluit, uicquid furor vester extorsit. Talis etiam illic ve-ter obseruantia fuit,vbi precium,quod vobis Chri *Matth.27.* ti venditor reportauit, mitti in gazophylacium oluistis, cauentes scilicet, ne sacros loculos pecu-ia cruenta pollueret. Cuius cordis est ista simula-io? Sacerdotum conscientia capit, quod templi rca non recipit. Refutatur illius sanguinis taxatio, uius non timetur effusio. Quantislibet ita vos fal-aciæ circumtegatis vmbraculis, initum est cum raditore commercium, quo iustum sanguinem, si-ut non licuit comparari, ita debuit non effundi.

¶Seditiosis igitur clamoribus Iudæorum, seden- *CA. 4.* e Pilato in loco,cui nomen est Golgata, crucifigi- *Ibidem.* ur Christus. Per lignum, erigitur lapsus in ligno, & gustu fellis & aceti diluitur esca peccati. Meritò priusquam traderetur,dixerat Dominus, Cum ex- *Ioan.12.* ltatus fuero,omnia ad me traham, id est,totā cau- *Traxit ad* ām humani generis agam; & olim perditam in in- *se omnia* egrum reuocabo naturam. In me omnis infirmi- *christus in* ās abolebitur,in me omnis plaga sanabitur. Exal- *cruce.* atum autem Iesum ad se traxisse omnia, nō solùm

noſtræ ſubſtantiæ paſsione, ſed etiam totius mundi commutatione monſtratum eſt. Pendente enim in patibulo creatore, vniuerſa creatura congemuit, & crucis clauos omnia ſimul elementa ſenſerunt. Nihil ab illo ſupplicio liberum fuit. Hoc in communionem ſui & terram traxit & cœlum, hoc petras rupit, monumenta aperuit, inferna reſerauit, & denſarum horrore tenebrarum, radios ſolis abſcondit. Debebat hoc teſtimonium ſuo mundus autori, vt in occaſu conditoris ſui, vellent vniuerſa finiri. Sed patientia Dei ſeruat rebus atque temporibus ordinem ſuum, noſque in illum potius vocat affectum, vt eorum ſalutem petamus, quorum crimen

CA. 5. horremus. ¶Tanto igitur precio, tantò ſacramēto eruti de poteſtate tenebrarū, & ab antiquæ captiuitatis vinculis abſoluti: date operā, dilectiſsimi, vt integritatē mentium veſtrarum, nulla diabolus arte corrūpat. Quicquid nobis cōtra Chriſtianū fidem ingeritur, quicquid contra mandata Dei ſuadetur, de illius deceptionibus venit, qui nos innumeris dolis ab æterna vita conatur auertere, captādo quaſdā occaſiones infirmitatis humanæ, per quas incautas negligenteſq; animas, in laqueos iterum ſuæ mortis inducat. Omnes ergo per aquam & Spiritum ſanctum renati, recolant cui renunciauerint, & qua profeſsione iugum à ſe tyrannicæ dominationis excuſſerint: nec in ſecundis quiſquam nec in aduerſis

Ioan. 8. ad mortiferum diaboli currat auxilium. Ille enim mendax eſt ab initio, & in ſola viget arte fallendi:

Contra Mathematicos. vt humanam ignorantiam, falſæ ſcientiæ oſtentatione decipiat, ſitque eorum nunc malignus impulſor, quorum poſt futurus eſt improbus accuſator. Anni vitæ noſtræ & actionum temporalium qualitates, nec in natura elementorum, nec in ſtellarum

effecti-

effectibus, ſed in ſummi & veri Dei poteſtate conſiſtunt: cuius auxilium & miſericordiam, in omnibus quæ obtinere cupimus, implorare debemus. Sicut enim illo, quod abſit, offenſo, nihil eſt, quod nobis valeat ſuffragari: ita eodem propicio, nulla nobis nocebit aduerſitas. Quoniam ſi Deus pro nobis quis contra nos? qui filio ſuo proprio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donauit? Qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. Rom. 8.

SERMO VII. DE PASSIONE Domini, habitus die Dominico.

Cur Christus mori voluerit in feſto Paſchæ, & de traditione Iudæ, & oratione Christi.

SCio quidem, dilectiſsimi, Paſchale feſtum tam ſublimis eſſe myſterij: vt non ſolùm humilitatis meę tenuiſsimum ſenſum, ſed etiam magnorum ingeniorum ſuperet facultatem. Sed non ita mihi diuini operis conſideranda eſt magnitudo, vt vel diffidã vel erubeſcã de ſeruitute, quã debeo: cùm ſacramentum ſalutis humanæ non liceat tacere, etiam ſi nequeat explicari. Auxiliantibus autem orationibus veſtris, adfuturam credimus gratiam Dei, quæ inſpirationis ſuæ rore ſterilitatem noſtri cordis abſtergat: vt linguæ paſtoralis officio, quæ ſancti gregis auribus ſint vtilia, proferantur. Dicente enim Domino bonorũ omnium largitore, Aperi os tuũ, & ego adimplebo illud, audemus eidem verbis propheticis dicere, Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam. Incipientes igitur, dilectiſsimi, Euangelicam de paſsione Domini hiſtoriã retractare, diuino intelligimus diſpoſitum fuiſſe conſilio: vt ſacrilegi Iudæorum principes, & CA. 1. Pſal. 80. Pſal. 50.

Christus cur in paschate passus. impij sacerdotes, qui seuiendi in Christum occasiones sæpè quæsiuerant, nõ nisi in solennitate Paschali, exercendi furoris sui acciperent potestatem. Oportebat enim vt manifesto impleretur effectu, quę diu fuerant figurato promissa mysterio: vt ouem significatiuam ouis vera remoueret, & vt vno expleretur Sacrificio, variarum differẽtia victimarum. Nam omnia illa, quæ de immolatione agni diuinitus per Mosen fuerãt præstituta, Christum prophetarant, & Christi occisionem propriè nunciarant. *In Eucharistia veritas corporis christi.* Vt ergo vmbræ cederent corpori, & cessarent imagines sub præsentia veritatis, antiqua obseruantia nouo tollitur Sacramento, hostia in hostiam trãsit, sanguinem sanguis excludit, & legalis festiuitas dũ

c 4. 2. mutatur, impletur. ¶Vnde cùm scribas & seniores populi ad impietatis conciliũ Pontifices cõgregarent, omniumq; animos sacerdotum, cura admittendi in Iesum sceleris occupasset, ipsi se doctores legis lege priuarunt, & spontaneo defectu ritus sibi patrios abstulerunt. Incipiente enim festiuitate Paschali, qui ornare templum, mundare vasa, victimas prouidere, & legitimis purificationibus sacratiorẽ diligentiam adhibere debuerant: paricidalis odij furore concepto, ad vnum opus vacant, & in vnum facinus simili crudelitate coniurant. Quid assecuturi supplicio innocentiæ, condemnatione iustitiæ, nisi vt & nóua mysteria non apprehenderent, & antiqua violarent? Prouidentibus ergo principibus, ne in die festo tumultus oriretur, nõ deuotioni sed facinori studebatur, nec religioni seruiebat hæc cura, sed crimini. Diligentes enim pontifices & soliciti sacerdotes, seditiones turbarum fieri in præcipua solennitate metuebant, non vt populus non peccaret, sed ne Christus euaderet. At Iesus cõsilij sui cer-

tus, & in opere paternę dispositionis intrepidus, vetus testamentum consummabat, & nouum pascha condebat. Discumbentibus enim secum discipulis ad edendam mysticam cœnam, cùm in Caiphæ trio tractaretur, quomodo Christus posset occidi: ille corporis & sanguinis sui ordinans sacramentum, docebat qualis Deo hostia deberet offerri, nec ab hoc quidem mysterio traditore submoto, vt ostenderetur nulla iniuria exasperatus, qui in voluntaria erat impietate perstiturus. Ipse enim sibi fuit materia ruinæ & causa perfidiæ, sequens diabolum ducem, & nolens Christum habere rectorem. Dicens itaque Dominus: Amen dico vobis, quòd vnus vestrum me traditurus est, notā sibi traditoris ac proditoris conscientiam demonstrauit: non aspera nec aperta impium increpatione confundens, sed leni ac tacita admonitione conueniens, vt faciliùs corrigeret pœnitudo, quem nulla deformasset abiectio. Cur infelix Iuda, tanta benignitate non vteris? Ecce parcit ausibus tuis Dominus, & nulli te, nisi tibi indicat Christus, nec nomen tuū, nec persona detegitur, sed veritatis & misericordiæ verbo, cordis tui tantùm arcana tanguntur. Non apostolici ordinis honor, non sacramentorum tibi communio denegatur. Redi in integrum, & deposito furore resipisce. Clementia inuitat, salus pulsat, ad vitam vita te reuocat. Ecce immaculati & innocentes condiscipuli tui ad significationem facinoris expauescunt, & omnes sibi, non ædito impietatis authore, formidant. Contristati enim sunt, non de conscientiæ reatu, sed de humanæ mutabilitatis incerto, timentes ne minùs verum esset, quod in se quisque nouerat, quàm quod ipsa veritas præuidebat. Tu autem in hac trepidatione sanctorum abuteris Domini

Iudas quoque Christi corpus accepit.

Matth. 16.

Ibidem.

patientia, & abſcondi te tua credis audacia. Addis impudentiam ſceleri, nec ſigno euidétiore terreris. Cumque ſe à cibo alij, in quo iudiciũ Dominus poſuerat, continerent, tu manum non retrahis à paropſide, quia animam non auertis à crimine. Secu-
Ioan. 13. tum eſt itaque (dilectiſsimi) ſicut Ioannes Euangeliſta narrauit, vt cum traditori ſuo Dominus manifeſtiùs deſignando, panem porrexiſſet intinctum, totum Iudam diabolus occuparet, & quem malignis cogitationibus obligarat, iam ipſo impietatis opere poſsideret. Corpore enim tãtùm cũ cœnãtibus recumbebat, mente autem ſacerdotum inuidiam, teſtium falſitatem, & furorem imperitæ plebis armabat. Denique videns Dominus, cui flagitio Iudas
Ibidem. eſſet intentus, Quod facis, inquit, fac citiùs. Vox hæc non iubentis eſt, ſed ſinentis, nec trepidi, ſed parati, qui habens omnium temporum poteſtatem, oſtendit ſe motam non facere traditori, & ſic ad redemptionem mundi paternam exequi voluntatem, vt facinus, quod à perſequentibus parabatur, nec impelleret, nec timeret. Poſtquàm igitur Iudas perſuaſus a diabolo, diſceſsit à Chriſto, ſeq; à corpore apoſtolicæ vnitatis abſcidit, nullo Dominus pauore turbatus, ſed de ſola redimendorum ſalute ſolicitus, omne temporis ſpatium, quod à perſequentium vacabat incurſu, myſticis ſermonibus ſacrat-
Ioan. 17. tæque doctrinæ, ſicut Ioannis Euangelio declaratur, impendit, eleuans ad cœlum oculos, & pro vniuerſa Eccleſia ſupplicans patri, vt omnes quos dediſſet, daturusque eſſet filio pater, vnum fierent, &
Matth. 46. in gloria redemptoris indiuidui permanerent, adij-
Chriſtus vt à ſe calicẽ transferri petierit. ciens poſtremò illam orationem, qui ait: Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Vbi non exiſtimandum eſt, quòd Dominus Ieſus paſsionem & mortem,

mortem, cuius iam diſcipulis ſacramenta tradiderat, voluerit declinare, cum ipſe beatum apoſtolum Petrum, deuota fide & charitate feruentem, vti aduerſum perſecutores gladio vetet, dicens: Calicem quem dedit mihi pater, nō vis vt bibam illum? certumq; ſit, quod & Dominus ipſe teſtatus eſt dicens: Sic enim Deus dilexit mundum, vt filium ſuum daret vnigenitum, vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam: & quod de ipſo ait apoſtolus Paulus: Chriſtus non dilexit, & tradidit ſemetipſum pro nobis hoſtiam Deo in odorē ſuauitatis. In ſaluandis enim hominibus per crucem Chriſti, communis voluntas erat patris & filij, communeq; conſilium, nec vlla poterat ratione turbari, quod ante æterna ſecula, & miſericorditer erat diſpoſitum, & incommutabiliter præfinitum. Qui ergo verum totumque hominem adſumpſit, veros & corporis ſenſus & animi ſuſcepit effectus. Nec quia omnia in illo plena erant ſacramentis, plena miraculis, ideo aut falſis lachrymis fleuit, aut mendaci eſurit ſumpſit cibum, aut ſimulato ſopore dormiuit. In noſtra humilitate cōtemptus, in noſtra mœſtitudine contriſtatus, in noſtro eſt dolore crucifixus. Paſsionem enim mortalitatis noſtræ ob hoc virtus recepit, vt vinceret, quod Iſaias apertiſsimè prophetauit, dicens: Hic peccata noſtra portat, & pro nobis dolet, & nos putauimus illum eſſe in dolore & plaga & vexatione. Ipſe autem vulneratus eſt propter peccata noſtra, & infirmatus eſt propter facinora noſtra, & liuore eius ſanati ſumus. Cùm itaque (dilectiſsimi) Dei filius dicit: Pater ſi fieri poteſt, tranſeant à me calix iſte, noſtræ vtitur voce naturæ, & cauſam fragilitatis & trepidationis agit humanæ: vt in ijs quæ toleranda ſunt, & patientia robo-

Ibidem. Ioan. 3. Coloſ. 1. Pſal. 53.

roboretur, & formido pellatur. Deniq; cessans hoc ipsum petere excusato quodammodo nostræ infirmitatis metu, in quo nobis remanere non expedit, in alium affectum transit, & dicit: Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et iterum: Si nō potest, inquit, calix iste transire à me nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Hæc vox capitis, salus est totius corporis, hæc vox omnes fideles instruxit, omnes confessores accendit, omnes martyres coronauit. Nam quis mundi odia, quis tentationum turbines, quis posset persecutorum superare terrores, nisi Christus in omnibus patiens, patri diceret: Fiat voluntas tua? Discant igitur hanc vocem omnes Ecclesię filij, magno precio redempti, gratis iustificati: & cùm aduersitas violentiæ alicuius tentationis incubuerit, præsidio potentissimæ rationis vtantur, vt superato tremore formidinis, accipiant tolerātiam passionis. Hinc iam (dilectissimi) ad perstringendum ordinem dominicæ passionis sermo est dirigēdus, quem ne vos cumulo prolixitatis oneremus, in quartam sabbati, diuiso communi labore differamus. Aderit precantibus nobis gratia Dei, quæ mihi soluendi debiti tribuat facultatem, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Ea Christi vox: Fiat voluntas tua, quàm sit efficax.

SERMO VIII. DE PASSIONE Domini.

De peccato Pilati ac Iudæorum, mysterio quoque & gloria crucis, & de Simone Cyrenæo.

DEcursis (dilectissimi) sermone proximo ijs, quæ comprehensionem Domini præcesserūt, superest nunc, vt auxiliante Dei gratia, de ipso iam passionis ordine, sicut promisimus, disseramus. Nā cùm

cùm verbis sacræ orationis suæ Dominus declarasset, verissimè, sibi atque plenissimè & humanam & diuinam inesse naturam, ostendens vnde esset quod pati nollet, & vnde quod vellet, depulsa trepidatione infirmitatis, & confirmata magnanimitate virtutis, rediit in sententiam suæ dispositionis æternæ, & sæuienti diabolo per ministeria Iudæorum, formam serui nihil peccati habẽtis obiecit, vt per eum ageretur omnium causa, in quo solo erat omnium natura sine culpa. Irruerunt ergo in lumen verum filij tenebrarum, & vtentes faculis atque laternis, non euaserunt infidelitatis suæ noctem, quia non intellexerunt lucis authorem. Occupant paratum teneri, & trahunt volentem trahi: qui si vellet obniti, nihil quidem in iniuriã eius impiæ manus possent, sed mundi redemptio differretur, & nullũ saluaret illæsus, qui pro omnium salute erat moriturus. Sinens igitur inferri sibi, quicquid sacerdotum instinctu furor popularis audebat, ad Annam Caiphæ socerum, ac deinde ad Caipham ex Annæ trãsmissione perducitur, & post insanas calumniãtium voces, post commentitias subornatorum testium falsitates, ad examen Pilati Pontificum delegatione transfertur. Qui diuino iure neglecto, clamantes se Matth.19. regem non habere, nisi Cæsarem, tanquàm Romanis deuoti legibus, omne iudicium potestati * præsidis reseruassent, expetierunt executorem magis *Cæsaris sæuitiæ, quàm arbitrium causæ. Offerebant enim Iesum duris nexibus vinctum, colaphis & alapis frequentibus cæsum, sputis oblitum, clamoribus prædamnatum: vt inter tot præiudicia, quem omnes vellent perire, non auderet Pilatus absoluere. Denique nec in accusato eum reperisse culpam, nec in sententia sua tenuisse constantiam docet ipsa cognitio:

gnitio: in qua iudex, quem innocentem pronunciat, damnat, addicens iniquo populo sanguinē iusti, à quo abstinendum sibi, & intellectu proprio senserat, & somnio vxoris nouerat. Nec purgant contaminatum animū manus lotæ, nec in aspersis aqua digitis expiatur, quod famulante impia mente committitur. Excessit quidem Pilati culpam facinus Iudæorum, qui illum nomine Cæsaris territum, & inuidiosis vocibus increpatum, ad effectum sui sceleris impulerunt: sed nec ipse euasit reatum, qui cooperatus seditiosis, reliquit iudicium proprium, & in crimen transiuit alienum. Quòd ergo Pilatus (dilectissimi) implacabilis populi victus insania, multis Iesum dehonestari ludibrijs, & immodicis vexari permisit iniurijs, quodque eum flagellis cæsum, spinis coronatum, & amictu irrisoriæ vestis indutum, persequentium ostētauit aspectui, mitigandos proculdubiò inimicorum animos existimauit, vt exaturatis inuidiæ odijs, non vltrà iam crederent persequendum, quem tot modis intuebantur afflictum. Sed cum inardesceret ira clamantium, vt Barabbam indulgentia relaxaret, & Iesum crucis pœna susciperet, cùm consono fremitu diceretur à turbis: Sanguis eius super nos & super filios nostros, obtinuerunt iniqui in damnationem suam, quod pertinaciter exigebant: quorum dentes, sicut Propheta attestatus est, arma erant & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus. Frustrà enim à crucifigendo maiestatis Domino manus proprias continebant, in quem letalia vocum spicula, & venenata verborum tela iaciebant. Vobis, vobis, falsi Iudæi & sacrilegi principes populi, totum facinoris istius pondus incumbit, & licet immanitas sceleris & præsidem obligarit & milites, omnis tamen facti summa vos arguit:

Pilati scelus & iudicium. *Matth. 27.* *Psal. 59.*

arguit: & quicquid in ſupplicio Chriſti, vel Pilati peccauit iudicium, vel cohortis obſequium, hoc vos facit humani generis odio digniores: quia veſtri furoris impulſu, nec illis innocentes eſſe licuit, quibus iniquitas veſtra non placuit. Traditus itaq; Dominus ſæuientium voluntati, ad irriſionem regiæ dignitatis, ſupplicij ſui iuſſus eſt eſſe geſtator, vt impleretur quod Iſaias propheta præuiderat, dicēs: Ecce natus eſt puer, & datus eſt nobis filius, cuius imperium ſuper humeros eius. Cùm ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in ſceptrum ſibi conuerteret poteaſtis, erat quidem hoc apud impiorũ oculos grande ludibrium, ſed manifeſtabatur fidelibus grande myſterium: quia glorioſiſsimus diaboli victor, & inimicarum virtutum potentiſsimus debellator, pulchra ſpecie, triumphi ſui portabat trophæum, & inuictæ patientiæ humeris lignum ſalutis adorandũ regnis omnibus inferebat, tanquam & tunc ipſa operis ſui imagine omnes imitatores ſuos confirmaret, & diceret: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. Euntibus autem cum Ieſu turbis ad locum pœnæ, Simō quidam Cyrenæus inuentus eſt, in quem lignũ crucis transfertur à Domino, vt etiam tali facto præſignaretur gentium fides, quibus crux Chriſti non confuſio erat futura, ſed gloria. Non ergo fortuitũ, ſed figuratum & myſticum fuit, vt Iudæis in Chriſtum ſæuientibus, ad compatiendum ei peregrinus occurreret, dicente Apoſtolo: Si compatimur, & conregnabimus: vt ſacratiſsimo ſaluatoris opprobrio, non Hebræus quiſquam nec Iſraelita, ſed alienigena ſubderetur. Per hanc enim tranſlatorem, à circunciſione ad prępatium, à filijs carnalibus filios ſpiritales, immaculati agni propitiatio, & omnium ſacra-

Iudæorum ſcelus.
Iſaias 9.
Crucis myſterium.
Matth. 10.
Matth. 27.
Simonis Cyrenæis myſterium.
Rom. 8.

sacramentorum plenitudo transibat. Siquidem pa-
1. Cor. 5. scha nostrum, vt ait Apostolus, immolatus est Chri
stus, qui se nouum & verum reconciliationis sacri-
Hebr. 13. ficium offerens patri, non in templo, cuius iam erat
finita reuerentia, nec intra septa ciuitatis, ob me-
ritum sui sceleris diruendæ, sed foris & extra castra
crucifixus est, vt veterum victimarum cessante my-
sterio, noua hostia nouo imponeretur altari: &
crux Christi, non templi esset ara, sed mundi. Exal-
tato igitur (dilectissimi) per crucem Christo, non
illa tantum species aspectui mentis occurrat, quæ
Deut. 28. fuit in oculis impiorum, quibus per Mosen dictum
est: Et erit pendens vita tua ante oculos tuos, & ti-
mebis die ac nocte, & non crede vitæ tuæ. Isti enim
nihil in crucifixo Domino præter facinus suum co-
gitare potuerunt, habentes timorem, non quo fides
vera iustificatur, sed quo consciētia iniqua torque-
tur. Noster verò intellectus, quem spiritus veritas
illuminat, gloriam crucis cœlo terraque radiantem
puro ac libero corde suscipiat, & interiore acie vi-
deat, quale sit, quod Dominus cùm de passionis suę
Ioan. 17. loqueretur instantia, dixit: Venit hora, vt clarifice-
Ioan. 12. tur filius hominis. Et infrà: Nunc, inquit, turbata
est anima mea, & quid dicam? Pater, salua me ex
hac hora. Sed propterea veni in hanc horam. Pa-
ter, clarifica filium tuum. Et cùm vox patris venis-
set è cœlo, dicens: Et clarificaui, & iterum clarifica-
bo: respondens Iesus circunstantibus, dixit: Non
propter me vox hæc facta est, sed propter vos. Nūc
iudicium mundi est, nunc princeps huius mūdi eij-
cietur foras. Et ego si exaltatus fuero à terra, omnia
Christus crucifixus vt omnia ad se traxerit. traham ad meipsum. O admirabilis potētia crucis.
O ineffabilis gloria passionis, in qua & tribunal
Domini, & iudicium mūdi, & potestas est crucifixi.

Traxisti

Traxisti enim Domine omnia ad te, & cùm expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confidæ maiestatis tuæ sensum totus mundus accepit. Traxisti Domine omnia ad te, cum in execrationem Iudaici sceleris, vnam protulerunt omnia elementa sentẽtiam, cùm obscuratis luminaribus cœli, & cõuerso in noctem die, terra quoq; motibus quateretur insolitis, vniuersaq; creatura impiorum se vsui negaret. Traxisti Domine omnia ad te, quoniam scisso templi velo, sancta sanctorum ab indignis pontificibus recesserunt, vt figura in veritatem, prophetia in manifestationem, & lex in Euangelium verteretur. Traxisti Domine omnia ad te, vt quod in vno Iudææ templo obũbratis significationibus tegebatur, pleno apertóq; sacramento, vniuersarum vbiq; nationum deuotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior seniorum, & sacratior est vnctio sacerdotum: quia crux tua omnium fons benedictionum, omnium est causa gratiarum, per quam credentibus datur virtus de infirmitate, gloria de opprobrio, vita de morte. Nunc etiam carnalium sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum, vna corporis & sanguinis tui impleт oblatio, quoniam tu es verus agnus Dei, qui tollis peccata mundi, & ita in te vniuersa perficis mysteria, vt sicut vnum est pro omni victima sacrificium, ita vnum de omni gente sit regnum. Confiteamur igitur (dilectissimi) quod beatus magister gentium Paulus apostolus gloriosa voce confessus est, dicẽs: Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Hinc enim mirabilior est erga nos misericordia Dei, quòd non pro iustis neq; pro

Esaie 65. *Rom. 10.* *Crux Christi quanta efficacia.* *Ioan. 1.* *1. Tim. 2.* *Ibidem.*

Rom.5. ſanctis, ſed pro iniquis & impijs Chriſtus mortuus eſt,& cùm mortis aculeum recipere non poſſet natura deitatis, ſuſcepit tamē naſcēdo ex nobis,quòd poſſet offerre pro nobis. Olim enim morti noſtræ
Osee13. mortis ſuæ potentiam minabatur, dicens per Osee Prophetam: O mors, ero mors tua,& ero morſus tuus inferne. Leges enim inferni moriendo ſubijt, ſed reſurgendo diſſoluit,& ita perpetuitatem mortis incidit, vt eam de æterna faceret temporalem. Sicut enim in Adā omnes moriuntur,ita & inChriſto omnes viuificabuntur. Fiat itaq; (dilectiſsimi)
1.Cor.15. quod Apoſtolus Paulus ait: vt qui viuunt,iam non
2.Cor.5. ſibi viuant, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt & reſurrexit. Et quia vetera tranſierunt, & facta ſunt omnia noua, nemo in carnalis vitæ vetuſtate remaneat,ſed omnes de die in diē proficiēdo,per pietatis augmenta renouentur. Quantumlibet enim quiſq; iuſtificatus ſit,habet tamē,dum in hac vita eſt, quo probatior eſſe poſsit & melior. Qui autem nō proficit,deficit, & qui nihil acquirit, non nihil perdit. Currendum enim nobis eſt fidei greſsibus, miſericordiæ operibus, amore iuſtitiæ, vt diem redemp-
1.Cor.5. tionis noſtræ ſpiritaliter celebrantes, non in fermento veteris malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis, reſurrectionis Chriſti mereamur eſſe participes,qui cum patre & Spiritu ſancto, viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO IX. DE PASSIONE Domini.

Paßio Chriſti varijs prophetarum oraculis & figuris prædicta, & de diaboli ruina, ac auaritiæ morbo, Petrique negatione.

SAcramentum (dilectiſsimi) dominicæ paſsionis in ſalutem generis humani,ante tempora ęterna diſpo-

diſpoſitum, & per multas ſignificationes omnibus retrò ſeculis nunciatum, nō adhuc expectamus manifeſtandum, ſed iam adoramus impletum, concurrentibus ad eruditionem noſtram & nouis teſtimonijs & antiquis, dum quod prophetica cecinit tuba, Euangelica pandit hiſtoria, & ſicut ſcriptum eſt: *Pſal. 42.* Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarū tuarum. Quoniam ad enarrādum gloriam gratiæ Dei, paribus ſibi vocibus vtriuſque teſtamenti altitudo reſpondet: & quod erat ſub velamine figurarum profundum, fit reuelata luce perſpicuum. Si enim inter illa miracula ſaluatoris, quæ ſub populorum gerebantur aſpectu, pauci veritatis præſentiam ſentiebant, ipſiq; diſcipuli voluntaria Domini paſsione turbati, nō euaſerunt ſcandalum crucis ſine tentatione formidinis, vnde fides noſtra intelligētiam ſumeret, vnde conſtantia robur acciperet, niſi quæ facta cognoſcimus prædicta legeremus? Peracto igitur (dilectiſsimi) ſaluatoris triūpho, & conſummatis diſpēſationibus, quas omnia veteris teſtamēti eloquia nunciarūt, lugeat carnalis Iudęus, ſed ſpiritalis gaudeat Chriſtianus, & feſtiuitas quæ illis cō uerſa eſt in noctē, nobis coruſcet in lucē, quoniam crux Chriſti eadē eſt & credentiū gloria, & nō credentiū pœna. Quanuis enim perſequentiū furor nihil aliud in Dominū maieſtatis operatus eſt, quàm atrocē crudelitatē & immitē ſuppliciū: redēptis tamen hac Domini paſsione, verior iuſtiorq; lætandi eſt ratio, quàm dolendi. Fuerit tunc diſcipulorum excuſabilis pauor, nec diffidentiæ culpam apoſtolicus mœror inciderit, quando concurrentibus ad vnum ſcelus Iudæis Iudæorumque principibus, ſuperbus taurorum pinguium tumor & proterua vitulorum petulantia ſæuiebat, quando ſub oculis *Pauor diſcipulorum excuſabilis*

ouium, pastoris iusti sanguinem fremētium bestiarum rabies expetebat, quando denique etiam ipse qui pati venerat, de nostræ naturæ communione dicebat: Tristis est anima mea vsq; ad mortem. Nunc autem postquam susceptione infirmitatis potentia est clarificata virtutis, nulla fidelium mœstitudine paschalis est obscuranda solennitas, nec cum tristitia nobis gestorum ordo recolēdus est, cùm ita Dominus vsus sit malitia Iudæorum, vt de intentione facinoris, voluntas sit impleta miserentis. Si autem in exitu Israel de AEgypto, agni sanguinis fuit restitutio libertatis, & sacratissima est facta festiuitas, quæ per hostiam pecudis, iram auerteret vastatoris: quanta populis Christianis concipienda sunt gaudia, pro quibus omnipotens pater filio suo vnigenito non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, vt in occisione Christi, pascha esset verū & singulare sacrificium, quo non ex dominatione Pharaonis vnus populus, sed ex diaboli captiuate, totus mundus eruitur? Hoc igitur illud est (dilectissimi) sacramentum, cui ab initio omnis sunt famulata mysteria. Nunc sanguis iusti Abel, mortē summi pastori eloquitur, & in patricidio Iudæorum, Cain interfector fratris agnoscitur. Nūc diluuium & Noë arca manifestat, quid sit renouationis in baptismo, & quid sit salutis ligno. Nunc Abraham gentium pater promissos acquirit hæredes, & in semine eius, non germen carnis, sed fidei propago benedicitur. Nunc ad prænunciatum festis omnibus festum, sacer nouorum mensis * enituit, vt in quo accepit mundus exordium, in eodem haberet Christiana creatura principium. Quamuis igitur furentes Iudæi fecerunt in Dominum Iesum quæcunque voluerint, & suscepti hominis veritatē nullis eorū

Matth. 26.

Rom. 8.

Genes. 4.
Genes. 6. & 7.
Genes. 22.
Rom. 8.

* emicuit

Mundus quo tempore ortus.

ausibus

ausibus potestas diuina subtraxerit: patiẽtia tamen Domini, consilij sui munus impleuit, & pertinacia sacrilegæ crudelitatis profecit operi saluatoris, quod non Scribæ, non Pharisæi, nec summi intellexere põtifices. Si enim cognouissent, nunquam gloriæ Dominum crucifixissent. Nec itaq; ipse diabolus intellexit, quod sæuiẽdo in Christum, suum destrueret principatum: qui antiquæ fraudis iura non perderet, si se à Domini sanguine contineret. Sed malitia nocendi auidus, dum irruit, ruit, dum capit, captus est, dum persequitur mortalem, incidit in saluatorem. Inuenit sanè in illo molimine, imprudentis audaciæ dignum cooperatorem, dignumque consortem: cùm impius Iudas maluit minister esse diaboli quàm Apostolus Christi, quem non timoris perturbatione deseruit, se pecuniæ cupiditate distraxit. Videte (dilectissimi) & prudenter inspicite, quæ germina, & quales fructus de auaritiæ stirpe nascantur, quàm meritò Apostolus radicem omnium malorum esse definiuit: quia nullum peccatum sine cupiditate committitur, & omnis appetitus illicitus, istius auiditatis est morbus. Amori pecuniæ, vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit, nullumque est in illo corde iustitiæ vestigium, in quo sibi auaritia fecit habitaculum. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum sitit lucrum, peruenit ad laqueum, & tam stultè impius fuit, vt triginta argenteis & dominum venderet & magistrum. Cùm autem se ad excipiendum iniquitatis iudicium, Dei filius præbuisset, beatus Apostolus Petrus, cuius fides ea deuotione feruebat, vt & Domino compati paratus esset & commori, ancilla sacerdotis calumniante perterritus, ex infirmitate periculum negationis incurrit:

1. Cor. 2.

Auaritia quàm perniciosa.

1. Tim. 6.

Petri negatio.

currit: ob hoc, sicut apparet, hæsitare permissus, vt in Ecclesiæ principe remedium pœnitentiæ conderetur, & nemo auderet de sua virtute cōfidere, quādo mutabilitatis periculum nec B. Petrus potuisset euadere. Dominus autem Iesus, qui intra pontificale consilium solo corpore tenebatur, trepidationem discipuli foris positi, diuino vidit intuitu, & pauentis animum mox vt respexit, erexit, & in fletus pœnitudinis incitauit. Fœlices sanctæ apostole lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutē sacri habuere baptismatis. Adfuit enim dextera Domini Iesu Christi, quæ labētem te, priusquàm deijceris, exciperet, & firmitatem standi in ipso cadendi periculo recepisti. Vidit in te Dominus non fidem fictam, non dilectionem auersam, sed cōstantiam fuisse turbatam. Abundauit fletus, vbi non defecit, affectus, & fons charitatis lauit verba formidinis, nec tardatum est remedium abolitionis, vbi non fuit iudicium voluntatis. Citò igitur in soliditatem suam redijt petra, tantam recipiens fortitudinem, vt quod in Christi expauerat passione, in suo pòst supplicio non timeret, Amen.

Petrus lacrymis expiat culpā negationis.

SERMO X. DE PASSIONE Domini.

Quòd Christus falsò fit accusatus, quòd se regem fecerit, & de compaßione mulierum, ac ruina diaboli.

CA. I.

CVm multis modis, dilectißimi, Iudaica impietas laboraret, vt occasionem aliquam perpetrandi in Dominū Iesum sceleris inueniret: & mendacia, quæ falsi testes iniustis sacerdotibus famulando protulerant, nihil quod morte dignum esset, adferrent: hoc quasi insuperabile repererunt, vt Dominum mundi affectati regni inuidia perurgerent.

Cumq;

Cumq; Pilatus Iesum, quem frustra videbat argui, vellet absolui: calumniosè & minaciter conclamarũt, Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: Omnis enim qui se regem facit, contradicit Cæsari, stultam insimulationem imprudenter Pilate timuisti. Sed formidabile fuerit nomen regium, vt pro imperio Cæsaris opprimi debuerit nouæ molitio potestatis: si dominandi consilium tyrannicus tibi prodidit apparatus, si prouisio armorum, si congregatio diuitiarum, si præsidia detecta sunt militum. Quid eum grauari sinis de affectata potentia, cuius specialis fuit de humilitate doctrina? Romanis legibus non contradixit, censum subijt, didrachma soluit, vectigalia non inhibuit, quæ Dei sunt Deo, & quæ sunt Cæsaris, Cæsari reddenda constituit: Paupertatem elegit, obedientiã suasit, mansuetudinem prædicauit, hoc est verè non impugnare Cæsarem, sed iuuare. ¶ Veruntamen ne in totum inanis videatur Iudæorum obiectio, discute diligentius Præses, quid de Domini Iesu operibus notum sit, quid de potestate compertum. Cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum, mutis donauit eloquium: Febres abegit, dolores resoluit, dæmonia eiecit, mortuos viuificauit, mari & ventis, vt quiescerent imperauit. Magnum prorsus regem ista demonstrant, qui non humana excellit potentia, sed virtute diuina. Hanc ergo Iudæi obijciant potestatem, commutent actionem suam, & hoc proferant ore, quod tenent corde. Quare de terrenis calumniantur, qui cœlestia persequuntur? Quamuis ergo Pilatus onerosum sibi inuidiosumq; sentiret, quod eũ Iudæi de neglectu amicitiæ Cæsaris impetebant, aliquandiu tamẽ furorẽ ipsorum mitigare conatus est: & ideo Dominum Iesum diuersis contumelijs

Ioan. 19.
Luca 2.
Matth. 17.
Matth. 22.
C A. 2.
Matth. 8.

affici aut permisit, aut iussit, vt satiata iniquitas de innocentis iniurijs, vlterius non sæuiret. Sed pertinax malitia proprijs crescebat augmētis, & in quem obtinuerat ius illusionis, exigebat & mortis. Vnde cùm & summi sacerdotes & principes Iudæorum, omnisque multitudo crebris vocibus acclamarent, Crucifige, Crucifige, tradidit Iesum persequentium volūtati, Barabba illis latrone dimisso, vt qui in die festo autorem interficiebāt vitæ, impunitas eis præstaretur homicidæ.

CA. 3. Eunte itaq;, dilectissimi, ad locum clarificationis suæ Domino, & misericordia ab impiorum tabernaculis exeunte, vt adimpleretur, quod scriptum est, Longè est à peccatoribus salus, sequebatur eum multitudo populi, & mulierū plangentium & lamentantium eum. Solet enim sexus infirmi[illegible], etiam pro ijs, qui morte sunt digni, in lachrymas commoueri, & damnatorum exitus, pro naturæ commmunis consideratione misereri. Sed iustum sibi planctum Dominus Iesus dedignatur impendi, quia non decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriam. Denique conuersus ad eas: Filiæ, inquit, Hierusalem nolite flere super me, sed super vosmetipsas, & super filios vestros flete. Quia venient dies, in quibus dicent: Beatæ steriles & vētres, qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Vbi est tristitia crucifigēdi? Vbi formido morituri? Non terret passuri animum hora supplicij, & docens nullam pro se flendi esse rationem, indicit pœnitentiam, denunciando vindictam. Non est, inquit, quod dolere in me Hierusalem filiæ debeatis, pro vobis plangite, & pro vestris filijs eiulate. Super illos fundantur isti ploratus, quos tales viscera vestra pepererunt. Lugendum planè vobis est, non de salute credentium, sed de impietate & temeritate pereun-

Psalm. 118.
Lucæ 22.
Mulieres Christo compassæ.

Christus cur noluerit se plangi à mulieribus.

pereuntium. Ego crucem volens patior, & mortem in me, quam sum perempturus, admitto. Nolite flere pro mundi redemptione morientem, quem in maiestate patris videbitis iudicantem. ¶ Exaltatus autem Christus Iesus in ligno, retorsit mortem in mortis autorem, & omnes principatus aduersasque virtutes, per obiectionem passibilis carnis elisit, admittens in se antiqui hostis audaciam, qui in obnoxiam sibi sæuiēdo naturam, etiam ibi exactor ausus est esse debiti, vbi nullum potuit vestigium inuenire peccati. Euacuatum est igitur illud generale venditionis nostræ & letale chirographum, & pactum captiuitatis in ius transijt redemptoris. Claui illi, qui manus Domini pedesque transfoderant, perpetuis diabolum fixere vulneribus, & sanctorum pœna membrorum, inimicarum fuit interfectio potestatum: sic suam Christo consummante victoriam, vt in ipso & cum ipso omnes qui in eum crederent, triumpharent. ¶ Cùm ergo Dominus crucifixi corporis eleuatione sublimis, reconciliationē mundi exequeretur in quadā arce supplicij, latronemq; conuersum ad paradisi vocaret habitaculum, vos principes Iudæorum, legisq; doctores, nec cōscientiæ impietate compuncti, nec affectu sceleris mitigati, fixuris clauorum addebatis tela linguarum, dicentes: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluū facere. Si rex Israël est, descendat de cruce, & credimus ei. Sed his vocibus vestris stultis atq; blasphemis reddunt omnia elementa responsum, & vnam in vos sententiam ferunt, cœlum, terra, sol, syderaque, indignos vos suo ministerio protestātes terribili motu, insolitoque defectu, tenebras mundo vestræ cæcitatis ostendunt. ¶ Quòd si ad arguendum vos, nec cœlestia, nec inferna sufficiunt, & cru-

CA. 4.

Diabolus in cruce victus.

CA. 5.

Matth. 27.

cem Christi magis potuerunt petræ atque monumenta quàm corda vestra sentire, saltē quod in templo actum est, scienter aduertite. Velum, cuius obiectu includebantur sancta sanctorum, à summo vsque ad ima diruptum est, & sacrū illud mysticumq; secretum, quod solus summus pontifex iussus fuerat intrare, reseratum est, vt nihil iam esset discretionis, vbi nihil resederat sanctitatis. Repudiatos itaque vos debuistis agnoscere, & omne ius sacerdotij perdidisse, quia verum erat, quod veritas vobis dixerat: Si crederitis Mosi, crederetis & mihi. Meritò ergo vos testamentum vtrunq; condemnat, & gratia vacuatos & lege priuatos, qui ideo resistitis nouis, quia non credidistis antiquis. Nos autem, dilectissimi, qui ab ignorantiæ tenebris liberati, fidei lumen accepimus, & in noui testamenti hæreditatem per electionem adoptionis intrauimus: in festiuitate, quā carnalis Israël perdidit, gaudeamus, quoniam Pascha nostrum immolatus est Christus, per cuius ineffabilem gratiam, omnium charismatum benedictione ditamur, & ita in nouitatē à vetustate transferimur, vt non solùm paradisi restituamur habitaculo, sed etiam regni cœlestis gloriæ præparemur, adiuuante Domino nostro Iesu Christo, Qui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Ibidem. *Velum templi scissum quid significet.* *Ioan. 5.* *1. Cor. 5.*

SERMO XI. DE PASSIONE Domini, Dominico die habitus.

De confeßione Petri, & gemina Christi natura, déque occultato dæmonibus incarnationis mysterio, atque Iudæ desperatione.

CA. I. Desiderata nobis, dilectissimi, & vniuerso optabilis mūdo adest festiuitas Dominicæ passionis,

nis, quæ nos inter exultationes spiritalium gaudiorum silere non patitur: quia etsi difficile est de eadem solennitate sæpius dignè apteq; differere, non est tamen liberũ sacerdoti, in tanto diuinæ misericordiæ sacramento, fidelibus populis subtrahere sermonis officium: cum ipsa materia, ex eo quod est ineffabilis, fandi tribuat facultatem: nec possit deficere quod dicatur, dum nunquam potest satis esse, quod dicitur. Succumbat ergo humana infirmitas gloriæ Dei, & in explicandis operibus misericordiæ eius, imparē se semper inueniat. Laboremus sensu, hæreamus ingenio, deficiamus eloquio: bonum est, vt nobis parum sit, quod etiam rectè de Domini maiestate sentimus. Dicēte enim Propheta, Quærite Dominũ & confirmamini, quærite faciem eius semper: nemini prçsumendũ est, quod totũ quod quærit inuenerit: ne desinat propinquare, qui cessarit accedere. Quid autem inter omnia opera Dei, in quibus humanæ admirationis fatigatur intentio, ita contemplationē mentis nostræ & oblectat & superat: sicut passio Saluatoris? De cuius omnipotentia, quæ ei cũ patre vnius & æqualis essentiæ est, quoties, vt possumus, cogitamus, mirabilior nobis fit in Deo humilitas, quā potestas: & difficilius capitur diuinæ maiestatis exinanitio, quàm seruilis formæ in summa prouectio. Sed multũ nos ad intellectum iuuat, quod licet aliud sit creator, aliud creatura, aliud deitas inuiolabilis, aliud caro passibilis: in vnā tamen personā cōcurrat proprietas vtriusq; substantiæ, vt siue in infirmitatibus, siue in virtutibus, eiusdē sit contumelia, cuius & gloria. ¶Hac fidei regula, dilectissimi, quàm in ipso exordio Symboli per authoritatem Apostolicæ institutionis accepimus, Dominum nostrum Iesum Christum,

Psal. 104.

Passionis Christi contemplatio quid præstet.

CA. 2. *Symbolum*

Christum, quem filiũ Dei patris omnipotentis vnicum dicimus: eundem quoq; de Spiritu sancto natum ex Maria virgine confitemur. Nec ab eiusdem maiestate discedimus, cum ipsum crucifixum & mortuum, & die tertia credimus suscitatũ. Omnia enim quæ Dei sunt, & quæ hominis, simul & humanitas & deitas expleuit: vt dum passibili impassibilis inest, nec virtus infirmitate affici, nec infirmitas posit virtute superari. Meritò beatus Petrus Apostolus in huius vnitatis confessione laudatus est: qui cùm Dominus quid de ipso intelligerent discipuli, scrutaretur, omnium celerrimè ora præueniẽs: Tu es, inquit, Christus filius Dei viui. Quod vtiq; non reuelante vidit carne nec sanguine, quorũ obiectu interiores oculi poterãt impediri: sed ipso Spiritu patris in corde operante credentis, vt ad regimen totius Ecclesiæ præparatus, primùm disceret, quod doceret, & pro soliditate fidei, quam erat

Matth.16. prædicaturus, audiret: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Christianæ igitur fidei fortitudo, quæ portas mortis super inexpugnabilem petram ædificata, non metuit, vnum Dominum Iesum Christum, & verum Deum & verum hominem confitetur: eundem credens filium virginis, qui autor est matris: eundem natum in fine seculorum, qui creator est temporum: eundem Dominum omnium virtutum, & vnum de stirpe mortalium: eundem peccati nescium, & in similitudinẽ carnis peccati, pro peccatoribus immolatum.

CA. 3. *Incarnationis mysterium diabolo occultatum.*

¶ Qui vt humanum genus vinculis mortiferæ præuaricationis absolueret: & sæuiẽti diabolo potentiã suæ maiestatis occuluit, & infirmitatẽ nostræ humilitatis obiecit. Si enim crudelis & superbus inimicus,

inimicus, consilium misericordiæ Dei nosse potuisset, Iudæorum animos mansuetudine potuis temperare, quàm iniustis odijs studuisset accendere: ne omnium captiuorũ amitteret seruitutem, dũ nihil sibi debentis persequitur libertatem. Fefellit ergo illum malignitas sua: intulit supplicium filio Dei, quod cunctis filijs hominum in remedium verteretur: Fudit Sanguinem iustum, qui reconciliando mundo, & Precium esset & Poculum. Suscepit Dominus, quod secundum propositum suæ voluntatis elegit. Admisit in se impias manus furentium: quæ dum proprio incumbunt sceleri, famulatæ sunt redemptori. Cuius etiam circa interfectores suos tãta erat pietatis affecto, vt de cruce supplicans patri, non se vindicari, sed illis postularet ignosci, dicens: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. De *Luca 23.*
cuius vtique orationis potentia fuit, vt prædicatio Petri Apostoli, ex ijs, qui dixerunt, Sanguis illius *Matth. 27.*
super nos & super filios nostros, multorum ad pœ- *Act. 2.*
nitẽtiam corda cõuerteret, & vno die baptizaretur tria ferè milia Iudæorum: fieretq; omniũ cor vnum *Act. 4.*
& anima vna, paratorum iam pro eo mori, quem poposcerant crucifigi. ¶ Ad hanc indulgentiam *ca. 4.*
traditor Iudas peruenire non potuit: quoniam per- *Iudæ de-*
ditionis filius, cui diabolus stabat à dextris, prius in *speratio.*
desperationem transijt, quàm sacramẽtum Christus *Psal. 108.*
generalis redemptionis impleret. Nam mortuo pro omnibus impiis Domino, potuisset etiam fortè hic consequi remedium: si non festinasset ad laqueum. Sed maligno cordi, nunc furtis fraudium dedito, nunc parricidalibus cõmercijs occupato, nihil vnquam documentorum misericordiæ Saluatoris insederat, nec pijs acceperat auribus Domini verba *Matth. 9.*
dicentis; Non veni vocare iusto, sed peccatores. Et, *Luca 19.*

Filius

Filius hominis venit quærere & saluare, quod perierat. Nec intellexerat clementiã Christi, qui non solùm corporeis infirmitatibus medebatur, sed etiam vulnera debiliũ curabat animarum, dicens paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua: Dicẽs & oblatę sibi adulteræ: Nec ego te condẽnabo, vade & amplius noli peccare: vt per omnia opera sua ostenderet, in illo aduentu suo, Saluatorem mundi se venisse, nõ iudicem. A quo intellectu alienatus impius traditor, insurrexit in semetipsum, non iudicio pœnitentis, sed furore pereuntis, vt qui vitæ autorẽ interfectoribus vendidisset: in augmentũ damnationis suæ, etiam moriendo peccaret. ¶ Quod ergo falsi testes, quod cruenti principes, quod impij sacerdotes, in Domini Iesu Christi mysterio, ignauia præsidis & famulatu imperitæ cohortis egerũt: & detestandum vniuersis seculis, & amplectendum fuit. Crux enim Domini, sicut in Iudæorũ erat mente crudelis, ita est in crucifixi virtute mirabilis. Furit in vnum populus, & miseretur omnium Christus. Quod sæuitia infertur, potestate suscipitur: vt licentia facinoris, æternæ opus impleat voluntatis. Vnde omnis ordo rerũ gestarum, quem plenissimè Euangelica narratio percurrit, ita fidelium est accipiendus auditu: vt salua fide actionũ, quæ tempore Dominicę passionis implete sunt, intelligamus non solum remissionem peccatorũ in Christo completam, sed etiam formã iustitiæ esse propositã. Verum vt hoc diligentius iuuante Domino differatur, hæc sermonis portio in quartam sabbati seruetur. Aderit vt speramus, gratia Dei, quæ nos orãtibus vobis faciat promissa complere: Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu sancto regnat in secula seculorum, Amen.

Marginal notes: Matth. 9. (at "co: Confide fili"); Ioan. 8. (at "& oblatę"); c A. 5. (at "tionis suæ")

SERMO XII. DE PASSIONE Domini, Feria quarta.

De virtute ac necessitate mortis Christi, & de eius vera diuinitate & humanitate contra Manichæos, & cur solus filius incarnatus sit.

OMnia quidem tempora, dilectissimi, Christianorum animos sacramento Dominicę passionis & resurrectionis exercent, neque vllum nostræ religionis officium est, quo non tam mundi reconciliatio, quã humanæ in Christo naturæ assumptio celebretur. Sed nunc vniuersam Ecclesiam maiori intelligentia instrui, & spe fructiore oportet accendi, quando ipsa rerum dignitas, ita sacratorum dierum recursu, & paginis Euangelicæ veritatis exprimitur, vt Pascha Domini non tam præteritum recoli, quàm præsens debeat honorari. In nullo igitur ab ijs, quæ ad Crucem Iesu Christi pertinent, fidei nostræ peregrinetur intuitus, & nihil eorum, quæ narratione Euangelij retexuntur, ocioso capiamus auditu: Vt quia non defuerunt, nec adhuc desunt, qui veritatem Dominicę incarnationis impugnent, & quod in vtero Virginis matris Mariæ Verbum caro factum est, quod infans editus, per incrementa corporea ad perfectæ virilitatis profecit ætatem, quodque crucifixus mortuus ac sepultus, die tertia resurrexit, in nostræ quidem imaginis forma, sed non in nostræ carnis adserant gestum esse natura: nos ab Euangelicis & Apostolicis testimonijs nullatenus recedentes, eorum intelligentia roboremur, quorum nos certissima experimenta docuerunt: vt piè atque constanter possimus dicere, quoniam in illis & nos eruditi sumus, & quod viderunt, vidimus, & quod didicerunt, didicimus, & quod contrectauerunt, palpauimus, Et ideo in passione Domini

CA. I. — 1. Ioan. 1.

Domini non cõturbamur, quia in generatione non fallimur. ¶ Scimus etenim, dilectißimi, & toto corde profitemur, Patris & Filij & Spiritus sancti, vnam esse deitatem, & consubstantialem sempiternæ Trinitatis essentiam: in nullo à se diuisam, in nullo esse diuersam, quia simul est intemporalis, simul est incommutabilis, simul quod est, esse nõ desinens. In hac autem ineffabili vnitate Trinitatis, cuius in omnibus communia sunt opera atque iudicia, reparationẽ humani generis propriè filij persona suscepit: vt quoniam ipse est, per quem omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil, quique plasmatum de limo terræ hominem flatu vitæ rationalis animauit, idem naturam nostram ab æternitatis arce deiectam, amissæ restitueret dignitati, & cuius erat conditor, esset etiam reformator, sic consilium suum dirigẽs in effectum, vt ad dominationem diaboli destruendam magis vteretur iustitia rationis, quam potestate virtutis. Quia ergo primi hominis vniuersa posteritas, vno simul vulnere sauciata corruerat, nec vlla sanctorum merita conditionem poterant illatæ mortis euincere: venit è cœlo medicus singularis, multis sæpe significationibus nunciatus, & prophetica diu pollicitatione promissus: qui manens in forma Dei, & nihil proprię maiestatis amittens, in carnis nostræ animæque natura, sine contagione antiquæ pręuaricationis oriretur. Solus enim beatæ virginis natus est filius absque delicto, non extraneus ab hominum genere, sed alienus à crimine, in quo illius ad imaginem & similitudinem Dei conditi, & perfecta esset innocentia, & vera natura, cùm de Adæ propagine vnus existeret, in quo diabolus, quod suum diceret, non haberet. Qui dum in eum sæuit, quem sub peccati lege non tenuit: ius impiæ

A. 2. | *Filij persona cur incarnata sit.* | *Ioan. 1.*

impiæ dominationis amisit. ¶ Effusio enim pro iniustis sanguinis iusti, tam potens fuit ad priuilegium, tam diues ad precium, vt si vniuersitas captiuorum in redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula tetinerent: Quoniam, sicut Apostolus ait, vbi abundauit peccatum, superabundauit & gratia. Et cum sub peccati præiudicio nati potestatem acceperint ad iustitiam renascendi, validius donum factum est libertatis, quàm debitum seruitutis. Quàm itaque sibi in huius sacramenti præsidio spem relinquunt, qui in Saluatoris nostri corpore negant humanæ substantiæ veritatem? Dicant, quo sacrificio reconciliati? quo sanguine sint redempti? Quis est qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis? Aut quod vnquam sacrificiũ sacratius fuit, quàm quod verus põtifex altari Crucis per immolationem suæ carnis imposuit? Quamuis enim in conspectu Domini multorum sanctorum pretiosa mors fuerit, nullius tamen insontis occisio, propitiatio fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt coronas: & de fidelium fortitudine exempla nata sunt patientiæ, non dona iustitię. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo funere soluit, cùm inter filios hominum solus Dominus noster Iesus extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes etiam sint suscitati. De quibus ipse dicebat, Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum. Fides enim vera iustificans impios & creans iustos ad naturæ suæ tracta participem, in illo acquirit salutem, in quo se inuenit innocentem. Et quia vnus est mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus, per communionem sui generis, ad pacem peruenit

CA. 3. Sanguinis Christi virtus.

Rom. 5.

Ephe. 5.

Psal. 105.

Ioan. 12.

1. Tim. 2.

deitatis, liberum habens de eius potentia gloriari, qui contra hostē superbū, in carnis nostræ infirmitate congressus, ijs victoriā suā tribuit, in quorum
CA. 4. corpore triūphauit. ¶ Cùm ergo in vno Domino nostro Iesu Christo vero Dei atq; hominis filio, cōfitemur diuinam de patre naturam, humanā de matre substantiam, licet Dei Verbi, & carnis vna persona sit, non vna substantia, & vtraq; essentia communes habeat actiones: intelligendæ tamē sunt ipsorum operū qualitates, & syncerae fidei contemplatione cernendū est, ad quæ prouehatur humilitas infirmitatis, & ad quæ inclinetur altitudo virtutis, quid sit, quod caro sine Verbo non agit, & quid sit, quod Verbum sine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia, nec conciperet virgo, nec pareret: & sine veritate carnis, obuoluta pannis infantia, nō iaceret. Sine Verbi potentia, non adorarēt Magi puerum nouo sydere declaratū: & sine veritate carnis, non iuberetur puer in AEgyptū transferri, quē Herodes cupiebat occidere. Sine Verbi potentia non diceret vox patris missa de cœlo, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui: Et sine veritate carnis, nō protestaretur Ioānes, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sine Verbi potentia non fieret redintegratio debiliū, & viuificatio mortuorū: & sine veritate carnis, nec cibus ieiuno, nec somnus esset necessarius fatigato. Postremò sine Verbi potentia non se Dominus patri profiteretur æqualem: & sine veritate carnis non idem diceret, patrem se esse maiorem, cum Catholica fides vtrūque suscipiat, vtrumque defendat, quæ secundum proprietatem diuinæ humanæque substātiæ, vnum Dei filium & hominem credit & Verbum.

Math. 2. Math. 3. Luc. 3. Ioan. 1. Ioan. 10. Ioan. 14.

CA. 5. ¶ Multa sunt, dilectissimi, quæ ad expositionem

huius,

huius, quam prædicamus, fidei de toto scripturarũ corpore, posśimus assumere, quia nihil sæpius diuinis commendatur eloquijs, quàm Dei filius secundum deitatem sempiternus ex parte, & idem secundum carnem temporalis ex matre. Sed ne charitatis vestræ fatigetur auditus, hodierno sermoni adhibendus est modus: vt quarta sabbati, quæ sunt adijcienda, seruemus, auxiliante Domino nostro Iesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto, viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO XIII. DE PASSIONE Domini, feria quarta.

De reparatione hominis ac legalibus sacramẽtis per Christum completis de spiritualibus Israelitis, & vera Christi humanitate.

EVangelica lectio, dilectiśsimi, quæ sacratiśsmã Dominicæ paśsionis reserauit historiam, ita vniuersæ Ecclesiæ nota est de communi frequenter auditu: vt rerum gestarum ordinem, tanquam sub vestris habitũ oculis, singuli quique recolatis. Nec parum æstimandi sunt profecisse, qui de ijs, quæ audiunt, non dubitant, vt etiam si nondum liquidè aliquod valeant scripturarum capere sacramentum: firmiśsimè tamen credant, in diuinis libris nullum esse mendacium. Quia ergo syncerę fidei promissa est intelligentiæ plenitudo, erigat se ad promerendam sancti Spiritus eruditionem, illuminatarum mentium vigor: & non contentus sit facti ordinem nosse, nisi etiam ipsam rationem impensæ sibi pietatis inspiciat: vt autorem suum humana natura sciendo, quantum ab eo sit dilecta, plus diligat. Miserendi enim nostri causam Deus nisi in sua bonitate non habuit, Et mirabilior est secunda hominum genera-

CA. I.

Reparatio hominis maior quã creatio.

generatio, quàm prima conditio, quia plus eſt in nouiſsimis ſeculis reparaſſe Deum, quod perierat, quàm à principio feciſſe, quod nō erat. Libertatem itaque innocentiæ naturalis, quàm primorum parentum præuaricatione perdidimus, nulla per ſe ſanctorum præcedentium merita receperunt: quia lata in tranſgreſſores ſententia, omnem progeniem captiuæ poſteritatis obſtrinxit, & nemo extitit exors à damnatione, quia nullus fuit liber à crimine. Sed redemptio Saluatoris deſtruens opus diaboli, & rumpens vincula peccati, ita magnæ pietatis ſuæ diſpoſuit ſacramentum: vt vſque ad conſummationem quidem mundi, præfinita generationum* plenitudo decurreret, ſed renouatio originis, per iuſtificationem indiſcretæ fidei, ad omnia retro ſecula pertineret. Incarnatio quippe Verbi, & occiſio ac reſurrectio Chriſti, vniuerſorum fidelium ſalus facta eſt: & ſanguis vnius iuſti, quem nobis Pater donauit, quia eum pro reconciliatione mundi credimus fuſum, hoc contulit patribus, qui ſimiliter credidere fundendum.

*multitudo.

CA. 2. *Fides eadē noſtra & antiquorū.*

¶Nihil ergo, dilectiſsimi, ab antiquis ſignificationibus, in Chriſtiana religione diuerſum eſt, nec vnquam à præcedentibus iuſtis, niſi in Domino Ieſu Chriſto ſaluatio ſperata eſt, diſpenſationibus pro diuinæ voluntatis ratione variatis, ſed in idipſum coruſcantibus & legis teſtimonijs, & prophetiæ oraculis, & oblationibus hoſtiarum, quia ſic congruebat illos populos erudiri, vt quæ reuelata non caperent, obumbrata ſuſciperēt: & maior Euāgelij eſſet autoritas, cui tot ſignis totque miraculis atque myſterijs, veteris teſtamenti paginæ deſeruiſſent. De quibus Dominus profitebatur, quòd nō venerat legem ſoluere, ſed adimplere. Non æſtimet ſibi prodeſſe Iudæus, quod in literę

Matth. 5.

carnali-

carnaliter ſuperficie demoratur, & ijs ſcripturis cōuincitur repugnare, quæ apud nos veram ſui obtinent dignitatem: dum & erudimur prædictis, & ditamur impletis. Dicente enim Domino, Cùm *Ioan. 12.* exaltatus fuero, omnia trahā ad me, nihil legalium * inſtructionum, nihil propheticarum reſedit figurarum, quod non totum in Chriſti ſacramenta trāſierit. *(* inſtitutionum,)* Nobiſcum eſt ſignaculum circuncisionis, ſanctificatio chariſmatum, conſecratio ſacerdotum. Nobiſcum puritas Sacrificij, Baptiſmi veritas, honor templi: vt meritò ceſſarint nuncij, poſtquam nunciata venerunt. Nec vacuatur reuerentia promiſsionum, quia plenitudo manifeſtata eſt gratiarum. Verum, ſicut ait Apoſtolus, Cæcitas ex parte *Rom. 11.* in Iſraël facta eſt, nec qui filij carnis, ij filij ſunt promiſsionis, ineffabilis miſericordia Dei Iſraëliticum *Rom. 9.* ſibi populum de omnibus nationibus fecit, & ſaxeo illo gentilium cordium rigore mollito, veros Abra *Matth. 3.* hæ filios de lapidibus excitauit: vt concluſis omni- *Rom. 11.* bus ſub peccato, qui carne nati ſunt, ſpiritu renaſcantur, nec interſit, quo patre ſit quiſque genitus, cùm per indiſcretam huius fidei confeſsionem, & fons baptiſmatis faciat innocentes, & electio adoptionis confirmet hæredes. ¶ Quid enim aliud egit *CA. 3.* crux Chriſti, quàm vt deſtructis inimicitijs, & reconcilietur mundus Deo, & per Sacrificium immaculati agni veram in pacem cuncta reuocētur? Non *Vita Chriſtianorum reſpondere debet ipſorum profeſsioni.* autem concordat Deo, qui ab ea, quam in regeneratione ſua edidit, profeſsione diſſentit: & diuini immemor pacti, inhærere oſtenditur renunciatis, dum reſilire inuenitur à creditis. Fruſtra enim Chriſtianum ſibi nomen vſurpat, & nequaquam ęſtimet ſe Paſcha Domini celebrare: qui Ieſum Chriſtum in ea, qua natus eſt, & paſſus, & mortuus, ac ſepul-

tus carne, resurrexisse non credit: & nostræ in illo naturæ resuscitatas primitias non fatetur. Verus itaque venerator Dominicæ passionis sic crucifixum Iesum oculis cordis aspiciat: vt illius carnem suam esse cognoscat. Contremiscat in redemptoris sui supplicio terrena substantia, rumpantur infidelium mentiũ petræ, & qui mortalitatis grauabantur sepulchris, discussa obstaculorũ mole prosiliant. Appareant nunc quoq; in ciuitate sancta, id est, in Ecclesia Dei, futurę resurrectionis indicia: & quod gerendum est in corporibus, fiat in cordibus. Nulli infirmorum crucis est negata victoria: nec quisquã est, cui nõ Christi auxilietur oratio. Quæ si multis in ipsum sæuientibus profuit, quãto magis eos, qui ad ipsum conuertuntur, adiuuit? Sublata est ignorantia, tẽperata est difficultas, & igneã illã, qua vitæ regio erat inclusa, romphæam, sacer Christi sanguis extinxit. Veræ luci, antiquæ noctis cessit obscuritas. Inuitatur ad paradisi diuitias populus Christianus, & cunctis regeneratis, ad amissam patriam patefactus est reditus: si nemo sibi illam viam faciat claudi, quæ fide latronis potuit aperiri.

CA. 4. ¶ Celebrantes igitur, dilectissimi, Paschalis festi ineffabile sacramentum, agnoscamus docẽte spiritu Dei, ad cuius gloriæ participationem vocati, & ad quam spem simus ingressi. Nec ita nos nunc anxiè, nunc superbè præsentis vitæ occupent actiones: vt non toto cordis affectu conformari Redemptori nostro per illius exempla nitamur. Nihil enim non ad nostram salutem aut egit aut pertulit: vt virtus, quæ inerat capiti, inesset etiam & corpori. Nam primum ipsa illa substantiæ nostræ in deitate susceptio, qua

Ioan. 1. Verbum caro factũ est & habitauit in nobis quem hominum misericordiæ suæ, nisi infidelem reliquit exortem?

exortem? Et cui non communis natura cũ Christo est, si adsumẽtem recipit, & eo spiritu est regeneratus, quo ille progenitus? Deinde quis in illo suas nõ agnoscat infirmitates? Quis perceptionem cibi, requietionem somni, solicitudinem mœstitudinis, lachrymas pietatis non videat formę fuisse seruilis? Quæ quoniam ab antiquis sananda vulneribus, & à colluuione erat purganda peccati: ita vnigenitus Dei, etiam hominis factus est filius, & vt omni humanitatis veritate, & diuinitatis plenitudine non careret. Sicut itaque nostrum est, quod cum vnitione deitatis peperit materna virginitas: ita nostrum est, quod Iudaica crucifixit impietas. Nostrum est, quod exanime iacuit, & quod die tertia resurrexit, quodque super omnes altitudines cœlorum ad dexteram paternæ maiestatis ascendit: vt si per viam mandatorum eius incedimus, & si quæ in humilitate corporea nostræ impendit saluti, non erubescimus confiteri: Nos quoque in gloriæ eius consortium prouehamur, quoniam manifestè, quod denunciauit, implebitur: Omnis qui confitebitur me coram hominibus, & ego confitebor eum coram patre meo, qui in cœlis est. Matth. 10. ❡ Huic autem cohortationi nostræ adest atque auxiliatur gratia Dei, quę incarnationis Christi & mortis ac resurrectionis eius inimicos, reuelata per omnes Ecclesias veritate destruxit: vt totius mundi fideles, cũ Apostolicæ fidei autoritate cõcordes vna nobiscũ exultatione gauderent, dicente beato Paulo Apostolo, Rom. 6. An ignoratis, quia quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cũ ipso per baptismũ in mortẽ, vt quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.

CA. 5.

Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, vt vltra non seruiamus peccato. Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam viuemus cum illo, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO XIIII. DE PASSIONE Domini.

De modo redemptionis generis humani, atque fidei Ecclesiæq; vnitate & imitatione Christi.

CA. I. GLoria, dilectissimi, Dominicæ passionis, de qua nos etiam hodie locuturos esse promisimus, humilitatis maximè est miranda mysterio: quę omnes nos & redemit & docuit: vt vnde datum est precium, inde & iustitia sumeretur. Omnipotentia enim filij Dei, qua per eādem essentiam æqualis est patri, potuisset humanum genus à dominatu diaboli, solo imperio suæ voluntatis eruere: nisi diuinis operibus maximè congruisset, vt nequitiæ hostilis aduersitas, de eo quod vicerat, vinceretur, & per ipsam materiam naturalis repararetur libertas, per quam generalis fuerat illata captiuitas. Dicente autem Euangelista, quod Verbum caro factum, & habitauit in nobis, & dicente Apostolo, quod Deus erat in Christo, mundum recōcilians sibi, ostensum est, quia vnigenitus summi patris tale inijt cum humana humilitate consortium: vt suscepta nostræ carnis animæq; substantia, vnus atq; idem Dei filius permaneret, nostra augendo, non propria, quia infirmitas erat prouehenda, non virtus: vt cum suo Creatore,

Ioan. 1.
2.Cor.5.

Creatore, creatura esset vnita, nihil assumpto diuinum, nihil assumēti deesset humanum. ¶ Hoc consilium misericordiæ & iustitiæ Dei, licet in præteritis seculis, quibusdam velaminibus fuerit obumbratum, non tamen ita obtectum est, vt sanctorum, qui ab initio vsque ad aduentum Domini laudabiles extiterunt, intellectui negaretur: cùm & propheticis verbis, & rerum gestarum significationibus, salus quæ in Christo erat ventura, promissa sit, quàm non solum qui prædicabant, adepti sunt, sed omnes etiam, qui prædicantibus crediderunt. Vna enim fides iustificat vniuersorum temporum sanctos, & ad eandem spem fidelium pertinet, quicquid per mediatorem Dei & hominum Iesum Christum, vel nos confitemur factum, vel patres nostri adoptauere faciendum. Nec inter Iudæos atq; gentiles vlla est distinctio. Siquidem sicut ait Apostolus, Circuncisio nihil est, & præputium nihil est, sed obseruatio mādatorum Dei, quæ si cum integritate fidei seruētur, veros Abrahæ filios, id est, perfectos faciunt Christianos, dicente eodem Apostolo, Quicunque enim in Christo Iesu baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus neque Græcus, non est seruus neq; liber, non est masculus neq; fœmina. Omnes enim vnum estis in Christo. Si autem vos Christi, ergo Abrahæ semen estis, secundum promissionem hæredes. ¶ Non ergo est dubium, dilectissimi, naturam humanam in tantam connexionem à filio Dei esse susceptam, vt non solùm in illo homine, qui est primogenitus totius creaturæ, sed etiam in omnibus sanctis suis vnus idemq; sit Christus: & sicut à membris caput, ita à capite membra diuidi non possunt. Quamuis enim non istius vitæ sit, sed æternæ, vt sit Deus omnia in omnibus: tamen etiam modò

CA. 2. Fides vna saluandorū. 1. Tit. 2. Rom. 2. 1. Cor. 7. Galat. 3. CA. 3. Colos. 1. 1. Cor. 15.

templi sui, quod est Ecclesia, indiuisus habitator
Matth.28. est, secundum quod ipse promisit dicens: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. Quibus Apostolus consonans ait:
Colos.1. Ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatũ tenens: quia in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum recõ-
CA. 4. conciliari omnia in ipso. ¶ His autem & alijs pluribus exẽplis & testimonijs quid insinuatur cordibus nostris: nisi vt per omnia ad imaginẽ eius renouemur, qui permanens in forma Dei carnis peccati
Philip.2. forma fieri dignatus est? Omnes enim infirmitates nostras, quæ veniũt de peccato, absq; peccati cõmunione suscepit: vt & famis, & sitis, & somni, & lassitudinis, mœroris, ac fletus affectionibus non careret, doloresq; sæuissimos, vsque ad mortis extrema pateretur: quia nemo posset laqueis mortalitatis absolui, nisi ille, in quo solo innocens erat natura omnium, sineret se interfici manibus impiorum. Vnde Saluator noster Dei filius, vniuersis in se credentibus, & sacramentum condidit, & exemplum: vt vnum apprehenderent renascẽdo, alterum seque-
1.Petr.2. rentur imitando. Hoc enim docet beatus Petrus Apostolus, dicens: Christus passus est pro nobis, vobis relinquẽs exemplum, vt sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur. Tradebat autem iudicãti se iniustè. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mor-
CA. 5. tui, iustitiæ viuamus. ¶ Sicut ergo nemo est credentium, dilectissimi, cui dona neganda sint gratiæ, ita nemo est, qui non sit Christianæ debitor
disci-

disciplinæ: quia etsi remota est iustitiæ legis asperitas, voluntariæ tamen obseruantiæ creuit vtilitas, dicente Euangelista Ioanne: Quia lex per Mosen data est, gratia autem & veritas, per Iesum Christum facta est. Omnia enim quæ secundum legem, siue in circuncisione carnis, siue in diuersitatibus hostiarum, siue in sabbati obseruantia præcesserũt: Christum testificata, Christi sunt gratiam prælocuta. Et ipse est finis legis, non euacuãdo significationes ipsius, sed implendo. Qui licet idem sit autor veterum, qui nouorum, figuratarum tamen promissionum sacramẽta mutauit: quia promissa perfecit, & denũtiationibus cessationẽ imposuit, quoniam denuntiatus aduenit. In præceptis autem moralibus nulla prioris testamenti decreta reprobata, sed Euangelico magisterio multa sunt aucta: vt perfectiora & lucidiora essent dãtia salutem, quàm promittentia Saluatorem. Omnia igitur, quæ Dei filius ad reconciliationem mundi & fecit & docuit, non in historia tantùm prȩteritarum actionum nouimus: sed etiam in præsentium operum virtute sentimus. Ipse est qui de Spiritu sancto ex matre æditus virgine, incontaminatam Ecclesiam suam eadem inspiratione fœcundat: vt per baptismatis partum, innumerabilis filiorum Dei multitudo gignatur, de quibus dicitur: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Ipse est in quo semen Abrahæ, totius mundi adoptione benedicitur: & fit patriarcha gentium pater, dum promissionis filij, fide, non carne nascuntur. Ipse est, qui nullius gentis exceptionem faciens, de omni natione quæ sub cœlo est, vnum sanctarum ouium efficit gregem, & quotidie implet, quod promiserat, dicens, Habeo

Ioan. 1.

Rom. 10.

Præcepta moralia veteris legis per Christũ abrogata non sunt.

Ioan. 1.

Genes. 22.

& alias

Ioan. 10. & alias oues quæ nõ sunt ex hoc ouili,& illas oportet me adducere,& vocem meam audient,& erit vnus grex,& vnus pastor. Quamuis enim beato Pe-
Ioan. 21. tro principaliter dicat, Pasce oues meas: ab vno tamẽ Domino, ipsa omnium regitur cura pastorum, & venientes ad petram tam lætis tamq; irriguis pascuis alit, vt innumeræ oues dilectionis pinguedine
Ioan. 10. roboratæ, sicut bonus pastor dignatus est pro oui-
1. Ioan. 2. bus suis animam ponere, ita & ipsæ non dubitent pro nomine pastoris occumbere. Ipse est enim, cui non solùm gloriosa Martyrum fortitudo, sed etiam omnium renascentium fides in ipsa regeneratione compatitur. Dum enim renunciatur diabolo, & creditur Deo, dum in nouitatem à vetustate transitur, dum terreni hominis imago deponitur, & cœlestis forma suscipitur: quædam species mortis & quædam similitudo resurrectionis interuenit, vt susceptus à Christo, Christumq; suscipiens, non idem sit post lauacrum, qui ante baptimum fuit, sed cor-
c A. 6. pus regenerati, fiat caro crucifixi. ¶Hæc commu-
Psal. 76. tatio, dilectißimi, dextræ est excelsi, qui operatur
1. Cor. 12. omnia in omnibus, vt in singulis fidelibus per bonę conuersationis qualitatem, ipsum piorum operum intelligamus autorem, gratias agentes misericordię Dei, qui innumeris charismatum donis ita vniuersum Ecclesiæ corpus exornat: vt per multos vnius luminis radios idem vbiq; splendor appareat, nec poßit nisi gloria esse Christi, cuiuslibet meritum
Coloss. 1. Christiani. Hoc est illud verũ lumen, quod omnem hominem iustificat & illustrat. Hoc est illud, quod eruit de potestate tenebrarũ,& transfert in regnum filij Dei. Hoc est, quod per nouitatem vitæ desideria animi prouehit,& concupiscentias carnis extin-
1. Cor. 5. guit. Hoc est, quod pascha Domini, in azymis syn-

ceritatis

ceritatis & veritatis legitimè celebratur: dum fermento veteris malitiæ abiecto, noua creatura de ipso Domino inebriatur & pascitur. Non enim aliud agit participatio Corporis & Sanguinis Christi, quàm vt in id quod sumimus transeamus: & in quo mortui & consepulti & conresuscitati sumus, ipsum per omnia & spiritu & carne gestemus, dicēte Apostolo: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria, Qui cum Patre & sancto Spiritu viuit & regnat in secula secula seculorum, Amen.

Corporis et Sanguinis Domini perceptio quid efficiat.

Coloss. 3.

SERMO XV. DE PASSIONE Domini.

De vera Christi humanitate, patientia in morte, obcæcatione Iudæorum, & Manichæorum perfidia.

SErmonem, dilectissimi, de gloriosa Domini nostri Iesu Christi passione promissum, ita expectationi vestræ intelligo esset reddendū: vt officium disserendi, & festo Paschali conueniat, & ausibus impij erroris occurrat. Qui enim Dei filium veram nostræ carnis negāt suscepisse naturam, inimici sunt fidei Christianæ, & Euangelicam prædicationem nimis impudenter impugnant: vt secundum ipsos Crux Christi, aut simulatio fuerit phantasmatis, aut supplicium deitatis. Quòd à cordibus piorum longè est repellendum: quia Catholica integritas, nec maculam perfidiæ, nec rugam potest habere mendacij, quæ vnum Christum, sicut Deum, sic hominem confitetur: vt nec falsum hominem, nec Deum dicat fuisse passibilem. Quamuis ergo ab illo initio, quo in vtero virginis Verbum caro factum est, nihil vnquam inter diuinam humanamque substantiam diuisionis

CA. I.

Ioan. I.

diuisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea vnius personæ fuerint totius temporis actiones: ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla permixtione cõfundimus. Sed quid cuius naturæ sit, ex operum qualitate sentimus: nec diuina enim humanis præiudicant, nec humana diuinis, cùm ita in idipsum vtraque concurrant, vt in eis nec proprietas assumatur, nec persona geminetur.

CA. 2. ¶ Transcursis igitur ijs, quæ passionem Domini præcesserunt, quid documentorum habeat sacramentum Paschale tractemus. Nam exardescente ad
2. Cor. 5. effectũ sui sceleris sæuitia Iudæorũ, cùm Deus esset in Christo mundum reconcilians sibi, nulla vis templo corporis eius, nisi ipse permitteret, potuisset inferri. Siquidem terribilis militum cohors illa,
Ioan. 18. & à principibus & Pharisæis missa cũ gladijs & fustibus multitudo, ita vna Domini voce percussa est, vt cùm turbæ dixissent Iesum se quærere Nazarenũ, & ipse respondisset. Ego sum, nemo eorum subsisteret, sed omnes simul amisso membrorum officio, retrorsum acti elisique corruerent. In quo vtique diuinæ erat potestatis indicium: quæ impiorum conatus, non armis contrarijs, neque vllius creaturæ potentis auxilio, sed sola verbi virtute prosterneret. Quia verò saluando humano generi alterius operis ratio congruebat, nec posset sanguis Christi, precium credentium fieri, si redemptor se non sineret comprehendi: admisit in se impias manus, & cohabita est potentia deitatis, vt perueniret ad gloriam passionis. Cuius vtique inanis fuisset species, & nulli profutura imago tolerantiæ, nisi vera diuinitas veris se humanæ carnis sensibus induisset: vt vnus Dei atq; hominis filius, aliũnde intemerabilis, aliũde passibilis, mortale nostrum per suũ immortale

Potentiam suam non semper in passione Christus voluit ostẽdere.

tale renouaret. Et ideo mœstitudine, ideo formidine non carebat: vt ad euincendas huius mundi perturbationes, non ſolùm nos ſacramento ſuſceptionis, ſed etiam exemplo fortitudinis roboraret. Nam iniuſta videretur eius ad patientiam cohortatio, cui nulla eſſet in noſtra infirmitate communio.

¶ Veras autem Domini paſsiones Eſaias Propheta ipſius voce pronunciat, dicens: Dorſum meum dedi in flagella, & maxillas meas in palmas, vultum autem meum non auerti à confuſione ſputorum. Quod itaque Verbum caro patiebatur, non Verbi pœna erat, ſed carnis: cuius iniuriæ atque ſupplicia, etiam ad impaſsibilem redundabant, vt meritò ei dicantur illata, quæ in ipſius ſunt corpus admiſſa, dicente Apoſtolo: Si enim cognouiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Obcæcati enim Iudæi malitia ſua, in quod prorupiſſent facinus, neſciebât. Vnde miſericors Dominus Ieſus, qui etiam interfectores ſuos vellet ſua morte ſaluare, pro ignorantia ſæuientium, de crucis altitudine ſupplicabat, dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. Nec intellectu enim cordis, nec auditu auris, nec oculorum intuitu ſentiebant, quem falſis teſtimonijs appetiſſent, quē affigi patibulo coegiſſent: dum in corpore hominis non agnoſcunt ſubſtantiā deitatis. Viderunt humilē, & nō adorauerūt vniuerſitatis autorem, nec intellexerunt poteſtatem iudicaturi, deſpicientes manſuetudinem iudicati: vt perſequutores veri Dei, & negatores veri hominis, vna impietas ſociaret: dum ſerui formam in Chriſto, & Iudæi æſtimant ſolam, & hæretici aſſerunt falſam. ¶ Dicant ergo iſti phantaſtici Chriſtiani, quæ ſubſtantia Saluatoris affixa ſit ligno, quæ iacuerit in ſepulchro, & reuoluto monumenti lapide,

CA. 3. Eſa. 50. 1. Cor. 2. Luc. 22. CA. 4.

Ioan.20. lapide, quæ tertia die caro resurrexerit, vel quale
Luc.24. corpus Iesus discipulorum visui, clausis ad eos ostijs ingressus, intulerit, cùm ad abigendum cernentium diffidentiam, inspici oculis, digitisque tractari, patentes adhuc fixuras clauorum, & recens compuncti lateris vulnus, exegerit. At si tanta in luce veritatis, tenebras suas hæretica obduratio non relinquit, ostendant, vnde sibi spem vitæ polliceantur æternæ, vnde resurrectionis Christi se credant
1. cor. 15. esse consortes. Non enim possunt cum Apostolo dicere, Christus resurrexit à mortuis, primitiæ dormientium: quia non sunt primitiæ hominum, si non sunt de humanæ stirpe naturæ. Qui enim primus hominum resurrexit, eius plenitudinis est por-
Ibidem. tio, quæ præcessit: & piè creditur hoc quod est in capite inchoatum, in membris quoque esse com-
1. cor. 15. plendum. Quia sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.

CA. 5. ¶ Amplectentes igitur, dilectissimi, Christianæ
* fidei * spei vnicum pignus, non diuellamur à compage
Coloss.2. corporis Christi, in quo habitat, sicut Apostolus ait, omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis in illo repleti. Nam cum incorporea sit substantia Dei, quomodo corporaliter in Christo habitat, nisi quia caro nostri generis, facta est caro deitatis, & in illo sumus Deo repleti, in quo crucifixi, in quo sepulti, in quo sumus etiam suscitati, vt possimus cum Apostolo dicere, Nostra autem
Philip.3. conuersatio in cœlis est? Vnde etiam Saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum, Qui reformabit corpus humilitatis nostræ conformæ fieri corpori gloriæ suæ, viuens & regnans cum Patre & cum Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO

SERMO XVI. DE PASSIONE Domini, die Dominico.

De paßione Christi per prophetas prænunciata, Iudæorum inexcusabilitate, Iudæ scelere & Christi querela in cruce.

SEmper quidem, dilectißimi, fidelium mentes in diuinorum operum decet admiratione versari: & rationales animos ijs maximè cogitatinibus inhærere, per quas incrementum fidei consequantur. Cùm enim pia cordis intentio, vel ad generalia beneficia, vel ad specialia ipsius gratiæ dona dirigitur: multas à se vanitates abigit, & à corporalibus curis in quoddam secretum spiritale secedit. Sed hoc in tempore Dominicæ passionis, multo auidius excellentiusque faciendum est: vt ea quæ sacris sunt lectionibus recensita, sanæ intelligentię suscipiantur auditu, & quæ magna sunt verbis, appareant maiora mysterijs. Prima namque erigendi sursum nostri cordis est ratio, quod ea quæ etiam Euangelica veritas enarrauit, voces propheticæ non tanquam gerenda, sed tanquam gesta cecinerunt: Et quod humanæ aures nondum cognouerant faciendum, iam Spiritus sanctus prædicabat impletum. Nam rex Dauid, cuius secundum hominem semen est Christus, diem crucis Domini mille & plus quàm centum annorum ætate præcessit, & nihil eorum suppliciorum, quæ sibi memorat illata, perpessus est. Sed quia per os eius ille loquebatur, qui carnē passibilem ex ipsius stirpe erat sumpturus, meritò sub ipsius persona præmittitur historia crucis, qui in se gerebat corpoream originem Saluatoris. Verè enim Dauid in Christo est passus, quia verè Iesus in Dauid est carne crucifixus. ¶ Cùm ergo omnia, quæ in Christum Iudaica admisit impietas, tanto antè prædicta

C A. I.

Prophetæ locuti sunt futura vt præterita.

Rom. I.

Matth. I.

C A. 2.

prædicta sint, vt nō tam de futuris quam de præsentibus propheticus sit sermo contextus: quid aliud nobis, quā sempiternarum dispositionū Dei incommutabilis ordo reseratur, apud quem, & discernēda iam diiudicata, & futura iam facta sunt? Cùm enim & qualitates actionum nostrarum, & effectus omnium voluntatum, scientia diuina præueniat: quanto magis nota Deo sunt opera sua? Et rectè placuit, quasi facta recoli, quæ non poterant omnino non fieri. Vnde & Apostoli spiritu Dei pleni, cùm inimicorum Christi minas sæuitiamq; paterentur, concordi ad Deum voce dixerunt: Conuenerunt enim verè in ciuitate ista aduersus puerum tuum Iesum, quem vnxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israël facere quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri. Nunquid iniquitas persequentium Christum ex Dei est orta consilio? & illud facinus quod omni maius est crimine, manus diuinæ præparationis armauit? ¶ Non hoc planè de summa iustitia sentiendum est: quia multum diuersum multumque contrarium est, id quod in malignitate Iudæorum est prçcognitum, & quod in Christi est passione dispositum. Non inde processit voluntas interficiendi, vnde moriendi: nec de vno extitit spiritu atrocitas sceleris, & tolerantia Redemptoris. Non enim impias furentium manus immisit in se Dominus, sed admisit, nec præsciendo quod faciendum esset, coegit vt fieret, cùm tamen ad hoc carnem suscepisset, vt fieret. Denique inter crucifixum & crucifigētes tam dispares causæ sunt: vt quod à Christo susceptum est, non posset resolui, quod ab illis commissum, posit aboleri. Qui enim venit peccatores saluos facere, nec ipsis quidem interfectoribus suis misericordiam denegauit,

Act. 4. *Iudæi inexcusabiles in passione Christi.* *Ca. 3.* *Matth. 9.*

sed

ſed impiorum malum,in bonum credentium commutauit: vt mirabilior fieret gratia Dei,non ſecundum merita hominum, ſed ſecundum multitudinem diuitiarũ ſapientiæ & ſcientiæ Dei misericorditer præparata: quando & ipſos qui fuderant ſanguinẽ Saluatoris, reciperet vnda baptiſmatis. Nam ſicut ſcriptura, quæ Apoſtolorum actus continet, loquitur: Cùm prædicatio beati Petri Apoſtoli Iudæorum corda compungeret, & agnita impietate ſui ſceleris dicerẽt, quid faciemus viri fratres? idem Apoſtolus ait: Pœnitentiam agite,& baptizetur vnuſquiſq; veſtrum in nomine Ieſu Chriſti,in remiſſionem peccatorum veſtrorum,& accipietis donum Spiritus ſancti. Vobis eſt enim facta repromiſsio & filijs veſtris,& omnibus qui longè ſunt, quóſcunq; aduocauerit Dominus Deus noſter. Moxq; addidit ſcriptura,& dixit: Qui ergo receperunt ſermonem eius,baptizati ſunt,& appoſitę ſunt in illo die animæ circiter tria milia. Quòd itaq; Dominus Ieſus Chriſtus furorem frementium pati voluit, in nullo autor eorũ criminũ fuit. Nec egit,vt hæc vellent, ſed ceſsit, vt poſſent: & ſic vſus eſt obcæcatæ plebis inſania,quomodo & perfidia traditoris, quẽ ab immanitate concepti ſceleris, & beneficijs eſt reuocare dignatus & verbis, aſſumendo in diſcipulum, prouehendo in Apoſtolum, monendo ſignis, conſecrando myſterijs, vt cui nihil beneuolentiæ deeſſet ad correctionem,nihil occaſionis ſupereſſet ad crimen. ¶ Sed tu impijſsime homo, ſemen Chanaan & non Iuda,nec iam vas electionis, ſed filius perditionis & mortis,vtiliora tibi diaboli incitamenta credebas: vt facibus inflammatus auaritiæ, ad triginta argenteorum lucrum inardeſceres, & quid diuitiarum amitteres, non videres. Nam etſi

Act. 2.

Ibidem.

ẽ A. 4.

Daniel. 13.

putabas credendum esse promissis: quæ fuit ratio, vt tantillus pecuniæ modus præponeretur acceptis? Imperabas dæmonijs, & medebaris infirmis, honorabaris cum Apostolis, & vt finem tuæ cupiditatis expleres, patebant tibi furta de loculis. Sed animum interdictorum admonitum, quod minus licuit, amplius incitauit, nec tam placuit quantitas precij, quàm magnitudo peccati. Vnde facinus commercij tui non ideo detestandum est, quia Dominum viliter æstimasti: sed quia Redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vendidisti. Et meritò tibi tua pœna commissa est: quia in supplicium tuū nemo te sæ-
CA. 5. uior potuit inueniri. ¶ Quòd igitur in tempore præstituto, secundum propositum voluntatis suæ Iesus Christus crucifixus & mortuus & sepultus est: non propriæ conditionis necessitas, sed nostræ captiuitatis redemptio fuit. Ideo enim Verbum caro factum est, vt de vtero virginis sumeretur natura passibilis, & quod in filium Dei non potuit perpetrari, in filium hominis posset admitti. Nam licet in ipso ortu coruscarent in eo signa deitatis, & omnia incremēta corporalium prouectuum diuinis essent plena miraculis: infirmitatum tamen nostrarum susceperat veritatem, & excepta communione peccati, nihil à se humanę infirmitatis excluserat, vt & sua nobis insereret, & in se nostra curaret. Ab omnipotenti enim medico duplex nobis miseris remedium præparatum est, cuius aliud est in sacramento, aliud in exemplo, vt per vnum conferantur diuina, per aliud erigantur humana. Quia sicut Deus iustificationis est autor, ita homo deuotionis est debitor.
CA. 6. ¶ Per hanc ergo, dilectissimi, salutis nostræ ineffabilem reparationem, nec superbię nobis nec desidię locus relinquitur: quia nihil habemus, nisi quod

acce-

accepimus, & iugiter admonemur, vt dona gratiæ Dei, non negligenter habeamus. Iustè enim nobis instat pręcepto, qui præcurrit auxilio: & benignè incitat ad obedientiam, qui ducit ad gloriam. Vnde meritò Dominus ipse nobis factus est via, quia nisi per Christum non itur ad Christum. Per ipsum autem ad ipsum tendit, qui per semitam patientiæ & humilitatis eius incedit: in quo planè itinere, nec æstus deest laboris, nec nubes tristitiæ, nec procella formidinis. Ibi sunt insidiæ iniquorum, persecutiones infidelium, minæ potentium, cōtumeliæ superborum: quæ Dominus virtutum & rex glorię ideo omnia in infirmitatis nostrę forma, & in carnis peccati similitudine percurrit, vt inter præsentis vitæ pericula, non tam optandum sit nobis declinando ista effugere, quàm tolerando superare. ¶Inde est, quod caput nostrum Dominus Iesus Christus, omnia in se corporis sui membra transformans, quod olim in Psalmo eructauerat, id in supplicio crucis sub redemptorum suorum voce clamabat: Deus Deus meus respice in me, quare me dereliquisti? Vox ista, dilectissimi, doctrina est, nō querela. Nam cùm in Christo, Dei & hominis vna persona sit, nec ab eo potuerit relinqui, à quo non poterat separari, pro nobis trepidis & infirmis interrogat, cur caro pati metuens exaudita non fuerit. Instante enim passione, ad sanandum & corrigendum nostræ fragilitatis metum dixerat: Pater si possibile est, transeat calix iste à me. Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Et iterum: Pater, si non potest hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Qui ergo trepidatione carnis euicta, iam ad paternam transierat voluntatem, & toto mortis terrore calcato, opus suæ constitutionis implebat: cur in ipso

[Margin notes: 1.Cor.4. — Ioan.14. — Psal.23. — Rom.8. — CA.7. — Psal.21. — Matth.26.]

tantæ victoriç exaltatus triumpho, causam & rationem, qua sit relictus, id est, non exauditus, inquirit: nisi vt ostendat alium esse illum affectum, quem ad humanæ formidinis excusationem recepit, alium illum, quem ex ęterno placito patris pro mundi reconciliatione prælegit? Vnde ipsa vox non exauditi, magni est expositio sacramenti, quòd nihil humano generi cõferret Redẽptoris potestas, si quod petebat, nostra obtineret infirmitas. Hæc hodie, dilectissimi, ne vos prolixitate sermonis oneremus, dicta sufficiant. Cætera in quartam sabbati differamus. Aderit Dominus orantibus vobis, vt quæ soluenda promittimus, ipso largiente reddamus, Qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO XVII. DE PASSIONE Domini, feria quarta.

De vera Christi diuinitate ac humanitate, et clamore eius in cruce, fideq; Centurionis.

ÇA. I. SErmo proximus, dilectissimi, cuius vobis promissam restituere cupimus portionem, in id disserendi ratione processerat, vt de illa clamantis ad patrem crucifixi Domini voce loqueremur: ne simplex & incuriosus auditor ita acciperet verba dicẽ-
Psal. 21. tis, Deus meus, Deus meus, quare me dereliquisti? tanquã fixo Iesu in Crucis ligno, paternæ ab eo deitatis omnipotentia recessisset, cùm in tantam vnitatem Dei & hominis natura cõuenerit, vt nec supplicio potuerit dirimi, nec morte disiungi. Manente enim in sua proprietate vtraq; substantia, nec Deus reliquit sui corporis passionem, nec Deum fecit caro passibilem: quia diuinitas quæ erat in dolente, non erat in dolore. Vnde secundum Verbi hominisq; personam, idẽ est, qui factus est inter omnia,

& per

& per quem facta ſunt omnia. Idem eſt, qui impiorum manibus comprehenditur, & qui nullo fine concluditur. Idem eſt, qui clauis configitur, & qui nullo dolore ſauciatur. Idem poſtremò eſt, qui mortem ſubijt, & ſempiternus eſſe non deſijt: vt vtrunque ſignis non dubijs manifeſtetur, quod vera ſit in Chriſto humilitas, & vera maieſtas: quia ideo ſe humanę infirmitati virtus diuina conſeruit, vt dum Deus ſua facit eſſe quæ noſtra ſunt, noſtra faceret eſſe, quæ ſua ſunt. Nō ergo aberat à patre filius, nec à filio pater: & illa deitas incōmutabilis & inſeparabilis Trinitas, nihil ſui poterat à ſe habere diſcretum. Quamuis enim ſuſceptę incarnationis diſpenſatio, ad vnigenitum Dei filium propriè pertineret, ſic tamen pater non abiungebatur à filio, quemadmodum caro non diuidebatur à Verbo. ¶ Ideo ergo Ieſus voce magna clamabat, dicens, Quare me dereliquiſti? vt notū omnibus faceret, quare oportuerit eum non erui, non defendi, ſed ſæuientium manibus derelinqui, hoc eſt Saluatorem mūdi fieri, & omnium hominum Redemptorem, non per miſeriam, ſed per miſericordiam, nec amiſsione auxilij, ſed definitione moriendi. Quæ vero illic vitæ interceſsio ſentienda eſt, vbi anima & poteſtate eſt emiſſa, & poteſtate reuocata. Dicit enim beatus Apoſtolus, quòd pater filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit eum. Et iterum dicit: Quoniam Chriſtus dilexit Eccleſiam, & ſemetipſum tradidit pro ea, vt eam ſanctificaret. Vnde tradi Dominum paſsioni, tam fuit paternæ, quàm ipſius voluntatis? Vt eum non ſolum pater relinqueret, ſed etiam ipſe ſe quadam ratione deſereret, non trepida diſceſsione, ſed volūtaria ceſsione. Continuit enim ſe ab impijs crucifixi poteſtas: & vt diſpoſitione

CA. 2. Cur Chriſtus clamarit in Cruce.

Matth. 27.

Rom. 8.

Ephe. 5.

vteretur occulta, vti noluit virtute manifesta. Nam qui mortem & mortis authorē sua venerat passione destruere, quomodo peccatores saluos faceret, si persecutoribus repugnaret? Iudæorum igitur hoc fuerat, dilectissimi, vt Iesum crederent à Deo relictum, in quem tanto scelere sæuire potuissent, qui sacramentum mirabilis patientiæ nescientes, sacri-
Matth.27. lega illusione dicebant: Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere. Si rex Israël est, descēdat nunc de cruce, & credimus ei. Non vestræ cæcitatis arbitrio, stulti scribę & impij sacerdotes, ostendenda erat potentia Saluatoris, nec secundum preces blasphemantium linguarum humani generis redēptio debebat omitti: cùm si deitatem filij voluissetis agnoscere, innumera opera eius videretis, quæ vos ad eam, quàm fallaciter promittitis fidem, confirmare debuerint. Si autem, vt ipsi profitemini, verum est, quod alios saluos fecit: cur illa tot & tāta miracula, quæ sub publico facta sunt conspectu, in nullo cordis vestri duritiam mollierunt: nisi quia ita semper sancto Spiritui restitistis, vt omnia vobis beneficia Dei in perniciem verteretis? Nam etiam si descenderet Christus de cruce, vos tamen hære-
CA. 2. retis in crimine. ¶Spreta ergo sunt vanæ insultationis opprobria, & misericordiam Domini perdita & collapsa reparantem, nullæ contumeliæ, nulla conuitia à sui via propositi remouerūt. Offerebatur enim Deo pro salute mundi, hostia singularis, & occisio Christi veri agni, per tot secula prædicata, promissionis filios in libertatem fidei transferebat.
Hebr.9. Confirmabatur quoque testamentum nouum, & Christi sanguine æterni regni scribebātur hęredes. Ingrediebatur summus pōtifex sancta sanctorum, & ad exorandum Deum immaculatus sacerdos per

velum

velum suæ carnis intrabat. Denique adeò tunc à lege ad Euangelium, à synagoga ad Ecclesiam, à multis sacrificijs ad vnam hostiam, quæ Deus est, euidens est facta translatio: vt emittente spiritum Domino, velum illud mysticum, quod templi penetralia sanctumq; secretum suo intercludebat obiectu, à summo vsq; ad imum vi subita scinderetur. Quoniam figuras veritas auferebat, & superflui erant nuncij sub præsentia nunciati. Adijciebatur ijs elementorum omnium tremenda commotio, & autoribus crucis Christi ipsa se naturæ officia subtrahebant. Cumq; custos supplicij Centurio territus ijs quæ viderat, diceret: Vere filius Dei erat homo iste, impietatem tamen Iudaicam, monumentis & petris omnibus duriorem, nulla proditur mitigasse compunctio, vt appareat paratiores ad intelligendum filiū Dei tunc fuisse Romanos milites, quàm Israëliticos sacerdotes. ¶ Quia ergo Iudęi omnium sacramentorum sanctificatione priuati, lucem sibi in tenebras, & in luctum festa verterunt, nos dilectissimi, effusam super omnes gentes gratiam Dei,* prociliuibus corporibus atq; animis adoremus, obsecrantes misericordem Patrem & diuitem Redemptorem, vt de die in diē, auxilio eius adiuti, omnia vitæ huius pericula posśimus effugere. Adest enim callidus vbiq; tentator, & nihil vacuum à suis relinquit insidijs. Cui auxiliante misericordia Dei quæ nobis inter omnia aduersa prætenditur, fideli semper est constantia resistendum: vt quamuis impugnare non desinat, neminem tamen, quē expugnet, inueniat. Prosint omnibus, dilectissimi, religiosè celebrata ieiunia, & continentiæ vtilitas, quam & animis & corporibus probauimus congruentem, nullis corrūpatur excessibus. Quæ enim ad sobrie-

Veli templi mysterium.

Matth. 27.

Centurionis fides.

Iudæorum duritia.

C A. 3.

* procliuis

tatem & parſimoniam pertineat, ideo diligentius in ijs ſunt celebrata diebus, vt de breui ſtudio in longam conſuetudinem mitterentur: & ſiue in operibus miſericordiæ, ſiue in ſtudio parſimoniæ, nullum à fidelibus vacuum tempus habeatur, quoniam vtique in acceſſu dierum & curſu temporum, lucra debemus facere operum, non damna meritorum. Pijs autem ſtudijs & religioſis animis aderit miſericordia Dei, vt quod fecit concupiſci, faciat obtineri: Qui viuit & regnat cum Domino noſtro Ieſu Chriſto, filio ſuo, & cum ſancto Spiritu in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO XVIII. DE PASSIONE Domini.

De figuris veteris teſtamenti in paßione Domini reſeratis, & ſacramento redemptionis humani generis diabolo & Iudæis abſcondito, ac de vitandis hæreticorum colloquijs.

CA. I. MAgnitudo quidem, dilectiſsimi, ineffabilis ſacramenti, ita humanæ intelligentiæ altitudinem, & totius vincit eloquij facultatem: vt & excellentiſsimis ingenijs, & facũdiſsimis linguis, ſublimior ſit triumphus Dominicæ paſsionis. Sed gaudendum nobis potius quàm erubeſcendum eſt, quòd tantæ ſuperamur materiæ dignitate: de qua nemo humilius ſenſit, quàm qui putauit non ſuffeciſſe quæ dixit. Non ergo ſuperfluò prædicamus, nec de rebus diuinis loquenti, carnalium aurium ſunt timenda faſtidia, tanquam deſpectui ſint futura, quia crebro cognoſcuntur iterata: cùm hoc maximè ad Chriſtianæ fidei pertineat ſoliditatem,
1.Cor.1. vt ſecundum Apoſtolicam doctrinam idipſum dicamus omnes, & ſimus perfecti in eodem ſenſu &

in

in eadem ſcientia. Infidelitas quippe, quæ omnium eſt mater errorum, in multas opiniones, quas arte dicendi neceſſe habeat colorare, diſtrahitur: Veritatis autem teſtificatio, nunquam à ſua luce diſcedit, & quod alijs minùs, alijs ampliùs micat, non varietas facit luminis, ſed infirmitas contemplationis. Cui ſecundum ſupernæ illuminationis auxilium, etiam meo ſermone famulandum eſt: vt quoniam Dei agricultura, Dei ædificatio eſtis, ipſe & diſpēſanti & accipienti tribuat ſufficiētiam, qui largitionum ſuarum iuſtam exigere nouit vſuram. ¶ Decurſo igitur, dilectiſimi, textu Euangelicæ lectionis, quam de gloria Crucis Chriſti intento accepiſtis auditu, omnia vobis diuinorum eloquiorum myſteria patefacta ſentite: & quicquid ſub propheticis teſtificationibus vmbra veteris teſtamenti velabat, in ſacramento paſsionis Dominicæ manifeſtum eſſe gaudete. Ideo enim ſacrificiorum varietates, & purificationum differentiæ deſtiterunt, ideo mandatum circuncifionis, ciborum diſcretio, ocium ſabbati, & paſchalis agni ceſſauit occiſio: quia lex per Moſen data eſt, gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Præceſſerunt figuræ, vt ſequeretur effectus, & in aduentu rerum nunciatarum, finita ſunt officia nunciorum, ſic reconciliatione humani generis temperata, vt ſalus quæ in Chriſto eſt, nullis ſeculis ſub eadem iuſtificatione defuerit, & ad hoc dilationum profecerit ratio, vt quæ diu credita ſunt, antequam fierent, incunctanter honorarentur. Nam cùm virtus fidei, in ijs quæ viſui non ſubiacent, conſtituta ſit, indulgentius nobiſcum egit doctrina cœleſtis, quos in hæc mundi tempora diſtulit ad intelligentiæ facultatem, vt multo pluribus quàm priores, &

vatibus

Infidelitas opinoſa & varia: Veritas ſemper ſui ſimilis.

1. Cor. 3.

CA. 2.

Ioan. 1.

Vetus lex figuras, noua res ipſas habet.

Hebr. 11.

ca. 3. vatibus vteremur, & testibus. ¶ Quod ergo nobis de passione Domini Iesu Christi, sacra & digito Dei scripta Euangelia protestantur, sine nubilo hæsitationis accipite: & rerum gestarum ordinem tā habetote manifestum, quàm si omnia corporeo & visu attingeretis & tactu. Vera in Christo deitas, & vera credatur humanitas. Ipse est caro, qui Verbū, & sicut vnius cum patre sustantiæ, ita vnius cū matre naturæ. Non geminatus persona, non confusus essentia: potestate impassibilis, humilitate mortalis: sed vtraq; sic vtens, vt & virtus glorificare posset infirmitatem, & infirmitas nō valeret obscurare virtutem. Comprehendi se à persequutoribus patitur, qui continet mundum: & eorum manibus nectitur, quorum corde non capitur. Iustitia non resistit iniustis, & cedit veritas testimonijs falsitatis: vt manens in forma Dei, formam impleret serui, & veritatem corporeæ natiuitatis confirmaret sæuitia corporeæ passionis. Sed hanc vnigenito Dei subire & perpeti, non conditio necessitatis, sed misericordiæ ratio fuit: vt de peccato damnaret peccatum, & diaboli opus de opere diaboli solueretur.

Rom. 8. Inimicus enim humani generis mortificatæ in ipsa origine vniuersitati letale vulnus intulerat: nec poterat declinare ius ferreum dediticij seminis, captiua progenies. Vnde cū in tot generationibus mortali sibi lege subiectis, vnum videret inter hominū filios, cuius virtutem super omnes totius temporis sanctos miraretur, excellere, securum se fore credidit de perpetuitate sui iuris, si nulla iustitiæ merita sæuæ potuissent superare vim mortis. Famulis itaq; suis & stipendiarijs vehementius incitatis, in præiudicium suum sæuit: & dum putat aliquid sibi debere, quem potuisset occidere, nō vidit libertatem

singularis

singularis innocentiæ, similitudinem persequendo naturę. Non autem errabat in genere, sed fallebatur in crimine. Adam enim primus & Adam secundus, vnum erant carne, non opere: & in illo omnes moriuntur, in isto omnes viuificabũtur. Ille per superbiæ cupiditatem iter fecit ad miseriam: hic per humilitatis fortitudinẽ viam parauit ad gloriam. Vnde ipse dicit: Ego sum via, & veritas & vita. Via, scilicet in forma conuersationis iustæ: veritas, in expectatione rei certæ: vita, in perceptione felicitatis æternæ. ¶Hoc magnæ pietatis sacramentum, dilectissimi, sicut Iudaica impietas, ita diabolica superbia nesciebat. Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent. Sed quia hostem generis humani latebat consiliũ misericordiæ Dei: & opposito carnis velamine, Deus in Christo mundum sibi reconcilians, tegebatur, perstitit in eum furere, in quo nihil suum poterat inuenire. Nam & malignitati eius hoc magis potuisset prodesse, si parceret, & se ab effusione eius sanguinis abstineret, per quem omnium erat soluenda captiuitas, & reparanda libertas. Sed lucem tenebræ nõ comprehenderunt, nec mendax cæcitas sapientiam potuit veritatis inspicere. Tenuit itaque disposita mãsuetudo patientiam, & cohibita famulantium sibi angelicarum virtute legionum, hausit calicem doloris & mortis, totumq; supplicium transtulit in triumphum. Victi sunt errores, subactæ sunt potestates, accepit nouum mundus exordium: vt damnata generatio non obesset, quibus saluandis regeneratio subueniret. Transierunt vetera, & ecce facta sunt omnia noua: vt vniuersorũ in Christo credentium, & in sancto Spiritu renatorum, per ipsum & cum ipso vna esset passionis societas, & resurrectionis æternitas,

1. Cor. 15.
Ioan. 14.
CA. 4.
Sacramentum redemptionis humanæ latuit diabolum & Iudæos.
1. Cor. 2.
2. Cor. 5.
Ioan. 14.
Ioan. 1.
2. Cor. 5.

Coloss. 3. æternitas, dicente Apostolo: Mortui enim estis, & vita vestra abscõdita est cum Christo in Deo. Cùm autem Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. ¶In hac igitur spe, dilectissimi, constituti, omnes diaboli cauete versutias, qui non solum per carnis concupiscentias, & per corporeas tantùm insidiatur illecebras: sed inter ipsa quoque semina fidei, spargentis zizania falsitatum, veritatis studet violare culturam, vt quos nõ potuerit corrumpere malis actibus, impijs subuertat erroribus. Fugite ergo mundanæ argumenta doctrinæ, & in viperea hæreticorum vitate colloquia. Nihil vobis commune sit cum eis, qui Catholicæ aduersantes fidei, solo sunt nomine Christiani. Non enim templum spiritus Dei, nec membra sunt Christi: sed falsis opinionibus implicati, tot species habent diaboli, quòd simulachra mendacij. A quibus malis per Dominum Iesum Christum, qui & via & veritas & vita est, liberati omnes vitæ istius tentationes & prælia cum fidei exultatione toleremus. Si enim compatimur, & conregnabimus. Quod præmium non eis tantùm paratum est, qui pro nomine Domini impiorum sæuitia sunt perempti, quoniam vniuersitas Deo seruiẽtium Deoq; viuentium, sicut in Christo est crucifixa, ita est in Christo coronanda: illis quidẽ in omni gloria præcellentibus, qui terribiles mortes & sæua tormenta, vsque ad exhalationem spiritus tolerando superauerunt, sed etiam ijs subsequentibus, qui auaritiæ cupiditatem, superbiæ elationem, desideriaq; luxuriæ, carnis suæ mortificatione vicerunt. Vnde merito Apostolus ait, quòd omnes, qui piè volunt viuere in Christo, persequutionem patientur. Cuius vtique non est extraneus, qui non est pietatis alienus.

Marginal notes: Coloss. 3. — ca. 4. — Ioan. 14. — Rom. 8. — 2. Tim. 3.

alienus. Paschalem enim festiuitatem soléniter agit, 1. cor. 5.
qui non in fermento veteris malitiæ, sed in azymis
synceritatis & veritatis operatur: Nec iam in Adam
primo, sed in Adam viuit secundo, membrum scili-
cet factus corporis Christi, qui cùm esset in forma Philip. 2.
Dei, forma serui dignatus est fieri, vt in vno media-
tore Dei & hominum homine Iesu Christo, & ple- 1. Tim. 2.
nitudo maiestatis diuinæ, & veritas naturæ esset hu-
manæ. Quam nisi Verbi diuinitas in suæ personæ
* reciperet vnitatem: nec regeneratio esset in aqua * adsum-
baptismatis, nec redemptio in sanguine passionis. psisset
Sed quia in sacramento incarnationis Christi, nihil
falsum, nihil accepimus figuratum, non frustra nos
& cum moriente mortuos, & cum resurgente cre- 1. Cor. 15.
dimus suscitatos, manente ipso in nobis, qui opera-
tur omnia in omnibus, Viuens & regnans cũ Patre
& Spiritu sancto, Deus in secula seculorum, Amen.

SERMO XIX. DE PASSIONE Domini.

De incomprehensibili humani generis sacramento, de diaboli insidijs ac potestate, & de Christi cruce fe- renda.

SAcram, dilectissimi, Dominicæ passionis histo- c A. 1.
riam, Euangelica, vt moris est, narratione de-
cursam, ita omnium vestrum arbitror inhæsisse pe-
ctoribus: vt vnicuique audientium, ipsa lectio, quę-
dam facta sit visio. Habet enim hanc potentiam fi- Vera fidei
des vera, vt ab ijs mente non desit, quibus corpora- potentia.
lis præsentia interesse non potuit: & siue in præte-
ritum redeat, siue in futurum se cor credétis exten-
dat, nullas sentiat moras temporis, cognitio verita-
tis. Adest ergo sensibus nostris imago rerum pro
nostra salute gestarũ, & quicquid tũc discipulorum

perstrinxit

perſtrinxit animos, noſtros quoque tangit affectus: non quod aut triſtitia deprimamur, aut ſæuitia furentium Iudęorum terreamur, cùm etiam eos, quos illius tempeſtatis magnitudo cõcuſsit, ad inuictam conſtantiam reſurrectio Domini aſcenſioq; prouexerit. Sed quia cùm in cogitationem venit, quales tunc Hieruſalem populi, & quales fuerint ſacerdotes: magno accipiamus cum tremore mentium, tantum facinus impiorum. Quamuis enim ad ſalutem humani generis pertineret paſsio Saluatoris, & ęternę mortis vincula temporali ſint Domini morte dirupta: aliud tamen crucifixi patientia, aliud crucifigentium egit inſania, nec ad eoſdem rerum exitus miſericordia & ira tendebat: cùm per eiuſdem ſanguinis effuſionem Chriſtus ſolueret mundi captiuitatem, Iudæi interficerent omnium redemptorem. Obdurauit enim carnalem Iſraël malignitas ſua, & nihil ei legis teſtificatio, nihil myſteriorum imagines, nihil prophetarum oracula profuerunt: cum paſcha Domini tot ſeculis celebratum, in eo

Ioan. 1. Ioãnes doceret impletũ, de quo publica proteſtatione dicebat: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Repugnant iniquitas iuſtitiæ, cæcitas luci, mendacium veritati: ſed de ſæuitia obluctantium, de ſcelere crudelium, obtinuit Ieſus æternæ diſpoſitionis effectum, & ita humano generi ſua morte conſuluit, vt ſacramentum ſalutis, etiam ipſis perſecutoribus non negaret. Qui enim venerat vniuerſis credentibus omnia peccata dimittere, à generali indulgentia nec Iudaicum voluit crimen excludere. Quorum itaque perfidiam deteſtamur, eorundem fidem, ſi conuertantur, amplectimur: & imitantes miſericordiam Domini qui pro eis, à quibus erat crucifixus, orabat; nos quoque cum beato Paulo

Apoſtolo

Apoſtolo noſtras iungimus preces, & vt ille popu-
lus miſericordiam conſequatur, obtamus, ob cuius
offenſionem, gratiam reconciliationis accepimus,
Quoniam ſicut ait magiſter gentium: Concluſit Rom.11.
Deus omnia in incrudelitate, vt omniũ miſereatur.
Quid autem illud fuit, quod & Iudæis intellectum
abſtulit, & ſapientium mundi corda turbauit, niſi
Crux filij Dei, quæ & philoſophiam euaneſcere
prudentium, & Iſraëliticam fecit caligare doctrinã?
Omnem namque ſenſum humanæ mentis exceſsit 1. Cor.1.
diuini altitudo conſilij, cum placuit Deo per ſtul-
titiam prædicationis ſaluos facere credentes, vt mi-
rabilior fieret conſtantia fidei ex difficultate credẽ-
di. Inconſequens enim & irrationabile videbatur,
recipere animo, quod creatorem omnium natura-
rum, in ſubſtantia veri hominis, virgo intemerata
peperiſſet, quod ęqualis patri filius Dei, qui imple-
ret omnia, & contineret vniuerſa, furentium mani-
bus comprehendi, iniquorum iudicio condemnari,
& poſt* dedecus illuſionum, cruci ſe permiſiſſet af- *dede-
figi. Sed in ijs omnibus ſimul ſunt, & humilitas ho- cora.
minis, & celſitudo deitatis, nec miſericordiæ ratio
maieſtatem miſerentis obſcurat: quia de ineffabili
potentia factum eſt, vt cùm homo verus eſt in Deo
inuiolabili, & Deus verus eſt in carne paſsibili, cõ-
ferretur homini gloria per contumeliam, incorru-
ptio per ſupplicium, vita per mortem. Niſi enim
Verbum caro fieret, & tam ſolida conſiſteret vnitas
in vtraq; natura, vt à ſuſcipiente ſuſceptam, nec ip-
ſum breue mortis tempus abiungeret, nunquam va
leret ad æternitatem redire mortalitas. Sed adfuit
nobis in Chriſto ſingulare præſidium, vt in natura
paſsibili, mortis conditio non maneret, quam im-
paſsibilis eſſentia recepiſſet, & per id quod non po-

terat mori, posset id quod mortuum erat suscitari. Huic sacramento, dilectissimi, vt inseparabiliter congruamus, magna nobis & animi & corporis intentione nitendum est, vt cum grauissimi sit piaculi festum Paschale negligere, periculosius sit Ecclesiasticis quidem cõuentibus iungi, sed in Dominicæ passionis consortio non haberi. Nam dicente
Matth.10. Domino: Qui nõ accipit crucem suam & sequitur
Rom.8. me, non est me dignus. Et dicente Apostolo. Si cõpatimur, & conregnabimus: quis vere Christum passum, mortuum & resuscitatũ colit, nisi qui cum ipso patitur, & moritur, & resurgit? Et hæc quidem in omnibus Ecclesiæ filijs ipso iam regenerationis sunt inchoata mysterio, vbi peccati interitus, vita est renascentis, & triduanam Domini mortem imitatur trina demersio, vt dimoto quodam aggere sepulturæ, quos veteres suscipit sinus fontis, eosdem nouos ædat vnda baptismatis. Sed implendum est nihilo minus opere, quod celebratum est sacramẽto, & natis de Spiritu sancto, quantumcunq; superest mundani temporis, non sine Crucis susceptione
Luc.11. ducendum est. Quamuis enim forti & crudeli tyranno per potentiam Crucis Christi vasa antiquæ depredationis erepta sint, & dominatio principis mundi à redemptorum sit eiecta corporibus: insidiari tamẽ etiam iustificatis eadem malignitas perseuerat, & multis modis eos, in quibus non regnat, impugnat, vt si quas animas negligentes imprudentesque reperit, sæuioribus eas laqueis rursum innectat, & à paradiso Ecclesiæ raptas, in consortium suæ damnationis inducat. Vnde cùm quispiam obseruantiæ Christianæ se limitem sentit excedere, & in id cupiditates suas tendere, quod eum à recto itinere faciat declinare: recurrat ad crucem Domini,
& li-

ligno vitæ, motus noxiæ voluntatis adfigat, ac
oce prophetica ad Dominum clamet,& dicat:Cõ- Psal. 118.
ge clauis timoris tui carnes meas, à iudicijs enim
is timui. Quid autem eſt clauis timoris Dei car-
es habere confixas, niſi corporeos ſenſus ab ille-
bra illiciti deſiderij ſub metu diuini cõtinere iu-
cij,vt qui reſiſtit peccato,& concupiſcentias ſuas,
quid morte dignum operetur, interficit, audeat
m Apoſtolo dicere: Mihi autẽ abſit gloriari, niſi Galat.6.
cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quẽ mihi
undus crucifixus eſt & ego mũdo. Ibi ergo ſe con
tuat Chriſtianus,quo eum ſecũ ſuſtulit Chriſtus,
ad id dirigat omnem viam ſuam, vbi ſcit huma-
m ſaluatam eſſe naturam. Paſsio enim Domini
q; ad finem producitur mundi, & ſicut in ſanctis
is ipſe honoratur,ipſe diligitur, & in pauperibus
ſe paſcitur,ipſe veſtitur: ita in omnibus, qui pro
ſtitia,aduerſa tolerant,ipſe compatitur, niſi fortè
timandum eſt,multiplicata per orbem fide,& ra-
ſcẽte impiorum numero,omnes perſequutiones,
omnia,quæ aduerſus beatos Martyres ſæuierũt,
ita eſſe certamina, tanquam ſuſcipiendæ crucis
is tantum neceſsitas incubuerit, quibus ad expu-
andam Chriſti dilectionem atrociſsima ſunt il-
ta ſupplicia. Sed aliud ſeruientium Deo pietas
peritur, aliud etiam Apoſtoli prædicatio prote-
atur, qui dicit: Omnes qui piè volunt viuere in 2.Tim.3.
hriſto Ieſu, perſecutionem patiuntur. Qua ſen-
ntia nimis trepidus & ſegnis oſtenditur, qui nul-
perſequutione pulſatur. Pacem enim cum hoc 2.Cor.6.
undo niſi amatores mundi habere non poſſunt,
nulla vnquam iniquitati cum æquitate commu-
o, nulla mendacio cum veritate concordia, nul-
s eſt tenebris cum luce conſenſus. Quia etiam ſi

pietas bonorum cupiat malos corrigi, conuersionemq; multorum per gratiam Dei miserentis obtineat: malignorum tamen spirituum aduersus sanctos insidiæ non quiescunt, & siue occulto dolo, siue aperto prælio, in omnibus fidelibus propositum bonę voluntatis infestant. Inimicum autem illis est, omne quod rectum, omne quod castum est. Et cùm eis nihil in quenquam amplius liceat, quàm iustitia diuina permiserit, quæ dignatur suos aut corrigere disciplina, aut exercere patientia, agunt tamen versutissima arte fallaciæ, vt ex arbitrio propriæ potestatis, aut lædere videantur, aut parcere: & multis, quod dolendum est, ita per nequitiam simulationis illudunt, vt quidem illos & timeant pati infensos, & velint habere placatos, cùm beneficia dæmonum omnibus sint nocentiora vulneribus, quia tutius est homini, inimicitiā diaboli meruisse quàm pacem. Sapientes itaq; animi, qui vnum timere, vnum diligere, & in vnum sperare didicerūt, mortificatis cupiditatibus, & crucifixis corporis sensibus, ad nullū hostium metum, ad nullum inclinātur obsequium. Voluntatem enim Dei etiam sibi præferunt: & tanto amplius se amant, quāto amplius pro Dei amore
Eccle.18. se non amant. Cumq; audiunt sibi diuinitus dici, Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, diuidunt affectus suos, & legem mentis à corporis lege discindūt, vt ex quadam se parte sibi denegent, perdentes se in ijs, quæ carnaliter cupiunt, & inuenientes se in ijs, quæ spiritaliter con-
c A.2. cupiscunt. ¶Sanctum igitur Pascha, dilectissimi, id talibus membris corporis Christi legitimè celebratur, & nihil illis deest triumphis, quos passio
1. cor.9. Saluatoris obtinuit. Quoniā in ijs, qui Apostolico exemplo castigant corpus suum, & seruituti subijciunt,

ciunt, ijdem hoſtes eadem fortitudine conteruntur. Etenim nunc à Chriſto vincitur mundus, & cum à ſeruis ſuis quorumcunque vitiorum incentiua ſuperantur, ipſius virtus eſt, ipſiusque victoria. Hæc, dilectiſsimi, quæ ad participationem Crucis pertinent, ſufficienter, vt arbitror, veſtris ſunt hodie auribus intimata: vt Paſchale ſacramentum etiam in membris corporis Chriſti legitimè celebretur. Supereſt, vt de obtinendo reſurrectionis conſortio diſſeramus. Quod ne continuato ſermone, & mihi & vobis fiat oneroſum, in diem ſabbati promiſſa differemus. Aderit, vt credimus, gratia Dei, vt debitum noſtrum ipſius auxilio compleatur, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE RESVRRECTIONE DOMINI.

De duplici vita ac morte, de Reſurrectionis Dominicæ documentis & immortalitate Chriſti.

SErmone proximo, dilectiſsimi, non incongruè vobis, quantum arbitror, participationẽ Crucis Chriſti inſinuauimus: vt Paſchale ſacramentum ipſa in ſe habeat vita credentium, & quod feſto honoratur, moribus celebretur. Quàm autem hoc vtile ſit, ipſi probaſtis, & ex veſtra deuotione didiciſtis, quantum proſint animis atq; corporibus prolixiora Ieiunia, frequentiores Preces, & Eleemoſynæ largiores. Nemo enim ferè eſt, qui nõ hac exercitatione profecerit: & in abdito conſcientiæ ſuæ aliquid, quo rectè poſsit gaudere, condiderit. Sed hæc lucra perſeueranti ſunt ſeruanda cuſtodia: ne in deſidiam reſoluto labore, quod donauit Dei gratia, diaboli furetur inuidia. Cũ igitur Quadraginta CA. I.

 dierum

dierum obſeruantia hoc voluerimus operari, vt aliquid ſentiremus Crucis in tempore Dominicæ paſsionis: adnitendum nobis eſt, vt etiam Reſurrectionis Chriſti inueniamur eſſe conſortes, & de morte ad vitam, dum in iſto corpore ſumus, trãſeamus. Vnicuique enim homini, qui ex alio in aliud aliqua conuerſione mutatur, finis eſt, non eſſe quod fuit, & ortus, eſſe quod non fuit. Sed intereſt, cui

Mors & vita duplex quis aut moriatur, aut viuat: quia eſt mors, quæ cauſa eſt viuendi, & eſt vita, quę cauſa eſt moriendi. Nec alibi quã in hoc trãſitorio ſeculo, vtrumq; cõquiritur: vt ex qualitate temporalium actionum, differentiæ retributionũ pendeant æternarum. Moriendum ergo eſt diabolo, & viuendum Deo: defi-

C A. 2. ciendum iniquitati, vt iuſtitiæ reſurgatur. ¶ Occũ-

Marc. 6. bant vetera, vt oriantur noua: Et quoniam, ſicut ait

Luc. 16. veritas, Nemo poteſt duobus dominis ſeruire, dominus ſit non ille qui ſtantes impulit in ruinam, ſed

1. cor. 15. ille qui deiectos erexit in gloriam. Dicente ergo Apoſtolo: Primus homo terra terrenus, ſecundus homo de cœlo cœleſtis: qualis terrenus, tales & terreni, & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes, ſicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem eius, qui eſt de cœlo: Multum nobis de hac commutatione gaudendum eſt, qua de ignobilitate terrena, ad cœleſtem transferimur dignitatem, per illius ineffabilem miſericordiam, qui vt nos in ſua proueheret, in noſtra deſcendit, vt non ſolum ſubſtantiam, ſed etiam conditionem naturæ peccatricis aſſumeret, & ea ſibi pateretur inferri diuina impaſſibilitas, quæ miſerrimè experitur humana mortalitas. Vnde ne turbatos diſcipulorum onimos longa mœſtitudo cruciaret, denũciatam tridui moram tam mira celeritate breuiuit, vt dum ad integrum

ſecun-

ecundum diem, pars primi nouissima, & pars terj prima concurrit,& aliquantum temporis spacio ecideret,& nihil dierum numero deperiret. Resur ectio igitur Saluatoris nec animam in inferno, nec arnem diu morata est in sepulchro: & tam velox ncorruptæ carnis viuificatio fuit, vt maior ibi eset soporis similitudo,quam mortis: quoniam deias,quæ ab vtraq; suscepti hominis substantia non ecesit,quod potestate diuisit,potestate coniunxit.

¶ Subsequuta sunt itaq; multa documenta, quibus prædicandæ per vniuersum mundum fidei au- oritas conderetur. Et licet reuolutio lapidis, euauatio monumenti, depositio linteorum, & totius acti angeli narratores copiose veritatem Dominiæ Resurrectionis adstruerent, & mulierum tamen isui, & Apostolorum frequenter oculis manifetus apparuit: non solum loquens cum eis, sed habitans atque conuescens, & pertractari se diligenti curiosoq; contactu ab eis, quos dubitatio perstringebat, admittens. Ideo enim & clausis ad discipulos ostijs introibat,& flatu suo dabat Spiritum sanctum,& dato intelligentiæ lumine, sanctarum scripturarum occulta pandebat,& rursus idem vulnus lateris,fixuras clauorum,& omnia recētisimæ passionis signa monstrabat: vt agnosceretur in eo proprietas diuinæ humanæq; naturæ indiuidua permanere, & ita sciremus Verbum non hoc esse, quod carnem,vt vnum Dei filium, & Verbum confiteremur & carnem.

CA. 3. Resurrectionis documenta.

Act. 1.

Ioan. 20.

Luca 24.

Ioan. 20.

¶ Non dissonat, dilectisimi, ab hac fide magister gentium Apostolus Paulus, cùm dicit: Etsi cognouimus secundū carnem Christum, sed nunc iam non nouimus. Resurrectio enim Domini,non finis carnis,sed commutatio fuit,nec virtutis augmento consumpta substantia est. Qualitas

CA. 4.

2. Cor. 5.

transijt, non natura defecit, & factum est corpus im̄passibile, quod potuit crucifigi, factum est immortale, quod potuit occidi, factum est incorruptibile, quod potuit vulnerari. Et merito dicitur, caro Christi in eo statu, quo fuerit nota, nesciri: quia nihil in ea passibile, nihil remansit in ea infirmum, vt & Ibidem. ipsa sit per essentiam, & nō sit ipsa per gloriā. Quid autem mirum, si hoc de corpore Christi profitetur, qui de omnibus Christianis spiritalibus dicit: Itaq; nos ex hoc neminem nouimus secundum carnem? Ex hoc inquit, initium nobis factum est Resurrectionis in Christo, ex quo in eo, qui pro omnibus mortuus est, totius spei nostræ forma præcessit. Nō hæsitamus diffidentia, nec incerta expectatione suspendimur, sed accepto promissionis exordio, fidei oculis, quæ sunt futura, iam cernimus: & naturæ prouectione gaudentes, quod credimus, iam tene-

CA. 5. mus. ¶ Non ergo nos rerum temporalium occupent species, nec ad se contemplationem nostram à cœlestibus terrena deflectant. Pro transactis habeātur, quæ ex maxima parte iam non sunt: & mens intenta mansuris ibi desiderium suū figat, vbi quod offertur, æternum est. Quamuis enim spe salui facti simus, & corruptibilem adhuc carnem mortalemque gestemus: rectè tamen dicimur in carne non esse, si carnales nobis non dominentur affectus: & meritò eius rei deponimus nuncupationem, cuius

Rom. 13. non sequimur voluntatem. Cùm itaque Apostolus dicat, Carnis curam ne feceritis in desiderijs: non ea nobis interdicta intelligimus, quæ saluti congruunt, & quæ humana poscit infirmitas: Sed quia non omnibus desiderijs seruiendum, nec quicquid caro concupiscit, implendum est, de adhibendo tēperantiæ modo admonitos nos esse cognoscimus:

vt carni

: carni quæ ſub animi eſt conſtituta iudicio, nec
ıperflua concedamus, nec neceſſaria denegemus.
nde idem Apoſtolus alibi ait: Nemo enim vnquã *Ephe. 5.*
ırnem ſuam odio habuit, ſed nutrit & fouet eam,
ım vtique non ad vitia, non ad luxuriam, ſed ad
ebitum ſit alenda & fouenda famulatum: vt teneat
rdinem ſuum renouata natura, nec peruersè ac tur
iter ſuperioribus inferiora prævaleant, aut infe-
oribus ſuperiora ſuccumbant, & vitijs animum
ıperantibus, ibi fiat ſeruitus, vbi debet eſſe domi-
atus. ¶ Agnoſcat igitur populus Dei, nouam ſe *CA. 6.*
ſſe in Chriſto creaturã, & à quo ſuſcepta ſit, quém-
: ſuſceperit, vigilanter intelligat. Quæ noua facta
ınt, non redeant ad inſtabilem vetuſtatem, & non
mittat opus ſuum, qui manũ miſit ad arratrum,
:d ad hoc attendat, quod ferit, non ad id reſpiciat
uod reliquit. Nemo in id recidat, vnde ſurrexit: *Luce 9.*
:d etiam ſi pro infirmitate corporea in aliquibus
dhuc languoribus iacet, ſanari inſtanter deſideret
: leuari. Hæc eſt enim ſalutis via, & cœptæ in Chri
:o reſurrectionis imitatio: vt quia in lubrico iſtius
itæ diuerſi caſus lapſusq; non deſunt, veſtigia gra-
ientium à fluidis ad ſolida transferantur: quoniã,
cut ſcriptũ eſt, A Domino diriguntur greſſus ho- *Pſal. 36.*
ıinis, & viam eius volet, Quum ceciderit iuſtus, nõ
ollidetur, quia Dominus ſupponet manum ſuam.
læc meditatio, dilectiſsimi, non pro ſolennitate
ʾaſchali, ſed pro totius vitæ ſanctificatione retinẽ-
la eſt, & ad hoc præſens exercitatio debet intendi:
t quæ animum fidelium experimento breuis ob-
eruantiæ delectarunt, in conſuetudinem tranſeant,
ntemerata permaneant, ac ſi aliquid delicti irrep-
erit, celeri pœnitudine deleatur. Et quia antiquo-
um morborum difficilis & tarda curatio eſt, tanto

velocius adhibeantur remedia, quanto recentiora sunt vulnera: vt semper ab omnibus offensionibus in integrum resurgentes, ad illam incorruptibilem glorificandæ carnis resurrectionem peruenire mereamur, in Christo Iesu Domino nostro, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO II. DE RESVRRECTIONE Domini.

Quod crux Christi sit saluandis sacramentum & exemplum, & de mysterio Incarnationis.

CA. I. NOtum quidè, dilectissimi, Paschale sacramen-
* Totum tum Euangelica nobis narratio præsentauit, & ita per aurem carnis penetratus est mentis auditus, vt nemini nostrum rerum gestarum imago defuerit: cùm diuinitus inspiratæ textus historiæ euidenter ostenderit, qua Dominus Iesus Christus impietate traditus, quo iudicio addictus, qua sæuitia crucifixus, & qua sit gloria suscitatus. Sed adijciendum est etiam nostri sermonis officium, vt sicut pia expectatione deposcere vos cõsuetudinis debitum sentio: ita solennitati sacratissimę lectionis subiungatur exhortatio sacerdotis. Quia igitur apud fideles aures ignorantiæ locus nõ est, semen verbi, quod
Luc. 8. est in prædicatione Euangelij, debet in terra vestri cordis augeri, vt remotis suffocationibus spinarum ac tribulorum, libera in fructus suos exeant plantaria piorum sensuum, & rectarum germina voluntatum. Crux enim Christi, quæ saluandis est impensa mortalibus, & sacramentum est & exemplum. Sacramentum, quo virtus impletur diuina, exemplũ quo deuotio incitatur humana: quoniam captiuitatis iugo erutis, etiã hoc prę̨stat redemptio,

vt eam

t eam sequi posit imitatio. Nam si mundana sapientia ita in suis gloriatur erroribus, vt quem sibi uisque ducem elegerit, eius opiniones & mores atque omnia instituta sectetur: quæ nobis erit communio nominis Christi, nisi vt ei inseparabiliter viamur, qui est vt ipse insinuauit, via, & veritas & ita? Via scilicet conuersationis sanctæ, veritas doctrinæ diuinæ, & vita beatitudinis sempiternæ. Ioan. 14.

¶ Collapsa enim in parentibus primis humani eneris plenitudine, ita misericors Deus creaturæ d imaginem suam factę, per vnigenitum suũ Iesum Christum voluit subuenire: vt nec extra naturam sset reparatio naturæ, & vltra propriæ originis dinitatem proficeret secunda conditio. Felix, si ab o non decideret, quod Deus fecit; felicior si in eo aneret, quod refecit. Multum fuit à Christo receisse formam, sed plus est, in Christo habere subantiam. Suscepit enim nos in suam * proprietatem la natura, quæ nec nostris sua, nec suis nostra conumeret: quæ ita vnam in se fecit deitatis humaniatisq; personam, vt sub dispēsatione infirmitatum tque virtutum, nec caro per diuinitatem inuiolabilis, nec diuinitas per carnem posset esse pasibilis. uscepit nos illa natura, quæ & propaginem nostri eneris à communi tramite non abrumperet, & cōagium peccati in omnes homines transeuntes excluderet. Infirmitas sanè atque mortalitas, quæ non eccatum erant, sed pœna peccati, à Redemptore nundi recepta sunt ad supplicium, vt impenderentur ad precium. Quod ergo in omnibus hominibus ransfusio fuit damnationis, hoc in Christo sacranentum est pietatis. Præbuit enim se crudelisimo xactori liber à debito, & ministras diaboli Iudaicas manus in cruciatũ immaculatæ carnis admisit. CA. 2.

*potestatem

Quam

Quam ideo vſque ad celerrimam Reſurrectionem voluit eſſe mortalem, vt credentibus in eum, nec perſequutio inſuperabilis, nec mors poſſet eſſe terribilis: cùm ita dubitandum non eſſet de conſortio gloriæ, ſicut dubitandum non erat de communione naturæ.
CA. 3. ¶ Si incunctanter itaq;, dilectiſsimi, corde credimus, quod ore profitemur: nos in Chriſto crucifixi, nos ſumus mortui, nos ſepulti, nos etiã
Coloſſ. 3. in ipſo die tertio ſuſcitati. Vnde Apoſtolus dicit: Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quæ ſurſum ſunt quærite, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quę ſurſum ſunt, ſapite, non quæ ſuper terrã. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Quum enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Vt autem nouerint corda fidelium habere ſe, vnde ad ſupernam ſapientiam ſpretis mundi cupiditatibus valeant eleuari, ſpondet nobis Dominus præſentiam
Matth. 28. ſuam, dicens: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationẽ ſeculi. Non enim
Eſaiæ 7. fruſtra per Eſaiam dixerat Spiritus ſanctus: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomẽ eius Emanuel, quod eſt interpretatum, nobiſcum Deus. Implet ergo Ieſus proprietatem nominis ſui: & qui aſcendit in cœlos, non deſerit adoptatos: qui ſedet ad dexteram Patris; idem totius habitator eſt corporis: & ipſe deorſum confortat ad patiẽtiam, qui ſurſum inuitat ad gloriam.

CA. 4. ¶ Nec inter vana igitur nobis deſipiendum eſt, nec inter aduerſa trepidandum. Ibi quidem blandiuntur deceptiones, & hic graueſcunt labores: Sed quia miſericordia domini plena eſt terra, adeſt nobis vtique Chriſti victoria, vt impleatur, quod ait:
Ioan. 14. Nolite timere, quia ego vici mundum. Siue ergo contra

ontra ambitionem seculi, siue contra cōcupiscen-
as carnis, siue contra hæreticorum iacula dimice-
ıus, Dominica Cruce semper armemur: Nec enim
nquam à Paschali festo credimus, si à ferměto ma-
tiæ veteris, veritatis synceritate abstinemus. Inter
mnes namq; vitæ huius varietates, quæ diuersarũ
lenæ sunt passionum, Apostolicæ exhortationis
ıeminisse debemus, qua nos instruit, dicens, Hoc Philip.2.
entite in vobis, quod & in Christo Iesu: qui cùm
n forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse
e æqualē Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam
erui accipiens, in similitudinem hominum factus
st, & habitu inuentus vt homo, Humiliauit semet-
psum, factus obediens vsque ad mortem, mortem
utem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illũ,
& donauit illi nomen, quod est super omne nomē,
t in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium,
terrestrium & infernorum: & omnis lingua confi-
eatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est
Dei patris. Si magnæ, inquit, pietatis sacramentum
ntelligitis, & quod pro salute humani generis vni-
genitus Dei filius gessit, aduertitis: hoc sentite in
vobis quod & in Christo Iesu cuius humilitas nulli
aspernanda diuitum, nulli est erubescenda nobiliũ.
Nec enim in tantum prouehi potest quælibet feli-
citas humana fastigium, vt æstimet sibi pudendum,
quod manens Deus in forma Dei Deus, non est ar-
bitratus indignum. ¶ Imitamini quod operatus CA, 3.
est, diligite quod dilexit, & inuenietis in vobis Dei
gratiam: Vestram in illo redamate naturam, quo-
niam sicut ille paupertate diuitias non amisit, glo-
riam humilitate nō minuit, æternitatem morte non
perdidit: ita & vos eisdem gradibus, eisdem vesti-
gijs, vt cœlestia apprehendatis, terrena despicite.
Susce-

Susceptio enim Crucis est interfectio cupiditatum, occisio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris. Nam cùm Pascha Domini, non impudicus, non luxuriosus, nõ superbus celebret, non auarus: nulli tamen ab hac festiuitate longiùs quàm hæretici separantur, maximeq; illi, qui de Verbi Incarnatione malè sentiunt, aut minuendo quod est deitatis, aut euacuando quod est carnis. Verus enim Deus est filius Dei, totum habens ex patre, quod pater est, nullo exordio temporalis, nulla varietate mutabilis, nec ab vno diuisus, nec ab omnipotente diuersus: Sempiterni genitoris vnigenitus sempiternus, vt mens fidelis credens in Patrẽ & Filium & Spiritum sanctum, in eãdem vnius deitatis essentiam, nec vnitatem gradibus diuidat, nec Trinitatẽ singularitate confundat. Non autem sufficit Dei filium in sola patris nosse natura: nisi eum nõ recedẽtem à proprijs, agnoscamus in nostris. Exinanitio enim illa, quam reparationi impendit humanæ, dispensatio fuit miserationis, non priuatio potestatis.
Act. 4. Nam cùm & ex æterno consilio Dei, non esset aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat saluos fieri: inuisibilis visibilem, intemporalis temporalem, impassibilis passibilem substantiam suam fecit: non vt virtus deficeret in infirmitate, sed vt infirmitas in incorruptibilem posset transire virtutem. ¶Propter quod ipsa festiuitas, quæ à
c A. 4. nobis Pascha nominatur, apud Hebræos phase, id est, transitus dicitur, attestante Euangelista atq; di-
Ioan. 13. cente: Ante diem festum Paschæ sciens Iesus, quia venit hora eius, vt transeat ex hoc mundo ad Patrem. Cuius autem naturæ futurus erat transitus iste, nisi nostrę, cùm inseparabiliter & pater in filio, & filius esset in patre? Sed quia Verbum & caro,

vna

na persona est, non diuiditur à suscipiente suscep-
us, & honor prouehendi, prouehentis nominatur
ugmentum, dicente Apostolo, quod iam comme-
norauimus: Propter quod & Deus exultauit illũ, Philip.2.
k dedit illi nomen, quod est super omne nomen. In
quo vtique assumpti hominis exaltatio comméda-
ur: vt in cuius passionibus manet deitas indiuisi-
bilis, idem coæternus sit in gloria deitatis. Ad hanc
participationem ineffabilis muneris, beatum tran-
itum fidelibus suis ipse Dominus præparabat: cùm
nstanti iam proximus passioni, non solùm pro A-
postolis suis atque discipulis, sed etiam pro vni-
ersa Ecclesia supplicaret, & diceret, Non pro his Ioan.17.
utem rogo tantùm, sed pro ijs etiam, qui croditu-
ri sunt per verbum ipsorum in me: vt omnes vnum
int, sicut & tu pater in me, & ego in te, vt & ipsi in
nobis vnum sint. ¶ Cuius vnitatis nullum pote- CA. 5.
unt habere consortium, qui in Dei filio Deo vero
humanam negant manere naturam, impugnatores
alutiferi sacramenti, & paschalis exules festi. Quod
quia ab Euangelio dissentiunt, & Symbolo contra-
dicunt, nobiscum celebrare non possunt: quia etsi
udent sibi Christianum nomen assumere, ab omni
amen creatura, cui Christus caput est, repelluntur:
vobis in hac solennitate meritò exultantibus, pie-
que gaudentibus, qui nullum recipiẽtes in veritate
mendacium, nec de natiuitate Christi secundum
carnem, nec de passione ac morte, nec de corporali
resurrectione eius ambigitis: quoniam sine vlla se-
paratione deitatis, verum Christum ab vtero vir-
ginis verum in ligno crucis, verum in sepulchro
carnis, verũ in gloria resurrectionis, verũ in dextera
paternæ maiestatis agnoscitis. Vnde etiam, sicut A-
postolus ait, Expectamus Saluatorem Dominum Philip.3.
nostrum

nostrum Iesum Christum, qui reformabit corpus nostræ humilitatis, conforme fieri corpori gloriæ suæ, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE ASCENSIONE DOMINI.

Cur discipuli permißi sint dubitare de Resurrectione Christi, & quid egerit Christus inter ascensionem & resurrectionem suam, & de Petri prærogatiua atque cicatricibus Christi.

CA. I. POst beatam & gloriosam resurrectionem Domini nostri Iesu Christi, qua verum Dei templū, Iudaica impietate resolutum, diuina in triduo potentia suscitauit, Quadragenarius hodie, dilectissimi, sanctorum dierum expletus est numerus, sacratissima ordinatione dispositus, & ad vtilitatem nostræ eruditionis impēsus: vt dum à Domino in hoc spacio mora præsentiæ corporalis extenditur, fides resurrectionis, documentis necessarijs muniretur.

Hæsitatio discipulorū de resurrectione Domini cur permissa sit. *Marc. 16.* *Luc. 24.*

Mors enim Christi, multùm discipulorum corda turbauerat, & de supplicio crucis, de emissione spiritus, de exanimati corporis sepultura, grauatis mœstitudine mentibus, quidam diffidentiæ torpor obrepserat. Nam cùm sanctæ mulieres, sicut Euangelica pandit historia, reuolutum à monumento lapidem, & sepulchrum corpore vacuum, & viuentis Domini testes angelos nunciarent, verba earum, Apostolis alijsque discipulis, deliramentis similia videbantur. Quam vtique hæsitationem humana infirmitate nutantem, nequaquam permisisset Spiritus veritatis prædicatorum suorum inesse pectoribus: nisi illa trepida solicitudo & curiosa cunctatio, nostræ fidei fundamenta iecisset. Nostris igitur pertur-

erturbationibus, nostris periculis in Apostolis cõ-
lebatur: nos in illis viris contra calumnias impio-
um & contra terrenæ argumenta sapientiæ doce-
amur. Nos illorum instruxit aspectus, nos erudi-
it auditus, nos confirmauit attactus. Gratias aga-
ıus diuinæ dispensationi, & sanctorum patrum
eccessariæ tarditati. Dubitatum est ab illis, ne
ubitaretur à nobis. ¶Non ergo ij dies, dilectissi- CA. 2.
ni, qui inter resurrectionem Domini ascensionem- *Christus*
ue fluxerunt, ocioso transiere decursu: sed magna *quid egerit*
n eis confirmata sacramenta, magna sunt reuelata *inter ascensionem & resurrectionem.*
ıysteria. In ijs metus diræ mortis aufertur: & non
olùm animæ, sed etiam carnis immortalitas decla-
atur. In ijs per insufflationem Domini infunditur *Ioan. 20.*
ıpostolis omnibus Spiritus Sanctus: & beato Apo-
tolo Petro, supra cæteros post regni claues, ouilis, *Petri prærogatiua.*
)ominici cura mandatur. In ijs diebus, duobus di- *Lucæ 24.*
cipulis tertius in via Dominus comes iungitur, &
d omnem nostræ ambiguitatis caliginem detergē-
lam, pauentium ac trepidantium tarditas increpa-
ur. Flammam fidei illuminata corda concipiunt: &
quæ erant tepida, referante scripturas Domino, ef-
iciuntur ardentia. In fractione quoque panis, con-
ıescentium aperiuntur obtutus: multò felicius eo-
rum oculis patefactis, quibus naturæ suæ manife-
tata est glorificatio, quàm illorum generis nostri
principum, quibus præuaricationis suæ est ingesta
confusio. ¶Inter hæc autem aliaq; miracula, cùm CA. 3.
discipuli trepidis cogitationibus ęstuarent, & appa- *Ibidem.*
ruisset in medio eorum Dominus, dixissetque, Pax *Ioan. 20.*
vobis: ne hoc remaneret in eorum opinionibus,
quod voluebatur in cordibus, (putabant enim se
spiritum videre, non carnem,) redarguit cogitatio-
nes à veritate discordes, ingerit dubitantium oculis

manentia in manibus suis & pedibus crucis signa, & vt diligentiùs pertractetur, inuitat: quia ad sananda infideliũ cordiũ vulnera, clauorũ & lanceæ erãt seruata vestigia, vt nõ dubia fide, sed cõstãtissima sciẽtia teneretur, eã naturã in Dei patris concessuram throno, quæ iacuerat in sepulchro. ¶ Per omne ergo hoc tẽpus, dilectissimi, quod inter resurrectionẽ & ascensionẽ Domini exactum est, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc suorum & oculis insinuauit & cordibus: Vt Dominus Iesus verè agnosceretur resuscitatus, qui verè erat natus, & passus, & mortuus. Vnde beatissimi Apostoli omnesq; discipuli, qui & de exitu crucis fuerant trepidi, & de fide resurrectionis ambigui, ita sunt veritate perspicua roborati: vt Domino in cœlorũ eunte sublimia, nõ solũ nulla afficerẽtur tristitia, sed etiam magno gaudio replerentur. Et reuera magna & ineffabilis erat causa gaudẽdi, cũ in cõspectu sanctæ multitudinis super omniũ creaturarũ cœlestiũ dignitatẽ, humani generis natura cõscenderet, supergressura angelicos ordines, & vltra archangelorũ altitudine eleuanda, nec vllis sublimitatibus modũ suæ prouectionis habitura, nisi ęterni patris recepta cõcessu, illius glorię sociaretur in throno, cuius naturæ copulabatur in filio. Quia igitur Christi ascẽsio, nostra ꝓuectio est, & quo præcessit gloria capitis, eò spes vocatur & corporis: dignis, dilectissimi, exultemus gaudijs, & pia gratiarũ actione lætemur. Hodie enim nõ solum paradisi possessores firmati sumus, sed etiam cœlorum in Christo superna penetrauimus: ampliora adepti per ineffabilem Christi gratiã, quam per diaboli amiseramus inuidiam. Nam quos virulentus inimicus, primi habitaculi felicitate deiecit, eos sibi concorporatos Dei filius ad dexteram Patris collocauit: Cũ quo viuit & regnat in vnitate Spiritus

Cicatrices cur christus seruauerit.

CA. 4.

Lucæ 24.

Plus nobis Christus contulit, quàm diabolus abstulit.

nčti Deus,per omnia ſecula ſeculorum,Amen.

SERMO II. DE ASCENSIONE DOM.

e exaltatione humanæ naturæ per Chriſtum, de virtute fidei & Chriſti diuinitate.

Acramentum,dilectiſsimi,ſalutis noſtræ, quàm precio ſanguinis ſui vniuerſitatis conditor æſti-auit, à die corporalis ortus vſq; ad exitũ paſsio-s,per diſpenſationẽ humilitatis impletum eſt. Et ſet multa etiã in forma ſerui, diuinitatis ſigna ra-auerint, propriè tamen illius tẽporis actio ad de-onſtrandã ſuſcepti hominis pertinuit veritatem. oſt paſsionẽ verò ruptis mortis vinculis,quæ vim ıã in eum,qui peccati erat neſcius, incedẽdo perdi erat: infirmitas in virtutẽ, mortalitas in immorta-tatẽ,contumelia tranſiuit in gloriã: quam Domi-us Ieſus Chriſtus in multis manifeſtiſq; documen s,multorũ declarauit aſpectibus,donec triumphũ ictoriæ, quẽ reportarat à mortuis, inferret & cœ-s.Sicut ergo in ſolẽnitate Paſchali reſurrectio Dñi iit nobis cauſa lætandi: ita aſcenſio eius in cœlos, ræſentiũ nobis eſt materia gaudiorũ: recolentibus lũ diẽ & rite venerantibus, quo naturæ noſtrę hu-ilitas in Chriſto ſuper omnẽ cœli malitiam, ſupra mnes ordines angelorũ, & vltra omniũ altitudinẽ oteſtatũ,ad Dei patris eſt prouecta cõceſſum. Quo rdine operũ diuinorum nos fundati,nos ædificati ımus: vt mirabilior fieret gratia Dei, cũ remotis à õſpectu hoĩm, quę merito reuerẽtiã ſui ſentiebã-ur indicere, fides nõ deficeret, ſpes non fluctuaret, haritas nõ teperet. Magnarũ hic vigor eſt mentiũ, & valde fideliũ lumẽ eſt animarũ incunctanter cre-lere,quæ corporeo nõ vidẽtur intuitu,& ibi figere leſiderium, quò nequeas inferre conſpectum. Hæc utem pietas, vnde in noſtris cordibus naſceretur,

C A. 1.

Act. 1.

In Aſcenſione Chriſti lætandũ

aut quomodo quiſquam iuſtificaretur per fidem, ſi in iis tantum ſalus noſtra cōſiſteret, quæ obtutibus ſubiacerent? Vnde & illi viro, qui de reſurrectione Chriſti videbatur ambigere, niſi in ipſius carne ve-
Ioan. 20. ſtigia paſsionis & viſu exploraſſet & tactu. Quia vidiſti me, inquit Dominus, credidiſti: beati qui non
CA. 2. viderunt & crediderunt. ¶ Vt igitur huius beatitudinis, dilectiſsimi, capaces eſſe poſſemus, expletis omnibus, quæ Euangelicæ prædicationi & noui te-
Luc. 24. ſtamenti myſteriis congruebant, Dominus noſter
Marc. 16. Ieſus Chriſtus, Quadrageſimo poſt reſurrectionem die, coram diſcipulis eleuatus in cœlum, corporalis præſentiæ modum fecit, manſurus in patris dextera, donec tempora multiplicandis Eccleſiæ filiis diuinitus præſtituta peragantur, & ad iudicandos viuos & mortuos in eadem carne, in qua aſcendit, adueniat. Quod itaq; redemptoris noſtri conſpicuum fuit, in ſacramenta tranſiuit: & vt fides excellētior eſſet ac firmior, viſioni doctrina ſucceſsit: cuius authoritatem ſupernis illuminata radiis, credentium
CA. 3. corda ſequerentur. ¶ Hanc fidem aſcenſione Domini auctam, & Spiritus ſancti munere roboratam, non vincula, non carceres, non exilia, nō fames, non ignis, non laniatus ferarum, nec exquiſita perſequētium crudelitatibus ſupplicia terruerunt: Pro hac fide per vniuerſum mundum, non ſolum viri, ſed etiam fœminę, nec tantùm impubes pueri, ſed etiam teneræ virgines, vſque ad effuſionem ſui ſanguinis decertarunt. Hæc fides Dæmonia eiecit, ægritudi-
Aſcenſio Domini quantum Apoſtolos cōfirmarit. nes depulit, mortuos ſuſcitauit. Vnde & ipſi beati Apoſtoli, qui tot miraculis confirmati, tot ſermonibus eruditi, atrocitatem tamē Dominicæ paſsionis expauerant, & veritatem reſurrectionis eius non ſine hæſitatione ſuſceperant; tantum de aſcenſione

Domini

Domini profecerunt, vt quicquid illis prius intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim contemplationem animi, in diuinitatem ad patris dexteram consedentis erexerant, nec iam corporeæ visionis tardabātur obiectu, quo minus in id aciem mentis intenderent, quod nec à patre descendendo abfuerat, nec à discipulis ascendendo discesserat.

¶Tunc igitur, dilectissimi, filius hominis Dei filius, excellētius sacratiusq; innotuit, cum in paternæ maiestatis gloriam se recepit, & ineffabili modo cœpit esse diuinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior. Tunc ad æqualem patri filium eruditior fides gressu mentis cœpit accedere, & contrectatione in Christo corporeæ substantiæ quæ patre minor est, non egere: quoniam glorificati corporis manēte natura, eo fides credentium vocabatur, vbi non carnali manu, sed spiritali intellectu, par genitori vnigenitus tangeretur. Hinc illud est, quod post resurrectionem suam Dominus Mariæ Magdalenæ personam Ecclesiæ gerenti, cùm ad contactum ipsius properaret accedere, dicit: Noli me tangere, nōdum enim ascendi ad patrem meum: hoc est, nolo vt ad me corporaliter venias, nec vt me sensu carnis agnoscas. Ad sublimiora te differo, maiora tibi præparo: cùm ad patrem ascendero, tunc me perfectius vtriusq; palpabis, apprehensura quod non tangis, & creditura quod nō cernis. Cùm autem ascendentem ad cœlos Dominum sequaces discipulorū oculi intenta admiratione susciperent, adstiterunt ipsis angeli duo, mirabili vestium candore fulgētes, qui & dixerūt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum. Quibus verbis omnes

Act. 4. Ioan. 14. Ioan. 20. Act. 1.

Christo quomodo Angeli seruierint. Ecclesiæ filij docebãtur, vt Iesus Christus in eadem, quã ascenderat, carne venturus visibilis crederetur, nec posset ambigi omnia illi esse subiecta, cui ab ipso corporeę natiuitatis exordio, famulatus seruisset angelicus. Sicut enim concipiendũ Christũ de Spiritu sancto B. Virgini angelus nunciauit: sic & ædi-

Luc. 2. tũ de virgine vox cœlestiũ, pastoribus cecinit. Sicut resurrexisse à mortuis, supernorũ nunciorũ prima testimonia docuerũt: sic ad iudicandũ mundũ in ipsa carne venturũ, angelorũ officia prædicarunt, vt intelligeremus, quantæ potestates sint adfuturæ cũ iudicaturo, cui tantæ ministrarunt etiã iudicando.

CA. 5. ¶Exultemus itaq;, dilectissimi, gaudio spiritali, & digna apud Deũ gratiarũ actione lætãtes, liberos cordis oculos ad illã altitudinẽ, in qua Christus est, erigamus. Sursum vocatos animos desideria terrena non deprimãt, ad æterna prælectos, peritura nõ occupent, viã veritatis ingressos fallaces illecebræ nõ retardent: & ita à fidelibus hęc tẽporalia decurrantur, vt peregrinari se in hac mundi valle cognoscant, in quã etiam si quædã commoda blandiantur, nõ amplectenda nequiter, sed trãseunda sunt fortiter. Ad hanc enim nos deuotionẽ beatissimus Apostolus Petrus incitat, & secundum illã dilectionem,

Ioan. 21. quã pascendis Christi ouibus trina Dominici amo-

1. Pet. 2. ris professione cõcepit, obsecrans dicit: Charissimi obsecro vos tanquã aduenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desiderijs, quę militant aduersus animã. Cui autẽ, nisi diabolo carnales militant voluptates, qui animas ad superna tendẽtes corruptibilium, bonorũ delectationibus obligare, & ab illis sedibus, de quibus ipse excidit, gaudet abducere? Contra cuius insidias sapienter debet fidelis quisq; vigilare, vt inimicũ suum, de eo quod tẽtatur, possit elidere.

lidere. Nihil autem est validius, dilectissimi, cõtra Charitate
iaboli dolos, quã benignitas misericordiæ & lar- & miseri-
itas charitatis, per quàm omne peccatũ aut decli- cordia ni-
atur, aut vincitur. Sed huius virtutis sublimitas nõ hil contra
rius apprehenditur, quàm illud, quod ei aduersa- diabolum
iũ est, subruatur. Quid autem tam inimicum mise- efficacius.
icordiæ & operibus charitatis, quàm auaritia, de
uius radice omniũ malorũ germen emergit? Quæ
isi in suis fomitibus enecetur, necesse est, vt in agro
ordis illius, in quo huius mali plãta cõualuit, spi-
æ potius tribuliq; vitiorũ, quã vllum veræ virtutis
emen oriatur. Resistamus ergo, dilectissimi, huic 2. Cor. 13.
ã pestifero malo, & charitatẽ, sine qua nulla virtus
otest nitere, sectemur: vt per hãc, qua ad nos Chri
tus descẽdit, dilectionis viã, etiã nos ad ipsum pos-
simus ascendere, Cui est cum Deo Patre & Spiritu
sancto honor & gloria in secula seculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE PENTECOSTE.

De virtute ac missione Spiritus sancti in linguis igneis, & de peccato in Spiritum sanctum.

HOdiernam solennitatem, dilectissimi, in præ- CA. I.
cipuis festis esse venerãdam, omnium Catholicorum corda cognoscunt: Nec dubium est, quãta huis diei reuerentia debeatur, quẽ Spiritus sanctus excellentissimo sui muneris miraculo consecrauit. Nam ab illo die, quo Dominus super omnẽ cœlorum altitudinem ad dexteram Dei patris cõsessurus ascendit, decimus iste est, qui ab eiusdem resurrectione Quinquagesimus nobis in eo, à quo cœpit, illuxit, magna mysteria in se continens & veterum sacramentorum & nouorum: quibus manifestissimè declaratur, & gratiam prænunciatam fuisse per

legem, & legem impletam esse per gratiam. Sicut
Exod. 19. enim Hebręo quondam populo ab AEgyptijs liberato, quinquagesimo die post immolationem agni, lex data est in mõte Sina: ita post passionem Christi, qua verus Dei agnus occisus est, quinquagesimo
Act. 2. à resurrectione ipsius die, in Apostolos plebemque credentium, Spiritus sanctus illapsus est: vt facilè diligẽs Christianus agnoscat initia veteris testamẽti Euangelicis ministrasse principijs, & ab eodem spiritu cõditum fœdus secundum, à quo primum fuerat institutum. Nam sicut Apostolica testatur historia, Dum complerentur dies Pentecostes, essentque omnes discipuli pariter in eodem loco, factus est repentè de cœlo sonus tanquam aduenientis spiritus vehementis: & repleuit totam domum, vbi erãt sedentes. Et apparuerunt illis dispartitæ linguæ, tanquam ignis, seditq; supra singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui alijs linguis, prout Spiritus sanctus, dabat eloqui illis. O quàm velox est sermo sapientiæ, & vbi Deus magister est, quàm citò discitur, quod docetur. Nõ est adhibita interpretatio ad audiendum, non consuetudo ad vsum, non tempus ad studium: sed spi-
Ioan. 3. rante vbi voluit, spiritu veritatis, propriæ singularum gentium voces, factæ sunt in Ecclesiæ ore com-
CA. 2. munes. ¶ Ab hoc igitur die tuba Euangelicæ prædicationis intonuit, ab hoc die imbres charismatum, flumina benedictionum, omne desertum,
Genes. 1. & vniuersam aridam rigauerunt: quoniam ad renouandam faciem terræ spiritus Dei ferebatur super aquas, & ad veteres tenebras abigendas, nouæ lucis fulgura coruscabant, cùm micantium splendore linguarum, & verbum Domini lucidum, & eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum intelle-

ntellectum consumendumq; peccatum & efficaci' luminandi, & vis inesset vrendi. ¶ Quamuis au- C A. 3.
tem, dilectissimi, valde fuerit ipsa rei gestæ forma mirabilis, nec dubium sit, in illo omnium humanarum vocum exultante* concentu, maiestatem Spi- *cōuentu
ritus sancti fuisse præsentem: nemo tamen existimet in ijs, quæ corporeis visa sunt oculis, diuinam eius apparuisse substantiam. Natura enim inuisibilis, & patri filioq; communis, qualitatem muneris atque operis sui, qua voluit significatione monstrauit. Proprietatem verò essentiæ suæ, in sua deitate continuit: quia sicut nec Patrem, nec Filium, ita nec Spiritum sanctum humanus potest visus attingere. In Trinitate enim diuina nihil dissimile, nihil impar est: & omnia quæ de illa possunt substantia cogitari, nec virtute, nec gloria, nec æternitate discreta sunt. Cumq; in personarum proprietatibus alius sit Pater, alius sit Filius, alius Spiritus sanctus: non tamen alia deitas, nec diuersa natura est. Siquidem cùm & de Patre sit Filius vnigenitus, & Spiritus sanctus Patris Filijq; sit Spiritus, non sicut quæcunq; creatura, quæ & Patris & Filij est: sed sicut cū vtroque viuens & potens, & sempiternus, & ex eo quod est Pater Filiusq; subsistens. Vnde cùm Dominus ante passionis suæ diem discipulis suis sancti Spiritus sponderet aduentum, Adhuc, inquit, multa ha- *Ioan.* 10.
beo vobis dicere, sed non potestis illa modò portare. Cùm autem venerit ille spiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur à semetipso, sed quęcunq; audiet, loquetur, & futura annunciabit vobis. Omnia quæ habet pater, mea sunt, propterea dixi, quia de meo accipiet, & annū-ciabit vobis. Non ergo alia sunt Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti: sed omnia quæcunq; habet Pater,

habet & Filius, habet & Spiritus ſanctus, nec vnquam in illa Trinitate defuit iſta communio: Quia hoc eſt ibi omnia habere, quod ſemper exiſtere. nulla ibi tēpora, nulli gradus, nullæ differentiæ cogitētur, & ſi nemo de Deo poteſt explicare quod eſt, nemo audeat affirmare quod non eſt. Excuſabiliùs enim eſt de natura ineffabili nō eloqui digna, quàm definire contraria. Quicquid itaq; de ſempiterna & incōmutabili gloria Patris, pia poſſunt corda cōcipere, hoc ſimul & de Filio, & de Spiritu ſancto, inſeparabiliter atq; indifferēter intelligāt. Ideo enim hanc beatā Trinitatē, vnum cōfitemur Deum, quia in his tribus perſonis, nec ſubſtantiæ, nec potentię, nec voluntatis, nec operationis eſt vlla diuerſitas.

In ſancta Trinitate nulla diuerſitas.

CA. 4. *Arriani.* *Macedoniani.*

¶Sicut ergo deteſtamur Arrianos, qui inter Patrē & Filium aliquā volunt eſſe diſtantiā, ita etiam Macedonianos pariter deteſtamur: qui licet Patri & Filio tribuant æqualitatē, Spiritum tamen ſanctum inferioris putant eſſe naturæ, non conſiderantes eam blaſphemiam ſe incidere, quæ neq; in præſenti ſeculo neque in futuro ſit remittenda iudicio, dicente Domino, Quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: Qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in futuro. Permanens itaq; in hac impietate, ſine venia eſt, quia excluſit eum à ſe, per quem poterat confiteri: Nec vnquam peruenit ad indulgentiæ remedium, qui patrocinantem ſibi non habet aduocatum. Ab ipſo enim eſt inuocatio patris, ab ipſo ſunt lachrymæ pœnitentium, ab ipſo ſunt gemitus ſupplicantium, Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in Spiritu ſancto. Cuius æqualem cum Patre & Filio omnipotentiam vnamque deitatem euidentiſsimè prædicat Apoſtolus

Matth. 12. *Peccatum in Spiritum ſanctū, cur ſit irremiſſibile.* *1. cor. 12.* *Ibidem.*

olus dicens: Diuisiones autem gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et diuisiones ministrationum unt, idem autē Dominus. Et diuisiones operatioum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in mnibus. ¶His, dilectissimi, alijsq; documentis, uibus innumerabiliter diuinorū eloquiorum corusca authoritas: ad venerationē Pentecostes vnaimiter incitemur, exultātes in honorē sancti Spiitus, per quē omnis Ecclesia Catholica sanctificaur, omnis anima rationalis imbuitur. Qui inspiraor fidei, doctor scientiæ, fons dilectionis, signacuum castitatis, & totius est causa virtutis. Gaudeant delium mentes, quòd in toto mundo vnus Deus, Pater & Filius & Spiritus sanctus, omnium linguaum confessione laudatur, quodq; illa significatio, uæ in specie ignis apparuit, & opere perseuerat, & nunere. Ipse enim spiritus veritatis, facit domū glo iæ suę luminis sui nitore fulgere, & in templo suo, ec tenebrosum aliquid vult esse, nec tepidū, de qua pe atq; doctrina etiam Ieiuniorum nobis atque Eleemosynarum & collata purgatio. Nam hunc ve erabilem diem sequitur saluberrimæ obseruantię onsuetudo, quam vtilissimam sibi omnes sancti emper experti sunt, & ad quam sedulò celebrandā, astorali vos solicitudine cohortamur: vt si quid naculrum proximis diebus negligentia incauta ontraxit, id & Ieiunij censura castiget, & deuotio ietatis emendet. Quarta igitur & sexta Feria ieiuemus: Sabbato autem in idipsum consueta deuoione vigilias celebremus, Per Christum Domium nostrum, Amen.

Ieiunia è Spiritu sancto manarunt.

SERMO II. DE PENTECOSTE.

De mysterio Trinitatis, de missione Spiritus sancti & Manichæorum impietate.

Plenis-

CA. I. Plenissimè quidem nobis, dilectissimi, causam atque rationem solennitatis hodiernæ diuinorum eloquiorum textus ostendit, quo sanctum Spiritú Quinquagesimo post Domini resurrectionem die, qui ab ascensione eius est decimus, infusum Christi discipulis, sicut promissus sperabatur, agnouimus. Sed ad nouos Ecclesiæ filios instruendos, addendum est etiam nostri sermonis obsequium. Non enim timemus, vt spiritales & eruditi nota fastidiant, ad quorum fructum pertinet, vt quàm plurimis insinuari velint, quod ipsi cum magna sui vtilitate didicerunt. Fiat ergo per corda omnium, dispensatio munerum diuinorum, & seruitutem oris nostri, docti indoctique non spernant. Illi vt probēt se amare, quod norunt: isti vt ostendant se desiderare, quod nesciunt. Huic enim præparationi nostrę aderit ipsius largitas, de cuius loqui maiestate gestimus: vt ad profectum totius Ecclesiæ & vos capaces, & nos faciat abundantes.

CA. 2. ¶ Cùm igitur ad intelligendam dignitatem Spiritus sancti aciem mentis intendimus, nihil diuersum ab excellentia Patris & Filij cogitemus: quia in nullo ab vnitate sua discrepat diuinitatis essentia.

Quid de Spiritu sancto sentiendum.

Sempiternum est Patri, consempiterni sibi Filij sui esse genitorem: Sempiternum est Flio, intemporaliter à Patre esse progenitum: Sempiternum quoque est Spiritui sancto, Spiritum esse Patris & Filij: vt nunquam Pater sine Filio, nunquam Filius sine Patre, nunquam Pater & Filius fuerint sine Spiritu sancto: & omnibus existentiæ gradibus exclusis, nulla ibi persona sit anterior, nulla posterior. Huius enim beatæ Trinitatis & incommutabilis Deitatis, vna est substantia, indiuisa in opere, concors in voluntate, par in omnipotentia, æqualis in gloria. De qua cùm sancta

scriptura

ſcriptura ſic loquitur, vt aut in factis, aut in verbis, aliquid aſsignet, quod ſingulis videatur conueniſſe perſonis, non perturbatur fides Catholica, ſed docetur: vt per proprietatem aut vocis aut operis, inſinuetur nobis veritas Trinitatis, & non diuidat intellectus quod diſtinguit auditus. ¶ Ob hoc enim quædam ſiue ſub Patris, ſiue ſub Filij, ſiue ſub Spiritus ſancti appellatione promuntur: vt confeſsio credentium in Trinitate non erret. Quæ cùm ſit inſeparabilis, nunquam intelligeretur eſſe Trinitas, ſi ſemper inſeparabiliter diceretur. Bene ergo ipſa difficultas loquendi cor noſtrum ad intelligentiam trahit, & per infirmitatem noſtram cœleſtis doctrina nos adiuuat: vt quia in Deitate Patris & Filij & Spiritus ſancti, nec ſingularitas eſt, nec diuerſitas cogitanda, vera vnitas & vera Trinitas poſsit quidem aliquatenus mente ſentiri, ſed non poſsit ſimul ore proferri. Fundata igitur, dilectiſsimi, in cordibus noſtris fide, qua ſalubriter credimus, quod ſimul tota Trinitas vna virtus eſt vna maieſtas, vna ſubſtantia, indiſcreta opere, inſeparabilis dilectione, indifferens poteſtate, ſimul implens omnia, ſimul continens vniuerſa, Quod enim Pater eſt, hoc eſt & Filius, hoc eſt & Spiritus ſanctus, & vera Deitas, in nullo eſſe aut minor aut maior poteſt: quæ ſic in tribus cõfitenda eſt perſonis, vt & ſolitudinem non recipiat Trinitas, & vnitatem ſeruet æqualitas. Hac inquam, dilectiſsimi, fide firmiter apprehenſa, non ambigamus, quod cum in die Pentecoſtes diſcipulos domini ſpiritus ſanctus impleuit, non fuit inchoatio muneris, ſed adiectio largitatis: quoniam & patriarchæ & prophetæ & ſacerdotes, omneſque ſancti, qui prioribus fuere temporibus, eiuſdẽ ſunt Spiritus ſancti ſanctificatione vegetati: & ſine hac gratia,

C A. 3.

Fides S. Trinitatis.

Spiritus ſanctus etiam ante Pentecoſten datus.

gratia, nulla vnquam instituta sacraméta, nulla sunt celebrata mysteria: vt eadem semper fuerit virtus charismatum, quamuis non eadem fuerit mensura
ca. 4. donorum. ¶ Ipsi quoq; beati Apostoli ante passionem Domini sancto Spiritu non carebant, nec potentia huius virtutis aberat ab operibus Saluatoris.
Luc. 11. Et cùm discipulis daret infirmitatum curationem, & eijciendorum dæmonum potestatem, eius vtiq; spiritus largiebatur effectum, in quo ipsum immundis spiritibus imperantem Iudæorum negabat impietas, & diuina beneficia diabolo deputabat. Vnde taliter blasphemantes meritò illam Domini excipere
Matth. 12. pere sententiam, qua ait: Omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus: Spiritus auté blasphemia non remittetur hominibus. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei, qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neq; in hoc seculo, neque in futuro. Vnde manifestū est, peccatorum remissionem sine
*inuocatione Spiritus sancti * aduocatione nō fieri, nec quenquā sine illo, sicut expedit, ingemiscere, aut sicut opor-
Rom. 8. tet, orare, dicente Apostolo: Quid enim oremus sicut oportet, nescimus, sed ipse spiritus postulat pro
1. cor. 12. nobis gemitibus inenarrabilibus. Et nemo potest dicere Dominum Iesum, nisi in Spiritu sancto: quo vacuari nimis exitiabile est, nimisque mortiferum, quia vnquam veniam meretur, qui ab intercessore
ca. 5. deseritur. ¶ Omnes igitur, dilectissimi, qui in Dominum Iesum crediderant, infusum sibi habebant Spiritum sanctum, & remittendorum peccatorum iam tunc Apostoli acceperant potestatem quando post resurrectionem suam Dominus insufflauit, &
Ioan. 20. dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis,

tis,retinebuntur. Sed illi perfectioni,quæ erat di-
scipulis conferenda, maior gratia & abundantior
inspiratio seruabatur: per quam & quæ nondum
acceperant, sumerent & excellētiùs possent habere,
quæ sumpserant. Propter quod Dominus dicebat:
Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis *Ioan. 16.*
illa portare modò. Cùm autem venerit spiritus ve-
ritatis,ille diriget vos in omnem veritatem. Non e-
nim loquetur à semetipso, sed quæ audierit,loque
tur,& futura annũciabit vobis. Ille me clarificabit,
quia de meo accipiet,& annunciabit vobis. ¶Quid CA. 6.
ergo est, quòd Dominus promittens discipulis Spi-
ritum sanctum, qui iam dixerat, Omnia quæ audi-
ui à patre meo, nota feci vobis: adhuc,inquit,mul-
ta habeo vobis dicere,sed non potestis portare mo-
do? Quum autem venerit spiritus ille veritatis, ille
vos diriget in omnem veritatem? Nunquid sese Do
minus inferioris scientiæ volebat intelligi, aut mi-
nus aliquid quàm Spiritum sanctum à patre didi-
cisse? cùm ipse sit veritas, & nihil pater dicere, ni-
hil posſit docere sine Verbo, ideoque dictum sit:
De meo accipiet, quoniam quod accipit spiritus
patre dante,dat filius? Non itaque alia insinuanda
erat veritas,nec alia prædicanda doctrina: sed opor-
tebat capacitatem eorum, qui docebantur, augeri,
& multiplicari constantiam illius charitatis, quæ
omnem formidinem foras mitteret, & furorem
persequentium non timeret. Quod vtique Aposto-
li,posteaquam Spiritus sancti noua abundātia sunt
repleti, ardentius velle & efficacius posse cœpe-
runt,* proficientes à præceptorum scientia ad to- * proficiscentes
lerantiam passionum: vt sub nulla iam tempestate
trepidantes,fluctus seculi & elationes mũdi,fide su-
pergrediēte calcarent, & morte contēpta, omnibus
gentibus

rentibus Euangelium veritatis inferrent. ¶Quod verò addidit Dominus dicens: Quæcunq; audierit, loquetur, & futura annunciabit vobis, non segni intellectu, dilectissimi, nec transitorio accipiamus auditu. Præter alias enim veritatis locutiones, quibus Manichæorum confutatur impietas, hac apertissimè sententia totum sacrilegæ falsitatis dogma prosternitur. Nam vt magnum quendam atq; sublimem viderentur sequi autorem, in magistro suo Manichæo apparuisse Spiritum sanctum crediderunt, promissumq; à Domino Paracletum nō prius venisse, quam hic infelicium deceptor oriretur, in quo ita Spiritus sanctus manserit, vt nō aliud fuerit Manichæus ipse, quàm spiritus qui per ministeriū corporeæ vocis & linguæ, discipulos suos in omnē induceret veritatem, & nunquam cognita præteritorum secreta seculorum resararet. Quod quàm sit ridiculum quamq; vanum, tæderet ostendere nisi adhuc quosdam non puderet hoc credere. Manichæus ergo magister falsitatis diabolicæ, & conditor superstitionis obscœnæ, eo tempore damnandus innotuit, quo post resurrectionem Domini ducentesimus & sexagesimus annus impletus est, Probo Imperatore, Paulinoque Consule, cum octaua iam in Christianos persecutio ebulliret, & innumera Martyrum millia ipsis suis victorijs probauissent impletum esse, quod Dominus promiserat, dicens: Cùm autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Non ergo potuit promissio Domini tanta per ętatum interualla differri, nec ille Spiritus veritatis, quem mundus non accepit impiorum, ita septiformem

Manichæorum impietas.

Manichæus quo tēpore extiterit.

Matth.10.

mem illam donorum suorum cōtinuit largitatem, vt tot Ecclesiæ generationes, sapientia & intellectu, consilio & fortitudine, scientia & pietate, atq; ipso Dei timore fraudaret, donec prodigiosus turpium mendaciorum signifer nasceretur, cui nec hoc quidem tribui potest, quod vel exiguam diuinæ inspirationis acceperit portionem: quoniam & hic de illa mundi extitit parte, quæ nō potest spiritum veritatis accipere. Repletus enim spiritu diaboli, Spiritui restitit Christi: & cùm sanctis Dei hoc Parácleti doctrina contulerit, vt futura prædicerent, hic ne falsitatis eius ipse rerum processus argueret, ridendarum impudentiam fabularum in præteritas retorsit ætates. Et quasi nos nihil de sempiternitate creatoris, nihil de ordine creaturæ in vniuersum mundum bene lex sancta & diuinitùs inspirata prophetia docuisset, in contumeliā Dei, & in omnium iniuriam naturarum, inexplicabiliū mendaciorum monstra contexuit. Quibus tandem suas insinuaturus insanias, nisi multum incestis & nimium à lumine veritatis auersis, qui siue per ignorantiæ cæcitatem, siue per turpitudinis appetitum, ad illa non sacra, sed execramenta perueniunt? Quæ propter communem verecundiam non sunt nostro sermone promenda: cùm iam abundantissimè ipsorum sint confessione patefacta. ¶ Nulli ergo vestrum, dilectissimi, suadeatur, quod tantæ impietatis autorem Spiritus sanctus aliqua ex parte dignatus sit. Nihil ad istū prorsus de illa virtute peruenit, quam Ecclesiæ suæ Christus & promisit, & misit. Dicente enim Ioanne, Spiritus nondum erat datus, quia Iesus nondum fuerat clarificatus, Domini ascensio, dandi Spiritus fuit ratio, quem ille necesse est vt neget datum, qui ad cōlessum paternæ dexteræ verum

Spiritus sancti dona septem. | CA. 8. | *Ioan. 7.*

in Christo hominem negat esse prouectum. Nos autem, dilectissimi, ad beatam æternitatem & animæ & carnis per regenerationem sancti Spiritus adoptati, sacratissimi istius festi diem, rationabili obsequio & casta lætitia celebremus, confitentes cum beato Paulo Apostolo, quod Dominus Iesus Christus ascendens in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus: vt Euāgelium Dei per omne humanæ vocis eloquium prædicetur, & omnis lingua cōfiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. ¶ Ad præsentem autem solennitatem etiam ista nobis est assumenda deuotio: vt Ieiunium, quod ex Apostolica traditione subsequitur, sancta obseruantia celebremus: quia & hoc inter maxima sancti Spiritus dona numerādum est, quod nobis aduersum illecebras carnis & insidias diaboli, Ieiuniorum sunt collata præsidia: quibus omnes tentationes Deo adiuuāte vincamus. Quarta igitur & sexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatum Petrum Apostolum vigilias celebremus: patrocinante eodem orationibus nostris, vt in omnibus misericordiam Dei obtinere mereamur, Per Dominum nostrum Iesum Christum viuentem & regnantem cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

Psal. 67. Ephe. 4. Philip. 2. CA. 9. Ieiunium Apostolic. est traditionis per Spiritum sanctum. Sanctorum patrocinii.

SERMO III. DE PENTECOSTE.

Quòd opera Trinitatis sint indiuisa, & de causa Incarnationis, & æqualitate personarum.

CA. X

HOdiernā, dilectissimi, festiuitatem toto terrarum orbe venerabilē, ille sancti Spiritus consecrauit aduentus, qui post resurrectionem Domini Quinquagesimo die in Apostolos populumque credentium, sicut sperabatur, influxit. Sperabatur autem

Act. 2. Luc. 24. Act. 1.

autem, quia illum Dominus Iesus promiserat adfuturum, nō vt tunc primùm esse sanctorū habitator inciperet: sed vt sacrata sibi pectora, & feruentiùs accenderet, & copiosiùs inundaret: cumulans sua dona, non inchoans, nec ideo nouus opere, quia ditior largitate. Nunquam enim ab omnipotentia Patris, & Filij, Spiritus sancti est discreta maiestas: & quicquid in dispositione omnium rerum agit diuina moderatio, ex totius venit prouidentia Trinitatis. Vna est ibi benignitas misericordiæ, vna censura iustitiæ: nec aliquid est in actione diuisum, vbi nihil est in voluntate diuersum. ¶ Quæ ergo illuminat Pater, illuminat Filius, illuminat Spiritus sanctus. Cumq; alia sit persona missi, alia mittentis, alia promittentis, simul nobis & vnitas manifestatur & Trinitas: vt essentia habens æqualitatem, & non recipiens solitudinē, & eiusdē substantiæ, & nō eiusdem intelligatur esse personæ. Quòd ergo salua cooperatione inseparabilis Deitatis, quædam Pater, quædam Filius, quædam propriè Spiritus sanctus exequitur: nostræ dispositio redemptionis, nostræ salutis est ratio. Si enim homo ad imaginem & similitudinē Dei factus, in suę honore naturę mansisset, nec diabolica fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deuiasset, creator mundi creatura non fieret: neque aut sempiternus temporalitatem subiret, aut æqualis Deo patri filius Deus, formam serui & similitudinē carnis peccati assumeret. Sed quia inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum, & aliter solui captiuitas humana non potuit, nisi causam nostram ipse susciperet, qui sine maiestatis suæ damno, & verus homo fieret & solus peccati contagiū non haberet: diuisit sibi opus nostræ reparationis misericordia Trinitatis; vt Pater pro-

Diuinæ Trinitatis opera indiuisa.

CA. 2.

Gen. 1.

Sapient. 2.

propitiaretur, Filius propitiaret, Spiritus sanctus
-gniret. Oportebat enim vt aliquid etiam saluandi
pro se agerent, & conuersis ad Redemptorem cordibus, ab inimici dominatione desciscerent, Quo-
Galat. 4. niam, sicut Apostolus ait, Misit Deus spiritum filij
sui in corda nostra clamantem, Abba pater. Vbi au-
2. Cor. 3. tem Spiritus Domini, ibi libertas. Et nemo potest
1. Cor. 11. dicere Dominum Iesum, nisi in Spiritu sancto. ¶Si
CA. 3. ergo duce gratia, dilectissimi, fideliter sapienterque noscamus, quid Patri, quid Filio, quid Spiritui sancto in reparatione nostra proprium, quídve cómune sit: ea quæ pro nobis humiliter & corporaliter gesta sunt, ita proculdubio suscipiemus, vt nihil indignum de vna atque eadem Trinitatis gloria sentiamus. Quamuis enim nulla mens ad cogitandum de Deo, nulla ad loquẽdum lingua sufficiat, tamen quantumcunque illud est, quod humano intellectu de essentia paternæ dietatis attingitur: nisi vnum atq; idem est, cum vel de vnigenito eius, vel de Spiritu sancto cogitatur, nõ piè sapitur, sed nimis carnaliter caligatur, & ipsum quod de patre congruenter sentiri videbatur, amittitur: quia à tota Trinitate receditur, si in ea vnitas nõ tenetur. Nulla autẽ ratione verè est vnum, quod aliqua est inæqualitate
CA. 4. diuersum. ¶Quum igitur ad confitendũ Patrem,
De S. Trinitate qui sit cogitandum. & Filium, & Spiritum sanctum aciem mentis intendimus: procul ab animo formas visibilium rerum & ætates temporalium naturarum, procul corpora locorum & loca corporum repellamus. Discedat à corde, quod spatio extenditur, quod fine concluditur, & quicquid nec semper vbique, nec totum est. Cogitatio de deitate Trinitatis concepta, nihil per distantiam intelligat, nihil per gradus quærat. At si quid dignum de Deo senserit, nulli hoc ibi audeat

negare

negare personæ, tanquam honorificentiùs Patri ascribat, quod Filio Spirituiq; non tribuat. Non est pietas vnigenito præferre genitorem: filij contumelia, patris est iniuria: quod vni demitur, vtrique detrahitur. Nam cùm illis & sempiternitas sit cōmunis & deitas, nec omnipotens pater, nec incommutabilis æstimatur, si aut minorē se genuit, aut quem non habuit, habendo profecit. ¶ Dicit quidē Dominus Iesus discipulis suis, sicut Euangelica lectione recitatum est: Si diligeretis me, gauderetis vtiq;, quia ad patrem vado, quia pater maior me est. Sed hoc illæ aures, quæ sæpius audierunt, Egô & pater vnum sumus, &, Qui me videt, videt & patrem, sine deitatis accipiunt differentia, hoc nec de illa essentia intelligunt, quàm sempiternā cum patre & eiusdem naturæ nouerunt esse firma ratione. Commendatur ergo etiam sanctis Apostolis in incarnatione Verbi Dominici humana prouectio, & qui denunciato sibi Domini turbabantur abscessu, ad æterna gaudia honoris sui incitantur augmento. Si diligeretis me, inquit, gauderetis vtique, quia vado ad patrem, hoc est, si perfecta scientia videretis, quid vobis gloriæ confertur per hoc, quod ex Deo patre genitus, etiam ex homine matre sum natus, quod Dominus æternorum, vnus volui esse mortalium, quod visibilem me inuisibilis præbui, quod formā serui in forma Dei sempiternus accepi: gauderetis, quia vado ad patrem. Vobis enim præstatur hæc ascensio, & super omnes cœlos ad patris dexterā collocanda vestra in me humilitas eleuatur. Ego autem qui hoc sum cum patre, quod pater est, indiuiduus cum genitore permaneo, & sic ab illo, ad vos veniēs, non recedo, quemadmodum & vos, ad illum rediēs, non relinquo. Gaudete ergo quia vado ad patrem,

[Margin notes: CA. 5. — Ioan. 14. — Ioan. 10. — Ioan. 14. — Ibidem.]

SERMO PRIMVS DE IEIVNIO PENTECOSTES.

De abstinentia ac carnis afflictione, & neminem in hac vita esse securum.

HOdiernam, dilectißimi, festiuitatem descensione sancti Spiritus consecratam sequitur, vt nostis, solẽne Ieiuniũ, quod animis corporibusq; curandis salubriter institutum, deuota nobis est obseruantia celebrandum. Repletis namque Apostolis virtute promissa, & in corda eorum Spiritu veritatis ingresso, non ambigimus inter cætera cœlestis sacramenta doctrinæ, hanc spiritalis continentiæ disciplinam de Paracleti magisterio primitùs fuisse conceptam: vt sanctificatæ Ieiunio mentes conferendis sibi charismatibus fierent aptiores. Aderat quippe Christi discipulis protectio omnipotentis auxilij, & principibus nascentis Ecclesiæ tota Patris Filijque diuinitas, in præsentia sancti Spiritus præsidebat. Sed contra instantes impetus persequentium, contra minaces fremitus impiorum, non corporis fortitudine, nec carnis erat saturitate certandum: cùm hoc maximè hominis interiora corrumpat, quod exteriora delectat: & tantò fiat rationalis anima purgatior, quantò fuerit substantia carnis afflictior. ¶ Hi itaque doctores, qui exemplis & traditionibus suis omnes Ecclesiæ filios imbuerunt, tyrocinium militiæ Christianæ sanctis Ieiunijs inchoarunt: vt contra spiritales nequitas pugnaturi, abstinentiæ arma raperent, quibus vitiorum incentiua truncarent. Inuisibiles enim aduersarij, & incorporales hostes, non erunt contra nos validi: si nullis carnalibus desiderijs fuerimus immersi. Cupiditas quidem nocendi in

CA. I.

Ecclesiæ Ieiunia authore Spiritu sancto instituta.

CA. 2.

tentatore perpetua est, sed inermis atque inefficax erit, si nihil in nobis vnde contra nos pugnet, inuenerit. Quis autem hac fragili carne circundatus, & in isto mortis corpore constitutus, etiam qui multùm valideque profecerit, ita iam de sua salute securus sit, vt ab omni se illecebrarum periculo credat alienum? Donet licet sanctis suis quotidianam gratia diuina victoriam: non aufert tamen dimicandi materiam. Quia & hoc ipsum de misericordia protegentis est, qui naturæ mutabili, ne de confecto prælio superbiret, semper voluit superesse quod

CA. 3. *Ieiunia salubriter instituta.* vinceret. ¶Igitur post sanctæ dies lætitiæ, quos in honorem Domini à mortuis resurgentis, ac deinde in cœlos ascendentis, exegimus, postq; perceptum sancti Spiritus donum, salubriter & necessariè consuetudo est ordinata Ieiunij: vt si quid fortè inter ipsa festiuitatum gaudia, negligens libertas & licentia inordinata præsumpsit, hoc religiosæ abstinētiæ censura castiget. Quæ ob hoc quoque studiosius exequenda est, vt illa in nobis, quæ hac die Ecclesiæ diuinitùs sunt collata, permaneāt. Templum enim facti Spiritus sancti, & maiore quàm vnquam copia diuini fluminis irrigati, nullis debemus concupiscētijs vinci, nullis vitijs possideri: vt virtutis habitaculum, nulla sit cōtaminatione pollutum.

CA. 4. ¶Quod vtique regente atque adiuuante Domino omnibus obtinere possibile est: si per Ieiunij purificationem ac per misericordiæ largitatem studeamus & peccatorum sordibus liberari, & charitatis fructibus esse fœcundi. Quicquid enim in cibos pauperum, in curationes debilium, in precia captiuorum, & in quælibet opera pietatis impenditur: nō minuitur, sed augetur, nec vnquam apud Deum perire poterit, quod fidelis benignitas erogarit, dū quodcunq; tribuit

tribuit ad ſubſidium, id ſibi recondit ad præmium. Beati enim miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus: neque delictorum memoria erit, vbi teſtimonium pietatis adfuerit. Quarta igitur & ſexta Feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatiſsiſimum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus: cuius nos orationibus, & à ſpiritalibus inimicis & à corporeis hoſtibus confidimus liberari, Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. *Matth.5.* *Orant ſancti pro nobis.*

SERMO II. DE IEIVNIO Pentecoſtes.

De Ieiunio Chriſtianorum, Iudæorum, hæreticorum & paganorum.

DVbitandum non eſt, dilectiſsimi, omnem obſeruantiam Chriſtianam, eruditionis eſſe diuinæ, & quicquid ab Eccleſia in conſuetudinem eſt deuotionis receptum, de traditione Apoſtolica & de ſancti Spiritus prodire doctrina: qui nunc quoque cordibus fidelium ſuis præſidet inſtitutis, vt ea omnes & obedienter cuſtodiant, & ſapienter intelligant. Nam cùm in die Pentecoſtes, quem à Paſcha Domini Quinquageſimum celebramus, promiſſus à Domino Spiritus ſanctus, expectantium mentes maiori quàm vnquam copia & clariore præſentia ſuæ maieſtatis impleuerit: manifeſtiſsimè patet inter cætera Dei munera, Ieiuniorum quoq; gratiam, quæ hodiernam feſtiuitatem indiuiſa ſubſequitur, tunc fuiſſe donatam: vt ſicut fuit concupiſcentia initium peccatorum, ita ſit continentia origo virtutum. ¶ In exercendo autem hoc Dei munere, non ideo ſegniores eſſe debemus: quia & Iudæi & hæretici *CA. I.* *Traditionis Apoſtolicæ authoritas.* *Ieiunia Deo authore inſtituta* *CA. 2.*

hæretici sæpè ab edendi libertate se continent,& apud ipsos paganos sunt quędam vana ieiunia. Aliud enim agit sub veritate ratio, aliud sub falsitate deceptio. Apud nos fides etiam sanctificat manducantem, apud illos infidelitas polluit ieiunantem. Vnde quia extra Ecclesiam Catholicam nihil est integrũ
Rom. 14. nihil castũ, dicente Apostolo, Omne quod non est ex fide, peccatũ est: cùm diuisis ab vnitate corporis Christi, nulla similitudine comparamur, nulla communione miscemur, quod vtique nobis saluberrimum maximumq; ieiunium est. Ad virtutem enim continẽtiæ nihil prius pertinet, quàm ab erroribus abstinere: quia tunc demum bene ambulatur, cùm per viam veritatis inceditur. Nam quia angusta & ardua declinantes, procliuia & lata sectando, cito in perditionem deueniũt, melior est gradus lentior per iter rectum, quàm velocitas festina per deuium.

CA. 3. ¶Agnoscat ergo Catholicus Christianus fructus Ieiunij sui, quod etiam inter maximas largitates sterilissimũ erit, nisi de sancti Spiritus rigatione pro-
1. Cor. 13. cesserit. Cùm enim dicat Apostolus, nullas sibi vir-
Rom. 5. tutes sine charitate prodesse, idemq; dicat charitatem Dei diffusam esse in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis: cauendum est, ne bona quæ facere sine bonitate nõ possumus elatione perdamus. Nam omni se meritò laude dispoliat, qui de studijs industriæ suæ in se magis quàm
1. Cor. 1. in Domino gloriatur: cùm beatus Dauid doceat
2. Cor. 10. in sanctorum operibus Deum esse laudandum, di-
Hiere. 9. cens, Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israël ipse
Psal. 67. dabit virtutem & fortitudinẽ plebi suæ. Et iterum,
Psal. 88. Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabũt tota die, & in iustitia tua exaltabuntur, quoniam gloria virtutis eorum es tu.

¶Et

¶Et ideo, dilectißimi, secundum eruditionẽ Spiritus sancti, per quem Ecclesiæ Dei, omnium virtutum collata sunt dona, suscipiamus alacri fide solẽne Ieiunium: & in mandatis, quæ poterimus efficere, contineamus nos ab inflatione iactantiæ, ad Dei gloriam cuncta referentes, qui & bonarũ est inspirator voluntatum, & bonarũ est author actionum, dicente Domino: Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & magnificent patrem vestrum, qui in cœlis est, Qui viuit & regnat per omnia secula seculorum, Amen. *Ca. 4.* *Matth. 5.*

SERMO III. DE IEIVNIO Pentecostes.

De vtilitate Ieiunij & eleemosynarum.

SAnctarum solennitatum, dilectißimi, ordine celebrato, & spiritalis lætitiæ deuotione completa, oportet nos ab salubritatem recurrere parcitatis, remediumq; Ieiunij & exercendis mentibus & castigandis adhibere corporibus: vt quia nos satis de hoc & diuina monita & propria experimẽta docuerunt, primùm per sacratißimorũ dierum recursum diuinæ pietati gratias referamus: cum sanctas continentiæ delicias appetentes, aliquantulum nobis de terrenorum ciborum abundantia subtrahamus, ita proficiat Eleemosynis, quod nõ impẽditur mensis. Tunc enim demum ad animæ curationem proficit medicina Ieiunij: cùm abstinentia ieiunantis, esuriem reficit indigentis. Quia ergo scimus apud misericordem Deum Ieiunijs præcellere Eleemosynæ largitatem, dicente ipso Domino, Date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis: si animas nostras à peccatorum sordibus cupimus emũdari, Eleemosynam pauperibus non negemus, vt in die retributionis ad promerendam Dei misericordiam, *Eleemosynæ præstãt ieiunio.* *Luc. 11.*

ricordiam, misericordiæ operibus adiuuemur, Per Christum Dominum nostrum, Amen.

SERMO IIII. DE IEIVNIO Pentecostes.

De laude abstinentiæ & carnis castigatione.

CA. I. INter omnia, dilectissimi, Apostolicæ instituta doctrinæ, quæ ex diuinæ institutionis fonte manarunt, dubium non est, influente in Ecclesiæ principes Spiritu sancto, hanc primùm ab eis obseruantiam fuisse conceptam, vt sancti obseruatione Ieiunij, omnium virtutū regulas inchoarent: quia multum ad præcepta Dei exequenda prodesset, si Christiana militia contra incentiua omnia vitiorū, continentiæ se sanctificatione muniret. Cùm enim per illecebram cibi irrepserit prima causa peccati: quo salubriore Dei munere vtitur redempta libertas, quàm vt nouerit abstinere à concessis, quæ frenare se nesciuit à vetitis? Omnis quidem creatura Dei bona est, & nihil est abijciendum, quod cum gratiarum actione percipitur: Sed non ad hoc creati sumus, vt fœda & impudenti auiditate omnes mundi copias expetamus, tanquam quod licet sumi, nō liceat prætermitti. ¶ Laudetur Deus, qui hominū vsui tam multa donauit: sed agnoscat rationalis animus, maiores delicias menti datas esse quàm carni. Et cùm audit sibi per Spiritum sanctū dici, Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, intelligat sibi contra omnia, quæ sensibus corporeis blandiuntur, temperantię sectandam esse virtutem, per quam, dum exterioris hominis voluptas minuitur, sapientia interioris augetur. Non enim idem vigor cordis est sub onere cibi, qui sub leuitate ieiunij, nec eundem sensum potest satietas generare,

Ieiuniorum quāta vis.

1. Tim. 4.

CA. 2.

Eccle. 18.

generare, quem parcitas. Quia cùm caro concupiscens aduersus spiritum, spiritali cupiditate superatur: libera obtinetur sanitas & sana libertas, vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio. Galat. 5.

¶Ad hanc ergo vtilitatem nos, dilectißimi, præsens tempus inuitat, vt à resurrectione Domini vsq; ad aduentum Spiritus sancti Quinquaginta diebus emensis, quos in lætitia præcipuæ festiuitatis exegimus, ad Ieiuniorum remedia recurramus: ne fortè per occasionem licentiæ blandioris, aliquas negligentiæ culpas delectabilium vsus inciderit. Terra enim carnis nostræ, nisi aßiduis fuerit subacta culturis, citò de segni ocio spinas tribulosq; producit, & partu degeneri dabit fructum non horreis inferendum, sed ignibus concremandum, dicente Domino: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cœlestis, eradicabitur. Custodienda igitur nobis omnium germinum seminumque generositas, quam ex summi agricolæ plantatione concepimus, & vigili solicitudine prouidendum, ne Dei munera aliqua inuidentis inimici fraude violentur, & in paradiso virtutum concrescat sylua vitiorum. CA. 3. Caro nostra iugiter castiganda. Matth. 15.

¶Ad declinandum autem hoc malum, nihil est potentius Eleemosynis atque Ieiunijs: dum & carnales cupiditates continentia necat, & desideriorũ spiritaliũ fructus, misericordiæ cura multiplicat. Vnde charitatẽ vestrã solenniter admonemus, vt per castigationẽ corporis & per opera pietatis, mũdari ab omnium peccatorũ sorde cupientes, quarta & sexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatißimũ Petrum Apostolũ vigilias celebremus: Cuius meritis & orationibus ita nos per omnia credimus adiuuandos, vt misericordia Dei & ieiunijs nostris adsit & votis, Per Christum Dominum nostrum, Amen. CA. 4. Sanctorum meritis & orationibus adiuuamur.

SERMO

SERMO PRIMVS IN NATALE APOSTOLORVM PETRI ET PAVLI.

De dignitate vrbis Romæ, quam consequuta est per Apostolos Petrum & Paulum, de imperio, superstitione & fide eiusdem, denique de Neronis furore ac persecutione.

CA. I. OMnium quidem sanctarũ solennitatum, dilectissimi, totus mundus est particeps, & vnius fidei pietas exigit, vt quicquid pro salute vniuersorum gestum recolitur: communibus vbique gaudijs celebretur. Veruntamen hodierna festiuitas præter illam reuerentiam, quam toto terrarum orbe promeruit, speciali & propria nostræ vrbis exultatione veneranda est: vt vbi prædipuorum Apostolorum glorificatus est exitus, ibi in die Martyrij eorum, sit lætitiæ principatus. Isti enim sunt viri, per quos tibi Euangelium Christi Roma resplenduit, & quæ eras magistra erroris, facta es discipula veritatis. Isti sunt patres tui veríque pastores, qui te regnis cœlestibus inserendam multò meliùs multoq́ue feliciùs condiderunt, quàm illi, quorum studio prima mœnium tuorum fundamenta locata sunt: ex quibus is, qui tibi nomen dedit, fraterna te cæde fœdauit. Isti sunt, qui te ad hanc gloriam prouexerunt, vt gens sancta, populus electus, ciuitas sacerdotalis & regia, per sacram B. Petri Sedẽ caput orbis effecta, latiùs præsideres religione diuina, quàm dominatione terrena. Quamuis enim multis aucta victorijs, ius imperij tui terra mariq; protuleris, minùs tamen est, quod tibi bellicus labor subdidit, quàm quod pax Christiana subiecit. ¶Deus namque bonus, & iustus, & omnipotens, qui misericor-

Roma quid contulerint Petrus & Paulus.

1.Pet.2.

CA. 2.

diam

diam suam humano generi nunquã negauit, omnesque in cõmune mortales ad cognitionẽ sui abundãtissimis semper beneficijs erudiuit, voluntariam errantiũ cæcitatem, & procliuẽ in deteriora nequitiã, secretiori cõsilio & altiori pietate miseratus est, mittendo Verbũ suum æquale sibi atq; coęternum. Verbum igitur caro factũ ita diuinam naturã naturæ vniuit humanæ: vt illius ad infima inclinatio, nostra fieret ad summa prouectio. Vt autẽ huius inenarrabilis gratiæ per totũ mundum diffunderetur effectus, Romanũ regnum diuina prouidẽtia præparauit: Cuius ad eos limites incremẽta perducta sunt quibus cunctarum vndiq; gentium vicina & contigua esset vniuersitas. Dispositio namq; diuinitùs operi maximè congruebat, vt multa regna vno confœderarẽtur imperio, & citò peruios haberet populos prædicatio generalis, quos vnius teneret regimen ciuitatis. Hæc autem ciuitas ignorãs suæ prouectionis autorem, cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gẽtium seruiebat erroribus: & magnam sibi videbatur assumpsisse religionem, quia nullam respuebat falsitatem. Vnde quantum erat per diabolũ tenaciùs illigata, tãtùm per Christum est mirabilius absoluta. ¶ Nam cùm duodecim Apostoli, accepta per Spiritum sanctum omnium locutione linguarum, imbuendum Euangelio mundum, distributis sibi terrarum partibus, suscepissent: beatissimus Petrus princeps Apostolici ordinis, ad arcẽ Romani destinatur imperij: vt lux veritatis, quæ in omnium gentium reuelabatur salutem, efficacius se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet. Cuius autem nationis homines in hac tunc vrbe non essent? aut quæ vsquam gentes ignorarent, quod Roma didicisset? Hic concul-

CA. 3.

Act. 2.

Romanorũ superstitio.

conculcandæ philosophiæ opiniones, hic dissoluẽdæ erant terrenæ sapientiæ vanitates, hic confutãdi
* sacrificiorum. dęmonum cultus, hic omnium * sacrilegiorum impietas distruenda, vbi diligentissima superstitione habebatur collectum, quicquid vsquam fuerat
C A. 4. vanis eroribus institutum. ¶ Ad hanc ergo vrbem tu beatissime Petre Apostole venire non metuis, & cõsorte gloriæ tuæ Paulo Apostolo, aliarum adhuc Ecclesiarum ordinationibus occupato, syluã istam frementium bestiarum, & turbulentissimæ profunditatis oceanum, constantior quàm cùm supra mare gradereris, ingrederis. Nec mũdi dominam times
Matth. 14. Romam, qui in Cayphæ domo expaueras sacerdo-
Matth. 26. tis ancillam. Nunquid aut iudicio Pilati, aut sæuitia Iudæorum minor erat vel in Claudio potestas vel in Nerone crudelitas? Vincebat ergo materiam formidinis, vis amoris: nec æstimabas terrori cedendum, dum horum saluti consulis, quos susceperas
* alendos * diligendos. Hunc autem intrepidæ charitatis affectum, iam tunc profecto conceperas, quando
Ioan. 21. professio tui amoris in Dominum, trinę interrogationis est solidata mysterio. Nec aliud ab hac mentis tuæ intentione quæsitum est, quàm vt pascendis eius quem diligeres ouibus, cibum quo ipse eras opimatus, impenderes.
C. A. 5. ¶ Augebant quoque fiduciam tuam tot signa miraculorum, tot dona charismatum atque experimẽta virtutum. Iam populos, qui ex circuncisione crediderant, erudieras: Iam
Act. 11. Antiochænam Ecclesiam, vbi primum Christiani nominis dignitas est orta, fundaueras. Iam Põtum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, atque Bithyniam legibus Euangelicæ prædicationis impleueras: nec aut dubius de prouectu operis, aut de spatio tuæ ignarus ætatis, trophæum Crucis Christi Romanis

arcibus

arcibus inferebas, quò te diuinis prçordinationibus anteibant, & honor potestatis, & gloria passionis.

¶ Ad quam beatus coapostolus tuus, vas electionis, & specialis magister gentium Paulus occurrens, eodem tibi consociatus est tempore, quo iam omnis innocentia, omnis pudor omnisq; libertas, sub Neronis laborabat imperio. Cuius furor, per omnium vitiorum inflammatus excessum, in hũc eum vsq; torrentem suæ præcipitauit insaniæ, vt primus nomini Christiano atrocitatem generalis persecutionis inferret, quasi per sanctorũ neces gratia Dei posset extingui: cuius hoc ipsum erat maximum lucrum, vt contemptus vitæ huius occiduæ perceptio fieret felicitatis æternæ. Preciosa ergo in conspectu Domini, mors sanctorum eius: Nec vllo crudelitatis genere destrui potest sacramento Crucis Christi fundata religio. Non minuitur persequutionibus Ecclesia, sed augetur: & semper Dominicus ager segete ditiori vestitur, dum grana, quæ singula cadũt, multiplicata nascuntur. Vnde duo ista præclara diuini seminis germina, in quantam sobolem germinarint, beatorum millia Martyrum protestantur: qui, Apostolicorum æmuli triumphorum, vrbem nostram purpuratis & longè lateque rutilantibus populis ambierunt, & quasi ex multarum honore gemmarum conserto vno diademate coronarunt.

CA. 6. Act. 9. 1. Tim. 2. Nero primus persecutor Christianorum. Psal. 115.

¶ De quorum præsidio, dilectissimi, diuinitùs nobis ad exemplum patientiæ & confirmationem fidei præparato, vniuersaliter quidem in omnium sanctorum commemoratione lætandum est, sed in horum excellentia patrum meritò est * excellentius gloriandum, quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Ecclesiæ membra prouexit: vt eos in corpore, cui caput est Christus, quasi geminum consti-

CA. 7. * exultantius Ephe. 1.

X tuerit

tuerit lumen oculorum. De quorum meritis atquē virtutibus, quæ omnē loquendi ſuperant facultatē, nihil diuerſum, nihil debemus ſentire diſcretum: quia illos & electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales. Sicut autē & nos experti ſumus, & noſtri probauere maiores, credimus atq; confidimus, inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendam miſericordiam Dei, ſemper nos ſpecialium patronorum orationibus adiuuandos: vt quantùm proprijs peccatis deprimimur, tantùm Apoſtolicis meritis erigamur, Per Dominū noſtrum Ieſum Chriſtum, cui eſt cum Patre, & ſancto Spiritu eadem poteſtas, vna diuinitas in ſecula ſeculorum, Amen.

Intercesſio ſanctorum.

SERMO II. IN NATALI APOſtolorum Petri & Pauli.

De Petri fide ac confeſſione, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia.

CA. I. EXultemus in Domino, dilectiſsimi, & ſpiritali iucunditate lætemur: quia vnigenitus Dei patris filius, Dominus noſter Ieſus Chriſtus, ad inſinuanda nobis ſuæ diſpenſationis & diuinitatis myſteria, Apoſtolici ordinis primum beatum Petrum huic ciuitati dignatus eſt prærogare, cuius hodierna ſolennitas, recurrente triumpho Martyrij, ſpecimen & decus contulit orbi terrarū. Hoc enim obtinuit, dilectiſsimi, illa confeſsio, quæ à Deo patre inſpirata, Apoſtolico cordi omnium humanarum opinionum inſerta tranſcēdit, & firmitatem petræ, quæ nullis impulſionibus quateretur, accepit. Euāgelica ſiquidem referente hiſtoria, omnes Apoſtolos Dominus, quid de ſe homines opinentur, interrogat. Et tam diu ſermo reſpondentium communis eſt, quam diu humanæ intelligentiæ ambiguitas expli-

Petrus Apoſtolorum primus.

Matth. 16.

explicatur. At vbi quid habeat discipulorum sensus, exigitur, ille primus est in Domini cõfessione, qui primus est in Apostolica dignitate. Qui cùm dixisset, Tu es Christus filius Dei viui, respondit ei Iesus, Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cœlis est. Ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec opinio te terrena fefellit, sed inspiratio cœlestis instruxit: & non caro & sanguis, sed ille me tibi, cuius sum vnigenitus, indicauit. Et ego, inquit, dico tibi, hoc est, sicut pater meus tibi manifestauit diuinitatem meam, ita ego notã tibi facio excellentiã tuam. Quia tu es Petrus, id est, cum ego sim inuiolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio vtraque vnum, tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, vt quæ mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia. ¶Supra hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem æternum extruam templum, & Ecclesiæ meæ cœlo inserenda sublimitas, in huius fidei firmitate consurget. Hanc confessionem portæ inferri non tenebunt, mortis vincula non ligabunt. Vox enim ista, vox vitæ est, & sicut confessores suos in cœlestia prouehit, ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beato Petro Apostolo: Tibi dabo claues regni cœlorum, Et quæcunque ligaueris super terram, erunt ligata & in cœlis. Et quęcunque solueris super terram, erunt soluta & in cœlis. Transiuit quidem in Apostolos alios vis istius potestatis, sed non frustra vni commendatur, quod omnibus intimetur. Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis Ecclesiæ rectoribus, Petri forma proponitur. Manet ergo

Petri confessio.

Ephe. 2.

C A. 2.

Petrus petra, super quã ædificata est Ecclesia.

Petri priuilegium.

Petri priuilegium, vbicunque ex ipsius fertur æquitate iudicium: nec nimia est vel seueritas, vel remissio, vbi nihil erit ligatũ, nihil solutũ, nisi quod Pe-
'ε A. 3. trus aut ligauerit, aut soluerit. ¶ Instante autem passione sua Dominus, quæ discipulorum suorum
Luca 22. erat turbatura constantiam: Simon, inquit, Simon, ecce Satanas expostulauit, vt vos cribraret sicut triticum: Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, ne intrent in tentationem. Commune erat omnibus Apostolis periculum de tẽtatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen specialis à Domino Petri cura suscipitur, & pro Petri fide propriè supplicatur: tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrũ Apostolis conferatur. Nam & post resurrectionem suam Dominus beato Petro Apostolo post regni claues, ad trinam æterni amoris professionem, mystica insinuatione ter dixit,
Ioan. 21. Pasce oues meas: quod & nunc proculdubio facit,
Petrus vt etiamnum pascat Ecclesiam. & mandatum Domini pius pastor exequitur, confirmans nos exhortationibus, & pro nobis orare non cessans, vt nulla tẽtatione superemur. Si autem hanc pietatis suæ curam populo Dei, sicut credendum est, vbique protendit: quantò magis alumnis suis opem suam dignatur impendere, apud quos in sacro dormitionis thoro, eadem qua præsedit carne requiescit? Cùm itaque, dilectissimi, tantum nobis videamus præsidium diuinitùs institutum, rationabiliter & iustè in ducis nostri meritis & dignitate

gnitate

gnitate lætamur: gratias agentes sempiterno Regi & Redemptori nostro Iesu Christo, quod tantam potentiam dedit ei, quem totius Ecclesiæ Principem fecit: ad gloriam & laudem nominis sui, Qui cum Deo Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen. *Petrus totius Ecclesiæ princeps*

SERMO IN OCTAVA APOSTOLORVM PETRI & Pauli.

De ingratitudinis vitio ac decem leprosis.

Religiosam deuotionem, dilectissimi, qua ob diem castigationis & liberationis nostræ, cunctus fidelium populus ad agendas Deo gratias confluebat, penè ab omnibus proximè fuisse neglectã, ipsa paucorum, qui adfuere, raritas demonstrauit: & cordi meo multum tristitiæ intulit, & plurimum timoris incussit. Magnum enim periculum est, esse homines ingratos Deo: & per obliuionem beneficiorum eius, nec de correptione compungi, nec de remissione lętari. Vereor igitur, dilectissimi, ne vox illa prophetica tales increpasse videatur, quæ dicit: Flagellasti eos, & non doluerunt, castigasti eos, & noluerunt accipere disciplinam. Quæ enim in eis correctio ostenditur, in quibus tanta auersio reperitur? Pudet dicere, sed necesse est non tacere: plus impenditur dęmonijs, quàm Apostolis, & maiorem obtinent insana spectacula frequentiam, quàm beata Martyria. Quis hanc vrbem reformauit saluti? quis à captiuitate eruit? quis à cæde defendit? ludus Cyrcensium, an cura sanctorum? quorum vtique precibus diuinæ censuræ flexa sententia est, vt qui merebamur iram, seruaremur ad veniam. *CA. I.* *Ingratitudo quàm perniciosa.* *Hiere. 5.*

CA. 2. ¶ Tangat obſecro, dilectiſsimi, cor veſtrum illa
Luc. 17. ſententia Saluatoris, qui cum decem leproſos miſericordiæ virtute mundaſſet, vnum tantùm dixit ex eis ad agendas gratias reuertiſſe: ſignificans videlicet de ingratis, quod huic pietatis officio, etiam ſi corporis aſſequuti ſunt ſanitatem, non tamen ſine animi impietate defuerunt. Ne ergo iſta ingratorum nota etiam vobis, dilectiſsimi, poſsit aſcribi, reuertimini ad Dominum, intelligentes mirabilia, quæ in nobis dignatus eſt operari, & liberationem noſtram, nō ſicut opinantur impij, ſtellarum effectibus, ſed ineffabili omnipotentis Dei miſericordiæ deputantes, qui corda furentium Barbarorum mitigare dignatus eſt. Ad tanti vos beneficij memoriam toto fidei vigore cōferte. Grauis negli-
Sanctorū auxilia. gentia, maiore ſatisfactione curanda eſt. Ad emendationem noſtram vtamur lenitate parcentis: vt B. Petrus, & omnes ſancti, qui nobis in multis tribulationibus adfuerunt, obſecrationes noſtras pro
Nota. vobis apud miſericordem Deum iuuare dignentur, Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

SERMO IN NATIVITATE SANCTORVM SEPTEM FRATRVM MARTYRVM Machabæorum.

De Machabæorum feſto ac martyrio, & continuo Chriſtianorum conflictu.

CA. I. GRatias, dilectiſsimi, agam⁹ Domino Deo noſtro, quòd quanta ſit huius diei ſolennitas, etiam ſi ego taceam, cōuentus veſter oſtendit. Tam enim conſpiranti ſtudio & deuoto animo cōueniſtis: vt feſtiuitatis magnificen-

gnificentiam, etsi sermo non indicet, congregatio tamen ipsa testetur. Et rectè. Duplex enim causa lætitiæ est: in qua & Natalem Ecclesiæ colimus, & Martyrum passione gaudemus. Nec immeritò dignè Ecclesia horum exultat Martyrio, quorum ornatur exemplo. Causam ergo solénitatis hodiernæ, dilectissimi, plenissimè sacræ historiæ lectione didicistis, nec latere vos potuit, quem in tanto rerum gestarum ordine exceperitis auditum, cùm gloriosam septem Martyrum matrem exultanti & non tacito honoraretis affectu, in singulis quidem filijs passam, sed in omnibus coronatam. Subsecuta est enim felici exitu, quos inuicto præmisit hortatu. Beata genitrix, beata progenies, memorabilis præcedētium fortitudo. Nam cùm in illo ordine mortium, & in illa dispositione pœnarum, id sæuissimi regis excogitasset impietas, vt victoriam sibi & de primis promitteret, quos sine tolerantiæ cruciaret exemplo: & de postremis, quos in supplicio torqueret alieno, multiplicatæ sunt Martyrum palmę, & dum singuli in omnibus vincunt, præter coronas proprias, omnes acquisiuere septenas.

Festiuitas Dedicationis Ecclesiæ & Martyrum.

¶Sed hæc ad fructuosam recolenda sunt aurium voluptatem. Inflat scientia, nisi ædificet obedientia: grauant audita, nisi suscipiantur imitanda. Nec enim quia cessauit persecutor & tortor, quia iam Deo militant potestates, desunt Christianis, quas superent, passiones. Fili, inquit, accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Et Apostolus dicit, Quicunque in Christo piè volunt viuere, persecutionem patiūtur propter iustitiam. Qui ergo putas quieuisse persecutionem, & nullum tibi cum hostibus esse conflictum: intimum cordis tui scrutare

e A. 2. 1. Cor. 8. *Eccle. 2.* *2. Tim. 3.* *Conflictus Christianorum.*

secretum,& omnes recursus animæ tuę diligens explorator ingredere: & vide si nulla te impugnat adsitas, nullus tyrannus vult in mentis tuæ arce dominari. Noli cum auaritia pacē firmare, & iniquorum quæstuum incrementa contemne. Superbiæ concordiam nega,& magis time in gloriam suscipi, quàm in humilitate calcari. Dissociare ab ira, nec dolorem inflammet inuidiæ cupido vindictæ. Renuncia voluptati, auertere ab immundicia, pelle luxuriam, fuge iniquitatem, omitte falsitatem: & cùm videris te multiplicem habere pugnam, tu quoque imitator Martyrum, numerosam quære victoriam. Toties enim peccatis morimur, quoties in nobis

Psal.115. peccata moriuntur,& preciosa in conspectu Domini etiam ista mors sanctorum eius, vbi homo occiditur mundo, non terminatione sensuum, sed fine

CA. 3. vitiorum. ¶ Si ergo, charissimi, non ducitis cum

2. Cor. 6. infidelibus iugum, si peccatores esse desistitis,& nullis carnalium cupiditatū tentationibus creditis: solennem hanc diem celebratis,& non solùm Martyres ac Martyrum matrem, sed etiam illius memoriam iusto honore veneramini, qui hoc die antiquam festiuitatem huius loci consecratione geminauit. Magnificus quidem structor parietum, sed magnificentior ædificator animarum, vltra æui sui terminos opera pietatis extendens, vt vtilitatibus institutionum eius etiam in ipso frueretur deuota posteritas, & habitando quod condidit, & faciēdo

CA. 4. quod docuit. ¶ Omnia ergo, dilectissimi, quæ oculis cernitis, & mente meministis, ad profectum vestræ ædificationis assumite: & ita vnusquisque vestrum præparato à maioribus vtatur habitaculo, vt in se ipso meminerit tēplum Dei esse fundatum. Nihil structuræ suæ prauum, nihil supponat infirmum,

inum, * ſed viuis & electis lapidibus congruendo, per indiſſolubilem connexionem creſcat in Dominici corporis vnitatem, Auxiliante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. ſed vnus ex electis

SERMO IN FESTIVITATE S. LAVRENTII MARTYRIS.

De laude atque exemplo Martyrum, & D. Laurentij paßione ac triumpho.

CVM omnium, dilectiſsimi, ſumma virtutum & totius plenitudo iuſtitiæ, de illo amore naſcatur, quo Deus proximusque diligitur, in nullis profectò hic amor ſublimiùs excellere clariusque fulgere, quàm in beatiſsimis Martyribus inuenitur: qui Domino noſtro Ieſu Chriſto pro omnibus hominibus mortuo, tam propinqui ſunt imitatione charitatis, quàm ſimilitudine paſsionis. Quamuis enim illi dilectioni, qua Dominus nos redemit, nulla cuiuſquam benignitas poſsit æquari, quia aliud eſt pro iuſto mori hominem ſua neceſsitate moriturum, aliud pro impijs occumbere à debito mortis alienum: multùm tamen vniuerſis hominibus etiam Martyres contulerunt, quorum fortitudine ita eius largitor vſus eſt Dominus, vt pœnam mortis & atrocitatem crucis, nulli ſuorum vellet eſſe terribilem, ſed multis faceret imitabilem. Si ergo nullus bonus, ſibi ſoli eſt bonus, nec cuiuſquam ſapientis, ſibi tantum ſapientia eſt amica, & hæc verarum natura virtutum eſt, vt multos à tenebroſo abducat errore, qui earum clarus eſt lumine, ad erudiendum Dei populum, nullorum eſt vtilior forma quàm Martyrum eloquentia. Facilis ad exhortandum ſit ratio, efficax ad ſuadẽdum, validiora tamen CA. I. Rom. 5.

ſunt exempla quàm verba, & plenius eſt opere docere, quàm voce. ¶ In quo excellentiſsimo genere doctrinæ beatus Martyr Laurentius, cuius paſſione dies hodiernus illuſtris eſt, quã glorioſã polleat dignitate, etiã perſecutores ipſius ſentire potuerũt, cùm illa mirabilis animi fortitudo, de Chriſti principaliter amore concepta, non ſolùm ipſa non cederet, ſed etiam alios exemplo ſuæ tolerantiæ roboraret. Cùm enim furor gentilium poteſtatum in electiſsima quæque Chriſti membra ſæuiret, ac præcipuè eos, qui ordinis erant ſacerdotalis, impeteret, in Leuitam Laurentium, qui non ſolùm * miniſterio ſacramentorum, ſed etiam diſpenſatione Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ præeminebat, impius perſecutor efferbuit, duplicem ſibi prædam de vnius viri comprehenſione promittens: quem ſi feciſſet ſacræ pecuniæ traditorem, faceret etiam veræ religionis exortem. Armatur itaq; gemina face homo pecuniæ cupidus, & veritatis inimicus: auaritia, vt rapiat aurum, impietate, vt auferat Chriſtum. Poſtulat ſibi ab immaculato ſacrarij Præſule opes Eccleſiaſticas, quibus auidiſsimus inhiabat inferri. Cui Leuita caſtiſsimus, vbi eas repoſitas haberet, oſtendens, numeroſiſsimos ſanctorum pauperum obtulit greges, in quorum victu atq; veſtitu inamiſſibiles condiderat facultates, quæ tantò integriùs erant ſaluæ, quantò ſanctiùs probabantur expenſæ.

CA. 2. D. Laurentij Martyris excellentia.

* in myſterio

CA. 3.

¶ Fremit ergo prædo fruſtratus, & in odium religionis, quæ talem diuitiarum vſum inſtituiſſet, ardeſcens, direptione theſuari potioris aggreditur, apud quem nullam denariorũ ſubſtantiã reperiſſet: vt illud depoſitum quo ſacratius erat diues, auferret. Renunciare Chriſto Laurentium iubet, & ſolidiſsimam illa leuitici animi fortitudinẽ diris parat

vrgere

vrgere supplicijs. Quorum vbi prima nil obtinent, vehementiora succedunt. Laceros artus, & multa verberum sectione cōscisos, subiecto præcipit igne torreri: vt per cratem ferream, quæ iam de feruore continuo vim in se haberet vrendi, conuersorum alterna mutatione membrorum, fieret cruciatus vehemētior, & pœna productior. ¶Nihil obtines, nihil proficis sæua crudelitas. Subtrahitur * tormē-tis tuis materia mortalis, & Laurentio in cœlos abeunte, tu deficis flammis tuis. Superari * charitas Christi flamma non potuit: & segnior fuit ignis, qui foris vssit, quàm qui intus accēdit. Sæuisti persecutor in Martyrem, sæuisti & auxisti palmā, dum aggeras pœnam. Nam quid non ad victoris gloriam ingenium tuum reperit, quando in honorem transierunt triumphi, etiam instrumenta supplicij? Gaudeamus igitur, dilectissimi, gaudio spiritali, & de felicissimo inclyti viri fine gloriemur in Domino, qui est mirabilis in sanctis suis, in quibus nobis & præsidium constituit & exemplum: atque ita per vniuersum mundum clarificauit gloriam suam, vt à solis ortu vsque ad occasum, leuiticorum luminum coruscante fulgore, quàm clarificata est Hierosolyma Stephano, tam illustris fieret Roma Laurentio. Cuius oratione & patrocinio adiuuari nos sine cessatione confidimus: vt quia omnes, sicut Apostolus ait, quicunque volunt in Christo piè viuere, persecutionem patiuntur, corroboremur spiritu charitatis, & ad superandas omnes tentationes, constantis fidei perseuerantia muniamur, Per Dominum nostrum Iesum Christum, viuentem & regnantem cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

[Margin notes: CA. 4. — *inuentis — *charitatis — Psal. 67. — Sanctorum præsidium & exemplum. — Sanctorum orationes & patrocinia. — 1. Tim. 3.]

SERMO

SERMO PRIMVS DE IEIVNIO SEPTIMI MENSIS.

De laude abstinentiæ & eleemosynarum.

OBseruantiam quidem veſtram, dilectiſsimi, ita nouimus eſſe deuotam, vt animas veſtras non ſolùm legitimis, ſed etiam voluntarijs Ieiunijs excolatis. Veruntamen adijciẽda eſt huic ſtudio etiam noſtræ admonitionis exhortatio, vt ſi qui ſunt in hoc exercitio tardiores: in his ſaltem diebus communi abſtinentiæ ſe obedienter adiungant, in quibus nos oportet ſacratiſsimam conſuetudinem attentiùs celebrare, vt per humilitatem Ieiunij, cõtra omnes hoſtes noſtros, diuinum mereamur auxiliũ. Res enim eſt præcipui operis, quam & ex authoritate indicimus, & ex charitate ſuademus: vt paululum edẽdi libertate compreſſa, caſtigationi corporum & pauperum ſtudeamus alimoniæ, quos qui reficit, animam ſuam paſcit, & temporales epulas in delicias mutat æternas. In locum igitur malarum cupiditatum, ſanctorum deſideriorum incrementa ſuccedant. Ceſſet iniquitas, ſed non ſit ocioſa iuſtitia. Quem nullus patitur opprimentem, ſentiat aliquis adiuuantem. Parum eſt enim non auferre aliena, niſi largiaris & propria. Sub oculis iuſti iudicis ſumus, qui nouit quantam vnicuique bene operandi dederit facultatem: non vult ocioſa eſſe munera ſua, qui ſeruis ſuis ſic menſuras myſticorum diſtribuit talentorum, vt creditum qui liberaliter erogaſſet, augeret, qui ſteriliter ſeruaſſet, amitteret. Et ideo, dilectiſsimi, quia ſeptimi menſis Ieiunium celebrare nos conuenit, ſanctitatem veſtram monemus, vt quarta & ſexta Feria Ieiunemus: Sabbato verò apud beatum Petrum Apoſtolum pariter vigilemus, cuius ſuffragantibus meritis ab omnibus tribula-

Ieiunij vis & preſtantia.

Matth. 25. Luc. 19.

Ieiunium ſeptimi menſis.

tribulationibus mereamur abſolui, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

SERMO II. DE IEIVNIO Septimi menſis.

De fortitudine continentiæ & operibus pietatis, carnalibúſque deſiderijs comprimendis.

DEus humani generis Conditor & Redemptor, qui nos ad promiſsiones vitæ æternæ per ſemitas vult ambulare iuſtitiæ, de futura tentatione, quæ nobis in itinere virtutum inſidioſis aduerſaretur occurſibus, multis nos præſidijs, dilectiſsimi, in quibus laqueos diaboli obtereremus, inſtruxit: inter quæ hoc famulis ſuis ſaluberrimum contulit, vt contra omnes inimici dolos fortitudine ſe continentiæ & operibus pietatis armarent. Ille enim, qui ab initio primis hominibus interdicti cibi inſeruit appetitum, & male credulis per illecebram edendi, omnium concupiſcentiarum virus infudit, eaſdem fraudes retractare non deſinit, & in natura, quam ſcit ſuis ſeminibus eſſe vitiatam & corruptam, ſationis ſuæ germen inquirit, vt ad labefactanda ſtudia virtutis, deſiderium voluptatis accendat. Quoniam pœna ipſius, eſt prouectio Chriſtiana: nec poteſt eorum animos aliquo modo, lædere qui nouerunt auxiliante Domino in ſua carne regnare. Rationabili ergo moderatione ſanctoque propoſito, frenandæ ſunt rebelles cupiditates, nec ſinendum eſt vt caſtis & ſpiritalibus deſiderijs corporales cõcupiſcentiæ reluctentur. Agnoſcat interior homo, exterioris ſui ſe eſſe rectorem, vt mens diuino gubernata dominatu, terrenam ſubſtantiam in bonæ voluntatis cogat obſequium. Nec enim deeſt nobis ad hunc ordinem obſeruandum, miſericordiſsimi

c A. I.

Gene. 3.

regis

regis auxilium, qui nos ſaluberrimæ obſeruantiæ ratione informauit, præfiniens nobis per temporum recurſus, quoſdam ieiuniorum dies, in quibus caſtigatione corporum virtus roboraretur animorum.

CA. 2. ¶Huius autem remedij munus, dilectiſsimi, etiam in iſto, qui ſeptimus eſt, mẽſe diſpoſitum eſt, quod nos prompta conuenit alacritate ſuſcipere, vt præter abſtinentiam qua quiſque ſe peculiariter atque priuatim, ſecundum modum ſuæ poſsibilitatis exercet, hæc ipſa, quæ omnibus ſimul indicitur, animoſiùs celebretur. *Ieiunij vtilitas.* Nam in omni agone certaminis Chriſtiani, vtilitas continentiæ plurimùm valet, ita vt quidam ſæuiſsimorũ ſpiritus dæmonum, qui ab obſeſsis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, ſola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente Domino: *Matth. 17. Marc. 9.* Hoc genus dæmoniorum non eijcitur, niſi in ieiunio & oratione. Grata ergo eſt Deo, & terribilis diabolo ieiunantis oratio: nec latet, quantum acquirat ſaluti ſuæ, quæ tantum præſtat alienæ.

CA. 3. ¶In hac ſanè obſeruantia, dilectiſsimi, quamuis omnes nos vnanimiter oporteat eſſe deuotos, ſi qui tamen ſunt, quorum voluntati aliqua obſiſtat infirmitas, laborem qui ſupra vires eſt corporum, redimant impendijs facultatum. Multa enim ſunt opera pietatis, quæ ipſam edendi neceſsitatem merito ampliore commendent, ſi ieiunantium purificationem ſtudio benignitatis acquirunt. Nam cùm ij, qui nihil omittunt de humiliatione Ieiunij, ſub ſterili fatigatione deſudent, niſi ſe Eleemoſynarum, qua poſſunt, erogatione ſanctificent: dignum eſt, vt in alimoniam pauperum abundantior ſit eorum largitio, quorum ad abſtinendum minor eſt fortitudo. Quod ergo quis in ſua ſibi infirmitate non denegat,

gat, alienæ inopiæ libenter impendat: & propriam necessitatem faciat sibi cum indigente communem. Non culpatur infirmus ieiunium soluens, à quo cibum accipit pauper esuriens: nec escam sumendo polluitur, qui Eleemosynam impertiendo mundatur, dicente Domino: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Lucæ 11. ¶ In quo opere, dilectissimi, etiam ij, qui ab epularum delectatione se continent, fructus sibi debent misericordiæ comparare, vt qui abundantiùs seminauerint, copiosiùs metant. CA. 4. Eleemosynarũ commendatio. 2. Cor. 9. Non enim vnquam agricolæ suo seges ista mentitur, aut incertam spem habet operis, cultura pietatis. Quicquid hoc modo serentis manu spargitur, non æstus vrit, non torrens trahit, non grando prosternit. Incolumes semper sunt omnes pietatis expensæ, nec solum integræ manet, sed etiam modo augentur, & qualitate mutantur. De terrenis cœlestia prodeunt, de paruis magna gignuntur, & tẽporale donum in præmium transit æternum. Quisquis igitur diuitias amas, quisquis multiplicari quæ possides, concupiscis, in hæc lucra accendere, in hæc rerum tuarum augmẽta suspira: de quibus nihil fur abripit, nihil tinea corrumpit, nihil rubigo consumit. Noli desperare Matth. 6. de fœnore, noli de accipiente diffidere. Quod vni horum fecistis, mihi fecistis, quis dicat, intellige, & Matth. 25. apud quem opes tuas colloces, perspicatiùs fidei oculis securus agnosce. Non dubitet de receptione, cui Christus debitor est. Non sit anxia liberalitas nec triste ieiunium, Hilarem enim datorem 2. Cor. 9. diligit Deus: qui fidelis est in verbis suis, & abundanter largita retribuit, quæ benignè largienda donauit.

SERMO

SERMO III. DE IEIVNIO Septimi mensis.

De necessitatis Ieiunij, de publica ac priuata lege ieiunij orationisq; atque eleemosyna.

CA. I. AD exorandam, dilectissimi, misericordiã Dei, & ad renouandum statum fragilitatis humanæ, quantùm valeant religiosa Ieiunia, sanctorum prophetarum prædicatione cognoscimus: qui diuinæ iustitiæ commotionẽ, quam frequenter populus Israël merito iniquitatis inciderat, non nisi ieiunio protestãtur posse placari. Vnde & Ioël propheta admonet dicens: Hæc dicit Dominus Deus noster, Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & in planctu, & disrumpite corda vestra & non vestimenta vestra, & conuertimini ad Dominum Deum vestrum: quia misericors est, & patiens, & magnanimus & multum misericors. Et iterum: Sanctificate ieiuniũ, prædicate curationem, cõgregate plebem, sanctificate Ecclesiam. Quæ cohortatio, dilectissimi, nostris quoque est amplectẽda temporibus, quia huius curãtionis remedia, etiã à nobis sunt necessariè prædicanda: vt in obseruantia sanctificationis antiquæ, quod perdidit Iudaica præuaricatio, acquirat Christiana deuotio.

Ieiuniorum quanta vis

Ioel. 2.

Ibidem.

CA 2. ¶ Diuinarum namq; reuerentia sanctionum, inter quælibet spontaneæ obseruantiæ studia, habet semper priuilegium suum: vt sacratius sit quod publica lege celebratur, quàm quod priuata institutione dependitur. Exercitatio enim continentiæ, quam sibi quisque proprio arbitrio indicit, ad vtilitatem cuiusdam pertinet portionis: Ieiunium verò quod vniuersa Ecclesia suscipit, neminem à generali purificatione seiungit: & tunc fit potentissimus Dei populus, quando in vnitatem sanctæ obedientiæ, omnium

Publica pietatis studia priuatis præstãt.

omnium fidelium corda conueniunt, & in castris militiæ Christianæ, similis ex omni parte præparatio, & eadem est vbique munito. Fremat licet cruēti hostis peruigil furor, & latebrosas vndique prætendat insidias: neminem tamen capere, neminem poterit vulnerare: si nullum inermem, nullum desidem, nullum inuenerit ab opere pietatis exortem.

¶Ad huius ergo inuictæ pietatis potentiam, dilectissimi, etiam hoc nos solenne Ieiunium septimi mensis inuitat: vt à curis secularibus actibusq; terrenis liberos ad Dominū animos erigamus. Et quia hanc intentionem semper necessariam non omnes possumus habere perpetuam, sæpiusque per humanam fragilitatem à supernis in terrena recidimus: istis saltem diebus, qui nobis ad saluberrima sunt remedia præstituti, mundanis nos occupationibus subtrahamus, & aliquid temporis, quod prosit ad bona æterna, furemur. In multis enim sicut scriptū est, offendimus omnes. Et licet quotidiano Dei munere, à diuersis contaminationibus emūdemur: inhærent tamen incautis animis plerunque maculæ crassiores, quas oporteat diligentiori cura ablui, & impendio maiore deleri. Plenissima autem peccatorum obtinetur abolitio, quando totius Ecclesiæ vna est oratio, & vna confessio. Si enim duorum vel trium sanctorum pio consensui omnia quæ poposcerint, Dominus præstanda promittit: quid negabitur multorum millium plebi, vnam obseruantiam pariter exequenti, & per vnum spiritum concorditer supplicanti? ¶Magnum est in conspectu Domini, dilectissimi, valdeque preciosum, cùm totus Christi populus, eisdem simul instat officijs, & in vtroq; sexu, omnes gradus, omnesq; ordines eodem cooperantur affectu: cùm in declinando malo

CAP. 3. Iacob. 3. Matth. 18. CAP. 4.

ac faciendo bono, per cũctorum & vna sentẽtia est, cùm in operibus seruorum suorum glorificatur Deus, & totius pietatis authori in multarum gratiarum actione benedicitur. Aluntur esurientes, vestiuntur nudi, visitantur infirmi, & nemo quod suũ est, quærit, sed quod alterius, dum ad releuandam alienam miseriam, vnicuiq; mensura sua sufficit, & facilè est inuenire hilarem datorem, vbi modum operis ratio temperat facultatis. Per hanc autem Dei gratiam, quę operatur omnia in omnibus, commu-

1. Cor. 12. nis fidelium fructus & cõmune fit meritum: Quoniam quidem potest & eorũ par esse animus, quorum impar est census, & cùm alter de alterius lætatur largitate, cui æquari nõ potuit impendio, æquatur affectu. Nihil in tali populo inordinatum, nihilq; diuersum est, vbi ad vnum pietatis vigorem, omnia sibi totius corporis membra consentiunt, nec de sua tenuitate confunditur, qui de aliorum

Rom. 8. opulentia gloriatur. Decus enim vniuersitatis, est excellentia portionis, & cùm Dei spiritu omnes agimur: nõ solùm illa nostra sunt, quæ ipsi gerimus, sed etiam illa, de quibus in aliorum actione gaude-

eA. 5. mus. ¶ Amplectamur igitur, dilectissimi, beatam istam sacratissimæ vnitatis soliditatem, & solenne Ieiunium concordante proposito bonæ voluntatis ineamus. Nihil à quoquam arduum, nihil asperum quæritur, nec aliquid nobis, quod vires nostras excedat, indicitur: siue in abstinentiæ castigatione, siue in eleemosinæ largitate. Sciunt singuli, quid possint, quídve non possint. Ipsi modulum suum pendant, ipsi iusta & rationabili taxatione se censeant: vt sacrificium misericordiæ, non cum tristitia offeratur, nec inter damna numeretur. Hoc pio impendatur operi, quod cor iustificet, quod con-

Nihil à nobis supra vires exigitur.

scientiam

ſcientiam lauet, quod deniq; & accipienti proſit,& danti. Felix quidem ille eſt animus, multumq; mirabilis, qui facultatum defectionem, benefaciendi amore non metuit, & daturum ſibi eroganda non diffidit, à quo quod erogaret, accepit. Sed quia cùm magnanimitas iſta paucorum eſt, plenũ etiam pietatis eſt, vt ſuorum curam quiſq; non deſerat: nos perfectioribus non præiudicantes, ea vos regula generaliter cohortamur, vt mandatum Dei ſecũdum poſsibilitatis veſtræ menſuram operemini. Hilarem enim beneuolentiam eſſe decet, quæ ſic ſuam temperet largitatem: vt de illa & pauperũ refectio gaudeat, & domeſtica ſufficientia non laboret. Qui 2. Cor. 9. autem miniſtrat ſemen ſeminanti, & panẽ ad manducandum præſtabit: & multiplicabit ſemen veſtrum, & augebit incremẽta frugum iuſtitiæ veſtræ. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud beatiſsimum Petrum Apoſtolum pariter vigilias celebremus, cuius meritis & orationibus confidimus nobis per omnia miſericordiam Dei noſtri eſſe præſtandam: Per Dominum noſtrmm Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sanctorum merita & orationes.

SERMO IIII. DE IEIVNIO Septimi menſis.

De libertate ſpiritus, de diuerſitate ieiunij Iudæorum & Chriſtianorum, & de delectu ciborum, de generali ieiunio, de diaboli inſidiis & eleemoſyna Chriſtianis elargienda.

PRædicationem noſtram, dilectiſsimi, familiaris CA. I. vobis adiuuat conſuetudo, & ratio temporis commendat officium ſacerdotis: ne aut oneroſum videatur aut arduũ, quod & præceptũ exigit legis,

& deuotio temperat voluntatis. Quæ cùm in vnum
2.Cor.3. gratia Dei auxiliante conueniunt, nõ litera occidit,
Libertas Christiana qualis sit. sed spiritus viuificat. Vbi autem spiritus Dei, ibi libertas, quæ legem non timore exequitur, sed amore. Obedientia enim mollit imperium, nec dura ibi necessitate seruitur, vbi diligitur, quod iubetur.
Ieiunia seruamus non secundum Iudæorum obseruationem. Cúm ergo vos, dilectissimi, ad quædam quæ etiam in veteri testamento instituta sunt, cohortamur: nõ Iudaicæ vos obseruantiæ iugo subdimus, nec consuetudinẽ vobis populi carnalis indicimus. Excellit super illorum ieiunia, continentia Christiana: & si quid nobis atq; illis commune est in temporibus, non concordat in moribus.
Matth.6. Habeant illi nudi pedalia sua, & in tristitia vultuum ostendant ociosa ieiunia:
Ciborũ delectus quomodo obseruandus sit. nos in nullo ad habitus nostri honestatem dissimiles, nec à iustis & necessarijs operibus abstinentes, edendi licentiam simplici parcitate cohibemus: vt in vsu ciborum modus eligatur, nõ creatura dãnetur.
CA. 2. ¶ Quamuis autem vnicuiq; nostrum liberum sit voluntarijs castigationibus propriũ corpus afficere, & nunc moderatiùs, nunc verò districtiùs, repugnantes spiritui carnales concupiscentias edomare: quibusdam tamen diebus ab omnibus oportet pariter celebrare generale Ieiunium, & tunc est
Ieiunium generale præfertur priuato. efficacior sanctiorq; deuotio, quando in operibus pietatis, totius Ecclesiæ vnus animus & vnus est sensus. Publica enim præferenda sunt proprijs: & ibi intelligenda est præcipua ratio vtilitatis, vbi vigilat cura communis. Teneant igitur diligentiam suam obseruantiæ singulorum, & contra nequitiæ spiritalis insidias, implorato diuinæ protectionis auxilio, cœlestia quisq; arma arripiat. Sed Ecclesiasticus miles, etiam si specialibus prælijs possit fortiter facere, tutius tamen & felicius dimicabit, si contra

hostem

hostem palam in acie steterit: vbi non suis tantum viribus certamen ineat, sed sub inuicti regis imperio, fraternis consociatus agminibus, bellũ vniuersale conficiat. Minore enim discrimine plures confligunt cum hoste, quàm singuli: nec facilè patet vulneri, quem opposito scuto fidei, nõ sua tantum, sed etiam aliorũ fortitudo defendit: vt vbi est vna omnium causa, sit vna victoria. ¶ Quia igitur aduersarius noster insidiari nobis diuersa tẽtationum arte non desinit, & hæc est vna versutiarum eius intentio, vt redemptos Christi sanguine, à mandatis Dei posśit abducere: omni diligentia præcauendũ est, vt nullis inimici iaculis vulneremur. Tela enim ipsius non sunt aspera corporis sensibus, sed nimiũ carni, vt animæ noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias cupiditates, vt de mundi pulchritudine, aut concupiscentiæ accendãtur faces, aut superstitionum gignantur errores. Insidioso etiam sono mollibus ictibus pulsatur auditus, vt animi soliditas illecebrosa modulatione soluatur, & letalium consuetudine suauitatum, incauta & parum sobria corda capiantur. Sed hos diaboli dolos inefficaces & irritos faciunt diuinæ præsidia gratiæ, & Euangelicæ præcepta doctrinæ. Quoniam qui acceperunt Spiritum sanctum, & à quibus timor Domini non de pœnæ formidine, sed de Dei charitate conceptus est: illæso fidei pede laqueos talium conterunt captionum, vt creaturarum omnium pulchritudine, ad gloriam & laudem sui vtãtur autoris, eumq; diligant super omnia, per quem facta sunt omnia.

CA. 3.

Tela dæmonis qualia sint.

Ioan. 1.

¶ In huius admirationem, dilectissimi, omnium fidelium tendat affectio, de hoc sibi delectationes non corruptibiles, sed æternas, sapiens continentia petat, & in amorẽ boni, sine quo nullus est bonus, incon-

CA. 4.

Christiana exercitia cur nobis tradita. incontaminata castitas inardescat. Ad hoc enim nō bis tradita sunt exercitia Christiana: vt resecata omni illicita voluptate, in sanctas & spiritales delicias æstuemus. Et cum nos oporteat semper studere virtutibus, quidam tamen dies ideo sunt ad castigationem communis obseruantiæ consecrati: vt anima, quæ terrenis adhuc desiderijs implicatur, & curis secularibus impeditur, ex interuallo saltem, ad diuina respiret, Et quia portio diuini agri est, dignos celestibus horreis adferat fructus. Ibi enim spes est metendi, vbi fuerit diligentia seminandi.

CA. 5. ¶ His, dilectissimi, ad profectum vestrum pro temporis occasione perstrictis, Ieiunium vobis septimi mēsis indicimus, in quo vos non solùm de ciborum obstinentia, sed etiam de pietatis operibus cōmonemus: vt quod vestris vsibus religiosa parcitate subtrahitis, in alimoniam pauperū & in cibos debiliū transferatis: omnibus quidem indigentibus generali beneuolentia consulentes, sed maximè eorum memores, qui sunt de membris corporis Christi, & nobis vnitate Catholicæ fidei copulātur. Plus enim debemus nostri pro consortio gratiæ, quàm alienis pro communione naturæ.

CA. 6. ¶ Abundet ergo in vobis, dilectissimi, benignitas Christiana: & sicut recurrentia anni tempora desideratis vt plena sint fructibus, ita & corda vestra pascendis sint fœcunda pauperibus. Quibus vtiq; potuit Deus, cuius sunt omnia, necessaria conferre substantiam, & tales eis tribuere facultates, vt in nullo vestris largitionib⁹ indigerent: sed & illis & vobis multa virtutū materia defuisset, si nec illos ad patientiæ coronam inopia exerceret, nec vos ad misericordiæ gloriam copia prouocaret. *Pauperes cur Deus esse permisit.* Mirabiliter autem prouidentia diuina disposuit, vt essent in Ecclesia & sancti pauperes & diuites

diuites boni: qui inuicem ſibi ex ipſa diuerſitate prodeſſent, cū ad æterna & incorrupta præmia promerenda Deo gratias agerent accipiētes, & Deo gratias agerent largientes: quoniā ſicut ſcriptum eſt, & Patientia pauperum nō peribit in æternum, & Hilarem datorem diligit Deus. Quarta igitur & ſexta Feria ieiunemus: Sabbato verò apud beatiſsimum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus, ſperantes nos ita ipſius orationibus adiuuandos, vt Deus miſericordiarū Ieiunij noſtri ſacrificio placatus exaudiat, Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. *Pſal. 9.* *2. Cor. 9.*

SERMO V. DE IEIVNIO Septimi menſis.

De fragilitate humanæ naturæ ac pugna carnis, de auxilio diuino & duobus amoribus atque aduentu regni Dei.

SAcratum, dilectiſsimi, in ſeptimo menſe Ieiunium, ad communis deuotionis exercitia prædicamus, fidenter vos paternis cohortationibus incitantes, vt quod fuit ante Iudaicum, veſtra fiat obſeruantia Chriſtianum. Eſt enim omni tempore aptum & teſtamento vtrique conueniens, vt per caſtigationem mentis & corporis, miſericordia diuina quæratur: quia nihil eſt efficacius ad exorandum Deum, quàm vt homo ipſe ſe iudicet, & nunquam deſinat à venia poſtulanda, qui ſe ſcit nunquā eſſe ſine culpa. Habet enim hoc in ſe generaliter humana natura, non à creatore inſitum, ſed à præuaricatore contractum, & in poſteros generali lege tranſfuſum: vt de corruptibili corpore, etiam quod animam corrumpere poſsit oriatur. Hinc interior homo, ſi tamen iam in Chriſto regeneratus, & à vinculis captiuitatis eſt erutus, aſsiduos habet cum CA. I. *Ieiunium vtrique teſtamento congruit.* *Carnis cum ſpiritu conflictus.*

carne conflictus: & dum cohibet concupiscentem, patitur repugnantem. In qua discordia non facilè obtinetur tam perfecta victoria, vt etiam quæ sunt abrumpenda, non illigent, & quæ sunt interficiēda, non vulnerent: quantumlibet sapienter & prouidè iudex animus suis exterioribus præsit, inter ipsas tamen curas atque mensuras regendę carnis & alendæ; nimis ei semper vicina tentatio est. Quia enim ita se aut à voluptate corporis aut à dolore seiūgit, vt ad ipsam mentem non pertineat, quod extrinsecus aut blanditur, aut cruciat? Indiuisum est gaudium, indiscreta tristitia: nihil in hominem iracundia non accendit, nihil lætitia non resoluit, nihil ægritudo non afficit. Et quæ illic declinatio potest esse peccati, vbi vna passio est regentis & subditi.
Matth. 26. Merito Dominus protestatur, quod spiritus quidē
CA. 2. promptus est, caro autem infirma. ¶ Et ne vsq; ad inertem desidiam desperatione ducamur, quæ impossibilia sunt homini ex imbecillitate propria,
Matth. 7. possibilia spondet ex virtute diuina. Angusta enim & arcta est via, quæ ducit ad vitam, & nemo in eam gressum inferret, nemo vestigium promoueret, nisi difficiles aditus ipse se Christus viam faciendo reseraret: vt author itineris fiat possibilitas ambulātis, quia idem & introducit ad laborem & perducit ad requiem. In quo ergo nobis spes est æternæ vitę, in eodem est & forma patientiæ. Si enim compatimur, & conregnabimus, quoniam vt Apostolus ait,
Rom. 8. Qui se dicit in Christo manere, debet sicut ille am-
1. Ioan. 2. bulauit, & ipse ambulare. Alioqui falsæ professionis imagine vtimur, si cuius nomine gloriamur, eius instituta non sequimur. Quæ vtiq; nobis onerosa non essent, & ab omnibus nos periculis liberarent, si nihil aliud quàm quod amandum iubetur, amaremus.

remus. ¶ Duo nanque amores sunt, ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diuersæ qualitatibus, sicut diuiduntur authoribus. Rationabilis enim animus, qui sine dilectione esse non potest, aut Dei amator est, aut mundi. In dilectione Dei, nulla nimia: in dilectione autem mundi, cuncta sunt noxia. Et ideo æternis bonis inseparabiliter inhærendum, temporalibus verò transeunter vtendum est: vt peregrinantibus nobis, & ad patriam redire properātibus, quicquid de prosperitatibus mūdi huius occurrerit, viaticum sit itineris, non illecebra mansionis. Ideo beatus Apostolus prædicat dicens: Tempus breue est, reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes, & qui emunt, tanquam non posidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam nō vtantur. Præterit enim figura huius mundi. Sed quod de specie, de copia, de varietate blanditur, non facile declinatur, nisi in illa visibilium pulchritudine Creator potius quàm creatura diligatur. Qui cùm dicit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mēte tua, & ex tota virtute tua, in nullo nos vult ab amoris sui vinculis relaxari. Et cùm huic præcepto, proximi quoq; copulat charitatem, imitationem nobis suæ bonitatis indicit: vt quod diligit, diligamus, & quod operatur, operemur. Quāuis enim Dei agricultura simus, & Dei ædificatio, & neque qui plantat sit aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus: in omnibus tamē exigit nostri ministerij seruitutem, & nos dispēsatores suorum vult esse donorum, vt qui fert Dei imaginem, Dei faciat voluntatem. Propter quod in Oratione Dominica sacratissimè dicimus: Adueniat

C A. 3. *Amores duo.*

1. *Cor.* 7.

Matth. 22.

1. *Cor.* 3.

Matth. 6. *Aduentum regni Dei quomodo petamus.*

regnum tuum, Fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra. Quibus verbis quid aliud poſtulamus, quā vt Deus, quem necdū ſibi ſubdidit, ſubdat, & ſicut in cœlo angelos, ita & in terra homines miniſtros ſuæ faciat volūtatis? Hoc autē petentes amamus Deum, amamus & proximū, & nō diuerſa in nobis, ſed vna dilectio eſt: quando & ſeruū ſeruire, & dominū cu-
CA. 4. pimus imperare. ¶Hic igitur affectus, dilectiſsimi, quo amor terrenus excluditur, bonorū operū conſuetudine roboratur, quia neceſſe eſt, vt bonis actibus conſcientia delectetur, & libenter faciat, quod feciſſe ſe gaudeat. Aſſumitur igitur ieiunium, multiplicatur largitio, iuſtitia cuſtoditur, frequentatur oratio, fitq; vt ſingulorū deſiderium, ſit vnū omniū votum. Nutrit patientiā labor, manſuetudo extinguit iram, beneuolentia calcat inuidiam, immundæ cupiditates ſanctis deſiderijs enecantur, auaritia liberalitate depellitur, & onera diuitiarū fiunt inſtrumenta virtutum. Sed quia inſidiæ diaboli etiā inter talia ſtudia non quieſcunt, rectiſsimè in quibuſdam articulis temporū, vigoris eſt noſtri reparatio inſtituta: vt ibi de clemētia cœli & vbertate agri poteſt mens præſentium bonorum auida gloriari, & in ampla horrea fructibus congregatis, animæ ſuæ dice-
Luca 13. re, Habes multa bona, epulare, ibi quandam increpationem diuinæ vocis accipiat, audiatq; dicentem, Stulte hac nocte repoſcunt animam tuam à te, quæ autem præparaſti, cuius erunt? Hæc ſolicitiſsima meditatio debet eſſe ſapientis, vt quoniam breues dies iſtius vitæ & incerta ſunt ſpacia, nunquam ſit mors improuiſa morituro, nec inordinatū incidat finem, qui ſe nouit eſſe mortalem. Quod itaq; vt & ſanctificationi corporum & reparationi profit animarum, quarta & ſexta Feria ieiunemus: Sabbato

autem

autem apud Beatissimum Petrum Apostolum vigilias celebremus, eius orationibus adiuuandi, vt sanctorum desideriorum consequamur effectum, Per Christum Dominum nostrum, Amen. *Orationes sancti Petri.*

SERMO VI. DE IEIVNIO septimi mensis.

De duplici Christi natura aduersus Eutychen & Nestorium, & de veritate Corporis Christi in Eucharistia.

DEuotionem fidelium, dilectissimi, nihil est in quo prouidentia diuina non adiuuet: Siquidem exercendis ad sanctimoniam mentibus atque corporibus, ipsa quoq; mũdi elementa famulantur, dum dierum ac mensiũ distinctè variata reuolutio, quasdam nobis paginas aperit præceptorũ, vt quod sacra admonent instituta, hoc quodammodo loquantur & tempora. Vnde cùm septimum mensem nobis anni recursus attulerit, non ignoro obseruantiam vestram ad celebrandum solenne Ieiunium spiritaliter incitari: quoniam experiendo didicistis, quãtum hæc præparatio, & exteriora & interiora hominum purificet, vt cùm à licitis abstinetur, facilius illicitis resistatur. Continentiæ autem ratio, dilectissimi, nõ in sola castigatione corporũ, nec in diminutione tantum habetur escarum. Maiora enim virtutis istius bona ad illam animæ pertinent castitatẽ, quæ non solùm carnis concupiscentias conterit: sed etiam mundanæ sapientiæ vana contemnit, dicente Apostolo: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanẽ fallaciã secundũ traditionẽ hominũ. Cõtinendũ ergo est à cibis, sed multò magis ab erroribus ieiunandũ: vt mens nulli carnali dedita voluptati, nullius sit captiua mendacij, quia sicut in præteritis, ita etiã in nostris dicbus *A. 1.* *Coloss. 2.* *Continendum nedũ à cibis, sed etiam erroribus.*

diebus non desunt veritatis inimici: qui inter Catholicam Ecclesiam mouere audeant bella ciuilia, vt in consensum impiorum dogmatum imperitos quosq; ducentes sibi glorientur accrescere, quos à Christi corpore potuerint separare. Quid enim tam aduersatur prophetis, tam repugnat Euãgelijs, tam denique est Apostolicis rebelle doctrinis, quàm in Domino Iesu Christo ex Maria virgine genito, & sempiterno patri intemporaliter coęterno, vnam & singularem prædicare naturã? Quia si hominis tantum intelligenda est, vbi est, quę saluat deitas? si tantummodo Dei, vbi est, quæ saluatur humanitas? Fides autem Catholica, quæ omnibus resistit erroribus, etiam simul istas impietates refutat, damnans
Nestorius. Nestorium, diuina ab homine diuidentem: detestãs
Eutyches. Eutychen, in diuinis humana vacuantem, quoniam veri Dei Filius Deus verus, vnitatẽ & æqualitatem habens cum Patre & Spiritu sancto, idem verus homo esse dignatus est, nec conceptu virginis matris est seiunctus à carne, nec partu: sic humanitatẽ sibi vniens, vt Deus incommutabiliter permaneret, sic deitatem homini impartiens, vt eum glorificatione non consumeret, sed augeret. Qui enim est factus forma serui, forma Dei esse non destitit, nec alter
Ioan. 1. cum altero, sed vnus in vtroq; est: vt ex quo Verbũ caro factum est, nullis dispensationum varietatibus fides nostra turbetur, sed siue in miraculis virtutũ, siue in contumelijs passionum, & Deum qui homo est, & hominem credamus esse, qui Deus est.

CA. 2. ¶Hanc confessionẽ, dilectissimi, toto corde promentes, impia hæreticorum commenta respuite: vt Ieiunia & Eleemosynæ vestræ nullius erroris contagione polluantur. Tunc enim & sacrificij munda est oblatio, & misericordiæ sancta largitio, quando

ij, qui

ij,qui iſta dependunt, quid operentur, intelligunt. Nam dicente Domino, Niſi mãducaueritis carnem filij hominis,& biberitis eius ſanguinem,non habebitis vitam in vobis: ſic ſacræ menſæ communicare debetis,vt nihil prorſus de veritate Corporis Christi & Sanguinis ambigatis. Hoc enim ore ſumitur, quod fide creditur: & fruſtra ab illis Amen reſpondetur,à quibus cõtra id quod accipitur,diſputatur. Dicente autem Propheta, Beatus qui intelligit ſuper egenum & pauperem, ille circa pauperes veſtimentorum & ciborũ laudabilis diſtributor eſt, qui ſe Chriſtum in indigentibus & veſtire nouit & paſcere: quoniam vt ipſe ait, Quamdiu feciſtis vni de fratribus his meis,mihi feciſtis. Verus itaq; Deus & verus homo vn⁹ eſt Chriſtus,diues in ſuis,pauper in noſtris, dona accipiens & dona diffundẽs, particeps mortalium & viuificatio mortuorum:vt in nomine Ieſu Chriſti omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium,& infernorum,& omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris, viuens & regnans cum ſancto Spiritu in ſecula ſeculorum, Amen.

Ioan. 6. *Veritas Corporis Christi in Eucharistia* *Pſal. 40.* *Matth. 25.* *Chriſtus et diues & pauper.* *Philip. 2.*

SERMO VII. DE IEIVNIO Septimi menſis.

De ſpiritali veteris legis impletione, rectáque ieiunij forma, & ſpiritalibus theſauris.

APoſtolica inſtitutio,dilectiſsimi, quæ Dominum Ieſum Chriſtum ad hoc veniſſe in hunc mundũ nouerat, vt legem non ſolueret, ſed impleret,ita veteris teſtamenti decreta diſtinxit; vt quædam ex eis, ſicut erant condita Euangelicæ eruditioni profutura decerperet, & quæ dudum fuerant conſuetudinis Iudaicæ, fierent obſeruantiæ Chriſtianæ,

c A. 1. *Matth. 5.*

ſtianæ. Quamuis enim varietates hoſtiarum, diffe- rentiæ baptiſmatum, & ocia ſabbatorum, cum ipſa carnis circuncisione ceſſauerint: manent tamen ex ipſis voluminibus etiam apud nos plurima præcep-
Math.22. ta moralia. Et cùm inde dicatur, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & diliges proximũ tuum ſicut teipſum, Christo Domino dicente cognouimus, quòd in his duobus mandatis tota lex pendet & prophetæ. Tantaq; eſt ſub huius geminæ charitatis ædicto vtriuſq, copula teſtamenti, vt ſine iſtarum connexione virtutum, nec lex quenquam inueniatur iuſtificaſſe nec gratia. Illæ quoq; partes legalium mandatorum, ex quibus quædam præcipiuntur, vt fiãt, quædam interdicuntur, vt non fiãt, antiquæ authoritatis retinent firmitatem. Nec ideo eis Euangelica putanda eſt aduerſa perfectio, quia & virtutum ſtudia ad voluntaria incitantur augmẽta, & vltiones criminum, pœnitentiæ remedijs rela-
Math.5. xantur. Dicit enim Dominus: Niſi abundauerit iuſtitia veſtra plus quàm Scribarum & Phariſæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. Quomodo ergo abundauit iuſtitia, niſi ſuperexaltet miſericordia? Et quid tam æquum, quidq; tam dignum eſt, quàm vt creatura ad imaginẽ & ſimilitudinem Dei cõdita ſuum imitetur authorẽ, qui reparationẽ ſanctificationemq; credentiũ, in peccatorum remiſſione conſtituit, vt remota ſeueritate vindictæ, omniq; ceſſante ſupplicio, reus innocentiæ redderetur,
c A. 2. & criminum finis fieret origo virtutum? ¶ Quòd
Eccleſia igitur, dilectiſsimi, ex veteris prædicatione doctri-
tur ſtata næ ad purificationem animarum corporumq; no-
ieiunia ob- ſtrorum Ieiunium ſeptimi menſis aſſumimus: non
ſerues. legalibus nos oneribus ſubijcimus, ſed vtilitatem continentiæ, quæ Chriſti Euangelio ſeruit, amplectimur.

ctimur. Quia in hoc poteſt ſuper Scribas & Phariſæos Christiana abundare iuſtitia, non euacuando legem, ſed intelligentiã refutando carnalem. Nec enim noſtra talia debent eſſe ieiunia, qualia erãt illorum, quibus Eſaias propheta Spiritu ſancto in ſe loquente, dicebat: Neomenias veſtras, & ſabbata, & diem magnum non ſuſtineo, ieiunium, & ferias, & dies feſtos veſtros odit anima mea. Vnde Dominus ieiunandi formam diſcipulis tradens, Cum ieiunatis, inquit, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Exterminant enim facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunãtes. Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Quam mercedem, niſi laudis humanę? propter cuius cupiditatem, iuſtitiæ ſpecies plerunque prætenditur, & vbi nulla eſt cura conſcientiæ, amatur falſitas famæ, vt iniquitas, quæ occultatione arguitur, mendacij opinione lætetur. ¶Rationabile itaq; ſanctumq; Ieiunium nulla laudis oſtentationiſq; iactantia polluatur, nec bonum ſuũ quiſquam fidelium de humanis velit pendere iudicijs. Diligenti Deum, ſufficit ei placere, quẽ diligit: quia nulla maior expetenda eſt remuneratio, quàm ipſa dilectio. Sic enim charitas ex Deo eſt, vt Deus ipſe ſit charitas. Quod vtique pius & caſtus ita gaudet animus implere, vt in nullo extra illum cupiat delectari. Veriſsimum namque eſt quod dicit Dominus: Vbi eſt theſaurus tuus, ibi erit & cor tuum. Quis autem eſt theſaurus hominis, niſi quædam fructum eius congregatio laborumque collectio? Quod enim ſeminauerit quis, hoc & metet, & qualе cuiuſq; opus, talis eſt & quæſtus: & vbi oblectatio fruendi conſtituitur, ibi cura cordis obſtringitur. Sed cùm multa ſint genera diuitiarum, diſsimileſque materiæ gaudiorum, theſaurus cuiq; eſt ſuæ cupi-

Eſa. 1.

Matth. 6.

Vana gloria in rectè factis cauenda.

CA. 3.

Matth. 6.

Theſaurus hominis quis.

Galat. 6.

cupiditatis affectus, qui si de appetitu est terrenorũ, non beatos facit sui participatione, sed miseros.
Coloss. 3. Hi verò, qui ea quæ sursum sunt, sapiunt, non quæ super terram, nec perituris intenti sunt, sed ęternis, in illo habent incorruptibiles recõditas facultates, de quo dicit Propheta: Thesaurus & salus nostra aduenit, sapientia & disciplina & pietas à Domino. Hi sunt thesauri iustitiæ, per quos auxiliante Dei gratia, etiam terrena bona in cœlestia transferũtur: dum multi diuitijs aut iustè sibi relictis, aut aliter acquisitis, ad instrumentum pietatis vtuntur. Cumque ad sustẽtationem pauperum, quæ possunt exuberare distribuunt, congregant sibi inamissibiles facultates, vt quod abdiderunt eleemosynis, nullis
Matth. 6. posit subiacere dispendijs, & dignè ibi habeant cor, vbi habẽt thesaurum suum, quia tales diuitias suas dignum & beatissimũ est exercere vt crescant,
CA. 4. & non timere ne pereant. ¶ Operantes igitur, di-
Galat. 6. lectissimi, quod bonum est ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei, septimum mensem ab initio mysticum, propter septiformem spiritũ, & ipso sui ordinis numero consecratum, continentiæ fructibus deputantes, quarta & sexta feria ieiunemus: Sabbato autem apud B. Petrum vigilias celebremus, cuius nobis orationes suffragabuntur & merita, vt quantumcunq; fidelibus tribuitur bonum velle, tantum donetur & posse, Per Dominum nostrum Iesum Christũ, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO VIII. DE IEIVNIO Septimi mensis.

De duplici concupiscentia, carnis & spiritus, de pugna spiritali & abstinentia.

Omnis,

OMnis, dilectiſsimi, diuinorum eruditio præce- ptorum hoc maximè agit apud corda creden- tium: vt amor prauus recto amore ſuperetur, & de- lectatione iuſtitiæ, peccandi cupiditas deſtruatur, ditente ſcriptura: Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à volūtate tua auertere. Cùm autē ſint in ani- mis hominum multæ bonæ concupiſcentiæ, & lau- dabiles voluntates, quid eſt quod iubetur, vt no- ſtris non conſentiamus affectibus: niſi quod ab illa concupiſcentia prohibemur, & ab illa volūtate re- uocamur, cuius ort⁹ ex nobis eſt, & ideo mala pro- nunciatur, quia noſtra eſſe conuincitur? Ad diſtin- ctiones igitur cōcupiſcentiarum quæ ſunt ex Deo, bene homini dictum eſt: Poſt concupiſcentias tuas non eas, vt quas cognouerit proprias, ſciat eſſe vi- tandas, Meritò ergo Dominus noluit in Oratione, quam tradidit, nos ad Deum dicere, Fiat voluntas noſtra, ſed fiat voluntas tua: hoc eſt non illa quam caro incitat, ſed quam Spiritus ſanctus inſpirat. Vn- de autem hoc deſiderium cōceptum ſit, cui ſemper debeat repugnari, non difficulter intelligunt, qui ſe filios Adæ eſſe nouerunt, & peccante humani gene- ris patre, non dubitant in propagine vitiatum eſſe, quod eſt in radice corruptum. Quamuis autem per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, in nouam crea turam tranſierimus ex veteri, & imaginem nos ter- reni hominis homo cœleſtis exuerit: donec tamen corpus mortale geſtamus, neceſſe eſt, vt contra car- nis deſideria dimicemus. Bonum eſt enim animæ Deo ſubditæ, timere ne cadat, & habere quod vincat: quoniam virtus in infirmitate perficitur, & quod nos exercet continentia, hoc perducit ad glo- riam. ¶ Abſtinendum eſt itaque, dilectiſsimi, ab his quæ nobis noxiè blandiuntur, & lex peccati,

CA. I. Preceptorum Dei ſcopus. Eccle. 18. Ibidem. Matth. 6. 2. Cor. 12. CA. 2. Rom. 7.

quæ est in membris nostris, Dei lege superanda est: vt licet per omnes sensus corporis multæ insidientur illecebræ, animus tamen, cui summum bonum & verum gaudium Deus est, inter castas spiritalesque delicias in sapiētiæ latitudine, & in veritate luce versetur. Si enim seipsum sibi rationalis homo comparet, omnesq; suorum actuum qualitates vera inspectione dijudicet, nunquid in intimis conscientiæ suæ hoc delectationis inueniet de iniquitate commissa, quod de æquitate seruata? aut tantùm ei iucunditatis carnalis voluptas, quantùm spiritalis pariet appetitus? Nihil prorsus de virtutum splendore attingit, nihil de pietatis suauitate gustat, qui magis vult sordescere in ijs quę immunda sunt, quàm in ijs splendere, quæ sancta sunt. Non finit ratio, vt cordibus non vsquequaque captiuis, ita placeat satiata ira, vt remissa vindicta, aut tantum generent gaudium mala quæsita de alieno, quātum bona expensa de proprio. Felicior semper est parca temperantia, quàm profusa luxuria, maiorq; est lux humilibus, quàm superbis, & sublimior mens quæ inter prohibita atque permissa certius habet sperare cœlestia, quàm amare terrena. Vt autem in hoc prouectu animus religiosus excellat, & ius suæ dominationis obtineat, subigendo corpori castigatio est adhibenda ieiunij. Quod licet generali nomine ad omnem continentiam pertinere videatur, propriè tamen ad edendi diminutionem refertur: vt prosit nunc voluntate nō sumere, quod ab initio contra vetitum nocuit vsurpasse, vt sicut illic concupiscentia vulneri, ita hic abstinentia sit saluti.

CA. 3. ¶ Cui medicinæ, dilectissimi, quum tempus omne sit congruum, hoc tamen habemus aptissimum, quod & Apostolicis & legalibus institutis videmus

electum:

electum: vt sicut in alijs anni diebus, ita in mense septimo, spiritalibus nos purificationibus emundemus. Conuenientibus enim in vnum propositum tribus studijs, Oratione scilicet & eleemosyna atq; Ieiunio, præstabitur nobis à misericorde Deo & cohibitio cupiditatum, & exauditio precum, & remissio peccatorum, Per Dominum nostrum Iesum Christum, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

SERMO IX. DE IEIVNIO septimi mensis.

De ieiunio quatuor temporum itemq; spiritali, quod est mentis.

Scio quidem, dilectissimi, plurimos vestrum ita in ijs, quæ ad obseruãtiam Christianæ fidei pertinent, esse deuotos: vt nostris cohortationibus nõ indigeant admoneri. Quod enim dudum & traditio decreuit & consuetudo firmauit: nec eruditio ignorat, nec pietas prætermittit. Sed quia sacerdotalis officij est, erga omnes Ecclesiæ filios curam habere communem, in id quod & rudibus prosit & doctis, quos simul diligimus, pariter incitamus: vt ieiunium quod nobis septimi mensis recursus indicit, fide alacri per castigationem animi & corporis celebremus. Quamuis enim diminutio cibi carnem propriè videatur afficere: nihil tamen corporeis sensibus vel conceditur, vel negatur, quòd non sicut ad seruientem, ita pertineat ad iubentem. Cùm itaque vnusquisque homo duplicem in se legem habeat continentiæ, nihilque actionum nostrarum ad solum corpus, multa autem ad solum referenda sint animum: prudenter debemus aduertere, quàm indecens quámq; iniustum sit, si quod à supe- CA. 1.

riore indicitur, ab inferiore negligatur. Vt autem mens rationalis salubriter exteriora castiget, debet etiam propria exercere ieiunia: quia non solùm carnis desiderijs, sed etiam animi cupiditatibus conue-
Eccle. 18. nit repugnare, dicente scriptura, Post concupiscentias tuas nõ eas, & à voluntate tua auertere. Ieiunãs ergo ab ijs, quæ caro appetit, ieiunet & ab ijs quæ malè interior substantia cõcupiscit. Pessimus enim animæ cibus est, velle quod non licet: & noxia cordis delectatio est, quæ aut turpi lucro pascitur, aut superbia extollitur, aut adulatione lætatur. Quãtis enim his affectibus motus quoq; corporis seruiãt, ad originem tamen suam cuncta respiciunt, & ibi censetur qualitas actionis, vbi inuenitur initiũ voluntatis, quam reuocare à prauis desiderijs, optimũ maximumq; ieiunium est: quia tunc est edendi abstinentia fructuosa, quando exterior parcitas à tem-
c A. 2. perantia interiore procedit. ¶ Celebraturi igitur, dilectissimi, verũ & spiritale Ieiuniũ, quod & corpus & animum sui puritate sanctificet, cordis nostri secreta rimemur: & quibus rebus aut contristentur aut gaudeant, iusto discutiamus examine. Ac si quis amor vanæ gloriæ, si qua radix auaritiæ, si quod inest virus inuidiæ, nihil talium anima sumat escarum: sed virtutum intenta delicijs, cœlestes epulas terrenæ præferat voluptati. Agnoscat homo sui generis dignitatem, factumque se ad imaginem & similitudinem sui creatoris intelligat: nec ita de miserijs, quas per peccatum illud maximum & commune incidit, expauescat, vt non se ad misericordiã
Leuit. 19. sui reparatoris attollat. Ipse enim dicit: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum: hoc est, me diligite, & ab ijs, quæ mihi displicent, abstinete. Facite, quod amo: amate, quod facio. Et cũ videtur esse difficile, quod

quod iubeo, ad iubentem recurrite: vt vnde datur præceptum, præstetur auxiliũ. Non negabo opem, qui tribui voluntatem: ieiunate ab aduersis, abstinete à contrarijs. Ego sum cibus vester & potus: nemo quæ mea sunt inefficaciter concupiscit. Qui enim ad me tẽdit, ex mei participatione me quærit.

¶His, dilectissimi, cohortationibus, quibus nos ad bona incommutabilia & ad gaudia inuitat æterna, plenę sunt omnes diuinarum paginę litterarum, & hoc nobiscum agit testamenti vtriusque doctrina, vt inhæreamus veris, & contineamus à vanis. Non enim apprehendi potest quod promittitur, nisi custoditum fuerit, quod iubetur. Quid iustius, quàm vt homo, cuius fert imaginem, faciat voluntatem, & per abstinentiam cibi ieiunet à lege peccati? Ideo enim ipsa continentiæ obseruãtia, quatuor est assignata temporibus: vt in idipsum totius anni redeunte decursu, cognosceremus nos indesinenter purificationibus indigere, semperq; esse nitendum, dum huius vitæ varietate iactamur, vt peccatum, quod fragilitate carnis & cupiditatum pollutione contrahitur, Ieiunijs atq; Eleemosynis deleatur. CA. 3. *Ieiunium quatuor temporum cur institutum.*

¶Esuriamus paululum, dilectissimi, & aliquantulum quod iuuandis possit prodesse pauperibus, nostræ consuetudini subtrahamus. Delectetur conscientia benignorum fructubis largitatis, & gaudia tribuẽs, quo ęs lætificandus, accipies. Dilectio proximi, dilectio Dei est, qui plenitudinẽ legis & prophetarum, in hac geminæ charitatis vnitate constituit: vt nemo ambigeret, Deo se offerre, quod homini contulisset, dicente Domino Saluatore, cùm de alendis iuuãdisq; pauperibus loqueretur, Quod vni eorum fecistis, mihi fecistis. Quarta igitur & sexta Feria ieiunemus: Sabbato vero apud beatum CA. 4. *Matth. 22.* *Matth. 25.*

Petrum Apoſtolum vigilias celebremus, cuius nos meritis & orationibus credimus adiuuádos, vt miſericordi Deo ieiunio noſtro & deuotione placeamus, Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Sanctorum meritis & orationibus adiuuamur.

SERMO SIVE TRACTATVS BEATI LEONIS PAPAE CONTRA HAERESIM EVTYCHETIS, HABItus Romæ in Baſilica S. Anaſtaſiæ.

De vitandis hæreticis, de veritate corporis Chriſti, & fidei Romanæ commendatione.

CA. I.

SIcut peritorum, dilectiſsimi, prudentiumq; medicorum eſt, paſsiones infirmitatis humanæ remedijs præuenire, & quemadmodum ſaluti contraria declinentur, oſtendere: ita paſtoralis officij eſt, ne Dominico gregi hęretica malignitas noceat, prouidere, & qualiter luporum & latronum improbitas ſit cauenda, demonſtrare: quia nunquam potuit hæretica impietas ſic latere, vt non à ſanctis patribus noſtris, & ſemper deprehenſa ſit, & iurę damnata. Solicitudinem itaque noſtram, quam dilectioni veſtræ impendimus, latere non potuit, quoſdam AEgyptios, præcipuè negociatores ad vrbem veniſſe, eaque quæ Alexandriæ ſceleſtè ab hæreticis ſunt admiſſa, defendere, aſſerẽtes ſolam deitatis in Chriſto fuiſſe naturam, nec carnis humanæ, quàm ſumpſit ex beata Maria virgine, habuiſſe penitus veritatem: quæ impietas, & falſum hominem, & Deum dicit eſſe paſsibilem. Quod quo audeant animo, quóve conſilio, dubitare non poſſumus. Quia enim ipſi à veritate Euangelij receſſerunt, & mendacia diaboli ſunt ſequuti, alios quoq; volunt

Hæreſis latere non poteſt.

socios suæ perditionis efficere: & ideo fraterna vos & paterna solicitudine commonemus, vt inimicos Catholicæ fidei, hostes Ecclesiæ, Incarnationis Dominicæ negatores, & instituto à sanctis Apostolis Symbolo repugnantes, in nullum recipiatis consensionis affectum, dicente Apostolo: Hæreticum hominem post vnam & secundam correptionem deuita, sciens quia qui huiusmodi est, subuersus est, & delinquit proprio iudicio condemnatus. ¶ Proprio enim pertinacia perit, & sua à Christo discedit insania, qui eam impietatem per quam ante se multos scit perijsse, sectatur, & religiosum sibi atq; Catholicum putat id, quod sanctorum patrũ iudicio, & in Photini perfidia, & in Manichæi dementia, & in Apollinaris insania, constat esse damnatum: vt adhuc quasi nouæ & necdum damnatæ in perniciẽ animarum suarum consentiant prauitati, qui Incarnationis Dominicæ denegant sacramentũ, Quasi aliud tota Euangelica lectione doceamur, quàm hoc vno diuinæ misericordiæ sacramento, humanũ genus, in ijs qui credunt esse saluatum, quod vnigenitus Dei filius, æqualis per omnia patri, nostræ assumptione substantiæ, manens quod erat, dignatus est esse, quod non erat, verus scilicet homo, verus Deus, qui absque cuiusquam sorde peccati, integram sibi nostram perfectamque naturam, veritate & carnis & animæ vniuit, & intra vterum beatæ virginis matris Spiritus sancti virtute conceptus, nec æditionem partus, nec primordia fastidiuit infantiæ: vt Verbum Dei patris humanam sibi inesse substantiam, & deitatis potentia & carnis infirmitate loqueretur, de corpore habens corporeas actiones, & spiritales de deitate virtutes. Humanum quippe est esurire, & sitire, & dormire, humanũ est

Symbolum Apostolorũ

Ad Tit. 3.

CA. 2.

metuere, flere, triſtari, humanum denique eſt cru-cifigi, mori atq; ſepeliri. Sed diuinum eſt ſuper ma-re ambulare, aquas in vina conuertere, mortuos ſu-ſcitare, mũdũm propria morte tremefacere, & cum viuificata ſuper omnem cœlorum altitudinem car-ne conſcendere: vt qui hoc credunt, dubitare non poſsint, quid humanitati aſcribere, quid debeant adſignare deitati, quoniam in vtroq; vnus eſt Chri-ſtus, qui & deitatis ſuæ potentiam non amiſit, & ve-

CA. 3. ritatem perfecti hominis naſcendo ſuſcepit. ¶Hos ergo, dilectiſsimi, de quibus loquimur, tanquam venenum mortiferum fugite, & execramini, decli-nate, & ab eorum colloquijs, ſi increpati à vobis corrigi noluerint, abſtinete, quoniam ſicut ſcriptũ

2.Tim.2. eſt, Sermo eorum ſerpit vt cancer. Iuſto enim iu-dicio ab Eccleſiæ vnitate reiectis, nulla eſt tribuen-da communio, quam non noſtris odijs, ſed ſuis ſce-leribus perdiderunt. Vos ergo dilecti Deo, & Apo-ſtolico teſtimonio comprobati, quibus beatus A-

Rom. 1. *Romana fides ab Apoſtolo cõmendata.* poſtolus Paulus doctor gentium dicit: Quoniam fides veſtra annunciatur in vniuerſo mundo, cuſto-dite in vobis quod tantum prædicatorem agnoſci-tis ſenſiſſe de vobis. Nemo veſtrum efficiatur hu-ius laudis alienus: vt quos per tot ſecula docente Spiritu ſancto, hæreſis nulla violauit, ne Eutychia-næ quidem impietatis poſsint maculare contagia. Confidimus autem quod protectio Dei corda ve-ſtra fidemque cuſtodiat: vt cui hactenus fideliter obediſtis, in æternum perſeuerante Catho-licæ fidei obſeruantia placeatis,

Per Chriſtum Domi-num noſtrum,
Amen.

HOMI-

HOMILIA SANCTI LEONIS PAPAE DE TRANSFIGVRAtione Domini.

In illo tempore: Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum seorsum. Et reliqua. Matth. 17.

EVangelica lectio, dilectißimi, quę per aures corporis interiorem mentiũ nostrarum pulsauit auditũ, ad magni sacramẽti nos intelligentiã vocat: quã aspirãte gratia Dei facilius assequemur, si considerationem nostram ad ea, quæ paulò superius sunt narrata, referamus. Saluator enim humani generis Iesus Christus condens eam fidẽ, quę & impios ad iustitiam & mortuos reuocat ad vitã, ad hoc discipulos suos doctrinæ monitis & operũ miraculis imbuebat: vt idẽ Christus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur. Nam vnum horũ sine altero non proderat ad salutẽ, & æqualis erat periculi, Dominũ Iesum Christũ, aut Deũ tantũmodo sine homine, aut sine Deo solũ hominem credidisse, cùm vtrunq; esset pariter confitendum: quia sicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandam ergo huius fidei saluberrimã cognitionẽ interrogauerat discipulos suos Dominus, inter diuersas aliorum opiniones quid ipsi de eo crederent, quídve sentirẽt: vbi Petrus Apostolus per reuelationem summi patris, corporea superans & humana transcendens, vidit mentis oculis filium Dei viui, & confessus est gloria deitatis: quia non ad solam respexit substantiam carnis & sanguinis. Tantumq; in hac fidei sublimitate cõplacuit, vt beatitudinis felicitate donatus, sacram inuiolabilis petrę acciperet firmitatem, super

CA. I.

Petro quãtum à Christo collatã.

ſuper quam fundata Eccleſia, portis inferi & mortis legibus præualeret, nec in ſoluendis aut ligandis quorumcunq; cauſis, aliud ratũ eſſet in cœlis, quàm

CA. 2. quod Petri ſediſſet arbitrio. ¶Hæc autem, dilectiſsimi, laudatæ intelligentiæ celſitudo inſtruenda erat de inferioris ſubſtantiæ ſacramento, ne Apoſtolica fides ad gloriam confitendæ in Chriſto deitatis euecta, infirmitatis noſtræ receptionem indignam impaſsibili Deo atq; incongruam iudicaret, & ita iam in Chriſto humanam crederet glorificatam eſſe naturam, vt nec ſupplicio poſſet affici, nec mor

Matth.16. & 20. te diſſolui. Et ideo dicente Domino, quod oporteret eum ire Hieroſolymam, & multa pati à ſenioribus & ſcribis ac principibus ſacerdotum, & occidi, & tertia die reſurgere, cùm beatus Petrus, qui ſuperno illuſtratus lumine, de ardentiſsima filij Dei confeſsione feruebat, contumelias illuſionum & crudeliſsimæ mortis opprobrium religioſo, vt putabat, & libero faſtidio reſpuiſſet, benigna à Ieſu increpatione correptus, & ad cupiditatem participandæ cum eo paſsionis animatus eſt. Subſequens enim exhortatio Saluatoris hoc inſpirauit, hoc docuit, vt volentes eum ſequi, negarent ſe ſibi, & pro ſpe æternorum, leuiſsimum ducerent temporalium

Matth.16. detrimentum: quia is demùm animam ſuam ſaluam faceret, qui eam pro Chriſto perdere non timeret. Vt ergo iſtam felicis cõſtantiæ fortitudinem toto Apoſtoli corde conciperent, & nihil de ſuſcipiendæ crucis aſperitate trepidarent, vt de ſupplicio Chriſti non erubeſcerent, nec pudendam ſibi

Chriſtus cur coram diſcipulis transfiguratus ſit. eam patientiam crederent, quæ ſic ſubitura erat ſæuitiam paſsionis, vt nõ amitteret gloriam poteſtatis: Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobũ, & fratrem eius Ioannem, & conſcenſo cum eis ſeorſum monte præcel-

præcello, claritatem suæ gloriæ demonstrauit: quia licet intellexissent in eo maiestatem Dei, ipsius tamẽ corporis, quo diuinitas tegebatur, potentiam nesciebant. Et ideo propriè signanterque promiserat quosdam de astantibus discipulis non prius gustare mortem, quam viderent filium hominis venientem in regno suo, id est, in regia claritate, quam spiritaliter ad naturã suscepti hominis pertinẽtem, his tribus viris voluit esse conspicuam. Nam illam ipsius deitatis ineffabilem & inaccessibilem visionem, quę in æternam vitam mundis corde seruatur, nullo modo mortali adhuc carne circundati intueri poterant & videre. ¶ Aperit ergo Dominus coram electis testibus gloriam suam, & communem illam cum cæteris, corporis formam tanto splendore clarificat: vt & facies eius solis fulgori similis, & vestitus candori niuium esset æqualis. In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, vt de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur: nec conturbaret eorũ fidem, voluntariæ humilitas passionis, quibus reuelata esset absconditæ excellentia dignitatis. Sed non minore prouidentia spes sanctæ Ecclesiæ fundabatur, vt totum corpus Christi agnosceret, quali esset cõmutatione donandum: vt eius sibi honoris consortiũ membra promitterent, qui in capite præfulsisset. De quo idem Dominus dixerat, cùm de aduentus sui maiestate loqueretur: Tunc iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui: protestante hoc ipsum beato Paulo Apostolo & dicente, Existimo enim, quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quę reuelabitur in nobis. Et iterum: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo in Deo. Cùm enim Christus apparuerit vita vestra,

Matth. 16.
CA. 3.
Matth. 17.
Matth. 13.
Rom. 8.
Colos. 3.

vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.

CA. 4. ¶ Confirmandis verò Apostolis, & ad omnem scientiam prouehendis, alia quoq; in illo miraculo accessit instructio. Moses enim & Helias, lex scilicet & prophetę, apparuerunt cum Domino loquentes: vt verissimè in illa quinq; virorum præsentia compleretur, quod dictum est, In duobus vel tribus testibus stat omne verbum. Quid hoc stabilius, quid firmius verbo, in cuius prædicatione veteris & noui testamenti concinit tuba, & cum Euāgelica doctrina, antiquarum protestationum instrumenta concurrunt? Adstipulantur enim sibi inuicem vtriusq; fœderis paginę, & quem sub velamine mysteriorum præcedentia signa promiserant, manifestū atq; perspicuum præsentis gloriæ splendor ostendit. Quia sicut ait B. Ioannes, Lex per Mosen data est, gratia autem & veritas per Iesum Christū facta est, in quo & propheticarum promissio impleta est figurarū, & legalium ratio præceptorum: dum & veram docet prophetiam per sui præsentiam, & possibilia facit mandata per gratiam.

Deut. 19. Matth. 18. Ioan. 8. 2. Cor. 13. Hebr. 10. Ioan. 1.

CA. 5. ¶ His ergo sacramentorum reuelationibus Petrus Apostolus incitatus, mundana spernens, & terrena fastidiens, in æternorum desiderium quodam mentis rapiebatur excessu: & gaudio totius visionis impletus, ibi cum Iesu optabat habitare, vbi manifesta eius gloria lætabatur. Vnde & ait, Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic triá tabernacula, tibi vnum, Mosi vnum, & Heliæ vnū. Sed huic suggestioni Dominus non respondit, significans nō quidē improbum sed inordinatum esse, quod cuperet: cùm saluari mundus, nisi Christi morte non posset, & exemplo Domini in hoc vocaretur credentium fides, vt licet non oporteret de beatitudinis promissionibus dubitari,

bitari, intelligeremus tamen inter tẽtationes huius vitę prius nobis tolerantiá postulandam esse, quàm gloriam, quia tempora patiendi non potest felicitas præuenire regnandi. ¶ Adhuc itaq; eo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos, & ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui, ipsum audite. Præsens quidem erat in filio pater, & in illa Domini claritate, quam ad discipulorum temperarat aspectum, non separabatur ab vnigenito genitoris essentia: sed ad commendandam proprietatem vtriusq; personæ, sicut visui significauit filium splendor ex corpore, sic auditui patrem vox nunciauit ex nube. Qua voce accepta, discipuli quod in faciem ceciderunt, & timuerunt valde: non de patris tantùm, sed & de filij maiestate tremuerunt. Altiori enim sensu vnam vtriusq; intellexerunt deitatem. Et quia in fide non erat hæsitatio, non fuit in timore discretio. Latum ergo illud & multiplex testimonium fuit, & plus in verborum virtute, quàm in sono vocis auditum est. Dicente enim patre, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipsum audite, nonne euidenter auditũ est, Hic est filius meus, cui ex me & mecũ esse, sine tempore est? Quia nec genitor genito prior, nec genitus est genitore posterior. Hic est filius meus: quem à me non separat deitas, non diuidit potestas, non decernit æternitas. Hic est filius meus: non adoptiuus, sed proprius, non aliunde creatus, sed ex me genitus: nec de alia natura mihi factus comparabilis, sed de mea essentia mihi natus æqualis. Hic est filius meus: per quem omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil, quia omnia, quæ facio, similiter facit, & quicquid operor, inseparabiliter mecum atq; indifferenter operatur. In patre enim

CA. 6. *Hic est filius meus dilectus.* *Ioan. 1.* *Ioan. 5.*

enim est filius, & in filio pater, nec vnquam vnitas nostra diuiditur. Et cùm alius ego sim, qui genui, alius ille, quem genui: non aliud tamen de illo vobis fas est cogitare, quā de me sentire poßibile est. Hic
Philip. 2. est filius meus: qui eam, quam mecum habet æqualitatem, non rapina appetijt, nec vsurpatione præsumpsit, sed manens in forma gloriæ meæ, vt ad reparandum genus humanum exequeretur commune consilium, vsque ad formam seruilem inclinauit
cA. 7. incommutabilem deitatem. ¶Hunc ergo, in quo mihi per omnia benè complaceo, & cuius prædicatione manifestor, cuius humilitate clarificor, incunctanter audite: quia ipse est veritas & vita, ipse virtus mea atque sapientia. Ipsum audite, quem legis mysteria prænunciauerunt, quem prophetarum ora cecinerunt. Ipsum audite, qui sanguine suo mundum redimit, qui diabolum ligat, & vasa eius rapit, qui peccati chirographum & præuaricationis pacta dirumpit. Ipsum audite, qui viam aperit ad cœlum, & per Crucis suppliciū gradus vobis ascensionis parat ad regnum. Quid trepidatis redimi? quid pauetis saucij liberari? Fiat quod me volente vult Christus. Abijcite carnalem formidinem, & fideli vos armate constantia. Indignum est enim vt in Saluatoris paßione timeatis, quod ipsius munere
cA. 8. nec in vestro fine metuetis. ¶Hæc, dilectißimi, non ad illorum tantum vtilitatem dicta sunt, qui ea proprijs auribus audierunt, sed in illis tribus Apostolis vniuersa Ecclesia didicit, quicquid eorum & aspectus vidit, & auditus accepit. Confirmetur ergo secundum prædicationem sacratißimi Euangelij omnium fides, & nemo de Christi Cruce per quam mundus redemptus est, erubescat. Nec ideo quisquam aut pati pro iustitia timeat, aut de promissorū

retribu-

retributione diffidat, quia per laborem ad requiē, & per mortem transitur ad vitam: cùm omnem humilitatis nostræ infirmitatem ille susceperit, in quo si in confessione & in dilectione ipsius permaneamus, & quod vicit, vincimus, & quod promisit, accipimus. Quia siue ad facienda mandata, siue ad toleranda aduersa, præmissa partis vox debet semper auribus nostris insonare dicentis: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite, Qui viuit & regnat cum Patre & Spiritu sancto in secula seculorum, Amen.

HOMILIA SANCTI LEONIS PAPAE.

De eo, quod scriptum est, Videns Iesus turbas, ascendit in montem: & quum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, &c. de gradibus ascensionis ad beatitudinem. Matth. 5.

PRædicante, dilectißimi, Domino nostro Iesu Christo Euangelium regni, & diuersos per totam Galilæam curante languores, in omnem se Syriam virtutum eius fama diffuderat: & multæ ex vniuersa Iudæa turbæ ad cœlestem medicum confluebant. Quia enim tarda est humanæ ignorantiæ fides ad credenda quæ non videt, & speranda quæ nescit, oportebat diuina eruditione firmandos, corporeis beneficijs & visibilibus miraculis incitari: vt cuius tam benignam experiebantur potentiam, non ambigerent salutarem esse doctrinam. Vt ergo exteriores medelas Dominus ad remedia interiora transferret, & post sanitates corporum, curationes operaretur animarum: segregatus à circunstantibus turbis, secessum vicini montis ascendit, aduocatis Apostolis, quos sublimioribus institutis CA. 1.

institutis ab edito mysticæ secus imbueret, ex ipsa loci atq; operis qualitate significās se esse, qui Mosen quondā suo fuisset dignatus alloquio: illic quidem terribiliore iustitia, hic autem sacratiore clementia, vt impleretur quod fuerat propheta Hieremia promissum, dicēte: Ecce dies veniūt, dicit Dominus & cōsummabo super domum Israël & super domum Iuda testamentum nouum. Post dies illos dicit Dominus, dabo leges meas in sensu ipsorum, & in corde ipsorum scribam eas. Qui ergo locutus fuerat Mosi, locutus est & Apostolis, & in cordibus discipulorum velox scribentis Verbi manus, noui testamenti decreta condebat, nulla, vt quondam, circunfusa nubium crassitudine, neq; per terribiles sonos atq; fulgores populo ab accessu montis absterrito: sed patente ad aures circunstantium tranquillitate colloquij, vt per gratiæ lenitatem remoueretur legis asperitas, & spiritus adoptionis auferret formidinem seruitutis. ¶Qualis igitur doctrina sit Christi, sacræ ipsius sententiæ protestantur: vt qui ad ęternam beatitudinem peruenire desiderant, gradus felicissimæ ascensionis agnoscant. [Beati] inquit [pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.] De quibus pauperibus veritas loqueretur, fortè esset ambiguum, si dicens, Beati pauperes, nihil adderet de intelligenda pauperum qualitate, & sufficere videretur ad promerendum regnum cœlorum ea sola inopia, quam multi sub graui & dura necessitate patiuntur. Sed cùm dicit, Beati pauperes spiritu, ostendit eis regnū cœlorum tribuendum, quos humilitas cōmendat animorum, magis quàm indigētia facultatum. Dubitari autem non potest, quod humilitatis istius bonum, facilius pauperes quàm diuites assequantur: dum & illis in tenuitate

Hiere. 31.

CA. 2. *Gradus ascensionis ad beatitudinem.*

Matth. 5.

tenuitate amica est mãsuetudo, & istis in diuitijs familiaris elatio. Veruntamen & in plerisq; diuitibus inuenitur hic animus, qui abundantia sua nõ ad tumorem superbiæ, sed opera benignitatis vtatur, idque pro lucris maximis numeret, quod ad releuandam miseriam alieni laboris impenderit. Omni generi atque ordini hominum datur in hac virtute consortium: quia possunt esse proposito pares, & impares censu: Nec interest, quantum sint in facultate terrena dissimiles, qui in spiritalibus bonis inueniuntur æquales. Beata igitur illa paupertas quæ rerum temporalium amore nõ capitur, nec mundi opibus augeri appetit: sed cœlestibus bonis ditescere concupiscit. Huius nobis magnanimæ paupertatis exemplum primùm post Dominum Apostoli præbuerunt, qui omnia sua sine differẽtia relinquẽtes, ad vocem cœlestis magistri, à captura piscium in piscatores hominum alacri conuersione mutati sunt, & multos sui similes fidei suæ imitatione fecerunt, quando illis primitiuis Ecclesiæ vnum cor omnium & anima vna erat credentium: qui vniuersis suis rebus possessionibusq; distractis per deuotissimam paupertatem bonis ditabantur æternis, & ex Apostolica prædicatione gaudebant, nihil habere de mundo, & omnia possidere cum Christo. Hinc B. Petrus Apostolus, cùm ascendens in templum, à claudo eleemosyna posceretur, Argentum, inquit, & aurum nõ est mecũ, quod autem habeo, hoc tibi do. In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. Quid hac humilitate sublimius? quid hac paupertate locupletius? Non habet præsidia pecuniæ, sed habet dona naturæ: quem debilem ędidit mater ex vtero, sanum fecit Petrus ex verbo: & qui imaginem Cæsaris in nummo nõ dedit, imaginẽ Christi

in homine reformauit. Huius autem thesauri opibus, non solùm ille adiutus est, cui gressus est redditus: sed etiam quinque millia virorum, qui tunc
Actor.5. ad exhortationem Apostoli ob eiusdem curationis miraculum crediderũt. Et ille pauper, qui nõ habebat quod petẽti daret, tantã dedit diuinę gratię largitatem, vt quemadmodum vnum hominem redintegrarat in pedibus: sic tot millia credentium sanaret in cordibus, faceretque eos in Christo alacres, quos in Iudaica perfidia inuenerat claudicantes.

c A. 5. ¶Post prædicationem huius felicissimæ paupertatis, addidit Dominus, dicens: [Beati qui lugẽt, quo-
Matth.5. niam ipsi consolabuntur.] Luctus hic, dilectissimi, cui consolatio æterna promittitur, non est cũ mundi huius affectione cõmunis, nec beatum quẽquam faciunt ista lamenta, quæ totius humani generis deploratione funduntur. Alia ratio est sanctorum gemituum, alia beatarum causa lachrymarum. Religiosa tristitia, aut alienum peccatum luget, aut propriũ. Nec de hoc dolet, quod diuina iustitia agitur, sed de eo mœret, quod humana iniquitate cõmittitur: vbi magis plangendus est faciẽs maligna, quàm patiens: quia iniustum malitia sua demergit ad pœnam: iustum autem tolerantia ducit ad gloriam.

c A. 4. ¶Deinde ait Dominus: [Beati mites, quoniã ipsi hæreditate possidebunt terram.] Mitibus atq; mãsuetis: humilibus ac modestis, & ad omnium iniuriarum tolerantiã præparatis, possidenda terra promittitur. Nec parua æstimanda est hæc aut vilis hæreditas, tanquã à cœlesti habitatione discreta sit, cũ regnum cœlorum alij non intelligantur intrare. Terra ergo promissa mitibus, & in possessionem danda mãsuetis, caro sanctorum est: quæ ob humilitatis meritum felici resurrectione mutabitur, & immor-

immortalitatis gloria vestietur: in nullo iam spiritui futura contraria, & cum voluntate animi, perfectæ vnitatis habitura consensum. Tunc enim exterior homo interioris hominis erit quieta & intemerata possessio: tunc mens videndo Deo intenta, nullis corporeæ infirmitatis impedietur obstaculis, nec iam dici necesse erit, Corpus quod corrũpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem: Quoniã habitatori suo non reluctabitur terra, nec immoderatum aliquid contra imperium sui rectoris audebit. Posidebunt enim illã mites pace perpetua, & nihil vnquam de eorũ iure minuetur: cùm corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem, vt periculum vertatur in prẹmiũ, & quod fuit oneri, sit honori. ¶Post hæc addit Dominus, & dicit: [Beati qui esuriũt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.] Nihil hæc esuritio corporeum, nihil expetit sitis ista terrenũ: sed iustitiæ bono desiderat saturari, & in omnium occultorum introducta secretum, ipso Domino optat impleri. Felix mens, quæ hunc concupiscit cibum, & ad talem æstuat potum: quem vtique non expeteret, si nihil de eius suauitate gustasset. Audiens autem dicẽtem sibi propheticum spiritum, Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus, accepit quandam supernæ dulcedinis portionẽ, & in amore castissimæ voluptatis exarsit: vt spretis omnibus temporalibus, ad edendam bibendamq; iustitiam, toto accenderetur affectu, & illius primi mandati apprehenderet veritatem, dicentis: Diliges Dominum Deũ tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua: quoniam nihil est aliud diligere Deum, quã amare iustitiam. ¶Deniq; sicut illic dilectioni

Sapien. 9. 1.Cor.15. CA. 5. Psal.33. Deut.6. Matth.20 Marc.14. Luc.10. Diligere Deũ quid sit. CA. 6.

Dei, proximi cura subiungitur: tam & huic desiderio iustitiæ, virtus misericordiæ copulatur, & dicitur: [Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus.] Agnosce Christianæ tuæ sapientiæ dignitatem, & qualium disciplinarũ artibus ad quę præmia voceris, intellige. Misericordem te misericordia, iustum vult te esse iustitia: vt in creatura sua Creator appareat, & in speculo cordis humani per lineas imitationis expressa Dei imago resplendeat. Secura esto operantium fides, aderũt tibi desideria tua, & ijs quæ amas, sine fine potieris. Et quoniam tibi per eleemosynam omnia munda sunt, ad eam quoq; beatitudinem quæ consequẽter est pro-

CA. 7. missa, prouenies, dicente Domino: ¶ [Beati mundo corde, quoniã ipsi Deum videbunt.] Magna felicitas, dilectissimi, cui tantũ præmium præparatur. Quid ergo est habere cor mundum, nisi eis, quæ supra dictæ sunt, studere virtutibus? Videre autem Deum, quantæ sit beatitudinis, quæ mens cõcipere,

1. Cor. 13. quæ lingua valeat explicare? Et tamen hoc conse-

Ioan. 1. quetur, cùm trãsformabitur humana natura, vt nõ

1. Tim. 6. iam per speculum neque in ænigmate, sed facie ad

Esa. 64. 1. Cor. 2. faciem, ipsam quam nullus hominũ videre potuit, sicuti est, videat deitatem: & quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, per ineffabile gaudium æternæ cõtemplationis obtineat. Meritò hæc beatitudo cordis promittitur puritati. Splendorem enim veri luminis sordens acies videre nõ poterit: & quod erit iucunditas mẽtibus nitidis, hoc erit pœna maculosis. Declinentur igitur terrenarum caligines vanitatum, & ab omni squalore iniquitatis, oculi tergantur interiores: vt serenus intuitus tantum Dei visione pascatur. Ad hoc enim promerendum illud intelligimus perti-

nere,

nere, quod ſequitur: ¶ [Beati pacifici, quoniam fi- cA. 2.
lij Dei vocabuntur. Beatitudo iſta dilectiſsimi, non
cuiuſlibet conſenſionis aut qualiſcunq; corcordiæ
eſt, ſed illius de qua dicit Apoſtolus: Pacem habe- Rom. 5.
te ad Deum. Et de qua dicit propheta Dauid: Pax Pſal. 118.
multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum. Hanc pacem etiam arctiſsima amicitiarum vincula, & indiſcretæ ſimilitudines animorum non veraciter ſibi vindicant: ſi non cum Dei voluntate concordant. Extra dignitatem huius pacis ſunt improbarum parilitates cupiditatum, fœdera ſcelerũ, & pacta vitiorum. Amor mundi cum Dei amore non congruit: nec ad ſocietatem filiorum Dei peruenit, qui ſe à carnali generatione non diuidit. Qui Ephes. 4.
autem ſemper cum Deo mente ſunt ſoliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis, nunquã ab æterna lege diſſentiunt, fideli oratione dicentes: Fiat vo- Matth. 6.
luntas tua, ſicut in cœlo & in terra. Hi ſunt pacifici, hi bene vnanimes, ſanctéq; cõcordes, vocandi æterno nomine filij Dei, cohæredes autem Chriſti: quia Rom. 8.
hoc merebitur dilectio Dei & proximi, vt nullas iã aduerſitates ſentiat, nulla ſcandala pertimeſcat: ſed finito omnium tentationum certamine, in trãquilliſsima Dei pace requieſcat. Per Dominum noſtrũ Ieſum Chriſtum, qui cum Patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO BEATI LEONIS PAPAE IN NATALI SANCTI VINCENTIJ MARTYRIS.

cA. 1.
CVnctorum licet, dilectiſsimi, glorioſas Marty- D. Auguſti
rum paſsiones, quos diſtincta regionibus lo- no falſo
ca meruerunt, vna fides faciat omnibus indiſcreto adſcriptus.
honore venerabiles: propriam tamen ſibi in hoc De ſanctis, ſerm. 13.

venerationis obſequio illi vindicāt dignitatem, qui Eccleſiam Dei & documentis præ cæteris erexerūt, & patrocinijs adiuuerunt. Inter quos iuſtè beatum Leuitam Vincentium, cuius confeſsione & morte Chriſtum incredulis prædicatū incunctanter agnoſcimus, Catholicis ſtudijs celebramus. Qui vt fidelium deuotionem Deo ſtudioſiùs commendaret, altiori charitatis flaueſcens affectu, morti ſeſe tādem fideliter obtulit, quò videlicet robur fidei in ſolidiſsima petra Chriſto fundatum, ſequacibus imitādum daretur: necnon & ſemen Apoſtolicæ prædicationis per eum pluribus diſſeminatum, ope ſuæ interceſsionis tutum, ac perfectæ conſummationis fruge refertum in cœleſtibus demum horreis cōderetur. Nunc ergo amplius propria venerentur, quē etiam peregrina mirantur: quatenus eis ſe largiorem exhibeat in beneficijs, quibus ſe amabiliorem cognoſcit in gaudijs, fiatq; in eius ſolennitate vberior lætitiæ ambitus, de quo fidei creuit effectus.

CAP. 2. *S. Vincentij vita & paſsio.*

¶ Huius denique ſpiritus tanto virtutum munere claruit, vt ſacri miniſterij fultus officio, qui filiū Dei Dominum noſtrum ſecuturus eſſet in paſsione, eiuſdem Chriſti calicem credētibus prius miniſtraret in ſalutē. Cuius hauſtu feliciter mente ebriatus, rabidi hoſtis atque in Chriſtum ſæuientis inſaniam interritus adijt, modeſtus ſuſtinuit, ſecurus irriſit, ſciens paratus eſſe vt reſiſteret, neſciens elatus eſſe quò vinceret: quia cuius amore ſpiritalibus armis præmunitus reſiſtebat, eius adiutorio quicquid pœnarum in illum furentis ira excogitabat, inſuperabilis ſortiter patiendo vincebat. Ideò non hunc laminæ ignitæ ſartaginis, non eculei, non vngulæ, ferreæq; manus, non vires pauendæ cædentium, nec dolor ſciſſorum membrorum, non foci fragor, &

ſtrepentis

ſtrepentis in patentibus viſceribus ſalis iniectio, Daciani quiuerunt aliquatenus ſubdere iuſsioni. Sed dum intantùm eius vecordiæ tumor excreſceret, vt tantis paſsionis ſubactum doloribus aut viciſſe aut interemiſſe ſe lætabũdus extolleret, ſuſcepta ſpe fruſtratus, vnde victor viſus eſt apparere, inde victus compulſus eſt erubeſcere: quoniã quò Dei Martyr duriori vrgebatur pœna, eo ampliori confeſsionis exultabat conſtantia. Vnde ipſius paſſionis vel vltima peruidere, ſeu memorari fratres euidentius placet: quatenus animaduertat ſanctitas veſtra, quo diabolus ſuum perduxerit dolis miniſtrum, vel quomodo Chriſtus ſuum in finem vſquequaque ſeruauerit famulum. ¶ Ex quo illud a A·3. ſanè erat mirabile, quia quantum iſte extrinſecus multiplici pœnarum genere contritus arctabatur, tantum intrinſecus exultante interiori homine dilatabatur: quantumq; ille exterius iactantia tẽporalis potentiæ inflabatur, tantum interiùs deſpici ſe perpendens interiori vexatus homine præfocabatur. Contemni igitur ſe videns ſæuiebat, nec in quẽ iam vindictam inferret inueniebat. Videbat namq; deſæuientium manus carnificum plus in eo inuenire vulneris, quàm corporis, ſolumq; vigentem ſpiritum ei ſtultitiam exprobare ſuam, quòd prouocabat veritatis normam. Quapropter credens quòd cauſam confuſionis auerteret, ſi perſonam quæ ſe ſpreuerat abſentaret, minuſque Dacianus erubeſceret, ſi Vincentium populus nõ videret, iuſsit eum à publico remoueri. Sed ne ſic quidem careret ſupplicio, contuſa qua iacebat teſta ſubſternitur: vt vis acuminis conciſam molem ſuperiecti corporis plus diſcinderet, atque reddita tormentis membra quæ ſecarent obuia ſuſciperent fragmenta. Fallitur

CA. 4. tamen vincendi opinione cæca crudelitas. ¶ Nam diuina bonitas dilectum suum amplius in confessione comitata infert nouam tenebris lucem, & tabernaculum splendidum obscurum reddit ergastulum. Fouebat laceros artus medica Dei manus, & venustiori pristinæ sanitatis augmento fossi lateris damna supplebat. Insolita igitur huius luminis claritate perculsi, obstupuere custodes, quin & vocem angelis hymnum Deo concinentibus mens pallidi ianitoris expauit. Currit exanimis minister ad Præsidem, quem grauius relatio nuncij quàm ictus erat percussura gladij: & cùm non posset ex magnitudine rei tacere quod viderat, tremor iudicem occupat, dolor lacerat, furor inflammat: & ne in pœnis Vincentius vincens gloriam Martyrij obtineret, Citius, inquit Dacianus, producatur è carcere, ne dum insistimus rebellem punire, videamur eum potius victoria coronare. Profertur itaque ex illo tetri carceris baratro, cœlesti quidē gratia pulchrior, & si adhuc esset passurus robustior. Sed vbi desiderium ad regni vocationē tendentis nullo pœnarum vel mortis genere frangendum intelligit, iubet inuida mens lenioris strati fulcra substitui, ac blandiori cum requie confoueri: scilicet, vt si amoto paululum carnifice, animam quietus exhalaret, diceretur non esse occisus, sed mortuus: quasi non eum pœna peremerit, cum quo & pœna simul perierit.

CA. 5. ¶ Interea beatum Vincentium cœlestis aula suscipit, ac beatæ felicitatis munere donat. Ad cuius ingressum angelici lætantur spiritus, omnesque simul conciues gratulantur sancti. Nosq; tibi gratias agimus Domine Iesu, quòd anima tuo digna cōsortio, quæ pertinax tulit supplicium, mendax fugit obsequiū: & quæ fuit contenta persecutor quod fureret,

sit de-

sit dedignata quòd parceret. Cognito igitur sancto eius abscessu iudex insanus, & quia Christus vicisset in Vincentio nescius Dacianus, illius sibi promittit cadaueris expositione vindictam, cuius gemit ex virtute victoriam. Feris namq; & canibus decepta furoris superbia absumẽdum proijci mandat lictoribus: vt tali pastu eorum impleret ventrem, quorũ ipse gerebat mentẽ. Sed vt diuinis excrescentibus beneficijs maioris victoriæ Vincentio gratia conferatur, mittitur coruus auis inimica cadaueribus, expositas corporis dapes seruatura ieiuna. *Coruus exanime Vincentij corpus tuetur.*

¶ Hinc, fratres dilectissimi, hinc aduertite distincta meritorum obsequia. Helias quondam impias Achab vel Iezabelis manus cautè declinãs, in deserto coruis ministrantibus pascitur: assertor autem veritatis Vincentius Daciani rabie peremptus, feris exponitur consumendus, sed coruo famulante seruatur illæsus. Obtinuit ergo Helias diuino nutu coruis præstantibus quo aleretur: præstitum est Vincentio, obsequente quoq; coruo, ne comederetur. Qui vt cœlitùs se custodẽ designatũ ostenderet, aduentantes reliquas aues eminus non segni impetu perturbabat, inter quas immanem quoque lupum propiùs accedẽtem, veluti qui commissum thesaurum sacrilega audacia attaminare præsumeret, pennis & alis deuerberans procul abegit. Sed ille quòd non tam ad inferendam venisset iniuriam, quàm ad augendam miraculi pompam quadam sui habitudine stupidus indicabat. O impudens furor, & stulta vesania. Coruus obsequitur, lupus veneratur, Dacianus persequitur, nec erubescit velle se adhuc ferox perdere, quem mansuefacta bestialis feritas satagebat protegere. CA. 6. 3. Reg. 17.

¶ Vnde ad occulendam Martyris laudem, non CA. 7.

iam ſecretum, ſed profundum elegit: credens ſibi ad deliteſcendam eius gloriam non clauſtra fidem ſeruatura, ſed maria: quaſi non idem elementi dominus eſſet, per quem dudum ei carceris abdita cœleſti fulgore radiata micuiſſent. Datur nautis mergendum corpus in fluctibus: vt ad auxilium ſaltem equora proficerent, cui ad vincendum Chriſti militem terra defeciſſet. Enauigatis itaque magna ex parte freti gurgitibus, proiectum inter ſorbentes vndas præpotens eſt Dei dextera conſecuta: & quæ ſpiritum intulerat in cœlum, corpus mox retulit ad ſepulchrum. Sic prædicator veritatis, chariſsimi, nec tormentorum vincitur pœnis, nec tenebroſi carceris ſuperatur anguſtijs. Non à beſtijs dilaniatur, non profundo celatur, ſed litori redditur, præconio diffamatur: vt qui verè confeſſus fuerat nomen deitatis, veritate ſibi adeſſe experiretur diuinæ ſuffragia bonitatis. Cuius glorioſam virtute vitam, ita precioſæ mortis gratia decorauit: vt quod viuendo docuit, moriendo conſtanter adſtrueret: eratque conſequens quatenus ad eius viſionem per mortem attingeret, quem probabilis vitæ conuerſatione ſemper atteſtatus fuiſſet, ſciens quod de contemptu præſentis vitæ gloria ſurgit beatitudinis æternæ, Præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO

SERMO INCERTI
Authoris, de Martyribus.

QVotiescunque, fratres chariſsimi, ſanctorum Martyrum ſolennia celebramus, ita ipſis interdicentibus expectemus à Domino conſequi temporalia beneficia, vt ipſos Martyres imitando, accipere mereamur æterna. Ab ipſis enim ſanctorum Martyrum in veritate feſtiuitatum gaudia celebrantur, qui ipſorum martyrũ exempla ſequũtur. Solennitates enim martyrum, exhortationes ſunt martyriorum: vt imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere cum ſanctis, & tribulationem mundi nolumus ſuſtinere cum illis. Qui enim ſanctos Martyres, vel inquantum potuerit, imitari noluerit: ad eorum beatitudinem non poterit peruenire. Sic enim Apoſtolus Paulus prædicat, dicens: Si fuerimus ſocij paſsionum, erimus & conſolationum. Et Dominus in Euangelio: Si mundus vos odit ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. Recuſat eſſe in corpore, qui odium mundi non vult ſuſtinere cum capite. Sed dicit aliquis: Et quis eſt qui poſsit beatorum Martyrum veſtigia ſequi? Huic ego reſpõdeo: quia non ſolum Martyris, ſed ipſum Dominum cum ipſius adiutorio, ſi volumus poſſumus imitari. Audi non me, ſed ipſum Dominum generi humano clamantem: Diſcite à me quoniam mitis ſum & humilis corde. Audi & beatum Petrum Apoſtolum admonentem: Chriſtus pro nobis paſſus eſt, relinquens vobis exẽplum, vt ſequamini veſtigia eius. Ecce Chriſtus dicit, Diſcite à me, beatus Petrus dicit, vt ſequamini veſtigia eius. Similiter Paulus Apoſtolus clamat: Imitatores Dei eſtote, ſicut filij chariſsimi. Quid ad hæc reſpondebimus fratres, vel quam excuſationem habere poterimus? Si tibi aliquis dicat vt virtutes, quas fecit Dominus, debeas imitari, iuſta poteſt eſſe excuſatio tua: quia virtutes & miracula facere non omnibus datum eſt.

Reperitur & inter ſermones D. Auguſtini, De Sãctis 47. quamuis nec illius ſit.

2. Cor. 1.

Ioan. 15.

Matth. 11

1. Pet. 2.

Ephes. 5.

est. Iustè & castè viuere, & charitatem cum omnibus custodire ex Dei adiutorio, cunctis præceptum est. Nam & ipse Dominus non dixit, Discite à me mortuos suscitare, supra aquas siccis pedibus ambulare: Non hoc dixit. Sed quid ait? Quoniam mitis sum & humilis corde. Et
Matth. 5. iterum: Diligite inimicos vestros benefacite his, qui oderunt vos, atq; orate pro persequentibus & calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est, qui so-
Ibidem. lem suum oriri facit super bonos & malos. Et iterũ: Estote & vos perfecti, sicut & pater vester cælestis perfectus est. Et licet sint alia multa, in quibus debeamus Dominum & beatos Martyres imitari, ista tamen duo præcipua sunt, id est, vt mites simus & humiles corde, & inimicos nostros toto affectu diligamus. De diligendis inimicis fratres charißimi, nullus vnquam in veritate se poterit excusare. Potest mihi aliquis dicere, non possum ieiunare, non possum vigilare, nunquid potest dicere non possum diligere? Potest dicere non possum res meas totas pauperibus erogare, & in monasterio Deo seruire, nunquid potest dicere, non possum diligere? Si dixeris, quia non possum à vino & à carnibus abstinere, credemus tibi. Si autem dixeris, quod non posses in te peccantibus indulgere, omnino non credimus. Et quia nulla nobis remanet excusatio, dum non de cellario, sed de corde istam eleemosynã iubemur implere, vt per viam vitæ ad æternam patriam mereamur peruenire. Duobus enim præceptis, id est, Diliges Dominum Deum tuum, & diliges proximum, quasi duobus spiritalibus pedibus si per viam veræ charitatis volumus currere, ad cœlestem possumus patriam felici-
1. Cor. 9. ter pertingere. Istis pedibus currebat Paulus Apostolus quando dicebat: Ego igitur sic curro, non quasi in incertum. Qui ergo dilexerit inimicos suos, illud in eo imple-
Matth. 5. tur, quod dixit Dominus, videlicet: Vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est. Elige modo, quod tibi placuerit. Si

inimicos dilexeris, non solum amicus, sed etiam filius Dei esse mereberis. Si verò inimicos amare nolueris, propitium Deum *habere nō poteris, quia scriptum est,* Qui odit 1. Ioan. 3.
fratrem suum, homicida est. Et iterum: Qui odit fratrem 1. Ioan. 2.
suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quoniam tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Et iterum alibi scriptum est: Itinera eorum, qui iniuriam retinent, dominus labefacit in mortem. Nunquid hæc verba mea sunt fratres charißimi? De scripturis sanctis & canonicis proferuntur. Vt ergo ne homicidæ simus, ne in tenebris remaneamus, studeamus non solum amicos, sed etiam inimicos diligere, vt pium & misericordem Dominum poßimus secundum cautionis suæ vinculum libera conscientia conuenire. Ipse enim dixit, Si dimiseritis ho- Matth. 6.
minibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cœlestis peccata vestra: Si autem non dimiseritis, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Diligenter attendite fratres, & scitote aliud esse in Deum peccare, aliud in hominem. Quando enim in nos peccant homines, si pœnitentibus veniam non indulgemus, peccatum incurrimus. Quando aliquis in Deum peccauerit, si sine grandi districtione indulgere voluerimus, participes nos peccatis eorum efficimur. Dicit ergo Dominus: Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester cælestis peccata vestra. Rogo fratres, quid dulcius dici potest? In potestate nostra posuit, qualiter in die iudicij iudicemur. Non dixit, vade in orientem, quare iustitiam, nauiga vsque in occcidentem, vt accipias indulgentiam. Dimitte inimico tuo, & dimittetur tibi, indulge, & indulgebitur tibi, da, & dabitur tibi. Nihil à te extra te quæritur. Ad teipsum & ad conscientiam tuam te Deus dirigit. In te enim posuit, quod requirit. Non itaque medicamenta vulneribus tuis longe habes inquirere. Peccatorum

tuorum

tuorum indulgentiã si vis, intus in cellario cordis tui poteris inuenire. Sed dicit aliquis: Tanta mala me inimicus meus compulit sustinere, vt eum nulla ratione poßim diligere. Attendis: quid tibi fecerit homo, & non attendis, quid tu feceris Deo? Si conscientiam tuam diligenter discutis & inquiris, sine vlla compensatione maiora tu commisisti in Deum peccata quàm in te commiserit homo. Et qua fronte vis vt tibi Deus dignetur dimittere multum, cum tu non acquiescis dimittere parum? Sed si hæc quæ supra diximus, spiritalia medicamenta, sicut Deo propitiante consueuistis, libenter accipitis, & in armario sancto conscientiæ vestræ recondita diligẽtißimè custoditis: auxiliante Domino venena diaboli non timebitis, & per odium vel iracundiam aut nunquam vobis amara vulnera ingerentur, aut si fortè subreserint cito per charitatem pristinam reuocantur, Præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, AMEN.

INDEX

INDEX SENTENTIARVM PRAECIPVARVM IN HOC D. *Leonis Enchiridio Sermonum & Homiliarum copiosissimus: in quo obseruandum quòd a priorem; b posteriorem paginæ faciem denotat.*

A

Amor

Conflictus

Dispen-

F

Forma

I

L

M

N

Peccato-

Zelus

Z

FINIS INDICIS SENTENTIARVM.

INDEX SCRIPTVRARVM SACRARVM QVAE IN HIS D. LEONIS Sermonibus explicata sunt.

FINIS.

D. LEONIS PAPÆ,
HVIVS NOMINIS PRIMI,
EPISTOLAE DECRETALES AC FAMILIARES, A MENDIS & maculis varijs nunc diligentius repurgatæ.

Per Canonicos Regulares Sancti Martini Oppidi & Academiæ Louaniensis.

ANTVERPIAE,
Apud Philippum Nutium
Anno 1583.

D. LEONIS PAPÆ MAXIMI, HVIVS NOMINIS PRIMI EPISTOLAE ET DECRETA.

Capitum sequentis epistolæ tituli.

LEO EPISCOPVS VRBIS ROMAE VNIVERSIS EPISCOPIS

PER CAMPANIAM, ET PICENVM, vel Tuſciam, & vniuerſas prouincias conſtitutis, in Domino ſalutem.

VT nobis gratulationem facit Eccleſiarum ſtatus ſalubri diſpoſitione compoſitus, ita non leui nos mœrore contriſtat, quoties aliqua contra ſtatuta canonũ, Eccleſiaſticamque diſciplinam præſumpta vel cõmiſſa cognoſcimus: quæ ſi non, qua debemus vigilantia, reſecemus, illi, qui nos ſpeculatores eſſe voluit, excuſare non poſſumus, permittentes ſyncerum corpus Eccleſiæ (quod ab omni macula purum cuſtodire debemus) ambientium improba contagione fœdari, cùm ipſa ſibi membrorum per * diſſimulationem compago non congruat.

An. Christi 445. qui fuit annus pōtificatus S. Leonis 4 ſcripta eſt hæc epiſtola. Idem in epiſtola Damaſi Papæ. Eze. 3. 33.

*diſsimilitudinē

CAPVT I.

ADmittuntur paſsim ad ordinem ſacrum, quibus nulla natalium, nulla morũ dignitas ſuffragatur: & qui à dominis ſuis libertatem conſequi minimè potuerunt, ad faſtigiũ Sacerdotij, tanquam ſeruilis vilitas hunc honorem iure capiat, prouehuntur: & probari Deo ſe poſſe creditur, qui domino ſuo necdum probare ſe potuit. Duplex itaq; in hac parte reatus eſt, quod & ſacrum * myſterium talis conſortij vilitate polluitur: & dominorum, quantum ad illicitæ vſurpationis temeritatem pertinet, iura ſoluuntur. Ab his itaque, fratres chariſſimi, omnes prouinciæ veſtræ abſtineant Sacerdotes: & non tantùm ab his, ſed ab illis etiam, qui aut

Diſtin. 54. Admittuntur.

*miniſterium

originali, aut alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari: nisi fortè eorum petitio aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eos vendicant potestatis. Debet enim esse immunis ab alijs, qui diuinæ militiæ fuerit aggregandus: vt à castris dominicis, quibus nomen eius asscribitur, nullis necessitatis vinculis abstrahatur.

CAPVT II.

QValis verò vnicuiq; natalium honestas & morum esse debeat, qui sacri Altaris ministerio est sociandus, & Apostolo nos docente, & diuina præceptione didicimus, & canonum regulis, à quibus plerosque fratrum declinasse, & penitus deuiasse reperimus. Nam cõstat ad Sacerdotiũ peruenisse viduarum maritos, quosdam etiam, quibus fuerint numerosa coniugia, & ad omnem licentiam vita liberior, ad sacrum ordinem passim patefactis aditibus fuisse permissos, cõtra illam beati Apostoli vocem, qua talibus reclamat, dicens: Vnius vxoris virum, Et contra illud antiquæ legis præceptũ, quod dicitur & cauetur: Sacerdos virginem vxorem accipiat, non viduam, non repudiatam. Hos ergo, quicunque tales admissi sunt, ab Ecclesiasticis officijs, & à Sacerdotali nomine, Apostolicæ Sedis authoritate iubemus arceri: (Nec hoc enim sibi poterunt pro arbitrio vendicare, cuius capaces, per hoc quod illis obstiterat, non fuerunt,) Huius discussionis curam nobis specialiter vendicantes, vt, si qua forsitan de his commissa sunt, corrigantur, ne liceat vltrà committi, & ne qua excusatio de ignoratione nascatur: quanquam ignorare nunquam licuerit * sacerdotem, quod canonum fuerit regulis definitũ. Hæc ergo ad prouincias vestras, per Innocentium, Legitimum, & Segetium fratres & Coëpiscopos nostros

scripta

1.Tim. 3. Leui. 21.

1.Tim. 3. Leui. 21.

* sacerdoti,

ſcripta direximus: vt quæ malè pullulaſſe noſcuntur, radicitùs euellantur, & meſſem Dominicā zizania nulla corrumpant. Ita enim fructum vberé, quæ ſunt ſyncera, præſtabunt, ſi ea, quæ natam ſegetem enecare conſueuerunt, diligentiùs amputentur.

CAPVT III.

NEc hoc quoque prætereundum eſſe duximus, quoſdam lucri turpis cupiditate captos, vſurariam exercere pecuniā, & fœnore velle diteſcere. Quod nos, nō dicā in eos, qui ſunt in Clericali officio conſtituti, ſed in laicos cadere, qui Chriſtianos ſe dici cupiunt, cōdolemus. Quod vindicare acriùs in eos, qui fuerint confutati, decernimus: vt omnis peccandi oportunitas adimatur. 14. q. 4. Nec hoc prætereundum.

CAPVT IIII.

ILlud etiā diximus præmonendū, vt ſicut nō ſuo, ita nec alieno nomine, aliquis Clericorū exercere fœnus attentet: indecēs enim eſt, crimē ſuū cōmodis alienis impendere. Fœnus autē hoc ſolū aſpicere & exercere debemus, vt, quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo domino, qui multipliciter & in perpetuum * manſura retribuet, recipere valeamus. Diſtin. 46 Sicut non ſuo. * menſuram

CAPVT V.

HOc itaque admonitio noſtra denunciat, quòd ſi quis fratrum contra hæc conſtituta venerit, vel venire tentauerit, & prohibita fuerit auſus admittere: à ſuo ſe nouerit officio ſubmouendū, nec eum communionis noſtrę futurum eſſe conſortem, qui ſocius eſſe noluit diſciplinæ. Ne quid verò ſit, quod prætermiſſum à nobis forte credatur, omnia decretalia cōſtituta, tam beatę recordationis Innocētij, quàm omnium præceſſorum noſtrorum, quæ de Eccleſiaſticis * ordinibus, & canonum ordinata ſunt diſciplinis, ita veſtram dilectionem cuſtodire Diſt. 19. Si Rom. Pontifi. §. Quibus ad hæc. *ordinationibus.

debere mandamus: vt si quis illa contempserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari. Data sexto Idus Octobris, Maximo verò & * Paterno viris clarissimis Consulibus.

* Paterio

EPISTOLA II. EIVSDEM AD EPISCOpos per Italiam, quod plurimi Manichæorum vigilantia ipsius Papæ Leonis in vrbe Roma detecti sunt.

Leo Episcopus vrbis Romæ, omnibus Episcopis per Italiam constitutis, in Domino salutem.

An. Christi 446. qui fuit annus pontificatus S. Leonis 5. scripta est hæc epistola.

IN consortium vos nostræ solicitudinis, dilectissimi fratres, aduocamus, vt vigilantia pastorali ne quid diabolicæ fraudis astutia possit nocere commissis vobis gregibus diligentius consulatis, ne is, qui Domini misericordia reuelante per nostram curam à nostris ouibus morbis abigitur necdum vobis præmonitis, & adhuc quid agatur ignaris, per vestras se dispergat Ecclesias, & suarum furtim cuniculos inueniat latebrarum, ne quod à nobis in vrbe extinguitur, tenebrosis apud vos radicibus seminetur. Plurimos impietatis Manichææ sequaces & doctores in vrbe inuestigatio nostra reperit, vigilantia diuulgauit, authoritas & censura coërcuit: quos potuimus emendare, correximus, & vt damnarent Manichæum cum prædicationibus & discipulis suis publica in Ecclesia professione, & manus suę subscriptione compulimus, & ita de voragine impietatis suæ confessos, pœnitentiam concedendo, leuauimus. Aliquanti verò, qui ita se demerserant, vt nullum his auxiliantis posset remedium subuenire, subditi legibus, secundum Christianorum principum constituta, ne sanctum gregem

gem sua contagione polluerēt, per publicos iudices perpetuo sunt exilio relegati. Et omnia, quæ tam in scripturis, quàm in occultis traditionibus suis habent prophana vel turpia, vt noscet populus quid refugeret aut vitaret, oculis Christianæ plebis certa manifestatione probauimus, adeò vt ipse qui eorum dicebatur Episcopus, à nobis tentus, proderet flagitiosa in suis mysterijs quæ tenerent, sicut gestorum vos series potest edocere. Ad instructionem enim vestram etiam ipsa direximus: quibus lectis, omnia, quæ à nobis reprehensa sunt, nosse poteritis. Et quia aliquantos de his, quos ne absoluerentur, arctior reatus inuoluerat, cognouimus aufugisse, hanc ad dilectionem vestram epistolam misimus per Acolythum nostrum, vt effecta certior sanctitas vestra, solicitiùs agere dignetur & cautiùs, necubi Manichææ peruersitatis homines plebes vestras facultatem lædendi, & huius sacrilegij possint inuenire doctores. Aliter enim nobis commissos regere non possumus, nihi hos, qui sunt perditores & perditi, zelo fidei Dominicæ persequamur, & à sanis mentibus, ne pestis hæc latiùs diuulgetur, seueritate qua possumus, abscindamus. Vnde hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo: vt qua debetis & potestis, solicitudine vigiletis ad inuestigandos eos, necubi occultandi se reperiant facultatem. Vt enim habebit à Deo ingens remunerationis præmium, qui diligētiùs, quod ad salutem commissæ sibi plebis proficiat, fuerit executus: ita ante tribunal Domini de reatu negligentiæ se non poterit excusare, quicunque plebem suam, contra sacrilegæ persuasionis authores, noluerit custodire. Data tertio Calendas Februarij, Theodosio XVIII. & Albino, viris clarissimis Consulibus.

*Ianuarium

EPISTOLA III. EIUSDEM AD *IVLIAnum Episcopum Aquileiensem, quòd omnis cuiuslibet ordinis Clericus, qui Catholicam deserens, hæreticæ communioni se miscuerit, & ad Ecclesiam conuersus fuerit, in eo gradu, quo erat sine promotione remaneat.

*Ianuario

Leo Episcopus vrbis Romæ, * Iuliano Aquileiensi Episcopo.

An. Christi 449. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 8. scripta est hec epist.

Matth. 7.

1. q. 1. Si quis heretica.

LEctis fraternitatis tuæ literis vigorem fidei tuę, quem olim noueramus, agnouimus, congratulantes tibi, quod ad custodiam gregum Christi, pastoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui sub specie ouium subintrarunt, bestiali sæuitia simplices quosque dilacerent: & non solùm ipsi nulla correctione proficiant, sed etiam ea quæ sunt sana, corrumpant. Quod ne viperea posit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus commonendam: insinuantes ad animæ periculum pertinere, si quisquam de his, qui à nobis in hæreticorum atq; scismaticorum sectam delapsus, & se vtcunque hæreticæ communionis contagione macularit, resipiscēs, in Communione Catholica sine professione legitimæ satisfactionis habeatur. Saluberrimum enim & spiritalis medicinæ vtilitate plenissimum est, vt siue Presbyteri, siue Diaconi, aut cuiuslibet ordinis Clerici, qui se correctos videri volunt, atque ad Catholicam fidem, quam iam pridem amiserant, rursum reuerti ambiunt, prius errores suos, & ipsos authores errorum damnari à se sine ambiguitate fateantur, vt sensibus prauis etiam peremptis, nulla sperādi supersit occasio, ne vllum membrum talium posit societate violari, cùm per omnia illis professio propria cœperit obuiare. Circa quos etiā

1. q. 7. Saluberrimum. 1 q. 1 Omnis cuiuslibet Et ca. si quis her. & in decr. Iuo. libr. 3.

illam canonum constitutionem præcipimus custodiri, vt in magno habeant beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in quo inueniuntur ordine, stabilitate perpetua maneant: si tamen iterata tinctione non fuerint maculati. Non leuem apud Deũ noxam incurrit, qui de talibus ad sacros promouendos ordines iudicarit. Quòd si cum grandi examinatione promotio conceditur inculpatis, multo magis non debet licere suspectis. Proinde dilectio tua, cuius deuotione gaudemus, iungat curam suam dispositionibus nostris, & det operam: vt circunspectè atque velociter impleantur, quæ ad totius Ecclesiæ incolumitatẽ, & laudabiliter digesta sunt, & salubriter ordinata. Non autem dubitet dilectio tua, nos si (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro custodia canonum, & pro fidei integritate decernimus, vehementius commouendos: quia in- Dist. 87. feriorum ordinum culpæ ad nullos magis referen- *Inferiora* dæ sunt, quàm ad desides, negligentesque rectores: *culpa.* qui multam sæpe nutriunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam. Data pridie Calendas Iulij, Alipio & Ardabure viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA IIII. EIVSDEM AD vniuersos Episcopos per Siciliam constitutos.

Capitum sequentis epistolæ tituli.

Quòd prohibeatur in die Epiphaniæ baptismum celebrari. I.

Quòd cuncta nobis per ordinem rerum, per Incarnationẽ Domini nostri salutis sacramenta digesta sunt. II.

Quòd in baptismo mors proueniat interfectione peccati, & sepulturam triduanam imitetur trina demersio, & ab aquis eleuatio sit velut resurrectio de sepulchro. III.

Quòd beatus Apostolus Petrus in die Pentecostes virorum

tria millia baptizauerit. IIII.
Quòd hæc duo tempora, id est, Pascha & Pentecoste, à Romanis Pontificibus ad baptizandum præfixa sunt. V.
Quòd omni tempore hi, qui necessitate mortis vrgentur, id est, ægritudinis, obsidionis, persecutionis, naufragij, debeant baptizari. VI.
Vt de Sicilia terni, semper annis singulis de Episcopis a I diem tertium Calendarum Octobrium, Romam sociandi Synodo occurrant. VII.

Leo Episcopus, vniuersis Episcopis per Siciliam constitutis in Domino salutem.

An Christi 449 qui fuit annus Pôtificatus S. Leonis 8. scripta est hæc epist. *25. q. 1. Diuinis præceptis.*

DIuinis præceptis & Apostolicis monitis incitamur, vt pro omnium Ecclesiarum statu, impigro vigilemus affectu: ac, si quid vsquam reprehensione inueniatur obnoxium, celeri solicitudine, aut ab ignorantiæ imperitia, aut à præsumptionis vsurpatione reuocemus. Monente enim Dominicæ vocis imperio, quo beatissimus Apostolus Petrus trina repetione mysticæ sanctionis imbuitur, vt Christi oues, qui Christum diligit, pascat, ipsius Sedis, cui per abundantiã diuinæ gratiæ præsumus, reuerentia cohortamur: vt periculũ desidiæ, quantum possumus, declinemus, ne professio summi Apostoli, qua se amatorem Domini esse testatus est, *Ioan. 21.* vana inueniatur in nobis, quia negligenter pascens toties commendatum Dominicum gregem, conuincitur summum non amare pastorem.

CAPVT I.

CVm ergo mihi de charitatis vestræ actibus fraterna affectione solicito, certis indicijs innotuerit, vos in eo, quod inter sacramenta Ecclesiæ principale est, ab Apostolicæ institutionis consuetudine discrepare, ita vt Baptismi sacramẽtum numerosiùs in die Epiphaniç, quàm Paschali tempore celebretis:

bretis: miror vos vel præcessores vestros tam irrationabilē nouitatem vsurpare potuisse, vt confuso temporis vtriusq; mysterio, nullam esse differentiam crederetis inter diem, quo adoratus est Christus à Magis, & diē quo resurrexit à mortuis. Quam culpam nullo modo potuissetis incidere, si vnde cōsecrationem honoris accepistis, inde legē totius obseruantiæ sumeretis: & B. Petri Apostoli Sedes, quę vobis Sacerdotalis mater est dignitatis, esset Ecclesiasticæ magistra rationis. A cuius vos regulis recessisse,* minore posset ęquanimitate toleri, si aliqua commotionis nostræ increpatio non præcessisset. Nunc autem quia nō desperatur correctio, mansuetudo seruanda est. Et licet vix ferēda sit in sacerdotibus excusatio, quæ prætendat inscitiam: maluimus tamen & censuram necessariam temperare, & ratione vos apertissimæ veritatis instruere.

*minus posset æquanimiter

CAPVT II.

SEmper quidē in æterno consilio Dei mansit humani generis incommutabiliter prærordinata reparatio: sed ordo rerum, per Iesum Christum Dominum nostrum temporaliter gerēdarum, in Incarnatione Verbi sumpsit exordium. Vnde aliud tēpus est, quo annunciante Angelo, beata Maria fœcundādam se per Spiritum sanctum credidit, & concepit: aliud, quo salua integritate virginea, puer æditus exultante gaudio cœlestiū ministrorum pastoribus indicatur: aliud, quo infans circūciditur: aliud, quo hostia pro eo legalis offertur: aliud quo tres Magi, claritate noui syderis incitati in Bethleem ab oriēte perueniūt, & adoratum paruulū mystica munerum oblatione venerātur. Nec ijdem sunt dies, quibus impio Herodi, ordinata diuinitùs in AEgyptū trāslatione subtractus est, vel quibus ab AEgypto in

Luc. 1.

Luc. 2.

Math. 2.

Galilæam

Galilæam persequutore mortuo, reuocatus est. Inter has autem dispensationum varietates, accedunt
Luc. 2. augmenta corporea, crescit Dominus (sicut Euangelista testatur) profectibus ætatis & gratię. Per dies Paschæ in templum Hierusalem cum parētibus venit, & cum abesset societate redeuntium, sedés cum senioribus, & inter admirantes magistros disputans inuenitur, rationemque remansionis suæ reddens, Quid est (inquit) quod me quærebatis? Nesciebatis, quod in his quæ patris mei sunt, oportet me esse? significans, eius se esse filium, cuius esset & templum. Iam verò cū in annis maioribus apertiùs declarandus, baptismum præcursoris sui Ioannis expetijt, quid deitatis eius remansit ambiguum, quan-
Matth. 3. do baptizato Domino Iesu Spiritus sanctus in columbæ specie super eum descendit & mansit, audi-
Luc. 3. ta de cœlis patris voce, dicentis: Tu es filius meus dilectus, in te benè complacui? Quæ omnia ideo, quantà potuimus breuitate, perstrinximus: vt notum sit dilectioni vestræ vniuersos dies Christi innumeris consecratos fuisse virtutibus, & in cunctis eius actionibus sacramentorum mysteria coruscasse: sed aliter quoque signis denunciari, aliter rebus impleri, nec quæcunq; numerantur in operibus Saluatoris, ad tempus pertinere baptismatis. Nam si etiam illa, quæ post beati Ioannis lauacrum, à Domino gesta cognouimus, sub indiscreto honore colimus omnia tempora continuatis erunt deputanda festis, quia omnia sunt plena miraculis. Verùm quia Spiritus sapientiæ & intellectus ita Apostolos, & totius Ecclesiæ erudiuit magistros, vt in Christiana obseruantia nihil inordinatum, nihil pateretur esse confusum: discernendæ erant causæ solennitatum, & in omnibus institutis patrum, principumque no-

strorum

rorum rationabilis seruanda discretio: quia non liter vnus grex, & vnus pastor sumus, nisi quemadmodum Apostolus docet, idipsum dicamus omes: Simus autem perfecti in eodem sensu, & in eaem sententia. 1. Cor. 1.

CAPVT III.

QVamuis, ergo & illa, quæ ad humilitatem, & illa quæ ad gloriam pertinẽt Christi, in vnam oncurrãt, eandemq́; personam, totumq́; quicquid n illo, & virtutis diuinæ est, & infirmitatis humanæ, ad nostræ reparationis tendat effectum: propriè amẽ in morte crucifixi, & in resurrectione ex moruis, potentia baptismatis nouam creaturam condit x veteri: vt in renascentibus, & mors Christi operetur & vita dicente beato Apostolo Paulo, An ignoratis, quia quicunq; baptizati sumus in Christo esu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti nim sumus cum illo per baptismum in mortem, vt quomodo surrexit Christus à mortuis per gloriam atris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si nim complantati facti sumus similitudini mortis ius, simul & resurrectionis erimus. Et cætera, quæ atius magister gentium, ad commendandum sacranẽtũ baptismatis disputauit: vt appareret ex huius loctrinæ spiritu regenerandis filijs hominum, & in Dei filios adoptandis, illum die esse & illud tempus electum, in quo per similitudinem, formamq́; mysterij, ea* quæruntur in mẽbris, quæ in ipso capite sunt gesta, congruêre, dum in baptismatis regula, & mors interuenit interfectione peccati, & sepulturā triduanā imitatur trina demersio, & ab aquis eleuatio, resurgentis ad instar est de sepulchro. Ipsa igitur operis qualitas docet celebrandæ generaliter gratię eum esse legitimum diem, in quo orta est, & virtus muneris,

De consec. dist. 4. Propriè in morte.

Rom. 6.

*quæ geruntur in mẽbris, his, quæ in ipso sunt capite gesta, cõgruerent,

muneris, & species actionis. Ad cuius rei confirmationem plurimum valet, quòd ipse Dominus Iesus Christus, postea quã resurrexit à mortuis, discipulis suis, in quibus omnes Ecclesiarum Præsules docebantur, & formam & potestatem tradidit baptizãdi, dicens: Euntes ergo nunc, docete omnes gẽtes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. De quo vtiq; eos etiam ante passionem potuisset instruere, nisi propriè voluisset intelligi regenerationis gratiam ex sua resurrectione cœpisse. Additur sanè huic obseruantiæ, etiam Pentecostes ex aduentu Spiritus sancti consecrata solennitas, quæ de Paschalis festi pẽdet articulo. Et cũ ad alios dies alia festa pertineant, hæc semper ad eum diem, qui resurrectione Domini est insignis, occurrit: porrigens quodammodo auxiliantis gratiæ manum, vt hi, quos à die Paschæ, aut molestia infirmitatis, aut lõginquitas itineris, aut nauigationis difficultas interclusit inuitos, aut quibuslibet necessitatibus impeditos, desiderij sui effectum dono Spiritus sancti consequantur. Ipse enim vnigenitus Dei in fide credentium, & in virtute operũ nullam inter se & Spiritum sanctum voluit esse distantiam: quia nulla est diuersitas in natura, dicens, Ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt vobiscum sit in æternum, spiritum veritatis. Et iterum: Paracletus autem Spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vniuersa, quæcunq; dixi vobis. Et iterũ: Cum venerit ille spiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Cùm itaque veritas Christus sit, & spiritus veritatis, spiritus sanctus, nomenque paracleti vtriq; sit proprium: non dissimile est festum, vbi vnum est sacramentum.

Matth. 28. — Ioan. 14. — Ibidem. — Ioan. 16.

CAPVT

CAPVT IIII.

HOc autem nos, non ex nostra persuasione defendere, sed ex Apostolica authoritate seruare, satis idoneo probamus exemplo, sequentes beatum Apostolum Petrum, qui in eo die, quo omnem credentium numerum promissus Spiritus sancti repleuit aduentus, trium millium populum, sua prædicatione conuersum, lauacro baptismatis consecrauit. Quod sancta scriptura, quæ Apostolorum actus continet, fideli historia docet, dicens: His auditis compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apostolos: Quid faciemus viri fratres? Petrus verò ait ad illos: Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remedium peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Vobis enim promissio est, & filijs vestris, & omnibus qui longè sunt, quoscunque aduocauerit Dominus Deus noster. Alijs etiam pluribus verbis testificatus, exhortabatur eos, dicens: Saluamini à generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, & appositæ sunt in illa die animæ circiter tria millia.

De consec. dist. 4. Propriè in morte.

Actor. 2.

CAPVT V.

VNde quia manifestissimè patet baptizandis in Ecclesia electis, hæc duo tẽpora (de quibus locuti sumus) esse legitima, dilectionẽ vestrã monemus: vt nullos alios dies huic obseruãtiæ misceatis.

De cõs. dist. 4. Duo tempora.

CAPVT VI.

QVia etsi sunt alia quoq; festa quibus multa in honorem Dei reuerẽtia debeatur, principalis tamen, & maximi sacramenti custodienda nobis est mysticæ rationis exceptio, non interdicta licentia, qua in baptismo tribuendo quolibet tempore pericli-

periclitantibus ſubuenitur. Ita enim ad has duas feſtiuitates connexas, atq; ſibimet cognatas incolumium, & in pacis ſecuritate degentium, libera vota

De cõſ. diſ. 4 Si qui neceſsitatẽ Ibi. Si quis autẽ Epiſ. Et in decr. Iuo. libr. I.

differimus: vt in mortis periculo, in obſidionis diſcrimine, in perſecutionis anguſtijs, in timore naufragij, nullo tempore, hoc vere ſalutis ſingulare remedium cuiquã denegemus. Si quis autem Epiphaniæ feſtiuitatem, quæ in ſuo ordine debito honore veneranda eſt, ob hoc exiſtimat priuilegiũ habere baptiſmatis, quia hoc quidã putãt, quod in eadem die Dominus ad baptiſmum S. Ioannis acceſſerit, ſciat, illius baptiſmi aliam gratiã, aliam fuiſſe rationem, nec ad eandem pertinuiſſe virtutẽ, qua per Spiritum ſanctum renaſcuntur, de quibus dicitur, Qui nõ ex

Ioan 1. Math 3.

ſanguinibus, neq; ex volũtate carnis, neq; ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Dominus enim nullius indigens remiſsione peccati, nec quærẽs remedium renaſcẽdi, ſic voluit baptizari, quomodo voluit circuncidi, hoſtiamq; pro ſe mũdationis offerri, vt qui factus erat ex muliere (ſicut Apoſtolus ait)

Gala. 4. Matth. 5.

fieret & ſub lege, quàm nõ venerat ſoluere, ſed adimplere, & implendo finire, ſicut B. Apoſtolus prædicat dicens: Finis autẽ legis Chriſtus ad iuſtitiam

Rom. 10.

omni credẽti. Baptiſmi autem ſui in ſe condidit ſacramentũ, quia in omnibus primatũ tenẽs ſe docuit eſſe pricipiũ. Et tunc regenerationis potentiã ſanxit, quãdo de latere ipſius profluxerunt ſanguis redemptionis & aqua baptiſmatis. Sicut ergo vetus

Ioan. 19. Ioan. 1.

teſtamentum teſtificatio fuit noui, & lex per Moſen data eſt, gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtũ facta eſt: ſic diuerſa ſacrificia vnam hoſtiam præformarunt, & multorum agnorum occiſio illius immolatione finita eſt, de quo dicitur: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Sic & Ioannes,

Ioan. 1. Matth. 3. Luc. 3.

non Christus, sed Christi præuius, non sponsus, sed sponsi amicus fuit adeò fidelis, & non sua quærens, sed quæ Iesu Christi, vt se profiteretur ad soluenda calciamenta pedum eius indignum, quoniam ipse quidem baptizaret in aqua in pœnitentiam, ille autem baptizaturus esset in Spiritu sancto & igni, qui duplici potestate & vitam redderet, & peccata consumeret. His itaque fratres, tot tantisque existentibus documentis, quibus omni ambiguitate submota, euidenter agnoscitis, in baptizandis electis, qui secundum Apostolicam regulā, & exorcismis scrutandi, & ieiunijs sanctificandi, & frequentibus sunt prædicationibus imbuendi, duo tantum tempora, id est, Pascha & Pentecosten esse seruanda, hoc vestræ indicimus charitati, vt ab Apostolicis institutis nullo vlterius recedatis excessu. Quia inultum post hæc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

In Decret. Iuo. lib. 1. De consec. distinct. 4. Duo tempora.

CAPVT VII.

QVare illud primitùs pro custodia concordissimæ vnitatis exigimus, vt quia saluberrimè à sanctis patribus constitutum est binos in annis singulis Episcoporum debere esse conuentus, terui semper ex vobis ad diem tertium Calendarū Octobrium Romam, fraterno concilio sociandi, occurrant & indissimulanter à vobis hæc cōsuetudo seruetur. Quoniam, adiuuante gratia Dei, facilius poterit prouideri, vt in Ecclesijs Christi nulla scandala, nulli nascantur errores: cùm coram beatissimo Apostolo Petro semper in communione tractatum fuerit, vt omnia instituta canonumq; decreta apud omnes Domini sacerdotes inuiolata permaneant. Hæc autem quæ vobis, inspirāte Domino, insinuāda credidimus, per fratres & coëpiscopos nostros

Nice. conc. cap. 5.

*Vacillũ, * Bachillum, atq; Paſchaſinum, ad veſtram volumus notitiam peruenire. Quibus referẽtibus cognoſcamus, quàm reuerenter à vobis Apoſtolicæ Sedis inſtituta ſeruentur. Data 12. Calend. Nouemb. Alypio & Ardabure viris clariſsimis Conſulibus.

EPISTOLA V. EIVSDEM AD DORVM Beneuentanum Epiſcopum.

Dilectiſsimo fratri Doro, Leo Epiſcopus.

An. Christi 450. qui fuit annus Pontificatus S. Leonis 9

IVdicium quod de te ſperabamus, dolemus eſſe fruſtratum, quãdo ea te commiſiſſe perſpicimus, quæ omnem Eccleſiaſticæ ſanctionis regulam culpabili nouitate fœdarent: cùm pleniſsimè noueris, quanta ſolicitudine per omnes Domini Eccleſias paternorum velimus canonum præcepta ſeruari, & hanc maximè curã ad ſacerdotes vniuerſarum plebium pertinere, vt ſanctarum conſtitutionũ regulæ nullis corrumpantur exceſsibus. Vnde miramur te, quem authoritatũ Apoſtolicæ Sedis obſeruantiſsimum eſſe conuenerat, tam neglig ẽter, ac potius inſolenter egiſſe: vt traditarum tibi legum non cuſtos, ſed trãſgreſſor exiſteres. Libello etenim Pauli Presbyteri tui, qui in ſubditis habetur, cognouim⁹, apud te nouo ambitu, fœdoq; colluuiõ Presbyterij ordinem fuiſſe turbatum: ita vt vnius feſtina & immatura prouectio, quædam eorum deiectio facta ſit, quos ætas commendabat, & nulla culpa minuebat. Quod ſi ambientis intentio, aut imperita fauentium ſtudia id quod nunquam habuit conſuetudo, poſcebant, vt incipiens emeritis, & nouellus præferretur antiquis: tuæ fuerat induſtriæ atq; doctrinæ, vt iniuſtè petentiũ deſideria rationabili authoritate cohiberes, ne quem in ſacerdotali properè prouehebas honore, ad iniuriam eorum, quibus ſociabatur,

ciabatur, inciperet. Miror, quis fieret, dum in illo non humilitatis virtus, sed elationis vitium roboraretur. Neque enim ignorabas dixisse Dominum, quod qui se humiliat, exaltabitur: qui verò se exaltat, humiliabitur. Eundemq; dixisse, Quicunq; vult inter vos maior fieri, sit vester minister. Et quicunque voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Vos autem quæritis de pusillo crescere, & de honore maiores esse. Vtrunq; enim inordinatũ vtrunque præposterum est, & omnis laborum fructus aufertur, omnis meritorum mensura vacuatur, si tantum quis assequitur dignitatis, quantum adulationis obtinuit: vt cupiditas eminendi non solùm superbientẽ minuat, sed etiã conniuentem. Si verò (vt asseritur) primi secundiq; Presbyteri, circa Epicarpium sibimet præponendum, tam huic assentatio fuit, vt illum cum sui dedecore poscerent honorari, nec hoc quidem illis, proprio se iudicio deijcientibus, tribui debuit, quod volebant, cui tam miseræ voluntati te dignius fuerat obuiare, quàm cedere. Deformis autem & ignaua subiectio bene sibi conscijs, & non irritam facientibus gratiam Dei, præiudicare non potuit, vt primatus suos quocunque commerito in alterutrum transferentes, subsequentium suorum minuerent dignitatem, & quem vltimum sibi antepósuerant, cæteris præemineret. Prædicti igitur Presbyteri, qui indignos se honoris sui ordine sunt professi, licet priuari etiam sacerdotio mererentur: tamen vt eis pro Apostolicæ Sedis pietate parcatur, vltimi inter omnes Ecclesiæ Presbyteros habeantur. Et vt iudicij sui sententiam ferant, inferiores etiam illo erunt quem propria sententia sibimet prætulere, cæteris omnibus Presbyteris in eo ordine permanentibus; quem vnicuique

Luc. 14. & 18.

ordinationis suæ tempus asscripsit. Nec quisquam præter prædictos duos imminutæ dignitatis patiatur iniuriam, sed in eorum statum tãtummodo hoc recurrat opprobrium, qui nouello, & immaturè
Matth. 7. ordinato, inferiores fieri elegere, vt illam Euangelicam sententiam ad se sentiant pertinere, qua dí-
Marc. 4. citur: Quo iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis: & qua mensura mensi fueritis, eadem remetietur vobis. Paulus verò Presbyter ordinem suum, de quo laudabili firmitate non cessit, obtineat. Nec vlterius aliquid in cuiusquã præsumatur iniuriam, ita vt dilectio tua, quam non immeritò tota facti huius pulsat inuidia, hoc saltem remedio curare se properet: vt sine dissimulatione hæc, quæ discernimus, tradantur effectui, ne si iteratò ad nos imploratio iusta confugerit, necesse sit seuerius commoueri: cùm his, quæ malè sunt facta, correctis, malimus reintegrare disciplinam, quàm augere vindictam. Exequutionem verò præceptionum nostrarũ fratri & coëpiscopo nostro Iulio cõmisisse nos noueris: vt omnia illi, quemadmodum constituimus, roborentur. Data Idus Martij, Posthumiano viro clarissimo consule.

EPISTOLA EIVSDEM VI. AD EVTYchen Constantinopolitanum Abbatem.

Dilectißimo filio Eutychen Presbytero, Leo Episcopus.

An. Christi 450. qui fuit annus Põtificatus S. Leonis 9

AD notitiam nostram tuæ dilectionis epistola retulisti, quod Nestoriana hæresis quorũdam rursus studijs pullularet. Solicitudinẽ tuam ex hac parte nobis placuisse rescripsimus, quoniam index animi tui est sermo, quem sumpsimus: vnde non ambigimus authorem Catholicæ fidei Dominum tibi

tibi in omnibus adfuturum. Nos autem cùm plenius, quorum hoc improbitate fiat, potuerimus agnoscere, necesse est, auxiliante Domino prouidere: quatenus nefandum virus, dudumq; damnatum, radicitùs possit extingui. Deus te custodiat incolumem dilectissime fili. Datum Calendis Iunij, Posthumiano & Zenone viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA VII. EIVSDEM AD Theodosium semper Augustum.

Leo Episcopus, Theodosio semper Augusto.

QVantum præsidij Dominus Ecclesiæ suę in fide vestræ clementiæ præpararit, his etiam literis quas ad me misistis, ostenditur: vt vobis non solùm regium, sed etiam sacerdotalem animum inesse gaudeamus. Siquidem præter imperiales & publicas curas, pijssimam solicitudinem Christianæ religionis habetis, ne scilicet in populo Dei, aut scismata, aut hæreses, aut vlla scandala conualescant: quia tunc est optimus regni vestri status, quando sempiternæ & incommutabili Trinitati vnius deitatis confessione seruitur. Quid autem in Constantinopolitana Ecclesia perturbationis acciderit, quod ita fratrem & coëpiscopum nostrum Flauianũ potuerit commouere, vt Eutychen Presbyterum communione priuaret: nondum potuimus euidenter cognoscere. Quamuis enim prædictus Presbyter ad Sedem Apostolicam per libellũ doloris sui querimoniam miserit: breuiter tamen aliqua prælibauit, adserens se Nicenæ Synodi constituta seruantẽ, frustra in fidei diuersitate culpatum. Eusebij autem Episcopi accusatoris eius libellus, cuius Exemplaria ad nos prædictus Presbyter misit, de obiectionis euidentia nihil habebat. Sed cùm Presbytero

An. Christi 451. qui fuit annus Põtificatus S. Leonis 10. fuit scripta hæc epistola, similiter & duæ sequẽtes.

hæreſeos crimen intenderet, quem tamen in eo ſenſum arguerit, non euidenter expreſsit: quamuis & ipſe Epiſcopus Nicenę Synodi profiteatur in hac re ſe eſſe decretis, propter quod non habuimus, vnde aliud diſceremus. Et quia cauſæ meritum, fidei ratio, & laudabilis ſolicitudo veſtræ pietatis exegit, neceſſe eſt, iam locum ſubreptionibus non patere: ſed prius, de quibus eum æſtimat arguendum, inſtrui nos oportet, vt poſsit de bene cognitis cõgruè iudicari. Ad prædictũ autem Epiſcopũ literas dedi, quibus mihi diſplicere cognoſceret, quòd ea quæ in tanta cauſa geſta fuerant, etiam nimio ſilentio reticeret, cùm ſtudere debuerit primitùs nobis cuncta reſerare. Quem credimus vel poſt admonitionem omnia ad noſtram notitiam relaturum, vt in lucem ductis his, quæ adhuc videntur occulta, id quod Euangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ conuenit, iudicetur. Data ad Calendas Martias, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

EPISTOLA EIVSDEM VIII. AD FLAVIAnum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, vbi quærit cur Eutyches à communione Eccleſiæ fuerit ſeparatus.

Dilectiſsimo fratri Flauiano Epiſcopo, Leo Epiſcopus.

CVm Chriſtianiſsimus & clemẽtiſsimus Imperator, ſanctæ & laudabilis fidei, pro Eccleſiæ Catholicæ pace ſolicitus, ad nos ſcripta tranſmiſerit, de his qui apud vos perturbationis ſtrepitũ mouerant, miramur fraternitatem tuam, quicquid illud ſcandali fuerit, nobis ſilere potuiſſe, & non potius procuraſſe, vt primitùs nos inſinuatio magis tuæ relationis inſtrueret, ne de rerum geſtarum fide

poſſes

possemus ambigere. Accepimus enim libellum Eutychetis Presbyteri, qui se quæritur accusante Eusebio Episcopo immeritò communione priuatum: maximè cùm euocatum se adfuisse testetur, nec sui præsentiam denegasse, adeò vt in ipso iudicio libellum appellationis suæ se asserat obtulisse, nec tamen fuisse susceptum, qua ratione compulsus sit, vt contestatorios libellos in Constantinopolitana vrbe proponeret. Quibus rebus intercedentibus, necdum agnoscimus, qua iustitia à communione Ecclesiæ fuerit separatus. Sed respicientes ad caussam, facti tui nosse volumus rationem, & vsque ad nostram notiam cuncta deferri: quoniam nos, qui sacerdotum Domini matura volumus esse iudicia, nihil possumus, incognitis rebus, in cuiusquā partis præiudicium definire, priusquam vniuersa, quæ gesta sunt, veraciter audiamus. Et ideo fraternitas tua per idoneam maximè, aptámque personam plenissima nobis relatione significet, quid contra antiquam fidem nouitatis emerserit: quod seuiori sententia dignum fuerit vindicari. Nam & Ecclesiastica moderatio & religiosa pijssimi principis fides multam nobis solicitudinem Christianæ pacis indicunt: vt amputatis dissensionibus, fides Catholica inuiolata seruetur, & his, qui praua defendunt, ab errore reuocatis, nostra authoritate, quorum fides probata fuerit, muniatur. Nec aliqua poterit ex hac parte difficultas adferri: cùm memoratus Presbyter libello proprio sit professus, paratum se esse ad corrigendū, si quid in se inuentum fuerit, quod reprehensione sit dignum. Decet enim in talibus causis hoc maximè prouideri, vt sine strepitu concertationum, & charitas custodiatur, & veritas defendatur, frater charissime. Et ideo

quia dilectio tua de tanta causa nos videt necessariò esse solicitos, quàm plenissimè & lucidè vniuersa nobis, quod ante facere debuit, indicare festinet: ne inter assertiones partium, aliqua ambiguitate fallamur, & discensio, quæ in suis initijs abolenda est, nutriatur: cùm in corde nostro ea obseruãtia, Deo inspirante, permaneat, ne constitutiones venerabilium patrum diuinitùs roboratæ, & ad soliditatem fidei pertinentes, praua cuiuspiam interpretatione violentur. Deus te custodiat incolumem, charissime frater. Datum duodecimo Calendas Maij, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA FLAVIANI EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI AD SANctissimum Leonem Papam vrbis Romæ.

Domino beatissimo, & Deo amabili patri Leoni Flauianus in Domino salutem.

CAPVT I.

NVlla res diaboli venena compescit, nec continet eius mortiferas sagittas. Sursum enim atq; deorsum peruolans, quærit, quos possit occidere, quos possit superare, quos possit deuorare. Propter quam rem vigilãdum est, & orationibus à Deo obtinendum, vt fatuas inquisitiones euitare possimus. Decet enim sequi patres nostros, nec commutare definitionem eorum perpetuam, quorum regulam secundũ sacras scripturas esse didicimus. Depositis ergo fletibus & lachrymis (quas incessanter fundo, quia

quia sub me Clericus degens, inuasus est à fero dæmone, & non potui eum liberare, nec auferre à tali lupo, qui animam meam pro illō paratus eram ponere) quomodo raptus sit, quomodo resilijt à proposito diuino, & ad illum cucurrit, qui perdere con sueuit, pręcepta patrum declinans, & constituta eorum despiciens, iam incipio narrare. *clericus

CAPVT II.

SVnt enim quidam veste sua oues significantes, interiùs lupi rapaces, quos ex fructibus eorum debemus agnoscere. Isti prima fronte videntur esse de numero nostro, sed non sunt de numero nostro. Si enim de numero nostro essent, nobiscum mansissent. Quando autem cœperint assumere impietatē, illud quod prius occultabatur in illis, aperitur, & dolus omnis fit omnibus manifestus. Inueniuntur autem infirmæ fidei homines, & qui diuinas lectiones nesciunt, & secum eos in perditionem præcipitant dissipantes & vituperantes patrum disciplinas, & reliquas sanctas scripturas ad suam perditionem. quos quidem debemus præuidere, & à quibus multum oportet cauere, ne in malitia sua aliqui occupati, concidant de sua firmitate. Exacuerunt enim linguam suam quasi serpentes, & venenum in labijs habent quasi aspides. De his hæc Propheta clamauit. Matth. 3. 1. Ioan. 2.

CAPVT III.

TAlis inter nos Eutyches emersit, quondā Presbyter & Archimandrites, qui quasi nostræ religionis sectā sapiebat, & hanc præferebat: Nestorij autem impietatem confirmabat, & succingebatur pro Nestorio militare in pugna, quæ contra Nestorium parabatur. Trecētorum autem, decem & octo sanctorum patrum de fide expositionem factam &

ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandrini epiſtolā ſcriptam ad Neſtorium, vel ad ſimiles eius, cui omnes aſſenſerunt, tentauit euellere, antiquam impij Valentini & Apollinaris reparans ſectā, & non timuit

Matth.18. præceptum regis veri Dei, dicentis: Quicunq; ſcan-

Marc. 9. dalizauerit vnum de puſillis iſtis, expedit ei, vt mola aſinaria alligetur collo eius, & demergatur in profundum maris. Verecundiam autem omnem eius perfidia abiecit, & quā gerebat infidelitatis pellem excutiens, in ſancta Synodo aſſerebat inſtanter, dicens: Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, non oportere confiteri de duabus naturis poſt humanam ſuſceptionē, cùm à nobis vnius ſubſtantiæ, & vnius perſonæ cognoſcatur, neq; carnē Domini coeſſentialem nobis ſubſiſtere, tanquā ex nobis ſuſceptam & coadunatam Dei Verbo ſecundum ſubſtantiam: ſed dicebat virginem quidem, quæ eum genuit, ſecundum carnem conſubſtantialem nobis eſſe, ipſum autem Dominum non ſuſcepiſſe ex ea carnem conſubſtantialem nobis, & corpus Domini non eſſe quidem corpus hominis, humanum verò corpus eſſe, quod eſt ex virgine, omnium patrum expoſitionibus contraria ſentiens.

CAPVT IIII.

SEd ne multa dicens, longam faciam epiſtolam, olim, quicquid egerimus, miſimus ad beatitudinem veſtram literas: quibus literis docuimus & Presbyterio illum eſſe nudatum, quia ſic captus eſt, & iuſsimus eum cum Monaſterijs nullā habere rationem, & excluſimus eum à communione noſtra, vt ſanctitas veſtra hoc cognoſcens, quod circa illum actum eſt, omnibus Epiſcopis, ſub beatitudine veſtra degentibus, manifeſtare dignetur illius impietatem, ne neſcientes aliqui, quid ille ſenſerit,

quaſi

quaſi ad orthodoxum vel per literas, vel per aliquam coniunctionem loquantur.

EPISTOLA FLAVIANI ARCHIEPISCOPI Conſtantinopolitani, alia, ad ſanctiſsimum Leonem Papam vrbis ſenioris Romæ de erroribus impij Eutychetis.

Sanctißimo & beatiſsimo patri & conſacerdoti Leoni, Flauianus in Domino ſalutem.

Pietate & recta prædicatione verbi veritatis nihil honorabilius ſacerdotibus, ſicut noſti, Deo amantiſsime. Omnis enim noſtra ſpes atque ſalus & retributio promiſſorum bonorum in his eſt. Propterea omnia facienda à nobis ſunt, & laborandum pro fide, & expoſitionibus dogmatibusq; ſanctorum patrum: quatenus per omnia & inter omnes concuſsiones rerum integra hæc & inuiolata ſaluētur & cuſtodiantur. Neceſſarium itaq; fuit nunc, & iam videntes nos lædi orthodoxam fidem, & renouari Apollinaris & Valentini hæreſes ab Eutyche monacho, non hoc deſpicere, ſed in aperto hoc pro cautela populi reuelare. Iſte enim Eutyches abſconditum in ſe languorem malæ ſectæ retinens, inſiliēs noſtræ manſuetudini, inuerecundè & impudenter in multos impietatem propriam præſumpſit inferre dicens, ante inhumanationē quidem Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti duas naturas eſſe diuinitatis & humanitatis, poſt vnitionem verò, vnam naturam factam: neq; ſciens quod dicit, neque de quibus affirmat. Neque enim vnitas conuenientium in Chriſto duarum naturarum, ſic vt vna re proprietates ſuas in vnitate confudit, ſed manent in vnitate perfectæ naturarum proprietates. Adiecit autē & aliam impie-

impietatem,dicens corpus Domini,quod ex Maria factum est, non esse nostræ substantiæ, neque humanæ conspersionis: sed humanum quidem illud vocat,non tamen nobis consubstantiale, neque genitrici eius secundum carnem. Et hæc aiebat,cùm in gestis Ephesi habitis & sancto & vninersali Concilio, in epistola scripta ad impium damnatumque Nestorium apertè sic habeatur: Quia diuersæ quidem ad vnitatem veram concurrêre naturæ,vnus autem ex ambobus Christus Dei filius, non tanquam naturarum differentia sit perempta propter vnitatem,sed potius effecerit nobis vnum Dominum Iesum Christum diuinitatis & humanitatis per ineffabilem & intelligibilem ad vnitatē concursionem. Et hoc non latet tuam sanctitatem, dum omnino legerit gesta, quæ Ephesi sunt confecta. Quæ pro nihilo ponens idem Eutyches,arbitratur, nō se daturum pœnam præfinitam à sancto illo & vniuersali Concilio:quoniam per hæc multi simpliciores ex eius eloquijs in fidei sermone læduntur. Accusatum verò eum à reuerendissimo Eusebio, & occurrętē in sanctum Cōcilium, & voce sua sectam propriam *retegentem,alienumq; existentem à recta fide,dānauimus, sicut docebunt vestram sanctitatem omnia,quæ super eo sunt gesta,quęque dixerimus cum nostris his literis. Iustum autem est,& hoc vobis(sicut àrbitror) intimari: quia idem Eutyches passus iustam canonicam damnationem,cùm debuisset secundis saluare priora, & per pœnitentiam perfectam multásque lachrymas placare Deum, nostrúque cor vehementer contristatum in eius ruina, per veram sanare pœnitentiam: non solum non fecit, sed etiam per omnia conturbare sanctam, quæ apud nos est, Ecclesiam festinauit, propositiones iniu-

*detegentem,

iniuriarum publicè ponens & maledictionibus plenas, super hæc & preces offerens pijssimo & Christi amantissimo nostro Imperaiori, & easdem arrogantia & petulantia plenas, per omnia diuinas regulas conculcare conatus est. Sed his ita gestis, literæ nobis datæ sunt vestræ sanctitatis per admirabilem Comitem Pāsophium, per quas sumus edocti, quia idem Eutyches libellos direxit vobis plenos omni fallacia atque calliditate, dicens: Iudicij tempore libellos se dedisse appellationis & nobis, & hic conuenienti sancto Concilio, & appellasse vestram sanctitatem: quod nequaquam ab eodem factum est. Sed etiam & in hac parte mentitus est, tanquam per fallaciam mendacij subrepere se sanctis vestris auribus putans. Commotus itaque sanctissime pater in his omnibus, quę ab eo prę sumpta sunt & ob ea quæ in nos & sanctissimam Ecclesiam facta sunt atque fiunt, pro consueta fiducia fiducialiter age, secundum quod sacerdotio competit, propriamq; faciens communem causam, & sanctarum Ecclesiarum disciplinam, simul decernere damnationem aduersus eum regulariter factā & per propria scripta dignare, confortare autem & pijssimi & Christo deditissimi nostri Imperatoris fidem. Causa enim eget solummodò vestro solatio atque defensione, qua debeatis consensu proprio ad trāquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæresis quæ surrexit, & turbæ quæ propter eum factæ sunt, facillimè destruentur, Deo cooperante per vestras sacratissimas literas. Remouebitur autem & Concilium, quod fieri diuulgatur: quatenus nequaquam vbique sanctissimæ turbentur Ecclesiæ. Omnium quæ vobiscum est fraternitatē ego & qui mecum sunt, salutamus. Incolumis in Domino &

orans pro nobis, doneris Ecclesiæ & nobis religiosissimè & sanctissimè pater.

EPISTOLA NONA EIVSDEM LEOnis Papæ ad Theodosium semper Augustum.

Leo vrbis Romæ Episcopus, Theodosio semper Augusto.

PRo integritate fidei Catholicæ Christianissimum Principem cõuenit esse solicitum, & hoc indefessis precibus diuinam misericordiam posco, vt cordi vestro, id quod est veritatis, inspiret, neque falli vos in aliquo humanarum calliditatum æmulatione patiatur. A me autem, atq; ab omnibus Catholicis sacerdotibus, quæ Euangelicæ fidei pietas defendat, satis plenè ac lucidè literis meis, quas clemẽtiam vestram iam dudum per famulum vestrum Epiphanium tribunum, qui pro hac causa missus est, arbitror vos accepisse. Ratum est nec ambigi potest, hoc nos purissimè credere, hoc constanter asserere, quod etiã venerandi patres, quondam apud Niceam congregati, secundum fidem Symboli credendum & confitendum sacratissima authoritate sanxerunt. Nos enim, venerabilis Imperator, sicut Nestorij dogma peruersum meritò anathematizauimus: ita iustè etiã horum impietatẽ, qui veritatẽ carnis nostræ negant à Domino Iesu Christo susceptam esse, dãnamus. Vnde si pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostræ dignetur annuere, vt intra Italiam habere iubeatis Episcopale Concilium, cito (auxiliante Deo) poterũt omnia scandala, quæ in perturbationem totius Ecclesiæ sunt commota, resecari: vt per vniuersum regnum vestrũ Catholicę fidei integritate seruata, & pace Christianã manere, & ve-

& vestram apud Deum crescere gloriam gaudeamus. Data octauo calendas Iunias, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA DECIMA EIVSDEM LEONIS PAPAE AD FLAVIANVM Constantinopolitanum Episcopum contra Eutychetis perfidiam & hæresim.

Capitum sequentis epistolæ tituli.

Leo Episcopus, dilectissimo fratri Flauiano Constantinopolitano Episcopo.

CAPVT I.

LEctis dilectionis tuæ literis, quas miramur fuisse tam feras, & gestorum Episcopalium ordine recensito, tandem quid apud vos scandali contigerit, atque cōtra integritatem fidei exortū fuisset, agnouimus: & quæ prius videbantur occulta, nunc nobis reserata patuerunt. Quibus Eutyches, qui Presbyterij nomine honorabilis videbatur, multū imprudens, & nimis imperitus ostenditur, vt etiam de ipso dictum sit à Propheta: Noluit intelligere, *Psal. 35.*
vt benè

vt benè ageret, iniquitatē meditat* est in cubili suo.
24. q. 3. *Quid autē iniquius.* Quid autē iniquius, quàm impia sapere, & sapientioribus, doctioribusq; nō credere? Sed in hāc insipientiā cadūt, qui cùm ad cognoscendā veritatē aliquo impediuntur * obscuro, nō ad Propheticas voces, nō ad Apostolicas literas, nec ad Euāgelicas authoritates, sed ad semetipsos recurrūt. Sed ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuêre. Quā enim eruditionē de sacris noui & veteris testamenti paginis acquisiuit, qui nec ipsius quidem Symboli initia comprehendit? Et quod per totum mundum omnium regeneratorum voce depromitur, istius adhuc senis corde non capitur.

* obstacula

CAPVT II.

NEsciens igitur quid deberet de Verbi Dei Incarnatione sentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumen, in sanctarū scripturarum latitudine laborare, illam saltem communem, & indiscretam confessionem solicito apprehēdisset auditu, qua fidelium vniuersitas profitetur, Credere se in Deum patrem omnipotentem, & in Iesum Christum filium eius vnicum Dominum nostrum, qui natus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine. Quibus tribus sententijs omnium ferè hæreticorū machinæ destruuntur. Cùm enim Deus & omnipotēs & æternus creditur Pater, consempiternus eidem Filius demonstratur, in nullo à patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de æterno natus est coæternus: non posterior tempore, nō inferior potestate, non dissimilis gloria, non diuisus essentia, idem verò sempiterni genitoris vnigenitus sempiternus natus est de Spiritu sancto, ex Maria virgine. Quæ natiuitas temporalis illi natiuitati diuinæ & sempiternæ nihil minuit, nihil contulit, sed

totam se reparando homini, qui erat deceptus, impendit: vt & mortem vinceret, & diabolum, qui mortis habebat imperiũ, sua virtute destrueret. Nõ enim superare possemus peccati & mortis authoré, nisi naturã nostram ille susciperet, & suam faceret: quem nec peccatũ cõtaminare, nec mors potuit detinere. Conceptus quippe est de Spiritu sancto intra vterum matris virginis, quæ ita illũ, salua virginitate, ædidit, quemadmodũ salua virginitate concepit. Sed si de hoc Christianæ fidei fonte purissimo syncerũ intellectum haurire non poterat, quia splendorẽ perspicuæ veritatis obcæcatione sibi propria tenebrarat: doctrinæ se Euangelicę subdidisset, dicente Mattheo: Liber generationis Iesu Christi, filij Dauid, filij Abrahã. Apostolicæ quoq; prædicationis expetisset *instructum, & legens in Epist. ad Romanos, Paulus seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium Dei, quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, de filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundũ carnẽ, ad propheticas quoq; paginas piã solicitudinem contulisset, & inuenisset promissionẽ Dei ad Abraham, dicentis: In semine tuo benedicentur omnes gẽtes. Et ne de huius seminis proprietate dubitaret, secutus fuisset Apostolum dicentem: Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini eius. Non dicit & seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, & semini tuo, quod est Christus. Esaiæ quoq; prędicationem interiore apprehendisset auditu dicentis: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel, quod est interpretatũ, nobiscum Deus. Eiusdemq; prophetæ fideliter verba legisset: Puer natus est nobis, filius datus est nobis, cuius potestas super humerũ eius, & vocabitur nomẽ

Matth. 1.
* instrumentum.
Rom. 1.
Gen. 22.
Gala. 3.
Ibidem.
Esa. 7.
Esa. 9.

eius magni consilij angelus, admirabilis, cōsiliarius, Deus, fortis, princeps pacis, pater futuri seculi. Nec frustratoriè loquens, ita Verbum diceret carnem factum, vt æditus vtero virginis Christus haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem. An fortè ideo putauit Dominum nostrum Iesum Christū, non nostræ esse naturæ, quia missus ad B. Mariam semper virginem angelus ait: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obūbrabit tibi: Ideoq; & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei, vt quia conceptus virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita nobis intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, vt per nouitatē creationis proprietas remota sit generis. Fœcunditatem enim virgini Spiritus sanctus dedit, veritas autē corporis sumpta de corpore est, & ædificante sibi sapientia domum, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis, hoc est, in ea carne, quàm assumpsit ex homine, & quam spiritus vitæ rationalis animauit.

Luc. 1. Luc. 2. Prouer. 9. Ioan. 1.

CAPVT III.

SAlua igitur proprietate vtriusq; naturæ, & in vnam coëunte personam, suscepta est à maiestate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas: & ad resoluendū conditionis nostræ debitum, natura inuiolabilis naturæ est vnita passibili: vt quod nostris remedijs cōgruebat, vnus atq; idem mediator Dei & hominum, homo Iesus Christus, & mori posset ex vno, & mori non posset ex altero. In integra ergo veri hominis, perfectáque natura, verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autē dicimus, quæ in nobis ab initio Creator condidit, & quæ reparanda suscepit. Nam illa, quæ

quæ deceptor intulit, & homo deceptus admisit, nullum habuere in Saluatore vestigium. Nec quia communionem humanarum subijt infirmitatum, ideo nostrorũ fuit particeps delictorum. Assumpsit formam serui sine sorde peccati, humana augens, diuina non minuens: quia exinanitio illa, qua se inuisibilis visibilem præbuit, & Creator ac Dominus omnium rerum vnus voluit esse mortalium, inclinatio fuit miserationis, nõ defectio potestatis. Proinde qui manens in forma Dei, fecit hominẽ: idem in forma serui, factus est homo. Tenet enim sine defectu proprietatem suam vtraq; natura. Et sicut formam serui, Dei forma non adimit: ita formã Dei, serui forma non minuit. Nam qui gloriabatur diabolus, hominẽ, sua fraude deceptũ diuinis caruisse muneribus, & immortalitatis dote nudatũ, duram mortis subijsse sententiã, seq; in malis suis quoddã de * præuaricatoris consortio inuenisse solatium, Deũ quoq;, iustitiæ exigente ratione, erga hominẽ, quem in tanto honore condiderat, propriã mutasse sententiam: opus fuit secreti dispensatione cõsilij, vt incommutabilis Deus (cuius voluntas non potest sua benignitate priuari) primã erga nos pietatis suæ dispensationẽ, sacramento occultiore cõpleret, & homo, diabolicæ iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum non periret.

* præuaricationis

CAPVT IIII.

INgreditur ergo hæc mundi infima filius Dei, de cœlesti sede descendens, & à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus est in nostris. Incomprehensibilis voluit comprehẽdi. Ante tempora manens, esse cœpit ex tempore. Vniuersitatis Dominus seruilem formam, obum-

brata maiestatis suæ immensitate suscepit. Impassibilis Deus, non dedignatus est esse homo passibilis, & immortalis, mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concupiscentiam nesciuit, carnis materiã ministrauit. Assumpta est igitur de matre Domini natura, nõ culpa, nec in Domino Iesu Christo, ex vtero virginis genito, q͂a natiuitas est mirabilis, ideo * nostrę est naturæ dissimilis. Qui enim verus est Deus, idem verus est homo. Et nullũ est in hac vnitate mendaciũ, dum inuicem sunt & humilitas hominis & altitudo deitatis. Sicut enim Deus nõ mutatur miseratione, ita homo nõ cõsumitur dignitate. Agit enim vtraq; forma cum alterius cõmunione, quod proprium est, Verbo scilicet operante, quod Verbi est, & carne exequente, quod carnis est. Vnum horũ coruscat miraculis, aliud succumbit iniurijs. Et sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit. Vnus enim idemq; est, quod sæpe dicendum est, verè Dei filius, & verè hominis filius. Deus per id, quod in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deũ, & Deus erat Verbum: Homo per id, quod Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Deus per id, quod omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factũ est nihil: Homo per id, quod factus est ex muliere, factus sub lege. Natiuitas carnis, manifestatio est humanæ naturæ: Partus virginis, diuinæ est virtutis indicium. Infantia paruuli, ostenditur humilitate cunarum: Magnitudo Altissimi, declaratur vocibus angelorum. Similis est rudimentis hominum, quẽ Herodes impius molitur occidere: sed Dominus est omniũ, quem Magi gaudent suppliciter adorare. Iam cùm ad præcursoris sui Ioannis baptismũ veniret,

* nostra est natura

Ioan. 1.

Matth. 2.

Matth. 3.

veniret, ne lateret, quod carnis velamine tegeretur, vox patris de cœlo intonãs dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Quem itaque sicut hominẽ diabolica tentat astutia, eidem sicut Deo angelica famulantur officia. Esurire, sitire, lassescere atque dormire, euidenter humanum est. Sed & de quinque panibus, quinque millia hominum satiare, & largiri Samaritanæ aquam viuam, cuius haustus bibenti præstat, ne vltra iam sitiat, & supra dorsum maris plantis non subsidentibus ambulare, & elationes fluctuum increpata tempestate consternere, sine ambiguitate diuinum est. Sicut ergo (vt multa præteam) non eiusdem naturæ est, flere miserationis affectu amicum mortuum, & eundem remota quatriduanæ aggere sepulturæ, ad vocis imperium excitare rediuiuum, aut in ligno pendere, & in noctem luce conuersa, omnia elementa tremefacere, aut clauis transfixum esse, & paradisi portas fidei latronis aperire: ita non eiusdem naturæ est, dicere, Ego & pater vnum sumus: & dicere, Pater maior me est. Quamuis enim in Domino Iesu Christo Dei & homnis, vna persona sit: aliud tamen est, vnde contumelia in vtroque communis, aliud vnde communis est gloria. De nostro enim illi est minor patre humanitas, de patre illi est æqualis cum patre diuinitas.

Matth. 4. Ioan. 6. Ioan. 4. Matth. 14. Luc. 8. Lazarum. Ioan. 11. Matth. 27. Ioan. 10. Ioan. 14.

CAPVT V.

PRopter hanc ergo vnitatem personæ, in vtraque natura intelligendam, & filius hominis legitur descendisse de cœlo, cùm filius Dei carnem de ea virgine, de qua est natus, assumpserit. Et rursus, filius Dei crucifixus dicitur ac sepultus, cùm hæc nõ in diuinitate ipsa, qua vnigenitus, consempiternus, & cõsubstantialis est patri, sed in naturæ humanę sit

infirmitate perpessus. Vnde vnigenitum filium Dei crucifixum & sepultũ omnes etiã in Symbolo confitemur, secundũ illud Apostoli, Si enim cognouissent, nunquam Dominum maiestatis crucifixissent.
1.Cor.2.
Cùm autẽ ipse Dominus noster atq; Saluator fidẽ discipulorũ suorũ suis interrogationibus erudiret, Quem (inquit) dicunt homines esse filiũ hominis? Cumq; illi diuersas aliorũ opiniones retexuissent, Vos autem (ait) quem me esse dicitis? Me vtiq; qui sum filius hominis, & quem in forma serui atque in veritate carnis aspicitis, quem me esse dicitis? Vbi B. Petrus, diuinitus inspiratus, & confessione sua omnibus gentibus profuturus: Tu es (inquit) Christus filius Dei viui. Nec immeritò beatus est pronunciatus à Domino, & à principali petra soliditatem & virtutis traxit & nominis, qui per reuelationem patris eundem & filium Dei est confessus, & Christum, quia vnum horum sine alio receptũ non proderat ad salutem: sed æqualis erat periculi Dominum Iesum Christum aut Deum tantummodò sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse. Post resurrectionem verò Domini, quæ vtiq; veri hominis fuit, quia aliter non est resuscitatus, quàm qui fuerat crucifixus & mortuus, quid aliud quadraginta dierum mora gestum est, quàm vt fidei nostræ integritas ab omni caligine mundaretur?
Matth.16.
Colloquens enim cum discipulis suis, & cohabitans atq; conuescens, & pertractari se degenti curiosoq; cõtactu ab eis, quos dubietas perstringebat, admittens, ideo & clausis ad discipulos ianuis introibat, & flatu suo dabat Spiritum sanctum, & donato intelligentiæ lumine, sanctarum scripturarum occulta pandebat: Et rursus, idem vulnus lateris, fixuras clauorum, & omnia recentissimæ passionis signa mon-
Act. 1.
Ioan. 20.
Ibidem.

monstrabat, dicens: Videte manus meas & pedes, Luc. 24.
quia ego sum. Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere: vt agnosceretur in eo propietas diuinæ humanæque naturæ indiuidua permanere, & ita sciremus, Verbũ hoc non esse, quod carnem, & vt vnum Dei filiũ & Verbum confiteremur & carnem. Quo fidei sacramento Eutyches iste nimium æstimãdus est vacuus, qui naturam nostram in vnigenito Dei nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriã resurrectionis agnouit. Nec sententiam B. Apostoli & Euangelistæ Ioannis expauit dicentis: Omnis spiritus, 1. Ioan. 4.
qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus. Quid autem est soluere Iesum, nisi humanam ab eo separare naturam, & sacramentum fidei, per quod saluati sumus, impudentissimis euacuare figmentis? Caligans verò circa naturam corporis Christi, necesse est, vt etiam in passione eius eadem obcæcatione desipiat. Nam si Crucem Domini non putat falsam, & susceptum pro mundi salute supplicium verum fuisse non dubitat, cuius credit mortẽ, agnoscat & carnem. Nec diffiteatur nostri corporis hominem, quem cognoscit fuisse passibilem: quoniam negatio veræ carnis, negatio est etiam corporeæ passionis. Si enim Christianam suscipit fidem, & à prædicatione Euangelij Ioan. 19.
suum non auertit auditum: videat quæ natura transfixa clauis pependerit in Crucis ligno, & aperto per militis lanceam latere crucifixi, intelligat, vnde sanguis & aqua effluxerint, vt Ecclesia Dei & lauacro rigaretur & poculo. Audiat & beatum Pe- 1. Pet. 1.
trum Apostolum prædicantem, quòd sanctificatio spiritus per aspersionem fiat sanguinis Christi.

Nec transitoriè legat eiusdem Apostoli verba dicē-
1.Pet. 1. tis: Scientes, quod non corruptibilibus argento &
auro redempti estis de vana vestra cōuersatione pa-
ternæ traditionis, sed precioso sanguine, quasi ag-
ni incontaminati,& immaculati Iesu Christi. Beati
quoq; Ioannis Apostoli testimonio non resistat, di-
1. Ioan. 1. centis: Et sanguis Iesu filij Dei emūdat nos ab om-
1.Ioan.5. ni peccato. Et iterum, Hæc est victoria, quæ vincit
mundum, fides vestra. Et quis est, qui vincit mun-
dum, nisi qui credit, quoniam Iesus est filius Dei?
Hic est qui venit per aquam & sanguinē Iesus Chri-
stus. Non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine.
* spiritus Et spiritus est, qui testificatur, quoniam * Christus
est veritas. Quia tres sunt, qui testimonium dant,
spiritus, aqua, & sanguis, & hi tres vnum sunt. Spi-
ritus vtique sanctificationis, & sanguis redemptio-
nis, & aqua baptismatis: quæ tria vnum sunt,& in-
diuidua manent, nihilque eorum à sui connexione
seiungitur: quia Catholica Ecclesia hac fide viuit
ac proficit, vt in Christo Iesu, nec sine vera diuini-
tate humanitas, nec sine vera credatur humanitate
diuinitas.

CAPVT VI.

CVm autem ad interrogationem examinis ve-
stri Eutyches responderit, dicens: Confiteor
ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante
adunationem, post adunationem verò vnā naturam
confiteor: miror tam absurdam, tamq; peruersam
eius professionem, nulla iudicantium increpatione
reprehensam, & sermonē nimis insipientem nimis-
que blasphemum, ita omissum, quasi nihil, quod
offenderet, esset auditum: cùm tam impiè duarum
naturarum ante incarnationem vnigenitus Dei fi-
lius fuisse dicatur, quàm nefariè postquam Verbum
caro

caro factum est, natura in eo singularis asseritur. Quod ne Eutyches ideo vel rectè vel tolerabiliter æstimet dictũ, quia nulla vestra est sentẽtia confutatum, solicitudinis tuæ diligentiã cõmonemus frater charissime, vt si per inspirationem misericordiæ Dei ad satisfactionem causa perducitur, imprudentia hominis imperiti etiam ab hac sensus sui macula per te purgetur. Qui quidem (sicut gestorum ordo patefecit) pœnè cœperat à sua persuasione discedere, cùm, vestra sententia coarctatus, profiteretur se dicere, quod ante nõ dixerat, & ei fidei acquiescere, cuius priùs fuisset alienus. Sed cùm anathematizando, impio dogmati noluisset præbere consensum, intellexit eũ fraternitas vestra in sua manere perfidia dignumque esse, qui iudicium condemnationis exciperet: de quo si fideliter atq; vtiliter dolet, & quam rectè mota sit Episcopalis authoritas, vel serò cognoscit, vel si ad satisfactionis plenitudinem, omnia quæ ab eo malè sunt sensa, viua voce & præsenti subscriptione damnauerit: non erit reprehensibilis erga correctum quantacunq; miseratio: quia Dominus noster verus & bonus pastor, qui animã suam posuit pro ouibus suis, & qui venit animas hominum saluare, non perdere, imitatores nos vult esse suæ pietatis, vt peccantes quidem iustitia coërceat, conuersos autem misericordia non repellat. Tunc enim demum fructuosissimè fides vera defenditur, quando etiam à sectatoribus suis opinio falsa damnatur. Ad omnem verò causam piè ac fideliter exequendam, fratres nostros Iulianum Episcopum & Renatum Presbyterum tituli sancti Clementis, sed & filium meum Hilarium Diaconẽ vice nostra direximus. Quibus Dulcitium notarium nostrum, cuius fides nobis est sępe probata, sociauimus: confidentes

Ioan. 10. Luc. 9.

fidentes adfuturum diuinitatis auxilium, vt is, qui errauerat, damnata ſenſus ſui prauitate, ſaluetur. Deus te incolumem cuſtodiat, frater chariſsime. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. Aera 486.

EPISTOLA XI. LEONIS PAPAE AD Iulianum Epiſcopum Coenſem, contra Eutychenæ impietatis errorem.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus, dilectiſsimo fratri Iuliano Epiſcopo.

LIcet per noſtros, quos ab vrbe pro fidei cauſa direximus, pleniſsimas ad fratrem Flauianum literas miſerimus cõtra nimiæ impietatis errorem: tamẽ quia per filium noſtrum Baſilium Diaconem ſcripta tuæ dilectionis accepimus, quæ multum nobis Catholici ſenſus feruore placuerunt, etiam hanc paginam, quæ illis epiſtolis conſonaret, adiecimus: vt vnanimiter atque conſtãter, his qui Euangelium Chriſti corrumpere cupiunt, reſiſtatis, quoniam ſancti Spiritus in nobis atq; in vobis vna eſt eruditio, eademq; doctrina: quam quicunq; non recipit, non eſt membrum corporis Chriſti: nec poteſt eo capite gloriari, in quo naturã ſuã aſſerit nõ haberi. Quid autẽ prodeſt imprudẽtiſsimo ſeni, Neſtorianæ hæreſeos nomine, eorum lacerare opinionem, quorũ pijſsimã conuellere non poteſt fidem, cùm quantum Neſtorius à veritate diſceſsit, deitatẽ Verbi ab aſſumpti hominis ſubſtãtia ſeparando, tãtum à recto tramite etiã iſte deſciſcat, qui vnigenitũ Dei filium ſic de vtero B. Virginis prædicat natum, vt humani quidẽ corporis ſpeciẽ geſſerit, ſed humanæ carnis veritas Verbo vnita non fuerit? De quo prodigio falſitatis quis nõ videat, quę opinionũ mõſtra naſcan-

nascantur? Negator enim mediatoris Dei & hominum, hominis Iesu Christi, necesse est vt multis impietatibus impleatur: eumque aut Apollinaris sibi vindicet, aut Valentinus vsurpet, aut Manichæus obtineat, quorum nullus in Christo humanę carnis credidit veritatem. Qua vtiq; nõ recepta, nõ solùm quòd secundũ carnẽ atq; animã rationalẽ, qui erat in forma Dei, manens idem in forma serui, homo natus denegatur: sed etiam, quòd crucifixus est, & mortuus ac sepultus, quodque die tertio à mortuis resurrexit, & quòd ad dexterã Dei patris sedens ad iudicãdos viuos & mortuos, in eo corpore sit venturus, in quo est iudicatus ad mortẽ, abnuitur: quia hæc redemptionis nostræ sacramenta vacuantur, si Christus veram veri hominis, totamq; naturam suscepisse non creditur. An quia manifesta erant signa diuina, falsa dicẽtur documẽta corporea, & testimonia vtriusq; naturæ valebunt, vt creator intelligatur, non valebunt, vt creatura saluetur? Quod deitatis est, caro nõ minuit: quod carnis est, deitas non peremit. Idem enim & sempiternus ex patre, & temporalis ex matre: in sua virtute inuiolabilis, in nostra infirmitate passibilis: in deitate Trinitatis cum patre & cum Spiritu sancto, vnius eiusdẽque naturæ: in susceptione autẽ hominis non vnius substantiæ, sed vnius eiusdẽque personæ: vt idẽ esset diues in paupertate, omnipotens in abiectione, impassibilis in supplicio, immortalis in morte. Nec enim Verbum aut in carnẽ, aut in animã aliqua sui parte conuersum est, cũ simplex & incõmutabilis natura deitatis, tota sit semper in sua essentia, nec damnum sui recipiens, nec augmentum: & sic assumptã naturam beatificans, vt glorificata, in glorificãte permaneat. Cur autem inconueniens, aut impossibile

videatur,

videatur, vt videlicet Verbum & caro atq; anima vnus Iesus Christus, & vnus Dei hominisq; sit filius, si caro & anima, quæ dissimilium naturarum sunt, vnam faciunt etiam sine Verbi incarnatione personam: cùm multo sit facilius, vt hanc vnitatem sui atq; hominis deitatis præstet potestas, quàm vt eam in substantijs suis obtineat solius humanitatis infirmitas? Nec Verbum igitur in carnem, nec in Verbum caro mutata est: sed vtrunq; in vno manet, & vnus in vtroque est, non diuersitate diuisus, nō permixtione confusus, nec alter ex patre, alter ex matre: sed idem aliter ex patre ante omne principium, aliter de matre in fine seculorum, vt esset mediator

1.Tim.2. Dei & hominum, homo Iesus Christus, in quo in-

Colos.2. habitaret plenitudo diuinitatis corporaliter: quia assumpti, non assumentis prouectio est, quòd Deus illum exaltauit & donauit illi nomē, quod est super

Philip.2. omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestriū, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quoniam Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. ¶ In eo verò quod Eutyches in Episcopali iudicio ausus est dicere, ante incarnationē duas in Christo fuisse naturas, post incarnationem autem vnam, necessarium fuerat, vt ad reddendam rationem professionis suæ, crebris atq; solicitis iudicum interrogationibus vrgeretur, ne tanquam inane aliquid præterflueret, quod non nisi de haustu venenatorum dogmatum apparebat effusum. Arbitror enim talia proloquentem hoc habere persuasum, quòd anima, quā saluator assumpsit, priùs in cœlis sit commorata, quàm de Maria virgine nasceretur, eamq; sibi Verbum in vtero copularit. Sed hoc Catholicæ mentes, auresq; non tolerant, quia nihil secum Dominus de cœlo veniens

nostræ

nostræ conditionis exhibuit: nec animam enim, quæ anterior extitisset, nec carnem, quæ non materni corporis esset, accepit. Natura quippe nostra non sic assumpta est, vt prius creata, post assumeretur: sed vt ipsa assumptione crearetur. Vnde quod in Origine meritò dānatum est, qui animarū, antequam corporibus insererentur, nō solùm vitas, sed & diuersas fuisse asseruit actiones: necesse est, vt etiā in isto, nisi maluerit sententiam abdicare, plectatur. Natiuitas enim Domini secundum carnem quāuis habeat quædam propria, quibus humanæ conditionis initia transcendat, siue quòd solus ex sancto Spiritu ab inuiolata virgine sine concupiscentia carnis est conceptus & natus, siue quod ita visceribus matris est editus, vt & fœcunditas pareret, & virginitas permaneret: non alterius tamen naturæ erat eius caro, quàm nostra, nec alio illi, quàm cæteris hominibus, anima est inspirata principio, quæ excelleret, non diuersitate generis, sed sublimitate virtutis. Nihil enim carnis suæ habebat aduersum, nec discordia desideriorū gignebat compugnantiam voluntatum. Sensus corporei vigebant sine lege peccati, & veritas affectionum sub moderàmine deitatis & mentis, nec tentabatur illecebris, nec cedebat iniurijs. Verus homo vero vnitus est Deo, nec secundum existentem prius animam deductus est è cœlo, nec secundū carnē creatus ex nihilo, eandem gerens in Verbi deitate personā, & tenens communem nobiscum in corpore, animaq; naturam. Non enim esset Dei hominumque mediator, nisi idem Deus idemq; homo in vtroq; & vnus esset & verus. 1.Tim.2.
Incitat quidem nos ad latitudinem differendi materiæ magnitudo, sed apud eruditionem tuam non est copia laborandū: prætertim iam, cū per nostros ad

fratrem

fratrem Flauianum sufficientes literas miserimus, ad confirmandos animos non solùm sacerdotũ, sed etiam laicorum. Præstabit, vt credimus, misericordia Dei, vt absq; cuiusquam animæ detrimẽto possint aduersum diaboli dolos, & sana defendi, & vulnerata curari. Data Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XII. EIVSDEM LEONIS PAPæ, ad Theodosium Augustum de legatis, quos vice sua destinauit ad Synodum Ephesinam, pro erroribus Eutychetis collectam.

Cæsari Theodosio religiosissimo & pijssimo Augusto, Leo Papa Ecclesiæ Catholicæ vrbis Romæ.

QVantùm rebus humanis consulere prouidẽtia diuina dignetur, solicitudo clementiæ vestrę, Spiritu Dei incitata demonstrat, quæ in Catholica Ecclesia nihil impacatum, nihil vult esse diuersum: quoniam fides, quæ non nisi vna est, in nullo potest sui esse dissimilis. Vnde licet Eutyches (quãtum gestorum Episcopalium ordo patefecit) imperitè atq; imprudenter errare detectus sit, debueritque à sua meritò reprobabili persuasione discedere: quoniam tamen pietas vestra, quæ in honorẽ Dei religiosissimè Catholicã diligit veritatẽ, apud Ephesum cõstituit Synodale conciliũ: vt imperito seni, ea in qua nimis caligat, veritas innotescat, fratres meos Iulianũ Episcopũ, & Renatũ Presbyterũ, & filiũ meum Hilariũ Diaconẽ misi, qui ad vicem præsentiæ meæ pro negocij qualitate sufficerẽt, & qui eum secũ deferrent iustitię ac benignitatis affectũ, vt quia dubitari non potest, quæ sit Christianæ confessionis integritas, & totius erroris prauitas damnaretur, & si

resipiscens, qui deuiauerat, pro venia supplicaret, sacerdotalis ei beneuolentia subueniret: cùm in libello suo, quem ad nos misit, hoc saltē sibi ad promerendam veniam reseruauit, vt correcturū se esse promitteret, quicquid nostra sententia de his, quæ malè senserat, improbasset. Quid autem Catholica Ecclesia vniuersaliter de sacramento Dominicę Incarnationis credat & doceat, ad fratrem & coëpiscopum nostrum Flauianum pleniùs continent scripta, quæ misi. Data Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XIII. EIVSDEM LEONIS Papæ ad Pulcheriam Augustam, de his vnde supra ad Theodosium Augustum.

Leo Catholicæ Romanæ Ecclesiæ Episcopus, pijssimæ Pulcheriæ Augustæ.

QVantum præsidij Dominus Ecclesiæ suæ in in vestra clementia præpararit, multis sæpe probauimus documentis. Et quicquid nostris temporibus, contra impugnatores Catholicæ veritatis, industria sacerdotalis obtinet, ad vestram maximè gloriam redundabit, dum, sicut Spiritu sancto docente didicistis, illi per omnia potestatem vestram subijcitis, cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia, contra integritatem fidei Christianæ, dissensionem quandam in Constantinopolitana Ecclesia Eutyche authore generatā, fratris & coëpiscopi nostri Flauiani relatione cognoui, ita vt totius causæ speciem Synodaliū gestorū textus ostenderit: dignum gloriæ vestræ est, vt error, qui (vt arbitror) de imperitia magis, quā de versutia natus est, auferatur, priusquam vllas sibi vires de consensu imprudentium pertinacia prauitatis acquirat: quia etiam igno-

ignorantia graues nonnunquam incidit lapſus, & plerunq; in diaboli ruit foueas incauta ſimplicitas, per quam in ſupradicto ſubrepſiſſe intelligo ſpiritum falſitatis, vt dum æſtimat ſe religioſiùs de filij Dei maieſtate ſentire, ſi ei naturæ noſtræ veritatem ineſſe nō dicat totum, illud, quod Verbum caro factum eſt, vnius atque eiuſdem putet eſſe ſubſtantiæ. Et quantum Neſtorius à veritate excidit, dū Chriſtum de matre ſolum hominem aſſerit natum, tantùm etiam hic à Catholico tramite deuiat, qui de eadem virgine non noſtram credit æditam eſſe ſubſtantiam: volens vtiq; eam ſolius deitatis intelligi, vt quòd formam ſerui geſsit, & quòd noſtri ſimilis fuit atq; conformis, quædam noſtræ naturæ fuerit imago, nō veritas. Nihil autem prodeſt, Dominum noſtrum beatæ Mariæ virginis filium, verum perfectumq́; hominem dicere: ſi non illius generis homo creditur, cuius in Euangelio prædicatur. Dicit enim Matthæus: Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid, filij Abraham, & ita humanæ originis ordinem ſequitur, vt generationum lineas vſque ad Ioſeph, cui mater Domini erat deſponſata, deducat. Lucas verò retrorſum ſucceſsionum gradus relegens, ad ipſum humani generis principem redijt, vt Adam primum, & Adam nouiſsimum eiuſdem oſtendat eſſe naturæ. Potuerat quippe omnipotētia filij Dei ſic ad dicendos, iuſtificandosq́; homines apparere, quomodo & patriarchis & prophetis in ſpecie carnis apparuit, cùm aut luctamen inijt, aut ſermonem conſeruit, cùmve officia hoſpitalitatis non abnuit, vel etiam appoſitum cibum ſumpſit. Sed illæ imagines huius hominis erant indicia, cuius veritatem ex præcedentium patrum ſtirpe ſumendam, ſignificationes myſticæ nunciabant. Et ideo ſacramentum recon-

Matth. 1.

Gene. 32.
Gene. 18.

reconciliationis nostrę ante tempora ęterna dispositum, nullæ implebant figuræ, quia nondum superuenerat Spiritus sanctus in virginem, nec virtus Altissimi obumbrauerat ei: vt & intra intemerata viscera ædificante sibi sapientia domum, Verbum caro fieret, & forma Dei ac forma serui in vnam conueniente personam, creator temporum nasceretur in tempore, & per quem facta sunt omnia, ipse inter omnia gigneretur. Nisi enim nouus homo, factus in similitudinem carnis peccati, nostram susciperet vetustatem, & consubstantialis patri, consubstantialis esse dignaretur & matri, naturámque sibi nostram solus à peccato liber vniret: sub iugo diaboli generaliter teneretur humana captiuitas, nec aliter possideremus triumphantis victoriam, si extra nostram esset confecta naturam. De hac autem participatione mirabile sacramentum nobis regenerationis indulsit, vt per ipsum Spiritum, per quem Christus & conceptus est & natus, etiam nos, qui per concupiscentiam carnis sumus geniti, spirituali iterum origine nasceremur. Propter quod ab Euangelista de credentibus dicitur: Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Cuius ineffabilis gratiæ particeps non est, nec potest filiorum Dei adoptionem cōsequi; quisquis à fide sua, hoc quod nos principaliter saluat, excludit. Vnde multùm doleo, multumq; contristor, quòd hic, qui antea de humilitatis proposito laudabilis videbatur, contra vnicam spem nostram, patrumq; nostrórum, vana nimis & stolida audet adstruere. Qui dum videret insipientiæ suæ sensum Catholicis auribus displicere, reuocare se à sua opinione debuerat: nec ita Ecclesiæ Præsules cōmouere, vt damnationis sententiam mere-

Marginal notes: Prov. 9. — Ioan. 1. — Ioan. 1. — 14. q. 2. Damnationis sententiam.

mereretur accipere: quam vtique, si in sua sententia voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apostolicæ moderatio hanc temperātiam obseruat, vt & seueriùs agat cum obduratis, & veniam cupiat præstare correctis. Quia ergo multa mihi fiducia est de pietatis tuæ syncerissima fide, obsecro gloriam clementiæ tuæ, vt sicut sancto studio tuo Catholica prædicatio semper adiuta est, ita nunc quoque eius faueat libertati: quam fortè ideo permisit Dominus hac tentatione pulsari, vt quales intra Ecclesiam lateant, possit agnosci. Quorum planè non est negligenda curatio, vt nec ipsorum nos cōtristet amissio. Augustissimus verò & Christianissimus Imperator cupiēs quam celerrimè turbata componi, Episcopali Concilio, quod Ephesi vult haberi, nimium breue & angustum tempus indixit, diem Calendarum Augustarum præstituendo conuentui, cùm à tertio die Iduum Maiarum, quo serenitatis eius scripta suscepimus, maior pars reliqui sit temporis absumenda, vt profectio sacerdotum, qui negotio sufficiant, valeat ordinari. Nam illud, quod pietas eius etiam me credidit debere interesse Concilio, etiam si secundum aliquod præcedens exigeretur exemplum, nunc tamē nequaquam possit impleri: quia rerum præsentium nimis incerta conditio à tantæ vrbis populis me abesse non sineret, & in desperationem quādam animi tumultuantium mitterentur, si per occasionem causæ Ecclesiasticæ viderer patriam & Sedem Apostolicam velle deserere. Quia igitur ad publicam hanc vtilitatem pertinuisse cognoscitis, vt salua clemētiæ vestræ venia, charitati me & precibus ciuium non negarē, in his fratribus meis, quos vice mea misi, me quoq; adesse cum cæteris, qui adfuerint æstimate: quibus

quibus secundum causam, satis mihi & gestorum serie, & ipsius, de quo agitur, professione, patefactã, euidenter & plenè quid seruandum esset. ostendi. Non enim de portiuncula aliqua fidei nostrę, quòd minùs lucidè clarescat, quæritur: sed hoc stultissima insultatio audet incessere, quod Dominus noster in Ecclesia neminem sexus vtriusque voluit ignorare. Siquidem ipsa Catholici Symboli breuis & perfecta cõfessio, quæ duodecim Apostolorum totidem est signata sententijs, tam instructa sit munitione cœlesti, vt omnes hæreticorum opiniones solo ipsius possint gladio detruncari. Cuius Symboli plenitudinem si Eutyches puro & simplici voluisset corde concipere, in nullo à decretis sacratissimi Niceni Concilij deuiaret, & hoc à sanctis patribus intelligeret constitutum, vt contra Apostolicam fidem, quæ non nisi vna est, nullum se ingenium, nullum eleuaret eloquium. Et ideo pro vestræ pietatis consuetudine elaborare dignemini: vt quod contra singulare sacramẽtum salutis humanæ blasphema insipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac si ipse, qui in hanc tentationẽ incidit, resipiscat, ita vt per libellarem satisfactionem proprium damnet errorem, cõmunio ei sui ordinis reformetur. Quod etiam sancto Flauiano Episcopo me clementia tua scripsisse cognoscat, vt charitas non negetur, si error aboletur. Datum Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus. Symbolum Apostolorũ

EPISTOLA XIIII. AD FAVSTVM, Martianum & reliquos Archimandritas Cõnstantinopolitanos.

Dilectißimis filijs Fausto, Martiano & reliquis Archimandritis Leo Episcopus.

 Cum

CVm propter causam fidei, quam Eutyches perturbare tentauit, de latere meo mitterem, qui defensioni veritatis assisterent, congruum credidi, vt etiam ad vestram dilectionem scripta dirigerem: quos certum habeo ita studere pietati, vt blasphemas & impias voces nullatenus æquanimiter audire possitis, manente in cordibus vestris Apostolica institutione, qua dicitur, Si quis vobis
Galat. 1.
euangelizauerit præter id, quod accepistis, anathema sit. Sensum autem prædicti Eutychetis, qui sicut gestorum lectione cognouimus, merito reprobatus est, etiam nos detestandum esse decernimus: ita vt si asserere insipiens in sua prauitate voluerit permanere, habeat cum his cōsortium, quorum est secutus errorem. Meritò enim fiet extra Christi Ecclesiam, qui in Christo humanam, id est, nostram, negat esse naturam. Sed si idem spiritu Dei miserante correctus, impietatem sui erroris agnouerit, & quæ Catholici execrantur, plena satisfactione damnauerit, volumus ei misericordiam non negari: vt Ecclesia Domini nullum sentiat damnum, cùm & resipiscens possit recipi, & solus debeat error excludi. De sacramento autem pietatis magnæ, in qua nobis per Incarnationem Verbi Dei iustificatio est & redemptio, quæ sit nostra ex patrum traditione sententia, nunc sufficienter (quantum arbitror) explicatum est: vt per insinuationem Præsulis vestri, quid secundum Euangelium Domini nostri Iesu Christi in omnium fidelium cordibus fixum esse cupiamus, noscatis. Datum Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTO-

EPISTOLA XV. EIVSDEM AD EPHESINAM Synodum secundam, in qua prouocat congregatos Episcopos, Eutychetis blasphemias condemnare.

Leo Episcopus, sanctæ Synodo, quæ apud Ephesum conuenit.

REligiosa clementissimi Principis fides sciens ad suam gloriam maximè pertinere, si intra Ecclesiam Catholicam nullius erroris germē exurgeret, hanc reuerentiam diuinis detulit institutis, vt ad sanctæ dispositionis effectum authoritatem Apostolicæ Sedis adhiberet: tanquam ab ipso beatissimo Petro cuperet declarari, quid in eius cōfessione laudatum sit, quado dicente Domino: Quem *Matth.16.* me esse dicunt homines filiū hominis? varias quidem diuersorum opiniones discipuli memorarunt, sed cùm ab eis, quid ipsi crederēt, quæreretur, princeps Apostolorum plenitudinē fidei breui sermone complexus: Tu es (inquit) Christus filius Dei viui, hoc est, tu qui es vere filius hominis, idem vere es filius Dei viui. Tu, inquam, verus in deitate, verus in carne, & *salua geminæ proprietate naturæ v- *sub trinque vnus. Quod si Eutyches intelligenter ac viuaciter crederet, nequaqnam ab huius fidei tramite deuiaret. Propter quam ei respondetur à Domino: Beatus es Simon Bar-Iona, quia caro & sanguis nō reuelauit tibi, sed pater meus, qui est in cœlis, & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meā, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Nimis autem à compage huius ædificationis alienus est, qui & B. Petri confessionem non capit, & Christi Euangelio contradicit: ostendens se nullum vnquam studium cognoscendæ veritatis habuisse, & superfluò honorabilē

 visum,

* maturitate

visum, qui nulla * authoritate cordis, ornauit caniciem senectutis. Verùm quia etiam talium non est negligenda curatio, & piè ac religiosè Christianissimus Imperator haberi voluit Episcopale Concilium, vt pleniore iudicio omnis possit error aboleri: fratres nostros Iulianum Episcopum, Renatum Presbyterum, & filium nostrum Hilarium Diaconem, cumque his Dulcitium notarium probatę nobis fidei, misi: qui vice mea sancto conuentui vestri fraternitatis intersint; & communi vobiscum sententia, quæ Domino sint placitura, constituant. Hoc est, vt primitùs pestifero errore dānato, etiam de ipsius, qui imprudenter errauit, restitutione tractetur, si tamen doctrinam veritatis amplectens, sensus hæreticos, quibus imperitia eius fuerat irretita, plenè aperteque propria voce & subscriptione damnauerit, quod etiam in libello, quem ad nos miserat, est professus, spondens, per omnia nostram sequuturum se esse sententiam. Acceptis autem fratris & coëpiscopi nostri Flauiani literis, pleniùs ad eum de his, quæ ad nos videbatur retulisse, rescripsimus: vt abolito hoc, quo inquinatus videbatur, errore, in laudem & gloriam Dei per totum mundum vna sit fides, & vna eademque confessio, & in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. Data Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

Philip. 2.

EPISTOLA XVI. EIVSDEM AD FLAVIAnum Constantinopolitanum Episcopum.

Flauiano clarißimo fratri, Leo Episcopus Romæ.

Literas

LIteras tuæ dilectionis accepi cum gestis, quæ apud vos super fidei quæstione confecta sunt. Et quia clementissimus Imperator pro Ecclesiæ pace solicitius Synodum voluit congregari, quamuis euidenter appareat, rem, de qua agitur, nequaquam Synodali indigere tractatu: tamē, frater charissime, subsecutos esse significo, quos in hac re placuit destinare. Nec necessariū fuit, nunc amplius scribi, cùm propitio Deo, de his quæ causæ credidimus conuenire, per ea, quę ipsi portabunt scripta, sis plenius instruendus. Data decimoquinto Calendas Iulij, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA XVII. EIVSDEM AD Theodosium Augustum.

Leo Episcopus, Theodosio semper Augusto.

ACceptis clementiæ vestræ literis, & multùm vniuersali Ecclesiæ gaudendum esse prospexi: quòd Christianam fidem, qua diuinitas honoratur & colitur, in nullo dissimilem, in nullo vult esse discordem. Quid enim rebus humanis ad exorandam misericordiam Dei efficaciùs suffragetur, quàm si vna gratiarum actio, & vnius confessionis sacrificium maiestati eius ab omnibus offeratur? In quo & sacerdotum & cunctorum fidelium ita demum erit plena deuotio: si in his, quæ per vnicum Dei filium Deum Verbum pro nostra redemptione sunt gesta, nihil aliud sentiatur quā quod ipse prædicari de se iussit & credi. Vnde quamuis ad diem Concilij Episcopalis, quē pietatas vestra constituit, occurrere me ratio nulla permittat, cùm nec aliqua ex hoc exempla præcessetint, & temporalis necessitas me non patiatur deserere ciuitatem, præsertim

cùm tam euidens fidei causa sit, vt rationabilibus causis ab indicenda Synodo fuisset abstinendum: tamē in quantum Dominus iuuare dignatur, meum studium commodaui, vt clementiæ vestræ statutis aliquatenus pareatur, ordinatis hinc fratribus meis, qui amputandis scandalis pro causæ æquitate sufficiant, quique præsentiæ meæ impleant vicem: quia nō talis quæstio orta est, vnde aut posit, aut debeat dubitari. Data duodecimo Calendas Iulij, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA XVIII. EIVSDEM AD Pulcheriam Augustam.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ.

Hæc eadē ferè habētur, sed fusius suprà Epist. 13.

QVantùm sibi fiduciæ de fide vestræ clementiæ Ecclesia Dei debeat polliceri, multis probauimus sæpe documentis, dum sicut Spiritu sancto docente didicistis, illi per omnia potestatem vestrā subijcitis, cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia contra integritatem fidei Christianæ, dissensionem quandam in Cōstātinopolitana Ecclesia, Eutyche authore generatam, fratris & coëpiscopi mei Flauiani relatione cognoui, vt totius causæ speciem Synodalium gestorum textus ostenderit, dignum gloriæ vestræ est, vt error qui de imperitia magis, quàm de versutia natus est, auferatur, priusquam vllas vires de consensu imprudentium, pertinacia prauitatis acquirat. Nam quantum Nestorius à veritate excidit, dum Dominū Iesum Christum de matre virgine hominem solùm asserit natum: tantùm etiam hic à Catholico tramite deuiauit, qui de eadem virgine æditum, non nostræ credidit esse naturæ: vt quòd formā serui gessit, quòd nostri similis fuit atq; conformis, quædam nostræ

carnis

carnis fuerit imago, non veritas. Nihil autem prodeſt Dominum noſtrum B. Mariæ virginis filium, hominem dicere: ſi non illius generis, atque ſeminis homo creditur, cuius in ipſo Euangelij exordio prædicatur. Vnde multùm doleo, multumque contriſtor, quòd hic, qui anteà de humilitatis propoſito laudabilis videbatur, cõtra vnicam ſpem noſtram, patrumq; noſtrorum, vana & nimis peruerſà audet adſtruere. Qui cùm videret inſipientiæ ſuæ ſenſum Catholicis auribus diſplicere, reuocare ſe à ſua opinione debuerat: ne ita Eccleſiæ Præſules cõmoueret, vt ſententiam damnationis exciperet. Quam vtiq; ſi in ſuo ſenſu voluerit permanere, nullus poterit relaxare. Sedis enim Apoſtolicæ moderatio hanc temperantiam ſeruat: vt & ſeueriùs agat cum obduratis, & veniam cupiat præſtare correctis. Quia ergo mihi multa fiducia eſt de pietatis veſtræ ſynceriſsima fide, obſecro glorioſiſsimam clementiam veſtrã: vt ſicuti ſancto ſtudio tuo Catholica prædicatio ſemper adiuta eſt, ita nunc quoque eiuſdem faueas libertati. Non enim portiuncula aliqua fidei noſtæ, quę minus lucidè ſit clara, pulſatur: ſed hoc imperita reſultatio audet inceſſere, quod Dominus in Eccleſia ſua neminem voluit ignorare. Et ideo pro veſtræ pietatis conſuetudine elaborare dignemini: vt contra ſingulare ſacramentum ſalutis humanæ, quod blaſphema inſipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac ſi ipſe, qui in hac tentatione incidit, reſipiſcat, ita vt quod male ſenſerat, propria voce & ſubſcriptione condemnet: communio illi ſui ordinis reformetur. Quod etiam fratri & coëpiſcopo meo Flauiano me clementia veſtra ſcripſiſſe cognoſcat, & his, quos miſimus, delegaſſe: vt venia concedatur, ſi error

 aboletur.

aboletur. Ne autem pijſsimi Principis diſpoſitioni, qua Epiſcopale Concilium voluit congregari, noſtra videretur præſentia defuiſſe: fratres meos Iulianum Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & filium meum Hilarium Diaconem miſi, qui vicem præſentiæ meæ implere ſufficerent. Sed ei, qui in errore eſt, meliùs conſuletur, ſi vbi deſipuit, ibidem reſipiſcat: & vbi damnationem meruit, illic indulgentiam conſequatur. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

EPISTOLA XIX. EIVSDEM AD Iulianum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus, Iuliano Epiſcopo, chariſsimo fratri.

LIteræ dilectionis tuæ, quæ mihi nuper ſunt redditæ, quàm ſpiritali Catholicæ fidei vigeas amore, demonſtrant: & multùm gaudere me faciũt, quòd in eadem ſententia pia corda concurrunt, vt ſecundum doctrinam Spiritus ſancti impleatur
1.Cor.1. in nobis, quod Apoſtolus ait, Obſecro autem vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt idipſum dicatis omnes & nõ ſint in vobis ſchiſmata. Scitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia: cuius vnitatis nimium ſe Eutyches facit extraneum, qui in ſua peruerſitate veteraſcit, nec adhuc, quibus vinculis à Domino ſit obligatus, intelligit. Et quanquam ſacerdotem Domini reperiẽdum putat, qui eius imperitiæ amentiæq; cõſentiat, diu apud nos incertum fuit, quid in ipſo Catholicis diſpliceret. Et cum fratris noſtri Flauiani nullas literas ſumeremus, ipſe autẽ ſcriptis ſuis Neſtorianam hæreſim repullulare quæreretur: nõ plenè potuimus diſcere, vnde procederet, vel quo tenderet

tam

tam dolosa causatio. Sed postquā gestorum ad nos Episcopaliū documēta perlata sunt, omnia illa, quæ fallaciū querelarum velamine tegebātur, quā essent detestanda, patuerunt. Et quia clementissimus Imperator, pro beneuolentia ac pietate animi sui, de statu huius, qui ante honorabilis videbatur, diligentiùs voluit iudicari, atq; ob hoc indicendum credidit Episcopale Conciliū, per fratres nostros Iulianum Episcopum, & Renatum Presbyterum, sed & filium meum Diaconē Hilarium, & quos ex latere meo vice mea misi, ad fratrem nostrum Flauianum sufficientia pro qualitate causæ scripta direxi; quibus & vestra dilectio, & Ecclesia vniuersa cognoscat, de antiqua & singulari fide, quam indoctus impugnator incessit, quid diuinitùs traditū teneamus, & quid incommutabiliter prædicemus. Quia tamē non debemus partes miserationis omittere, cōgrua moderatione credidimus sanciendum: vt si condēnatus Presbyter plena satisfactione corrigitur, sententia, qua obstrictus est, relaxetur. Si verò in eodem insipientiæ suæ luto iacere delegerit: statuta permaneant, & cum eis habeat sortem, quorum est secutus errorem. Data Idibus Iunij, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XX. EIVSDEM AD Flauianum Episcopum.

Flauiano dilectissimo fratri, Leo Episcopus.

PRofectis iam nostris, quos ad vos in fidei causa direximus, per filium nostrum Basilium Diaconem scripta tuæ dilectionis accepimus, quibus meritò parum de negocio communis solicitudinis * indidisses, quoniam & gesta ante delata, de omnibus nos sufficienter instruxerant, & ad familiarem * indidisti,

interro-

interrogationem idoneus erat ſermo prædicti, per quem nunc alloquia reddentes, dilectionem tuam per Dei gratiam, in qua fidimus, cohortamur, vtentes verbis Apoſtolicis, atque dicentes: In nullo terreamini ab aduerſarijs, quæ eſt illis cauſa perditionis, vobis autem ſalutis. Quid enim tam exitiabile, quàm negata veritate Incarnationis Chriſti, omnem ſpem ſalutis humanæ velle diſſoluere? & Apoſtolo contraire dicenti manifeſtè: Magnum eſt pietatis ſacramentum, quod manifeſtatū eſt in carne? Quid tam glorioſum, quàm contra inimicos Natiuitatis & Crucis Chriſti pro fide Euangelica dimicare? De cuius puriſsimo lumine, inuictaq; virtute, datis iam ad tuam dilectionē literis, quid in noſtro eſſet corde, patefecimus: ne de illis, quæ ſecundum doctrinam Catholicam didicimus & docemus, aliquid inter nos videri poſsit ambiguum. Quia verò tam valida, & tam clara ſunt teſtimonia veritatis, vt nimis cæcus, nimiſq; obduratus habendus ſit, qui ad coruſcationem lucis atq; rationis non confeſtim ſe à tenebris falſitatis excuſſerit: ad curandam imperitorum inſaniam, etiam patientiæ volumus adhibere medicinam, vt paternas increpationes hi, qui in ſenectute carnis ſuę mēte ſunt paruuli, diſcant obedire maioribus. Ac ſi depoſita imperitiæ ſuæ vanitate reſipiſcunt omniq́ue errore damnato fidem veram ſingularemq; ſuſcipiunt, miſericordia eiſdem Epiſcopalis beneuolentiæ non negetur: manſuro iudicio, quod pręceſsit, ſi impietas meritò condemnata, in ſua prauitate perſtiterit. Data decimo calendas Auguſti, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Philip. 1.

1. Tim. 3.

EPISTO-

EPISTOLA XXI. EIVSDEM AD EVNdem Flauianum Constantinopolitanum Episcopum.

Leo Episcopus, Flauiano Episcopo.

AVget solicitudinem nostram taciturnitas tua, qui iam diu nulla dilectionis tuæ scripta suscepimus, cùm nos curarum tuarum participes pro fidei defensione soliciti, frequenter per occasiones idoneas ad dilectionem tuam literas miserimus: vt adhortationum nostrarum consolationibus iuuaremus, vt aduersariorum stimulis pro fidei defensione non cederes, cùm laboris tui participes nos probares. Olim ad fraternitatem tuam nostros credimus peruenisse, per quos, plenius scriptis, mandatisq; nostris instructum te esse retines, & Basilium ad te (vt volueras) ipsi remisimus. Nunc, ne aliqua prætermissum occasione te crederes, per filium nostrum honorabilem & amabilem nobis virum Esitium, hanc paginam dedimus: vt tota celeritate ad scripta nostra respondeas, nosq; subinde de tuis actibus nostrorumque, & de totius causæ absolutione facias certiores: vt solicitudinem quam nũc pro fidei defensione gerimus, prosperioribus nuncijs molliamus. Data tertio Idus Augsti, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA XXII. EIVSDEM AD Constantinopolitanos.

Vt prophana iudicantur in hac Epistola Concilij Ephesini secundi acta, & impenditur consolatio Constantinopolitanis pro destitutione pontificis sui Flauiani.

Leo Episcopus & sancta Synodus, quæ in vrbe conuenit, Clero, honoratis, & plebi consistenti apud Constantinopolim, dilectißimis filijs in Domino salutem.

In

IN notitiam noſtram, quæ Epheſi contra opinionē omnium ſunt acta, perlatis, magno animū noſtrum fatemur mœrore confuſum: nec tantum licuiſſe iniquitati, facilè potuiſſemus credere, niſi filius noſter Hilarius Diaconus, qui à nobis vice noſtra cum alijs, vt intereſſet ſynodo, miſſus fuerat fugiens reuertiſſet, declinās, ne iniuſtæ particeps eſſet ſententiæ. Quippe cùm vox illic à noſtris contradictionis emiſſa ſit, quàm Alexandrinus Antiſtes (qui totum ſolus ibi potentiæ ſuæ vindicauit) audire contempſit, in cōſortium ſuæ voluntatis inuitos protrahens ſacerdotes, vt per vim coacti ſubſcriberent, qui nullā damnationis cauſam idoneam repeiſſent. Sed hos auſus pio & Chriſtianiſsimo Principi confidimus minimè placituros. At nunc quia Eccleſiā veſtrā hac ratione cognouimus diſsipatam conſolādos, adhortandosq; vos eſſe credidimus noſtris epiſtolis: vt pro Catholicæ fidei defenſione perfidorum nequitię reſiſtatis. Nolumus enim dilectionem veſtram hoc mœrore percelli, cùm maior gloria veſtrā ſit ſubſequutura conſtātiam, ſi à probali Sacerdote veſtro nullæ vos minæ, nulla formido diuulſerit. Quiſquis enim incolumi atque ſuperſtite Flauiano Epiſcopo veſtro, ſacerdotium eius fuerit auſus inuadere: nunquam in communione noſtra habebitur, nec inter Epiſcopos poterit numerari. Nos enim ſicut Neſtorium in ſua peruerſitate anathematizauimus: ita eos, qui veritatem carnis noſtræ in Domino Ieſu Chriſto denegant, pari execratione damnamus. State igitur in Spiritu Catholicæ veritatis, & Apoſtolicam cohortationē miniſterio noſtri oris accipite, quia vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolùm vt in eum credatis, ſed etiam vt pro illo patiamini. Nolite arbitrari (dile-

Phil. 1.

ctiſsimi)

ctißimi) quod sanctæ Ecclesiæ suæ desit, aut de futura sit diuina protectio. Splendescit enim fidei puritas, cùm ab ea sordes separantur errorum. Vnde iterum, iterumq; vos ante conspectum Domini obtestamur pariter & monemus: vt à fide, in qua fundati estis, & in qua Christianißimum Principem nouimus permanere, non insidijs, non cuiusquam persuasionibus moueamini: sed in persona Episcopi vestri illum in cordibus habeatis, pro quo idem omnia pati, quæ fuerunt illata, non metuit, cuius per omnia imitatores vos esse cupimus, vt commune cum ipso præmium fidei habere poßitis. Data Idibus Octobris, Asterio & Protogene viris clarißimis Consulibus.

EPISTOLA XXIII. EIVSDEM, AD CLErum & plebem Constantinopolitanæ vrbis.

Leo Episcopus & sancta Synodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Clero, honoratis, & plebi consistenti apud Constantinopoli.

LIcet de his, quæ in Concilio sacerdotum apud Ephesum gesta memorantur, multis nos mœror afficiat, eo quòd sicut consonans fama dispersit, & ipso rerum monstratur effectu, nec iustitiæ illic moderatio, nec fidei est seruata religio: de vestrę tamen deuotionis pietate gaudemus, & in sanctæ plebis acclamationibus, quarum ad nos exēpla delata sunt, omnium vestrorum probamus affectum: quia & viuit ac permanet apud bonos filios, optimi patris iusta dilectio, & Catholicæ doctrinæ eruditionē in nulla patimini parte corrumpi. Non dubiè enim, sicut vobis Spiritus sanctus reserauit, Manichæorū confœderātur errori, qui ab vnigenito Dei filio verum & nostræ naturæ hominem negant esse susceptum,

susceptum, omnesq; eius corporeas actiones simulatorij volunt fuisse phantasmatis. Cui impietati ne in aliquo præberetis assensum, iam per Filiú meum Epiphanium & Dionysium Romanæ Ecclesiæ notarios, cohortatoria ad dilectionem vestrã scripta direximus, quibus confirmationem, quàm expetistis, vltro præbuimus: vt nos paternam vobis curam non dubitetis impendere, ac modis omnibus laborare, vt auxiliante misericordia Dei, omnia quæ ab imperitis, & ab insipientibus excitata sunt scandala, destruantur. Nec quisquam sibi audeat de sacerdotali honore blandiri, qui potuerit in execrandi sensus impietate conuinci. Nam si vix in laicis tolerabilis videtur inscitia, quanto magis in eis, qui præsunt, nec excusatione est digna nec venia, maximè cùm etiam defendere peruersarum opinionũ commenta præsumunt, & in consensum suum aut errore aut gratia insanabiles quosq; traducunt? Separentur huiusmodi à sanctis membris corporis Christi, neque sibi Catholica libertas infidelium iugum patiatur imponi. Extra enim donum diuinæ gratiæ, & extra sacramentum habẽdi sunt salutis humanæ: qui negantes naturam nostræ carnis in Christo, & Euangelio contradicunt, & Symbolo reluctantur. Nec sentiunt se in hoc præruptum sua obcæcatione deduci, vt nec in Passionis Dominicę, nec in Resurrectionis veritate consistant: quia vtrumque in Saluatore vacuatur, si in eo nostri generis caro non creditur. In quibus isti ignorantiæ tenebris, in quo hactenus desidiæ torpore iacuere, vt nec auditu discerent, vel lectione cognoscerent, quod in Ecclesia Dei in omnium ore tam cõsonum est, vt nec ab infantium linguis veritas Corporis & Sanguinis Christi inter communis Sacrameta fidei teneatur? Quia in illa

Dist. 38. Si in laicis videtur.

De consec. dist. 2. In quibus isti.

in illa mystica distributione spiritalis alimoniæ hoc impartitur, hoc sumitur, vt accipientes virtutẽ cœlestis cibi, in carnem ipsius, qui caro nostra factus est, transeamus. Vndè & ad confirmationem charitatis vestræ, quæ laudabili fide inimicis veritatis obnititur, aptè atq; oportunè sermone affectuque Apostolico vtar, & dicam: Propterea & ego audiẽs Ephe. 1.
fidem vestram, quæ est in Christo Iesu, & dilectionem in omnes sanctos, non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciẽs in orationibus meis: vt Deus Domini nostri Iesu Christi, pater gloriæ det vobis spiritum sapiẽtiæ & reuelationis, in agnitione eius illuminatos oculos cordis vestri, vt sciatis, quæ sit spes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in sanctis, & quæ sit supereminens magnitudo virtutis eius in nobis, qui credidimus secundum operationem potentiæ virtutis eius, quam operatus est in Christo, suscitans illũ à mortuis, & constituens illum ad dexteram suam in cœlestibus supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationẽ, & omne nomen, quod nominatur, non solùm in hoc seculo, sed etiam in futuro, & omnia subiecit sub pedib⁹ eius, & ipsum dedit caput super * omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus * adimplet. Dicant hi aduersarij veritatis, quando omnipotens pater, vel secundum quam naturam, filium suum super vniuersa prouexerit, vel cui substantiæ cuncta subiecerit. Deitas enim Verbi, par in omnibus & consubstantialis est patri, & sempiternè atque intemporaliter vna eademq; potentia est genitoris & geniti. Creator quippe omnium naturarum, quoniam per ipsum omnia facta sunt, & sine ipso factum est nihil, superior est omnibus, quæ Ioan. 1.

* omnia Ecclesię.
* adimpletur.

creauit, nec vnquam creatori suo non fuerunt subiecta, quæ condidit, cui proprium & sempiternum est, nec aliundè quàm de patre, nec aliud esse quàm pater est. Huic si addita est potestas, si illustrata dignitas, si exaltata sublimitas, minor erit prouehente, qui creuit, nec habebat diuitias eius naturæ, cuius indiguit largitate. Sed talia sentientem in societatē suam Arrius rapit, cuius peruersitati multum hęc suffragatur impietas, negans Verbo Dei humanā inesse naturā, vt dum humilitatē in Dei maiestate fastidit, aut falsatam in Christo asserat imaginem corporis, aut omnes actiones eius passionesq; corporeas, deitatis potius fuisse dicat quā carnis. Quod libet autem defendere audeat, prorsus insanum est, quia nec pietas fidei, nec ratio recipit sacramenti, vt aut aliquid passa sit deitas, aut in vllo mentita sit veritas. Impassibilis igitur Dei Filius Deus, cui cum Patre & Spiritu sancto vna incommutabilis Trinitatis essentia, hoc quod est esse perpetuum est, in ea plenitudine temporis quę sempiterno consilio fuerat præstituta, & prophetica dictorum atq; gestorum sigificatione promissa, factus filius hominis nō suæ conuersione substantiæ, sed nostræ assumptione naturæ, venit quærere & saluare, quod perierat.
Luc. 19. Venit autem non locali accessu, nec motione corporea, tanquam præsens futurus, vnde abfuisset, aut illinc recessurus, vnde venisset: sed venit per hoc, quod erat visibile & commune cernentibus declarandus, humanam scilicet carnem atq; animam in visceribus virginis matris accipiens, vt manēs in forma Dei, formam serui sibimet, & similitudinem carnis peccati vniret, per quam non minueret diuina humanis, sed augeret humana diuinis. Talis enim erat omnium à primis ducta genitoribus causa mortalium,

talium, vt originali peccato trãseunte per posteros, nullus pœnam damnationis euaderet, nisi Verbum Ioan. 1.
caro fieret, & habitaret in nobis, in ea scilicet natura, quæ nostri & sanguinis esset & generis. Propter Rom. 5.
quod dicit Apostolus: Sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per vnius iustitiam in omnes homines ad iustificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per vnius hominis obedientiã iusti cõstituentur multi. Et iterum: Quia enim per hominẽ mors, & per hominem 1. Cor. 15.
resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur. Hi vtiq; omnes, qui licet in Adam sint nati, in Christo tamen inueniuntur renati, habentes fidei testimonium, & de iustificatione gratiæ, & de communione naturæ: quam qui susceptam ab vnigenito Dei filio in vtero Dauidicæ virginis diffitetur, ab omni sacramento Christianæ religionis alienus est, & nec sponsum agnoscens, nec sponsam intelligens, nuptiali non potest interesse conuiuio. Caro enim Christi velamen est Verbi, quo omnis, qui Christũ confitetur, integrè induitur. Erubescens autem illud, & quasi indignum refutãs, nullum ex eo habebit ornatum, ac licet se regio inferat festo, sacrisque se epulis importunus immisceat, discretionem tamen regis fallere improbus conuiua non poterit, sed sicut ipse Dominus protestatus est, tolletur liga- Matth. 22.
tis manibus & pedibus, & mittetur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & stridor dentium. Vndè, quicunque in Christo non confitetur corpus humanum, nouerit se mysterio Incarnationis indignum, nec eius sacramenti habere consortium. Quod Apostolus prædicat, dicens: Quia membra sumus Ephe. 5.

corporis eius, de carne eius & ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Et exponens, quid per hoc significaretur, adiecit: Sacramētum hoc magnum est: Ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Ab ipso ergo principio generis humani hominibus Christus est denunciatus, in carne venturus. In qua (sicut dictum est) & erunt duo in carne vna, vtique duo sunt, Deus & homo, Christus & Ecclesia, quæ de sponsi carne prodijt, quando ex latere crucifixi manante sanguine & aqua, sacramentum redemptionis & regenerationis accepit. Ipsa est enim noua conditio creaturæ, quæ in baptismate non indumento veræ carnis, sed contagio damnatæ vetustatis exuitur, vt efficiatur homo corpus Christi, quia & * Christus est corpus hominis. Vnde non Deum tantùm dicimus Christum, sicut hæretici Manichæi, nec hominem tantùm, sicut hæretici Fotiniani: nec ita hominē, vt aliquid ei desit, quod ad humanam certum est pertinere naturam, siue animam, siue mentem rationalem, siue carnem, * quam nō de fœmina sumpsit, sed factam de Verbo in carnem conuerso atque mutato, quæ tria falsa & vana Apollinistarum hæreticorum tres partes variè protulerunt. Nec dicimus, quod beata virgo Maria hominem sine deitate conceperit, qui creatus à Spiritu sancto, postea sit susceptus à Verbo, quod Nestorium prædicantem meritò iusteq; damnauimus: sed dicimus Christum Dei filium Deum verum, natum de Deo patre sine vllo initio temporis, eundēque hominem verum, natum de matre homine, certa plenitudine temporis, nec eius humanitatem, qua minor est patre, minuere aliquid eius naturæ, qua æqualis est patri. Hoc autem vtrumq; vnus est Christus,

Ioan. 19.

* Christi

* quæ nō de fœmina sumpta sit, sed facta

stus, qui verissimè dixit, & secundum Deum, Ego & pater vnum sumus, & secundum hominem: Pater maior me est. Hanc fidem (dilectissimi) veram & indissolubilem, quæ sola veros efficit Christianos, quamq; vt intelligimus & probamus, pio studio & laudabili amore defenditis, perseueranter tenete, & constanter asserite. Et quoniam oportet vos post diuinum auxilium, etiam Catholicorū Principum gratiam promereri, humiliter ac sapienter exposcite, vt petitioni nostræ, qua plenariam indici Synodum postulamus, clemētissimus Imperator dignetur annuere: quo citius, adiuuante misericordia Dei, & sanis fortitudo augeatur, & morbidis si curari acquiescant, medicina præstetur. Data Idibus Octobris, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

Ioan. 10. *Ioan. 14.*

EPISTOLA XXIIII. EIVSDEM AD THEOdosium Augustum, qua rogat illum, speciale Concilium in Italia fieri, & in nullo alio loco, eò quòd contraria canonibus facta sit synodus Ephesina, & in ea acta, iudicantur illegitima nec ritè facta.

Hæc epistola potius fragmentum quoddam esse videtur proximæ sequentis epistolæ: nec satis cohæret, Nec inuenimus eam in M S.

Gloriosissimo & clementissimo Theodosio Augusto, Leo Episcopus.

OLim & ab initio in Concilijs celebratis tātam nos percepimus à beatissimo Petro Apostolorum principe fiduciam, vt authoritatem habeamus, ad veritatem pro nostra pace defendendam: quatenus nulli liceat sic eam minutam in aliquo commouere, dum repentè læsio moueretur. Igitur quia Concilium Episcoporū, quod propter Flauianum

in Ephesina ciuitate fieri præcepistis, & ipsi fidei probatur obesse, & omnes Ecclesias vulnerare, & hæc à nobis comperta sunt in incerto núcio, sed ab ipsis reuerendissimis Episcopis, qui à nobis missi sunt, & fidelissimo rerum, quæ gesta sunt, narratore Hilario Diacono nostro. Hæc autem ideo culpa processit, eò quòd non pura conscientia & recto iudicio secundum cõsuetudinem hi qui collecti sunt, de fide & erratibus protulerunt. In ipso autem iudicio non omnes, qui conuenerant, interfuisse cognouimus. Nam alios reiectos, alios didicimus intromissos, qui pro supra dicti sacerdotis arbitrio impijs subscriptionibus captiuas manus dederunt, quod nociturum statui suo scirẽt, nisi imperata fecissent, talemq; ab ipso prolatam esse sententiam, vt in omnes per eam sæuiretur Ecclesias. Quod nostri ab Apostolica Sede directi, adeò impium & Catholicæ fidei contrarium videntes, nobis significare noscuntur. Vnde tranquilissimi principum remouete (quæsumus) à vestræ pietatis conscientia periculum religionis & fidei: vt Christi Euangelio vim non inferat humana præsumptio. Ecce ego Christianissime & venerabilis Imperator, cùm cõsacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementiæ vestræ synceri amoris officium: cupiensq; vos per omnia placere Deo, cui pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Domini, rei de * consilio iudicemur, obsecramus coram vnius deitatis inseparabili Trinitate, quæ tali facto læditur. (Cum ipsa vestri sit custos & author imperij) & coram sanctis angelis Christi: vt omnia in eo statu esse iubeatis, in quo fuerũt ante omne iudiciũ, donec maior ex toto orbe sacerdotum numerus cõgregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod necesse

*silentio

est nos

est nos dicere) veremur, ne cuius religio dissipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete, & tota mentis acie reuerenter aspicite beati Petri gloriam, & communes cũ ipso omniũ Apostolorum coronas, cunctorumque Martyrum palmas: quibus alia non fuit causa patiendi, nisi cõfessio veræ diuinitatis, & veræ humanitatis in Christo. Cui sacramento qũia impiè nunc à paucis imprudentibus obuiatur, omnes partium nostrarum Ecclesiæ, omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lachrymis supplicant sacerdotes: vt quia & nostri fideliter reclamarunt, & eisdem libellum appellationis Flauianus Episcopus dedit, generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offensiones ita aut repellat, aut mitiget: ne vltrà aliquid sit vel in fide dubium, vel in charitate diuisum, conuenientibus vtiq; Orientalium prouinciarum Episcopus, quorum si qui superati minis atque iniurijs, à veritatis tramite deuiarunt, salutaribus remedijs in integrũ reuocentur: ipsique quorum est causa durior, si consilijs melioribus acquiescant, vt ab Ecclesiæ vnitate non excidant. Quàm autem post appellationem interpositam hoc necessariò postuletur, canonum Niceæ habitorum decreta testantur, quæ à totius mundi sunt sacerdotibus constituta. Fauete Catholicis vestro more parentumque vestrorum, date defendẽdæ fidei libertatem. Cùm enim Ecclesiæ causa statum regni vestri agamus & salutis, vt prouinciarum vestrarum quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos inconcussum Ecclesiæ statum: vt & vestrũ Christi dextera defendatur Imperium. Datum tertio Idus Octobris, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXV. EIVSDEM AD THEOdosium Augustum de sancta synodo Ephesina, in qua Eutychetis hæresis quorundam Episcoporum prauo intellectu adiuta est: vnde hortatur eundem Augustum, vt priscæ fidei constitutio ab eis non violetur, sed Dei sacerdotes totius orbis adunentur.

Leo Episcopus, & sancta synodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Theodosio semper Augusto.

Literis clementiæ vestræ, quas dudum ad beati Petri Apostoli Sedē pro Catholicæ fidei amore misistis, tantam fiduciam sumpsimus defendendę per vos veritatis & pacis: vt in causa tam simplici, tamq; munita nihil putaremus posse existere, quod noceret, præsertim cùm ad Episcopale Concilium, quod haberi apud Ephesum præcepistis, tam instructi sint missi, vt si scripta, quæ vel ad sanctam Synodum, vel ad Flauianum Episcopum detulerunt, Episcoporum publicari auribus Alexandrinus permisisset Antistes, ita manifestatione purissimę fidei, quàm diuinitùs inspiratam, & accepimus, & tenemus, omnium * cōgressionum strepitus quieuisset, vt nec imperitia vltra desiperet, nec occasionem nocendi æmulatio reperiret. Sed dum priuatæ causæ, religionis exercentur obtentu, commissum est impietate paucorum, quod vniuersam Ecclesiam vulneraret. Comperimus enim non incerto nuncio, sed fidelissimo rerum, quę gesta sunt narratore Hilario Diacono nostro (qui vix, ne subscribere per vim cogeretur, effugit) conuenisse ad Synodum plurimos sacerdotes, quorum vtiq; frequentia collationi & iudicio profuisset, si is qui sibi locum principem vindicabat, sacerdotalem moderationem custodire voluisset,

* concertantium

voluisset, vt (sicut moris est) omnium sententijs ex libertate prolatis, id tranquillo & æquo constitueretur examine, quod & fidei congrueret, & errantibus subueniret. In ipso autem iudicio non omnes qui conuenerãt, interfuisse cognouimus. Nam alios reiectos, alios didicimus intromissos, qui pro supradicti sacerdotis arbitrio, impijs subscriptionibus captiuas manus dederent, & nociturum statui suo scirent, nisi imperata fecissent, talemq; ab ipso prolatam esse sententiam, vt dum homo vnus impetitur, in omnem Ecclesiã sæuire videretur. Quod nostri ab Apostolica Sede directi, adeò impium, & Catholicæ fidei contrarium esse viderunt, vt ad consentiendum nulla potuerint oppresione compelli: constanterq; in eadem Synodo (vt decuit) fuerint poteſtati, nequaquam id, quod constituebatur, Sedem Apostolicam recepturam: quoniã reuera omne Christianæ fidei sacramentũ (quod absit) à temporibus vestræ pietatis exscinditur, nisi hoc scelestissimum facinus, quod cuncta sacrilegia excedit, aboleatur. Quia verò diabolica nequitia subtiliter fallit incautos, & ita quorundam imprudẽtiam per similitudinẽ pietatis illudit, vt pro salubribus persuadeat nocitura: remouete, quæsumus, à vestræ pietatis conscientia periculum religionis & fidei, quodque in secularibus negocijs legum vestrarum æquitate conceditur, in rerum diuinarum pertractatione præstate: vt Christi Euangelio vim non inferat humana præsumptio. Ecce ego Christianissime & venerabilis Imperator, cum cõsacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementiæ vestræ synceri amoris officium, cupiensque vos placere per omnia Deo, cui pro vobis ab Ecclesia supplicatur, ne ante tribunal Christi Domini rei de silentio iudicemur,

 obse-

obſecramus coram vnius deitatis inſeparabili Trinitate, quæ tali facto læditur, cùm ipſa veſtri ſit cuſtos, & autrix Imperij, & coram ſanctis angelis Chriſti: vt omnia in eo ſtatu manere iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete, & tota mentis acie reuerenter aſpicite Beati Petri gloriam & communes cum ipſo omniũ Apoſtolorum coronas, cunctorumque Martyrum palmas, quibus alia non fuit cauſa patiendi, niſi confeſsio verę diuinitatis & veræ humanitatis in Chriſto. Cui ſacramento quia impiè nunc à paucis imprudẽtibus obuiatur, omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes manſuetudini veſtræ cum gemitibus & lachrymis ſupplicant ſacerdotes, vt quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem Synodum iubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne aliquid vltra ſit vel in fide dubium, vel in charitate diuiſum, conuenientibus vtiq; Orientalium prouinciarũ Epiſcopis, quorum ſi qui ſuperati minis atque iniurijs à veritatis tramite deuiarũt, ſalutaribus remedijs in integrum reuocentur, ipſiq; quorum eſt cauſa durior, ſi conſilijs melioribus acquieſcant, ab Eccleſiæ vnitate non excidant. Quàm autem poſt appellationem interpoſitã hoc neceſſariè poſtuletur, canonũ Niceæ habitatorum decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt ſacerdotibus conſtituta, quæq; ſubter annexa ſunt. Fauete catholicis veſtro more, parentumq; veſtrorum. Date defendendæ fidei libertatem, quam

ſalua

ſalua clementiæ veſtræ reuerentia, nulla vis nullus poterit mũdanus terror auferre. Cùm enim Eccleſiæ cauſa ſtatum regni veſtri agamus & ſalutis, vt prouinciarum veſtrarum quieto iure potiamini, defendite contra hæreticos incõcuſſum Eccleſiæ ſtatum, vt & veſtrum Chriſti dextera defendatur Imperium. Datum 3. Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis Conſulibus.

EPISTOLA XXVI. EIVSDEM LEONIS Papæ ad Pulcheriam Auguſtam, contrà eandem ſecundum ſynodum Epheſinam, vt eius errores in alia Synodo retractentur.

Leo Epiſcopus, & ſancta Synodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Pulcheriæ Auguſtæ.

SI epiſtolæ, quæ pro fidei cauſa per noſtros Clericos directæ ſunt, ad veſtram pietatẽ perueniſſent, certum eſt, remedium vos his rebus, quæ contra fidem factæ ſunt, aſpirante vobis Domino, præſtare potuiſſe. Quando enim ſacerdotibus, quando Chriſtianæ religioni aut fidei defuiſtis? Sed cùm ad manſuetudinẽ veſtram adeò nõ potuerint peruenire, qui miſsi ſunt, vt ad nos vix vnus illorũ Hilarius diaconus noſter effugiens ſit reuerſus, iteranda ſcripta credidimus. Et vt validiores preces noſtræ eſſe mereantur ipſorum ſcriptorum, quæ ad clementiam veſtram non peruenerunt, exemplar ſubiecimus, amplioribus vos obteſtationibus obſecrantes: vt quantò acerbiora facta ſunt, quibus pro ſede regia vos conuenit contraire, tantò maiore gloria, in qua excellitis, curam eius religionis habeatis, ne Catholicæ fidei integritas vlla humanarum concertationum occaſione violetur. Quæ enim congregata apud Epheſum Synodo, ſopienda & ſananda,

pacis remedio credebantur, hæc non solùm in maiora pacis dispendia, sed (quod nimis dolẽdum est) etiam in ipsius fidei, qua Christiani sumus, excidia processerũt. Et hi quidem, qui missi sunt, quorumque vnus vim Alexandrini Episcopi, sibi omnia vindicantis, effugiens, rerum gestarum nobis ordinem fideliter nunciauit, reclamarunt in Synodo (sicut oportuit) vnius hominis non tam iudicio, quàm furori: protestantes ea, quæ per vim, metumq; gererentur, sacramentis Ecclesiæ, & ipsi Symbolo ab Apostolis instituto, præiudicare non posse, nec se ab ea fide vlla iniuria separandos, quam plenissimè expositam atque digestam à Sede beati Apostoli Petri ad sanctam Synodum detulissent. Cuius cùm recitatio poscentibus Episcopis non sit admissa, vt scilicet remota ea fide, quæ Patriarchas, Prophetas, Apostolos, & Martyres coronauit, generatio Iesu Christi Domini nostri secundum carnem, & veræ mortis ac resurrectionis eius confessio (quod horremus dicere) solueretur, scripsimus de hac re (vt potuimus) ad gloriosissimum principem, & quod maximum est, Christianum, cuius epistolæ pariter exemplar subiecimus, vt fidem in qua renatus per Dei gratiam regna, nulla sineret nouitate corrumpi, quoniam Flauianus Episcopus in nostra omniũ communione persistit, atque hoc quod factum est sine consideratione iustitiæ, & cõtra omnem canonum disciplinam, ratum haberi ratio nulla permittit, & quia dissensionis scandalum non abstulisset Ephesina Synodus, sed auxisset: de habendo intra Italiam Concilio, & locus cõstitueretur & tempus, omnibus querelis & præiudicijs partis vtriusq; suspensis: quò diligentiùs vniuersa, quæ offensionem generauerant, retractentur, & absque vulnere fidei,

absque

absque religionis iniuria, in pacem Christi redeant, qui per impotentiam subscribere coacti sunt sacerdotes, & soli auferantur errores. Quod vt obtinere mereamur, probatissimæ nobis fidei pietas tua, quę labores Ecclesiæ semper adiuuat, supplicationem nostram apud clementissimum Principem sibi specialiter à beatissimo Petro Apostolo legationem commissam dignetur asserere: vt priusquam ciuile hoc & exitiale bellum intra Ecclesiam conualescat, redintegrandæ vnitatis copiam & modum, Deo auxiliante, concedat, sciens imperij sui viribus profuturum, quicquid Catholicę libertati benigna ipsius fuerit dispositione collatum. Data pridie Idibus Octobris, Asterio & Protogene viris clarissimis consulibus.

EPISTOLA XXVII. EIVSDEM AD Flauianum Constantinopolitanum Episcopum.

Flauiano charissimo fratri, Leo Episcopus.

QVæ & quanta dilectio tua pro Catholicæ fidei defensione patiatur, per Diaconem, qui ab Epheso furtim est lapsus, cognouimus. Et licet magnificemus Deum, qui te gratiæ suæ virtute confortat: necesse est tamen nos dolere eorum ruinas, per quos veritas impugnatur, & totius Ecclesiæ fundamenta quatiuntur. Quia verò prouidentia Dei semper suis necessarium præstat auxilium, scire debet fraternitas tua, nos pro cōmuni causa nihil eorum, quæ agenda sunt, præterire: vt primitùs ad ea, quæ vniuersitati fidelium prosint, peruenire mereamur. Sin est, vt fortiter interim dilectio tua toleret, quæ sibi ad æternam gloriam non dubitat profutura. Perlator sanè breuis huius epistolæ fidei sermone

poterit

poterit enarrare, quicquid illud est, ad quod, adiuuante Domino, studio fidei & charitatis intendimus. Data iij. Calendas Octob. Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXVIII. EIVSDEM AD FAVstum, & cæteros Archimandritas Constantinopolitanos, qua adhortatur eos ad constantiam in omni bono, maximè fidei & charitatis, & detestatur acta secundi Concilij Ephesini.

Leo Episcopus & sancta Synodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Fausto, Martino, Petro, & Magno, & Heliæ presbyteris, & Archimandritis Constantinopolitanis, dilectißimis filijs in Domino salutem.

QVamuis ea quæ ad Constātinopolitanam Ecclesiam scripsimus, solicitudinem deuotionis vestræ latere non possunt, tamen etiam specialibus dilectionem vestram literis cohortandam esse credidimus, vt memores sanctæ professionis vestræ, quæ propriè in fide & charitate cōsistit, omnia scādala, quæ contra pacem Ecclesiæ orta sunt, à vestris cordibus repellatis, beati Apostoli sententiam pia
Gala. 1. mente retinentes: Si quis vobis euangelizauerit præter id, quod accepistis, anathema sit, & custodientes vnitatem cum fratre nostro Flauiano Episcopo, quem ad tempus Dominus permisit impiorū factione tentari, vt probatum sibi sacerdotē suum perseuerantiæ merito faceret clariorum. Hæ autem perturbationes, necesse est, vt auxiliante Dei gratia, celeriter destruantur, & omne, quod reprobum est, ab Ecclesiæ puritate, quæ nec maculam,
Ephes. 5. nec rugam recipit, respuatur, maximè cùm ab insana

ſana imperitia in hoc vſque proruptum ſit, vt contra ſacramẽtum ſalutis humanæ Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti veritas denegetur, atq; antiquæ fidei prædicator atq; defenſor, quia non acquieuit blaſphemijs, quas olim ſancti patres noſtri in multis hæreticis damnauere, ſubijciatur iniurijs: in quo vtique omnium Domini ſacerdotum reuerentia cæditur, & vniuerſa corporis Chriſti membra pulſantur, ſed quia glorioſum nobis eſt, quicquid nos pati Deus voluerit, & pro veritate tolerare, in conſortium vos patientiæ paternis exhortationibus aduocamus, vt per dilectionem veſtram omnibus Deo ſeruientibus, quæ ſcripſimus, innoteſcant, & inimicis Euangelij reſiſtentes, nec paſtoris veſtri dilectionem nec vnitatem Catholicæ fidei deſeratis. Quoniam ea, quæ in Epheſo nuper contra iuſtitiam, vel canonum diſciplinam per vnius hominis* impudentiam geſta ſunt, nulla Catholicæ fidei ratio rata eſſe permittit. Data octaua Idibus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis Conſulibus.

*potentiam

EPISTOLA XXIX. EIVSDEM AD Anaſtaſium epiſcopam Theſſalonicenſem.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, dilectiſsimo fratri Anaſtaſio epiſcopo.

QVantùm relatione Hilarij Diaconi noſtri cognouimus, magnum facinus Alexandrino Epiſcopo authore, vel executore commiſſum eſt: vt dum in fratrem noſtrum Flauianum veteres æmulationes & odia priuata deſæuiunt, nec innocentiæ probatiſsimi ſacerdotis, nec Chriſtianæ fidei parceretur. Vnde multùm dilectioni tuæ congratulamur, quòd te, ad illam ſynodum ire cupientem, oportunis

* detinuit: oportunis obstaculis manus diuina* obtinuit: ne abstenturus proculdubio à tanto scelere, indignis iniurijs subiaceres, & furori impio militibus quantùm dicimus, armisq; suffulto, cōtraire non posses. Quia ergo prorupit in apertum perfidia, quæ latebat, & in nefandissimam hæresim vnius imperitissimi senis asseclæ transierunt: tempus probationis nostræ debemus agnoscere, & cōtra impetus aduersantium, munitionibus cœlestibus freti, incommutabilis animi constantiam præparare. Scimus frater charissime, quia sacramento magnæ pietatis suæ aderit diuina protectio. Si quid igitur fraternitati tuæ de impijs cōstitutionibus fuerit ingestum, protestamur pariter ac monemus: ne vel in damnationem fratris insontis, vel in receptione nefarij dogmatis consensum tui cordis immisceas. Maior est enim, qui in nobis est, quàm qui aduersus nos. (1. Tim. 3.) Annitere potius, quantum te ipse naturæ nostræ susceptor & glorificator adiuuerit, vt omnium fratrum nostrorum corda confirmes. Nobis enim ab Euangelio generationis, & mortis, ac resurrectionis Domini nostri Iesu Christi nullatenus recedentibus, definitissimum est, in nostræ communionis numero non futuros, eos qui conantur antiqua Catholicæ fidei fundamenta conuellere. Data tertio Idus Octobris, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXX. EIVSDEM AD Iulianum Episcopum.

Leo Romanæ Ecclesiæ Episcopus, Iuliano *fratri & coepiscopo salutem.*

COgnitis, quæ apud Ephesum vnius hominis præsumptione sunt gesta, magno quidē dolore affecti

affecti sumus de his quæ impiè, furiosèq; commissa sunt: sed ad Dominum nostrum animos dirigētes, multam fiduciam ab ipsa, quam sequimur, veritate concipimus, non omittentes omnia agere, quæ auxiliante Dei gratia credimus profutura. Tenendum ergo nobis est, quod tenemus, & seuiente vnius turbinis procella, serenissima fidei est amplectēda trāquillitas: donec radios suos veritas per vniuersa diffundat, & caliginem infidelitatis consumat. Quæ autem disposita sunt, per latoris sermonē agnosces. Data tertio Idus Octobris, Asterio & Protogene viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXXI. EIVSDEM AD PVLcheriam Augustam, de his quæ superius postulauit.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ.

GAudere me plurimum, & exultare in Domino, pietatis tuæ scripta fecerunt: quibus euidenter ostenditur, quantum Catholicam diligas fidem, & quantum hæreticum detesteris errorem. Hæresis quippe est nimis impia, & Euangelio veritatis inimica, quæ non portionem aliquam lædere, sed ipsa Christianæ religionis conatur fundamenta conuellere: negans sempiterni patris filium sempiternum, de vtero beatæ virginis matris veram carnem nostræ sumpsisse naturæ, & eos damnatione percellens, qui ab Euāgelica & Apostolica fide nullo deduci errore potuerunt, illudq; frustra prætendens, quod Nicenæ Synodi fidem teneat, cuius eum constat esse alienum, gloriosissima Augusta. Vnde quia non deserit Ecclesiam suam diuina protectio, dicente Domino: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad consummationē seculi, eodemq;

An. Christi 452. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 11. scripta fuit hæc epistola, & 5. sequentes.

Matth. 28

opere & tempore ſpiritus Dei & clementiæ veſtræ ſolicitudinem, & curam noſtri cordis, accedit, vt de remedijs procurãdis eadẽ vtriq; cuperemus, & quæ prius popoſci, nunc quoq; inſtantius peto, maiore vtens fiducia deprecandi, poſteaquam præſidiũ venerandę exhortationis accepi, ſperans adfuturã miſericordiã Dei, vt cooperãte clementia veſtra, peſtiferi erroris poſsit morbus auferri: vt quicquid, ipſo inſpirante atq; auxiliante, potuerit ſalubriter fieri, cum veſtræ fidei laude peragatur: quoniam res humanæ aliter tutæ eſſe non poſſunt, niſi quæ ad diuinam confeſsionem pertinent, & regia & ſacerdotalis defendat authoritas. Data decimoſexto Calendas Aprilis, Valentiniano Auguſto ſepties, & Auieno, viris clariſsimis Conſulibus AEra. 488.

23. q. 3. Res autem omnes.

EPISTOLA XXXII. LEONIS PAPAE AD Martianum & Fauſtum Presbyteros exhortatoria, de damnatione ſecundi Epheſini Concilij.

Leo Epiſcopus, Martiano Fauſtoque Presbyteris.

BOnorum operum, & ſpiritalium ſtudiorum Deum authorem eſſe, nõ dubium eſt: qui quorum incitat mentes, adiuuat actiones. Quod nobis præſenti experimento euidenter apparuit. Siquidem inter diſcretarum ſpatia longinqua regionum, vnum ſumpſerunt corda noſtra conſilium, vt quod à nobis deſiderabatis, eo vobis tempore, quo Epiſtolæ veſtræ mittebantur, occurrerit, ſi tamen dilectioni veſtræ tradi ſcripta noſtra potuere, quæ non ſolum Apoſtolicæ Sedis authoritate, ſed etiam ſanctæ Synodi, quæ ad nos frequens conuenerat, vnanimitate directa ſunt, vt in his, quantum curam totius Eccleſiæ habeamus, appareat hortando, ſcilicet omnium

omnium fidelium mentes, & clementissimorum Principum præsidia ad defensionem fidei postulando, quorum pios & Catholicos animos nō diffidimus, opem atq; authoritatem suam iustis petitionibus præstituros : quo citius, auxiliante Domino, perniciosa hæresis, & dudum sanctorū patrū authoritate damnata, quę & nuper Ephesi mali adiuta est, auferatur. Interim verò det operam (quantum fieri potest) vestra dilectio, vt omnibus Ecclesiæ filijs innotescat, quod contra impium sensum, secundum doctrinam Euāgelicam & Apostolicā prædicamus. Quia licet plenè, quæ semper fuisset atque esset Catholicorū sententia scripserimus: tamen nunc quoque, ad confirmandas omniū mentes, non parū exhortationis addidimus. Memor enim sum, me sub illius nomine Ecclesiæ præsidere, cuius à Domino Iesu Christo est glorificata confessio, & cuius fides omnes quidem hęreses destruit, sed maximè impietatem præsentis erroris expugnat, & intelligo mihi aliud non licere, quā vt omnes conatus meos ei causæ, in qua vniuersalis Ecclesiæ salus infestatur, impendam. Ne autem aliqua negligentiæ occasione scripta nostra ad vos non potuerint peruenire, exēplaria eorundem nunc mittēda credidimus, vt nullo modo fidei quam defendimus, prædicatio vestrę notitiæ subtrahatur. Data decimo sexto Calendas Aprilis, Valentiniano Augusto septies, & Auieno, viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXXIII. EIVSDEM AD THEOdosium Augustum, vbi scripsit vt id, quod de Incarnatione filij Dei ab Anatolio Constantinopolitano Episcopo prædicatur, agnoscat, & vniuersale Concilium in Italia fiat.

Leo Episcopus, Theodosio semper Augusto.

OMnibus quidem veſtræ pietatis epiſtolis, inter eas ſolicitudines, quas pro fide patimur, ſpem nobis ſecuritatis maximam præſtitiſtis, Nicenum commendando Concilium: adeò vt ab illo, ſicut ſępè iam ſcribitis, non patiamini ſacerdotes Domini deuiare. Sed ne aliquid in præiudicium Catholicæ defenſionis viderer egiſſe, de ordinatione eius, qui Conſtantinopolitanæ cœpit Eccleſiæ præſidere, nihil interim in alterutram tibi partem temerè reſcribendum putaui, non dilectionem negans, ſed manifeſtationem Catholicæ veritatis expectans. Quod æquanimiter ferat obſecro veſtra clementia, vt cùm talem ſe erga fidem Catholicam, qualem cupimus, approbarit: de ſynceritate ipſius copioſius & ſecurius gaudeamus. Ne verò aliqua illum de noſtro animo mordeat ſiniſtra ſuſpicio, occaſionem toti° difficultatis amoueo, nec aliquid exigo, quod aut arduum videatur, aut ambiguū, ſed ad id, quod nullus Catholicorū refutet, inuito. Noti enim ſunt per vniuerſum mundum atque manifeſti, qui ante nos, ſiue Græca, ſiue Latina lingua in Catholicæ veritatis prædicatione fulſerunt, ad quorum ſciētiam atque doctrinam quidam etiam noſtræ ætatis accedunt, de quorum ſcriptis par & multiplex profertur inſtructio. Quæ ſicut Neſtorianam hæreſim deſtruxit, ita etiam hunc qui nunc malè repullulat, abſcidet errorem. Relegat itaq; ſolicitè, quæ à ſanctis patribus Incarnationis Dominicæ fides fuerit cuſtodita, ſemperque ſimiliter prædicata, & cùm ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolam (qua Neſtoriū corrigere & ſanare voluit, prauas prædicationes ipſius arguens, & euidentius fidē Nicenæ definitionis exponens, quamq; ab eo miſſam Apoſtolicæ Sedis ſcrinia ſuſceperunt) præcedentium

dentium ſenſui perſpexerit conſonantem. Epheſinæ etiam Synodi geſta recenſeat, quibus contra Neſtorij impietatem, á ſanctę memoriæ Cyrillo inſerta & allegata ſunt, de Incarnatione Domini Catholicorum teſtimonia ſacerdotum. Non aſpernetur etiam meam epiſtolam recenſere, quam pietati patrum per omnia concordare reperiet. Cumque à ſe hoc, quod eidem profuturum ſit, expeti deſiderarique cognouerit, Catholicorum ſententijs toto corde conſentiat: ita vt ſynceram communionis fidei profeſsionem, abſolutiſsima ſubſcriptione, coram omni clero, & vniuerſa plebe declaret, Apoſtolicæ Sedi, & vniuerſis Domini ſacerdotibus, atq; Eccleſijs publicandam: vt pacificato per vnã fidem mundo, poſsimus omnes dicere, quod angeli, nato de Maria virgine Saluatore, cecinerunt: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Luc. 2. Quia verò & nos, & beati patres noſtri, quorum doctrinam & veneramur, & ſequimur, in vnius fidei concordia ſumus, ſicut prouinciarum omnium proteſtantur antiſtites: agat clementiæ veſtræ deuotiſsima fides, vt quàm primũ ad nos Conſtantinopolitani Epiſcopi, qualia debent, probati & Catholici ſacerdotis ſcripta perueniant, apertè ſcilicet atque dilucidè proteſtantia, quod ſi quis de Incarnatione Verbi Dei aliud aliquid credat aut aſſerat, quàm Catholicorum omnium, & mea profeſsio poteſtatur, hunc à ſua communione ſecernat, vt ei fraternam in Chriſto charitatem meritò poſſimus impendere. Vt autem ſalubribus curis velocior, pleniorque, auxiliante Domino, per veſtræ clementiæ fidem præſtetur effectus, ad pietatẽ veſtram fratres & Coëpiſcopos noſtros Abundium, & Aſterium, ſed & Baſilium, & Senatorem Presbyteros,

quorum mihi deuotio est probata, direxi, per quos, quæ nostræ forma sit fidei, manifestatis instructionibus (quas misimus) possitis dignanter agnoscere: vt si Constantinopolitanus antistes in eandem confessionem toto corde cōnsentit, securi (vt dignum est) de Ecclesiastica pace lætemur, neq; aliquid residere videatur ambiguum, vt de superfluis forsitan suspicionibus laboremus. Sin verò aliqui à puritate nostrę fidei, atque patrum authoritate dissentiāt, Concilium vniuersale intra Italiam, sicut Synodus, quæ ob hanc causam Romæ conuenerat, mecum petit, clementia vestra concedat: vt in vnum conuenientibus omnibus his, qui aut ignorantia aut terrore prolapsi sunt, correctionis remedijs consulatur, nec cuiquam vltra sit liberum, ita Nicenę Synodi facere mentionem, vt eius inueniatur esse fidei contrarius, quoniam & vniuersæ Ecclesiæ & vestro hoc imperio profuturum est, si vnus Deus, vna fides, & vnum sacramentum salutis humanæ, vna totius mundi confessione teneatur. Data decimoseptimo Calendas Augusti Valentiniano septies, & Auieno viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXXIIII. EIVSDEM Leonis Papæ.

*Leo Episcopus, Fausto, Martiano, Petro, Manueli, Iob, Antiocho, Viuantiaco, Abrahamo, Theodoro, Pientio, Eusebio, Helpidio, Paulo Asterio & *Charaso Presbyteris & Archimandritis, & Iacobo Diacono & Archimandritæ.*

* Caroso

CAusa fidei, in qua salus Christiana consistit, multa me solicitudine laborare cōpellit, metuentem, ne prauitas, quæ in suis fuerat amputanda princi-

principijs, processu temporis & perniciosior fiat & latior. Nam cùm clementissimus Imperator talia ad nos scripta direxerit, quibus solicitudinem suam pro pace vniuersalis Ecclesiæ demõstraret, ipse Cõstantinopolitanus Episcopus, & hi, qui eundem cõsecrarant, præter id, quod ad ordinationem noui antistitis pertinebat, nihil nobis de compresis, vel abdicatis erroribus indicarunt, quasi in illa Ecclesia nullum scandalum, nulla extitisset offensio, aut non hinc præcipuè fuerit ordinati meritum demõstrandum si aliena à se, quæ Catholicorum sensibus sunt aduersa, docuisset. Ne ergo (quod inter longinquas regiones accidere solet) in nimias dilationes tenderent veritatis examina, fratres & Coëpiscopos nostros Habundium, & Asterium, sed & Basilium, & Senatorem Presbyteros probatissimos viros, ad pijssimum Principem cum sufficienti paternarum authoritatum instructione direximus. Quos in omnibus, fratres charissimi, diligentia ac solicitudine vestra cupimus adiuuari, vt impietas, quæ cæcis auribus in exitialia abrupta processit, simplices quosque decipiendi vlterius nõ habeat potestatem, cùm aptiore medicina etiam illis cupiamus per correctionis remedia subueniri, qui aut imperitia sunt lapsi, aut errore traducti. Et ideo vos, qui iustificamini per fidem, qui Catholicam diligitis veritatem, & de singulari sacramento salutis humanæ per Spiritum sanctum estis edocti, collaborate nobiscum, & quanta potestis deuotione, id agite, vt falsitate destructa, & fidei soliditate defensa, secura per totum mundum Dei pace potiamur. Data 16. Cal. Augusti, Valẽtiniano Augusto septies, & Auieno viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXXV. LEONIS PAPAE, AD Pulcheriam Augustam pro his, quæ superius Theodosium Augustum postulauit.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ.

GAudeo fidei clementiæ vestræ, quòd religiosum studium dignanter impenditis, vt pax Ecclesiastica renouetur, quæ quorundam dissensionibus videbatur esse turbata. Debetur enim hoc vestræ specialiter gloriç, vt ablatis omnibus scandalis, quæ contra Catholicam fidem inimicus excitauerat, vna eademq; sit per totum mundum confessio veritatis: quæ faciliùs, certiusq; reparabitur, si prauorum sensuum nulla semina, nulla vestigia relinquantur. Quod tamē mearum partium est, præterire non debeo, vt scilicet, quid de Incarnatione filij Dei à Constantinopolitano episcopo teneatur, agnoscam, præsertim cùm in ordinatione ipsius plura præcesserint, taliaq; ad nos debuerit scripta dirigere, quæ illum à contagione huius, qui nuper emersit, erroris alienum euidenter ostenderent. Optans itaque securam cum eo habere concordiam, gratiãque illi fraternæ charitatis impendere, scribere ei interim distuli: non dilectionem negans, sed manifestationem Catholicæ veritatis expectans. Simplex enim est absolutumq;, quod posco, vt remoto longarum disputationum labore, sanctæ memoriç Cyrilli Alexandrini Episcopi epistolæ, quam ipse ad Nestorium miserat, acquiescat, in qua & errorem Nestorij arguit, & fidem Nicenæ definitionis exposuit, & epistolæ meæ, quæ ad sanctæ recordationis Flauianum Episcopum est directa, consentiat. Quibus vigilanter inspectis, Constantinopolitanus antistes repudiandum sibi, quod ausus est contra puram & singularem fidem imperita insipientia definire,

nire, incunctanter agnoscat, quia & mea, & sanctorum patrum de Incarnatione Domini concors per omnia, & vna confessio est. Quam si quis existimauerit non sequendam, ipse se à compage Catholicæ vnitatis abscindet: cùm tamen nos, vt in integrum omnia reuocentur, optemus. Ad effectum verò salubrium dispositionum velocius obtinendum, fratres & coëpiscopos meos, Abundium, & Asterium, sed & Basilium, & Senatorem Presbyteros probatissimos viros misi, qui clementiæ vestræ formam fidei, quam secundum doctrinam venerabilium patrum prædicamus, offerrent & remotis circumloquutionibus, quibus obscurari veritas solet, quid de Incarnatione filij Dei à totius orbis probatis sacerdotibus defensum fuisset, ostēderent, Quos post diuinam gratiam, sancto vestræ pietatis auxilio dignum est adiuuari, ne in totius Ecclesiæ perturbationem, imprudens procedat contentio: cùm correctione adhibita, omnes oporteat in vnius confessionis redire concordiam. A qua si forsitan ab aliquibus discrepatur, vniuersale Concilium sacerdotum haberi intra Italiam, clementia vestra annuente, iubeatur: quò remota arte fallendi, tandem pateat, quid altiore tractatu aut coerceri debeat aut sanari. Data tertiodecimo Calendas Augusti, Valentiniano Augusto septies, & Auieno, viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA XXXVI. EIVSDEM AD Martinum Presbyterum.

Leo Episcopus, Martino Presbytero.

GRatias agimus Deo, & multam fiduciam piæ exultationis accepimus, cùm dilectionē tuam & Catholicam fraternitatem ita spiritu fidei vigere

cognoſcimus, vt cordibus veſtris nihil infirmitatis hæretica poſsit inferre tentatio: ad quàm diuinitùs deſtruendã, nec defuit (vt ſcitis) ſolicitudo noſtra, nec deerit, donec omnipotentis dextera omnia diaboli arma confringat. Cui ob hoc aliquid audere permittitur, vt à fidelibus Chriſti gloria maiore vincatur. Si quid autẽ difficultatum interuenit aut morarum, cum æquanimitate tolerãdum eſt: quoniam vbi veritas eſt magiſtra, nunquam deſunt diuina ſolatia, fratres chariſsimi. Quamuis ergo magna locorum interualla nos diuidant, vnitate tamen fidei vobiſcum ſumus, toto corde Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum verum Deum, & verum hominem confitentes, nulla in vobis detrimenta perpetimur, cùm de veſtræ profeſsionis concordia gloriamur: tantùm vt ſit auxiliante Domino conſtantia perſe-
Philip. 1. uerans, dicẽte Apoſtolo: Vobis enim datum eſt pro Chriſto, non ſolum vt in eum credatis, ſed etiam vt pro illo patiamini. Ad quã fortitudinem ſanctarum mentiũ roborandam, fratres noſtros atq; Legatos, quos pro Apoſtolicæ fidei libertate direximus, & quos dudum apud vos eſſe confidimus, plurimum credimus profuturos: cùm totius actionis noſtræ didiceritis affectũ, & curam veſtram atq; conſilium operi iunxeritis. De qua re nõ neceſſe eſt nũc latius ſcribere, cùm iam per ſupradictos, ſufficientes epiſtolas miſerimus, quibus abundãtiſsimè omnis Catholica fraternitas inſtruatur. Diuinæ erit virtutis & gratiæ, vt Dei filius, qui naturã humani generis ſuã fecit, ampliùs quàm videmus aut ſapimus, ma-
1.Tim. 3. gnum pietatis ſuæ aſſerat ſacramẽtum, quod impia temeritas ſibi quidem fraudauit, ſed rectis cordibus non potuit. Data Idibus Septembris, Valentiniano & Auieno viris clariſsimis Conſulibus.

EPISTO-

EPISTOLA XXXVII. EIVSDEM AD LEONEM RAVENNATEM EPISCOPVM,

de his, qui de captiuitate redeuntes, incertum habent vtrum ante captiuitatem baptiſma conſecuti ſint.

Capita epiſtolæ ſequentis.

De paruulis, qui in captiuitatem deuenerunt, & baptiſmum non reminiſcuntur ſe conſequutos. I.

Vt ab hæreticis baptizatus, per impoſitionem manus Spiritum ſanctum accipiat. II.

Leo Epiſcopus, Leoni Epiſcopo Rauennati ſalutem.

FRequenter quidem in diuerſarum ambiguo quæſtionum titubantia fratrum corda, Spiritu Dei inſtruente, ſolidauimus, reſponſionis formam vel ex ſanctarum ſcripturarum diſciplinis, vel ex patrum regulis colligentes, ſed nuper in Synodo nouum & inauditum anteà genus conſultationis exortum eſt.

An. Christi 453. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 12. scripta fuit hæc epistola, & 4. sequentes.

CAPVT I.

NAm quorundam fratrum ſuggeſtione comperimus, aliquos captiuorum ad ſedes ſuas, libertatemque redeuntes, qui ſcilicet in captiuitatem illa ætate peruenerint, quæ nullius rei firmam poterat habere notitiam, remedium quidem implorare baptiſmi. Sed vtrùm eiuſdē myſterij antè ſacramenta perceperint, infantiæ inſcientia non poſſe ſe reminiſci, & ideo ſub hoc latentis recordationis incerto, animas ſuas in diſcrimen adduci, dum, ſub ſpecie cautionis negatur his gratia, quæ ideo non impenditur, quia putatur impenſa. Cum itaq; tribuere talibus Dominici ſacramenta myſterij, non immeritò quorundam fratrum formido dubitaret, in Synodali (vt diximus) cœtu formā huiuſce-

modi consultationis accepimus, quàm diligentiùs discuti, & pro vniuscuiusque sensu solicita voluimus ratione tractari, quò ad veritatem, adhibita cognitione multorum, certius peruenire possemus. Eadem ergo, quæ in sensum nostrum diuina inspiratione venerunt, frequens etiam fratrum firmauit assensio. In primis itaque prouidere debemus, ne dum speciem quandã cautionis tenemus, damnum regenerandarum incidamus animarum. Quis enim ita sit suspicationibus suis deditus, vt verũ esse definiat, quod omni manifestatione cessante, ex opinione ambigua suspicatur? Cùm itaque baptizatum se nec ille recordetur, qui regenerationis est cupidus, nec alter attestari de eo posit, quod nesciat consecratum, nihil consecrat quo peccatum posit obrepere, cùm in hac parte conscientiæ suæ nec ille reus sit, qui consecratur, nec ille qui consecrat. Scimus quidẽ expiabile esse facinus, quoties iuxta hæreticorum damnata à sanctis patribus instituta, cogitur aliquis lauacrũ quod regenerandis semel tributum est bis subire, Apostolica reclamãte doctrina, quæ nobis vnam prædicat in Trinitate deitatẽ, vnam in fide confessionem, vnum in baptismate sacramentum. Sed in hoc nihil simile formidatur, quoniam non potest in iterationis crimen deuenire, quod factum esse omnino nescitur. Atque ideo, quoties persona talis inciderit, solicita primùm examinatione discutite, & lõgo tempore, nisi fortè supremus finis immineat, indagate, vtrum nemo sit penitus, qui testimonio suo iuuare posit ignorantiam nescientis. Et cùm constiterit hunc, qui baptismatis indiget sacramento, sola inaniter suspicione prohiberi, accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cuius in se nullum scit esse vestigium. Nec

De consec. dist. 4. Cùm itaq; baptismi.

verea-

vereamur huic salutis ianuam aperire, quam nunquam ante docetur ingressus.

CAPVT II.

QVòd si ab hæreticis baptizatum quempiam fuisse constiterit, erga hunc nullatenus sacramentum regenerationis iteretur: sed hoc tantum, quod ibi defuit, conferatur, vt per Episcopalem manus impositionem virtutem sancti Spiritus consequatur. Quam rem frater charissime ideo generaliter ad omnium vestrum volumus peruenire notitiã: ne dum plus iusto metuitur, misericordia Dei saluari cupientibus denegetur. Data nono Calendas Nouembris consulatu Martiani Augusti.

EPISTOLA XXXVIII. EIVSDEM AD Martianum Augustum.

Leo Episcopus, Martiano semper Augusto.

LIteras pietatis vestræ accepisse me gaudeo, & ad significationem totius prosperitatis pertinere cognosco, cùm sermones vestri vos faciant integritate securos. Quantas itaq; clementiæ vestræ gratias referamus, non ex verbis nostris, sed ex beneficijs vestris que Ecclesiæ contulistis, agnoscite: non ambigentes, qualem illum retributorem in omnibus habeatis, pro cuius estis tam pia religione solliciti, & qui vos (vt res ipsa demonstrat) ad hoc, vt fides Catholica ab insidijs inimicorum suorum defenderetur, elegit. Hæc à me nunc breuiter per fratris mei Anatolij Clericos pietas vestra dignanter accipiat. Pleniora autem de omnibus, quæ ad curã meam pro statu Ecclesiarum, & concordia pertinet Domini sacerdotum, per Legatos nostros scripta direximus. Data Idibus Aprilis, Adelphio viro clarissimo consule.

EPISTO-

EPISTOLA XXXIX. EIVSDEM AD PVLcheriam Augustam, in qua gratias agit, quod Nestorianam & Eutychianam hæresim fidei defensione destruxerit.

Leo episcopus vrbis Romæ, Pulcheriæ Augustæ.

QVod semper de sancta pietatis vestræ mente præsumpsimus, id plenissimè experiendo cognouimus, Christianā fidem (quamuis diuersis prauorum appeteretur in insidijs) vobis tamen præsentibus, & in defensionem eius à Domino præparatis, non posse turbari. Non enim Deus aut suæ misericordiæ sacramentum, aut vestri laboris deserit meritum: quò dudum subdolum sanctæ religionis hostem ab ipsis visceribus Ecclesiæ depulistis, cùm hæresim suam tueri impietas Nestoriana non potuit, quia nō fefellit famulam & discipulam veritatis, quantum simplicibus infunderetur veneni per illa loquacis hominis colorata mendacia. De quo virtutum agone processit, vt per solicitudinem vestram ea, quæ per Eutychen diabolus molitus est, non laterent, & qui sibi singulas partes geminæ impietatis elegerant, vna Catholicæ fidei virtute procumberent. Secunda ergo hæc vobis, de perempto Eutychetis errore victoria est, quem si quid sani cordis habuisset, dudū in authoribus suis perculsum, olimq; prostratum, facilè potuerat declinare, ne de sepultis cineribus rediuiua tentaret incendia commouere, vt in eorum transiret cōsortium, quorum secutus esset exemplum, gloriosissima Augusta. Libet igitur exultare cum gaudio, & pro vestræ clementiæ prosperitate, digna Deo vota persoluere: qui tibi per omnes mundi partes, in quibus Domini Euangelium prædicatur, duplicem iam & palmā contulit & coronam. Clemētia igitur

vestra

vestra agnoscat, omnem Romanam Ecclesiam de vniuersis fidei vestræ operibus plurimùm gratulari: siue quòd legationem nostram pio per omnia adiuuistis affectu, & quòd sacerdotes Catholicos, qui de Ecclesijs suis iniusta fuerunt eiecti sententia, reduxistis, siue quod reliquias sanctæ memoriæ Flauiani innocentis, & Catholici Sacerdotis ad Ecclesiam (cui bene præfuit) fecistis cum honore debito reuocari. In quibus vtique omnibus gloriæ vestræ multiplicatur augmentum, dum & sanctos pro suis meritis veneramini, & ab agro Dominico spinas & tribulos vultis auferri. Quosdam sane Episcopos de his, qui rebus impijs videntur præbuisse consensum, reconciliationem reposcere, & Catholicorum communionem desiderare, tam nostrorum, quàm fratris & Coëpiscopi mei Anatolij, cui testimonium ferre dignamini relatione cognouimus: quorum desiderijs sic præbemus effectum, vt correctis, & quæ malè sunt facta, propria subscriptione, damnantibus, participata nostrorum (quos misimus) cura cum supradicto Episcopo, pacis gratia tribuatur: quia deuotionis vtrunque & Christianæ, vt & pertinaces veritas iusta coërceat, & conuersos charitas non repellat. Quia verò nouimus, quantum piæ solicitudinis Catholicis sacerdotibus mansuetudo vestra dignetur impendere, indicandum esse curauimus, fratrem & Coëpiscopum nostrum Eusebium nobiscum degere, & nostræ communionis esse consortem, cuius commendamus Ecclesiam, quam dicitur vastare, qui illi iniustè asseritur subrogatus: illud etiã à vestra pietate poscentes, quod vos spontaneo facere non dubitamus arbitrio, vt tam fratrem & Coëpiscopum meum Iulianum, quàm Constantinopolitanos Clericos, qui sanctæ memoriæ

memoriæ Flauiano fidelibus officijs adhæsere, ea, qua debetis, gratia faueatis. De omnibus verò pietatem vestram per nostros, quid fieri aut declinari deberet, instruximus. Data Idibus Aprilis, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA QVADRAGESIMA EIVSDEM AD ANATOLIVM Constantinopolitanum Episcopum.

Capita epistolæ sequentis.

De fide eius, scriptis missis, probata. I.
De his, qui metu in hæresim lapsi sunt, vt si conuersi fuerint, recipiantur. II.
De nominibus hæreticorum ad altare non recitandis. III.
De commendatione Iuliani Episcopi, vel eorum Clericorum, qui Flauiano episcopo fide adhæserunt. IIII.

Leo Episcopus, Anatolio Episcopo.

CAPVT I.

GAudemus, in Domino, & in dono gratiæ ipsius gloriamur, quia sicut dilectionis tuæ literis, & fratrum nostrorum, quos Constantinopolim miseramus, relatione cognouimus, sequacem te Euangelicæ eruditionis ostendis: vt per Sacerdotis probabilem fidem meritò præsumamus, quòd tota Ecclesia eidem credita, nec rugam cuiusquam sit erroris habitura nec maculam, dicente Apostolo: Despondi enim vos vni viro, virginem castam exhibere Christo. Illa est enim virgo Ecclesia, sponsa vnius viri Christi, quæ nullo se patitur errore vitiari: vt per totum mundum vna nobis sit vnius castæ communionis integritas, in qua societatē tuæ dilectionis amplectimur, & gestorum, quæ sumpsimus, seriem necessarijs (sicut oportuit) munitam subscriptionibus approbamus. Vt ergo inuicē dilectionis

2. Cor. 11.

tuæ

tuæ animus nostris confirmaretur alloquijs, filios nostros Casterium Presbyterum, Patricium & Asclepiadem Diaconos, qui ad nos tua scripta detulerũt, cum Epistolis nostris post venerabilem diem festi paschalis remisimus: indicantes nos (vt suprà diximus) de Cõstãtinopolitanæ Ecclesię pace gaudere, cui hanc curam semper impendimus, vt eam nulla velimus hæreticorum fraude violari.

CAPVT II.

DE fratribus verò, quos & epistolis tuis, & Legatorum nostrorum relatione communionis nostræ cupidos esse cognouimus, eò quod doleant se contra potentiam, contraq; terrores non tenuisse constantiam, sed alieno sceleri præbuisse consensum, cùm ita eos formido turbasset, vt in dãnationem Catholici atque innocentis Antistitis, & in receptionem detestabilis prauitatis trepido famularentur obsequio: illud quidem quod præsentibus, & agentibus nostris constitutum est approbamus, vt suarum interim Ecclesiarum essent communione contenti: sed cũ Legatis nostris (quos misimus) participata tecum solicitudine volumus disponatur: quatenus hi, qui plenis satisfactionibus malè gesta condẽnant, & accusare magis se eligunt, quàm tueri, pacis & communionis nostræ vnitate lætentur: ita vt digno prius anathemate, quæ contrà fidem Catholicam sunt recepta, damnentur. Aliter enim in Ecclesia Dei, quę corpus est Christi, nec rata sunt sacerdotia, nec vera sacrificia: nisi in nostræ proprietate naturæ verus nos pontifex reconciliet, verus immaculati agni sanguis emundet. Qui licet in patris sit dextera constitutus, in eadem tamẽ carne, quam sumpsit ex virgine, sacramentum propitiationis exequitur, dicẽte Apostolo, Christus Iesus, qui

1. quæst. 1. In Ecclesia Dei, quæ corpus.

Rom. 8.

qui mortuus eſt, imò qui & reſurrexit, qui eſt in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Neq; enim poteſt in aliquo benignitas noſtra reprehendi, cùm ſatisfacientes recipimus, quos doluimus eſſe deceptos. Nec aſperè igitur communionis noſtræ gratia deneganda eſt, nec temerè largienda: quia ſicut plenum pietatis eſt oppreſsis charitatem dominicam redhiberi, ita iuſtum eſt, omnia perturbationis authoribus imputari.

CAPVT III.

DE nominibus autem Dioſcori, Iuuenalis, & Euſtachij ad ſacrum altare non recitandis, dilectionem tuam hoc debet cuſtodire, quod noſtri ibidem conſtituti faciendum eſſe dixerint, quodq; honorādæ ſancti Flauiani memoriæ non repugnet, & à gratia tua Chriſtianæ plebis animos non auertat. Nam iniquum nimis eſt atq; incongruum, eos qui innocentes & Catholicos ſua perſequutione vexarunt, ſanctorū nominibus ſine diſcretione miſceri, cùm damnatam impietatem non deſerentes, ipſi ſe ſua prauitate condemnent, quos cōuenit, aut percelli pro perfidia, aut laborare pro venia.

CAPVT IIII.

FRatrem verò, & Coëpiſcopum noſtrum Iulianum, & Clericos, qui ſanctæ memoriæ Flauiano fidelibus officijs adhæſerunt, dilectioni quoq; tuæ volumus adhærere: vt quem fidei ſuæ meritis viuere apud Deum noſtrum nouimus, in te ſibi eū præſentem eſſe agnoſcant. Illud quoque dilectionem tuam noſſe volumus, fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Euſebium, qui cauſa fidei multa diſcrimina, laboresq; tolerauit, nobiſcum interim demorari, & in noſtra nunc communione perſiſtere, cuius Eccleſiā tua ſolicitudine volumus eſſe defenſam: vt nihil

eodem abſente depereat, & nullus ei in aliquo præiudicare præſumat, donec cum literarū noſtrarum ad vos proſecutione perueniat. Et vt maior circa te vel noſtra, vel totius Chriſtianę plebis affectio prouocetur, hoc quod ad dilectionem tuā ſcripſimus, in omnium volumus notitiam peruenire: vt qui Deo noſtro deſeruiunt, de confirmata apud te pace Sedis Apoſtolicæ gratulentur. De cæteris verò cauſis atq; perſonis dilectio tua literis, quas per noſtros accipiet pleniùs inſtruetur. Data Idibus Aprilis, Adelphio viro clariſsimo Conſule.

EPISTOLA XLI. EIVSDEM AD Iulianum Epiſcopum.

Leo Epiſcopus, Iuliano epiſcopo.

Literas fraternitatis tuæ per filios noſtros Conſtantinopolitanos Clericos, nuncias tuæ ſalutis accepi: quibus te magnis tribulationibus grauatum fuiſſe ſignificas, cùm vtiq; non defuerit materia ſolicitudini & laboribus, quæ inter procaces Catholicæ fidei aduerſarios, inhærentem veritati animum fatigarent, idque (vt ſcribis) fuerit animo, vt per occaſionem neceſsitatis, & nobis te, & patriæ præſentares. Quod verum futurum ſperaueram, vt apertiùs omnium hæreticorum ambages tuo ore cognoſcerem. Sed gratias Deo, quòd ita incolumitas tua & Eccleſię cauſa profecit, vt liberum tibi fuerit apud eos interim degere, quorum nobis probabilis conſenſus innotuit, ſicut & fratris Anatolij ſcripta profitentur, & geſta, quę apud ipſum coram noſtris ſunt confecta, demonſtrant fratribus remeantibus. Ergo prædictis ſalutationibus viciſſitudinem reddo, & vt contra falſitatis aſtutias perſeuerantem diligentiam teneas, fidenter exhortor, cū tibi ad hoc, & tuus animus, & noſtra authoritas

ſuffragetur. Quoniam licet de multis meliora indicata ſint, quod ſcilicet doleant ſe deceptos, & damnata perfidia cum authoribus ſuis, gratiam noſtræ communionis expoſcant, quod nos adeò libenter accepimus, redditurí his hanc, quam deſiderant, communionem, cùm promiſſa cõpleuerint: tamen quoſdã perſiſtere in ſua obduratione cognouimus, quos oportet diſtrictiùs comprimi, ſi nequeunt benignitate ſanari. Ad quam rem noſtros poſt diẽ venerabilẽ dirigemus, qui tecũ participato cõſilio, ea quæ à nobis conſtituta fuerint, exequantur. Data Idibus Aprilis, Adelphio viro clariſsimo Conſule.

EPISTOLA XLII. EIVSDEM AD MARtianum Auguſtum, in qua pro conſeruatione Catholicæ fidei illi congratulatur.

Leo Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ, Martiano ſemper Auguſto.

QVamuis per Conſtantinopolitanos Clericos ad pietatem veſtram ante reſcripſerim, ſumptis tamen clementiæ veſtræ literis, per virum illuſtrem prefectum vrbis filium meum Tatianum magnam materiam gratulationis accepi: quia ſtudioſiſsimos vos Eccleſiaſticæ pacis agnoui. Cui ſancto deſiderio, digna æquitate cõfertur: vt quem ſtatum eſſe cupitis religionis, eundem habeatis & regni. Nam inter Principes Chriſtianos, Spiritu Dei confirmante concordiam, gemina per totum mundum fiducia roboratur: quia profectus charitatis & fidei, vtrorumque armorum potentiam inſuperabilem facit, vt propiciato per vnã confeſsionem Deo, ſimul & hæretica falſitas, & barbara deſtruatur hoſtilitas, glorioſime imperator. Aucta igitur per imperialem amicitiam ſpe cœleſtis auxilij, cõfidentiùs

pietatem

pietatem vestram pro sacramento salutis humanæ incitare præsumo: ne cuiusquam procaci, impudentiq; versutia quasi de incerto, quid sequendum, sit sinatis inquiri. Et cùm ab Euangelica, Apostolicaq; doctrina ne vno quidem verbo liceat dissidere, aut aliter de scripturis diuinis sapere, quàm beati Apostoli & patres nostri didicerũt atq; docuerunt, nũc demum indisciplinatæ moueantur & impiæ quæstiones, quas olim mox, vt eas per apta sibi corda diabolus excitauit, per discipulos veritatis Spiritus sanctus extinxit. Nimis autem iniquum est, vt per paucorum insipientiam ad coniecturas opinionum & ad carnalium disceptationũ bella, prouocemur: tanquam reparata disceptatione tractandum sit, vtrum Eutyches impiè senserit, & vtrũ impiè Dioscorus iudicarit, qui in sanctę memorię Flauiani cõdemnatione se perculit, & simpliciores quosque, vt in eandem ruinam prouoluerentur, impegit: quorum multis iam (vt cognouimus) ad satisfactionis remedia conuersis, & veniam de inconstanti trepidatione poscentibus, nõ cuiusmodi sit fides tenenda tractandum est, sed eorum precibus qualiter annuendum. Vndè pijssimæ solicitudini vestræ, quam de indicenda Synodo habere dignamini, per legationem, quæ confestim ad clemẽtiam vestram, Deo annuente, perueniet, quicquid ad causæ vtilitatem arbitror pertinere, pleniùs atque oportuniùs suggeretur. Data nono Calendas Maij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA XLIII. EIVSDEM AD MARtianum Augustum, de directa vicis suæ legatione Constantinopolim pro Chalcedonensi Concilio faciendo.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

POposceram quidem à gloriosissima clementiā vestra, vt Synodum quam ad reparandam Oriētalis Ecclesiæ pacem, à nobis etiam petitam, necessariam iudicastis, aliquantisper differri ad tempus oportunius iuberetis: vt liberioribus ab omni perturbatione animis, hi quoque Episcopi, quos hostilitatis metus detinet, conuenirent. Sed quia pio studio humanis negocijs diuina præponitis, & rationabiliter ac religiosè regni vestri viribus creditis profuturum, si nulla sit in sacerdotum sensibus dissonantia, nulla sit in euangelij prædicatione discordia: ego etiam vestris dispositionibus non renitor, optans, vt omnium cordibus Catholica fides, quæ non potest nisi vna esse firmetur. A cuius integritate & Nestorius anteà, & nunc Eutyches, diuersis quidem callibus, sed impietate non impari deuiarunt: abominandi prorsus in persuasionibus suis, quas cōtra syncerum veri luminis fontem, de cœnosis lacubus diabolicæ falsitatis hauserunt. Prior itaq; Synodus Ephesina Nestorium cum dogmate suo meritò iusteque damnauit: & quisquis in illo errore persistit, ad nullius potest spem remedij peruenire. Sequēs verò in prædicta ciuitate non potest vocari Concilium, quod in euersionem fidei fuisse constat agitatum: quodque vestra clementia amore veritatis, Catholicis adfutura, aliud statuendo, cessabit, gloriosissime Imperator.

CA. 2. ¶ Vnde per ipsum Dominum nostrum Iesum Christum, qui regni vestri est author & rector, obtestor & obsecro clementiam vestrā: vt in præsenti Synodo fidem quam beati patres nostri ab Apostolis sibi traditā prædicarunt, non patiamini, quasi dubiam retractari: & quæ olim maiorū sunt authoritate damnata, rediuiuis nō permittatis conatibus excitari.

Obtestatio grauissima

excitari. Illudq; potius iubeatis, vt antiquæ Nicenæ Synodi constituta, remota hæreticorum interpretatione permaneant. Nec me quoq; (vt voluit vestra clementia) ab illo credatis abesse Concilio, cùm in his fratribus, quos direxi, id est, Paschasino & Lucentio Episcopis, Bonifacio & Basilio Presbyteris, sed & in fratre meo Iuliano, quem eorum volui esse participem, etiã mea sit æstimanda præsentia. Quos, auxiliante Christo, ita acturos esse cõfido, vt ea quę Domino nostro placeant, decernantur, accedente pietatis vestrę studio, quod & paci prosit religionis, & custodiæ veritatis. Data sexto Calendas Iunij, Adelphio viro clarißimo Consule.

EPISTOLA XLIIII. EIVSDEM AD MARtianum Augustum, vbi inter cætera pro defensione fidei Imperatori gratulatur.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

MVltam mihi fiduciam scribendi ad clementiam vestram, & literæ vestræ quas veneranter accepi, & Coëpiscopi mei reuertentes à Constantinopoli præbuerunt, non sola assertione verborum, sed ipsis iam operum affectibus demonstrãtes, ad defensionem Catholicæ fidei diuinum in vobis vigere præsidium. Quo vtique non solùm Ecclesiæ status, sed etiam vestri robur munitur Imperij: vt meritò eius expectetis protectionem, cuius colitis religionem & veritatem, gloriosissime Imperator. Nam vt & fratris mei Anatolij citius manifestaretur integritas, & olim damnati erroris rediuiuus assertor locum in Christi Ecclesia non haberet, vt Catholici Episcopi, quos nuper hæreticorum persecutio deprauare non potuit, ab iniustis reuocarentur exilijs, vtque reliquijs beatæ memoriæ CA. I.

Flauiani digno honore susceptis, impietatem suam condemnator eius agnosceret: vestræ virtutis titulus, vestræ pietatis est fructus. Cui confido & aliarum insignia accumulanda palmarum, vt sicut Constantinopolitana Ecclesia, recepta Apostolicæ fidei libertate, lætatur: ita omnes regni vestri prouinciæ emundatas se esse à diabolici dogmatis contagio glorientur. Vt ergo præcedentibus literis indicaui, fratres meos Lucentium Episcopum, & Basilium Presbyterum, qui solicitudinis meæ partes posſint implere, direxi: fauori eos pietatis vestræ in omnibus, quæ sunt agenda, commendans. Nam cùm & fratris mei Anatolij scriptis, & nostrorum sermone cognouerim, multos de his, qui apud Ephesum Dioscori factione cõpulsi, detestabilibus statutis præbuere consensum, pœnitendo inconstantiæ suæ veniam postulare, & communionem Catholicam per satisfactionem correctionis expetere: non fuit talium negligenda conuersio, qui non proprio sensu, sed impij præsumptoris impulsu in hæc incidisse noscuntur, in quibus liberum non habuere iudi-

CA. 2. cium. ¶ Ne igitur vel resipiscentiũ desideria mora longior fatigaret, vel incuriosa facilitas temere aliquos & sine discretione susciperet, iniunctum est ab Apostolica Sede directis: vt in consortium suæ deliberationis accito Constantinopolitanæ vrbis Antistitæ, & pestilentiæ contagia non admittantur, & sanitatis remedia non negentur. Quæ industria in omnibus, quæ nequiter gesta sunt, emendandis, celerem (iuuante Domino) consequetur effectum, si reparationi pacis Ecclesiasticæ opem suam vestra pietas dignetur adiungere: vt vobis in terra regnãtibus, & Dei regnum intra vos habere mereamini, & Catholicam fidem nulla falsitas violet, nulla hæ-

resis

resis inquietet, nec cuiquam liceat doctrinam Euãgelicam deserere, & sacerdotali honore gaudere. Synodum verò fieri, vt meminit clementia vestra, etiam ipsi poposcimus. Sed sacerdotes prouinciarũ omnium congregari præsentis temporis necessitas nulla ratione permittit: quoniam illæ prouinciæ, de quibus maximè sunt euocandi, inquietante bello ab Ecclesijs suis eos non patiuntur abscedere. Vnde oportuniori tempori, propiciante Domino, cùm firmior fuerit restituta securitas, iubeat vestra clementia reseruari. De qua re pleniùs inter cætera apud pietatem vestram poterunt allegare, quos misi. Data * quinto Idus Iunij, Adelphio viro clarissimo Consule.

Causa designatur, prohibent celebrare Concilium

* septimo Idus

EPISTOLA XLV. EIVSDEM AD Pulcheriam Augustam.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ.

Religiosam pietatis vestræ solicitudinem, qua vniuerso mundo, Deo inspirante, consulitis, crebrioribus alloquijs incitare præsumo: vt operum vestrorum profectũ necessaria præfectio subsequatur, ac sicut de statu Constantinopolitanę Ecclesiæ gratulamur, cuius & Sacerdos & populus Catholicæ puritatis fidem iam tenere cognoscitur: ita etiam aliorum concors nobiscum sit de Verbi incarnatione confessio. Vnde quod facturum me alijs literis indicaueram, Episcopum, & Basilium Presbyterum fratres meos dirigere præparaui, qui dispositiones meas, fratris mei Anatolij deuotione sociata, secundum eas, quas acceperunt regulas, exequantur. Sicut enim prædicti Episcopi scriptis, & Clericorum eius suggestione patefactum est, multa sunt, quæ indulgentiùs sunt curanda, multa quæ CA. I.

 iustiùs

iustius coërcenda: vt in causa tãtæ perturbationis, nec districtio nimis sit aspera, nec remissio parum cauta, cùm aliud satisfaciẽtibus, aliud pertinacibus

CA.2. debeatur. ¶ Offertur ergo pietati vestræ digna materia, quæ placitam Domino curam sancti cordis exerceat, & præcedentium meritorum coronas etiam de præsentis erroris abolitione multiplicet. Sicut enim Nestoriana impietas, ita & Eutychiana blasphemia ab omnium est Catholicorum eliminanda consortio. Quia tam impium est consubstantialem & cõsempiternam patri filij deitatem, etiam ex vtero virginis matris partu æditam negare corporeo, quàm vnam in Dei filio post Incarnationis sacramentum affirmare naturam: vt scilicet aut humanitas eius refutetur, aut deitas cum vnione vtriusque essentiæ nec altera sit in alterutram versa, nec assumpta in assumente finita. Sed & Verbi incommutabilitas, & carnis atque animæ veritas maneant inseparabiliter in vnitate personæ, quod qui testificante lege, credentibus patriarchis, annuentibus prophetis, prædicante Euangelio, docentibus Apostolis, & toto mundo confitente non credunt, extra sacramẽtum corporis Christi, extra vnitatem sunt nominis Christiani. Quorum sicut ruinam do-

CA.3. lemus, ita perfidiam detestamur. ¶ Vt autem circa talium personas syncerum seruetur vbique iudicium, & aliud correctis, & aliud pertinacibus repẽdatur, vestra pietas nostros, qui ab Apostolica Sede sunt missi, fouere dignetur: eorumque omnes, quas iniunximus, adiuuet actiones, quò citius ac facilius, auxiliante Domino, quæ ad vestram gloriam, & ad totius Ecclesiæ pacem proficiant, exequantur. De Eutyche autem totius scandali & prauitatis authore, hoc clementia vestra præcipiat, vt

ab eo loco qui Constantinopolitanæ vbi nimis vicinus est, longius transferatur: ne frequentioribus solatijs eorum, quos ad impietatem suam traxit, vtatur. Monasterio quoque ipsius, cui perniciosè, indigneque præsedit, Catholicum Abbatem iubete præponi: qui illam seruorum Dei congregationem & à prauo dogmate liberare, & institutis veritatis possit imbuere. Data Idibus Iunij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA XLVI. EIVSDEM AD ANAtolium Constantinopolitanum Episcopum, de his, qui hæreticorum erroribus metu, non voluntate implicantur, vt per satisfactionem in Ecclesia suscipiantur.

Leo Episcopus, Anatolio Episcopo in Domino salutem.

Licet sperem dilectionem tuam ad omne opus bonum esse deuotam, vt tamen efficacior tua possit fieri industria, necessarium & congruum fuit, fratres meos Lucentium Episcopum, & Basilium Presbyterum (vt promisimus) destinare: quibus tua dilectio societur, vt nihil in his, quæ ad vniuersalis Ecclesiæ statum pertinent, aut dubiè agatur aut segniter: cùm residentibus vobis, quibus executionem nostræ dispositionis iniunximus ea possint agi cuncta moderatione, vt nec beneuolentiæ partes, nec iustitiæ negligantur, sed absque personarum acceptione diuinum in omnibus iudicium cogitetur. Quod vt recta obseruantia valeat custodiri, Catholicæ primitùs fidei seruetur integritas, & quia per omnia angusta & ardua via est, quæ ducit ad vitam: neq; in sinistram, neque ad dexteram ab eius tramite deuietur. Et quia Euãgelica CA. I. Matth.7.

&Apo-

& Apostolica fides omnes expugnat errores, & ab vno latere Nestorium deijcit, ab alio Eutychen & participes eius elidit, hanc regulam mementote seruandam: vt quicunque in illa synodo, quæ nomen synodi nec habere potuit, nec meretur, & in qua maleuolentiam suam Dioscorus, imperitiam autem Iuuenalis ostendit, dolent, vt dilectionis tuæ relatione comperimus, se metu victos, & terrore superatos, ad consensum scelestissimi iudicij potuisse compelli, & communionem Catholicam obtinere desiderant, satisfactioni eorum pax fraterna præstetur: ita vt nō dubijs professionibus Eutychen cum suo dogmate, cumq; consortibus suis anathematis

CA. 2. execratione condemnent. ¶ De his autem, qui in hac causa grauius peccauêre, & ob hoc superiorem sibi locum in eadem infelici synodo vindicarunt, vt humilium fratrum simplicitatem arrogantiæ suæ præiudicijs aggrauarēt: si fortè resipiscūt, & à facti sui defensione cessantes, in condemnationem proprij conuertuntur erroris, horum si satisfactio talis accedit, quæ non refutanda videatur, maturioribus Apostolicæ Sedis consilijs reseruetur, vt examinatis omnibus atq; perpensis, de ipsis eorum actionibus quid constitui debeat, æstimetur. Neq; prius in Ecclesia, cui te Dominus voluit præsidere, cuiusquam talium (vt ante iam scripsimus) nomen ad altare recitetur: quàm quid de eis constitui debeat rerum

CA. 3. processus ostendat. ¶ De commonitorio verò, à Clericis dilectionis tuæ nobis oblato, necessarium non fuit epistolis quid videretur, inserere: cùm sufficeret Legatis cuncta committi, quorum sermone ex omnibus diligentiùs instruêris. Annitere igitur frater charissime, vt quæ Ecclesiæ Dei congruunt, fideliter & efficaciter cum his fratribus, quos tātæ

rei

rei idoneos authores elegimus, exequaris: præsertim cùm ipsa vos causæ ratio, spesque diuini auxilij cohortentur, & clementissimorum Principum tam sancta sit fides, tam religiosa deuotio, vt in eis non solùm Christianum, sed etiam sacerdotalem experiamur affectum. Qui vtique pro ea pietate, qua se Dei famulos esse gloriantur, omnes suggestiones vestras fidei Catholicæ profuturas, dignanter accipient, vt ipsorum quoque ope, & pax Christiana reparari, & error impius possit aboleri. Ac si de aliquibus ampliùs fuerit deliberandum, celeriter ad nos relatio dirigatur: vt pertractata qualitate causarum, nostra quid obseruari debeat, solicitudo constituat. Data quinto Idus Iunij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA XLVII. EIVSDEM AD SYnodum Chalcedonensem, vbi hortatur per Legatos suos Dei sacerdotes, vt secundum scripturas cuncta disponerent.

Leo Episcopus vrbis Romæ, sanctæ Synodo apud Chalcedonam constitutæ.

OPtaueram quidem, dilectissimi, pro vestri charitate collegij, omnes Domini Sacerdotes in vna Catholicæ fidei deuotione persistere, nec quenquam gratia aut formidine potestatum secularium deprauari, vt à via veritatis abscederet: Sed quia multa sæpe, quæ pœnitudinē possint generare, proueniunt, & superat culpas delinquentium, misericordia Dei, atque ideo suspenditur vltio, vt possit locum habere correctio, amplectendum est clementissimi Principis plenum religione consilium: quo sanctam fraternitatem vestram ad destruendas insidias diaboli & ad reformādam Ecclesiasticā pacem voluit c A. 1.

voluit conuenire, beatissimi Petri Apostoli iure atque honore seruato, adeò vt nos quoq; suis ad hoc literis inuitaret, vt venerabili Synodo nostram præsentiam præberemus, quod quidem nec necessitas temporis, nec vlla consuetudo poterat permittere. Tamen in his fratribus Paschasino & Lucentio Episcopis, Bonifacio & Basilio Presbyteris, qui ab Apostolica Sede directi sunt, me Synodo vestra fraternitas existimet præsidere, nec seiunctam à vobis præsentiam meam confidat, qui nunc in vicarijs meis adsum, & iamdudum fidei Catholicæ prædicatione non desum: vt qui non potestis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non possitis dubitare, quid cupiamus. ¶ Vndè, fratres charissimi, reiecta penitus audacia disputandi contra fidem diuinitùs inspiratam, vana errantium infidelitas conquiescat, nec liceat defendi, quod non liceat credi: cùm secundum Euangelicas authoritates, secundum Propheticas voces, Apostolicamque doctrinam plenissimè & lucidissimè per literas, quas ad beatæ memoriæ Flauianum Episcopum misimus, fuerit declaratum, quæ sit de sacramento Incarnationis Domini nostri Iesu Christi pia & syncera confessio. ¶ Quia verò non ignoramus, per prauas æmulationes, multarum Ecclesiarum statum fuisse turbatum, plurimosq; Episcopos,* qui heresim non receperunt, sedibus suis pulsos, & in exilia deportatos, atq; in locũ superstitum alios substitutos: vulneribus his primitùs adhibeatur medicina iustitiæ, nec quisquam ita careat proprijs, vt alter vtatur alienis, cùm si (vt cupimus) errorem omnes relinquunt, nemini quidem perire honor debeat: sed illis, qui pro fide laborauerunt, cum omni priuilegio oporteat ius proprium reformari.

Romanus Pontifex præsides Concilio.

c A. 2.

c A. 3.

*quia

mari. Prioris autem Ephesinæ Synodi, cui sanctæ memoriæ Cyrillus Episcopus tunc præsedit, contra Nestorium specialiter statuta permaneant: ne tunc damnata impietas, ideo sibi in aliquo blandiatur, quia Eutyches iusta execratione percellitur. Puritas enim fidei atque doctrinæ, quam eodem, quo sancti patres nostri, spiritu prædicamus: & Nestorianam, & Eutychianam, cum suis authoribus condemnat pariter & persequitur prauitatem. Data quinto Calendas Iulij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA XLVIII. EIVSDEM ad Anatolium Episcopum.

Leo Episcopus, Anatolio confratri.

AD declinandam erroris maculam, qua nonnullos aut Nestoriana impietas, aut Eutychiana labefactauit insania, laudabilem curam filij nostri Basilius & Ioannes Presbyteri suæ æstimationis habuerunt: vt inter pugnantia dogmata falsitatis, vera Catholicæ fidei pace gauderent. Siquidem longinquo peregrinationis labore suscepto, sensum cordis sui in Apostolica Sede patefecere: damnantes vtramque hæresim, quarum suprà fecimus mentionē, & de Incarnatione Domini nostri Iesu Christi non aliud recipientes, quàm quod, instruente sancto Spiritu, & didicimus, & docemus. Per hos ergo frater charissime, cum testimonio nostro ad propria reuertentes, dilectioni tuæ nostra scripta direximus: fidenter orantes, vt qui gratia Apostolicæ communionis ornantur, etiam tuo fauore per omnia se gaudeant adiuuari. Data decimotertio Calendas Iulij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTO-

EPISTOLA XLIX. EIVSDEM AD Martianum Augustum.

Leo Episcopus, Martiano semper Augusto.

CRedebamus clementiam vestram id desiderio nostro posse præstare, vt præsenti necessitate respecta, differri ad oportunius tempus sacerdotalem Synodum iuberetis: vt vocatis de cunctis prouincijs sacerdotibus, verè posset esse vniuersale Concilium. Sed quia vos amore Catholicæ fidei congregationem nūc fieri voluistis, ne deuoto obuiare viderer arbitrio: fratrem & Coëpiscopum meum Paschasinum de ea prouincia, quæ videtur esse securior, euocatum, qui vicem præsentiæ meæ possit implere, direxi, Bonifacio fratre nostro & Compresbytero sociato, & his, quos antea miseramus, adiunctis, cōsortem illis fratrem quoq; meum Iulianum addentes Episcopum. Quos ea moderatione vniuersa, Domino auxiliante, credimus esse gesturos: vt quæcunque in querelam perturbationemq; venerunt, ad vnitatem pacis & fidei, cōpressa omni dissensione reuocentur: nec vllum in aliquorum cordibus sacerdotum, vel Nestorianæ, vel Eutychianę impietatis vestigium relinquatur: quoniam Catholica fides, quam instruente nos Spiritu Dei, per sanctos patres à beatis Apostolis didicimus & docemus, neutrum subrepere permittet errorē. Si quid ergo morborū, si quid est vulnerum, quod syncera possit correctione curari, vt ad veram sanitatem reuocetur, optamus. Quæ nunc vtique non erunt dubia, nec cuiusquam simplicitati deinceps nocitura: si nullus se excusationibus voluerit obūbrare, cùm absolutionem peccati non obtineat nisi vera confessio. Quia verò quidā de fratribus (quod sine dolore non dicimus) contra turbines falsitatis

non valuere Catholicam tenere constantiam, prædictum fratrem & Coëpiscopum meum vice mea Synodo cõuenit præsidere: Certus sum enim quòd absque odio & gratia ibidem ab his, quibus hoc cõmisimus, laboretur, vt cum solius hæreticæ impietatis excidio, in omnibus Ecclesijs Dei veritas regnet & charitas. Data sexto Calendas Iulij, Adelphio viro clarissimo Consule.

EPISTOLA QVINQVAGESIMA EIVSDEM ad eundem Martianum Augustum.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

SAnctum clementiæ vestrę studium, quo ad reparationem pacis Ecclesiasticæ Synodum habere voluistis, adeò libenter accepi: vt quamuis eam fieri intra Italiam poposcissem, & aptius expectari tempus optassem, quo scilicet plurimi possent Episcopi etiam de longinquis prouincijs euocari, mox tamen, vt mihi pietatis vestræ scripta sunt tradita, & Bonifacium de Compresbyteris meis ab vrbe direxerim, & de Episcopis fratrem meum Paschasinum de Sicilia fecerim nauigare, qui vicem meam sufficienter implerent, datis per eosdem epistolis ad eos qui Legationem ante susceperant, vt ipsi quoq; prędictis ad implendas partes meę præsentię iungerentur. Vnde quamuis nimis artus dies Synodo fuerit constitutus, spero tamen adfuturum omnipotentis auxilium, quo omnes valeant ad præfinitum tẽpus occurrere: & vnanimiter cum sanctæ fraternitatis assensu, quæ vniuersali Ecclesiæ cõgruant, definire. Compressa enim vel remota inquietudine ac prauitate paucorum, facilè firmabitur probanda concordia: si in eam fidem quam Euangelicis & Apostolicis prædicationibus declaratam, per Antiquos

h patres

patres nostros accepimus & tenemus, omniũ corda concurrant, nulla penitus disputatione cuiusquã retractationis admissa, ne per vanam, fallacemque versutiam, aut infirma videantur, aut dubia, quæ in ipso angulari lapide Christo fundata sunt & sine fine mansura: hoc nobis indesinenter orantibus, vt à sacramento singularis fidei nemo inueniatur alienus, sed damnata impietate hæreseos, nullũ de perditione cuiusquam Catholica Ecclesia sentiat detrimentum. Quòd autem pietatem vestram de his, per quos meas misi epistolas, obsecraui, nunc quoq; simili fiducia precor: vt vice mea acturos, commendatos per omnia habere dignemini, quò faciliùs ac diligentiùs, quæ optimo fidei vestræ ordinata sunt studio, salubri impleantur effectu. Data 14. Calendas Augusti, Adelphio viro clarissimo Consule.

Semel definita non sunt in dubium vocanda.

Ephe. 2.

EPISTOLA LI. EIVSDEM AD PVLCHERIAM Augustam per Theosticum Magistrianum.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ salutem.

CA. I. Religiosam clementiæ vestræ solicitudinem, quam Catholicæ fidei indesinenter impenditis, per omnia recognosco, & Deo gratias ago, quòd tantam vniuersalis Ecclesiæ curam habere vos video: vt quòd iustitiæ & beneuolentiæ congruere arbitror, confidenter insinuem, quò celeriùs, quæ, propitio Christo, pietatis vestræ studio irreprehensibiliter hactenus gesta sunt, ad gratulandum perducantur effectum. Quòd ergo Synodum Chalcedonensem haberi clementia vestra præcepit, cùm à me vt in Italia haberetur, mansuetudo vestra retineat postulatum, vt omnes nostrarum partium conuocati Antistites si securitas temporis suppeteret,

conue-

conuenirent, adeò tamen non aſpernanter accepi: vt binos de Coëpiſcopis meis & Compresbyteris ordinarem, qui vicem meam implere ſufficerēt, etiam datis ad venerabilem Synodum congruentibus ſcriptis, quibus fraternitas aduocata cognoſceret, quā formam ſeruare in hac dijudicatione deberet: ne vlla temeritas aut fidei regulis, aut canonum ſtatutis, aut benignitatis remedijs obuiaret. ¶Sicut CA. 2.
enim à principio huius cauſæ frequentiſsimè ſcripſi hanc inter diſcordes ſenſus & carnales æmulationes moderationem volui cuſtodiri: vt integritati quidem fidei nihil euelli, nihil liceret apponi, ad vnitatem verò, pacemque redeuntibus, remedium veniæ præſtaretur. Quia tunc operum diaboli potentiæ deſtruuntur, cùm ad Dei proximique dilectionem hominum corda reuocantur. Sed quàm contraria tunc his monitis atque obſecrationibus meis acta ſint, multùm eſt explicare, nec opus eſt epiſtolari pagina cōprehendi, quicquid in illo Epheſino non iudicio, ſed latrocinio potuit perpetrari. Ibi primates Synodi, nec reſiſtētibus ſibi fratribus, nec conſentientibus pepercerunt: cùm ad infringēdam Catholicā fidem & ad execrabilem hæreſim roborandam, alios priuilegio honoris exuerint, alios conſortio impietatis infecerint: ſæuiores profectò in eos, quos perſuadendo ab innocentia ſeparabant, quàm in illos, quos beatos Confeſſores perſequendo faciebant. ¶Veruntamen quia tales ſibi CA. 3.
maximè ſua iniquitate nocuerūt, & maioribus vulneribus diligentior eſt adhibenda medicina, nullis vnquam epiſtolis definiui etiam talibus, ſi reſipiſcerent, veniam denegandam. Et quamuis incomparabiliter inimiciſsimam Chriſtianæ religioni hęreſim deteſtemur, ipſos tamen, ſi corrigantur, & digna ſe

Rom. 11. satisfactione purificent, ab ineffabili misericordia Dei non iudicamus alienos: sed potiùs cum gemẽtibus gemimus, cum flentibus flemus, & sic vtimur iustitia cõmotionis, vt non amittamus remedia charitatis. Quod sicut pietas vestra cognoscit, non verbis solis promittitur, sed etiã factis docetur. Siquidem penè omnes, qui in consensum præsidentiũ aut traducti fuerant, aut coacti, rescindẽdo quod statutũ fuerat ab illis, & condemnando quod scripserãt, perpetuã culpæ abolitionem, & Apostolicæ pacis

c a. 4. gratiam sint adepti. ¶Si ergo clemẽtia vestra propositum nostrum cõsiderare dignetur, probabit me consilio cuncta gessisse, vt sine cuiusquam animæ detrimento hæreseos tãtùm obtineretur extinctio, & ob hoc circa authores sæuissimorum turbinum, quiddam consuetudinis minuisse, vt ad indulgentiam postulandam compunctione aliqua possit eorum tarditas excitari. Qui & si post illud iudicium suum tam impium, quàm iniustum non sunt Catholicæ fraternitati ita honorabiles, vt fuerant, suas tamen adhuc obtinent sedes, & Episcopatus sui honore potiuntur: aut per veram & necessariam satisfactionem pacem Ecclesiæ recepturi, aut si hæresim (quod absit) tuebuntur, professionis suæ merito iudicandi. Data decimotertio Calendas Augusti, Adelphio viro clarissimo consule.

EPISTOLA RAVENNII, ALIORUMQ; Episcoporum Gallorum, ad Leonem Papam, fidei eius, quam ad Orientem direxerat, laudes dicentium.

Domino verè sancto, merito in Christo beatissimo, & Apostolico honore digno, venerando Papæ Leoni, Rauennius,

uennius, Rusticus, Venerius, Constantinus, Maximus, Armentarius, Florus, sauinus, Valerianus, Constantius, Nestarius, Maximus, Asclepius, item Maximus, Vrsus, Ingenulus, Iustus, valerianus, superuentus, Crisaphius, Fonteius, Petronius, Hydacius, Etherius, Eulalius, Eutychius, Fraternus, Venturus, Eugenius, Hilarius, Verus, Amandus, Geruntius, Proculeianus, Iulianus, Helladius, Armentarius, Honoratus, Hipartius, Amenius, Dinamius, Maximinus, Hyrnantius & Palladius.

PErlata ad nos epistola beatitudinis vestrę, quam ad Orientem pro Catholicæ fidei assertione misistis, optassemus & statim Apostolatui vestro pro tam immenso munere gratiarum actionem referre: nisi nobis difficultatem, qua in vnum celeriter non potuimus cōuenire, vel spacia, quibus à nobis * dispalati sumus, longa terrarum, vel aurarum, quæ in regionibus nostris præter consuetudinem fuit, intemperies attulisset. Det ergo Apostolatus vester nostræ veniam tarditati, quæ non de ocio aut dissimulatione, sed de certa necessitate descendit: quæque à nobis, etsi celeritatis gratiam abstulit, exultādi tamen materiam auferre non potuit. ¶ Exultauimus itaque Christo propitio lectis beatitudinis vestræ literis, & omni instructione patefacta, omnes intra Gallias cōstitutos, exultare mox fecimus: dolētes pariter pro his vobiscum, qui Catholicæ fidei lumine derelicto, errorū tenebras inciderunt. Quæ Apostolatus vestri scripta, ita vt Symbolum fidei, quisquis redemptionis sacramenta non negligit, tabulis cordis asscripsit, & tenaci, quò ad confundendos hæreticorum errores paratior sit, memoriæ cōmendauit. Multi itaque in ea gaudentes pariter & exultantes, recognouerunt fidei suæ sensum: & ita

CA. 1. *Epist. Episcoporum Galliæ egregia.*

*disparati

CA. 2.

se semper ex traditione paterna tenuisse, vt vester Apostolatus exposuit, iure lætantur. Nonnulli solicitiores facti, beatitudinis vestræ admonitione percepta, modis omnibus se gratulantur instructos, datamque sibi occasionem gaudent, qua liberè ac fiducialiter suffragante etiam Apostolicæ Sedis authoritate, eloquantur & afferat vnusquisque quod credit. Quis autem Apostolatui vestro pro hoc tanto munere, quod non solùm Gallias, sed totum mundum, velut quibusdam preciosissimis gemmis ornauit, dignas æstimet gratias posse persolui? Doctrinæ post Deum vestræ debet quisque fidelis, vt constanter teneat, quod credebat, debet etiam infidelis, vt à perfidia sua, agnita veritate, discedat: & Apostolicæ institutionis luce perfusus, erroris sui tenebras derelinquat, magisque sequatur & credat, quòd per os vestrum Dominus noster Iesus Christus de sacramento Incarnationis suæ docet, quàm id teneat, quod diabolus humanæ salutis & veritatis inimicus instillat.

CA. 3. ¶ Optassemus etiam ad filium vestrum, gloriosissimum ac fidelissimum Principem super eandem causam literas dare, quibus congratulantes fidei ipsius, humilitatis quoque nostræ solicitudinem, qua vos in Christo sequimur, proderemus: nisi ad nos de Orientalibus partibus nuncio perlato, fieri hoc, minimè necessarium putassemus. Meritis autẽ Apostolatus vestri pius Dominus præstitit, vt hæresim, iam diu occultè nutritam, nostris temporibus proderet. Ad laudem enim solicitudinis vestræ pertinet, quòd malorum error latere non potuit: ad gloriosæ fidei ædificationem redundat, quòd praua persuasio participes aut non inuenit, aut inuentos amisit. Respiciat itaque, conseruando Apostolatum

tum vestrum, misericors Dominus & Ecclesiam suam, toto orbe diffusam. Vobis enim ita inuigilātibus, & hi qui curā animæ suæ gerunt, solicitiores in fide redduntur: & hi qui paulò desides sunt, tanto ad solicitudinem accenduntur exemplo.

¶ Quod nos ante oculos semper habentes, non desinemus Domino ac Deo nostro gratias agere & pariter supplicare: gratulantes, quòd tantæ sanctitatis, tantæ fidei, tantæque doctrinæ Apostolicæ Sedi, vnde religionis nostræ, propitio Christo, fons & origo manauit, Antistitem dederit: petentes etiam, vt datum, concessumque munus Pontificij vestri, longissima ad ædificationem Ecclesiarum suarum ætate custodiat. Nos autem etsi impares meritis, pari tamen fide, si quid (quod absit) contra Ecclesiam Catholicam prophana infestatione tentetur: parati sumus, confortante Domino, cum beatitudine vestra pro veritate fidei animas nostras ponere, & vitam hanc authori salutis nostræ & largitori æternitatis impendere. *Et alia manu*: Ora pro me, domine beatissime, merito & Apostolico honore veneranda Papa. Rusticus Episcopus: Apostolatum vestrum in Domino veneror & saluto, & vt digneris pro me orare, supplex rogo. Venerius, te Dominum in Christo meum, reuerentissime saluto, & vt digneris pro me orare, supplex rogo, Constantinus Episcopus beatitudinem vestram saluto. Similiter & omnes Episcopi supra scripti salutauerunt. CA. 4.

EPISTOLA QVINQVAGESIMA SECVNDA EIVSDEM AD OMNES Episcopos Galliarum de damnatione hæreticorum.

Leo Romanæ vrbis Episcopus, Rauennio, Rustico, Venerio, Constantino, Maximo, Armentario, Floro, Sauino, Valeriano, Constantio, Asclepio, Nectario, Maximo, Vrso, Ingenulo, Iusto, valeriano, Superuento, Crisaphio, Fonteio, Petronio, Hydacio, Etherio, Eulalio, Eutychio, Fraterno, venturo, Eugenio, Hilario, vero, Amando, Gerontio, Proculiano, Iuliano, Helladio, Armentario, Honorato, Hepartio, Amenio, Dinamio, Maximinio, Hyrnantio & Palladio, Episcopis per Gallias constitutis.

CA. I. *An. Christi 454. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 13. scripta fuit hec epistola, & 3. sequentes.*

OPtassemus quidem fraternitatis vestræ literas eo tēpore, quo promiseratis, accipere, vt profecturis ad Orientem fratribus nostris, quos ad sanctam Synodum vice nostra pro Catholicæ fidei defensione direximus, etiam vestræ sententiæ professio iungeretur. Sed cùm multa obstacula inopinatam vobis intulerint tarditatem, quamlibet seras, & diu expectatas epistolas per fratrem & Coëpiscopum nostrum Ingenulum gratanter accepimus, easque cum gaudio recensentes probauimus, sicut confidebamus eruditione Spiritus sancti cœlestem in vobis vigere doctrinam, quam in Orientalibus Ecclesijs versutia hostis antiqui, per eos, quos sequaces suos reperit, falsitasq; fatigare conata est, cùm Catholica fides, quæ nulla sui est parte mutabilis, per ipsas aduersantium exercitationes & validior efficiatur semper & clarior, operante hoc gratia Dei, vt si qui fortè ad hęc subtilia inimici iacula declinanda, minus erant instructi, minusque soliciti: perce-

perceptis veritatis armis, fierent contra impiorum mendacia fortiores. Quod ergo, ſicut cauſa poſcebat, fiduciam noſtram, quam de vobis habemus in Domino, fideliter atque obedienter auxiſtis, multa exultatione gaudemus. ¶Et meritò nos cognoſcimus fratribus & Coëpiſcopis noſtris Orientalibus intimaſſe, quòd ſecundum Euangelicam Apoſtolicamq; traditionem de Incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, vna eſſet omnium noſtrũ, & indiſcreta confeſsio, neq; vllis eorum diſputationibus detineri, vt aliter aliquid de ſummi & ſalutiferi ſacramẽti veritate ſapiamus, quã ex prædicatione ſanctorum patrum, & ex authoritate incommutabilis Symboli didicimus ac docemus, damnatis ab vniuerſali Eccleſia, & nunc Eutyche, & anteà Neſtorio. Quorum ſi quis non ferendis impietatibus inhærere delegerit, ipſe ſe à corpore Chriſtianæ vnitatis abſcidit. Non enim vltrà iam cuiquam excuſationis refugium de ignorantia, & inſcitia, vel de intelligentię difficultate conceditur: cùm hoc ipſum ſexcentorum ferè fratrum, Coëpiſcoporumque noſtrorum Synodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium diſſerendi contra fundamentum fidei inſpiratæ permiſerit, quoniam adnitentibus per auxilium gratiæ Dei fratribus, Vicarijs noſtris, quorum pleniſsima extitit in omni actione deuotio, non ſolùm Sacerdotibus Chriſti, ſed etiã Principibus, & Poteſtatibus Chriſtianis, cunctiſq; clericis, plebibus, ordinibus, plenè atq; euidenter apparuit, hanc eſſe verè Apoſtolicam fidem, ex diuinæ pietatis fonte manantẽ, quam ſynceram, & ab omni fece totius erroris alienam (ſicut accepimus) prædicamus, & vniuerſo iam mundo conſentiente defendimus: extinctis toto orbe dogmatibus, quæ CA. 2.

vel præcedens hæreticus ausus est inferre vel subsequens, dissimili quidem commento, sed impietate
E A. 3. compari. ¶ Nam sicut Nestorius nō est toleratus, affirmans beatam Mariā hominis tantūmodò fuisse genitricem, qui postmodum sit à Verbo deitatis susceptus, duabus scilicet naturis & personis distinctis, vt neque ipse esset filius hominis, qui filius Dei, neq; vnus Christus in vtraque natura, sed alter sempiternus ex patre, alter temporalis ex matre: cùm
Ioan. I. Euangelica authoritas ita Verbū prædicet carnem factum, vt non duos Christos, nec duos filios, sed in vno Domino Iesu Christo, & Dei, & hominis nobis insinuet veritatem, vt vtriusq; substantiæ, id est, saluantis atque saluatæ, nec proprietas possit confundi, nec persona geminari. Sicut ergo Nestorius in sua dogmate execrabilis: sic & Eutyches, damnatum olim sectatus errorem, alia prophanitate blasphemans, à Catholicæ soliditatis compage resecatus est, quia indoctis quibusdam, nimiumque simplicibus persuadere tentauit, quod Verbum Dei ita sit caro factum, vt veram carnem de ventre virginis nō sumpserit, nec nostri illum generis corpus habuisse: sed diuinitatis eius & carnis, vna esset natura, vt vnum Dominum nostrum Iesum, & falsum hominem, & Deum diceret esse passibilē. Quod nec pietas fidei, nec ratio recipit sacramenti: vt aut in sua natura passibilis fuerit Deitas, aut in susceptio-
K. 4. ne humana mentita sit veritas. ¶ Quæ diabolicorum sensuum prodigiosa commenta, sancta nunc Synodus (humilitatis nostræ scriptis authoritate domini mei beatissimi Petri Apostoli & merito roboratis) religiosa vnanimitate consentiens abominando, ab Ecclesia Dei amputauit: Dioscorū quoq; Alexandrinum, in sua impietate manentem, ne illa

Eccle-

Ecclesia, quæ inter ipsa Euangelij principia beatum Marcum beatissimi Petri Apostoli discipulum in omnibus vtiq; doctrinis, doctoris sui magisterio cõsonantem habuit fundatorẽ, quæque posteà recentioribus à nostra ætate temporibus Athanasium, Theophilum, & proximè Cyrillum probatissimos Præsules habuit, indignã captiuitatem sub hæretici dominatione pateretur. Vnde secũdum magnã misericordiam Dei vniuersos diaboli conatus, quibus Ecclesiam Domini conturbare molitus est, noueritis esse destructos. ¶Reddite igitur Deo gratias, CA. 5. fratres charissimi, & dignam gratiarum actionẽ, & oret nobiscũ vestra dilectio, vt fratres nostros, quos expectatio nostra desiderat, incolumes quamprimũ redijsse lætemur, & de omnibus, quæ Domino adiuuante sunt gesta, pleniùs vos possimus instruere. Nam fratrem Ingenulum nolumus hac expectatione tardari, cùm ob hoc ipsum properantius remeare debuerit, ne diutius vobis esset incognita omniũ materia gaudiorum, quæ volumus per curam dilectionis vestræ etiam ad fratres nostros Hispaniæ Episcopos peruenire, vt quod Deus operatus est, nulli possit esse incognitum. Data Calendis Februarij, Herculano viro clarissimo Consule.

EVSEBII MEDIOLANENSIS EPISCOPI epistola ad Leonem Papam, per quam fidei eius, quam ad Orientem direxerat, assertioni cum alijs Episcopis consentientibus subscripsit.

Domino sancto & beatissimo patri Leoni, Eusebius Mediolanensis Episcopus.

REuersis, Domino annuente, fratribus nostris, CA. I. quos ad Orientem fidei causa, solicitè prouida beati-

beatitudo veſtra direxerat, decurſiſque literis, quas per eos tua ſanctitas deſtinauit, omni exultatione in Chriſto releuatus ſum, quòd effectum comiſſæ ſibi legationis eoſdem reportaſſe veſtra pagina deſignauit. Nec mirum, quod Dominus noſter Ieſus Chriſtus Catholicæ fidei, quam tenemus, maieſtatis ſuæ gratiam, cuſtodiamque præſtiterit: quando vos veros cultus ſui aſſertores in Apoſtoli ſui Sede Pręſulem collocauit, qui & recta ſentire de Incarnationis Dominicæ ſacramẽto, & eadem poteſtis rectiùs
CA. 2. cuſtodire. ¶ Admonitis ergo fratribus & Coëpiſcopis meis, habitoque conuentu, veſtrarum formam tenuimus literarum. Nam recẽſens epiſtolam beatitudinis veſtræ, in ſacerdotum Domini Concilio, quam ſanctus frater, & Coëpiſcopus noſter Abundantius, & Compresbyter meus Senatus detulerant, agnitaq; eorum narratione, ſicut ſcripta veſtra ſignauerant, rerum geſtarum ordine continuo requiſita recitataq; epiſtola, quam fidei aſſertione plenè digeſtam, ad Orientem dudum ſanctitas veſtra tranſmiſerat, quæ ad nos, ex veſtra admonitione, ſancto fratre & Coëpiſcopo noſtro Cyriaco mutuante peruenit, claruit eam plenam fidei ſimplicitate fulgere, prophetarum etiã aſſertionibus, Euangelicis authoritatibus, & Apoſtolicæ doctrinæ teſtimonijs, nitore quodam lucis ad veritatis ſplendorem radiare, omnibusq; ſenſibus cõuenire, quos beatus Ambroſius, de Incarnationis Dominicę myſterio, ſuis libris Spiritu ſancto excitatus inſeruit.
CA. 3. ¶ Et quia omnia maiorum fidei, nobis antiquitùs traditæ, tota puritate conueniunt, domine ſancte & beatiſsime pater, placuit omnibus, quorum ſubſcriptio ſubter annexa nomina poterit declarare, vt eos, qui impiè de Incarnationis Dominicæ ſacramento

mento ſentiunt, quamuis intellectus ſui prauitate, à Catholicæ fidei veritate recedentes, ſeipſos dignos abiectione fecerint, ſuo etiam conſenſu, authoritatis veſtræ præcedente ſententia, damnatione cōgrua perſequendos. Literarum ergo veſtrarum formam ſecuti, modum præſcriptæ ordinationis nos ſeruaſſe, his per fratrem & Coëpiſcopum meū Cyriacum miſsis oſtendimus, ſupereſſe vt, annuente Domino perpetuè retinentes, hoc futuris memorabile ſeculis relinquatis, vt ab hoc tempore preſenti, extinctæ impiæ ſectæ contumacia videatur, vt nouis purgationibus in æternum proſtrata ſuccumberet. *Et alia manu*: Incolumem beatitudinem tuam ſumma diuinitas adornet atque cuſtodiat, domine ſancte ac beatiſsime pater.

¶Euſebius Epiſcopus Mediolanenſis Eccleſiæ in omnia ſupradicta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt. CA. 4.

Ego Fauentius Epiſcopus Regienſis Eccleſiæ, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Maioranus Epiſcopus Eccleſiæ Placentinæ in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Cyprianus Epiſcopus Eccleſiæ Brixillenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Quintinus Epiſcopus Eccleſiæ * Dortonenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ

* Terdonenſis

nicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Criſpinus Epiſcopus Eccleſiæ Ticinenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſeſerunt.

Ego Maximus Epiſcopus Eccleſiæ Taurinatis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Floreius Presbyter, iuſſus à præſente ſancto Eulogio Epiſcopo meo Eccleſiæ Iporienſis, quia ipſe propter infirmitatem ſubſcribere non potuit, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Gradus Presbyter, directus ab Epiſcopo Euthaſio Eccleſiæ Auguſtanæ, vice ipſius in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicẽs his, qui de Incarnationis Dominicę ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Cyriacus Epiſcopus Eccleſiæ Laodenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Abundantius Epiſcopus Eccleſiæ Comenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi ac ſubſcripſi: anathema dicens eis, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego idem Abundantius, pro abſente ſancto fratre meo Aſimone, Epiſcopo Eccleſiæ Curienſis, vice ipſius in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Paſchaſius Epiſcopus Eccleſiæ Genuenſis in

omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego paſtor Epiſcopus Eccleſiæ Aſtenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Simplicius Epiſcopus Eccleſiæ Nouarienſis in omnia ſupraſcripta cõſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Ioannes Epiſcopus Eccleſiæ Cremonenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Octauianus Epiſcopus Eccleſiæ Brixianæ in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Iuſtianus Epiſcopus Eccleſiæ Vercellenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Quintius Epiſcopus Eccleſiæ Albingaunenſis in omnia ſupraſcripta cõſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Præſtantius Epiſcopus Eccleſiæ Bergomatis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi: anathema dicens his, qui de Incarnationis Dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

EPISTO-

luntate tua * auertere, multis mũdi huius illecebris, * vetare,
multis vanitatibus resistendum est, vt veræ continentiæ obtineatur integritas: cuius prima est labes superbia, initium transgreßionis, & origo peccati. Quoniam mens potentiæ auida, nec abstinere nouit à vetitis, nec gaudere conceßis, dum inordinato prauoq; processu, impunitarum transgreßionum augentur excessus, & crebrescunt culpæ, quæ toleratæ sunt studio fidei reparandæ & amore concordiæ. ¶Post illa itaq; ordinationis tuæ non incul- CA. 2.
pata principia, post consecrationem Antiocheni Episcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vindicasti, doleo etiam in hoc dilectionem tuam esse prolapsam: vt sacratißimas Nicenorũ canonum constitutiones conareris infringere, tãquam opportunè se tibi hoc tempus obtulerit, quo secundi honoris priuilegium sedes Alexandrina perdiderit, & Antiochena Ecclesia proprietatem tertię dignitatis amiserit, vt his locis iuri tuo subditis, omnes Metropolitani Episcopi proprio honore priuentur. Quibus inauditis, & nunquam antè tẽtatis, ita præueniris exceßibus, vt sanctam Synodum, ad extinguendam solùm hæresim, & confirmationem fidei Catholicæ studio Christianißimi Principis cõgregatam, in occasionem ambitus trahas, & vt conniuentiam suam tibi det, impellas: tanquam refutari nequeat, quod illicitè voluerit multitudo, & illa Nicenorum canonum per Spiritum verè sanctum ordinata conditio in aliqua vnquam sit parte solubilis. Nulla sibimet de multiplatione congregationis Synodalia Concilia blandiantur, neque trecentis illis decem atque octo Episcopis, quantumlibet copiosior numerus sacerdotum vel comparare se audeat vel præferre: cùm tanto diuinitùs priuilegio

Niceni Concilij 6. & 7. cap.

Nicaeni Cõ- cilij quãta authoritas. Nicena sit Synodus consecrata, vt siue per pauciores, siue per plures Ecclesiastica iudicia celebrẽtur, omni penitus authoritate sit vacuum, quicquid ab
CA. 3. illorum fuerit constitutione diuersum. ¶ Nimis ergo hęc improba, nimis sunt praua, quæ sacratissimis canonibus inueniuntur esse contraria. In totius Ecclesię perturbationem superba hęc tendit elatio, quæ ita abuti voluit Concilio Synodali, vt fratres in fidei tantummodo negocio conuocatos, & definitione eius causæ, quæ erat curanda, perfunctos, ad consentiendum sibi, aut deprauando traduceret, aut terrendo compelleret. Inde enim fratres nostri, ab Apostolica Sede directi, qui vice mea Synodo præsidebant, probabiliter atque constanter illicitis ausibus obstiterunt, apertè reclamantes, ne contra instituta Niceni Concilij, præsumptio reprobę nouitatis assurgeret: Nec potest de eorum contradictione dubitari, de quibus in epistola tua etiam ipse conquereris, quòd conatibus tuis voluerint obuiare. In quo eos quidem multùm mihi, hæc scribẽdo, commendas: sed temetipsum, quod eis parêre nolueris, dum illicita moliris, accusas: superfluè non concedenda appetens, & insalubriter tibi contraria concupiscens, quæ nullum vnquam poterunt nostrum obtinere consensum. Absit enim à cõscientia mea, vt tam praua cupiditas meis studijs adiuuetur: ac non potius & meo, & omniũ qui non alta sapiũt,
Rom. 12. sed humilibus consentiunt, opere subruatur.
CA. 4. ¶ Sancti illi & venerabiles patres, qui in vrbe Nicena, sacrilego Arrio cum sua impietate damnato, mansuras vsq; in finem mundi leges Ecclesiasticorum canonum condiderunt, & apud nos & in toto orbe terrarum in suis constitutionibus viuunt, & si quid vsquam aliter, quàm illi statuerunt, præsumitur,

tur, sine cunctatione cassatur: vt quæ ad perpetuam vtilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur, nec ad priuatum trahantur commodum, quæ ad bonum sunt commune præfixa: & manentibus terminis, quos cõstituerunt patres, nemo in ius tendat alienum: sed intra fines proprios atq; legitimos, prout quis valuerit, in latitudine se charitatis exerceat: cuius satis vberes fructus Constantinopolitanus potest antistes acquirere, si magis humilitatis virtute nitatur, quàm si spiritu ambitionis infletur. ¶Noli, frater, altum sapere, sed time, & Christianissimorum Principũ pijssimas aures improbis petitionibus inquietare desiste: quib⁹, certum habeo modestia te magis quàm elatione placiturum. Persuasioni enim tuæ in nullo penitus suffragatur quorũdam Episcoporum ante sexaginta (vt iactas) annos facta subscriptio, nunquamq; à prædecessoribus tuis ad Apostolicę Sedis transmissa notitiam, cui ab initio sui caducæ, dudumq; collapsę, sera nunc & inutilia subijcere fomenta voluisti, eliciendo à fratribus speciem cũsensionis, quam tibi in suam iniuriam verecundia fatigata præberet. Memento, quid Dominus ei, qui vnum de pusillis scandalizauerit, comminetur, & sapienter intellige, quale sit Dei iudicium subditurus, qui tot Ecclesijs, tot Sacerdotibus scandalum inferre nõ metuit. Fateor enim, ita me dilectione vniuersæ fraternitatis obstringi, vt nemini prorsus in his, quæ contra se poscit, assentiam, possisq; euidenter agnoscere me dilectioni tuæ beneuolo animo contraire, vt saniore consilio ab vniuersalis te Ecclesiæ perturbatione contineas. Non conuellantur prouincialium iura primatuum, nec priuilegijs antiquitus institutis Metropolitani fraudentur antistites. Nihil

25.quæst. 1. Quæ ad perpetuam

Rom. 11.

Matth. 18. Marc. 9.

Alexandrinæ sedis eius, quam per sanctum Marcum Euangelistam beati Petri discipulum meruit, pereat dignitatis: nec Dioscoro impietatis suæ pertinaciâ corruente, splendor tantæ Ecclesiæ tenebris obscuretur alienis. Antionchena quoque Ecclesia, in qua primùm prædicante beato Apostolo Petro, Christianum nomen exortum est, in paternæ constitutionis ordine perseueret: & in gradu tertio collocata, nunquam se fiat inferior. Aliud enim sunt sedes, aliud præsidentes: & magnus vnicuique honor est integritas sua. Quæ cùm in quibuslibet locis propria ornamenta non perdat, quanto magis in Constantinopolitanę vrbis magnificētia potest esse gloriosa, si per obseruātiam tuam & defensionem, paterni canones, & exemplum probitatis multi habeant sacerdotes.

CA. 6. ¶Hæc tibi scribens, frater in Domino, hortor ac moneo, vt deposito ambitionis desiderio, spiritu potiùs ferueas charitatis, eiusque virtutibus, secūdum doctrinam Apostolicam, proficienter orneris. (Rom. 12. 1. Cor. 13.) Est enim patiens & benigna, & non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt. Vnde si charitas non quærit propria, quantùm peccat, qui concupiscit aliena? A quibus, volo, vt te prorsus abstineas, memorque sit eius sententiæ, quæ dicit: Tene, quod * habes, ne alius accipiat coronam tuam. (Apoc. 3. * tenes) Nam si inconcessa quæsieris, ipse te tuo opere atque iudicio vniuersalis Ecclesiæ pace priuabis. Frater autem & coëpiscopus noster Lucianus, & filius noster Basilius Diaconus, quātum in ipsis fuit, studiosè his, quæ eis iniunxeras, adfuere: sed actioni eorum iustitia negauit effectum. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LIIII. EIVSDEM AD MARtianum Augustum, vbi de eius gratulatur fide, quæ in Chalcedonensi Concilio gesta est. Et de Anatolio Constantinopolitano Episcopo, qui in eodem Concilio Alexandrinam & Antiochenam Ecclesias contra statuta per ambitum sibi voluit subiugare.

Leo Episcopus Romanæ & vniuersalis Ecclesiæ, Martiano Augusto.

Magno munere misericordiæ Dei totius Ecclesiæ Catholicæ multiplicata sunt gaudia, cùm sancto & glorioso clemẽtiæ vestræ studio perniciosissimus error extinctus est: vt labor noster citius ad desideratum perueniret effectum, quẽ Deo seruiens principatus vester, & fide & potestate iuuisset. Quia etsi in virtute Spiritus sancti, inter quaslibet dissensiones per Sedis Apostolicæ famulatum Euangelij erat defendenda libertas, manifestior tamen apparuit gratia Dei, quæ præstitit mundo, vt in victoria veritatis, authores tantùm violatæ fidei deperirent, & sua integritas Ecclesiæ redderetur. Bellum igitur, quod pacis nostræ inimicus excitauerat, adeò feliciter, dextera Domini pugnante, cõfectum est: vt triumphante Christo, omnium sacerdotum esset vna victoria, & coruscante lumine veritatis, solæ erroris tenebræ cum suis adsertoribus pellerentur. Nam sicut in ipsa Domini resurrectione credenda, ad corroboranda initia fidei multùm securitatis accessit, quòd quidam Apostoli de corporis Domini nostri Iesu Christi veritate dubitauere, & visu atque contactu fixuras clauorum & vulnus lanceæ perscrutãdo, ambiguitatem cunctis, dum ambigunt, abstulerunt: ita nunc quoque, cùm CA. I.

aliquorum infidelitas confutatur, omnium hęſitantium corda firmata ſunt, & profecit vniuerſis ad illuminationem, quod quibuſdam intulit cęcitatem. In quo opere & dignè & iuſtè exultat veſtra clementia: quæ fideliter proprieque proſpexit, vt Orientalibus Eccleſijs diabolicæ inſidiæ non nocerent: ſed ad propitiādum Deum efficaciora vbiq; offerrentur holocauſta, quando per mediatorem Dei & hominum hominem Chriſtum Ieſum eadem confeſsio plebium, eadem ſacerdotum, eadem eſſet & regum, glorioſiſsimè fili, & clemētiſsime Auguſte.

CA. 2. ¶ His autem, propter quæ tanta facta eſt congregatio ſacerdotum, bono & obtabili fine compoſitis, miror & doleo, quod pacem vniuerſalis Eccleſiæ, diuinitùs reformatam, ambitionis rurſus ſpiritus inquietet. Quamuis enim neceſſariè ſibi frater meus Anatolius conſuluiſſe videatur, vt ordinatorum ſuorum errorem deſerens, in aſſenſum Catholicæ fidei ſalubri correctione trāſiret: cuſtodire tamen debuit, vt quod noſtro beneficio noſcitur conſecutus, nullius prauitatis cupiditate turbaret. Nos enim veſtræ fidei & interuentionis habentes intuitum, cùm ſecundum ſuæ conſecrationis authores, eius initia titubarent, benigniores circa ipſum quàm iuſtiores eſſe voluimus, quo perturbationes omnes, quæ operante diabolo fuerant excitatæ, adhibitis remedijs leniremus: quæ illum modeſtum magis, quàm immoderatum facere debuerunt. Qui etiam ſi præcipuis meritis, optimoque iudicio legitimè fuiſſet ac ſolenniter ordinatus: cōtra reuerentiam tamen canonum paternorum, contra ſancti Spiritus inſtituta, contra antiquitatis exēpla, nullis poſſet ſuffragijs adiuuari. Apud Chriſtianum, & verè religioſum, vereque orthodoxum

Principem loquor, multùm Anatolius Episcopus proprio detrahit meritò, si illicito crescere optat augmento. ¶ Habeat, sicut optamus, Constantinopolitana ciuitas gloriam suam, ac protegente dextera Dei, diuturno clementiæ vestræ fruatur imperio. Alia tamen ratio est rerum secularium, alia diuinarum: nec præter illam petrã, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit vlla constructio. Propria perdit, qui indebita concupiscit. Satis sit, quod prædicto vestræ pietatis auxilio, & mei fauoris assensu, Episcopatum tantę vrbis obtinuit. Non dedignetur regiam ciuitatem, quam Apostolicam non potest facere Sedem, nec vllo speret modo, quod per aliorum possit offensiones augeri. Priuilegia enim Ecclesiarum, sanctorum patrum canonibus instituta, & venerabilis Nicenæ Synodi fixa decretis, nulla possunt improbitate conuelli, nulla nouitate mutari. In quo opere, auxiliante Christo, fideliter exequendo, necesse est, me perseuerantem exhibere famulatum, quoniam dispensatio mihi credita est, & ad meum tendit reatum, si paternarũ regulæ sanctionum, quæ in Synodo Nicena, ad totius Ecclesiæ regimen Spiritu Dei instruente, sunt conditæ, me (quod absit) conniuente, violentur, & maior sit apud me vnius fratris voluntas, quam vniuersæ domus Domini communis vtilitas.

CA. 3. Matth. 16. 25. quæst. 2. Priuilegia Ecclesiarũ. & ibidem ca. Priuilegia Ecclesiarum.

¶ Et ideo sciens gloriosam clementiam vestram Ecclesiasticæ studere concordiæ, & his, quę pacificę congruunt vnitati, pijssimum præstare consensum, precor, & sedula suggestione vos obsecro, vt ausus improbos, vnitati Christianæ, pacique contrarios, ab omni pietatis vestræ abdicetis assensu, & fratris mei Anatolij, nocituram ipsi (si persiterit) cupiditatem, salubriter comprimatis: ne ea quæ CA. 4.

vestræ gloriæ atq; temporibus inimica sunt, cupiés, maior suis velit esse prioribus liberumque illi sit, quantis potuerit splendere virtutibus, quarum non aliter particeps erit, nisi charitate magis voluerit ornari, quàm ambitione distendi. Hanc autem improbi desiderij conceptionem nunquã debuit intra cordis sui recipere secretum: sed cùm illi fratres & Coëpiscopi mei, qui vice mea aderãt, obuiarent, ab illicito appetitu, eorum saltem salubri cõtradictione cessasset. Nam & vestræ pietatis apices, & ipsius scripta declarant, Legatos Sedis Apostolicæ (sicut oportuit) contradictione iustissima ei restitisse, vt inexcusabilior esset præsumptio, quæ se nec increpata cohiberet. Vnde quia conuenit fidei vestræ vel gloriæ, vt sicut hæresis, Deo per vos agente, destructa est: ita etiam omnis ambitus retundatur, agite, quod & Christianæ est probitatis & regiæ, vt prædictus Episcopus pareat patribus, consulat paci, neq; sibi æstimet licuisse, quòd Antiochenum sine vllo exemplo, contra statuta canonũ, Episcopum ordinare præsumpsit, quod amore reparandæ fidei & pacis studio retractare cessauimus. Abstineat ergo ab Ecclesiasticarum iniuria regularum, & illicitos declinet excessus, ne se ab vniuersali Ecclesia, dũ inimica paci tentat, abscindat. Quem opto magis, irreprehensibiliter agentem diligere, quàm in hac præsumptione, quæ illum ab omnibus poterit separare, perdurare. Frater autem & Coëpiscopus meus Lucianus, qui cum filio meo Basilio Diacono clementiæ vestræ ad me scripta portauit, omni deuotione partem susceptæ legationis impleuit, qui non est æstimandus negocio defuisse, quem potius causa deseruit. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clarissimo Consule.

c A. 5.

EPISTO-

EPISTOLA LV. EIVSDEM AD PVLcheriam Auguſtam de ambitu Anatolij.

Leo Epiſcopus, Pulcheriæ Auguſtæ.

SAnctis & Deo placitis clementiæ veſtræ ſtudijs defenſam contra hæreticos Catholicam fidem, & vniuerſæ Eccleſiæ redditam pacem, ineffabiliter cum veſtra pietate gaudemus: gratias agentes miſericordiæ omnipotentis Dei, quòd exceptis his qui magis dilexerunt tenebras, quàm lucem, neminem paſſus eſt euangelica veritate fraudari: vt abſterſa erroris caligine, in omnium cordibus puriſsimum lumen oriretur, nec de infirmis quorundam animis tenebroſus ille exultaret inimicus, quem nō ſolùm hi, qui illæſi ſteterant, ſed etiam quos fecerat nutare, ſuperauerunt. vt errore abolito, per totum mundum fides vera regnaret, & omnis lingua confiteatur, quoniam Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Confirmato autem in vnitate Euangelij vniuerſo mundo, & in eodem ſpiritu ſenſus directis cordibus omnium ſacerdotum, optimum fuerat, ſuprà illa, propter quæ ſancta eſt Synodus congregata, & quæ, ſecūdum pietatis veſtræ ſtudium, probabili ſunt fine concluſa, nihil quod tanto bono contrarium eſſet, inferri, nec per occaſionem Epiſcopalis Concilij, id in commune appeti, quod non licuit concupiſci. ¶ Frater enim & Coēpiſcopus meus Anatolius parum conſiderans, quanto pietatis veſtræ beneficio, & mei fauoris aſſenſu Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſacerdotium fuerit conſequutus, non tam de adeptis gauiſus, quàm de immodicis appetendis ſupra menſuram ſui honoris accēſus eſt, credens huic tam intemperanti cupiditati poſſe prodeſſe, quod ei quorundam cōſenſum præbuiſſe dicitur extorta ſubſcriptio, cū tam deſtruedis

(margin: CA. I. — Ioan. 3. — Philip. 2. — CA. 2.)

mox conatibus, contradictio fratrum & Coëpiscoporum meorum vicem meam agentium, fideliter & laudabiliter obuiaret. Quoniam contra statuta paternorum canonum, quæ ante longissimæ ætatis annos in vrbe Nicena spiritualibus sunt fundata decretis, nihil cuique addere conceditur: ita vt si quis diuersum aliquid decernere velit, se potius minuat, quàm illa corrumpat, quæ si (vt oportet) à cunctis pontificibus intemerata seruentur, per vniuersas Ecclesias tranquilla erit pax & firma concordia, nullæ de mensuris harum dissensiones, nullæ de ordinationibus lites, nullæ de priuilegijs ambiguitates, nulla erunt de aliena vsurpatione certamina, sed ea, quæ iure charitatis rationabilis est, & morum & officiorum seruabitur vnanimitas. Et illæ verè erit magnus, qui fuerit totius ambitionis alienus, dicente Domino: Quicunque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: Et quicunque voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Et tamen hæc illis tunc insinuabantur, qui de pusillo volebant crescere, & de infimis in summa transire: Constantinopolitanæ verò Præsuli Ecclesiæ (quia amplius, quàm assecutus est, concupiscit) quid illi satisfaciet, si tantæ vrbis magnificentia & claritudo non sufficit? Superbum nimis est & immoderatum, vltrà fines proprios tendere, & antiquitate calcata alienum ius velle præripere, atq; vnius crescat dignitas, tot Metropolitanorum impugnare primatus, quietisque prouincijs, & olim sanctæ Synodi Nicenæ moderatione dispositis, bellum nouæ perturbationis inferre, atque vt venerabilium patrum decreta soluantur, quorundam Episcoporum proferre consensum, cui tot annorum series negauit effectum.

Matth. 20
Marc. 10.

ctum. Nam sexagesimus ferè annus huius iactantiæ esse iactatur, qua se prædictus Episcopus æstimat adiuuari, frustra cupiens id sibi prodesse, quod etiã si quisquam ausus est velle, nullus tamen potuit obtinere. ¶ Agnoscat cui successit viro, & repulso omni spiritu elationis, Flauiani modestiam, Flauiani humilitatem, quæ illum vsq; ad Confessoris gloriam prouexit, imitetur. Cuius si velit splendere virtutibus, laudabilis erit, & in omni loco plurimùm dilectionis acquiret, non ambiendo humana, sed promerendo diuina. Hæc autem obseruantia eum quoque illi animum spondet copulandum, & Apostolicæ Sedis dilectionem, quam Constantinopolitanæ Ecclesiæ semper impendimus, nulla mobilitate violandam. Quia si interdum immoderati Præsules aliquas incidunt culpas, Ecclesiarum tamen Christi integra gratia perseuerat. Consensiones verò Episcoporum, sanctorum canonum apud Nicenam conditorum regulis repugnantes, vnita nobiscum vestræ fidei pietate, in irritum mittimus, & per authoritatem beati Petri Apostoli, generali prorsus definitione cassamus, in omnibus Ecclesiasticis his legibus obsequentes, quas ad pacificationem omnium sacerdotum, per trecentos decem & octo antistites Spiritus sanctus instituit: ita vt etiam si multò plures alij, quàm illi statuere decernerent, in nulla reuerentia sit habendum, quicquid fuerit à prædictorum constitutione diuersum. CA. 3.

Attende authoritatem summi Pontificis Romani.

¶ Prolixitatem itaque epistolæ meæ, qua necesse habui explicare, quid sentiam, rogo vt per fratrem & Coëpiscopum meum Lucianum, qui (quãtùm in ipso est) solicitudinem susceptæ legationis est fideliter exequutus, & per filiũ meum Basilium Diaconem pietas vestra dignanter accipiat. Et quia moris CA. 4.

vestri

vestri est pro pace & vnitate Ecclesiæ laborare, fratrem meum Anatholium Episcopum ex vestra insinuatione dilectum, salubriter in his, quæ ipsi profutura sunt continete: vt gloria clementiæ vestræ, sicut magnificatur de fide reparata, ita prædicetur de ambitione compressa. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LVI. EIVSDEM AD IVLIAnum Episcopum Coensem de Etio & Andrea.

Leo Episcopus Romæ, Iuliano Episcopo Coensi.

CA. I. An. Christi 455. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 14. scripta fuit hæc epistola, & similiter 11. sequentes.

AGnoui in dilectionis tuæ literis fraternæ charitatis affectum: quòd de multis malis, quæ multa & sæua pertulimus, pio nobiscum dolore compateris. Sed vtinam hæc, quæ perpeti nos Dominus aut permisit aut voluit, ad correctionē proficiant multorum, & vt desinant aduersitates, finiātur offensæ. Quod vtrunq; de magna erit misericordia Dei, si & flagella remoueat, & ad se suorum corda conuertat. Sicut autem fraternitatem tuam ea quæ apud nos fuit contristauit hostilitas, ita me anxium facit, quod in Constantinopolitana Ecclesia (quantum tuæ indicant literæ) hæreticorum insidię non quiescunt: & quæsitis occasionibus, hi qui Catholicæ fidei defensores fuere, vexantur. Nam dum Etius ab officio Archidiaconatus per speciem prouectionis amouetur, & in locum eius Andreas, qui ob hæreticorum societatem fuerat abiectus, assumitur, dum beatæ memoriæ Flauiani accusatoribus honor redditur, & pijssimi Confessoris participes aut discipuli conteruntur, nimis apertè, quid Episcopo Ecclesiæ ipsius placeat, demōstratur. In quem pro causæ merito differo commoueri, & quid ipse mecum

mecum cum suis epistolis agat, quas missurum eum filius noster Etius indicauit, expecto dans locũ voluntariæ emendationi, qua dolorem meum cupio mitigari. Clementissimo tamen Principi, & pijssimæ Augustæ de his, quæ ad custodiam pacis Ecclesiasticæ pertinent, scripsi: quod deuotione suæ fidei prouisuros esse non dubito, ne contra gloriã operis ipsorum, damnata hæresis queat pullulare. ¶Studeat ergo dilectio tua (frater charissime) piam & necessariam curam solicitudini Apostolicæ Sedis impendere, quæ tibi apud se nutrito, Catholicam, cõtra Nestorianos & Eutychianos hæreticos, actionem, materno iure commẽdat, vt diuino fultus auxilio, speculari de Constãtinopolitanæ vrbis oportunitate non desinas, vt prædictorum dogmatum impius nunquam turbo cõsurgat. Et quia tanta est gloriosorum Principum clementia, vt confidenter eis posis, quæ sunt insinuanda, suggerere, pietate ipsorum, ad vtilitatem Ecclesiæ vniuersalis vtaris. Consulente autem dilectione tua de his, in quibus putaueris ambigendum, nõ deerit relationibus tuis meæ responsionis instructio, vt sequestrata eorum actione, causæ, quæ in quibuscunq; Ecclesijs præsulum suorum debent cognitione firmari, hac speciali cura, vice mea functus vtaris, ne hæresis Nestoriana vel Eutychiana in aliqua parte reuirescat: quia in Episcopo Constantinopolitano Catholicus vigor non est, nec multum aut pro sacramento salutis humanæ, aut pro sua est æstimatione solicitus, cùm si quid illi inesset spiritualis industriæ, ita & à quibus ordinatus sit, & cui viro successerit, cogitare deberet: vt magis beatum Flauianum, quàm sui honoris sequeretur authores. Et ideo cum pijssimi Principes secundum obsecrationes meas dignati fuerint CA. 2.

fuerint fratrem Anatolium de his, quæ meritò in querelam veniunt, increpare, videat charitas tua diligentia sua, vt vniuersa scandala, adhibita plenissima correctione, resecētur, & à filij nostri Etij cesset iniurijs. Nam apud Catholicum Episcopum, etiam si erat vtcunq; decus sacerdotale, sacerdoti Archidiaconus propter fidei reuerentiam debuit præmitti, potiùs quàm locum Catholici nequissimus hæreticus obtineret. Cùm itaq; quæ sequantur, agnouero, tunc manifestus, quid agi oporteat, æstimabo. Nam interim, dolore cohibito, malui indulgere pa-
CA. 3. tientiæ, vt locus esset veniæ. ¶ De Palestinis verò monachis, qui iampridem in tumultu dissensionis esse dicuntur, quo adhuc animo moueātur ignoro. Neq; cuiusquam sermone mihi patefactū est, quas causas videantur ante factæ præferre discordiæ, vtrum scilicet Eutychianæ peruersitati tali furore famulentur, an implicabiliter doleant Episcopum suum in hanc impietatem posse traduci, quæ cōtra ipsorum locorum sanctorum testimonia, quibus totus mundus instruitur, ab Incarnationis Dominicæ veritatis desciuerit, & quod in alijs per indulgentiam curare placuit, in illo putent non esse veniale. Vnde cupio me super his plenius edoceri, vt etiam talium correctioni congruè studeatur: quia aliud est cōtra fidem impiè armari, aliud in errorē quempiam detineri. Chartas etiā, quas Actius presbyter ante indicauit esse directas, & Breuiariū fidei, quod te misisse significas, necdum ad me noueris peruenisse. Vnde, si expeditior occasio se præbuerit perlatores, libenter habeo, vt si qua est, quæ vtilis videatur, quam primum ad me mittatur instructio. De Aegyptijs monachis quā quieti, aut cuius sint fidei, scire desidero, & de Alexādrinæ Ecclesiæ pace quid ad vos

ad vos veris nuncijs perferatur, ad cuius Episcopum vel ordinatores ipsius, seu clericos, quod * alia scripta direxerim, missis exemplaribus scire te volui. Ad clementissimum quoq; Principē, & ad religiosissimam Augustam quis tunc meus sermo sit, missa exemplaria docebunt. Vtrum autem epistola mea, quam de Incarnationis Dominicæ fide, incolumi adhuc sanctæ memoriæ Flauiano, ad dilectionem tuam per Basilium Diaconem miseram fraternitati tuæ tradita sit, scire desidero: quoniā suspectum habeo, quod de eius textu nullum vnquam iudicium reddidisti gestorum synodalium, quæ omnibus diebus Concilij in Chalcedonensi ciuitate confecta sunt, parum clara, propter linguæ diuersitatē, apud nos habetur instructio. Et ideo fraternitati tuæ specialiter iniungo, vt in vnū codicem vniuersa facias congregari, in Latinum sermonē absolutissima interpretatione trāslata, vt in nulla parte actionum dubitare possimus, neq; vllo modo esse possit ambiguum, quod ad plenam intelligentiam, te fuerit studente perductum. Data quinto Idus Martij, Opilione viro clarissimo Consule. *alias

EPISTOLA LVII. EIVSDEM AD MARtianum Augustum de Etio & Andrea.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

QVàm excellenti pietate, & quàm glorioso clementiæ vestræ studio in integrum nuper fides Christiana reuocata sit, totus mundus agnoscit, & saluti suæ singulare præsidium per vos à Domino esse reparatum. At si quid aduersum tanti operis consummationem de cōtrario spiritu sentitur oboriri, necesse est, vt ad vestræ reuocetur pietatis auxiliū, quod ad custodiā Catholicę veritatis diuina proui-

prouidentia præparauit: vt cùm potestatis vestræ sit scandala etiam in lõginquum nata resecare, multò magis ea quæ sub vestris audent oculis surgere, nõ sinatis accrescere. Anatolij Episcopi ordinationem (sicut scientia Dei testis est) suspectam (quod fatendum est) mihi fecerant consecrationis eius authores, nec dissimilem ab eligentibus arbitrabar electum sequutumq; est, vt dum communione Apostolicæ Sedis existeret alienus, diu dandis ad eum epistolis pacis me abstinerem. Sed cùm illi pietatis vestræ testimonium suffragaretur, cùm de fide atq; vnanimitate eius optanda quæque & placitura promitteret, professionem eius ita credidi esse syncerã, vt tamen, qua obseruantia se agere deberet, non desinerem commonere, sedulò ipsi ac diligenter inculcans, vt de persequutoribus beatę memorię Flauiani neminem auderet in suo habere consortio, & Eutychianę hęreseos defensorem à se indicaret esse deiectum. Sequutumq; est, vt de his, quæ pro Catholica fide in Synodali Concilio fuerant definita, talia ad me scripserit, qualia Catholicum Sacerdotem scribere congruebat. Cùm ergo ad commendanda ipsius primordia ista pręcesserint, quid causę aut occasionis emerserit, vt virum Catholicę fidei, & Nestorianis atq; Eutychianis hæreticis constanter etiam aduersum Archidiaconem sub honoris specie degradaret, & dispensationum totius causæ & curæ Ecclesiasticæ in Andream Eutychianistam repente transferret, adeò nimia commotione turbatus, vt consecrationem, quam pro iniuria dabat, sexta sabbati traditionis Apostolicę aut nescius aut oblitus inferret: quasi non ad Episcopum magis, quàm ad Presbyterum ordinationis illius vitium pertineret, qui nõ inueniens, quod argueret in fide, quod

quod improbaret in moribus, deiectioné innocentis per ſpeciem prouectionis impleuit, addens ſententiæ illud iniuriæ, vt eum, cœmeterio deputando, condemnaret exilio. Quem tamen pietati veſtræ commendare præſumo, ne vllis vlteriùs noxijs ingrauari poſsit inſidijs, quē Dominus (vt comperi) ſub veſtra defenſione conſtituit. Adijcio autē etiam hanc obſecrationem, vt prædictum Epiſcopum à profeſsione ſua diſſonum, & nimiū teſtimonij veſtri ac fauoris oblitum, neceſſariè increpare dignemini. Ceſſet Catholicos inieċtari, ceſſet eos, qui ſanctæ memoriæ Flauiano placuêre, cōterere, & eorum ſocietatem, quos improbauit, eligere. Fraternam enim illi charitatem non aliter poterimus impendere, quàm vt ſe ab inimicis Catholicæ fidei approbet execrari, eorumq́; à ſe conſortium atque commercium abſcindat: Qui etiam ſi magna fuiſſet ſatiſfactione purgatus, poſt dubium tamen reuerſus errorem, Catholicis Diaconibus poſtponi debuit, nō præponi. Illud quoque clementiæ veſtræ beneuolentiam peto, vt veneratorem veſtrum fratrem meū Iulianum Epiſcopum, in veſtro, ſicut facere dignamini, habeatis affectu: cuius obſequijs præſentiæ meæ vobis imago reddatur. Nam & de fidei eius ſynceritate confidens, vicem ipſi meam, contra temporis noſtri hæreticos, delegaui: atque propter Eccleſiarum paciſque cuſtodiam, vt à comitatu veſtro non abeſſet, exegi: cuius ſuggeſtiones, pro concordia Catholicæ vnitatis, tanquam meas audire dignemini, placentes Deo, qui vobis præter regiam coronam, etiam ſacerdotalem conferat palmam.
Data * ſexto Idus Martij, Opilione viro clariſsimo Conſule. *quinto

EPISTOLA LVIII. EIVSDEM AD PVLCHEriam Augustam de Etio & Andrea.

Leo Episcopus, Pulcheriæ Augustæ.

MVltis extantibus documentis, quibus in dilectionem Ecclesiæ Dei pietatis vestræ manifestatur affectio, meritò quoties aliquid nascitur scandalorum, vestrum desideratur auxilium: vt fides, quæ annitentibus vobis, contra hæreticorum commenta defensa est, securæ pacis perpetem obtineat firmitatem. Nam quid prodest, foris aduersarios veritatis oppressos, si eosdem habeamus intra Dominica septa rediuiuos? Quod itaq; circa personam filij mei Etij gestum esse cognoui, nimium me anxium facit, & metuere certa ratione compellit, ne pœnitendum mihi sit, quod de Episcopo Constantinopolitano, qui ab impugnatoribus fuerat ordinatus fidei, vobis adhortantibus, acquieui meliora sentire, cùm tanto pietatis vestræ testimonio iuuaretur, ne illum grauaret suę ordinationis infirmitas, vbi vestra interuentio præstaretur. Vnde gratulari cœperam, quod B. Flauiani honoraret memoriam, & hæreticorum conatibus obsistere diceretur. Sed doleo, illum (sicut prædicti lachrymabilis querela demonstrat) in deteriora mutatum, & eum nunc constituisse Archidiaconem, quem ipse professus est à se esse reiectum, qui Eutychianæ hæreseos se apud nos prodiderat defensorem. Quem quia nunc Ecclesiasticis negocijs proposuit, propter hæreticā peruersitatem, eidem fauorem suum præstare conuincitur. Qui etiam si magna satisfactione potuisset indulgentiam promereri: nequam debuit his, qui in fide permanserant, anteferri. Vnde quia non latet clementiam vestram, quantum periculi, aut per pudendam socordiam, aut per dolosam nequitiam nutriatur,

nutriatur, dignamini Episcopum ad profeßionem suæ fidei, authoritate vestræ clementiæ reuocare. Et ne sibi has maculas superducat, ne æstimationem suam, quam vestro acquisiuit fauore, contemnat, societatem hæretici, quem dudum à se remouit, abscindat. Cuius innocentiæ vos ita adfuisse gaudeo, vt mœrori eius digna consolatione vestra pietas subueniret. Circa fratrē meum, veneratorem vestrum Iulianum Episcopum, quantum debeat crescere vestra dignatio, Apostolicæ Sedis existimate iudicio: cùm in causa fidei, cui gloria vestra famulatur, vicem ipsi meam eatenus delegaram, vt ab ea, quæ vobis debetur obseruantia, non recedens, pietati me vestræ præsentare non desinat, exequens in custodia fidei, & in Ecclesiasticis disciplinis per omnia solicitudinem, & opportunis suggestionibus, quod vniuersali Ecclesiæ prosit, insinuans, vt in ipso, nec Catholicis vestrum præsidium, quibus volumus subuenire, nec vobis meum desit obsequiū. Data sexto Idus Martij, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LIX. EIVSDEM AD MARtianum Augustum, vbi gratias agit, quod per Chalcedonense Concilium pax Ecclesię Catholicę sit reddita.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

MVlta mihi in omnibus clementiæ vestræ literis causa gaudij est, dū ex magna diuinæ prouidentiæ misericordia præstitutum humanis rebus experior, quod Ecclesiasticam pacem (quæ non nisi vnitate prædicationis Euangelicæ custoditur) pijssimo studio iuuare dignamini: vt fidei vestræ gloria nō solū vtilitate Reipublicæ, sed etiā religionis profectibus augeatur, gloriosissime Imperator.

Vnde ineffabiliter Deo gratias ago, qui eo tempore, quo oboritura hæreticorũ scandala præsciebat, in Imperij fastigio collocauit: in quibus ad totius mundi salutem, & regia potentia, & sacerdotalis vigeret industria. Nam cùm vestro præcipuè opere sit effectum, vt per Synodale Concilium, damnatis impij dogmatis defensoribus, omnes vires sacrilegus error amitteret: ad eiusdẽ deuotionis pertinet palmam, si malũ, quod in suis ducibus est oppressum, etiam in quibuscunque reliquijs deleatur. Quod faciliùs clementia vestra arbitretur implendum, si per vniuersas Ecclesias definitiones sanctę Synodi Chalcedonensis, Apostolicæ Sedi placuisse doceantur. De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cùm ei fidei omnium subscribendo consensus accesserit, quæ ad me secũdum formam Apostolicæ doctrinę, ac paternę traditionis emissa est, & per fratrẽ meum Lucianum Episcopum talia & ad gloriam vestram, & ad Constantinopolitanum antistitem scripta direxerim, quæ euidenter ostenderent, me ea quæ de fide Catholica in prædicta Synodo definita fuerãt, approbare. Sed quia in eisdem literis ea, quæ per occasionem Synodi malè sunt attentata, reprehenderam, maluit prædictus antistes meam gratulationem tacere, quàm suum ambitum publicare. Mihi autem multum fiduciæ, Deo per vos operante, collatum est, quod probasse vos obseruantiam meam de custodia canonum paternorum, pietatis vestræ affatibus indicastis. Et meritò geminatur gaudium meum, cùm vobis religiosissimè placere cognosco, vt & fides Nicena suam teneat firmitatem, & priuilegia Ecclesiarum illibata permaneãt. Quamuis autem de præclaro fidei vestræ opere nihil vestra pietas indicarit, mihi tamẽ per veneratorẽ vna mecum

specia-

ſpecialiter veſtrum, fratrem meum Iulianum Epiſcopum, innotuiſſe ſignifico, quàm pio dignati fueritis reſponſo, imperitorum monachorum animos cohibere pariter & docere, vt ſi illos non penitus deſeruit diuina miſericordia, ſentiant ſe & didiciſſe quod credant, & agnouiſſe, quod timeant. Quia verò omnibus modis obediendum eſt pietati veſtræ, religioſiſsimęque voluntati, conſtitutionibus Synodalibus, quæ mihi de cõfirmotione fidei Catholicæ, & hæreticorum damnatione placuerunt, libẽs adieci ſententiam meam. Quæ vt in notitiam omnium ſacerdotum, Eccleſiarumq; perueniat, veſtræ clementiæ præceptio ordinare dignabitur, adfuturam credo & ſpero gratiam Dei, quæ tam ſanctam tanti Principis curam, pleniſsimũ deſiderij ſui fructum faciat obtinere: vt omnibus diſſentiendi occaſionibus amputatis, Apoſtolicæ vbique doctrinę & pax regnet & veritas. Fratri autem meo Iuliano Epiſcopo, nouerit veſtra clementia, hoc me propriè delegaſſe, vt quicquid illic ad cuſtodiam fidei pertinere probauerit, meo nomine veſtræ fiducialiter ſuggerat pietati: quoniam certus ſum, vos ad hæc omnia emendanda vel defendenda, Deo auxiliante, ſufficere. Data duodecimo Calendas Aprilis, Opilione viro clariſsimo Conſule.

EPISTOLA LX. EIVSDEM AD PVLcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus, Pulcheriæ Auguſtæ.

QVamuis nullas nunc literas tuæ pietatis acceperim, ſcribente tamen glorioſiſsimo Principe, non aliter dignatione ipſius ſum gauiſus, quàm ſi mihi etiam tuæ ſerenitatis redderentur alloquia. Vnde conſuetudinem debitam mei officij oportuit

me custodire, per quam significarem clementiæ vestræ, absolutè me gaudere, & incessabilibus à Deo precibus postulare: vt vos, & Romanæ Reipublicæ, & Catholicæ Ecclesiæ in omni prosperitate cõseruet. De vigore autem fidei vestræ, quo indesinenter Domino sacrificium laudis offertis quantas Deo gratias agam, enarrare non valeo: quoniam Principibus temporis nostri non solùm potentiam regiam, sed etiam sacerdotalem cognoscimus inesse doctrinam. Indicante enim fratre meo Iuliano Episcopo, peruenerunt ad nos in exemplaribus præceptionum vestrarum saluberrimæ sanctiones, quibus insanam imperitiam monachorũ dignati estis parcendo plectere, & docendo punire: vt si eos ad pœnitentiam miseratio diuina conuerterit, multis lachrymis, & à nefandis cædibus, & ab hæreticorum blasphemijs diluantur. Quòd verò pijssimus Imperator ad omnes Episcopos, qui Chalcedonensi Synodo interfuere, voluit me scripta dirigere, quibus, quæ illic de fidei sunt regula definita, firmarem, libenter impleui: ne fallax cuiusquam simulatio sententiam meam vellet haberi incertam, cùm per Constantinopolitanum Episcopum, cui lætitiam meam largiter indicaui, in omnium potuerit notitiam peruenire, quod scripseram, nisi maluisset meum gaudium tacere, quàm repulsam sui ambitus publicare. Fratri & Coëpiscopo meo Iuliano, cui solicitudinem meam in causa fidei delegaui, rogo vt eam fiduciam præbere dignemini, qua pietati vestræ posśit, quæ vniuersali Ecclesiæ sint profutura, suggerere. Data duodecimo Calendas Aprilis, Opilione viro clarisśimo Consule.

EPISTO-

EPISTOLA LXI. EIVSDEM AD IVVEnalem Hierosolymitanum, & cæteros Episcopos, qui in sancta synodo Chalcedonensi congregati fuerunt, directa.

Leo Episcopus, sanctæ Synodo apud Chalcedonem habitæ.

OMnem quidem fraternitatem vestram nosse non ambigo definitionem sanctæ Synodi, quæ ob confirmationem fidei in Chalcedonensi ciuitate celebrata est, toto corde me fuisse complexum: quia nulla sinebat ratio, vt qui vnitatem Catholicæ fidei dolebam ab hæreticis fuisse turbatam, non exultanter in integrum redijsse gauderem. Hoc autem non solùm ab ipso beatissimæ consensionis effectu, sed etiam ex epistolis meis, quas post reditum meorum ad Constantinopolitanæ vrbis antistitem dedi, potuissetis agnoscere, si vobis responsionem Sedis Apostolicæ manifestare voluisset. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, vtrum quæ in Synodo Chalcedonensi per vnanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem, hęc ad omnes fratres & Coëpiscopos nostros, qui prædicto Concilio interfuerunt, scripta direxi, quæ gloriosissimus & clementissimus Princeps (sicut poposcit) in notitiam vestram mittere pro Catholicæ fidei amore dignabitur, vt & fraterna vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me non solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationē gestorum Synodalium, propriam vobiscum inijsse sententiam, in sola videlicet fidei causa (quod sæpe dicendum est) propter quam generale Concilium, & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ Sedis placuit congregari: damnatis hæreticis,

qui si corrigi voluissent, nulla penitus resideret de vera Domini nostri Iesu Christi Incarnatione dubitatio. Vnde si quis vnquam ausus fuerit, vel Nestorij perfidiam tueri, vel Eutychetis ac Dioscori impium dogma defendere, à Catholicorum cõmunione resecetur: nec habeat eius Corporis participationem, cuius abnegat veritatem. De custodiẽdis quoque sanctorum patrum statutis, quę in Synodo Nicena inuiolabilibus sunt fixa decretis, obseruantiam vestræ sanctitatis admoneo, vt iura Ecclesiarum, sicut ab illis C C C. X V I I I. patribus diuinitùs inspirata sunt, ordinata permaneant. Nihil alienum improbus ambitus concupiscat, nec per alterius imminutionem suum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet enim exortis assentationibus sese instruat vanitatis elatio, & appetitus suos Conciliorum æstimet nomine roborandos, infirmum atq; irritum erit, quicquid à prædictorum patrum canonibus discreparit. Quorum regulis Apostolica Sedes quàm reuereter vtatur, scriptorum meorum, quibus Constantinopolitani antistitis conatus repuli, poterit sanctitas vestra electione cognoscere, me auxiliante Domino, & Catholicę fidei, & paternarum traditionum esse custodem. Data 12. Calendas Aprilis, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LXII. EIVSDEM AD Maximum Antiochenum Episcopum.

Leo Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, Maximo charißimo fratri Episcopo Antiocheno.

CA. I. QVantum dilectioni tuæ placeat communis fidei sacratissima vnitas, & pacis Ecclesiasticæ tranquilla concordia, literarum tuarum textus ostẽdit, quas ad nos filij nostri Marianus Presbyter, & Olym-

& Olympius Diaconus detulere: eo nobis gratiores, quod per ipsas alloquia alterna miscemus, & magis magisq; innotesceret gratia Dei, qua fit, vt per totum mundum de manifesto Catholicæ veritatis lumine gaudeatur. Quamuis (quod multùm dolemus) quidam adhuc (sicut sermo indicat nunciorum) tenebras suas diligant, & cùm vbique dici splendor exortus sit, etiam nunc cæcitatis suæ delectentur obscuro, & perdita fide, solo & vacuo remanserint nomine Christiani: non habentes intelligentiam, qua errorem ab errore discernant & blasphemiam Nestorij ab Eutychis impietate distinguant. Nec enim ideo excusabilis videri aliqua eorum falsitas potest, quia ipsi sunt in sua peruersitate contrarij. Nam cùm Nestorium Eutychis discipuli detestentur, & Eutychen anathematizent Nestorij sectatores, Catholicorum iudicio pars vtraque damnatur, & ambæ simul hæreses à corpore Ecclesiæ resecantur: quia neutra falsitas nobiscum potest habere concordiam. Nec interest, quo sacrilegio ab Incarnationis Dominicæ veritate discordent, dum id quod prauissimè sentiunt, nec authoritas Euangelij, nec ratio recipiat sacramenti. ¶ Et ideo, frater charissime, oportet dilectionem tuam toto corde perspicere, cuius Ecclesiæ gubernaculis te Dominus voluerit præsidere, & eius meminisse doctrinæ, quam præcipuus Apostolorum omniū beatissimus Petrus, per totum mundum quidem vniformi prędicatione, sed speciali magisterio in Antiochena & Romana vrbe fundauit: vt illum in suæ glorificationis domicilio præeminentem ea intelligas reposcere instituta, quæ tradidit, quæ sicut ab ipsa, quam confessus est veritate suscepit. Neque vllo modo sinas in Oriētalibus Ecclesijs, maximeq; in his, quas c a. 2.

Antiochenæ sedi sacratissimorum patrum Niceni canones deputauere, ab improbis hæreticis Euangelio insultari, & vel Nestorij vel Eutychetis à quoquam dogma defendi. Quoniã sicut dixi, Catholicę fidei petra (cuius cognomen beatus Apostolus Petrus sumpsit à Domino,) nullum recipit ab vtraq; impietate vestigium: sed euidẽter atq; perspicuè & Nestoriũ anathematizat, qui Verbi carnisq; naturã in beatæ virginis coniunctione seiungens, vnumq; Christum in duos diuidens, aliam Deitatis, & aliam humanitatis voluit esse personam: Cùm omnino vnus idemq; sit, qui & secundum sempiternam deitatem de patre est natus sine tempore, & de matre natus in tempore. Et Eutychen similiter execratur, qui in Domino Iesu Christo veritatẽ humanæ carnis euacuans, ipsum Verbũ in carnem asserit transformatum, vt nasci, nutriri, proficere, pati, mori, atque sepeliri, & die tertio suscitari, solius fuerit deitatis, quæ seruilis formæ non veritatem susceperit, sed figuram. ¶ Summa itaq; vigilantia cautum te
§ A. 3. esse conuenit, ne quid sibi hæretica prauitas audeat vindicare: Cùm te deceat his sacerdotali authoritate resistere, nosq; sæpius de profectu Ecclesiarum tuis relationibus, quid agatur, instruere. Dignum est enim, te Apostolicæ Sedis in hac solicitudine consortem, & ad augẽdam fiduciam priuilegia tertiæ sedis agnoscere, vt in nullo cuiusquam ambitione minuantur: quia tanta apud me est Nicenorum canonum reuerentia, vt ea, quæ sunt à sanctis patribus constituta, nec permiserim nec patiar aliqua nouitate violari. Etsi enim diuersa nonnunquã sunt merita Præsulum, tamen iura permanent sedium: quibus etsi possunt æmuli perturbationẽ aliquã fortassis inferre, non tamẽ possunt minuere dignitatẽ.

Vndę

Vnde cum aliquid pro Antiochenæ Ecclesiæ priuilegijs dilectio tua agendum esse crediderit, proprijs literis studeat explicare: vt & nos consultationi tuę absolutè & congruè respondere possimus. ¶ Nunc autem ad omnia generaliter pronunciare sufficiat, quòd si quid à quoquam contra Nicenorum canonum statuta in quacunq; Synodo vel tentatum est, vel ad tempus videtur exortum: nihil præiudicij potest inuiolabilibus inferre decretis. Et faciliùs erit quarumlibet consensionum pactum dissolui, quàm prædictorum canonum regulas ex vlla parte corrumpi. Subrependi enim occasiones nō prætermittit ambitio, & quoties ob intercurrentes causas generalis congregatio facta fuerit sacerdotum: difficilè est, vt cupiditas improborum non aliquid supra mensuram suam moliatur appetere. Sicut etiam in Ephesina Synodo, quæ impium Nestorium cum dogmate suo perculit, Iuuenalis Episcopus ad obtinendum Palestinæ prouinciæ principatum credidit se posse sufficere, & insolentes ausus per commentitia scripta firmare. Quod sanctæ memoriæ Cyrillus Alexandinus Episcopus meritò perhorrescens, scriptis suis mihi, quid prędicta cupiditas ausa sit, indicauit: & solicita prece multum poposcit, vt nulla illicitis conatibus præberetur assensio. Nā cuius Epistolæ ad nos exemplaria direxisti sanctæ memorię Cyrilli, eam in nostro scrinio requisitam, nos authenticam noueris reperisse. Hoc tamen proprium diffinitionis meæ est, vt quantumlibet numerus sacerdotum amplior aliquid per quorūdam surreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo patrum cōstitutionibus inueniatur aduersum, id iustitiæ consideratione cassetur: quoniam vniuersæ pacis tranquillitas non aliter poterit custo-

C A. 4.

D. Cyrillus & Leo cōtēporanei.

custodiri, nisi sua canonibus reuerentia intemerata
B A. 5. seruetur. ¶Si quid sanè ab his fratribus, quos ad Sanctam Synodum vice mea misi, præter id, quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantum ab Apostolica Sede sunt directi, vt excussis hæresibus, Catholicæ essent fidei defensores. Quicquid enim præter speciales causas Synodalium Conciliorum ad examen episcopale defertur, potest aliquam dijudicādi habere rationem: si nihil de eo est à sanctis patribus apud Niceam definitum. Nam quod ab illorum regulis, constitutioneq; discordat, Apostolicæ Sedis nunquā obtinebit consensum. Quanta verò hoc diligētia custodiatur à nobis, exemplaribus eius epistolæ, quàm ad Constātinopolitanum Episcopum, refrenantes ipsius cupiditatem, direximus, instrueris: quam in omnium fratrum & sacerdotum nostrorum facias notitiam peruenire, vt nouerint pacem Ecclesiasticam, per concordiam Deo
C A. 6. placitam, debere seruari. ¶Illud quoque dilectionem tuam conuenit præcauere, vt præter eos, qui sunt Domini sacerdotes, nullus sibi ius docendi & prędicandi audeat vindicare: siue sit ille monachus, siue sit laicus, qui alicuius scientiæ nomine glorietur. Quia etsi optandum est, vt omnes Ecclesiæ filij, quæ recta & sana sunt, sapiant: non tamen permittendum est, vt quisquam, extra sacerdotalem ordinem constitutus, gradum sibi prędicatoris assumat, cùm in Ecclesia Dei omnia ordinata esse cōueniat, vt in vno Christi corpore & excellentiora membra suum officium impleant, & inferiora superioribus non resultent. Data tertio Idus Iunij, Opilione viro clarissimo Consule.

Concionādi munus solis sacerdotibus permittendum.

EPISTO-

EPISTOLA LXIII. EIUSDEM AD THEOdoricum Episcopum Cyri post Chalcedonense Concilium de fidei perseuerantia.

Dilectißimo fratri Theodorico Episcopo, Leo Episcopus.

REmeantibus ad nos fratribus, & consacerdotibus nostris, quos ad sanctum Concilium Sedes beati Petri direxit, agnouimus dilectionem tuã, superno adiutorio, nobiscum tam Nestorianæ impietatis, quàm Eutychianæ vesaniæ, extitisse victricem. Vnde gloriamur in Domino, cum Propheta canentes: Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram, qui nullum nos in nostris fratribus detrimentum sustinere permisit: sed quæ nostro prius ministerio definierat, vniuersæ fraternitatis irretractabili firmauit assensu, vt verè à se prodisse ostenderet, quod prius à prima omnium Sede formatum, totius Christiani orbis iudicium recepisset: vt in hoc quoque capiti membra cõcordent, in quo amplius nobis accrescit gaudendi materia, dum & tantò magis se perculit inimicus, quãtò contra Christi ministros sæuiùs insurrexit. Nam ne aliarum sedium ad eam, quam cæteris omnium Dominus statuit præsidere, consensus assentationis videretur, aut alia quęlibet subrepere posset aduersa suspicio, inuenti prius sunt, qui de iudicijs nostris ambigerent. Et dum nonnulli, dissensionum incitati authore, ad contradictionis bella prosiliunt, ad maius bonum, malum eius, authore totius bonitatis dispensante, peruentum est. Dulciùs siquidem munera gratiæ diuinæ proueniunt, quoties non sine magnis sudoribus acquiruntur. Et minus bonum videri solet, pax continuata per ocium, quàm reddita post laborem. Ipsa quoque veritas & clarius reni-

CA. I.

Psal. 123.

renitescit, & fortiùs retinetur, dum quæ fides prius docuerat, hęc postea examinatio confirmaret. Multum denique sacerdotalis officij meritum splendescit, vbi sic summorum seruatur authoritas, vt in nullo inferiorum putetur imminuta libertas. Et ad maiorem Dei gloriam proficit finis examinis, quãdo ad hoc se accipit exerendi fiducia, vt vincatur aduersitas, ne quod per se probatur reprobum, si-

CA. 2. lentij præiudicio videatur oppressum. ¶ Exulta igitur charissime frater, & in vnico Dei filio victor exulta. Vicit per nos ille, cuius carnis veritas negabatur: vicit per nos & pro nobis ille, cui viuimus: per quem secunda est post aduentum Domini hæc orbi festiuitas. Redditum seculo est, prædone prostrato, Incarnationis diuinæ mysterium: quod humani generis inimicus, quia rebus ipsis auferre non poterat, calumnijs obscurabat. Quinimo ab incredulorum corde perierat immortale mysterium, quia nihil prodest tanta salus incredulis, ipsa verita-

Marc. 16. te suis dicente discipulis: Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui autem non crediderit, condemnabitur. Solis iustitiæ iubar, densis per Orientem Nestorij & Eutychis nebulis impeditum, purè ab Occidente resplenduit, vbi cõmercium in Apostolis & doctoribus principaliter collocauit: quãuis nec illinc vnquam defuisse credẽdus sit, quo Confessores sibi egregios reseruauit, ita vt dum denuo conaretur hostis antiquus per secundi Pharaonis impœnitens cor, fidei Abrahę semen & filios repromissionis extinguere, Deo miserãte languescẽs, nisi sibi nocere, nihil posset. De quo & illud omnipotens mirabiliùs egit, quia & quos sibi socios ad Israëlitici populi cædes asciuerat, non cũ tyrannidis authore submersit, sed cũ suo populo congregauit.

Et sicu-

Et ſicut reuera ſe dignum,& ſoli ſibi poſsibile fons miſericordiæ nouerat,victos à nobis,nobiſcum fecit eſſe victuros. Nam dum ſolus verè ſit humani generis hoſtis ſpiritus falſitatis, omnes de illo iam triumphare non dubium eſt, quos ſibi veritas vindicauit. Nunc prorſus illa redéptoris noſtri dicta, quàm ſint diuinæ authoritatis, apparet: dũ contra hoſtes fidei ſic aptantur, vt de ipſis dubitare dictum non liceat: Vos,inquit,ex patre diabolo eſtis,& deſideria patris veſtri vultis implere. Ille homicida fuit ab initio, & in veritate non ſtetit, quia veritas in eo non eſt. Quando loquitur mendacium, ex ſuis proprijs loquitur, quia mendax eſt,& pater eius. Ioan. 8.

¶ Nihil ergo mirandum eſt, quòd hi, qui in veritate Dei noſtræ naturæ mendacium crediderunt, patri ſuo & circa iſta concordant, quicquid viſum, quicquid auditum, quicquid denique (teſte Euangelio) tactum eſt atque palpatum, in vnico Dei filio, non eius, comprobatum eſſe, adſerentes, ſed coæternæ & coeſſentialis patri fuiſſe ſubſtantiæ, quaſi aut diuinitatis natura, crucis ligno transfixa ſit, aut inconuertibilis creſcere per ætates, & in ſapientia proficere ſapientia ſempiterna, vel Spiritu Dei, qui Spiritus eſt, ſubinde repleri potuerit. In hoc quoque ſe acerba veſania, ex quo authore proceſſerit, prodit, quòd quantùm in ſe eſt, vniuerſis nocere molita eſt. Nam qui nos perſequendo afflixit,cęteros ad conſenſum ſceleris impellẽdo deprauauit. Sed nec nos, licet in ſingulis fratribus (quia membra noſtra ſunt) vulneraſſet, à ſpeciali dolore fecit exceptos: quibus noua & inaudita atque incredibili audacia inferre contra ſuum caput eſt molitus injuriam. Sed vtinam vel poſt tot peſsima reſipiſcen[illegible]n nos etiam de ſuo æternæ damnationis c A. 3.

interitu

interitu contristaret. Quam mēsuram sceleris prętermisit, cui nec hoc sufficere potuit, quod nec viuis parcendo, nec mortuis etiam in sanguine innocentis & Catholici sacerdotis, pollutas iampridem, abdicata veritate, atque approbata falsitate, manus
1. Ioan. 3. intinxit? Et cùm scriptum sit: Qui odit fratrem suum, homicida est, ille quod odio iā fecisse dictus est impleuit operibus, quasi nec audisset illud, quod
Matth. 11. Dominus ait: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiē animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue est. Dignus diabolici prędicator erroris, Aegyptius vastator inuentus est: quia tanquam sæuissimus tyrannus, Ecclesiæ nefandas blasphemias per violentam seditiosorum turbam, & per cruentas ma-
Ioan. 8. nus militum venerandis fratribus imponebat. Et cùm voce redemptoris nostri firmatum sit, vnum eundemq; homicidij esse & falsitatis authorem, ille pariter vtrumque compleuit: quasi non vt caueantur, sed vt perpetrentur, scripta sint, ad perditionis suæ cumulum trahens, quæ Dei filius monuit ad salutem. Illud quoque surda nimis aure præteriēs,
Ibidem. quod ab eodem Domino dictum est, Ego quod vidi apud patrem meum, loquor, & vos quod vidistis apud patrem vestrum, facitis. ¶ Igitur dum sanctę
A. 4. memoriæ Flauiano vitam pręsentis seculi moliretur auferre, se veræ vitæ luce priuauit. Dum vos ab Ecclesijs vestris conaretur expellere, se à Christianorum collegio segregauit. Dum trahit plurimos, & impellit ad erroris assensum, multiplici animam suam vulnere sauciauit: solus vltrà omnes & per omnes, ac pro omnibus reus, qui causa reatus omnibus fuit. Sed licet his tua fraternitas, solido cibo firmata, indigere minimè videatur: tam[illegible] quòd

nostri

nostri loci est, impleamus circa vocem dicentis Apostoli: Præter ea, quæ extrinsecus sunt, instantia 2.Cor.11.
mea quotidiana, solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? hoc præcipuè præsenti occasione credimus admonendum, frater charissime, vt quotiescunque diuina gratia administrante, illos, qui foris sunt, fonte doctrinæ aut submergimus, aut purgamus, in nullo ab illis, quas spiritus sancti diuinitas in Chalcedonensi Concilio protulit, fidei regulis recedentes, inter vtrumque hostem, nouellæ perfidiæ sermonem nostrum cũ omni cautela liberemus: non iam (quod absit) tanquam de dubijs disceptantes, sed authoritate sua, quæ bene definita sunt, adstruentes: cùm & in Apostolicæ Sedis epistola, vniuersalis sanctæ Synodi assensu firmata, tanta diuinæ authoritatis testimonia nouerimus esse congesta: vt nullus queat vlteriùs dubitare, nisi qui sibimetipsi errorum tenebras inferre maluerit: cùm Synodalia gesta, vel quibus primùm definitio fidei legitur esse formata, vel quibus præfatę literæ Apostolicæ Sedis, etiam tuæ fraternitatis studio defensæ sunt, & maximè ad pijssimos Principes totius Concilij alloquutio, tot sit præcedentũ patrum testimonijs roborata: vt quamuis imprudẽti ac pertinaci animo, si tamen non iam cum diabolo pro sua impietate damnatus est, valeant suadere.

¶ Vnde hoc quoq; nos cõtra hostes Ecclesiæ prouidere condignum est, vt eis nullam calumniãdi occasionem (quod ad nos attinet) penitus relinquamus, nec vnquam cõtra Nestorianos aut Eutychianos agentes, alteri eorum videamur terga vertisse, sed vtrosque Christi hostes ęqua lance vitemus atq; damnemus: ita vt eos, quoties audientium, quanta- CA. 5.

libet poſcit vtilitas, cum dogmatibus eorum digno anathemate promptiſsimè atq; euidentiſsimè feriamus, ne ſi hoc à nobis aut obſcurius fieri videatur, aut tardius, putetur inuitum. Quod quamuis prudentíam tuam res ipſa admonere ſufficiat, nunc tamen & experimēta docuerūt. Sed benedictus Deus noſter, cuius inuincibilis veritas ab omni hæreſeos macula mundum te, ſecundum Sedis Apoſtolicæ iudicia, demonſtrauit. Cui dignam retribues pro tot laboribus gratiam, ſi talem te, qualem probauimus ac probamus, pro vniuerſalis Eccleſiæ defenſione ſeruaueris. Nam quòd Deus omnium calumnioſorum fallacias ſoluit, maximam beatiſsimi Petri curam pro nobis cunctis agnoſcimus, qui poſtquam ſuæ Sedis iudicium in fidei definitione firmauit, nec circa cuiuſquā veſtrum, qui nobiſcum pro Catholica fide laboratis, perſonam, quicquam reprobum videri permiſit: quia nec poterat, Spiritu ſancto iudicante, quiſquam ex eis non victor exiſtere, quorum iam vicerat fides.

Ca. 6. ¶ Quod ſupereſt, exhortamur, vt quia illic nonnullas Eutychiani ac Neſtoriani erroris reliquias cognouimus remanſiſſe, nunc etiam Sedi Apoſtolicę collabores. Victoria enim, quam Chriſtus Dominus Deus noſter ſuæ donauit Eccleſię, quàm diu in hoc mūdo verſamur, licet fiduciam maiorem tribuat, non tamen in totum ſolicitudinē perimit: nec vt dormiamus donata eſt, ſed vt ſuauius laboremus. Vnde in hoc quoque tuæ vigilantiæ ſolicitudine volumus adiuuari, vt tua relatione currente, quid apud illos religionis doctrina Dominica proficiat, Apoſtolicam Sedem feſtines iuſtruere: quatenus illius religionis ſacerdotes, in quocunque vſus exegerit, adiuuemus. De his verò, quæ in ſupradicto Concilio illicita, contra venera-

venerabiles Nicenos canones, præſumptione tentata ſunt, ad fratrem & Coëpiſcopũ noſtrum Antiochenæ ſedis Præſulem ſcripſimus: adijcientes & illud, quod nobis propter improbitatem monachorum quorundam religionis veſtræ verbo mandaſtis per vicarios noſtros, & hoc ſpecialiter ſtatuentes, vt præter Domini ſacerdotes nullus audeat prædicare, ſeu monachus, ſiue ille ſit laicus, qui cuiuſlibet ſcientiæ nomine glorietur. Quas tamen literas, pro vtilitate vniuerſalis Eccleſiæ, per prædictum fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Maximum, ad omnium volumus peruenire notitiam: & ob hoc hic nolumus earum exemplar adijcere, quia quæ prædicto fratri iniunximus, non dubitamus implenda. *Et alia manu.* Deus te incolumem cuſtodiat, frater chariſsime. Data quarto Idus Iunij, Opilione viro clariſsimo Conſule.

16. quæſ. 1. Adijcimus illud.

PASCHASINI EPISCOPI LILYBEtani epiſtola ad Leonem Papam, qui iuſſerat illi, vt reſcriberet de ſupputatione Paſchalis feſti.

Domino verè beatiſsimo ac Apoſtolico, mihique poſt Dominum plurimum colendo Papæ Leoni, Paſchaſinus Epiſcopus.

APoſtolatus veſtri ſcripta Diacono Panormitanæ Eccleſiæ Silano deferente percepi, quæ puditati meæ atque ærumnis, quas amariſsima captiuitate faciente incurri, ſolatium in omnibus atq; remedium attulerũt: cœleſti rore animum recreantes atque omne quod triſte fuerat, abſtergentes, Domine venerabilis Papa. Iubere dignata eſt corona veſtra, vt quod paſchalis ſupputationis veritas anni poſt hunc futuri haberet, ſacroſanctis auribus

vestris exiguitas mea intimaret. Cui præcepto inobediens existere non potui omnino nec debui. Diutino itaque tractatu vel ratiocinatione id verum inuenimus, quod ab Alexandrinæ Ecclesiæ Antistite beatitudini vestræ rescriptum est. Nam cùm Romana supputatio, quæ cyclo concluditur, cuius ipse, de quo agitur, erit sexagesimus quartus annus, qui cyclus cœpit à cõsulatu Antonini & Siagrij, nobis dubietatem adferret, eò quòd septimo Calendarum Aprilium die, dies Dominica, & luna vigesimaprima incurreret, & iterum nono Calendarum Maiarum die (vt rei veritas habet) Dominica dies, & luna decimanona obueniret: in hoc ambiguo fluctuãtes, ad Hebræorum, hoc est, legalẽ supputationem nos conuertimus, quæ cùm à Romanis ignoratur, facilè errore incurrunt. Cœpit ergo Ogdoas à consulatu virorum clarissimorum Etij iterum & Sigismildi, quæ clauditur anno, de quo quæstio videtur exorta. Talis ratio hæc est. Priores verò anni communes, tertius embolismalis, quartus & quintus cõmunes, sextus embolismalis, septimus communis, octauus embolismalis. Peruidet ergo Apostolatus vestri prudentia, octauum annum Ogdoadis fieri aliter non posse, nisi embolismum teneamus. Quòd si voluerimus illud, quod superius diximus, id est, quod primum incurrit, Pascha septimo Calendarũ Aprilium die celebrare, communem annum faciemus, & incipiet omnis deinceps subsequentium annorum supputatio vacillare. Et ne hoc, quod exposui, beatitudini vestræ obscuritatem aliquam adferat, suggessimus communes annos, apud Hebræos duodecim tãntùm menses, hoc est, dies ccc.liiij. habere. Necessitate ergo embolismi cogimur id tenere, quod longius est, ne à vero deuiare videamur.

Neque

Neque nobis aut nouum, aut erraticum videatur, cùm dies passionis vndecimo Calendas Maij occurrat, à qua (sicut videtur) Pascha nomen accepit: licet Hebrææ linguę interpretes tradant Pascha trãsitum dici, quod tamen idem & Ioannis Euangelistæ Ioan. 13. dicto firmatur, quo ait, cùm de passione loqueretur, Cùm venisset hora, vt trãsiret Iesus de hoc mũdo ad patrem. Non ergo nos dies vna longius posita terreat, ne cùm hoc vitamus, incurramus errorem, sicut tẽpore beatæ recordationis domini mei, prædecessoris vestri Zozimi, anno consulatus Honorij Augusti vndecimo, & Constantij secundo. Tunc enim, cùm declinaretur, ne decimo Calendas Maij dies Paschæ teneretur, celebratum octauo die Calendas Aprilis, id est, pro embolismo, communis est annus tentus, & error grauissimus est ortus, in tantum, vt ministerio certo, quod dono sancti Spiritus ministratur, hæc veritas probaretur. Quod propterea credidi exponendum, quia locus ipse etiam sancto, atque à me venerando fratre meo Libanio Diacono notissimus est. Cuius mysterij miraculum tale est: Quædam vilissima possessio, Meltinas appellatur, in montibus arduis, ac syluis densissimis constituta, illicq; per parua, atque vili opere constructa est Ecclesia. In cuius baptisterio nocte sacrosancta Paschali baptizandi hora, cùm nullus canalis, nulla sit fistula, nec aqua omnino vicina, fons ex se repletur, paucisque qui fuerint, consecratis, cùm deductorium nullum habeat, vt aqua venerat, ex sese descendit. Tunc ergo (sicut supra diximus) cum sanctæ memoriæ domino quondam meo, ac beatissimo Papa Zozimo, cùm apud Occidentales error ortus fuisset, consuetis lectionibus nocte sacra discussis, cùm Presbyter secundũ morem baptizandi,

horam requireret, vſque ad lucem aqua non veniẽte, non conſecrati, qui baptizandi fuerant, receſſerunt. Vt ergo breuiter narrem, illa nocte, quæ luceſcebat in diem Dominicam, decimo die Calendas Maij fons ſacer hora competenti repletus eſt. Euidenti ergo miraculo claruit, Occidentalium partium fuiſſe errorem. Hæc prout potui, vel epiſtolaris breuitas paſſa eſt, iubente Apoſtolatu veſtro reſcripſi.

EPISTOLA LXIIII. EIVSDEM AD MARtianum Auguſtum de Paſcha.

Leo Epiſcopus, Martiano Auguſto.

CA. I. TAm multis documentis per omnes Chriſti Eccleſias fides veſtræ pietatis innotuit: vt ſi quid ſolicitudinum pro communi religione generatur, meritò veſtrum quæratur auxilium. Et quia memor diſpenſationis mihi creditæ, neceſſe habeo curas meas etiam in ea, quæ ſunt futura, præmittere: non improbè cupio clementiæ veſtræ ſtudijs adiuuari, vt in ea obſeruantia, quæ certa ſemper ratione variatur, nihil poſsit erroris incurri. Paſchale etenim feſtum, quo ſacramentum ſalutis humanæ maximè continetur, quamuis in primo ſemper menſe celebrandum ſit, ita tamen eſt lunaris curſus conditione mutabile, vt plerunque ſacratiſsimæ diei ambigua currat electio, & ex hoc fiat plerunque, quod non licet, vt non ſimul omnis Eccleſia, quod non niſi vnum eſſe oportet, obſeruet. Studuerunt itaque ſancti patres, occaſionem huius erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino Epiſcopo delegantes: quoniam apud AEgyptios huius ſupputationis antiquitùs tradita eſſe videbatur peritia, per quam, quamuis ſingulis dies prædictæ ſolennitatis

eueniret,

eueniret, Sedi Apostolicæ indicaretur, vt huius scripti ad longinquiores Ecclesias iudicium, generaliter percurreret. ¶Sed sanctæ memoriæ Theophilus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, cùm huius obseruationis annos centum numero collegisset, septuagesimo sexto Paschale festum longè aliter, quàm alij decreuerant, tenendum esse constituit, à primo Augustæ memoriæ Theodosij senioris consulatu succedentes sibi sacræ obseruantiæ ordines ponens: vt longioris temporis ratio eius literis teneretur asscripta, cuius complexionis septuagesimus & quartus est annus, in qua pridie Idus Aprilis sanctum Pascha celebrauimus: sequenti verò anno pridie nonas Aprilis eadẽ, propicio Deo, erit habẽda festiuitas, sicut regulariter centenariæ annorum rationes ordo declarat. Sed in anno, qui erit septuagesimussextus, Paschæ dies inuenietur asscriptus, quẽ à passione Domini nullius exempli, nullius cõstitutionis admittit authoritas. Nam diem octauũ Calendarum Maiarum ab eo cognoscimus præfinitum, qui anni limitem, antiquitùs cõstitutum, excedit: cùm alij quinto decimo Calendarum Maiarum huic festiuitati deputauerint diem. Siquidẽ ab vndecimo Calendarum Aprilium, vsq; in *decimum Calendarum Maiarum, legitimum spacium fit præfinitum. Intra quod omnium varietatum necessitas concludatur: vt Pascha Dominicum, nec priùs possimus habere, nec tardiùs. Quòd enim in decimum, & in nonum Calendarũ Maiarum videtur nonnunquam peruenisse festiuitas, quadam ratione defenditur. Quia etsi dies resurrectionis vltra terminum videtur exisse, dies tamẽ passionis limitem positum non inuenietur egressus. Ad octauum autem Calendarum Maiarũ Paschalem obseruãtiam perducere,

Ca. 2.

*vndecimum

CA. 3. nimis insolens & aperta transgressio est. ¶ Quia ergo in illa, vt dixi, centenaria supputatione Theophyli, septuagesimussextus annus diem Paschæ cōtra morem Ecclesiasticum statuisse monstratur, & non leuiter delinquitur, si in principio sacramenti veritas & vnitas ab vniuersali Ecclesia non tenetur: obsecro clementiam vestram, vt studium vestrum præstare dignemini. quatenus AEgyptij, vel si qui sunt alij, qui certam huius supputationis videntur habere notitiam, scrupulum huius solicitudinis absoluant, vt eum diem generalis obseruantia dirigat, qui nec paternarum cōstitutionum normam relinquat, nec vltra præfixos terminos euagetur. Quicquid autem pietas vestra de hac consultatione cognouerit, ad meam iubeat mox notitiam peruenire: vt in diuinis mysterijs nulla dissonantiæ culpa nascatur. Data decimosexto Calendas Iulij, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LXV. EIVSDEM AD 1. Eudochiam Augustam de Pascha.

Leo Romanæ & vniuersalis Ecclesiæ Episcopus, Eudochiæ Augustæ salutem.

SAnctæ memoriæ Theophilus ad Augustū Theodosium seniorem scribens, per centum annos, à primo prædicti Principis, consulatu, digessit ordinem diei festi, cuius instructionis septuagesimus quartus nunc annus euoluitur Opilione Consule. Pridie Idus Aprilis celebrata est sacra solennitas, vnde sequenti anno, pridie nonas Aprilis, eadem festiuitas rationabiliter consequitur. Sed annus, qui erit septuagesimussextus, memorati Episcopi annotationem habere cognoscitur, quæ à totius antiquitatis exemplo, & ab omni authoritate patrum

discordat. Siquidem in octauum Calendarum Maiarum dominicum pascha transtulerit, præfinitos antiquitatis limites nimis audenter excedens, cum die quintodecimo Calendarum Maiarum paschalem solennitatem (sicut constituere alij) potuerit annotare. Vnde quia non mediocris mihi solicitudo generatur, ne apud Aegyptios hęc persuasio probaretur, ad Christianissimum & clementissimum Principem scripta direximus, quibus causam scrupuli diligenter exposui, & suppliciter postulaui, vt operam suam, quemadmodum consueuit, religionis cultui dignanter impedat, vt eos, qui huius supputationis perfectam videntur habere notitiam, in vnum iubeat conuenire, & diligenter inquirere, ne fortè hæc definitio teneatur, & hic excessus, qui prioribus videtur repugnare temporibus, nostræ conniuentiæ vel negligētiæ deputetur, & fiat in nostris diebus, quod nunquam ante pręsumptum est. Quia verò oportet serenitatem tuam curæ istius mecum esse participem, & ne quid tale accidat, præcauere, crebrius religiosissimo & fidelissimo Principi dignare suggerere, vt indissimulanter iubeat AEgyptios admonere, ne in summæ festiuitatis die, aut dissensione aliqua aut trāsgressione peccetur. Quicquid autem de hac re diligentiùs inuestigare solicitudo vestra potuerit, citò ad notitiam meam gloriosissimus Imperator iubeat peruenire: quia & ad ipsius, & ad omnium salutem pertinet, vt Dei cultus nullo errore lædatur. Data sextodecimo Calendas Iulij, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LXVI. EIVSDEM AD LICINIAM Eudochiam Augustam de monachis Palestinis.

Leo Episcopus, Eudochiæ Augustæ.

QVanta mihi Catholicę cura sit fidei,& qua solicitudine, in quantùm Dominus adiuuat, debeat præcaueri, ne vnquã ab imperitis & impijs veritatis Euangelio resistatur, pietatem vestram scire nô dubito. Et ideo cum salutationis officio, quo semper mihi est vestra oranda clementia, obsecro Dominum, vt me tuam incolumitatem in causa fidei, in qua quorundam intra prouinciã Palestinam monachorum fuerant corda turbata, magis magisque faciat adiuuare, vt tantum, quod pietatis tuæ studio fieri potest, hæreticæ peruersitati omnis fiducia subtrahatur. Quos enim nec ratio sacramentorum, nec authoritas scriptorum, nec ipsa sacratorum locorũ testimonia cõmouebant, quid eis nisi abruptũ periculum timeretur? Prosit ergo Ecclesijs, sicut (fauente Deo) & prodest, & prosit generi humano, in verbis Dei vestrã ibi esse voluntatem, vbi Dominum nostrũ Iesum Christũ vobis sicut verum Deum, & verum quoq; hominem, in vnitate personæ, & mirabilium indicia, & passionum documenta loquuntur. Si ergo prædicti nomen Catholicũ venerantur & diligunt, & inter Domini corpus se volunt membra nominari, prauos errores, quos temere admiserant, detestentur, & agant pœnitentiam impiarum blasphemiarum, cruentorumq; factorum. Succumbant pro salute animarum suarum Synodalibus, quæ in ciuitate Chalcedonensi sunt confirmata, decretis. Et quia ad intelligendũ sacramentum salutis humanæ, nisi fides vera, & humilitas quieta non peruenit, credant in Euãgelio, quod confitentur in Symbolo, nec impijs dogmatibus misceãtur. Fides enim Catholica sicut damnat Nestorium, qui in vno Domino nostro Iesu Christo duas ausus est prędicare personas: ita damnat etiam

Eutychen

Eutychen cum Dioscoro, quòd in vnigenito Deo Verbo negat in vtero virginis matris veritatem carnis humanæ susceptam. Si quid autem erga prædictorũ conuersionem exhortatio vestra profecerit, quod vobis gloriam præstabit æternam, peto hoc mihi clementiæ vestræ literis indicetis: vt & in vobis boni operis fructum, & in illis gaudeam misericordiam Domini non perisse. Data septimo Calendas Iulij, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LXVII. EIUSDEM AD Iulianum Coensem Episcopum.

Leo Episcopus, Iuliano Coensi Episcopo.

* FRequentissimè dilectionem tuam ad hanc curam & diligentiam meis sum literis exhortatus: vt de his, quæ circa fidem aguntur, solicitudinem meam indesinenter instrueres. Et cùm omnibus occasionibus scribere non quiescã, quibusdam tamen scriptis meis, id est, per filium nostrum Rodanum, domesticũ filij nostri, viri illustrissimi Asparatij datis, nullũ responsum tuæ fraternitatis accepi: tanquam ratio temporis nõ habuerit, vt quid post mea scripta sit gestum, potueris indicare. Et ideo per filium meum Rodanum his literis te saluto: & vt oportunitatem scribendi non negligas, in quo quæstus solicitudinis meç releuatur, admoneo. Cùm enim in te quandam mei Constantinopolitani habeant portionẽ, dignum pro cõmuni amicitia est, & pro totius Ecclesiæ dilectione, incessabili te vigore prospicere: ne quid possit de statu fidei me latere. Quæ ergo per prædictos, vel ad gloriosissimũ Principem, vel ad tuam dilectionẽ scripsi: vt celerrimè tradãtur effectui, oportunis suggestionibus elabora. Et quicquid fuerit (Deo auxiliate) depositum, scire me facito: vt perductis in effectũ his, quæ ratio-

*Sæpissimè

rationabiliter ordinata sunt, pax fidei, canonumq; custodia & securior vbiq; habeatur & fortior. Data septimo Calendas Iulij, Opilione viro clarissimo Consule.

EPISTOLA LXVIII. EIVSDEM AD Iulianum Episcopum.

Leo vrbis Romæ Episcopus, Iuliano Episcopo.

An. Christi 456. qui fuit annus Pontificatus S. Leonis 15. est scripta hæc epistola, & 4. sequentes.

CHristianissimi Principis fidem sæpè euidentissimis probauimus documentis, ac de nostro gratias ago, qui talem dignatus est rebus humanis concedere pro sua pietate rectorem: qui fidei causas & Reipublicæ, summæ vigilantiæ studio tueretur, hæreticorum ausibus semper obsistens, & nihil eorum insaniæ aduersum Catholicam fidem licere permittens: cuius post Deum beneficijs hoc debetur, quod Hierosolymitanus Episcopus est recept', & monachos, quos perfidia hæreticę falsitatis inuaserat, ad sanitatem Augusta authoritas reuocauit.

De hoc S. Proterio vide Nicephorum li. 15. ca. 16.

Mox itaque, vt accepi epistolas tuas, talia continentes, non solùm eadem die, sed prope eadem hora responsum reddere maturaui: vt certior de omnibus, quæ scripseras, reddereris. Fratrem Proterium Alexandrinæ vrbis Episcopum gratulor satisfactionis plenas de fide sua ad nos literas direxisse, & manifestè, quid nam teneat, indicasse cui me dignam gratiam, pro fidei ipsius synceritate, necesse est præstare, vt honorem in nullo suæ perdat Ecclesiæ, sed sedis suæ priuilegia, paternæ antiquitatis exemplo, iuxta canonum illibata iura possideat. De præsentis anni Pascha nulla dubitatio esse nobis potuit, sed de futuro, quod Theophilus Alexandrinæ vrbis Episcopus, nono Calendarum Maiarum die, quod

nunquam ita à tempore Dominicæ resurrectionis celebratum est, credidit adscribendum. Vnde solicitiùs congruit hoc requiri, vt omnis occasio tollatur erroris. Nam in nostris annalibus Calendarũm Maiarũ die aptissimè à patribus nostris & cõstitutꝰ legitur & celebratus. Ac ne vel apud nos, vel apud Orientales nascatur ex hac parte diuersitas, hoc instantiùs nostro nomine cum Christianissimo Principe agere tua dignetur dilectio, quamuis & ipse clementissimus Princeps se inquisitione solicitissima, curam hanc AEgyptijs delegasse, suis epistolis dignatus sit indicare. Epistolam sanè meam ad Chalcedonensem Synodum datam præsentibus Episcopis & Clericis lectam fuisse, tuis epistolis retulisti: sed vsque ad illud capitulum, quo ea, quæ de fide acta sunt, meus videtur firmasse consensus. Vnde miratus sum, quòd reliqua, quæ secuta fuerunt, non pariter in notitiam eorum, quibus sunt lecta, prolata sint: cùm maximè omnibus innotescere debuisset, improbum à vobis ambitum notatum fuisse, ne nouis vsurpationibus constituta, inuiolata (vt semper scripsimus) seruarētur. Etiam Presbyterum, quem asseris fuisse discussum, gratulamur cognitione habita, in omnibus fuisse purgatum. Epistolam quoque ad Christianissimum Principē noueris me misisse: in qua illi gratias egi, quia curam mihi suam, tam pro fidei causa, quàm pro securitate Reipublicæ dignatus est indicare. Aliam quoque ad nos epistolam dedit, interueniens pro Anatolio Episcopo, vt nostri illi animi gratia præbeatur, quoniā correctionem eius promittit, & in omnibus se satisfacturum esse, quę ad fidei obseruantiam pertinent, pollicetur. Data quinto Idus Ianuarij, AEtio & Studio viris clarissimis Consulibus.

EPISTO-

EPISTOLA LXIX. EIUSDEM AD Martianum Augustum.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

PVritatem fidei Christianæ, qua clementia vestra præfulget, etiam his literis, quas frater & Coëpiscopus meus Nestorianus detulit, demonstratis, iustissimè fratri meo Proterio Alexandrinæ vrbis antistiti impendẽtes fauorem, quo mihi per omnia esset acceptior. Nam cui vestra pietas testimonium perhibere dignatur, indubitanter esset probandus, etiam si taceret. Sed accedit ad gratiã, quòd proprio quoq; sermone cognoscatur, & quàm syncerus sit Catholici dogmatis prædicator, ipsius professione clarescat. Vnde plenissimo affectu dilectionem orthodoxi fratris amplector, & Deo gratias ago, quod amoto eo, qui Euangelio Christi voluit contraire, & à sanctorum patrum intelligentia dissentire, talem prospexit Alexandrinæ Ecclesiæ sacerdotẽ: qui præcedentibus rectoribus & fide concordaret & vita. Nam cùm amplecti se Epistolam meam, quam ad beatæ memoriæ Flauianum contra Eutychen impium misi, toto corde profitetur, quid aliud, quã Apostolorum se discipulum ostendit? quoniam doctrina veritatis in lumine suo permanet, & non potest esse diuersum, quod vnum est atque diuinum. Rescripsi itaque prædicto fratri, quod debui: atque in sancto studio vt perseueraret, admonui. Qui sine dubio constantior erit, si etiam clementiæ vestræ cohortationibus adiuuetur. Nec in aliquo eum terreat quorundam imperita dissensio, quos paucorum hæreticorum instigationibus ignorantia facit obnoxios. Quod sua ergo negligentia assequi nequeunt, opportunè eorum insinuetur auditui. Et ne * memoratis noua inferre, & propria videatur adstruere,

* memoratus

adstruere, venerabilium patrum, qui eidem Ecclesiæ præfuerunt, scripta relegantur: & quid B. Athanasius, quid Theophilus, quid Cyrillus, quid etiam Orientales magistri de Incarnatione Domini senserint, recognoscant. Nec repullulantibus decipiãtur erroribus, qui olim Euangelici sermonis sunt virtute prostrati. Quoniam omnes ferè hęreses, quę diuersis temporibus extiterunt, dum sacramentum corporeæ natiuitatis, & passionis, ac resurrectionis Christi non intelligunt, ab Euangelio deuiarunt. Et possemus minus laborare in hæreticis repellendis, si rudes animos ipsa non turbarent mendacia, quæ peremit antiquitas. Sed nunc (vt dixi) hic docendi optimus modus est, vt paternorum sensuum linea Alexandrinæ plebis & cleri auribus innotescat, ac si qui sunt, qui nostra scripta despiciant, illis saltem, qui nobiscum Apostolicis sensibus congruunt, acquiescant. In quo opere multum consacerdotis nostri deuotione gaudebo, & semper ipsius vnanimitate lætabor: quia fraterna pax non nisi vna fidei confessione seruatur. Quia verò quorundam hæreticorum versuta nequitia, ad conturbandam aliorum simplicitatem, epistolam meã, quam ad beatæ memoriæ Flauianum dedi, falsasse perhibetur, vt commutatis quibusdam literis vel syllabis, receptorem me Nestoriani erroris assereret: obsecro venerabilem clementiam vestram, vt eandem epistolam per fratem meum Iulianum Episcopum, vel eos, quos idoneos ad hoc opus pietas vestra delegerit, in Græcum sermonem iubeatis integrè, diligenterque translatam per idoneum latorem sub vestri signaculi impressione deferri, tradẽdam iudicibus Alexandrinis, qui eam Clero & plebi ipsius ciuitatis, cum prædictorum Episcoporum prædi-

prædicationibus, qui & meo scripto consentiunt, faciant recitari: vt agnoscāt se fallacium hominum fraude vlterius decipi non debere, & probentur Apostolicæ Sedis synceri esse discipuli, apud quam nec Eutyches, nec Nestorius vllum obtinet locum: quia sicut alios hæreticos, ita & istos Ecclesia vniuersalis damnauit. Data quinto Idus Martij, AEtio & Studio viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA SEPTVAGESIMA EIVSDEM ad Martianum Augustum, in qua scribit de exilio Eutychetis, vt ad secretiora loca eum transferret, quia vbi positus erat, adhuc praua docebat.

Leo Episcopus, Martiano Augusto.

CA. I. QVòd sæpissimè multa iam experimēta docuerunt, sanctum pietatis verè studium circa religionem Christianam gloriosis perseuerat & crescit augmentis, & hæc fides clementiæ vestræ non solùm me, sed & omnes Domini sacerdotes consolatur & roborat: dum in Christianissimo Principe sacerdotalem experimur affectum. Quem si Orientalium partium Sacerdotes studeant imitari, nihil scandalorum, neque pax, neque fides Christiana patietur. Vnde cùm Constantinopolitanus Episcopus ad omnem pietatis profectum præsenti clementiæ vestræ doceatur exemplo, si fideliter vestris acquiescat hortatibus, habebit in me synceræ gratiæ animum: tantùm vt quod verbis spondet, corde perficiat. Si verò, quæ Deo & pietati vestræ displicent, pertinaci intentione delegerit, salua mansuetudinis vestræ reuerentia, vtar cum omnibus, & pro omnibus, vobis quoque annitentibus, aduersum superbientem liberiore constantia: quem (quod sæpe dicendum

dicendum est) mallem pro sanctis actibus fraterna charitate complecti, gloriosissime Imperator.

¶ Quia verò suggestionis meas pro tranquillitate Catholicæ fidei libenter accepistis, significatum mihi fratris & Coepiscopi mei Iuliani (quem excepistis piissimè) sermone cognoscite, Eutychen impium pro suis quidem meritis exulare, sed in ipso suæ damnationis loco multa, aduersus integritatem Catholicam, blasphemiarũ desperatiùs venena profundere: & quod in illo totus mundus horruit atque damnauit, impudentia maiore, vt innocentes decipere posit, euomere. Plenum itaque rationis æstimo, vt vestra clementia ad longinquiora loca eũ iubeat & secretiora trãsferri. Monasterio verò eius Constantinopoli constituto, in quo habitatores ipsius monachi Euãgelica Apostolicaq; doctrina crebrius sunt & plenius roborandi, salubriter (vt arbitror) fiet, si is, qui ipsi monasterio Præpositus esse dicitur, à societate veneratoris vestri Iuliani Episcopi, quem in speculis propter fidem illic esse constitui, non recedat: cuius assidua visitatione profectus seruorum Dei illic habitantium posit augeri. CA. 2.

¶ Petitionem autem de festiuitate Paschali gaudeo ita à vestra pietate susceptam, vt cõfestim Nectarium agentem in rebus Alexandriam mitteret de errore remouendo, quem sanctæ memoriæ Theophili constitutio videtur inferre. De qua re (sicut scribere dignamini) quicquid ad pietatis vestræ notitiam perlatum fuerit, iubete me nosse: vt de obseruantia, quam non licet esse diuersam, quid potissimum sit tenendum, Ecclesia vniuersalis agnoscat. Precor autem, quod vestræ noui clementiæ conuenire, vt eos maximè tueamini cõtra omnes insidias, quos mihi & vestræ mansuetudini propter amorem CA. 3.

m fidei

fidei placere cognoſcitis, vt eos Conſtantinopolitanus Epiſcopus lædendi non habeat facultatem. Data decimoſeptimo Calendas * Maij, AEtio & Studio viris clariſsimis Conſulibus.

* Martij,

EPISTOLA LXXI. EIVSDEM AD ANAtolium Epiſcopum, per Nectarium agentem in rebus directa.

Leo Epiſcopus, Anatolio Epiſcopo.

CA. I. SI firmo incommutabilique propoſito, dilectio tua curam gratiæ cõmunis habuiſſet: nihil profectò, quod vllam anxietatem tibi ingereret, extitiſſet. Non enim ſinebat ratio, vt eius charitatem ſpernerem, quem amore pacis, & ſtudio reparandæ Catholicę fidei inter ipſa Epiſcopatus rudiméta iuuiſſemus, optans in Eccleſiaſticis curis talẽ habere conſortem: vt mihi de ſanctis prædeceſſoribus tuis, nec Ioannis ſpirituale copioſamq; doctrinã, nec authoritatẽ Attici, nec induſtriã Procli, nec fidem B. Flauiani deeſſe ſentirem: & ita ſtudijs tuis vterer, vt nullus auderet, vel fidei Catholicæ reſultare, vel Nicenis venerabilium patrum regulis contraire. Sed cum in iniuriam canonum (vt agnoſcis) illa tẽtata ſunt, quæ omnibus Eccleſijs ſcandalum maximum generarẽt, quid aptius ac modeſtius facerem, quam vt te primùm, vt ab hac intentione diſcederes, fraterno animo, miſsis literis, admonerem? Ad quas cùm non reſcriberes, ipſe te à colloquij mei conſortio ſeparaſti. Denique inde iam tacui, ſed clementiſsimo Principi, cuſtodi fidei, frequenti literarum petitione, ſuggeſsi, vt pro pace Eccleſiarum, quam tibi maximè prodeſſe cognoſcis, hæc quæ nunc à tua dilectione facta ſunt, implerentur. Cui ineffabiles gratias ago, quòd ſecundum erudi-

tionem

tionem Spiritus sancti, cuius est virtute plenissim°, sacerdotali dignatur studere concordiæ, sciens sibi orationes supplicantium copiosiùs profuturas, si famuli vnius Domini in nullo sint à veræ pacis vnitate diuisi. ¶ Quòd ergo in Constantinopolitana CA. 2. Ecclesia quædam in officijs Clericorum correcta significas, vt & Etium Presbyterum in gratiā tuam, affectionemque reuocaueris, & Andream Archidiaconi actione submoueris, nobis placuisse rescribo: quia æstimationem tuam (vt optabam) plurimum egit atque commendat. Et meritò post correctionem in obliuionem deducitur, quod reprehensioni obnoxium videbatur, cùm hæreticorum prouectione, & sanctæ memoriæ Flauiani iniuria grauareris, quæ nunc simul ab omni offensione, cùm tui (vt volui) laude cessarunt: quia in ordinem suum, quæ fuerant turbata, redierunt. Andream sanè, qui rationabiliter Archidiaconi est priuatus officio, & Eufratam, qui sanctæ memoriæ Flauiani (vt comperi) improbus extitit accusator, si professionibus plenissimè scriptis, non minus Eutychianam hæresim, quam Nestorianum execrabile dogma condemnant, quoniam venia est præstanda correctis, Presbyteros consecrabis, vt sibi remedium Catholicæ fidei sentiant profuisse, electo primitùs & probato, qui Archidiaconi officium possit implere, id est, quem nulla vnquam prædictarum impietatum fama resperserit. Cæteri verò, quos par reatus inuoluerat, si veniam simili professione cum satisfactione deposcunt, suis ordinibus reformentur: his tantùm ad officiorum primatum admissis, quos ab omni errore liberos fuisse constiterit. ¶ Illam au- CA. 3. tem culpam, quam de augenda potestate, aliena (vt asseris) adhortatione constraxeras, efficaciùs

atque syncerius tua charitas diluisset, si quod tentari sine tua voluntate non potuit, non ad sola Clericorum consilia transtulisses. Quia sicut in mala suasione delinquitur, ita & in mala consensione peccatur. Sed gratum mihi (frater charissime) est, quòd dilectio tua id profitetur sibi displicere, quòd tunc etiam placere non debuit. Sufficit in gratiæ communis regressum professio dilectionis tuę, & attestatio principis Christiani. Nec videtur tarda correctio, cui tam venerabilis assertor accessit. Abijciatur penitus inconcessi iuris, qui dissensionem fecerat appetitus. Sufficiant limites, quos sanctorum patrum prouidentissima decreta posuerūt: vt quieta sit suis meritis, & antiquis priuilegijs, dignitas omnium sacerdotum renouetur, & maneat in te Dominicæ charitatis affectio, ad quam dilectionem tuam sæpius cohortatus sum cum fratre & Coëpiscopo nostro Iuliano, qui communem gratiam semper optauit: cuius industria & solicitudines tuæ releuabuntur, & fides Catholica munietur. Super omnia autē fraterna charitate hortor & moneo, vt ea, quæ ad gloriam, vel ad munimen pertinēt Sacerdotalis officij, Nicenorum canonum vniuersalis Ecclesiæ pacem seruātia, decreta custodias. Sic enim inter Domini Sacerdotes inuiolata charitas permanebit: si paribus studijs, quæ sunt à sanctis patribus constituta, seruentur. Data 4. Calendas Iunij, AEtio & Studio viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA LXXII. BEATI LEONIS Papæ ad Iuuenalem Hierosolymitanum Episcopum.

Leo vrbis Romæ Episcopus, Iuuenali Episcopo Hierosolymitano.

Acceptis

Acceptis dilectionis tuæ literis, quas ad me filij nostri Andreas Presbyter & Petrus Diaconus detulerunt, gauisus quidem sum, quòd tibi ad Episcopatus tui sedem redire licuisset: sed confluentibus in recordationem omnibus causis quæ te per quosdam excessus laborare fecerunt, dolui aduersitatum tuarum temetipsum tibi fuisse materiam, & resistendi hæreticis constātiam perdidisse, qui æstimant, nō esse tibi liberum, vt eos audeas redarguere, quos tibi professus sis in suo errore placuisse. Beatæ enim memoriæ Flauiani condemnatio, & impijssimi Eutychetis receptio, quid nisi Domini nostri Iesu Christi secūdum carnē negatio fuit? quā ipse grandi misericordia sua fecit resolui: cùm detestandum illud Ephesinæ synodi iudicium, ita sancta Chalcedonensis Concilij authoritate destruxit: vt nullum deprauatorum à remedio correctionis arceret. Vnde quia in tempore indulgentiæ resipiscentiam magis quàm pertinaciam delegisti, ita gaudeo te cœlestem expetisse medicinā: vt fidei ab hæreticis impugnatæ, tandē possis esse defensor. Quāuis enim nulli sacerdotum liceat nescire, quod prędicat, quoniam qui ignorabitur, inexcusabilior tamen est omnibus imperitis quilibet Hierosolymis habitans Christianus, qui ad cognoscendam virtutem Euangelij, non solùm paginarum eloquijs, sed ipsorum locorum testimonijs eruditur. Et quod alibi non licet non credi, ibi non potest non videri. Quid laborat intellectus, vbi est magister aspectus? Et cur lecta, vel audita sunt dubia, vbi se & visui, & tactui tot humanæ salutis ingerūt sacramēta? Quasi ad singulos quosq; cunctantes Dominus adhuc voce corporea vtatur & dicat: Quid turbati estis, & quare cogitationes ascendūt in corda vestra? Videte

CA. I. (margin, line 1)
1. Cor. 14. (margin, beside "Quā-")
Luc. 24. (margin, beside "Quid turbati estis")

manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum. Palpate & videte, quia spiritus ossa & carnem non habet, sicut me videtis haberis.
CA. 2. ¶ Vtere ergo, frater charissime, inuictissimis Catholicæ fidei documentis, & Euangelistarum prædicationem sanctorum locorum, in quibus degis, testificatione defende.
Luc. 1. Apud te est Bethleem, in qua salutifer Dauidicę virginis partus illuxit, quem obuolutum pannis inter
Matth. 2. angustias diuersorij, præsepe suscepit. Apud te est,
Luc. 2. declarata ab angelis, adorata à Magis, & per mul-
Luc. 3. torum infantium mortes ab Herode quæsita Saluatoris infantia. Apud te est, vbi pueritia eius adoleuit, vbi adolescentia maturuit, & per omnia incrementa corporea, in virum perfectum veri hominis natura profecit, non sine cibo esuritionis, non sine
Matth. 4. somno quietis, non sine fletu miserationis, nec sine
Marc. 4. pauore formidinis. Vnus enim atque idem est, qui
Ioan. 11. & in Dei forma operatus est miracula magna virtutis, & in forma serui subijt sæuitiam passionis. Hoc tibi ipsa crux indesinenter loquitur, hoc lapis clamat sepulchri, in quo Dominus humana conditione iacuit, & de quo diuina potentia resurrexit. Et
Matth. 26 Ioan. 19. cum ad montem Oliueti, locum ascensionis vene-
Matth. 28. raturus, accedis, nónne illa vox angelica in tuo re-
Actor. 1. sultat auditu, qua eleuationem Domini stupentibus dicitur: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cœlum? hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlū, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in
CA. 3. cœlum. ¶ Veram igitur Christi generationem crux vera confirmat, quoniam ipse in nostra carne nascitur, qui in nostra crucifigitur, quæ, nullo interueniente peccato, nisi fuisset nostri generis, non potuisset esse mortalis. Vt autem repararet omnium
Coloss. 2. vitam, recepit omnium causam & vim veteris chirographi,

rographi, quod solus inter omnes non debuit, pro omnibus soluendo vacuauit: vt sicut per vnius reatum omnes facti fuerant peccatores, ita per vnius innocentiam omnes fierent innocentes: inde in homines manante iustitia, vbi est humana suscepta natura. Nulla enim ratione extra nostri est corporis veritatem, de quo Euangelista prædicationem inchoans dicit: Liber generationis Iesu Christi filij Dauid, filij Abraham. Et qui Samaritanæ mulieri protestatur, quoniam salus ex Iudæis est, B. Pauli Apostoli consonante doctrina, cùm dicit: Quorum patres, & ex quibus Christus secundũ carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Itẽque ad Timotheum: Memento, inquit, Iesum Christum resurrexisse à mortuis, ex semine Dauid secũdum carnem. ¶Hæc autem veritas quantis & noui & veteris testamenti authoritatibus declaretur, pro antiquitate sacerdotij tui euidenter agnoscis, cum fides patrum & scripta mea ad sanctę memorię Flauianum data, quorum mentioné ipse fecisti, adiecta vniuersalis Synodi confirmatione sufficiant. Vnde prospicere oportet dilectionem tuam, ne cõtra redemptionis, ac spei nostræ ineffabile sacramẽtum, vllus obmurmuret. Sed si qui sunt, qui adhuc aut ignorãtia caligant, aut peruersitate discordant, eorũ, quorum in Ecclesia Dei Apostolica fuit & est clara doctrina, authoritatibus instruantur, & de Incartione verbi Dei hoc nos credere, quod illi credidere, cognoscant, neq; se extra corpus Christi, in quo commortui, & conresuscitati sumus, sua obduratione constituant: quia nec pietas fidei, nec ratio suscipit sacramẽti, vt aut in sua essentia passibilis fuerit deitas, aut in nostræ naturæ susceptione mẽtita sit veritas. Particulã Dominicæ Crucis cum

Rom. 5.

Matth. 1.

Ioan. 4.

Rom. 9.

2. Tim. 2.

c A. 4.

eulogijs dilectionis vestræ veneranter accepi. Data pridie Nonas Septembris, AEtio & Studio viris clarißimis Consulibus.

EPISTOLA LXXIII. EIVSDEM ad Leonem Augustum.

Leo Romæ Episcopus, Leoni semper Augusto.

An. Christi 459. qui fuit annus Pontificatus S. Leonis 18. scripta est hæc epistola & 3. sequentes.

OFficijs, quæ ad gratulationem Imperij vestri pertinent, persolutis, etiam hanc paginam necessariæ supplicationis adieci: qua Catholicæ fidei diuinitùs præparatum fauoris vestri posco præsidiū. Nam talia in Alexandrina Ecclesia perpetrata, fratris & Coëpiscopi mei Anatolij relatione cognoui, vt omnis Christiana religio sentiat se impeti atque violari, nisi vniuersali fidei vestra deuotione prospiciatur, & memoratæ Ecclesiæ, quę antea Catholicis fuit clara doctoribus, reddatur Christiana libertas, vt cessantibus hæreticorū impugnationibus, Euangelica doctrina, quæ illic ante Dioscorum viguit, vnita cum totius Ecclesiæ pace reparetur. Quod opus virtutibus vestris, glóriæq; conueniens, celerem & Deo placitum habebit effectum, si apud sanctam Chalcedonensem Synodum de Domini Christi Incarnatione firmata, nulla permiseritis retractatione pulsari: quia in illo Concilio per Spiritum sanctum congregato, tam plenis atq; perfectis diffinitionibus cuncta firmata sunt, vt nihil ei regulæ, quæ ex diuina inspiratione prolata est, aut addi poßit aut minui. Hoc autem etiam apud clemētiæ vestræ sciētiam non ambigimus esse perspicuum, siquidem (vt multorum ante relatione comperimus) molitiones hæreticorum, quæ contra prædictæ Synodi authoritatem conabantur assurgere, nihil ex hoc permiseritis audere. Vnde quod negandum illis spontè vidistis,

distis, gloriosum vobis est vniuersali Ecclesiæ me supplicante concedere, & incommutabiliter perpetueque præstare, vt quę secundum Euangeliũ Christi & prædicationis Euangelicæ veritatem omnibus retro seculis, vna fide, vnaq; intelligentia roborata sunt, nulla vlterius possint actione conuelli. Prout ergo misericordia Dei, consilio spiritus sui, mẽtem vestræ pietatis instruxerit, sanctæ primitus Alexandrinæ Ecclesiæ pacis reparationi consulite, & per Catholicos sacerdotes talem prouideri iubete pontificem, in quo & in actuũ probitate, & in fidei perfectione nihil possit reprehensibile reperiri: vt omnibus ritè compositis, eadem vbiq; seruetur prædicatio veritatis. Data quinto Idus Iunij, Constantino & Rufo viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA LXXIIII. EIVSDEM AD Leonem Augustum.

Leo Episcopus Romæ, Leoni semper Augusto.

LIcet proximè ad clementiam vestram gemina scripta direxerim, quorum vnum debitum salutationis impleret, aliud pro statu Ecclesiæ supplicaret, tamen occasione, quę Deo prouidente se prębuit, iterari vtrunque conuenit. Secundum ergo fiduciam illam, quam ex Dei inspiratione vniuersali Ecclesiæ præstitistis, ante cuiusquam preces constituendo, quod maximè ab omnibus fuerat expetendum, non desinimus gratias agere, & prouidentiam Dei in fidei vestræ feruore benedicere, qui sancto & Catholico spiritu, sicut fratris & Coëpiscopi mei Anatolij sermone cognoui, ita hæreticorum impudentiæ restitistis, vt profiteremini, ad totius mundi pacem Chalcedonensis Synodi vos esse custodem. Quod cùm ex vestræ fidei sentẽtia saluberrimè dif-

finitum ſit, quāto ſtudioſius vniuerſali Eccleſiæ eſt conferendum, vt trāquillitas fidei Chriſtianæ etiam veſtro proſit imperio, nec improbitas hæretica in aliquo ſuo molimine glorietur? Cuius pertinax inſidioſa contentio ilico conquieſcet, ſi imperiali poteſtate frenetur. Data Calendas Septembris, Conſtantino & Rufo viris clariſsimis Conſulibus.

EPISTOLA LXXV. EIVSDEM AD eundem Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus, Leoni Auguſto.

CA. I. LIteras clementiæ tuæ plenas virtute fidei & lumine veritatis veneranter accepi: quibus cuperem, etiam in eo, quod præſentiam meam pietas veſtra neceſſariam exiſtimat, obedire, vt maiori fructu conſpectum veſtri ſplendoris aſſequerer: ſed magis id vobis arbitror placiturū, quod eligendum ratio demonſtrauit. Nam cùm ſancto ſpiritualique ſtudio vniuerſam pacem Eccleſiæ muniatis, nihilq; ſit conuenientius fidei defendendæ, quàm, his quæ per omnia, inſtruente Spiritu ſancto, irreprehēſibiliter definita ſunt, inhærere: ipſi quomodo videbimur ſtatuta velle conuellere, & authoritates, quas Eccleſia vniuerſalis amplexa eſt, ad arbitriū hæreticæ petitionis infringere, atq; ita nullum corrigendis Eccleſijs modum ponere, ſed data licētia debellandi, dilatare magis quam ſopire certamina? Vnde, quia poſt illas Epheſinæ Synodi impietates, quibus Dioſcori ſcelere fides Catholica refutata, peruerſitas Eutychiana ſuſcepta eſt, nihil ad confirmationē fidei Chriſtianæ vtiliùs potuit ordinari, quā vt prædicti facinus ſancta Synodus Chalcedonēſis aboleret, & tanta illic haberetur cœleſtis cura doctrinæ, vt nihil cuiuſquā opiniōe reſideret, quod à prędicationibus

tionibus vel propheticis, vel apostolicis dissonaret, ea scilicet moderatione seruata, vt rebellibus tantū ac pertinacibus ab Ecclesiæ vnitate reiectis, nulli correcto venia negaretur. Quid probabiliùs, quid religiosius poterit pietas vestra decernere: quam vt quæ non tam humanis, quā diuinis sunt statuta decretis, null⁹ vltra sinatur impetere, ne verè digni sint Dei munus amittere, qui de veritate ipsius ausi fuerint dubitare? ¶ Cùm ergo vniuersalis Ecclesia per illius principalis petræ ædificationē facta sit petra, & primus Apostolorū beatissimus Petrus voce Domini audierit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiā meam, quis est, nisi aut Antichristus aut diabolus, qui pulsare audeat inexpugnabilem veritatē, qui in malitia sua inconuertibilis perseuerans, per vasa iræ, & suæ apta fallaciæ, falso diligentiæ nomine, dū veritatem se mentitur inquirere, mendacia desiderat seminare? Atq; contemnēda & vitanda meritò sibi incontinens furor, & impietas cæca præscripsit, vt diabolico instinctu, dū in sanctā Alexandrinā sæuit Ecclesiā, quales essent qui Chalcedonensem synodum retractari cupiunt, discere tur, in qua nullo modo accidere potuit, vt à vobis cōtra sanctam Nicenam synodum sentiretur, quod hæretici mentiuntur, qui se fidem Niceni Concilij tenere confingunt: in quo sancti & venerabiles patres nostri contra Arrium congregati, non carnem Domini, sed deitatem filij homousion patri esse firmauere, in Chalcedonensi autem Concilio aduersum Eutychianam impietatem definitū est, de substantia virginis matris Dominum Iesum Christum sumpsisse nostri corporis veritatē. ¶ Apud Christianissimū Principem igitur, & inter Christi prædicatores digno honore numerandū, vtor Catholicæ

CA. 2. — Matth. 16. — CA. 3.

fidei

fidei libertate, & ad consortium te Apostolorum ac prophetarum securus exhortor: vt constanter despicias ac repellas eos, qui se Christiano nomine priuauêre: nec patiaris impios patricidas sacrilega simulatione de fide agere, quos constat à fide deuiare. Cùm enim clementiam tuam Dominus tãta sacramenti sui illuminatione ditauerit, debes incũctanter aduertere, regiam potestatẽ tibi non solum ad mundi regimen, sed maximè ad Ecclesiæ præsidium esse collatam: vt ausus nefarios comprimendo, & quæ bene sunt statuta, defendas, & veram pacem his, quæ sunt turbata, restituas, depellendo scilicet peruasores iuris alieni, & antiquæ fidei sedem Alexandrinæ Ecclesiæ reformando, vt correctionibus tuis Dei iracundia mitigata, regiæ ciuitati non retribuat, quæ anteà admissa sunt, sed remittat. Cõstitue ante oculos cordis tui venerabilis Imperator, omnes, qui per totum orbem sunt, Domini sacerdotes, pro ea tibi fide, in qua totius mundi est redemptio, supplicare: in qua re specialiùs ambiunt, qui Apostolicæ fidei sectatores Alexandrinæ Ecclesiæ præsedêre, agentes apud pietatem tuam, ne hæreticos homines, & meritò pro sua peruersitate dãnatos, vti sua persuasione patiamini: cùm siue impietatem errorum aspicias, siue opus perpetrati furoris attendas, non solùm ad sacerdotij honorem admitti nequeant, sed ab ipso Christiano nomine mereantur abscindi. Nam (quod exorata pietatis vestræ venia dixerim) quodã contagio splendorem vestræ serenitatis obfuscant, cùm sacrilegi patricidæ id audeant petere, quod nec innocentes liceat
CA. 4. obtinere. ¶ Oblatæ sunt pietati vestræ præces, quarum exẽpla vestris literis subdidistis, sed in his quæ Catholicorum sunt deploratium, subscriptio continc-

continetur, & quia causa probabilis est, fiducialiter nomina singulorum, vel dignitas sui honoris aperitur. In illis autem, quas orthodoxo Principi hæretica porrigere non formidauit obreptio, sub incerto confusæ vnitatis vocabulo, ideo certum nomen retrahitur, ne non solùm paucitas personarum, sed etiam meritum detegatur. Latère enim sibi vtile æstimat eorum quantitas, quorum est & qualitas iudicata: nec incongruè cuius loci homines sunt, profiteri metuunt, qui meruêre damnari. In vna ergo Catholicorum supplicatio continetur, in alia hæreticorum commenta panduntur. Hic sacerdotum Domini, & totius Christiani populi, ac monasteriorum defletur euersio: ibi immanium scelerum continuatio demōstratur, vt quod non licuit audiri, liceat dilatari. ¶ Nónne perspicum est, quibus pietas vestra succurrere, & quibus debeat obuiare, ne Alexandrina Ecclesia, quæ semper fuit domus orationis, spelunca nunc sit latronum? Manifestū quippe est, per crudelissimam, insanissimamq; sęuitiam, omne illic cœlestium Sacramentorum lumen extinctum. Intercepta est Sacrificij Oblatio, defecit Chrismatis sanctificatio, & patricidalibus manibus impiorū omnia se subtraxere mysteria. Nec vllo modo ambigi potest, quid de his decernendum sit, qui post nefanda sacrilegia, post sanguinem probatissimi Sacerdotis effusum, & concremati corporis cinerem, in contumeliam aëris cœliq; dispersum, audet sibi ius persuasæ dignitatis expetere, & Apostolicæ doctrinæ inuiolabilem fidem ad Concilia prouocare. Magnum ergo vobis est, vt diademati vestro de manu Domini etiam fidei addatur corona, & de hostibus Ecclesiæ triumphetis: quia si laudabile vobis est aduersarum gentium arma conterere,

c A. 5. Matth. 21. Marc. 11. Luc. 19. 1. quest. 1. Manifestū est per crudel. Vide Euagriū lib. 2. cap. 8 & Nicephorū li. 15. c. 16.

quanta

quanta erit gloria, ab insanissimo tyranno Alexandrinā Ecclesiam, in cuius contritione omniū Christianorum est iniuria, liberare? Vt autem literæ meę pietati tuæ colloquium quasi præsentis exhibeant, quicquid de communi fide fuerā suggesturus, scriptis prosequentibus insinuandum esse perspexi. Ac ne huius Epistolæ pagina in nimiam longitudinem tenderetur, alijs literis, quæ assertioni Catholicæ fidei congruunt, comprehendi, vt licet ea, quæ à Sede Apostolica sunt prædicata sufficerent, insidias tamen hæreticorum etiā hæc, quę sunt adiecta, reserarent. Sacerdotalem namque & Apostolicum tuæ pietatis animum, etiam hoc malum ad iustitiam vltionis debet accendere: quod Constātinopolitanæ Ecclesiæ puritatem pestilenter obscurat, in qua inueniuntur Clerici quidam, hæreticorum sensui consonantes, & intra ipsa Catholicorū viscera assertionibus suis hæreticorum partem adiuuantes. In quibus deturbandis, frater meus Anatolius cùm nimis benignè parcit, segnior inuenitur: dignamini pro fide vestra, etiam Ecclesiæ istam præstare medicinā, vt tales non solùm ab ordine clericatus, sed etiam ab vrbis habitatione pellantur, ne vlteriùs sanctus Dei populus peruersorum hominum cōtagio polluatur. Cultores autem pietatis tuæ Iulianum Episcopum, & Eutychium Presbyterum mea petitione commendo, vt suggestiones eorum pro Catholicæ defensione fidei placidè digneris audire: quia verè sunt eiusmodi, vt fidei vestrę possint per omnia vtiles inueniri. Data Calendis Nouembris, Constantino & Rufo viris clarissimis Consulibus.

EPISTOLA LXXVI. EIVSDEM AD ANAtolium Episcopum Constantinopolitanum.

Leo Episcopus, Anatolio Episcopo.

Diligen-

Diligentiam necessariæ solicitudinis, quam fraternitas tua in dirigẽdis ad nos literis exequitur, approbamus, & acceptis per filium nostrum Olympium paginis tuis, sacerdotalem in te curam vigere sentimus: cui nos quoque (quantum Dominus dat posse) non desumus, exorantes dilectionem tuam, vt quia tempus laboris incidimus, in sancta vigilantia perseueres, donec dextera Domini faciat virtutem, & sub pedibus Ecclesiæ suæ conterat tentatorem. Consolatur etenim nos per omnia præparata diuinitùs clementissimi Principis fides, quem meo rursus, sicut oportuit, sum cohortatus alloquio: vt impijssimorum latronum ausibus, districtiore constantia faciat obuiari: quos nefas est, tantũ de suo fauore præsumere, vt etiã apud Constantinopolim audeant insanire. Sed hoc eis ideo diuinæ prouidẽtiæ ratione permittitur, vt magis ac magis quo spiritu agitentur, appareat: ne dubitari posit, in quantã essent audaciã prorupturi, si post damnationẽ impijssimæ hæresis, disceptandi contra fidẽ acciperent potestatẽ, vt quantùm in ipsis est, latius hoc furore sæuirent, quẽ fratres & Coëpiscopi nostri, qui ad nos nuper ex AEgypti partibus cõfugêre, se pertulisse deplorãt: quibus & à Christianissimo Principe, & à tuæ fraternitatis Deo placita charitate solatia pietatis impendi non ambigerẽ, etiam si ipse nõ scriberes. Opportunum autem credidi, vt ad ipsos quoq; scripta dirigerem, quæ illos posint in communis fidei proposito roborare, & quid pro patientia sua superna remuneratione mereantur, agnoscerent, Sicut beatus Apostolus docet, dicens: Excipite itaq; illos cum gaudio in Domino, & huiusmo cũ honore habete, quoniam propter fidem Christi vsq; ad mortem accesserunt. ¶ Illud sanè plurimum

Psal. 117.
Philip. 2.
24. quæ. 3.
Illud autẽ sanè.

plurimum mihi displicere significo, quod inter dilectionis tuæ Clericos quidam esse dicuntur, qui aduersariorum conniueant prauitati, & vasa iræ vasis misericordiæ misceantur. Quibus inuestigandis,& seueritate congrua coërcendis debet diligentia tua vigilanter insistere: ita vt his, quibus prodesse non
Matth.18. potuerit correctio, non parcat abscisio. Oportet
Marc.9. etenim nos Euangelici meminisse mandati, quod ab ipsa veritate præcipitur,vt si nos oculus,aut pes, aut dextera scandalizauerit manus,à compage corporis auferatur: quia melius sit, his in Ecclesia carere membris, quàm cum ipsis in æterna ire supplicia. Nam superfluò extra Ecclesiam positis resistimus,si ab his, qui intus sunt,in eis, quos decipiunt, vulneramur. Abijcienda prorsus pestifera hæc à sacerdotali vigore patientia est, qui sibimet peccatis
1.Reg.2. aliorum parcendo non parcit. Sicut Heli quondam sacerdos filiorum suorum delicta tolerando, cum ipsis diuinæ iustitiæ sentētiam meruit experiri: quia segni indulgentia dissimulauit plectere peccatores. Quantum itaque opportunitas inuitat officij, religiosissimum Principē dilectio tua studeat frequentare, & non solùm regiam, sed & sacerdotalem ipsius mentem, precibus meis obsecrare persiste: vt memor communis fidei quam Spiritu sancto docente suscepimus, omnia hæreticorum machinamenta confringat, neque quicquam illis in Ecclesijs Christi licere patiatur, ne in eorum potestate sint diuina mysteria, quibus in domo Dei, pro scelerum suorum magnitudine, nec habitandi ius resi-
* quinto det,nec orandi. Data * pridie Idus Octobris, Constantino & Rufo viris clarissimis Consulibus.

EPISTO-

EPISTOLA LXXVII. EIVSDEM AD Anatolium Episcopum, per Patritium Diaconem missa.

Leo Episcopus, Anatolio Episcopo.

LEctis dilectionis tuæ literis, quas per filium nostrum Patritiũ Diaconẽ direxisti, intellexi tibi studium meæ solicitudinis displicere, qua secũdum Dominicam charitatem, quam tibi à nobis impendi, vt experimentis plurimis approbasti, de cauẽdis his, qui communis fidei aduersarij dicerentur, admonui, ne ad negligentiã rectoris referretur, si quisquam in Ecclesia Catholica ea prædicare præsumeret, quæ hæreticorum sensibus conuenirent. Quod vtrum veraciter fama iactaret, dilectionis tuæ inquirendum iudicio delegaui. Neq; in aliquo honorem tuum læsi, cui discutienda ea, quæ ad me erant perlata, commisi: vt scilicet Atticus Presbyter, quem talia audere cognouerã, nisi perfecta se satisfactione purgasset, & nõ solum voce hæreticos, sed etiam propriæ manus subscriptione damnasset, à cõmunionis gratia esset alienus. Qui scripta mittẽdo dubiæ fidei & professionis incertę, cõfirmauit magis, quàm diluit, quicquid ad nos de eo fama pertulerat: cùm si conscientiam suã voluisset probare syncerã, non Eutychen sibi odiosum fuisse, sed quòd perfidiam ipsius reprobaret atq; damnaret, debuit confiteri: quia aliud sunt humanæ, etiam inter Catholicos, simultates, aliud diabolici, quos fides Catholica damnat, errores. Et ideo, frater charissime, in nullo debes de nostra dilectione dubitare, si prophetæ exemplum sequaris, & dicas: Nonne, qui te oderant Domine, oderam illos, & super inimicos tuos tabescebam? Per omnia enim volo te esse certissimum, quod sicut meã existimationem illæsam

An. Christi 460. qui fuit annus Põtificatus S. Leonis 20. scripta est hæc epistola, & 2. sequentes.

Psal. 122.

cupio permanere, ita opto te quoque in omnibus irreprehensibilem reperiri. Prædictus autẽ Atticus, vt ab omni suspicione cõtraria liber appareat, quid in Eutychete anathematizet ac damnet, euidenter ostẽdat, & in damnationem erroris expressi, remota omni dubitatione, subscribat: ita vt Chalcedonensis Symboli definitionem de fide, cui etiam dilectio tua subscribendo consensit, & quam Apostolicæ Sedis firmauit authoritas, profiteatur se per omnia seruaturum, adiecta subscriptione propriæ manus, quæ in Ecclesia Christiano populo præsente recitetur: vt pro Catholica fide, neque nos negligentes, neque ipse vltrà suspectus habeatur. Qui si in eadem prauitate perdurans, præceptis salubribus parere noluerit: sententiam Synodi Chalcedonensis, cuius definitionibus resultat, excipiat. Data quintodecimo Calendas Aprilis, Leone & Maiorano Augustis Consulibus.

EPISTOLA LXXVIII. EIVSDEM AD LEOnem Augustum per Philonem in rebus agentem directa.

Leo Episcopus, Leoni Augusto.

CA. I. MVlto gaudio mens mea exultat in Domino, & magna mihi est ratio gloriandi, cùm clementiæ vestræ excellentissimam fidem augeri per omnia donis gratiæ cœlestis agnosco: & per incrementa diligentiæ deuotionem in vobis animi sacerdotalis experior. Nam in vestræ pietatis alloquijs non dubiè patet, quid per vos in totius Ecclesiæ salutem Spiritus sanctus operetur, & quantùm vniuersorum fidelium precibus sit optãdum, vt in omnem gloriam vestrum extẽdatur imperium, qui supra curam rerum temporalium, religiosæ prouidentiæ

dentiæ famulatum diuinis & æternis dispositionibus perseueranter impenditis: vt scilicet Catholica fides, quæ humanum genus sola viuificat, sola sanctificat, in vna confessione permaneat, & dissensiones, quæ de terrenarum opinionum variete nascuntur, à soliditate illius petræ, supra quam ciuitas Dei ædificatur, abigantur. Hæc autem Dei munera ita demum nobis diuinitùs conferentur, si de his, quæ sunt præstita, non inueniamur ingrati: & tanquam nulla sint, quæ adepti sumus, contraria potius expetamus. Nam quæ patefacta sunt quærere, quæ perfecta sunt, retractare, & quæ sunt diffinita, conuellere: quid aliud est, quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum, improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere? Vnde, quia ad pacem vniuersalis Ecclesiæ, & ad custodiam Catholicæ fidei, cura dignamini solicitiore respicere, euidenter agnoscitis, quòd magnis hæreticorum audetur insidijs, vt inter Eutychis Dioscoriq; discipulos, & eum, quem Apostolica Sedes direxerit, diligentior, tãquam nihil fuerit ante definitum, tractatus habeatur, & quod totius mundi Catholici sacerdotes in sancta Chalcedonẽsi Synodo probant, gaudentque firmatum, in iniuriam etiam sacratissimi Cõcilij Niceni, efficiatur infirmũ. Quod enim nostris temporibus apud Chalcedonã de Domini nostri Iesu Christi Incarnatione firmatum est, hoc etiam apud Niceam mysticus ille patrũ numerus definiuit, ne Catholicorum confessio, aut vnigenitum Dei filiũ in aliquo crederet patri imparẽ, aut eundem, cùm factus est filius hominis, non veram carnis nostræ atque animæ habuisse naturam.

Hoc hæretici nũquã nõ faciunt.

¶ Detestandum ergo nobis est, perseueranterque vitandum, quod fraus hæretica nititur obtinere, c A. 13

nec in in aliquam disceptationem piè & plenè diffinita, reuocāda sunt, ne ad arbitrium damnatorum, ipsi de his videamur ambigere, quæ manifestum est, per omnia propheticis, & Euangelicis, & Apostolicis authoritatibus consonare. Vnde si qui sunt, qui ab his, quæ cœlitus sunt constituta, dissentiunt suis opinionibus relinquantur: & ab vnitate Ecclesiæ, cum ea, quàm elegêre, peruersitate discedant. Nam nullo modo fieri potest, vt qui diuinis audent contradicere sacramentis, aliqua nobis communione socientur. Iactent se in sui eloquij vanitate, & de argumentationum suarum versutia, quæ inimica est fidei, glorientur: nobis placet Apostolicis obedire
Colos. 2. præceptis, dicentibus: Videte ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem seductionem hominū.
Galat. 2. Nam secundum eundem Apostolum, si quæ destruxi, hæc ædifico, præuaricatorem me cōstituo, & eis me vltionum conditionibus subdo, quas nō solùm authoritas beatæ memoriæ principis Martiani, sed etiam ego mea consensione firmaui. Quia sicut sanctè, veraciterq; dixistis, profectio incrementum, & adiectionem plenitudo nō recipit. Vnde cum sciam te, venerabilis Princeps, syncerissimo veritatis lumine imbutum, in nulla fidei parte nutare, sed sancto, perfectoq; iudicio à prauis recta discernere, & à refutandis amplectenda diuidere: obsecro, ne humilitatem meā de diffidentia putes esse culpandam, cùm hæc mea cautio non solùm vniuersali Ecclesię consulat, sed etiam tuæ gloriæ famuletur: ne sub Imperij tui tempore, & hęreticorum aucta videatur improbitas, & Catholicorum perturbata securitas.
CA. 3. ¶ Quamuis ergo multùm per omnia de pietatis vestræ corde confidam, & per inhabitātem in vobis Spiritum Dei, satis vos instructum esse perspiciam:
ne

ne fidei vestræ vllus posſit error illudere, pręceptioni tamen vestræ in eo adnitar obedire, vt aliquos de fratribus meis dirigā, qui apud vos præsentiæ meæ instar exhibeant, & quæ sit Apostolicæ fidei regula, licet (vt dixi) vobis benè sit nota, demonstrent: patefacientes in omnibus & probantes, non esse omnino inter Catholicos computandos, qui definitiones venerabilis Synodi Nicenæ, vel sancti Chalcedonensis Concilij regulas nō sequuntur: cùm vtrorumq; sancta decreta ex Euangelico & Apostolico sit manifestum fonte prodire, & quicquid nō est de irrigatione poculi Christi, poculi esse viperei. Prænoscat igitur pietas vestra venerabilis Imperator hos, quos spondeo dirigendos, non ad confligendū cum hostibus fidei, nec ad certandum contra illos, à Sede Apostolica profecturos: quia de rebus, & apud Niceam, & apud Chalcedonam (sicut Deo placuit) definitis, nullum audemus inire tractatum: tāquam dubia vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum sanctum fixit authoritas. ¶ Instructioni autem paruulorum nostrorum, qui post lactis alimoniam cibo desiderant solidiore satiari, ministerij nostri præsidium non negamus. Et sicut simpliciores non spernimus, ita à rebellibus hæreticis abstinemus: memores præcepti Dominici, dicentis, Nolite dare sanctum canibus, neq; miseritis margaritas vestras ante porcos. Nimis quippe indignum, nimisq; iniustum est, eos ad libertatē disceptationis admitti, quos significat Spiritus sanctus per prophetam, dicēs, Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni inueterati. Qui etiam si Euangelio non resisterent, de illis tamen se esse monstrarent, de quibus scriptum est: Deum se profitentur scire, factis autem negāt. Clamante adhuc iusti Abel sanguine aduersum impiū Cain, qui

Obserua quàm solicitè cauerit, ne semel definita in dubiū vocarētur.

C A. 4.

Matth. 7.

Psal. 17.

Tit. 1.

Gene. 4.

increpatus à Domino, non requieuit ad pœnitudinem, sed exarsit ad cædem. Cuius vindictam sic Domini iudicio volumus reseruari, vt improbus prædo & paricida crudelis in seipsum recidat, & nostra non teneat. Neque sanctæ Ecclesiæ Alexandrinæ lamentabilem captiuitatem patiamini vlterius prolongari, cui oportet fidei vestræ, iustitiæque præsidio, suam restitui libertatem, vt per omnes Aegypti vrbes dignitas patrum & ius sacerdotale reparetur. Data vndecimo Calendas Aprilis, Leone & Maiorano Augusto Consulibus.

EPISTOLA SEPTVAGESIMANONA eiusdem ad Nicetam Episcopum Aquileiensem.

Capita epistolæ sequentis.

Quòd debeāt fœminæ, quæ captis viris, nupserant alijs, regressis de captiuitate viris prioribus copulari, vt quod suum est, vnusquisque recipiat. I.

Quòd non probetur esse culpabilis, qui vxorem captiui in matrimonium videtur esse sortitus. II.

Vt si viri de captiuitate regressi, intemperantia vxoris offensi non fuerint, & voluerint eas in coniugium recipere, liberam habeant facultatem. III.

Vt si mulieres ad priores maritos redire noluerint, velut impiæ, Ecclesiæ communione priuandæ sint, IIII.

Captiuis, aut terrores, aut fame, non veneratione, cibos immolatitios edere compulsis, pœnitentia concedenda est. V.

Quòd hi, qui ad iterationem baptismi, vel vi, vel * errore coacti, animos inclinarunt, sint subleuandi remedio ita vt senilis ætatis, periculorum quoque & ægritudinum cæterarumque necessitatum habeant solicita consideratione respectum. VI.

* terrore

Vt hi qui ab hæreticis baptizati sunt, sola sancti Spiritus inuocatione firmentur. VII.

Leo Episcopus, Nicetæ Aquileiensi Episcopo salutem.

Regressus

REgressus ad nos filius meus Adeodatus, Diaconus Sedis nostræ, dilectionem tuam poposcisse memorauit, vt de his à nobis authoritatem Apostolicę Sedis acciperes, quę quidem magnam difficultatem dijudicationis videntur adferre. Sed pro inspectione temporalium necessitatum adhibenda curatio est, vt vulnera, quæ hostilitatis aduersitate illata sunt, religionis maximè ratione sanentur.

CAPVT I.

CVm ergo per bellicam cladem, & per grauissimos hostilitatis incursus ita quædam dicatis diuisa esse coniugia, vt abductis in captiuitatem viris fœminæ eorum remanserint destitutę, quæ viros proprios, aut interemptos putarint, aut nunquam à dominatione crediderint liberandos, & ad aliorum coniugium, * solitudine cogente, transierint: cumque nunc statu rerum, auxiliante Domino, in meliora conuerso, nonnulli eorum qui putabantur perijsse, remeauerint, meritò charitas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quę alijs iunctæ sunt viris, à nobis debeat ordinari. Sed quia nouimus scriptum, quod à Deo iungitur mulier viro, & iterum præceptum agnouimus, vt quod Deus iunxit, homo non separet: necesse est, vt legitimarum fœdera nuptiarum redintegranda credamus, & remotis malis, quæ hostilitas intulit vnicuique hoc quod legitimè habuit, reformetur: omniq́ue studio procurandum est, vt recipiat vnusquisq; quod proprium est.

34. q. 12. & 2. Cum per bellicā. Et in decr. Iuo. libr. 6.

* solicitudine

Prou. 19. Matth. 19.

CAPVT II.

NEc tamen culpabilis iudicetur, & tanquam alieni iuris peruasor, qui personā ei⁹ mariti, qui iam nō esse æstimabatur, assumpsit. Sic enim multa, quę ad eos, qui in captiuitatē ducti sūt, pertinebāt,

 in ius

in ius alienum transire potuerunt: & tamen plenum iustitiæ est, vt eisdem reuersis propria reformentur. Quod si mancipijs, vel in agris, aut etiam in domibus, ac possessionibus ritè seruatur: quantò magis in coniugiorum redintegratione faciendum est, vt quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio reformetur?

CAPVT III.

ET ideo, si viri post lõgam captiuitatem reuersi, ita in dilectionem suarum coniugum perseuerant, vt eas cupiant in suũ redire consortium, omittendum est, & inculpabile iudicãdum, quod necessitas intulit, & restituendum, quod fides poscit.

CAPVT IIII.

SI autem aliquæ mulieres ita posteriorũ virorum amore sunt captæ, vt malint his cohærere, quàm in legitimum redire consortium, meritò sunt notandæ: ita vt etiam Ecclesiastica communione priuentur, * quia inexcusabiliter contaminationẽ criminis elegerunt, ostendentes sibimet pro sua incõtinentia placuisse, quod iusta remissio potuit expiare. Redeant ergo in suum statum voluntaria redintegratione coniugia, neque vllo modo ad opprobrium malę voluntatis trahatur, quod conditio necessitatis extorsit, quia sicut hæ mulieres, quæ reuerti ad viros suos nolunt, impiæ habendæ sunt, ita illæ, quæ in affectum initum ex Deo redeunt, meritò sunt laudandæ.

* quæ de re excusabili

CAPVT V.

DE his autem Christianis, qui inter eos, à quibus fuerant captiuitati, immolatitijs cibis asseruntur esse polluti, consultationi charitatis tuæ hoc etiam respondendum esse credidimus: vt pœnitentiæ satisfactione purgentur, quę non tam temporis

poris longitudine, quàm cordis compũctione pensanda est. Et siue hoc terror extorserit, siue fames suaserit, non dubitetur abolendum, cùm huiusmodi cibus, pro metu aut indigentia, non pro religionis veneratione sit sumptus.

CAPVT VI.

HIs verò, de quibus dilectio tua similiter nos credidit consulendos, qui ad iterãdum baptismum vel metu coacti sunt, vel errore traducti, & nunc se contra Catholicæ fidei sacramentum egisse cognoscunt, ea custodienda est moderatio, qua in societatem nostram non nisi per pœnitentiæ remedium, & per impositionem Episcopalis manus, cõmunionis recipiant vnitatem, temporis pœnitudinis habita moderatione, tuo constituenda iudicio, prout conuersorum animos perspexeris esse deuotos, pariter etiam habens senilis ætatis intuitum, & periculorum quorumq; aut ægritudinis respiciens necessitates, in quibus si quis ita grauiter vrgeatur, vt dum adhuc pœnitet, de salute ipsius desperetur, oportet ei per sacerdotalem solicitudinem communionis gratia subueniri.

16. quæ. 7. Tempora pœnitudinis.

CAPVT VII.

NAm hi, qui baptismũ ab hæreticis acceperunt, cùm baptizati anteà non fuissent, sola inuocatione Spiritus sancti per impositionem manuum confirmandi sunt, quia formam tantum baptismi sine sanctificationis virtute sumpserunt. Et hanc regulam (vt scitis) seruandã omnibus Ecclesijs prędicamus, vt lauacrum semel initum, nulla iteratione violetur, dicente Apostolo: Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma. Cuius ablutio nulla iteratione temerãda est, sed (vt diximus) sola sanctificatio Spiritus sancti inuocãda est: vt quod ab hęreticis nemo

1. q. 1. Hi qui baptisma.

1. q. 1. Hanc regulam.

Ephe. 4.

accipit, à Catholicis sacerdotibus consequatur. Hãc autem epistolam nostram quam ad consultationem tuæ fraternitatis emisimus, ad omnes fratres & com prouinciales tuos Episcopos facies peruenire, vt in omnium obseruantia datá prosit authoritas. Data duodecimo Calendarum Aprilium, Maiorano Augusto primum Consule.

EPISTOLA OCTVAGESIMA EIVSDEM ad vniuersos Episcopos per Campaniam, Samnium & Picenum constitutos.

Leo vniuersis Episcopis per Campaniam, Samnium & Picenum constitutis.

An. Christi 461. qui fuit annus Pōtificatus S. Leonis 21. scripta est epistola.

MAgna indignatione commoueor, & multo dolore contristor, quòd quosdam ex vobis comperi ita esse Apostolicæ traditionis oblitos, & studio sui erroris intentos: vt præter Paschæ festũ, cui sola Pentecostes solennitas cōparatur, audeant sibimet, non aliqua humanæ infirmitatis necessitate cogente, sed sola indisciplinati arbitrij libertate, ius Baptismatis vindicare, & in Natalibus Martyrum, quorum finis aliter honorandus est quàm dies Dominicæ Passionis, regenerationis celebrare mysteria, ac sine vllis spiritualium eruditionibus præparationũ, ita rudibus & imperitis tradere sacramentũ, vt circa renouãdos nihil doctrinæ Ecclesiasticæ, nihil in exorcismis impositio manuũ, nihil ipsa ieiunia, quibus vetus homo destruitur, operentur, neq; in tanto mysterio salutis humanæ vlla eius diei habeatur exceptio, quo ipsum donum est conditum renascentibus. Admonemus igitur, & non sine periculo status eorum, qui hoc faciunt, protestamur: vt ab hac præsumptione cessetur, & summam hanc potentissimamque Dei gratiam, non nisi in Paschali &

Pente-

Pentecoſtes die deſiderantibus & credentibus conferatis: manente quolibet tempore grauium neceſsitatum, ac periculorum conſideratione, ſecundum quam oporteat ſubuenire, ne conditione mortali coarctata infirmitas neceſſaria liberatione fraudetur, cùm ſeruata (ſicut prælocuti ſumus) duarum tantummodo feſtiuitatum reuerentia, propter multa pericula ſit cauendum, ne cuiquam aut in deſperata ægritudine, aut in hoſtilitatis incurſu, aut in timore naufragij, per ſacerdotem Domini regeneratio denegetur. Si quis verò poſt hoc interdictum, in eadem fuerit vſurpatione detectus, dignam pertinaciæ ſuæ incidet vltionem: quoniam oſtendit ſe turpe potiùs lucrum, quàm religionis cultum eſſe ſectatum.

¶ Illam etiam, contra Apoſtolicam regulam, præſumptionem, quam nuper agnoui à quibuſdam illicita vſurpatione committi, modis omnibus conſtituo, ſubmoueri (de pœnitentia videlicet, quæ ita à fidelibus poſtulatur) ne de ſingulorum peccatorum genere, libellis ſcripta profeſsio publicè recitetur: cùm reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis ſacerdotibus indicari confeſsione ſecreta. Quamuis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubeſcere nõ veretur: tamen quia non omnium huiuſmodi ſunt peccata, vt ea, quæ pœnitentiam poſcunt, nõ timeãt publicare, remoueatur tam inprobabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remedijs arceantur: dum aut erubeſcunt, aut metuunt inimicis ſuis ſua facta reſerari, quibus poſsint legum conſtitutione percelli. Sufficit enim illa confeſsio, quæ primùm Deo offertur, tunc etiam ſacerdoti, qui pro delictis pœnitentium precator accedit. Tunc enim demum

Confeſsio auricularis & ſecreta. De pœnitent. diſ. 1. Quamuis plenitudo.

De pœnitẽtia diſt. 1. Sufficit pœnitenti.

plures ad pœnitentiam poterunt prouocari, si populi auribus non publicetur conſcientia confitentis. Datum pridie Nonas Martij, Recimero Cõſule.

Reliquarum epiſtolarum, quæ carent vel data, vel conſulibus, ſituatio & ordo, qui ſ latet ob dictam cauſam, relinquitur alij cuicunque in poſterum diligentiùs ſcrutanti, vel collectori melius ſentienti. Nihilominus continuatur numerus epiſtolarum, etiam circa ſequentes: quatenus lectori facilius commodiuſque occurrant, cum aliquam earum ipſum quærere contigerit.

EPISTOLA OCTVAGESIMAPRIma eiuſdem ad Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

De ordinatione Presbyteri aut Diaconi, vt Sabbato Sancto celebretur, id eſt, die Dominico. I.

De feſtiuitatibus, vt ſi vna Agenda, id eſt, Miſſæ celebratio, populis non ſuffecerit, nulla ſit dubitatio iterari Sacrificium. II.

Leo Epiſcopus, Dioſcoro Epiſcopo Alexandrino ſalutem.

QVantum dilectioni tuæ Dominicæ charitatis impendamus affectum, ex hoc poteris approbare, quod tua firmiùs * deſideramus fundare initia, ne quid charitati tuę ad perfectionem deeſſe videatur, cùm tibi * ſpecialis gratiæ merita (vt probauimus) ſuffragentur. Paterna igitur & fraterna collatio debet ſanctitati tuæ eſſe gratiſsima, & à te taliter ſuſcipi, quemadmodum à nobis eam intelligis proficiſci. Vnum enim nos ſentire oportet & agere, vt (ſicut legimus) in nobis quoq; vnum eſſe cor & anima cõprobetur. Cùm enim beatiſsimus Petrus Apoſtolicum à Domino acceperit principatum, & Romana Eccleſia in eius permaneat inſtitutis, nefas eſt credere, quòd ſanctus diſcipulus eius Marcus, qui Alexandrinam primus Eccleſiam gubernauit, alijs

*feſtinamus
*ſpiritualis

Actor.4.
24.q.1. Cum beatiſsimus.

alijs regulis traditionum suarum decreta formauerit, cùm sine dubio de eodem fonte gratiæ vnus spiritus fuerit & discipuli & magistri, nec aliud ordinatus tradere potuerit, quàm quod ab ordinatore suscepit. Non ergo patimur, vt cùm vnius nos esse corporis & fidei fateamur, in aliquo discrepemus, & alia doctoris, alia discipuli instituta videantur.

CAPVT I.

QVod ergo à patribus nostris propensiore cura nouimus esse seruatum, à vobis quoq; volumus custodiri, vt non passim diebus omnibus Sacerdotalis vel Leuitica ordinatio celebretur, sed post diem sabbati eius noctis, quæ in prima sabbati eius noctis, quæ in prima sabbati lucescit, exordia deligantur, *hoc est, sub lege diuini officij substituantur*, in quibus his, qui consecrandi sunt, ieiunis, & à ieiunantibus sacra benedictio cōferatur. Quod eiusdem obseruantiæ erit, si mane ipso Dominico die continuato sabbati ieiunio celebretur, à quo tempore præcedentis noctis initia non recedunt, quam ad diem resurrectionis, sicut etiā in Pascha Domini declaratur, pertinere non dubium est. Nam præter authoritatem consuetudinis, quam ex Apostolica nouimus venire doctrina, etiam sacra scriptura manifestat, quòd cùm Apostoli Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus sancti ad Euāgelium gentibus mitterent prædicandum, ieiunantes & orantes imposuerunt eis manus, vt intelligamus, quāta & dantium & accipientum deuotione curandū sit, ne tantæ benedictionis sacramentum negligēter videatur impletum. Et ideo piè & laudabiliter Apostolicis morem gesseris institutis, si hāc ordinandorum Sacerdotum formam per Ecclesias, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse seruaueris: vt his qui conse-

In decret. Iuonis li. 3. Act. 13.

consecrandi sunt, nũquam benedictiones nisi in die Resurrectionis Dominicæ tribuantur, cui à vespera sabbati initium constat adscribi, & quæ tantis diuinarum dispensationum mysterijs est consecrata, vt quicquid est à Domino insigniùs constitutum, in huius diei dignitate sit gestum. In hac mũdus sumpsit exordium, in hac per resurrectionẽ Christi, & mors interitum, & vita accepit initium. In hac Apostoli à Domino prædicãdi omnibus gentibus Euãgelij tubam sumunt, & inferendum vniuerso mundo sacramentum regenerationis accipiunt. In hac

Ioan. 20. (sicut beatus Ioannes Euangelista testatur) congregatis in vnum discipulis, ianuis clausis, cùm ad eos Dominus introisset, insufflauit, & dixit, Accipite Spiritum sanctum: quorũ remiseritis peccata, rimittuntur eis, & quorum detinueritis, detenta erunt. In

Ioan. 14. & 16. hac deniq; promissus à Domino Apostolis Spiritus sanctus aduenit: vt cœlesti quadã regula insinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria Sacerdotalium benedictionũ, in quo collata sunt omnia dona gratiarum.

CAPVT II.

VT autem in omnibus obseruantia nostra concordet, illud quoq; volumus custodiri: vt cùm solennior festiuitas conuentum populi numerosioris indixerit, & ad eam tanta fidelium multitudo conuenerit, quam recipere Basilica simul vna non posit, Sacrificij oblatio indubitãter iteretur: ne his tantùm admissis ad hanc deuotionem, qui primi aduenerint, videantur hi, qui postmodum cõfluxerint, non recepti, cùm plenum pietatis atq; rationis sit, vt quoties Basilicã, in qua agitur, præsentia nouæ plebis impleuerit, toties Sacrificium subsequẽs offeratur. Necesse est autem, vt quædam pars populi

De consec. dist. 1. Necesse est.

puli sua deuotione priuetur, si vnius tantùm Missæ more seruato, Sacrificium offerre non possint, nisi qui prima diei parte conuenerint. Studiosè ergo dilectionem tuam & familiariter admonemus, vt quod nostræ consuetudini ex forma paternæ traditionis insedit, tua quoque cura nõ negligat, * vt per omnia nobis & fide & actibus cõgruamus. Propter quod remeanti filio nostro Possidonio Presbytero, hanc ad fraternitatem tuam epistolam dedimus perferendam, qui nostris processionibus atq; ordinationibus frequenter interfuit, & toties ad nos missus, quid in omnibus Apostolicæ Sedis authoritatis teneremus, agnouit. Data Calendis Iulijs.

*vt omnia nobis ex fide & actibus cõgruant

EPISTOLA LXXXII. EIVSDEM AD Iulianum Coensem Episcopum.

Leo Episcopus, Iuliano Coensi Episcopo.

LIteras dilectionis tuę, quas per filium meum virum illustrem Isichium direxisti, eo tempore accepi, quo recentioribus epistolis tuis iterata iam occasione responderam. Vnde quia etiã in his alloquijs tuis eadẽ de impijssimis hęreticis iusto dolore cõquestus es, congruũ fuit, quo adscribẽdi opportunitas extitit, nõ tacere. In causa itaq; fidei, quicquid pro nostro officio oportuit, ac potest iuuãte Domino, & solicitè & libenter exequimur: vt Euangelio Christi irreprehensibiliter seruiamus, ne per desidiã nostrã vlla pars Ecclesiæ Catholicæ neglecta videatur. Propter quod, sicut omnib⁹ notũ est, nõ destiti laborare, vt manifestata atq; defensa Incarnationis Dominicę veritate, omnis fraternitas, quid vbique, secundũ doctrinã Apostolicam, & tenendũ & docẽdum esset, agnosceret, accedente gloriosissimorum Principum studio diuinitùs inspirato, vt in ciuitate Chalce-

Chalcedonensi Synodo congregata, hæretica damnaretur impietas, ne vel quisquam sectator Nestorij, vel vllus discipulus Eutychis liberum possit cũ Catholicis habere consortium: cùm (quod ad sancti Concilij authoritatem pertinet) nulla vsquã remanserit discordia. Si qui autem sua obduratione cæcati, ita in reprobi sensus amentiam transierunt, vt mallent furere, quàm sanari: ad Imperialem pertinet potestatem, vt perturbatores Ecclesiæ, pacis & Reipublicæ, quæ Christianis Principibus meritò gloriatur, inimici solicitiùs cõprimantur. Vt autem Imperialis est, (vt diximus) potestatis, tumultus publicos ac seditiones sacrilegas seueriùs coërcere: ita authoritatis est sacerdotalis, monachis predicãdi aliquam contra fidem licentiã non præbere, & omni virtute resistere, ne ea, quæ ad sacerdotes pertinent, sibi audeat vindicare. Vnde miramur, fratrem Thalasium Episcopum, quòd Georgio nescio cui qui præsumendo illicita, & propositum monachi & nomen amisit, scribendi vel prædicandi aliquam permiserit facultatem. Ad quem Episcopũ (si dilectioni tuæ visum fuerit) ex hac parte competẽtia scripta mittamus. Agat itaque fraternitas tua opportunis suggestionibus, vt clementissimus Princeps, quæ Domino sunt placitura, præcipiat, & incentores cruentarum seditionum iubeat competentius coërceri: vt nec illi impuniti sint, quorum manus scelera perpetrarunt, nec illi qui taliũ vtuntur insania. Si autem inquisitio iudiciaria & confessio reorum ad eas personas peruenit, quarum vel consilio vel impulsu mala tanta commissa sunt, nullius fauoris eis sunt præstanda solatia. Quantùm enim meliora de ipsis sunt credita, tantùm sunt ampliùs detestandi, quorum nunc impietas, quæ per hypocrisim fuerat velata,

velata, detegitur. Et ideo agat Christianissmus & pijssimus Imperator, quod paci Ecclesiasticæ intelligit profuturum. Quem superna inspiratione ita instruendum esse confido: vt & disciplina inquietos reuocare, & à sanguine eorum iubeat abstineri: quamuis nil vltionum non mereantur subire, qui ausi sunt & diuinis & humanis constitutionibus repugnare.

EPISTOLA LXXXIII. EIVSDEM AD Palæstinos Episcopos.

Leo Episcopus, vniuersis Episcopis per Palæstinam constitutis.

SOlicitudini meæ, quam vniuersali Ecclesię, omnibusq; eius filijs debeo, multorum relatione patefactum est dilectionis vestræ animis quiddam offensionis illatum, dum aut imperiti (vt apparet) interpretes, aut maligni, quædam vos aliter intelligere, quàm à me sunt prædicta, fecerunt, non valentes in Græcum eloquiū aptè & propriè Latina trāsferre, cùm in rebus subtilibus, & difficilibus explicandis, vix sibi etiam in sua lingua disputator quisque sufficiat. Quod tamen apud me eò profecit, vt dum ea, quæ Catholica fides respuit, improbatis, intelligamus vos veris amicitiores esse, quàm falsis, & id meritò refutare, quod ex antiquæ institutione doctrinæ etiam * ipse detestor. Quamuis enim epistola mea, ad sanctæ memoriæ Flauianū Episcopum data, satis sibi ad manifestationem sui ipsa sufficiat: neque in aliquo, aut purgationis, aut expositionis indigeat, & alia tamen cum eadem mea scripta concordant, in quibus similiter prædicationis meæ sensus in aperto est. Necessitatem enim habens contra hæreticos, qui multos Christi populos cōturbauerant,

C A. I.

Cum hac epistola cōueniūt pleraque in Epist. 97.

*ipse Eutyches detestatur.

rant, differendi, & clementissimis Principibus, & sancto Concilio Synodali, & Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quid de Incarnatione Verbi, secundum Euangelicam Apostolicamq; doctrinã, deberemus sapere ac sentire, patefeci, & in nullo à sanctorũ patrum confessione discessi: quia vna est, vera, singularis, perfecta, inuiolabilis Catholica fides, cui nihil addi, nec minui potest. Quam Nestorius prius, & nunc Eutyches diuersa quidẽ assertione, sed simili impietate impugnare conati sunt, & Ecclesiæ Dei duas hæreses sibimet contrarias inferre tentarunt, vt vterq; à discipulis veritatis meritò damnaretur: quia insanum nimis & sacrilegũ fuit, quod varia falsitate ambo senserunt. ¶ Anathematizetur ergo Nestorius, qui beatam virginem Mariam hominis tantummodò credidit genitricem, vt aliam personam carnis, aliam faceret deitatis, nec vnum Christũ in Verbo Dei & carne sentiret, sed separatim atque seiunctim, alium filium Dei, alium hominis prædicaret: cùm tamen manẽte illa incommutabilis Verbi essentia, quæ ei cũ Patre & Spiritu sancto intẽporalis atq; coeterna est, ita intra virginea viscera Verbum caro sit factum, vt vno conceptu, vnoq; partu eadem virgo, secundum vnionem vtriusq; substantiæ & ancilla Domini esset & mater. Quod etiam Elizabeth (sicut Lucas Euangelista declarat) intellexit & dixit: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Eutyches quoq; eodẽ percellatur anathemate, qui per impios veterum hæreticorum voluptatus errores, tertiũ Apollinaris dogma delegit: vt negata humanæ carnis atq; animæ veritate, totum Dominum nostrum Iesum Christum vnius adserat esse naturæ, tanquam Verbi deitas ipsa se in carnem, animamq; conuerterit, & concipi & nasci, nutriri,

Nestorius Eutyches hæretici.

CA. 2.

Luc. 1.

nutriri, & crescere, crucifigi ac mori, sepeliri ac resurgere, & ascendere in cœlum, & in patris dextera, vnde ad iudicandos viuos & mortuos veniet, considere, diuinæ eius tantum essentiæ fuerit, quæ nihil horum in se sine carnis veritate recepit: quoniam natura vnigeniti, natura est Patris, natura est Spiritus sancti, simulq; impaßibilis, simul est incommutabilis, sempiternæ Trinitatis indiuisa vnitas & consubstantialis æqualitas. Vnde si ab Apollinaris peruersitate hæreticus iste deficiscit, ne cōuincatur deitatem paßibilem sentire atq; mortalem, & tamen Verbi incarnati, id est, Verbi & carnis vnam audet pronunciare naturā: nō dubiè in Manichæi & Marcionis transit insaniā, & mediatorē Dei & hominū, hominē Iesum Christum simulatoriè omnia credit egisse, nec humanum in ipso corpus, sed phantasticam corporis speciem oculis apparuisse cernētium.

¶ Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides Catholica detestatur, & talium sacrilegia concordibus per totum mūdum beatorū patrum sunt dānata sententijs: quicunq; illi sunt ita obcæcati & à lumine veritatis alieni, vt Verbo Dei à tempore incarnationis humanam, id est, nostrā negēt inesse naturam, ostendant, in quo sibi Christianū nomen vsurpent, & cū Euangelio veritatis, qua ratione concordent, si per beatæ virginis partum, aut caro sine deitate, aut deitas est orta sine carne. Sicut enim negari non potest, quod Verbū caro factum est, & habitauit in nobis: ita negari nō potest, quod Deus erat in Christo, mundum recōcilians sibi. Quæ autē reconciliatio esse potest, qua humano generi propitiaretur Deus, nisi omniū causam mediator Dei hominumq; susciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei æqualis erat A. 3. Ioan. 1. 2. Cor. 5.

 patri,

patri, in forma serui particeps esset & nostri: vt per vnum nouum hominem fieret renouatio vetustatis, & mortis vinculum vnius præuaricatione contractũ, vnius morte, qui solus morti nihil debuit, solueretur? Effusio enim pro iniustis sanguinis iusti tã potens fuit ad priuilegium, tam diues ad precium: vt si vniuersitas captiuorum in redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula retinerent, quo-

Rom. 5. niam (sicut Apostolus ait) vbi abundauit peccatum, superabundauit & gratia. Et cùm sub peccati præiudicio nati potestatem acceperint ad iustitiam renascendi: validiùs factũ est donum libertatis, quàm

CA.4. debitum seruitutis. ¶ Quam itaq; sibi in huius sacramenti præsidio spem relinquunt, qui in Saluatoris nostri corpore negant humanæ substantiæ veritatem? Dicant quo sacrificio reconciliati, dicant quo sanguine sint redempti? quis est, qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiã Deo,

Ephe.5. in odorem suauitatis? Aut quod vnquã sacrificium sacratius fuit, quam quod verus põtifex Altari Crucis per immolationem suę carnis imposuit? Quam-

Psal. 115. uis enim multorum sanctorũ in conspectu Domini preciosa mors fuerit, nullius tamẽ insontis occisio, propitiatio fuit mundi. Acceperunt iusti, non dederunt coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata sunt patientiæ, non dona iustitiæ. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo fine persoluit, cùm inter filios hominum vnus solus Dominus noster Iesus Christus extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt etiam suscitati. De

Ioan. 12. quibus ipse dicebat: Cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me. Fides etenim vera iustificans impios, & creans iustos, ad humanitatis suæ tracta partici-

participem, in illo acquirit salutem, in quo solo homo se inuenit innocentem, liberum habés per gratiam Dei de eius potentia gloriari, qui contra hostem superbum in carnis nostræ humilitate cõgressus, his victoriam suam tribuit, in quorum corpore triumphauit. ¶ Quamuis ergo in vno Domino nostro Iesu Christo, vero Dei atque hominis filio, Verbi & carnis vna persona sit, & vtraque essentia cõmunes habeat actiones: intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, & syncerae fidei contemplatione cernendum est, ad quę prouehatur humilitas infirmitatis, & ad quæ inclinetur altitudo virtutis: quid sit, quod caro sine Verbo non agit, & quid sit quod Verbũ sine carne nõ efficit. Sine Verbi enim potentia, nec conciperet virgo, nec pareret: & sine veritate carnis obuoluta panis infantia non iaceret. Sine Verbi potentia non adorarent Magi puerum nouo sydere declaratum: & sine veritate carnis non iuberetur transferri in AEgyptum puer, & ab Herodis persecutione subduci. Sine Verbi potentia non diceret vox patris, missa de cœlo, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui: & sine veritate carnis non protestaretur Ioannes, Ecce agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi. Sine Verbi potẽtia non fieret redintegratio debilium, & viuificatio mortuorum: & sine veritate carnis, nec cibus ieiuno, nec somnus esset necessarius fatigato. Postremò sine Verbi potentia, non se Dominus patri profiteretur æqualem, & sine veritate carnis non idem diceret patrem se esse maiorem: cùm Catholica fides vtrumq; suscipiat, vtrumq; defendat, quæ secũdum proprietatem diuinæ humanæq; substantiæ vnum Dei filium, & hominẽ credit, & Verbum. ¶ Quãuis ergo ab illo initio, quo in vtero virginis Verbum

[Margin: CA. 5. — Luc. 1. Luc. 2. Matth. 2. — Matth. 3. Marc. 1. Ioan. 11. Matth. 4. Ioan. 1. Matth. 4. Ioan. 16. Ioan. 14. — CA. 6.]

caro factum est nihil vnquam inter diuinam humanamq; substantiā diuisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea, vnius personæ fuerint totius tēporis actiones: ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla permixtione cōfundimus, sed quid cuius formæ sit, ex operum qualitate sentimus. Nec diuina enim humanis præiudicant, nec humana diuinis, cùm ita in idipsum vtraq; concurrant, vt in eis nec proprietas absumatur, nec persona geminetur. Dicant igitur isti phantasmatici Christiani, quę
Ioan. 19. substātia Saluatoris adfixa sit ligno, quæ iacuerit in
Ibidem. Matth. 28. sepulchro, & reuoluto monumenti lapide, quæ ter-
Luc. 23. tio die caro surrexerit, vel quale corpus Iesus disci-
Ioan. 20. pulorum visui, clausis ad eos ostijs ingressus, intu-
Ibidem. lerit: cùm ad abigendam cernentium diffidētiam, inspici oculis, digitisq; tractari, patētes adhuc fixuras clauorum, & recens cōpuncti lateris vulnus exigeret. At si in tanta luce veritatis tenebras suas hæretica obduratio nō relinquit: ostendant, vnde sibi spē vitæ polliceantur æternæ, ad quam nisi per mediatorem Dei & hominum, hominem Iesum Chri-
Actor. 4. stum nō potest perueniri. Non enim est aliud nomē datum hominibus sub cœlo, in quo oporteat saluos fieri: nec est redemptio captiuitatis humanæ, nisi in sanguine eius, qui dedit semetipsum redemptionem
1. Tim. 2. pro omnibus. Qui (sicut prædicat B. Apostolus) cū
Philip. 2. in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formā serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo; Humiliauit semetipsum, factus obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus illum exaltauit, & donauit illi nomē, quod est super omne nomen, vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terre-

terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. ¶Quamuis ergo vnus sit Dominus Iesus Christus, & veræ deitatis, veræq; humanitatis in ipso vna prorsus eademq; persona sit, neque huius vnitionis soliditas vlla posit diuisione seiungi: exaltationem tamen, qua illum exaltauit Deus, & donauit illi nomen, quod super omne nomen excellit, ad eam intelligimus pertinere formam, quę ditanda erat tantæ glorificationis augmẽto. In forma quippe Dei, æqualis erat filius patri, & inter genitorem atq; vnigenitum nulla erat in essentia discretio, nulla in maiestate diuersitas, nec per Incarnationis mysterium, aliquid decesserat Verbo, quod ei patris munere redderetur. Forma autem serui, per quam impassibilis deitas sacramẽtum magnæ pietatis impleuit, humana humilitas est, quę in gloriam diuinę potestatis euecta est, in tantam vnitatem ab ipso cõceptu virginis deitate & humanitate connexa, vt nec sine homine diuina, nec sine Deo agerentur humana. Propter quod sicut Dominus maiestatis dicitur crucifixus, ita qui ex sempiternitate æqualis est Deo, dicitur exaltatus. Nec interest, ex qua Christus substãtia nominetur: cùm inseparabiliter manente vnitate personæ, idem sit & totus hominis filius, propter carnem, & totus Dei filius, propter vnam cum patre deitatem. Quicquid ergo in tẽpore accepit Christus, secũdum hominẽ accepit, qui quæ nõ habuit, cõferuntur. Nam secundũ potentiã Verbi, indifferenter omnia, quæ habet pater, etiã filius habet, & quæ in forma serui à patre accepit, eadem in forma patris etiã ipse donauit, & idem ipse & diues & pauper. Diues, quia in principio erat Verbũ, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum,

CA. 7.

2. Cor. 8.
Ioan. 1.

Hoc erat in principio apud Deű, Omnia per ipsum
Ibidem. facta sunt,& sine ipso factum est nihil. Pauper verò,quia Verbum caro factű est, & habitauit in nobis. Quæ autem est eius exanitio,quæve paupertas, nisi formæ sernilis acceptio? per quam, Verbi maiestate velata,dispēsatio humanæ redemptionis impleta est. Nam quia captiuitatis nostræ resolui originalia vincula non poterant, *& ab hostis imperio relaxari*,nisi existeret homo nostri generis, nostræque naturæ,quem veteris debiti prӕiudicia non teneret,
Colos. 2. & qui immaculato sanguine suo chirographum letale dilueret, sicut ab initio erat diuinitùs prӕordinatum,*& prophetarum oraculis prænunciatum*: ita est in plenitudine præfiniti temporis factum, vt multis modis significata promissio, in diu expectatum veniret effectum,nec posset esse ambiguum,quod cōtinuis significationibus semper fuerat nunciatum.

CA. 8. ¶ Destructis itaq; tot hæresibus,quę per sanctam deuotionem præsidentium patrum, à corpore sunt Catholicæ vnitatis abscisæ,quæque ideo extorres à
1.Pet.2. Christo esse meruerũt, quia Verbi Incarnationem, quæ singularis est rectè credentium salus, fecerunt sibi lapidem offensionis & petram scandali: miror dilectionem vestram in discernēdo veritatis lumine laborare. Et cùm multis manifestationibus declaratum sit,quàm rectè & Nestorium & Eutychen cum Dioscoro fides Christiana dānauerit, nec Christianus possit vocari,qui vel illius,vel horum impietati præbet assensum: doleo vos Euāgelicæ & Apostolicæ doctrinæ (vt audio) resultare,exagitando seditionibus ciuitates, conturbando Ecclesias, nec solũ iniurias,sed etiam cædes Presbyteris atq; Episcopis inferendo: vt præ furore & sæuitia,propositi vestri & professionis sitis immemores. Vbi est regula mā-

suetudi-

ſuetudinis & quietis? Vbi longanimitas patientiæ, vbi tranquillitas pacis, vbi firmamentum dilectionis,& tolerantiæ fortitudo? Quæ vos ab Euangelio Christi aut perſuaſio abduxit, aut perſequutio ſeparauit? Vel quæ tanta extitit decipientis aſtutia,vt obliti prophetarum & Apoſtolorum, obliti Symboli ſalutaris & confeſsionis, quam pronunciantes coram multis teſtibus,ſacramẽtum baptiſmi ſuſcepiſtis,diabolicis vos illuſionibus ſubderetis? Quid apud vos acturæ fuerant vngulæ, quid ſæua tormẽta, ſi ad expugnandam fidei veſtræ integritatem tãtùm vana hæreticorum commenta valuerunt? Pro fide vos agere creditis, & fidei contraitis. Eccleſiæ nomine armamini,& contra Eccleſiam dimicatis. Hoc à prophetis,hoc ab Euangeliſtis,hoc ab Apoſtolis didiciſtis, vt negantes veram Chriſti carnem, & ipſam Verbi eſſentiam paſsioni mortiq; ſubdentes,alienam faciatis noſtram à ſuo reparatore naturam,totumq;, quod crux intulit, quod lancea vulnerauit, quod ſepulchri lapis ſuſcepit & reddidit, ſolum fuiſſe opus diuinæ potentiæ, non etiam humilitatis humanæ? Propter quam Apoſtolus dicit, Rom. 1.
Non enim erubeſco Euangelium: quoniam nouerat, quale Chriſtianis obijceretur opprobrium ab inimicis.Et ideo etiam Dominus proteſtabatur,dicens: Qui me cõfeſſus fuerit coram hominibus,& Marc. 8.
ego cõfitebor illum coram patre meo.Hi enim non Luc. 12.
erunt digni confeſsione filij & patris, quibus nunc caro Chriſti verecundiam facit: probabuntque ſe nullam de ſigno crucis ſumpſiſſe virtutẽ, qui quod præferendum frontibus acceperunt,promere labijs erubeſcunt. ¶ Declinate filij ab his diabolicis per- C A. 9.
ſuaſionibus,declinate.Veritatem Dei nulla res violat, ſed veritas nos niſi in noſtra carne non ſaluat.

Psal. 84. Veritas quippe (sicut Propheta ait) de terra orta est, & sic Verbum Maria virgo concepit, vt vniendam * sibi carnem de sua substantia ministraret: nec cum adiectione personæ, nec cum euacuatione naturæ, quoniam qui erat in forma Dei, ita accepit formam serui, vt vnus atque idem in forma vtraque sit Christus, inclinante se Deo vsque ad infima hominis, & proficiente homine vsque ad summa deitatis; dicente Apostolo, Quorum patres, & ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula, Amen.

* ipsi

Rom. 9.

EPISTOLA OCTVAGESIMA-quarta eiusdem ad Anastasium Thessalonicensem Episcopum.

Capita epistolæ sequentis.

Quòd semper Thessalonicenses antistites vicem Apostolicæ Sedis impleuerint. I.

Vt Metropolitanis sua iura seruentur. II.

Vt à Metropolitanis, non laicis, non digami, non viduarũ mariti, sed irreprehensibiles ordinentur Episcopi. III.

Quòd Subdiaconis carnale coniugium denegetur. IIII.

Vt nullus inuitus ordinetur Episcopus. V.

Vt Metropolitanus Episcopus de electo, quem est ordinaturus Episcopum, ad Thessalonicensem Pontificem referat, & de Metropolitano electo similiter Prouinciales Episcopi faciant. VI.

Vt bina per annum prouincialia Episcoporum Concilia celebrentur. Et si res difficilis emerserit, nec fuerit Thessalonicensis Episcopi iudicio terminata, ad Romanum referatur antistitem. VII.

Vt si quis Episcopus suam deserens ciuitatem, maiorem sedem ambitus causà petierit, nec illam obtinere poterit, & sua carere debebit. VIII.

Vt nullus alienum clericum solicitare vel tenere præsumat, suo Episcopo non præbente consensum. IX.

Vt in euocandis prouincialibus Episcopis, à Thessalonicẽsi põtifice moderatio conseruetur, ne sub hoc colore sacerdotalis honor

honor cõtumelijs addicatur. Nec amplius quam bini de prouincijs Episcopi, quos Metropolitani probauerint, dirigantur. Et non amplius à statuto Concilij tempore, quam dies quindecim remorentur Episcopi. X.

Vt si inter eos de negocio fuerit oborta contentio, cuncta Romano pontifici sub gestorum insinuatione pandantur, vt ab eo, quod Deo placuerit, ordinetur. XI.

Leo Episcopus, vrbis Romæ Anastasio Episcopo Thessalonicensi.

QVanta fraternitati tuę à beatissimi Petri Apostoli *authoritate sint cõmissa, & qualia etiam nostro tibi fauore sint credita, si vera ratione perspicere, & iusto examine ponderares: multũ possem⁹ de iniũctæ tibi solicitudinis deuotione gaudere. *Sede

CAPVT I.

QVoniam sicut præcessores mei præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum secutus exemplum, vices mei moderaminis delegaui: vt curam, quam vniuersis Ecclesijs principaliter ex diuina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adiuuares, & longinquis ab Apostolica Sede prouincijs præsentiam quodammodo nostræ visitationis impenderes: * quia de continenti opportunoq; prospectu promptum tibi esset agnoscere, quid in quibusque rebus, vel tuo studio componeres, vel nostro iudicio reseruares. Nam cùm maiora negocia & difficiliores causarum exitus liberum tibi esset, sub nostræ sẽtẽtiæ expectatione suspendere, nec ratio tibi, nec necessitas fuit, in id, quod mensuram tuã excederet, deuiandi. Abundant enim apud te *monitorum scripta nostrorum, quibus te de omnium actionũ temperantia frequenter instruximus: vt commendatas tibi Christi Ecclesias, per exhortatiõnẽ charitatis, ad salubritatẽ obediẽtiæ prouocares. Quia etsi plerunq; existãt *siquidẽ *monimentorũ

inter negligentes vel desides fratres, quæ oporteat maiore * authorite curari: sic tamen est adhibenda correctio, vt semper sit salua dilectio. Vnde & B. Apostolus Paulus, ad Ecclesiasticum regimen Timotheum imbuẽs, dicit, Seniorem ne increpaueris, sed obsecra vt patrẽ: iuuenes vt fratres, anus vt matres, iuuenculas vt sorores in omni castitate. Quæ moderatio si quibuscunque inferioribus membris ex Apostolica institutione debetur, quantò magis fratribus & Coëpiscopis nostris sine offensione reddẽda est? Et licet nonnunquam accidant, quæ in sacerdotalibus sint reprehendenda personis, plus tamen erga corrigenda agat beneuolẽtia, quàm seueritas: plus cohortatio, quàm commotio, plus charitas, quàm potestas. Sed hi, qui quæ sua sunt quærunt, non quę Iesu Christi, facilè ab hac lege discernuntur, & dum dominari magis quã consulere subditis, quærũt, placet honor, inflat superbia, & quod prouisum est ad concordiã, tendit ad noxam. Quod vt necesse habeamus ita dicere, non de paruo animi dolore procedit. Meipsum enim quodammodo in culpa sentio, cùm te à traditis tibi regulis immodicè deuiasse cognosco. Qui si tuæ existimationis parum diligens eras, meæ saltem famæ parcere debueras, ne quæ tuo tantùm facta sunt animo, nostro viderentur gesta iudicio. Relegat fraternitas tua paginas nostras omniaq; ad tuos missa maiores Apostolicæ Sedis præsulũ scripta percurrat, & vel à me, vel à præcessoribus meis inueniet ordinatum, quod à te cognouimus esse præsumptum. Venit namque ad nos cum Episcopis prouinciæ suæ frater noster Atticus, veteris Epiri Metropolitanus Antistes, & de indignissima afflictione, quam pertulit, lachrymabili actione conquestus est coram adstantibus Diaco-

* austeritate

1. Tim. 5.

Philip. 2.

Diaconibus tuis, qui querelis flebilibus nihil cõtra referendo, ea quæ nobis ingerebantur, fide non carere monstrabant. Legebatur quoq; in literis tuis, quas ijdem Diaconi detulerũt, quòd frater Atticus Thessalonicam venisset, quodque consensum suum etiam scripturæ professione signasset, vt de illo non aliud à nobis intelligi posset, quàm proprij arbitrij & spõtaneæ deuotionis fuisse, quod venerat, quodque chartulam de obedientiæ sponsione conscripserat, in cuius tamen chartulæ mentione signũ prodebatur iniuriæ. Non enim necessarium fuerat vt obligaretur scripto, qui obediẽtiam suam ipso iam voluntarij aduentus probabat officio. Vnde deplorationibus supradictis hæc verba epistolę tuæ testimonium præbuere, & per hoc, quod non est tacitũ, nudatum est illud, quod silentio fuerat adopertum, adhibitam scilicet Illyrici præfecturam & sublimissimam inter mundanos apices potestatem in exhibitionem insontis Antistitis incitatã: vt missa exequutione terribili, quæ omnia sibi officia publica ad effectum præceptionis adiũgeret, à sacris Ecclesiæ adytis, nullo vel falso, insimulatus crimine, extraheretur Sacerdos, cui non ob molestiam ægritudinis, non ob sæuitiam hyemis darentur induciæ, sed iter asperum & periculis plenum per inuias * niues agere cogeretur. Quod tanti laboris, tantique discriminis fuit, vt ex his, qui Episcopum comitati sunt, quidam defecisse dicãtur. Multum stupeo frater charissime, sed & plurimum doleo, quod in eũ, de quo nihil amplius indicaueras, quàm quòd euocatus adesse differret, & excusationem infirmitatis obtenderet, tam atrociter, & tam vehementer potueris commoueri: præsertim cùm etsi tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua

* cautes

3. quest. 6. Multum stupeo.

* consulta

*consului * consulta rescriberemus. Sed vt video, benè de moribus meis existimasti, & quam ciuilia pro conseruanda sacerdotali concordia responsurus essem, verissimè præuidisti: & ideo motus tuos exequi sine dilatione properasti, ne cùm moderationis nostræ aliud disponētia scripta sumpsisses, faciēdi id, quod factum est, licentiam non haberes. An fortè aliquod tibi facinus fratris innotuerat, & Metropolitanum Episcopum noui apud te criminis pondus vrgebat? 3. quæst. 6 Multum. At hoc quidem alienum ab illo esse, etiam tu nihil ei obijciendo confirmas. Sed etiam, si quid graue intolerandumque gessisset, nostra erat expectanda censura: vt nihil prius ipse decerneres, quam quid nobis placeret, agnosceres. Vices enim nostras ita tuæ credidimus charitati: vt in partē sis vocatus solicitudinis, nō in plenitudinē potestatis. Vnde sicut multum nos ea, quæ à te piè sunt curata, lætificant: ita nimium ea, quæ perperam sunt gesta, contristāt. Et necesse est, post multarum experimēta causarum solicitiùs prospici, & diligentiùs præcaueri: quatenus per spiritum charitatis & pacis omnis materia scandalorum de Ecclesijs Domini (quas tibi commendauimus) auferatur, præeminente quidem in illis prouincijs Episcopatus tui fastigio, sed amputato totius vsurpationis excessu.

CAPVT II.

25. quæst. 2. Igitur. IGitur secūdum sanctorum patrum canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos, Metropolitanos singularum prouinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura prætenditur, ius traditæ sibi antiquitùs dignitatis intemeratum habere decernimus: ita vt à regulis præstitutis, nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant.

CAPVT

CAPVT III.

IN ciuitatibus, quarum rectores obierint, de substituẽdis Episcopis hæc forma seruetur: vt is, qui ordinandus est (etiam si bonæ vitæ testimonio fulciatur) non laicus, non neophytus, nec secundæ cõiugis sit maritus, aut qui vel vnam quidem habeat, vel habuerit, sed nec qui sibi viduam copularit. Sacerdotum enim tam excellens est electio: vt hæc, quæ in alijs Ecclesiæ membris non vocãtur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita. Dist. 32. Omnium sacerdotũ.

CAPVT IIII.

NAm cùm extra Clericorum ordinem cõstitutis, nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum: ad exhibendam tamẽ perfectæ continentię puritatẽ, nec Subdiaconibus quidem connubiũ carnale conceditur: vt & qui habẽt, sint tanquã non habentes, & qui non habẽt, permaneãt singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus à capite est, dignũ est custodiri: quantò magis in primo, aut secundo, vel tertio seruandũ est, ne aut Leuitico ministerio, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellẽtia quisquam idoneus existimetur, qui se à voluptate vxoria necdũ frenasse detegitur? 1. Cor. 7

CAPVT V.

CVm ergo de summi Sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem Cleri plebisque consensus concorditer postularit: ita vt si in aliam fortè personam partium se vota diuiserint, Metropolitani iudicio is alteri præferatur, qui maioribus & studijs iuuatur & meritis: tantùm vt nullus inuitis & non petentibus ordinetur, ne plebs inuita Episcopum non optatum, aut contemnat, aut oderit, & fiat minùs religiosa, quàm conuenit, cui non licuerit habere, quem voluit. In decret. Iuo. lib. 3. Dist. in. 63. Si fortè.

CAPVT

CAPVT VI.

Diſt.65. De perſona autem.

DE perſona autem conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri plebiſq; cõſenſu, Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in prouincia benè placuit, ſcire te faciat: vt ordinationem ritè celebrandam tua quoq; firmet authoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre, ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorum. Metropolitano verò defuncto, cùm in locum eius alius fuerit ſubrogandus, prouinciales Epiſcopi ad ciuitatem Metropolitanam conuenire debebunt: vt omnium Clericorũ atq; omnium ciuium voluntate diſcuſſa, ex Presbyteris eiuſdem Eccleſiæ, vel ex Diaconibus optimus eligatur, de cuius nomine ad tuam notitiã prouinciales referãt Epiſcopi, impleturi vota poſcentium, ſi quod ipſis placuit, tibi quoq; placuiſſe cognouerint. Sicut enim iuſtas electiones nullis dilationibus volumus fatigari: ita nihil permittimus te ignorãte præſumi.

Diſt. 36. Metropolitano. Et di. 77. in prin cip. diſt.

CAPVT VII.

Diſt.18. De Concilijs. Et in decre. Innoc. lib.4.

DE Concilijs autẽ Epiſcopalibus nõ aliud indicimus, quã ſancti patres ſalubriter ordinarũt: vt ſcilicet bini cõuentus per annos ſingulos habeãtur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diuerſos Eccleſiæ ordines naſci adſolent, iudicetur. At ſi fortè inter ipſos, qui præſunt, de maioribus (quod abſit) peccatis cauſa naſcatur, quæ prouinciali nequeat examine definiri: fraternitatẽ tuã de toti⁹ negotij qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, & ſi corã poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita iudicio, ad noſtram cognitionem, quicquid illud eſt, transferatur.

CAPVT VIII.

7. quæſt. 1. Si quis Epiſcopus.

SI quis Epiſcopus, mediocritate ciuitatis ſuæ deſpecta, adminiſtrationem loci celebrioris ambierit,

bierit, & ad maiorem se plebem quacunq; occasione transtulerit: non solùm à cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit & propria: vt nec illis præsideat, quos per auaritam concupiuit, nec illis, quos per superbiam spreuit. Suis igitur terminis contentus sit quisque, nec supra mensuram iuris sui affectet augeri.

CAPVT IX.

ALienum Clericum, inuito Episcopo ipsius, nemo suscipiat, nemo solicitet: nisi fortè ex placito charitatis id inter dantem accipientemque conueniat. Nam grauis iniuriæ reus est, qui de fratris Ecclesia id quod est vtilius aut preciosius, audet vel allicere, vel tenere. Itaq; si intra prouinciam res agatur, trásfugam clericum ad suam Ecclesiam Metropolitanus redire compellet. Si autem longiùs processit, tui præcepti authoritate reuocabitur, vt nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquatur. 19. quæ. 2. Alienum clericum.

CAPVT X.

IN euocandis autem ad te Episcopis moderatissimum te esse volumus: ne per maioris diligentiæ speciem, fraternis videaris gloriari iniurijs. Vnde si causa aliqua maior extiterit, ob quam necessarium sit, fraternum aduocare conuentum: binos de singulis prouincijs Episcopos, quos Metropolitani crediderint esse mittédos, ad fraternitatem tuam venire sufficiat: ita vt à præstituto tempore non vltra quindecim dies * quo conuenerint, retardentur. * qui

CAPVT XI.

SI autem in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumve credideris, diuersa eorum fuerit à tua voluntate sententia: ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur, vt remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur. Ad hunc

enim finem, omnem affectum nostrum, curamq; dirigimus, vt quod ad vnitatem concordiæ, & quod ad custodiam pertinet disciplinæ, nulla dissensione violetur, nulla desidia negligatur. Et te igitur, frater charissime, & eos fratres nostros, qui de tuis offenduntur excessibus, cùm tamen non similis sit
Philip. 2. omnium materia querelarum, hortor & moneo, vt quæ piè sunt ordinata, salubriterque disposita, nul-
Rom. 15. la concertatione turbentur. Nemo quod suum est, quærat, sed quod alterius, sicut Apostolus ait, Vnusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad ædificationem. Nec enim poterit vnitatis nostræ firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum charitatis adstrinxerit: quia sicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo, singuli autē
Rom. 12. alter alterius membra. Connexio totius corporis v-
1. Cor. 12. nam sanitatem, vnam pulchritudinem facit. Et hæc quidem connexio totius quidem corporis vnanimitatē requirit, sed præcipuè exigit concordiam sacerdotum. Quibus etsi dignitas non sit communis, est tamen ordo generalis: quoniā & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædā discretio potestatis, & cùm omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. De qua forma, Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna dispositione prouisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent: sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia: & rursus quidam, in maioribus vrbibus constituti, solicitudinem susciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil vsquam à suo capite

dissideret. Qui ergo scit se quibusdam esse præpositum, nō molestè ferat, aliquem sibi esse prælatum: sed obedientiam quam exigit, etiam ipse dependat. Et sicut nō vult grauis oneris sarcinam ferre, ita nō audeat alij importabile pondus imponere. Discipuli enim sumus humilis & mitis magistri, dicentis: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue. Quod quomodo experiemur, nisi & illud in obseruantiam veniat, quod idem Dominus ait, Qui maior est vestrum, erit minister vester? Qui autem se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.

2. quæst. 6. Qui scit se
Matth. 23.
Matth. 11.
Matth. 20
Marc. 10.
Luc. 22.
Luc. 14.

EPISTOLA LXXXV. EIUSDEM AD Septimium Altinum Episcopum.

Leo Episcopus, Septimio Episcopo salutem.

LEctis fraternitatis tuę literis, vigorem fidei tuę, quam olim noueramus, agnouimus: congratulantes tibi, quòd ad custodiam gregum Christi pastoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui sub specie ouium subintrarunt, bestiali sæuitia simplices quosque dilacerent, & non solùm ipsi nulla correctione proficiant, sed etiam ea, quæ sunt sana, corrumpant. Quod ne viperea possit obtinere fallacia, ad Metropolitanum Episcopum prouinciæ Venetiæ scripta direximus: quibus ad status sui periculum cognosceret pertinere, si quisquam de Pelagianorum & Cælestianorum consortio veniens, in communione Catholica sine professione legitimæ satisfactionis habeatur. Saluberrimum enim est, & spiritualis medicinæ vtilitate plenissimum, vt siue Presbyteri, siue Diaconi, siue alij cuiuslibet ordinis Clerici, qui se correctos videri

Matth. 7.
1. quæst. 7. Saluberrimū enim.
Et 1. q. 1. Omnis cuiuslibet.
Et: Si quis heretica.
Et in decr. Iuo. lib. 3. cum litera variatione.

volunt,errorem suum,& ipsos erroris authores dãnari à se sine ambiguitate fateantur: vt sensibus prauis & dudum peremptis,nulla sperandi supersit occasio,ne vllum membrum Ecclesię talium possit societate violari, cùm per omnia illis professio propria cœperit obuiare. Circa quos etiam illam canonum constitutionem præcipimus custodiri, ne ab his Ecclesijs,ad quas propriè pertinēt, sinantur abscedere,& pro suo arbitrio ad loca sibi nō deputata transire. Quod cùm rectè non permittitur inculpatis, multò minùs debeat licere suspectis. Proinde dilectio tua,cuius deuotione gaudemus,iungat curam suam dispositionibus nostris, & cum supradicto Metropolitano det operam: vt circunspectè ac velociter impleantur ea, quæ ad totius Ecclesiæ incolumitatem,& laudabiliter sunt gesta, & salubriter ordinata.

EPISTOLA LXXXVI. EIUSDEM AD Nicetam Aquileiensem Episcopum.

* Item ad Metropolitanum Venetiæ. CA. I.

* *Leo Episcopus Romæ Nicete Aquileiensi Episcopo salutem.*

RElatione sancti fratris & Coëpiscopi nostri Septimij,quæ in subditis habetur, agnouimus quosdam Presbyteros,Diacones, ac diuersi ordinis Clericos,quos Pelagiana siue Cęlestiana hęresis habuerit implicatos, ita in vestra prouincia ad communionem Catholicam peruenisse: vt nulla ab eis dãnatio proprij exigeretur erroris, & pastoralibus excubijs nimium dormitantibus,lupus,ouium pellibus tectus in ouile Dominicum,non depositis bestialibus animis introiret:& quod per authoritatem canonum decretorumq; nostrorum ne insontibus quidem conceditur,vsurpare, vt relictis Ecclesijs,in quibus

Matth.7.

quibus Clericatum aut acceperant, aut receperant, instabilitate sua per diuersa circunferantur, amãtes semper errare, & nunquam in fundamento Apostolico permanere. Quoniam qui nullo discussi examine, nullo sunt præiudicio suæ professionis obstricti, hunc maximè expetunt fructum, vt sub velamẽto communionis plures domos adeant, & per falsi nominis scientiam multorum corda corrumpant. Quod vtique efficere non possent, si Ecclesiarum Præsules necessariam diligentiam in talium receptione seruarent: ne cuiquam eorum euagari in diuersa licuisset. ❡ Ne ergo hoc vlterius audeatur, c A. 2.
néve per quorũdam negligentiam introducta pernicies, ad euersionem multarum tendat animarum, hac nostri authoritate præcepti, industriæ tuæ fraternitatis indicimus: vt congregata apud vos Synodo prouincialium Sacerdotum, omnes siue Presbyteri, siue Diaconi, siue cuiusque ordinis Clerici, qui de Pelagianorum, Celestianorumque consortio in communionem Catholicam ea imprudentia sunt recepti, vt non prius ad damnationem sui coarctarentur erroris, nunc, saltem posteaquam hypocrisis eorum ex quadam parte detegitur, ad veram correctionem, quæ & ipsis prodesse, & nullis posit nocere, cogantur. Damnent apertis professionibus sui superbi erroris authores, & quicquid in doctrina eorum vniuersalis Ecclesia exhorruit, detestentur: omniaq; decreta Synodalia, quæ ad excisionem huius hæreseos Apostolicæ Sedis confirmauit authoritas, amplecti se, & in omnibus approbare, plenis & apertis, ac propria manu subscriptis potestationibus eloquãtur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inueniatur ambiguum. Quoniam nouimus hanc istorũ esse versutiam, vt *in* quacunq; particula

dogmatis execrandi, *qua* se à damnatorum societate discreuerint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non saluum. ¶ Cumque omnes diffinitiones suas ad tantam facilitatem improbare se simulent atq; deponere, hoc ibi tota arte fallendi, nisi intelligantur, excipiant, vt gratia Dei secundũ meritum dari accipientium sentiatur. Quæ nisi gratis detur, non est gratia, sed merces, retributioq; meritorum, dicente beato Apostolo: Gratia salui facti estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est. Non ex operibus, ne fortè quis extollatur. Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Iesu, in operibus bonis, quæ præparauit Deus, vt in illis ambulemus. Omnis itaque bonorum operum *donatio, diuina præparatio est: nec propria quisquam iustificatur virtute, quoniam gratia vnicuiq; principium iustitiæ, & bonorum fons, atque origo meritorum est. Sed ab istis ideo per naturalem industriam dicitur præueniri, vt quæ ante gratiam proprio data sit studio, nullo videatur peccati originalis vulnere sauciata: falsumque sit quod veritas ait, Quoniam filius hominis venit quærere & saluare quod perierat. Ideo etiã paruulos dicunt, si sine baptismo hinc de seculo exierint, non posse damnari, neq; reos in peccato Adę teneri, sed ad regnum Dei, vel ad vitam æternam, sine vlla cunctatione venire, cùm Apostolus dicat: Per vnũ hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransijt, propter quod & ipsi paruuli baptizantur. Quamuis in illo vno possint intelligi plura peccata, si vnum ipsum in sua quasi mẽbra singula diuidatur. Nam & superbia est illic, quia in sua homo potius esse, quàm in Dei potestate dilexit: & sacrilegium, quia Deo non credidit: & homici-

Margin notes: Ca. 3. — Ephe. 2. — * deuotio — Rom. 5.

homicidium, quia se præcipitauit in mortem: & fornicatio spiritualis, quia integritas mentis humanæ serpertina suasione corrupta est: & furtum, quia prohibitus vsurpatus est cibus: & auaritia, quia plus quàm sufficere illi debuit, appetiuit: & si quid aliud in hoc vno admisso diligenti cõsideratione poterit inueniri. ¶ Parentum quoque peccatis paruulos obligari, non solum primorũ hominum, sed etiam suorum, de quibus ipsi nati sunt, non improbabiliter dicitur. Illa quippe sententia, Reddam peccata patrũ in filios, tenet eos vtique, antequam per regenerationem ad testamentũ nouum incipiant pertinere: quod testamentum prophetabatur, cùm diceretur per Ezechielem, non accepturos filios peccata patrum suorũ, nec vlteriùs futuram in Israël parabolam illã, Patres manducauerũt vuam acerbam, & dentes filiorum obstupescunt. Ideo enim quisque renascitur, vt soluatur in eo, quicquid peccati est, cum quo nascitur. Nam peccata, quæ malè agendo postea cõmittuntur, possunt & pœnitendo sanari, sicut etiã post baptismum fieri videmus. Ac per hoc non est instituta regeneratio, nisi quia vitiosa est generatio, vsq; adeò vt etiam de legitimo matrimonio procreatus dicat: In iniquitatibus cõceptus sum, & in peccatis mater mea in vtero me aluit. Neque hic dixit, in iniquitate, vel in peccato, cùm hoc rectè dici posset, sed iniquitates & peccata dicere maluit: quia & in illo vno, quod in omnes homines pertrãsiuit, quodq; tam magnũ est, vt eo mutaretur & cõuerteretur in necessitatẽ mortis humana natura (sicut suprà disserui) reperiuntur plura peccata, & alia parentũ, quæ licet nõ possunt mutare naturã, reatu tamẽ obligãt filios, nisi gratuita gratia & misericordia diuina subueniat. A paruulo enim recens nato, vsque

[Margin notes: c A. 4. — Exod. 20. — Ezech. 18. — Hiere. 31. — Psal. 50. — Rom. 5. — De consec. dist. 4. A paruulo.]

vsque ad decrepitum senē, quamlibet corporis ętatem gerant, sicut nullus prohibēdus est à baptismo, ita nullus est, qui nō peccato moriatur in baptismo. Sed paruuli tantum originali, maiores autem etiam his omnibus moriuntur peccatis, quæcunque malè viuendo addiderunt ad illud quod nascendo traxerunt.

CA. 5. ¶ Cauendum ergo dilectioni tuæ est, magnaque diligentia prouidendum, ne per huiusmodi homines extincta dudum scandala suscitentur: & de exciso olim dogmate aliquod in prouincia tua eiusdem mali germen oriatur: quod non solum in radicibus suis crescat, sed etiam sanctæ Ecclesię sobolem veneno sui odoris inficiat. Qui correctos se videri volunt, ab omni suspicione se purgent: & obediendo nobis, probent se esse nostros. Quorum si quisquā salubribus præceptis satisfacere detrectarit, siue ille clericus, siue sit laicus, ab Ecclesię societate pellatur, ne perditor animæ suæ, saluti insidietur alienæ.

CA. 6. ¶ Illam quoque partem Ecclesiasticæ disciplinæ, qua olim à sanctis patribus, & à nobis sæpè decretum est, vt nec in Presbyteratus gradu, nec in Diaconatus ordine, nec in subsequenti officio Clericorum ab Ecclesia *ad Ecclesiam* cuiquam transire sit liberum, vt in integrum reuoces, admonemus. Et vnusquisque non ambitione illectus, non cupiditate seductus, non persuasione hominum deprauatus, vbi ordinatus est, perseueret: ita vt si quis sua quærens, non quæ Iesu Christi, ad *plebem & Ecclesiam* suam redire neglexerit: & ab honoris priuilegio, & à communionis vinculo habeatur extraneus. Non autem dubitet dilectio tua, nos, si (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro custodia canonum, & pro fidei integritate decernimus vehementius commouendos: quia inferiorum ordinum

[Margin: In Concil. Hispalē. 2. cap. 3.]

[Margin: Dist. 86. Inferiorum culpæ.]

num culpæ ad nullos magis referendæ sunt, quàm ad desides negligentesq; Rectores, qui multam sæpe nutriunt pestilētiam, dum austeriorem dissimulant adhibere medicinam.

EPISTOLA OCTVAGESIMA SEptima eiusdem ad Episcopos Aphricanos per Mauritaniam Cæsariensem constitutos.

Capita epistolæ sequentis.

Leo Episcopus, vniuersis Episcopis per Cæsariensem Mauritaniam in Aphrica constitutis, in Domino salutem.

CAPVT I.

CVm de ordinationibus Sacerdotum quædam apud vos illicitè vsurpata crebrior ad nos cōmeantium sermo perferret, ratio pietatis exigit: vt pro solicitudine, quàm vniuersæ Ecclesiæ ex diuina institutione dependimus, rerum fidem studeremus agnoscere, vicem curæ nostræ proficiscenti à nobis fratri, & consacerdoti nostro Potentio, * iniungentes, qui secundum scripta, quæ per ipsum ad vos direximus, de Episcopis, quorum culpabilis ferebatur electio, quid veritas haberet, inquireret, nobisque omnia fideliter indicaret. Vnde quia idem plenissimè notitiæ nostræ cuncta reserauit, & sub quibus qualibusque rectoribus quædam Christi plebes in partibus prouinciæ Cæsariensis habeantur

*delegātes,

syncera nobis relatione patefecit: necessarium fuit, vt dolorem cordis nostri, quo pro Dominicorum gregum periculis æstuamus, datis nunc quoque ad
Distin. 61. Mirantur tantum. dilectionem vestram literis promeremus: mirantes tantum apud vos, per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem: vt in dignis quibusque, & longè extra Sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigiũ & gubernatio Ecclesiæ crederetur. Nõ est hoc consulere populis, sed nocere: nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium, salus est subditorum, & vbi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ.
1. quæst. 1. Principatus, quem. Principatus autem, quẽ aut seditio extorsit aut ambitus occupauit etiam si moribus atq; actibus non offendit, ipsius tamẽ initij sui est perniciosus exemplo. Et difficilè est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio. ¶ Quod si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prouidenter, scienterq; curandũ est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilq; præposterũ: quantò magis elaborandũ est, vt in electione eius, qui supra omnes gradus cõstituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. Vbi est illa beati Pauli Apostoli per Spiritum Dei emissa pręceptio, qua in persona Timothei omniũ Sacerdotũ Christi numerus eruditur, & proinde vnicuiq; nostrum dicitur:
Distin. 87. Quid est manus. Manus cito nemini imposueris, neq; cõmunicaueris peccatis alienis? Quid est cito manus imponere, nisi ante ætatẽ maturitatis, ante tẽpus examinis, ante meritũ laboris, ante experientiam disciplinæ, Sacerdotalem honorẽ tribuere non probatis? Et quid est cõmunicare peccatis alienis, nisi talẽ effici ordinantem,

nantem, qualis est ille qui non meruit ordinari? Sicut * meruit
enim boni operis sibi cōparat fructum, qui rectum
* sectatur in eligendo Sacerdote iudicium: ita graui * tenet
semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis col
legiū sublimat indignū. Non enim in cuiusquā persona prætermittēdū est, quod institutis generalibus
cōtinetur: nec putādus est honor ille legitimus, qui
fuerit de præuaricatione collatus. Dicente enim Apostolo, vt inter alias electionis regulas, is Episcopus ordinetur, quē vnius vxoris virū fuisse aut esse
cōstiterit, tā sacra semper habita est ista præceptio,
vt etiā de muliere Sacerdotis eligendi, eadē intelligatur seruanda cōditio, ne fortè illa priusquā in ma
trimoniū eius veniret, qui aliam non habuisset vxorem, alterius viri esset experta cōiugium. Quis ergo 1. Tim. 3. Leuit. 21.
dissimulare audeat, quod in tanti sacramēti perpe- Ezech. 44
tratur iniuriā: cū huic magno venerādoq; mysterio, Ephe. 5.
ne diuinæ quidē legis statuta defuerint, quibus eui- 1. Cor. 11.
denter est definitum, vt virginem Sacerdos accipiat,
& alterius thorum nesciat coniugis, quæ vxor est
futura Pontificis? Iam tunc enim in sacerdotibus
figurabatur Christi & Ecclesiæ spirituale coniugiū:
vt quoniā vir caput est mulieris, discat sponsa *Ver- *Christi
bi non aliū virum nosse quàm Christum, qui meritò vnam elegit, vnam diligit, & aliam præter ipsam
suo consortio non adiungit. ¶Si ergo etiam in ve- Leuit. 21.
teri testamento hæc sacerdotalium coniugiorū for- Ezech. 44
ma seruata est: quantò magis sub reuelata iam gratia constituti, Apostolicis debemus inseruire præceptis, vt quālibet bonis moribus præditus, & sanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamē
vel ad Diaconij gradū, vel ad Presbyterij honorē,
vel ad Episcopatus culmē ascendat, si aut ipsum non
vnius vxoris virum, aut vxorem eius non vnius viri

fuisse

fuiſſe claruerit? Monente verò Apoſtolo atque dicente, Et hi autem probentur primùm, & ſic miniſtrent, quid aliud intelligēdum in hoc putamus: niſi vt in his prouectionibus non ſolum matrimoniorum caſtimoniam, ſed etiam laborum merita cogitemus, ne aut à baptiſmo rudibus, aut à ſeculari actu repente conuerſis, officium paſtorale credatur, cùm omnis gradus militiæ Chriſtianę de incrementis profectuum debeat æſtimari, an poſsint cuiquā maiora committit? Meritò ſanctorum patrum venerabiles ſanctiones, cùm de Sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos ſacris adminiſtrationibus cenſuerunt, quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vſque ad prouectiores annos per diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, vt vnicuique teſtimonium prior vita præberet: nec poſſet de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro caſtis moribus, pro actibus ſtrenuis, celſioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris, indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adiuuant: quàm diligens & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum & cœleſtium dignitatum, ne in aliquo Apoſtolica & canonica decreta violentur, & his Eccleſia Domini regenda credatur, qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere principium? cùm valde iniquum ſit & abſurdum, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis. In domo quidem magna neceſſe eſt (ſicut Apoſtolus differit) vt vaſa diuerſa ſint, quædam aurea & argentea, quędam verò lignea & fictilia: ſed horum miniſterium pro

1. Tim. 3.

Diſtin. 61. Miramur tantum.

2. Tim. 2.

pro materiæ qualitate discernitur, nec qui est preciosorum, idem vsus est & vilium. Nam inordinata erunt omnia, si fictilia aureis, & lignea præferantur argenteis. Sicut autem in ligneis & fictilibus eorum hominum species figurantur, qui nullis adhuc virtutibus nitent: ita in aureis & argenteis hi sine dubio declarantur, qui per longæ eruditionis ignem, & per fornacem diuturni laboris excocti, aurũ probatum & argentum purum esse meruerunt. Quibus si merces pro deuotione nõ redditur, omnis Ecclesiastica disciplina resoluitur, omnis ordo turbatur: dum in Ecclesia, qui nullum subière ministerium, peruerso eligentium iudicio indebitum obtinent principatum. Cùm ergo inter vos tantum valuerint aut studia popularium, aut ambitus superborum, vt non solùm laicos, sed etiam secundarum vxorum viros, aut viduarum maritos ad officium cognoscamus pastorale prouectos: nónne *aptisśimè exigũt causæ, vt Ecclesiæ, in quibus ista commissa sunt, iudicio seueriore purgentur, & non solũ in tales Præsules, sed etiam in ordinatores eorum vltio competens proferatur? Sed circunstant nos hinc mansuetudo clementiæ, hinc censura iustitiæ. Et quia vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas, cogimur secundum Sedis Apostolicæ pietatem, ita nostram temperare sententiam: vt trutinato pondere delictorum, quæ constat non vnius esse mensuræ, quædam definiamus vtcunq; toleranda, quædam verò penitus amputanda. Eos enim, qui vel secundas nuptias inierunt, vel viduarum se coniugio sociarunt, nec Apostolica, nec legalis authoritas Sacerdotium obtinere permittit: & multò magis illum, si fuerit vestro iudicio confutatus, qui (sicut ad nos relatum est) duarum simul est maritus vxorum, vel * istum, qui

*apertissimè

1. quæst. 7. Exigunt causæ.

Psal. 24.

1. quæst. 7. Exigunt causæ.

*illũ qui prima vxore dimissa.

qui à prima vxore dimissus, alteram duxisse perhibetur, priuandum honore decernimus. Cæteros verò, quorum prouectio hoc tantùm reprehensionis incurrit, quòd ex laicis ad officium Episcopale delecti sunt, neq; ex hoc quòd vxores habeāt, possunt esse culpabiles, susceptum Sacerdotium tenere permittimus: non præiudicantes Apostolicæ Sedis statutis, nec præcessorum nostrorum nostrisq; decretis, quibus salubriter statutum est, ne primum, vel secundum, aut tertium in Ecclesia gradū quisquam laicorū, quibuslibet suffragijs fultus, ascēdat, priusquam ad hoc meritum per legitima augmenta perueniat. Quod enim nunc vtcunq; patimur esse veniale, inultum postmodum esse non poterit, si quisquam id, quod omnino interdicimus, vsurpare præsumpserit: quia remissio peccati, non dat licentiam delinquendi: nec potuit aliqua ratione concedi, fas erit amplius impunè committi.

1. quest. 7. Exigunt causa.

1. quest. 7. Exigunt causa.

CAPVT II.

CVm itaque de omnibus ferè, quæ fratris nostri Potentij relatio continebat, plenissimè dilectionē vestram per Dauid fratrem, & Coepiscopum nostrum, qui & Sacerdotij meritò nobis est probatus & moribus, videatis instructā: superest fratres, vt concordi obedientia salubres suscipiatis hortatus, & nihil per contentionem agentes, sed ad omne studiū deuotionis vnanimes, diuinis & Apostolicis cōstitutionibus pareatis: & in nullo patiamini prouidentissima canonum decreta violari. Quæ enim nunc certarū remisimus cōsideratione causarū, antiquis deinceps custodiēda sunt regulis: ne quod ad tēpus pia lenitate concessimus, iusta post hęc vltione plectamus: in eos specialiùs & propensiùs cōmouendi, qui in Episcopis ordinādis sanctorū patrum statuta

1. quest. 7. Dein autem ponitem.

ſtatuta neglexerint,& quos refutare debuerant,cõſecrarint. Vnde ſi qui Epiſcopi talẽ conſecrauerint Sacerdotem,qualem nõ liceat, etiam ſi aliquo modo damnum proprij honoris euaſerint, ordinationis tamẽ ius vlterius non habebunt,nec ei ſacramẽto intererunt,quod neglecto diuino iudicio immeritò præſtiterunt. Illud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatem , inter omnia volumus canonũ ſtatuta ſeruari : vt nõ in quibuſlibet locis,neq; quibuſlibet caſtellis,& vbi ante non fuerunt, Epiſcopi conſecrentur: cùm vbi minores ſunt plebes,minoresq; cõuentus,Presbyterorum cura ſufficiat:Epiſcopalia autem gubernacula non niſi maioribus populis,& frequentioribus ciuitatibus oporteat præſidere: ne,quod ſanctorum patrum diuinitùs inſpirata decreta vetuerunt , viculis , & poſſeſsionibus vel obſcuris,& ſolitarijs municipijs tribuatur Sacerdotale faſtigiũ & honor : cui debẽt excellẽtiora cõmitti,ipſe ſui numeroſitate vileſcat. Quod nunc in ſua diœceſi Reſtitutus Epiſcopus factũ eſſe cauſatus eſt,& rationabiliter poſtulauit, vt ſi Epiſcopi,eorũ locorum, in quibus non debuerant ordinari,humana conditione deceſſerint , loca ipſa ad ius eius Antiſtitis redigãtur,cuius fuerant ante priora. Et inutile eſt vt Sacerdotalis dignitas inconſiderata ordinantis facilitate ſuperflua multiplicatione * muniatur. De his autẽ, quæ in ſacro virginitatis propoſito conſtitutæ Barbaricam pertulêre violentiam,& integritatem pudoris non animo, ſed corpore perdiderunt,ea nobis ſeruanda videtur moderatio:vt neque in viduarũ deijciantur gradum,neque in ſacrarum & perſeuerantium virginum numero cenſeantur. Quibus,ſi in omnibus virginalibus obſeruationibus perſeuerant, & caſtimoniæ ſoliditatem mẽte

1.q.1.& 15.q.2. Si qui Epiſcopi talem.

Diſtin.80 Illud ſanè quod ad

Ca.6.Sardicẽ.Cõcil.

Sentẽtialiter ponitur iſte canon 32.q.5. II.

* minuatur.

custo-

custodiunt, sacramentorum non est neganda communio: quia iniustũ est, eas in eo, vel argui, vel notari, quod nõ volũtas amisit, sed vis hostilis eripuit. Causam quoq; Lupicini Episcopi illic iubemus audiri. Cui multùm & sæpiùs postulãti communione hac ratione reddidimus, quoniam ad nostrum iudicium prouocasset, immeritò eũ, pendente negocio, à communione videbamus fuisse suspensum. Adiectum etiam illud est, quod huic temerè superordinatus esse cognoscitur, qui nõ debuit ordinari, antequã Lupicinus in præsenti positus, aut cõfutatus, aut certè confessus, iustæ posset subiacere sentẽtiæ: vt vacantem locum, quemadmodum disciplina Ecclesiastica exigit, is, qui consecrabatur, exciperet.

CAPVT III.

1. quæst. 7. Donatum autem.

DOnatum autem Salicinensem ex Nouatianis cum sua (vt comperimus) plebe cõuersum, ita dominico volumus gregi præsidere: vt libellum fidei suæ ad nos meminerit dirigendum, quo & Nouatiani dogmatis damnet errorẽ, & plenissimè confiteatur Catholicã veritatem. Maximum quoq; ex laico licet reprehensibiliter ordinatũ, tamen si Donatista iam non est, & à spiritu schismaticæ prauitatis alienus, ab Episcopali, quã quoquo modo adeptus est, nõ repellimus dignitate: ita vt & ipso libello ad nos edito Catholicum se manifestet.

CAPVT IIII.

1. quæst. 5. Maximum quoque ex laico.

DE Aggaro & Tyberiano, quorum à cęteris, qui ex laicis ordinati sunt, in hoc causa diuersa est, quòd eorum ordinationi atroces tumultus, & sæuæ seditiones memorantur esse famulatę, vestro iudicio cuncta commisimus: vt relata habiti apud vos examinis fide, quid de supradictis statuendum sit, scire possimus.

CAPVT

CAPVT V.

Llæ autem famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppreſsione barbarica perdiderunt, laudabiores erunt in humilitate ac verecundia: ſi ſe incõminatis non audeãt comparare virginibus. Quãis enim omne peccatum ex voluntate naſcatur, & otuerit corruptione carnis mens inuita nõ pollui: inùs tamen hoc illis oberit, ſi quod potuerint aimo non amittere, doleãt ſe vel corpore perdidiſſe. Si verò aliæ emerſerint cauſæ, quæ ad ſtatum Ecléſiarum, & ad concordiam pertineãt Sacerdotum, lic ſub timore Domini volumus vẽtilentur, & de omponẽdis atq; cõpoſitis omnibus ad nos relatio lena mittatur, vt ea, quæ iuxta Eccleſiaſticũ morẽ uſtè & rationabiliter fuerint definita, mea quoque ententia roborentur. Data quarto Idus Auguſti. 32.q.5.Illæ autẽ famulæ Dei.

EPISTOLA EIVSDEM LXXXVIII. DE priuilegio Chorepiſcoporum ſiue presbyterorum ad vniuerſos Germaniæ atque Galliæ Eccleſiarum Epiſcopos.

Leo Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus, vniuerſis Germaniarum atque Galliarum regionum Epiſcopis ſalutem.

CVm in Dei nomine in Romana Eccleſia Synodum Epiſcoporum ſiue cæterorum conſacerdotum Chriſtique fidelium coadunatum habuiſſemus, & de ordinationibus illicitis, ſuper quibus crebrior ad nos illarum partium commeãtium ſermo peruenerat, atque de aliјs neceſſarijs Eccleſiaſticis negocijs tractantes, ſacroſq; canones relegentes, ſolerter egiſſemus, à multis lachrymabili vultu relatũ eſt nobis, quòd quidam Germaniarũ ac Galliarum vrbium Epiſcopi frequenter Chorepiſcopos, qui Ca.13. Damaſi Papæ in epiſt. ad Numidiæ Epiſcopos.

Can. 13. iuxta canones Neocæsarienses, siue secundum aliorum decreta patrum ijdem sunt, qui & Presbyteri, vel Presbyteros destinarent, qui absente Pontifice Altaria erigerent, Basilicasque consecrarent. Quod quidem nō est mirum, id præcepisse viros Ecclesiasticæ disciplinæ ignaros, quod est canonicæ regulæ contrarium, & statim à seculari militia in Sacerdotale ministerium delegatos atque promotos. Ergo ne vltra talis à vobis licentia vsurpetur, communi sententia statuendum oportuit (scientes, quia sicut Chorepiscopo vel Presbytero illicita consecratio est Altaris, ita & constitutio. In diuinis enim literis,
Nume. 7. præcipiente Domino, solus Moses in tabernaculo Dei erexit altare, solus ipse vnxit, qui vtique sum-
Psal. 98. mus Sacerdos Dei erat, sicut scriptum est de eo: Moses & Aaron in sacerdotibus eius. Ideoque id quod tantùm facere principibus Sacerdotum iussum est, quorum typum Moses & Aaron tenuerunt, omnino decretum est, vt Chorepiscopi vel Presbyteri, qui filiorum Aaron gestant figuram, arripere non præsumant. Nam quamuis cum Episcopis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio, quædam tamen authoritate veteris legis, quædam nouę etiam Ecclesiasticis regulis sibi prohibita nouerint, sicut Presbyterorum & Diaconorum, aut virginum consecratio, sicut constitutio Altaris, ac benedictio, vel vnctio. Siquidem nec erigere eis Altaria, nec Ecclesias vel Altaria consecrare licet, nec per impositiones manuum fidelibus baptizandis vel conuersis, ex hæresi Paracletum Spiritum sanctum tradere, nec Chrisma conficere, nec Chrismate baptizatorum frontes signare, nec publicè quidē in Missa quenquam pœnitētem recōciliare, nec formatas cuilibet epistolas mittere. Hæc enim omnia

illicita

illicita sunt Chorepiscopis, qui ad exemplū & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur, vel Presbyteris, qui eandem gestant formam: quoniam quanquā consecrationē habeāt, Pontificatus tamē apicem non habent. Quæ omnia, solis deberi summis Pontificibus authoritate canonū pręcipitur, vt per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigiū summi Pontificis demōstretur. Sed neq; coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire, nec pręsente Antistite infantem tingere aut signare, nec pœnitentem sine præceptione Episcopi sui reconciliare, nec eo præsente, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi conficere, nec eo coram posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem vtique exhortari.

Ex fine huius epistolæ argumentum sumitur, quod non sit plena, sed fragmentum duntaxat.

EPISTOLA LXXXIX. EIVSDEM AD Episcopos per Viennensem prouinciam constitutos.

Dilectißimis fratribus, vniuersis Episcopis per Viennensem prouinciam constitutis, Leo Romæ Episcopus.

DIuinæ cultum religionis, quem in omnes gentes, omnesque nationes, Dei voluit gratia coruscare, ita Dominus noster Iesus Christus humani generis Saluator instituit: vt veritas, quæ antea legis & prophetarum præconio continebatur, per Apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret, sicut scriptum est: In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorū. Sed huius muneris sacramentum ita Dominus ad omniū Apostolorū officium pertinere voluit, vt in beatissimo

Distin. 19. Ita Dominus noster Iesus. CA. I. Psal. 18.

Petro, Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret: vt ab ipso quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet, vt exortē se mysterij intelligeret esse diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in cōsortium indiuiduæ vnitatis assumptum, id quod ipse erat,
Matth.16. voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, vt æterni templi ædificatio, mirabili munere gratiæ Dei, in Petri soliditate consisteret, hac Ecclesiam suam firmitate corroborans, vt illam nec humana temeritas posset appetere, nec portæ contra illam inferi præualerēt. Verùm hanc petræ istius sacratissimam firmitatem, Deo (vt diximus) ædificante cōstructam, nimis impia vult præsumptione violare: quisquis eius potestatem tentat infringere, fauendo cupiditatibus suis, & id, quod accepit à veteribus, non sequendo: cùm nulli se subditum legi, nullis institutionis Dominicæ credit regulis contineri, à vestro nostroque, per nouæ vsurpationis ambitum, more desciscens, præsumēdo illicita, & quæ custodire de-
CA. 2. buit, negligendo. ¶ Verum hæc nos, Deo (vt credimus) aspirante seruata circa vos nostræ charitatis gratia, quā sanctitati vestræ Apostolica semper Sedes (vt meministis) impendit, nitimur consilio maturiore corrigere, & vestrarum Ecclesiarū statum, communicato vobiscum labore, componere, non noua instituentes, sed vetera renouātes: vt in status consuetudine quæ nobis à nostris patribus est tradita, perduremus, & Deo nostro per boni operis ministerium, remotis perturbationum scandalis, placeamus. Nobiscum itaq; vestra fraternitas recognoscat Apostolicam Sedem, pro sui reuerentia, à vestræ etiā prouinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus

tionibus esse consultam,& pro diuersarum (quemadmodum vetus consuetudo poscebat) appellatione causarum,aut retractata, aut cõfirmata fuisse iudicia: adeò vt seruata vnitate spiritus in vinculo pacis commeãtibus hinc inde literis,quod sanctè agebãtur, perpetuæ proficeret charitati. Quam solicitudo nostra,non sua quærens,sed quæ sunt Christi, dignitatem diuinitùs datam, nec Ecclesijs, nec Ecclesiarum Sacerdotibus abrogabat. Sed hunc tramitem semper inter maiores nostros, & benè tentum,& salubriter cõstitutum, Hilarius Ecclesiarum statum,& concordiam Sacerdotum nouis præsumptionibus turbaturus excessit, ita suæ vos cupiens subdere potestati, vt se beato Apostolo Petro non patiatur esse subiectum, ordinationes sibi omnium per Gallias Ecclesiarum vindicans,& debitam Metropolitanis sacerdotibus in suum ius transferens dignitatem: ipsius quoq; beatissimi Petri reuerentiam verbis arrogantioribus minuẽdo,cui cùm præ cæteris soluendi & ligandi tradita sit potestas, pascendarum tamen ouium cura specialius mandata est. Cui quisquis principatum æstimat denegãdum, illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem: sed inflatus spiritu superbiæ suæ,semetipsum in inferna demergit. ¶ Quæ igitur apud nos in causa Celidonij Episcopi gesta confecta sint,& quæ Hilarius dixerit, dum cum eodem, præsente supradicto Episcopo, audiretur, inditus chartis rerũ ordo demonstrat. Vbi postquam Hilarius rationabile, quod in sanctorum Cõcilio Sacerdotum posset respondere,non habuit: ad ea se occulta cordis ipsius transtulerunt, quæ nullus laicorum dicere, nullus sacerdotum posset audire. Doluimus (fateor) fratres,& hunc eius mentis tumorem medelis patiẽtię

Matth. 16. Ioan. 12. Primatus Romanæ Ecclesiæ.

c A. 3.

nostræ curare tentauimus. Nolebamus etenim ea illi exacerbare vulnera, quæ suæ animæ insolentibus subinde sermonibus infligebat, & quem susceperamus vt fratrem, delinire magis ipsum (quamuis ipse se suis responsionibus implicaret) quàm contristare nostris interlocutionibus nitebamur. Absolutus est Celidonius Episcopus, quoniam se iniustè Sacerdotio fuisse deiectum, manifesta testium responsione, ipso etiã presente, monstrauerat, ita vt, quod Hilarius nobiscum residens posset opponere, nõ haberet. Remotum est ergo iudicium, quod prolatum in hac sententia legebatur, quod tanquam viduæ maritus Sacerdotium tenere nõ posset. Quod nos quidem, seruantes legalia constituta, solicitius voluimus custodiri, non solùm circa Sacerdotes, sed circa Clericos quoque minoris officij, ne ad sacram militiam hi permittantur accedere, quibus sit tale coniugium, vel contra Apostolicam disciplinã non vnius tantum vxoris viri fuisse monstrentur. Sed sicut eos, quos factum suum non potest excusare, aut non admittendos, aut si fuerint, decernimus remouendos: ita quibus hoc falsum obijcitur, ab ea, necesse est, examinatione purgemus, & suum officium perdere non sinamus. Mansisset namque in illũ prolata sententia, si obiectorum veritas extitisset. Redditus itaque est Ecclesiæ suæ, & huic, quam amittere non debuit, dignitati Coepiscopus noster Celidonius, sicut gestorum series, & post decursam cognitionem sententia, quæ a nobis est prolata, testatur. ¶ Huic negocio sic finito fratris & Coepiscopi nostri Proiecti querela successit: cuius ad nos literæ lachrymabiles, & dolendæ de superordinato sibi Episcopo sunt directæ. Epistola quoq; ingesta est ciuium ipsius, & numerosa subscriptione singu-

§ A. 4.

lorum

lorum firmata, inuidiosissimis contra Hilarium plena querimonijs, quod Proiecto Episcopo suo ægrotare liberum non fuisset, eiusq; Sacerdotium in alium præter suam notitiam esse translatum, & tanquam in vacuam possessionem ab Hilario peruersore hæredem viuētis inductū. Quid hic fraternitas vestra sentiat, cuperemus audire, quanquam de vestris animis nostra non debeat sententia dubitare: cùm fratrē in lectulo constitutū, non tam infirmitate corporis aggrauari, quàm alio videatis dolore torqueri. Quæ spes illi de vita relinquitur, cui de Sacerdotio suo, dum illi alter substituitur, irrogatur desperatio? Apparet ergo, quàm mitis sit corde Hilarius, qui obesse præsumptioni suæ fraternæ mortis credidit tarditatem. Quantū enim in se fuit, illi subtraxit lucem, abstulit vitam, qui hunc dolorem, in locum eius alterum subrogando, ne ad salutem illi recursus esset, iniecit. Esto vt breuis fratri inuenerit humanæ conditionis consueta migratio, quid sibi Hilarius quærit in aliena prouincia, & id quod nullus decessorū ipsius, aut Patroclus habuerit, cur vsurpat, cùm & ipsum, quod Patroclo à Sede Apostolica temporaliter videbatur esse concessum, postmodum sit sententia meliore sublatum? Expectarentur certè vota ciuiū, testimonia populorum, quæreretur honoratorū arbitriū, electio Clericorū, quæ in Sacerdotū solent ordinationibus ab his, qui norunt patrū regulas, custodiri, vt Apostolicæ authoritatis norma in omnibus seruaretur, qua præcipitur, vt Sacerdos Ecclesiæ præfuturus, non solum attestatione fideliū, sed etiam eorum qui foris sunt testimonio muniatur, neq; vllius scadali relinquatur occasio, cum per pacem, & Deo placitam concordiam consonis omnium studijs, qui doctor

pacis futurus est, ordinatur. Sed insperatus nescientibus superuenit, & improuisus abscescit cursu (vt didicimus) celeri, itinera multa conficiens, & per longinquas prouincias tanta immaturitate discurrens, vt videatur gloriam de scurrili velocitate potius, quam de Sacerdotali moderatione captasse. Hæc enim directarum ad nos ciuium verba sunt literarum. Ante abscessit, quàm eũ venisse nossemus. Noc est hoc redire, sed fugere, nec salubritatem impendere diligentiæ pastoralis, sed vim inferre latro-
Ioan. 10. nis & furis, dicente Domino: Qui non intrat per ianuam in chortem ouium, sed ascendat aliunde, hic fur & latro est. Non ergo Hilarius tam studuit Episcopum consecrare, quàm eum potius, qui ægrotabat, occidere: & ipsum quem superposuit, malè ordinando decipere. Nos tamẽ, quod vobis credimus Deo iudice placiturum, in commune cunctis fratribus consulentes, & malè ordinatum submoueri, & Episcopum Proiectum in suo Sacerdotio permanere debere decreuimus: id statuentes, vt si quisquam fratrum nostrorum in quacunque prouincia decesserit, is sibi ordinationem vindicet Sacerdotis, quem illius prouinciæ Metropolitanum esse constiterit: quia (vt videmus) causæ transactæ sunt, in quibus etiam multa sunt, quæ præter rationem Ecclesiasticam videatur esse commissa, & iusti iudicij debeant expectare censuram. Sed nos diutiùs hic non possumus immorari, cùm ad alia, quæ nobis cũ vestra sanctitate conferenda sunt, prouocemur.

CA. 5. ¶ Militaris manus (vt didicimus) per prouincias sequitur sacerdotem, & armatis præsumptione suffultum ad inuadendas per tumultum famulatur Ecclesias, quæ proprios amiserint. Tradũtur ordinãdi ad hoc officium, his, quibus præficiendi sunt, ciui-

tatibus

tatibus ignoti. Vt enim notus, qui fuerit probatus, per pacem petitur: ita per vim, necesse est, qui ignotus adducitur, imponatur. Obtestor & obsecro, & sub Dei vos inuocatione conuenio, prohibete fratres talia, & omnem dissensionis materiã de vestris prouincijs remouete. Certè nos ante Deum absoluimus, qui vos, ne permittatis vltrà hęc fieri, conuenimus. Per pacem & quietem, Sacerdotes, qui præfuturi sunt, postulentur. Teneatur subscriptio Clericorum, honoratorum testimonium, ordinis consensus & plebis. Qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ordinationem sibi (vt antè iam diximus) singuli Metropolitani suarum prouinciarum cũ his, qui cæteros sacerdotij antiquitate præueniunt, restituto sibi per nos iure defendant. Alienum ius alter sibi non audeat vindicare. Suis limitibus, suis terminis sit vnusquisq; contentus. Et priuilegium sibi debitum, in alium transferre se posse, nouerit non licere. Quòd si quis negligens Apostolicas sanctiones plus gratiæ tribuens personali, sui honoris desertor esse voluerit, priuilegium suum in alium transferre posse se credens, nõ is, cui cesserit, sed is, qui intra prouinciam antiquitate Episcopali cæteros præuenit sacerdotes, ordinãdi sibi vindicet potestatem, non quæ passim, sed die legitimo celebretur. Nec sibi constare status sui nouerint firmitatem, qui non die sabbati vespere, quod lucescit in primam sabbati vel ipso Dominico die fuerit ordinatus. Solum enim maiores nostri resurrectionis Dominicæ diem honore dignum iudicauêre, vt sacerdotes, qui sumuntur, hoc die potissimũ tribuantur. ¶ Suis vnaquæq; prouincia sit contenta Concilijs, nec vltrà Hilarius audeat conuentus indicere Synodales, & Sacerdotum Domini iudicia, se inter- Ca. 6.

ferendo, turbare, qui non tantum nouerit se ab alieno iure depulsum, sed etiam Viennensis prouinciæ (qua malè vsurpauerat) potestate priuatum. Dignum est enim fratres, antiquitatis statuta reparari, cùm is, qui sibi ordinationem prouinciæ indebitè vindicabat, talis in præsenti etiam probatus fuerit, vt cùm ipse frequentiùs temerarijs & insolentibus verbis sententiam damnationis expeteret, suæ tantùm ciuitatis illi sacerdotium, pro Sedis Apostolicę pietate, præceptio nostra seruauerit. Non ergo sit illi ordinatio, qui meriti sui conscius, cùm quæreretur ad accusandum, turpi fuga se credidit subtrahẽdum, exors Apostolicæ communionis, cuius particeps esse non meruit, Deo (vt credimus) hoc agẽte, qui illũ, inopinantibus nobis, & ad iudicia nostra pertraxit, & inter examinationes habitas, ne cõmunionis nostræ consors fieret, vt absceret latenter, effecit. Nulli Christianorum facilè communio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium Sacerdotis, quod in magni reatus vltionem inuitus, & dolens quodammodo debet inferre animus vindicantis. Cognouimus enim, pro commissis, & leuibus verbis quosdam à gratia communionis exclusos, & animam, pro qua Christi sanguis effusus est, irrogatione tam sæui supplicij sauciatam, & inermem quodammodo, exutamque omni munimine, diabolicis incursibus, vt facilè caperetur, obiectam. Certè si quando causa talis emerserit, vt pro commissi criminis qualitate aliquem iustè faciat communione priuari: is tantùm pœnæ subdendus est, quem reatus inuoluit, nec particeps debet esse supplicij, qui consors non docetur fuisse commissi. Sed quid mirum eum in laicos talem existere, qui soleat de Sacerdotum damnatione gaudere?

Sententia excommunicationis non temerè ferẽda est.

¶Vnde

¶ Vnde quia nostra longe alia videtur intentio CA. 7.
(nam omnium Ecclesiarum statum, & concordiam custodiri cupimus sacerdotum) ad vnitatem vos vinculo charitatis hortantes, & obtestamur, & affectione congrua commonemus: vt ea, quæ à nobis Deo inspirante, & beatissimo Petro Apostolo, discussis probatisque nunc omnibus causis, decreta sunt, pro vestra pace & dignitate seruetis: certi non tam nostro honori proficere, quod talia statuisse cognoscimur. Nō enim nobis ordinationes vestrarum prouinciarum defendimus, quod potest forsitan ad deprauandos vestræ sanctitatis animos Hilarius pro suo more mentiri: sed vobis per vestram solicitudinem vindicamus, ne quid vlteriùs liceat nouitati, nec præsumptori locus vltrà iam pateat priuilegia nostra cassandi. Nostræ enim gratulationi hoc solum crescere profitemur, si Apostolicę Sedis diligentia apud vos illibata seruetur: & per sacerdotalis disciplinæ custodiam honori vestro perire, quod suum est, pro nouis vsurpationibus non sinamus. Et quoniam honoranda est semper antiquitas, fratrem & Coepiscopum nostrū Leontium probabilem Sacerdotem, hac (si vobis placet) dignitate volumus decorari: vt præter eius consensum alterius prouinciæ non indicatur à vestra sanctitate Concilium, & à vobis omnibus quemadmodum vetustas eius & probitas exigit, honoretur, Metropolitanis priuilegij sui dignitate seruata. AEquum est enim, nec vlli de fratribus fieri videtur iniuria: si his, qui Sacerdotij vetustate præcedunt, pro ætatis suæ merito in suis prouincijs à Sacerdotibus cæteris deferatur. Deus vos incolumes custodiat, fratres mei.

EPISTO-

EPISTOLA NONAGESIMA EIVSDEM AD Rauennium Arelatensem Archiepiscopum.

Domino fratri Rauennio, Leo Romæ Episcopus.

PRouectionem dilectionis tuæ, quæ summi Sacerdotij adepta est dignitatem, ita nobis placere cognosce: vt non solùm tibi de honoris augmento sed etiam Arelatensi Ecclesiæ, cui te Dominus præposuit, gaudeamus. Ad omnium enim fidelium decus atq; vtilitatem redundat, cùm talis habetur Antistes, cuius plurimi & adiuuentur præsidio, & incitentur exemplo, Vnde quia non ignoras, quid de synceritate animi tui secũdum præsentem notitiam senserimus, iustissimè nos agnoscitis exigere, vt quod præsumimus, hoc probemus, frater charissimè. Modestiæ igitur tuæ non authoritas constantiam, sed mansuetudo commendet, iustitiam lenitas temperet, patientia contineat libertatem: & declinata superbia, cui proximum est vt decidat, ametur humilitas, cui semper debetur vt crescat. Ecclesiasticarum legum non ignara est dilectio tua, vt intra earum regulas atq; mensuras omnia potestatis tuæ
1.Tim. 1. iura contineas. Iusto tamen dicitur lex non esse posita, quia normam præceptionis implet iudicio volũtatis: cùm verus recti amor in semetipso habeat, & Apostolicas authoritates, & canonicas sanctiones. Quarum deuotus sectator, & diligẽs executor, in eorum procul dubio consortio gloriaberis, qui de creditorum sibi profectibus talentorum audire
Matth. 25. meruerunt: Euge serue bone & fidelis, quia super
Luc. 19. pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Vt autem fiduciã dilectionis erga te nostræ habere non dubites, sępiùs nos de processu actuum tuorum facias certiores: quoniam iudicij nostri memores, cupimus semper de tuis

profectibus in Domino gloriari. Deus te incolumem custodiat, frater charissime.

EPISTOLA NONAGESIMAPRIMA EIUSdem ad Theodorum Forouiliensem Episcopum, vt his, qui in exitu sunt, pœnitentia & communio non negentur.

Leo Episcopus, Theodoro Episcopo Foroiuliensi salutem.

SOlicitudinis quidem tuæ is ordo esse debuerat, vt cũ Metropolitano tuo primitus de eo, quod quærendum videbatur esse, conferres: ac si id, quod ignorabat dilectio tua, etiam ipse nesciret, instrui vos pariter posceretis: quia in causis, quæ ad generalem obseruantiam pertinent, omnium Domini Sacerdotum nihil sine primatibus oportet inquiri. Sed vt quoquo modo instruatur ambiguitas consulentis, quid de pœnitentium statu Ecclesiastica habeat regula, non tacebo. ¶ Multiplex misericordia Dei ita lapsibus subuenit humanis, vt nõ solùm per baptismi gratiam, sed etiam per pœnitentiæ medicinam spes vitæ reparetur æternæ: vt qui regenerationis donum violassent, proprio se iudicio condẽnantes, ad remissionem criminum peruenirent, sic diuinæ bonitatis præsidijs ordinatis, vt indulgentia Dei nisi supplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominũ homo Christus Iesus, hanc Præpositis Ecclesiæ tradidit potestatem, vt & confitentibus actionem pœnitẽtiæ darent: & eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent. Cui vtique operi incessabiliter ipse Saluator interuenit, nec vnquam ab his abest, quæ ministris suis exequenda cõmisit, dicens: Ecce

CA. 1. De pœnitẽtia dist. 1. Multiplex. CA. 2.

Matth.28. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi: vt si quid per seruitutem
De pœnitentia dist.1. nostram bono ordine & gratulando impletur effe-
Multiplex. ctu, non ambigamus per Spiritum sanctum fuisse
CA.3. donatum. ¶ Si autem aliquis eorum, pro quibus Domino supplicamus, quocunque interceptus obstaculo, à munere indulgentiæ præsentis exciderit, & priusquam ad cõstituta remedia perueniat, temporalem vitam humanam conditione finierit: quod manens in corpore non receperit, consequi, exutus carne, non poterit. Nec necesse est nos, eorum qui sic obierint, merita actusque discutere: cùm Dominus Deus noster, cuius iudicia nequeunt comprehendi, quod Sacerdotale ministerium implere non potuit, suæ iustititiæ reseruauerit: ita potestatem suam timeri volẽs, vt hic terror omnibus pro-
De pœnitentia dist.1. sit, & quod quibusdam tepidis aut negligentibus
Multiplex. accidit, nemo nõ metuat. Multùm enim vtile ac necessarium est, vt peccatorum reatus ante vltimum
Et 26.q.6 diem Sacerdotali supplicatione soluatur.

His qui tempore. ¶ His autem qui in tempore necessitatis, & in pe-
CA.4. riculi vrgentis instantia, præsidium pœnitentiæ & mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiæ Dei, nec mensuras possumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuersio, dicente spiritu Dei per
Esa.30. Prophetam: Cùm conuersus ingemueris, tunc sal-
Esa.43. uus eris. Et alibi: Dic tu iniquitates tuas prior, vt
Psal.123. iustificeris. Et iterum: Quia apud Dominum misericordia est, & copiosa apud eum redemptio. In dispensandis itaque Dei donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lachrymas, gemitusque negligere, cùm ipsam * pœnitentiam ex Dei creda-

* pœnitendi affectionem

mus

mus inſpiratione conceptam, dicente Apoſtolo: Ne 2. Tim. 2.
fortè det illis Deus pœnitētiam vt reſipiſcant à diaboli laqueis, à quo capti tenentur ad ipſius voluntatem. ¶ Vnde oportet vnumquemque Chriſta- CA. 5.
num conſcientiæ ſuæ habere iudicium, ne conuerti ad Deum de die in diem differat: nec ſatisfactionis ſibi tempus in fine vitæ ſuæ conſtituat, quem periculosè ignorantia humana concludit, vt ad paucarum horarum ſpacium ſe reſeruet incertum: & cùm poſsit pleniore ſatisfactione indulgentiam promereri, illius temporis anguſtias eligat, quo vix inueniat ſpacium vel confeſsio pœnitentis, vel reconciliatio Sacerdotis. Verum (vt dixi) etiam talium neceſsitati ita auxiliandum eſt, vt nec actio illis pœnitētiæ, nec communionis gratia denegetur, ſi eam etiam amiſſo eis vocis officio, per indicium integri De pœnitē
ſenſus quærere comprobentur. Quod ſi aliqua vi tia diſt. 1.
ægritudinis ita fuerint aggrauati, vt quod paulò an- Multiplex.
te poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare 26. q. 6.
non valeant: teſtimonia eis fidelium circunſtan- His qui tē-
tium prodeſſe debebunt, vt ſimul & pœnitentiæ, & pore nec.
reconciliationis beneficium conſequantur: ſeruata tamen regula canonum paternorum circa eorum perſonas, qui in Deum, à fide diſcedendo, peccarunt. Hæc autem, frater, quæ ad interrogationem dilectionis tuæ ideo reſpondi, ne aliquid contrarium ſub ignorantiæ excuſatione gereretur, in Metropolitani tui notitiam facies peruenire: vt ſi qui fortè ſunt fratrum, qui de his antea putauerunt ambigendum, per ipſum de omnibus, quæ ad te ſcripta ſunt, inſtruantur. Data 4. Idus Iunij, Herculano viro clariſsimo Conſule.

EPISTO-

EPISTOLA NONAGESIMA SEcunda eiusdem ad Rusticum Narbonensem Episcopum.

Capita epistolæ sequentis.

Quòd non habeantur Episcopi, quos nec Clerus elegit, nec populus exquisiuit, nec prouinciales Episcopi consecrarunt. Si qui tamen Clerici ab his pseudoepiscopis ordinantur, rata potest talis ordinatio existere. I.

Quòd Presbyteri aut Diaconi si in aliquo crimine detecti fuerint, non possint per manus impositionem pœnitentiæ remedium consequi. II.

Quòd Diaconi, sicut Episcopus & Presbyter, cessare debeāt ab opere coniugali, non tamen repudiare coniugium. III.

Quòd aliud sit vxor, aliud concubina. Nec erret, quisquis filiam suā in matrimoniū tradiderit ei, qui habuit concubinā. IIII.

Quòd non sit coniugij duplicatio, quando ancilla relicta, vxor assumitur. V.

De his, qui communione priuantur, & ita moriuntur. VI.

De his, qui pœnitentiam agere differunt. VII.

Quòd oporteat eum, qui pro illicitis veniam poscit, etiā à multis licitis abstinere. VIII.

Quòd pœnitenti nulla negotiationis lucra exercere conueniat. IX.

Quòd ad militiam secularem post pœnitentiam redire non debeant. X.

Quòd adolescens, si vrgente quocunq; periculo, pœnitentiam gessit, & non se cōtinet, vxoris potest remedio sustineri. XI.

Quòd si quis propositum monachi deseruerit, publicæ sit pœnitentiæ satisfactione purgandus. XII.

Quòd puellæ, quæ non coactæ, sed voluntate propria, virginitatis propositum susceperunt, peccant, si nupserint, licet nondum fuerint consecratæ. XIII.

De his, quæ iam consecratæ sunt, si nupserint. XIIII.

De his, de quibus dubium est, vtrum baptisma perceperint, necesse est vt renascantur XV.

Quòd si, qui se baptizatos agnoscūt, sed in qua fidei professione nesciunt, per manus impositionem suscipiantur. XVI.

De his, qui conuiuio gentiliū & escis immolatijs vsi sunt. XVII.

Leo Episcopus, Rustico Narbonensi Episcopo.

Epistolas

EPistolas fraternitatis tuæ, quas Hermes Archidiaconus tuus detulit, libenter accepi, diuersarum quidem causarum cõnexione multiplices, sed non ita patientiæ legentis onerosas: vt aliquid earũ per intercurrentes vndiq; solicitudines fuerit prætermissum. Vnde totius sermonis tui allegatione comperta, & gestis quæ in Episcoporum, honoratorumque examine confecta sunt, recensitis, Sauiniano & Leoni Presbyteris actionis suæ intelleximus fiduciam defuisse: nec eis iustã superesse querimoniã, qui se ab inchoatis disceptationibus spontè subduxerint. Circa quos quam formam, quámve mensuram, debeas tenere iustitię, tuo relinquo moderamini: suadens tamen charitatis hortatu, vt sanandis ægris spiritualem adhibere debeas medicinam, & dicente scriptura, Noli esse nimium iustus, mitius agas cum eis, qui pudicitiæ zelo videtur modum excessisse vindictæ: ne diabolus qui decepit adulteros, de adulterij exultet vltoribus. Eccle. 7.

¶Miror autem, dilectionem tuam in tantùm scãdalorum quacunq; occasione nascentium aduersitate turbari: vt vacationem ab Episcopatus laboribus optare te dicas, & malle in silentio atq; ocio vitam degere, quàm in his quæ tibi cõmissa sunt, permanere. Dicente verò Domino, Beatus qui perseuerauerit vsque in finem, vnde beata erit perseuerantia, nisi de virtute patientiæ? Nam secundum Apostolicam prædicationem, Omnis qui voluerit piè viuere in Christo Iesu, persecutionem patietur. Quæ non in eo tantùm computanda est, quòd contra Christianam pietatẽ, aut ferro, aut ignibus agitur, aut quibuscunq; supplicijs: cùm persecutionũ sæuitiam suppleant, & dissimilitudines morum, & contumaciæ inobedientium, & malignarum tela Matth. 24. 2. Tim. 3.

 lingua-

linguarum: quibus conflictationibus cum omnia semper Ecclesiæ mēbra pulsentur, & nulla piorum portio hic à tentatione sit libera, ita vt periculis nec ocia careāt, nec labores, quis inter fluctus maris nauem diriget, si gubernator abscedat? Quis ab insidijs luporū oues custodiet, si pastoris cura nō vigilet? Quis deniq; latronib⁹ obsistet & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione solicitudinis amor quietis abducat.

Ioan. 10.

Distin. 86. *Odio habeantur peccata.* ¶ Permanendū ergo in opere est credito, & in labore suscepto. Constanter tenēda est iustitia, & benignè præstanda clemētia. Odio habeātur peccata, non homines. Nunc corripiantur tumidi, nūc tolerentur infirmi: & quod in peccatis seueriùs castigari necesse est, nō sæuientis plectatur animo, sed medētis. At si vehemētior tribulatio incubuerit, nō ita expauescamus, quasi illi aduersitati proprijs sit viribus resistendū, cùm & consiliū nostrū, & fortitudo nostra sit Christus, vt sine quo nihil possumus, per ipsum cuncta possimus: qui cōfirmans prædicatores Euāgelij, & sacramentorū ministros: Ecce ego, inquit, vobiscū sum omnibus diebus vsq; ad consummationē seculi. Et iterum: Hæc, inquit, locutus sum vobis, vt in me pacē habeatis, in mūdo autē tribulationē habebitis. Sed bono animo estote, quia ego vici mundū. Quæ pollicitationes quia sine dubitatione manifestæ sunt, nullis debemus scādalis infirmari: ne electioni Dei videamur ingrati, cuius tā potētia sunt adiutoria, quā vera promissa. De cōsultationibus autē dilectionis tuæ, quas separatim cōscriptas Archidiaconus tuus detulit, quid sentiendū sit inter præsentes oportuniùs quæreretur, si nobis tui cōspectus copia proueniret. Nā cùm quædā interrogationes modū diligētiæ videantur excedere,

Ioan. 15. *Matth. 28* *Ioan. 16.*

intelligo

Intelligo eas colloquijs aptiores esse, quàm scriptis. Quia sicut quædã sunt, quæ nulla possunt ratione cõuelli, ita multa sunt, quæ aut pro consideratione ætatũ, aut pro necessitudine rerũ oporteat tẽperari: illa semper cõditione seruata, vt in his, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id nouerimus sequendum, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis sanctorum patrum inueniatur aduersum. Dist. 14. Sicut quædam.

Incipiunt ad inquisitiones eiusdem Episcopi subiecta responsa.

CAPVT I.

NVlla ratio sinit, vt inter Episcopos habeantur, qui nec à Clericis sunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à Prouincialibus Episcopis cùm Metropolitani iudicio cõsecrati. Vnde cùm sæpe quæstio de malè accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum, quod nõ docetur fuisse collatum? Si qui autem Clerici ab istis pseudoepiscopis in eis Ecclesijs ordinati sunt, quæ ad proprios Episcopos pertinebant, & ordinatio eorum cum consensu & iudicio Præsidentium facta est, potest rata haberi: ita vt in ipsis Ecclesijs perseuerent. Aliter autem vana habenda est ordinatio, quæ nec loco fundata est, nec authoritate munita. Dist. 62. Nulla ratio. 1. q. 1. Si qui a pseudoepiscop.

CAPVT II.

ALienum est à cõsuetudine Ecclesiastica, vt qui in Presbyterali honore, aut in Diaconij gradu fuerint consecrati, ij pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitẽdi: quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est: Sacerdos si peccauerit, quis orabit pro eo? Vnde huiusmodi lapsis, ad promerendã misericordiam Dei, priuata est Dist. 50. Alienũ est à cõsuetu. 1. Reg. 2.

 expetenda

expetenda secesſio: vbi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.

CAPVT III.

LEx continentiæ eadem eſt miniſtris altaris, quæ Epiſcopis atq; Presbyteris. Qui cùm eſſent laici ſiue lectores, licitè & vxores ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cùm ad prædictos peruenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Vnde, vt de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, & quaſi non habeant, ſic habere, quò & ſalua ſit charitas * coniugiorum, & ceſſent opera nuptiarum.

* connubiorum,

CAPVT IIII.

NOn omnis mulier iūcta viro, vxor eſt viri: quia nec omnis filius hæres eſt patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos ſunt legitima, & inter
Gen. 2. 21. æquales, multo priùs hoc ipſum, Domino conſtituente, quàm initium Romani iuris exiſteret. Itaq; aliud eſt vxor, aliud concubina: ſicut aliud ancilla,
Gala. 4. aliud libera. Propter quod etiam Apoſtolus ad manifeſtandam harum perſonarum diſcretionem, te-
Gen. 21. ſtimonium ponit ex Geneſi, vbi dicitur Abrahæ: Eijce ancillam & filium eius. Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Vnde cum ſocietas nuptiarum ita ab initio conſtituta ſit, vt præter ſe-
27. q. 2. Cū ſocietas. xuum cōiunctionem haberet in ſe Chriſti & Eccle-
Et in decr. ſiæ ſacramentum: dubium non eſt, eam mulierem
Inn. lib. 6. non pertinere ad matrimonium, in qua nō docetur
Ephe. 5. nuptiale fuiſſe myſteriū. Igitur cuiuſlibet loci Clericus, ſi filiam ſuam viro habenti concubinam in matrimonium dederit, non ita accipiendū eſt, quaſi coniugatò eam dederit, niſi fortè illa mulier & ingenua facta, & dotata legitimè, & publicis nuptijs honeſtata videatur. Paterno arbitrio viris iunctæ

carent

carent culpa, si mulieres, quæ à viris habebantur, in matrimonio non fuerunt, quia aliud est nupta, aliud concubina.

CAPVT V.

ANcillam à Thoro abijcere, & vxorem certæ ingenuitatis accipere, nō duplicatio coniugij, sed profectus est honestatis. Culpanda est sanè taliū negligentia, sed non penitùs desperanda: vt crebris cohortationibus incitati, quod necessariè expetierunt, fideliter exequantur. Nemo enim desperandus est, dum in hoc corpore constitutus est: quia nonnunquam, quod diffidentia ætatis differtur cō- silio maturiore perficitur. 32. quæ. 2. Ancillam à thoro.

CAPVT VI.

HOrum causa Dei iudicio reseruanda est, in cuius manu fuit, vt talium obitus vsque ad communionis remedium differretur. Nos autem, quibus viuentibus non communicauimus, mortuis communicare non possumus. De pœnitē tia distin. 7 Nemo desp.

CAPVT VII.

DIssimulatio hæc potest non de contemptu esse remedij, sed de metu grauius delinquēdi. Vnde pœnitentia quæ dilata est, cùm studiosiùs petita fuerit, non negetur: vt quoquo modo ad indulgētiæ medicinam anima vulnerata perueniat. De pœnitē tia dist. 1. Pœnitētia quæ.

CAPVT VIII.

ALiud quidem est debita iusta reposcere, aliud propria perfectionis amore contemnere. Sed illicitorum veniam postulantem oportet à multis etiam licitis abstinere, dicente Apostolo: Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Vnde si pœnitens habet causam, quam negligere fortè non debeat, melius expetit Ecclesiasticum, quàm forense iudicium. 1. Cor. 6.

CAPVT IX.

De pœnitētia dist. 5. Qualitas lucri.

QValitas lucri negociantem aut excusat, aut arguit: quia est & honestus quæstus & turpis. Veruntamen pœnitenti vtilius est etiam dispendia pati, quàm periculis negociationis obstringi: quia difficile est, inter ementis vendentisque commercium non interuenire peccatum.

CAPVT X.

De pœnitētia dist. 1. Cōtrarium 2. Tim. 2.

COntrarium est omnino Ecclesiasticis regulis, post pœnitentiæ actionem redire ad militiam secularem, cùm Apostolus dicat: Nemo militans Deo, implicat se negocijs secularibus. Vnde non est liber à laqueis diaboli, qui se militiæ mundanæ voluerit implicare.

CAPVT XI.

IN adolescentia constitutus, si vrgente aut metu mortis, aut captiuitatis periculo, pœnitentiā gessit, & postea, timens lapsum incontinentiæ iuuenilis, copulam vxoris elegit, ne crimen fornicationis incurreret, rem videtur fecisse venialem, si præter cōiugem nullam omnino cognouerit. In quo tamen nō regulam constituimus, sed quid sit tolerabilius, æstimamus. Nam secundum veram cognitionem nihil magis ei congruit, qui pęnitentiā gessit, quam castitas perseuerans & mentis & corporis.

CAPVT XII.

20 quæ. 3. Propositū. Deut. 23. Psal. 49. & 115. Eccle. 5. Ionæ 2.

PRopositum monachi proprio arbitrio aut voluntate susceptum, deseri nō potest absque peccato. Quod enim quis vouit Deo, debet & reddere. Vnde qui relicta singularitatis professione, ad militiam, vel ad nuptias deuolutu? est, publicæ pœnitētiæ satisfactione purgandus est: quia etsi innocens militia & honestum potest esse coniugium, electionem tamen meliorum deseruisse transgressio est.

CAPVT XIII.

PVellæ, quæ non coactæ parentum imperio, sed spontaneo iudicio virginitatis propositum atque habitum susceperunt, si postea nuptias eligunt, præuaricantur: etiam si consecratio non accessit, cuius vtique non fraudarentur munere, si in proposito permanerent. *20. q. 1. Puellæ.*

CAPVT XIIII.

AMbigi verò non potest crimen magnum admitti, vbi & propositum deseritur, & consecratio violatur. Nam si humana pacta non possunt impunè calcari, quid eis manebit, qui corruperint fœdera diuini sacramenti? *Vbi supra 20. quæ. 1. Puellæ quę non.*

CAPVT XV.

SI nulla existant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter Clericos aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuisse doceantur, agendum est, vt renascantur: ne manifestè pereant, in quibus, quod non ostenditur gestum, ratio non sinit, vt videatur iteratum. Qui autem possunt meminisse, quòd ad Ecclesiam veniebant cùm parentibus suis, possunt recordari, an quod eorum parẽtibus dabatur, acceperint. Sed si hoc etiam ab eorũ memoria alienum est, conferendũ eis videtur, quod collatum esse nescitur: quia non temeritas interuenit præsumptionis, vbi est diligentia pietatis. *De Cõmunione d. 4. Si nulla ex. Et in decr. Ino. lib. 1.*

CAPVT XVI.

HI autem, de quibus scripsisti, qui se baptizatos sciunt, sed cuius fidei fuerint qui eos baptizauere, se nescire profitẽtur, quolibet modo formam baptismatis acceperint, rebaptizandi non sunt: sed per manus impositionem, inuocata virtute Spiritus sancti, quam ab hæreticis accipere non potuerunt, Catholicis copulandi sunt. *De cons. dist. 4. Hi de quibus. Et in decr. Ino. lib. 1.*

CAPVT XVII.

QVi conuiuio solo gentilium, & escis immolatitijs vsi sunt, possunt ieiunijs & manus impositione purgari: vt deinceps ab idolothytis abstinentes, sacramentorum Christi posint esse participes. Si autem aut idola adorauere, aut homicidijs, vel fornicationibus conntaminati sunt: ad communionem eos, nisi per pœnitentiam publicam, non oportet admitti.

EPISTOLA NONAGESIMATERtia eiusdem ad Turibium Austeriensem Episcopum.

Capita epistolæ sequentis.

corporis membra describunt. XII.
Contra id, quòd duodecim signa, quæ mathematici obseruant, per corpus omne distinguunt. XIII. & XIIII.
De Apocryphis eorundem Priscillanorum. XV.
De libro * Dicticinij. XVI. *Dictinij

Leo Episcopus, Turibio Episcopo salutem.

QVàm laudabiliter pro Catholicæ fidei veritate mouearis, & quàm solicitè Dominico gregi deuotionem officij pastoralis impendas, tradita nobis per Diaconem tuum fraternitatis tuæ scripta demonstrant: quibus notitiæ nostræ insinuare curasti, qualis in regionibus vestris de antiquis pestilentiæ reliquijs errorum morbus exarserit. Nam & epistolę sermo, & commonitorij series, & libelli tui textus demonstrant Priscillianistarũ fœtidissimam apud vos recaluisse sentinã. Nihil est enim sordium in quorumq; sensibus impiorum, quod in hoc dogma non confluxerit, quoniam de omnium terrenarum opinionum luto, multiplicem sibi fecē commiscuerunt: vt soli totum biberent, quicquid alij ex parte gustassent. Deniq; si vniuersæ hæreses, quæ ante Priscilliani tempus exortæ sunt, diligentiùs retractentur: nullus penè inuenitur error, de quo nō traxerit impietas ista contagium: quæ non contēta eorum recipere falsitates, qui ab Euangelio Christi sub Christi nomine deuiarũt, tenebris etiam paganitatis immersit, vt per magicarum artium prophana secreta, & mathematicorum vana mendacia, religionis fidem, morumq; rationem in potestate dæmonum & in effectu syderum collocarent. Quod si & credi liceat & doceri: nec virtutibus præmium, nec vitijs pœna debetur, omniaq; non solùm humanarum legum, sed etiam diuinarum cōstitutionum decreta soluentur: quia neq; de bonis, neq; de malis

actibus vllum poterit esse iudicium, si in vtranque partem fatalis necessitas motum mentis impellit: & quicquid ab hominibus agitur, non est hominum, sed astrorum. Ad hanc insaniam pertinet prodigiosa illa totius humani corporis per duodecim cœli signa distinctio, vt diuersis partibus diuersæ præsi-
Genes. 1. deant potestates: & creatura, quam Deus ad imaginem suam fecit, in tanta sit obligatione syderum, in quanta est connexione membrorũ. Meritò patres nostri, sub quorũ temporibus hæresis hæc nefanda prorupit, per totũ mundũ instanter egêre, vt impius furor ab vniuersa Ecclesia pelleretur: quãdo etiam mundi principes ita hanc sacrilegã amentiã detestati sunt, vt authorem eius ac plerosq; discipulos legum publicarũ ense prosternerent. Videbant enim omnẽ curam honestatis auferri, omnem coniugiorum copulã solui, simulq; diuinum ius humanumq; subuerti: si huiusmodi hominibus vsquã viuere cũ tali professione licuisset. Et profuit diu ista districtio Ecclesiasticæ lenitati, quæ etsi sacerdotali contenta iudicio, cruentas refugit vltiones, seueris tamen Christianorũ principum constitutionibus adiuuatur: dum ad spiritale nonnũquam recurrũt remediũ qui timent corporale suppliciũ. Ex quo autem multas prouincias hostilis occupauit irruptio, & executionem legum tẽpestates interdixere bellorum, ex quo inter Sacerdotes Dei difficiles cõmeatus, & rari cœperunt esse cõuentus: inuenit ob publicam perturbationẽ secreta perfidia libertatẽ, & ad multarum mentiũ subuersionẽ his malis est incitata, quibus debuit esse correcta. Quæ verò illic aut quanta pars plebium à contagione pestis huius aliena est, vbi (sicut charitas tua indicat) letali morbo etiam quorũdam Sacerdotum corda corrupta sunt, & per

& per quos opprimenda falsitas, & defendenda veritas credebatur, per ipsos doctrinæ Priscilliani Euangelium subditur Christi, vt ad prophanos sensus pietate sanctorū voluminum deprauata, sub nominibus Prophetarum & Apostolorum non hoc prędicetur, quod Spiritus sanctus docuit, sed quod diaboli minister inseruit? Quia ergo dilectio tua fideli, quantùm potuit, diligentia damnatas olim opiniones decē & septem Capitulis comprehendit: nos quoq; strictim omnia retractemus, ne aliquid harū blasphemiarum aut tolerabile videatur, aut dubiū.

CAPVT I.

PRimo itaq; capitulo demonstratur, quàm impiè sentiant de Trinitate diuina, qui & patris, & filij, & Spiritus sancti, vnā atq; eandē asserūt esse personam, tanquā idem Deus nūc pater, nūc filius, nūc Spiritus sanctus nominetur: nec alius sit qui genuit, alius qui genitus est, alius qui de vtroq; processit: sed singularis vnitas in tribus quidē vocabulis, sed non tribus sit accipienda personis. Quod blasphemiæ genus de Sabellij opinione sumpserunt, cuius discipuli etiam Patripassiani meritò nuncupantur: quia si ipse est filius, qui & pater, Crux filij, patris est passio: & quicquid in forma serui filius patri obediendo sustinuit, totum in se pater ipse suscepit. Quod Catholicæ fidei sine ambiguitate cōtrarium est: quæ Trinitatē vnitatis sic homousion cōfitetur, vt Patrē, & Filium, & Spiritum sanctum sine confusione indiuisos, sine tempore sempiternos, sine differētia credat æquales: quia vnitatem in Trinitate non ex eadem persona, sed eadem implet essentia.

CAPVT II.

IN secundo capitulo ostenditur ineptum vanumque commentum, de processionibus quarundam

virtutum ex Deo, quas habere cœperit, & quas essentia sua ipse præcesserit: in quo Arrianorũ quoq; suffragantur errori, dicentium, quod pater prior filio sit, quia fuerit aliquando sine filio, & tunc pater esse cœperit, quando filium genuerit. Sed sicut illos Catholica Ecclesia detestatur: ita & istos, qui putãt vnquam Deo id, quod eiusdẽ est essentiæ, defuisse. Quem sicut mutabilem, ita & proficientem dicere nefas est. Quam enim mutatur, quod minuitur: tam mutatur etiam, quod augetur.

CAPVT III.

Tertij verò capituli sermo designat, quòd ijdẽ impij asserant, ideo vnigenitũ dici filium Dei, quia solus sit natus ex virgine. Quod vtiq; non auderent dicere, nisi Pauli Samosateni & Photini virus hausissent: qui dixerunt Dominum nostrum Iesum Christum antequã nasceretur ex virgine Maria, non fuisse. Si autem isti aliud de suo sensu intelligi volunt, neq; principium de matre dant Christo, asserant necesse est, non vnum esse filium Dei, sed alios quoq; ex summo patre progenitos, quorũ hic vnus sit natus ex fœmina, & hic ob hoc appelletur vnigenitus, quia hanc nascendi conditionem alius filiorum Dei nemo susceperit. Quaqua versum igitur se contulerint, in magnæ tẽdunt impietatis abruptum, si Christum Dominum, vel ex matre volũt habere principium, vel patris Dei vnigenitum diffitentur: cùm & de matre is natus sit, qui erat Deus Verbũ, & de patre nemo sit genitus præter Verbũ.

CAPVT IIII.

Qvarto autem capitulò continetur, quòd natalem Christi, quem secundum susceptionem veri hominis Catholica Ecclesia veneratur, quia
Ioan. 1. Verbum caro factum est & habitauit in nobis, non

verè

verè isti honorent, sed honorare se simulent: ieiunātes eodem die, sicut & die Dominico, qui est dies resurrectionis Christi. Quod vtique ideo faciunt, quia Christum Dominum in vera hominis natura natum esse non credunt, sed per quandā illusionem ostentata videri volunt quæ vera nō fuerint, sequētes dogma Cerdonis atque Marcionis, & cognatis suis Manichæis per omnia concordantes. Qui sicut in nostro examine detecti atque conuicti sunt, Dominicum diem, quem nobis Saluatoris nostri resurrectio consecrauit, exigunt in mœrore ieiunij, Solis (vt proditum est) reuerentiæ hanc continētiam deuouentes, vt per omnia sint à nostræ fidei vnitate discordes, & dies qui à nobis in lætitia habetur, ab illis in afflictione ducatur. Vnde dignum est, vt inimici crucis Christi & resurrectionis, talem excipiāt sententiam, qualem elegerunt doctrinam.

Vide huius S. Leonis serm. 2. in Natali Do. cap. 5. & ser. 7. ca. 3. 4. 5. 6. Item de Epipha. ser. 4. in fine cap. 4.

CAPVT V.

QVinto capitulo refertur, quòd animam hominis diuinæ asserant esse substantiæ, nec à natura creatoris sui, conditionis nostræ distare naturam. Quam impietatem ex philosophorum quorundam, & Manichæorum opinione manantem, Catholica fides damnat: sciens nullam tam sublimem, tamq; præcipuam esse facturam, cui Deus ipse natura sit. Quod enim de ipso est, idem est quod ipse. Nec id aliud est, quā filius, & spiritus sanctus. Præter hanc autem summæ Trinitatis vnā consubstantialem, & sempiternam, atq; incommutabilem deitatem, nihil omnium creaturarum est, quod non in exordio sui ex nihilo creatum sit. Non autem, quicquid inter creaturas eminet, Deus est, nec si quid magnū est, atque mirabile, hoc est, quod ille, qui facit mirabilia magna solus. Nemo hominū veritas,

Psal. 71. & 135.

nemo ſapientia, nemo iuſtitia eſt: ſed multi participes ſunt veritatis & ſapientiæ atque iuſtitiæ. Solus autem Deus nullius participationis indigus eſt. De quo quicquid dignè vtcunque ſentitur, nō qualitas eſt, ſed eſſentia. Incommutabili enim nihil accedit, nihil deperit: quia eſſe illi, quod eſt ſempiternum, ſemper eſt proprium. Vnde in ſe manens innouat omnia, & nihil accipit, quod ipſe non dedit. Nimiũ igitur ſuperbi, nimiumq; ſunt cæci, qui cùm dicant humanam animam diuinæ eſſe ſubſtantiæ, non intelligunt, nihil ſe aliud dicere, quàm Deum eſſe mutabilem, & ipſum perpeti, quicquid poteſt naturæ eius inferri.

CAPVT VI.

SExta adnotatio indicat eos dicere, quòd diabolus nunquam fuerit bonus, nec natura eius opificium Dei ſit, ſed eum ex chao & tenebris emerſiſſe: quia ſcilicet nullum ſui habeat authorem, ſed omnis mali ipſe ſit principium atq; ſubſtantia: cùm fides vera, quæ eſt Catholica, omnium creaturarum ſiue ſpiritualium, ſiue corporalium bonã confiteatur ſubſtantiam, & mali nullam eſſe naturam: quia Deus qui vniuerſitatis eſt conditor, nihil non bonum fecit. Vnde & diabolus bonus eſſet, ſi in eo, quod factus eſt, permaneret. Sed quia naturali excellentia malè vſus eſt, & in veritate non ſtetit, non
Ioan. 8. in contrariam tranſijt ſubſtantiam, ſed à ſummo bono, cui debuit adhærere, deſciuit: ſicut ipſi, qui talia aſſerunt, à veris in falſa proruunt, & naturam in eo arguunt, in quo ſponte delinquunt, ac pro ſua voluntaria peruerſitate damnantur. Quod vtique in ipſis malum erit, & ipſum malum non erit ſubſtantia, ſed pœna ſubſtantiæ.

CAPVT VII.

Septimo

SEptimo loco ſequitur, quòd nuptias damnant, & procreationem naſcentium perhorreſcunt: in quo (ſicut penè in omnibus) cum Manichæorum prophanitate concordant, ideò (ſicut ipſorum mores probant) coniugalem copulam deteſtantes, quia non eſt illic libertas turpitudinis, vbi & pudor matrimonij ſeruatur, & ſpes ſobolis.

CAPVT VIII.

OCtauum ipſorum eſt, plaſmationem humanorum corporum diaboli dicere eſſe figmentum, & ſemina conceptionum, opera dæmonum in mulierum vteris figurari: propterea reſurrectionẽ carnis non eſſe credendam, quia cõcreatio corporis non ſit cõgruens animæ dignitati. Quæ falſitas ſine dubio opus diaboli eſt, & talia prodigia opinionũ figmẽta ſunt dæmonũ, qui nõ in fœminarũ vẽtribus formant homines, ſed in hæreticorũ cordibus tales fabricãtur errores. Quod immũdiſsimum virus, de Manichææ impietatis ſpecialiter fonte procedens, olim fides Catholica deprehendit atque damnauit.

CAPVT IX.

NOna autem annotatio manifeſtat, quòd filios promiſsionis, ex mulieribus quidẽ natos, ſed ex Spiritu ſancto dicant eſſe cõceptos, ne illa ſoboles, quæ de carnis ſemine naſcitur, ad Dei conditionem pertinere videatur. Quod Catholicæ fidei repugnans atq; cõtrarium eſt, quæ omnem hominem in corporis animæq; * ſubſtãtia à cõditore vniuerſitatis formari, atque animari intra materna viſcera confitetur: manẽte quidem illo peccati mortalitatiſq; contagio, quod in prolẽ à primo parẽte tranſcurrit, ſed regenerationis ſacramento ſubueniente, quo per Spiritũ ſanctum promiſsionis filij renaſcũtur, non in vtero carnis, ſed in virtute baptiſmatis. * ſubſtantia

Vnde

Psal. 118. Vnde & Dauid, qui vtique erat promifsionis filius,
Iob 10. dicit ad Deum: Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me.
Hiere. 1. Et ad Hieremiam Dominus ait: Prius quàm te formarem in vtero noui te: & in vulua matris tuæ sanctificaui te.

CAPVT X.

DEcimo autem capitulo referuntur adserere, animas, quæ humanis corporibus inferuntur, fuisse in corpore, & in cœlesti habitatione peccasse, atque ob hoc à sublimibus ad inferiora delapsas, in diuersæ qualitatis principes incidisse, & per aërias ac syderias potestates alias duriores, alias mitiores corporibus esse inclusas, sorte diuersa & conditione dissimi, vt quicquid in hac vita variè & inæqualiter prouenit, ex præcedentibus causis videatur accidere. Quàm impietatis fabulam ex multorum sibi erroribus texuerunt, sed omnes eos Catholica fides à corpore suæ vnitatis abscidit, constãter prædicans atq; veraciter, quòd animæ hominum, priusquam suis inspirarentur corporibus, non fuere, nec ab alio incorporentur nisi ab opifice Deo, qui & ipsarum est creator & corporum. Et quia per primi hominis præuaricationẽ tota humani generis propago vitiata sit, neminem posse à conditione veteris hominis liberari, nisi per sacramentum baptismatis Christi, in quo nulla est discretio renatorum, dicente Apostolo: Quicunq; enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus, neq; Græcus, non est seruus, neque liber, non est masculus, neq; fœmina, omnes enim vnum estis in Christo Iesu. Quid ergo hic agunt cursus syderum, quid figmenta fatorum? quid mundanarum rerum mobilis status, & inquieta diuersitas? Ecce tot impares gratia Dei facit æquales, qui inter quoslibet vitæ huius

Gala. 5.

labores,

labores,si fideles permanent,miseri esse nõ possunt, Apostolicũ illud in omni tentatione dicentes, Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Sicut scriptum est, quia propter te morte afficimur tota die, æstimati sumus vt oues occisionis. Sed in his omnibus superamus in eo, qui nos dilexit. Et ideo Ecclesia, quæ corpus est Christi, nihil de mũdi inæqualitatibus metuit, quia nihil de bonis corporalibus concupiscit. Nec timet inani strepitu fatorum grauari, quæ patientia tribulationum nouit augeri. Rom. 8.

CAPVT XI.

VNdecima ipsorum blasphemia est, qua fatalibus stellis & animas hominum, & corpora opinantur adstringi, per quam amentiam, necesse est, vt omnibus paganorum erroribus implicati, & fauentia sibi (vt putant) sydera colere, & aduersantia studeant mitigare. Verùm ista sectantibus nullus in Ecclesia Catholica locus est: quoniam qui se talibus persuasionibus dedit, à Christi corpore totus abscesit.

CAPVT XII.

DVodecimum inter hęc illud est, quod sub alijs potestatibus partes animæ, sub alijs corporis membra describunt, & qualitates interiorum præsulum in patriarcharum nominibus statuunt, quibus è diuerso signa syderea, quorum virtuti corpora subijciantur, opponunt. Et in his omnibus inextricabili se errore prępediunt, non audientes dicentem Apostolum: Videte, ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum: quia in ipso inhabitat Colos. 2.

omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus & potestatis. Et iterum: Nemo vos seducat volens in humilitate & religione angelorum, quę non vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suæ, non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones subministratum & constructum crescit in augmentum Dei. Quid ergo opus est in cor admittere, quod lex non docuit, quod prophetia non cecinit, quod Euangelij veritas non prædicauit, quod Apostolica doctrina non tradidit? Sed hæc operta sunt eorum mentibus, de quibus Apostolus dicit: Erit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros, prurientes auribus, & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur. Nihil itaque * nobiscum commune habeant, qui talia audent, vel docere, vel credere, & quibuslibet modis nituntur adstruere, quod substātia carnis ab spe resurrectionis aliena sit, atque ita omne sacramentum Incarnationis Christi resoluunt: quia indignum fuit integrū hominem suscipi, si indignum erat integrum liberari.

Colos. 2.

1. Tim. 4.

*vobiscū

CAPVT XIII.

TErtio decimo loco positum est eosdem dicere, quòd omne corpus scripturarum canonicarū sub patriarcharum nominibus accipiēdum sit, quia illæ duodecim virtutes, quæ reformationē hominis interioris operantur, in horū vocabulis indicentur, sine qua scientia nullam animam posse assequi, vt in eam substantiam, de qua prodijt, reformetur. Sed hanc impiam vanitatem despectui habet Christiana sapientia, quæ nouit veræ deitatis inuiolabilem & inconuertibilem esse naturam: animā autem, siue in

corpore

corpore viuentem, siue à corpore separatam, multis passionibus subiacere. Quæ vtiq; si diuinæ esset essentiæ, nihil aduersi posset incidere. Et ideo ineffabiliter aliud creator est, aliud creatura. Ille enim semper idem est, & nulla varietate mutatur: hæc autem mutabilis est etiam non mutata, quia vt non mutetur: datum poterit habere, non proprium.

CAPVT XIIII.

SVb quarto decimo verò capitulo, de statu corporis sentire dicuntur, quod sub potestate sydērum atq; signorum pro terrena qualitate teneatur, & ideo multa in sanctis libris, quæ ad exteriorem hominem pertineant, reperiri, vt in ipsis scripturis inter diuinam, terrenamque naturam quædam sibi repugnet aduersitas, & aliud sit, quod sibi vindicent animæ præsules, aliud quod corporis conditores. Quæ fabulæ ideo differuntur, vt & anima diuinæ affirmetur esse substantiæ, & caro credatur malæ esse naturæ: quoniam & ipsum mundum cum elementis suis non opus Dei boni, sed conditionem mali profitētur authoris: atque vt hæc mendaciorum suorum sacrilegia bonis titulis colorarēt, omnia penè diuina eloquia sensuum nefandorum immissione violarunt.

CAPVT XV.

DE qua re quintidicimi capituli sermo conqueritur, & præsumptionem diabolicam meritò detestatur: quia & nos istud veracium testium relatione comperimus, & multos corruptissimos eorū codices, qui canonici titulātur, inuenimus. Quomodo enim decipere simplices possent, nisi venenata pocula quodam melle prælinirent, ne vsquequaque sentirentur insuauia, quæ essent futura mortifera? Curandum ergo est, & sacerdotali diligentia

maximè prouidendum: vt falsati codices, & à synçera veritate discordes, in nullo vsu lectionis habeantur. Apocryphæ autem scripturæ,quę sub nominibus Apostolorum multarum habent seminarium falsitatum,nō solùm interdicendæ: sed etiam penitus auferendæ sunt,atque ignibus concremandæ. Quamuis enim sint in illis quædam,quæ videātur speciem habere pietatis,nunquam tamen vacuę sunt venenis,& per fabularum illecebras hoc latenter operantur: vt mirabilium narratione seductos, laqueis cuiuscunque erroris inuoluant. Vnde si quis Episcoporum vel apocrypha haberi per domos nō prohibuerit, vel sub canonicorū nomine eos codices in Ecclesia permiserit legi,qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti: hæreticū se nouerit iudicandum, quoniam qui alium ab errore non reuocat,seipsum errare demonstrat.

CAPVT XVI.

POstremo autē capitulo hoc prodidit iusta querimonia,quòd * Dicticinij tractatus,quos secūdum Priscilliani dogma conscripsit, à multis cum veneratione legerentur, cùm si aliquid memoriæ * Dicticinio tribuendum putant,reparationem eius magis debeant amare,quàm lapsum. Non ergo * Dicticinium,sed Priscillianum legunt,& illud probāt, quod errans docuit,non quod correctus elegit. Sed nemo hoc impunè præsumat, nec inter Catholicos censeatur,quisquis vtitur scripturis, non ab Ecclesia solummodo Catholica, sed etiam à suo authore damnatis. Non sit peruersis liberum simulare,quod fingunt, nec suo velamine nominis Christiani, decretorum Imperalium statuta declinent. Ideo enim ad Ecclesiam Catholicam cum tanta cordis diuersitate conueniunt,vt & quos possunt, suos faciant, & legum

*Dictinij

*Dictinio

*Dictinium

& legum ſeueritatem, dum ſe noſtros mentiuntur, effugiant. Faciunt hoc Priſcillianiſtæ, faciunt hoc Manichæi, quorũ cum iſtis tam fœderata ſunt corda, vt ſolis nominibus diſcreti, ſacrilegijs autẽ ſuis inueniantur vniti: quia etſi vetus teſtamentũ, quod iſti ſe ſuſcipere ſimulant, Manichæi refutant, ad vnum tamen finem vtrorumque tendit intẽtio, cùm quod iſti recipiendo corrumpunt, illi abdicãdo impugnant. In execrabilibus autem myſterijs eorum, quæ quantò immundiora ſunt, tantò diligentiùs occultantur: vnũ prorſus nefas eſt, vna eſt obſcœnitas, & ſimilis turpitudo. Quam etſi eloqui erubeſcimus, ſolicitiſsimis tamen inquiſitionibus indagatam, & Manichæorum, qui cõprehenſi ſunt, confeſsionibus detectam, ad publicam fecimus peruenire notitiam: ne vllo modo poſsit dubium videri, quod in iudicio noſtro, cui non ſolùm frequentiſſima præſentia Sacerdotum, ſed etiam illuſtrium virorum dignitas, & pars quędam Senatus ac plebis interfuit, ipſorum qui omne facinus perpetrarant, ore reſeratum eſt, ſicut ea, quę ad dilectionem tuam nunc direximus, geſta demonſtrãt. Quod autem de Manichæorum fœdiſsimo ſcelere, hoc etiam de Priſcillianiſtarum incæſtiſsima conſuetudine olim cõpertum, multumq; vulgatum eſt. Qui enim per omnia ſunt impietate ſenſuum pares, non poſſunt in ſacris ſuis eſſe diſsimiles. Decurſis itaque omnibus, quæ libelli ſeries comprehendit, & à quibus commonitorij forma non diſcrepat, ſufficienter (vt opinor) oſtendimus, quid de his, quæ ad nos fraternitas tua retulit, cenſeamus, & quam non ſit ferendum, ſi tam prophanis erroribus etiam quorundam ſacerdotum corda conſentiunt, vel (vt mitius dixerim) non reſiſtunt. Qua conſcientia honorem ſibi debi-

 tum

cum vindicant, qui pro animabus sibi creditis non laborant? Bestiæ irruunt, & ouium septa non claudunt. Fures insidiantur, & excubias non prætendũt. Morbi crebrescunt, & remedia nulla prospiciunt. Cùm autem etiam illud addũt, vt his, qui solicitiùs agunt, consentire detrectẽt, & impietates, olim toto orbe dãnatas, subscriptionibus suis se anathematizare dissimulẽt: quid de se intelligi volũt, nisi quod de numero fratrum non sunt, sed de parte hostium?

CAPVT XVII.

IN eo verò, quod extrema familiaris epistolæ tuæ parte posuisti, miror cuiusquam Catholici intelligentiam laborare, tanquam incertum sit, an descẽdente ad inferna Christo, caro eius requieuerit in sepulchro: quæ sicut verè & mortua est & sepulta, ita verè est die tertio resuscitata. Hoc enim & ipse

Ioan. 2. Dominus denunciauerat, dicens ad Iudæos: Soluite templum hoc, & in triduo resuscitabo illud. Vbi Euangelista subiungit: Hoc autem dicebat de tẽplo corporis sui. Cuius rei veritatem etiam Dauid pro-

Psal. 15. pheta prædixerat, loquẽs sub persona Domini Saluatoris, & dicens: Insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. Quibus vtiq; verbis manifestum est, quod caro Domini & verè sepulta requieuit, & corruptionẽ non subijt: quia celeriter viuificata reditu animæ resurrexit. Quod non credere satis impium est, & ad Manichæi Priscillianiq; doctrinam pertinere nõ dubium est: qui sacrilego sensu ita se Christum simulant confiteri, vt incarnationis & mortis, & resurrectionis auferant veritatem. Habeatur ergo inter vos Episcopale Cõcilium, & ad eum locum, qui omnibus oportunus sit, vicinarum prouinciarum

conue-

conueniant Sacerdotes: vt secũdum ea, quæ ad tua consulta respondimus, plenissimo disquiratur examine, an sint aliqui inter Episcopos, qui huius hæreseos contagio polluãtur, à communione sine dubio separãdi, si nefandissimam sectam per omnium sensuum prauitates damnare noluerint. Nulla enim ratione tolerandum est: vt qui prædicandæ fidei suscepit officium, is contra Euangelium Christi, cõtra Apostolicam doctrinam, contra vniuersalis Ecclesiæ Symbolum audeat disputare. Quales illic erunt discipuli, vbi tales docebunt magistri? Quæ illic religio populi, quæ salus plebis, vbi contra humanam societatem pudoris scissi verecundia tollitur, coniugiorum fœdera auferuntur, propagatio generationis inhibetur, carnis natura damnatur, contra verum autem veri Dei cultum Trinitas deitatis negatur, personarum proprietas confunditur, anima hominis diuina essentia prædicatur, & eadem ad diaboli arbitrium carne concluditur, Dei filius per id, quod ex virgine ortus, non per id, quo ex patre natus est, vnigenitus prædicatur, idemque nec vera Dei proles, nec verus filius virginis asseritur, vt per falsam passionem, mortemque non veram mẽdax etiam resurrectio resumptæ de sepulchro carnis habeatur? Frustra autem vtuntur Catholico nomine, qui istis impietatibus non resistunt. Possunt hæc credere, qui possunt talia pātiẽter audire. Dedimus itaq; literas ad fratres & coepiscopos nostros Terraconẽses, Carthaginenses, Lusitanos, atq; Gallicos, eisq; Concilium synodi generalis indiximus. Ad tuę dilectionis solicitudinem pertinebit, vt nostræ ordinationis authoritas, ad prædictarum prouinciarum Episcopos deferatur. Si autem aliquid (quod absit) obstiterit, quo minùs

poſsit celebrari generale Concilium, Galliciæ, ſaltem in vno conueniant ſacerdotes, quibus congregatis fratres noſtri Hydacius & Ceponius imminebunt coniuncta cum eis inſtantia tua, quo citius vel prouinciali conuentu remedium tantis vulneribus adferatur.

EPISTOLA NONAGESIMA QVARTA eiuſdem ad Ruſticum, Rauennium, Venerium, & cæteros Epiſcopos Galliarum.

Leo Epiſcopus Romæ, Ruſtico, Rauennio, Venerio, cæteriſq; Galliarum Epiſcopis.

IMpletis per miſericordiam Dei communibus votis, dignum eſt fraternitatem veſtram ſanctorum gaudiorum habere conſortium. Nam fratres mei, qui vice mea orientali Synodo præſederunt, quæ vota retulêre, ſignifico, confirmata Catholica fide & glorificata Apoſtolicæ prædicationis triumpho: quod etiam hi, qui ad deuiandum vel ſeducti fuerant, vel impulſi, recepta veritatis luce, lætantur. Siquidem omnes Domini ſacerdotes in vna ſententia, ſancto Spiritu docente, conſensêre. Et de ſacramento Dominicæ Incarnationis, in qua multorum intelligentia caligabat, ita tenebræ erroris ablatæ ſunt: vt in vno Domino noſtro, vero Dei & hominis filio, nec de humanitatis ambigatur natura, nec de deitatis eſſentia. In impios autem nefandi erroris authores, qui indignos ſe Dei gratia iudicâtes, correctionis vti remedijs noluere: qualis ſit lata ſententia, exêplaria quæ miſimus, edocebunt: vt agnoſcat veſtra dilectio fratres chariſsimi, in ſancto examine diuinum non defuiſſe iudicium, quo & vindicta retributa eſt obduratis & pax impenſa correctis, Dominus vos incolumes cuſtodiat, fratres chariſsimi.

EPISTOLA NONAGESIMA QVINTA eiuſdem ad Epiſcopos Galliarum & Hiſpaniarum de Paſcha.

Dilectißimis fratribus vniuerſis Epiſcopis Catholicis per Galliam & Hiſpaniam conſtitutis, Leo Romæ Epiſcopus.

CVm in omnibus diuinorum præceptorum regulis exequendis ſacerdotalem obſeruantiam oporteat eſſe concordem: maximè nobis principaliter prouidendum eſt, ne in Paſchalis feſti die vel ignorantia, vel præſumptio peccatum diuerſitatis incurrat. Vnde quia tempus ſacratiſsimæ ſolennitatis ita diſpoſitos habet limites ſuos, vt ſalutare ſacramentum nunc citiùs, nunc tardiùs oporteat celebrari: nõ deſinit Apoſtolicæ Sedis ſolicitudo proſpicere, ne deuotio Eccleſiaſtica aliquo turbetur incerto. Cùm igitur in quibuſdã aſſcriptionibus patrum futurum proximè Paſcha Domini ab alijs in diem quintum decimum Calendas Maij, ab alijs in diem octauum Calendarum earundem inueniretur adſcriptum: tantùm me diuerſitas iſta permouit, vt clementiſsimo Principi Martiano curam de hac re animi mei panderem, vt præcipiente ipſo ab his, qui habent huius ſupputationis peritiam, diligẽtiùs illi diſcuſſa ratione quæreretur, quo die poſſet venerãda ſolennitas rectiùs celebrari. Quo reſcribente, octauo Calẽdas Maij definitus eſt dies. Quia ergo ſtudio vnitatis & pacis malui Orientalium definitioni acquieſcere, quàm in tantæ feſtiuitatis obſeruantia diſsidere: nouerit fraternitas veſtra de octaua Calẽdarum Maiarũ ab omnibus Reſurrectionem Dominicam celebrandam, & hoc ipſum per vos alijs eſſe fratribus intimandũ: vt diuinę pacis conſortio, ſicut vna fide iũgimur, ita vna ſolennitate feriemur.

EPISTOLA NONAGESIMA SEXTA AD Episcopos & presbyteros intra Thraciam prouinciam constitutos.

Dominis fratribus meritò beatißimis, in Christo venerabilibus, Samartioni, Charathoni, Desiderio Episcopis, & Presbyteris omnium Ecclesiarum, quæ sunt intra prouinciam Thraciam constitutæ, Leo, Victorius, Eustachius Episcopi.

TAnta seculi potestates circa sacerdotalem ordinem reuerentia præualuêre, etiã hi, quos sub Imperiali nomine terris diuina potentia præesse præcepit, vt ius distinguẽdorum negociorum Episcopis sanctis iuxta diualia constituta permiserint. Quod cùm & iuris antiqui formulis & illibatis frequentiùs sit legibus confirmatum, præsenti tamen tempore à plerisque inuenimus fuisse calcatum. Nam prætermisso sacerdotali iudicio, paßim ad examen seculare transiêre. Quocirca nobis visum est, vt hanc & sacræ legis, & nostri ordinis contumeliam, & ad præsens vlcisceretur plena districtio, & obseruandam formulam cõstitueret in futurum. Censemus, itaque, vt quicunque, prætermisso Sacerdote Ecclesiæ suæ, ad disceptationem venerit secularium, sacris liminibus expulsus, à cœlesti arceatur altario, neque vllus post hanc definitionem, qui communi sedit arbitrio, quicquam sibi vltra præscriptum vindicare nitatur: & ita fiet, vt hi, qui ante errauêre, congrua emendatione se corrigant, & qui sub obseruatione clericali cœlesti probatur seruire officio, ex clero abijciendum, si prætermisso sacerdotum iudicio, secularem adierit potestatẽ. Quod ideo singulos vniuersosque volumus agnoscere, vt quod pleno iustitiæ & iuris ordine constitutum est,

effectum

effectum totius firmitatis in omnibus clericorum negocijs sortiatur. Sanè si clericus laicum pulset, prius se audiri ab Episcopis poscat, tum si petitioni suæ laicum viderit obuiare, ex permissu Episcopi sui, in seculi moderatores disceptatione confligat. Leo Episcopus scribit. Victorius Episcopus scribit, Eustachius Episcopus scribit.

EPISTOLA NONAGESIMA septima eiusdem ad Leonem Augustum.

Capita epistolæ sequentis.

De blasphemijs Nestorij & Eutychetis, eorumque digno anathemate. I.

Quòd in vna Domini Iesu persona, gemina sit deitatis & humanitatis asserenda natura. II.

De capitulis fidei ex sanctorum patrum libris collectis. III.

Leo Romæ & vniuersalis Catholicæque Ecclesiæ Episcopus, Leoni semper Augusto salutem.

PRomisisse me memini, venerabilis Imperator, in causa fidei, de qua clementiam tuam noui piè esse solicitam, pleniorem humilitatis meæ dirigendum esse sermonem: quem nunc (auxiliante Domino) fideli occasione persoluo, vt sancto pietatis tuæ studio vtilis (quantum arbitror) deesse non posit instructio. Quamuis enim sciam clementiam tuam humanis instructionibus non egere, & syncerissimam de abundantia Spiritus sancti hausisse doctrinam: officij tamen mei est, & patefacere quod intelligis, & prædicare quod credis: vt ignis ille, quem Dominus veniens misit in terram, motu cre- Luc. 12.
bræ meditationis agitatus, sic côcalescat, vt ferueat: & sic inflammetur, vt luceat.

CAPVT

CAPVT I.

MAgnas enim caligines Eutychiana hæresis Orientis partibus inferre molita est: & ab illa luce, quæ ſicut Euangelium loquitur, lucet in tenebris, & tenebræ eam non comprehenderunt, imperitorum oculos tentauit auertere. Cumque ipſa in ſuam reciderit cæcitatem: nunc in diſcipulis recrudeſcit, quod in authore defecit. Non longo namq; temporis interuallo Catholica fides, quæ eſt ſingularis & vera, cuiq; nihil addi, nihílve minui poteſt, à duobus eſt hoſtibus appetita: quorum prior Neſtorius, Eutyches ſecundus emerſit, qui Eccleſiæ Dei duas hæreſes ſibimet contrarias inferre voluerunt: vt vterque à prædicatoribus veritatis meritò damnaretur, quia inſanum nimis & ſacrilegum fuit, quod varia falſitate ambo ſenſerunt. Anathematizetur ergo Neſtorius, qui beatam virginem Mariã non Dei, ſed hominis tantummodò credidit genitricem, vt aliam perſonam carnis, aliam faceret deitatis: nec vnum Chriſtum in Verbo Dei & carne ſentiret, ſed ſeparatim atque ſeiunctim alterum filium Dei, alterum hominis prædicaret: cùm manẽte illa incommutabili Verbi eſſentia, quæ ei cũ Patre & Spiritu ſancto intemporalis atque coæterna eſt, ita intra virginea viſcera Verbum caro ſit factũ, vt per id, quod ineffabile eſt ſacramentum vno cõceptu, vnoq; partu, ſecundum veritatem vtriuſque naturæ ea virgo & ancilla Domini eſſet & mater. Quod etiam Elizabeth (ſicut Lucas Euãgeliſta declarat) intellexit & dixit: Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Eutyches quoq; eodem percellatur anathemate, qui per impios veterum hęreticorum volutatus errores, tertium Apollinaris dogma delegit: vt negata humanæ carnis atq; animę veritate:

Ioan. 1.

Duo hoſtes Neſtorius & Eutyches.

Neſtorius.

Luc. 1.

Eutyches.

Apollinarus.

veritate: totum Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum vnius aſſereret eſſe naturæ, tanquam Verbi deitas ipſa ſe in carnem animamq́; conuerterit, & concipi ac naſci, nutriri & creſcere, crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere, & aſcendere in cœlum, & in patris dextera, vnde ad iudicandos viuos & mortuos veniet, conſidere, diuinæ tantùm eſſentiæ fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis recipit veritate, quoniam natura vnigeniti natura eſt Patris, natura eſt & Spiritus ſancti, ſimulq́; impaſsibilis, ſimul eſt incõmutabilis, ſempiterna Trinitatis indiuiſa vnitas, & conſubſtantialis æqualitas. Vnde ſi ab Apollinaris peruerſitate Eutychianus quiſque deſciſcit, ne conuincatur deitatem paſsibilem ſentire atque mortalem, & tamen Verbi incarnati, id eſt, Verbi & carnis vnam audet pronuntiare naturam, manifeſtè in Valẽtini & Manichæi tranſit inſaniam, & mediatorem Dei & hominum, hominem Ieſum Chriſtum ſimulatoriè credit omnia egiſſe, nec humanum in ipſo corpus, ſed phantaſticam corporis ſpeciem oculis apparuiſſe cernentium. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides Catholica deteſtatur, & aliarũ aſſertionum ſacrilegia concordibus per totum mũdum beatorum patrum dudum ſunt damnata ſententijs, non dubium eſt, eam nos fidem prædicare atque defendere, quam ſancta Synodus Nicena cõfirmauit, dicens, Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, omnium viſibilium & inuiſibilium factorem: Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum filium Dei, natum de Patre vnigenitum, hoc eſt, de ſubſtantia patris, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, natum nõ factum, vnius ſubſtantiæ cum patre, (quod Græci dicunt homouſion) per quem omnia facta ſunt, ſiue quæ in cœlo, ſiue

Valentini & Manichei inſania.

Nicena Synodi Symbolum.

siue quæ in terra. Qui propter nos, & propter nostram salutem descendit de cælis: Et incarnatus est, & homo factus, passus est, & resurrexit tertia die. Ascendit ad cœlos, inde venturus iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. In qua professione hoc euidentissimè cōtinetur, quod etiam nos de Domini Incarnatione confitemur & credimus, qui ad salutem humani generis reformādam, veram carnem nostræ fragilitatis non de cœlo secum detulit, sed in vtero virginis matris assumpsit.

CAPVT II.

QVicunque ergo sunt ita obcæcati, & à lumine veritatis alieni, vt Verbo Dei à tempore incarnationis, humanæ carnis denegent veritatem: ostendant, in quo sibi Christianum nomen vsurpent, & cum Euangelio veritatis qua ratione concordent, si per beatæ virginis partum, aut caro sine deitate, aut deitas est orta sine carne. Sicut enim negari non potest (Euangelista dicente) quod Verbum caro factum est & habitauit in nobis: ita negari non potest (beato Paulo Apostolo prædicante) quod Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. Quæ autem reconciliatio esse posset, qua humano generi propitiaretur Deus, nisi omnium causam mediator Dei, hominumque susciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei æqualis est patri, in forma serui particeps esset & nostri: vt mortis vinculum, vnius præuaricatione contractum, vnius morte (qui solus morti nihil debuit) solueretur: Effusio enim pro iniustis sanguinis iusti Christi, tam potens fuit ad priuilegium, tam diues ad preciū, vt si vniuersitas captiuorum in redemptorem suum crederet, nullum diaboli vincula retinerent, quoniam sicut Apostolus ait:

Ioan. 1.

2. Cor. 5.

ait: Vbi abundauit peccatũ, ſuperabundauit & gratia. Et cùm ſub peccati præiudicio nati poteſtatem acceperint ad iuſtitiam renaſcendi, validiùs factum eſt donum libertatis, quàm debitum ſeruitutis. Quam itaq; ſibi in huius ſacramenti præſidio ſpem relinquunt, qui in ſaluatore noſtro negant humani corporis veritatem? Dicant, quo ſacrificio reconciliati, dicant quo ſanguine ſint redẽpti? Quis eſt (vt ait Apoſtolus) qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis? Aut quod vnquam ſacrificium ſacratius fuit, quàm quod verum & æternus pontifex altari crucis, per immolationem ſuæ carnis, impoſuit? Quãuis enim multorum ſanctorum in cõſpectu Domini precioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occiſio redemptio fuit mundi. Acceperunt iuſti, non dederunt coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata ſunt patientiæ, non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerũt, nec alterius quiſquam debitum ſuo fine perſoluit, cùm inter filios hominum vnus ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus, qui verè erat agnus immaculatus, extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes ſepulti, omnes ſunt etiá ſuſcitati. De quibus ipſe dicebat: Cum exaltatus fuero à terra omnia traham ad meipſum. Fides etenim vera iuſtificans impios, & creans iuſtos, ad humanitatis ſuæ tracta participem, in illo acquirit ſalutem, in quo ſolo homo ſe inuenit innocentem, liberum habens per gratiam Dei de eius potentia gloriari, qui contra hoſtem humani generis in carnis noſtræ humilitate congreſſus, his victoriam ſuam tribuit, in quorum corpore triumphauit. Licet ergo in vno Domino Ieſu Chriſto, vero Dei atq; hominis filio, Verbi & carnis

Rom. 5. Ephe. 5. Psal. 115. Ioan. 12.

vna persona sit, quæ inseparabiliter atque indiuisè communes habeat actiones: intelligẽdæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, & synceræ fidei contẽplatione cernendum est, ad quæ prouehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo diuinitatis.
Luc. 1. Quid sit quod caro sine Verbo non agit, & quid
Luc. 2. sit quod Verbum sine carne non efficit. Sine verbi enim potentia, nec conciperet virgo nec pareret, & sine veritate carnis obuoluta pannis infantia nõ ia-
Matth. 2. ceret. Sine Verbi potentia non adorarent Magi puerum, stella indice declaratum: & sine veritate carnis non iuberetur in AEgyptum transferri puer, &
Ibidem. Matth. 13. ab Herodis persecutione subduci. Sine Verbi potẽtia non diceret, vox patris missa de cœlo: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite: & sine veritate carnis non protestare-
Ioan. 1. tur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit pecca-
Ioan. 11. ta mundi. Sine Verbi potentia non fieret redintegratio debilium, & viuificatio mortuorum: & sine veritate carnis, nec cibus ieiuno, nec somnus esset
Ioan. 14. necessarius fatigato. Postremò, sine Verbi potentia non se Dominus patri profiteretur æqualem, & sine veritate carnis non idem diceret patrem se esse maiorem: cùm Catholica fides vtrumq; suscipiat, vtrumque defendat, quæ secundum confessionem
Matth. 16. B. Apostoli Petri, vnum Christum Dei viui filium, & hominem credit, & Verbum. Quamuis itaque ab illo initio, quo in vtero virginis Verbum caro factũ est, nihil vnquam inter vtramq; formam diuisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea vnius personæ fuerint totius temporis actiones, ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla commixtione confundimus, sed quid cuius formæ sit ex operũ qualitate sentim⁹. Nec diuina enim humanis præiudi-

præiudicant, nec humana diuinis: cum ita in idipsum vtraq; concurrant, vt in eis nec proprietas absumatur, nec persona geminetur. Dicant ergo isti hypocritæ, qui cæcis mentibus lumen nolunt recipere veritatis, in qua forma crucis ligno Dominus Maiestatis Christus affixus sit? quid iacuerit in sepulchro? & reuoluto monumenti lapide, quæ tertio die caro resurrexerit? & in qua post resurrectionem suam non credētes quosdam discipulos arguebat, & hæsitationem cunctantium confutabat, cùm diceret, Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere? Et Apostolo Thomæ, Infer manum tuam in latus meum, & vide manus meas & pedes, & noli esse incredulus, sed fidelis? Qua vtiq; manifestatione corporis sui iam hæreticorum mendacia destruebat: vt vniuersa Ecclesia, Christi imbuenda doctrinis, hoc sibi non dubitaret credendum, quod Apostoli susceperant prædicandum. At si in tanta luce veritatis tenebras suas hæretica obduratio non relinquit, ostendant, vnde sibi spem vitæ polliceantur æternæ, ad quam nisi per Mediatorem Dei & hominum, hominem Iesum Christum, non potest perueniri. Sicut enim ait beatus Petrus Apostolus, Non est aliud nomen datum hominibus sub cœlo, in quo oporteat nos saluos fieri, nec est redemptio captiuitatis humanę, nisi in sanguine eius, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus, & qui (sicut prædicat beatus Apostolus Paulus) Cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualē Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus & habitu inuētus vt homo, Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod &

Ioan. 19. Ibidem. Matth. 29. Luc. 24. Luc. vlt. Ioan. 20. Actor. 4. I. Tim. 2. Philip. 2.

Deus exultauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen: vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris. Cùm ergo vnus sit Dominus Iesus Christus, & veræ deitatis, veræque humanitatis, in ipso vna prorsus, eademque persona sit exaltationem tamen, qua illum (sicut doctor

Ibidem. gentium dicit) exaltauit Deus, & donauit illi nomen, quod super omne nomen excellit, ad eam intelligimus pertinere formam, quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento.

¶In forma quippe Dei æqualis erat filius patri, & inter genitorem atque vnigenitum nulla in essentia erat discretio, nulla in maiestate diuersitas, nec per incarnationis mysterium aliquid decesserat Verbo, quod ei patris munere redderetur. Forma autem serui, per quam impassibilis deitas sacramẽtum magnæ pietatis impleuit, humana humilitas est, quæ in gloriã diuinæ potestatis euecta est in tanta vnitate, ab ipso conceptu virginis, deitate & humanitate conserta, vt nec sine homine diuina, nec sine Deo agerẽtur humana. Propter quod sicut Dominus maiestatis dicitur crucifixus, ita qui ex sempiternitate æqualis est Deo, dicitur exaltatus: quia inseparabiliter (manente vnitate personæ) vnus atque idem est, & totus hominis filius propter carnem, & totus Dei filius propter vnam cum patre deitatem. Quicquid enim in tempore accepit Christus, secundũ hominem accepit, cui, quæ non habuit, conferrentur. Nam secundum potentiã deitatis indifferenter omnia, quæ habet pater, etiam filius habet: & quæ in forma serui à patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donauit. Secundum formam enim Dei, ipse

Ipse & pater vnum sunt: secundum formam autem Ioan. 10.
serui, non venit facere voluntatem suam, sed vo-
luntatem eius, qui misit eum. Secundum formam Ioan. 5.
Dei, sicut pater habet vitam in semetipso, sic dedit
& filio vitam habere in semetipso. Secundum for- Matth. 26.
mam serui, Tristis est anima eius vsque ad mortem. 2. Cor. 8.
Et idem ipse est (sicut ait Apostolus) & diues, &
pauper. Diues, quia Euangelista dicente, In prin- Ioan. 1.
cipio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum,
& Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud
Deum. Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso fa-
ctum est nihil. Pauper verò, quia propter nos Ver- Ibidem.
bum caro factum est, & habitauit in nobis. Quæ
autem est eius exinanitio, quæve paupertas, nisi for-
mæ seruilis acceptio? per quam Verbi maiestate ve-
lata, dispensatio humanæ redemptionis impleta est.
Nam quia captiuitatis nostræ resolui originalia vin
cula non poterant, nisi existeret homo nostri gene- Colos. 2.
ris, nostræque naturæ, quem peccati præiudicia non
tenerent, & qui immaculato sanguine suo chiro-
graphum letale dilueret, sicut ab initio erat diuini-
tùs præordinatum: ita est in plenitudine præfiniti
temporis factum, vt multis modis significata pro-
missio, in diu expectatum veniret effectum, nec pos-
set esse ambiguum, quod continuis testificationi-
bus semper fuerat nunciatum. In magno autem sa-
crilegio se versari, hæreticorũ manifestat impietas,
cùm sub specie deitatis honorandæ, humanæ carnis
in Christo denegant veritatem, & religiosè existi-
mant credi, si dicatur in Saluatore nostro, verum
non esse, quod saluat, cùm ita secũdum promissio-
nem omnia secula percurrentem, mundus sit Deo
reconciliatus in Christo, vt nisi verbum dignare-
tur caro fieri, nulla posset caro saluari. Omne enim 2. Cor. 5.

ſacramentum fidei Chriſtianæ, magno (vt hæretici volunt) decoloratur obſcuro, ſi lux veritatis ſub mendacio putatur latuiſſe phantaſmatis. Non ergo quiſquam ſibi erubeſcendum exiſtimet Chriſtianus de noſtri in Chriſto corporis veritate: quia omnes Apoſtoli, Apoſtolorumq; diſcipuli, & præclari Eccleſiarum quique doctores, qui ad Martyrij coronam, vel ad confeſsionis meruêre gloriam peruenire, in huius fidei lumine ſplenduêre, conſonis vbiq; ſententijs intonãtes, quod in Domino Ieſu Chriſto deitatis & carnis vna ſit cõfitenda perſona. Qua autem rationis ſimilitudine, qua diuinorum voluminum portione, hæretica impietas ſe exiſtimat adiuuari, quæ veritatem negat corporis Chriſti: cùm hanc non lex teſtificari, non prophetia præcinere, non Euangelia docere, non ipſe deſtiterit Chriſtus oſtendere? Quærant per omnem ſeriem ſcripturarum, quo tenebras ſuas fugiant, non quo verum lumen obſcurent: & per omnia ſecula ita veritatem inuenient coruſcantem, vt magnum hoc & mirabile ſacramentum, ab initio videant creditum, quod eſt in fine completum. De quo cum ſanctarum literarum nulla pars ſileat, ſufficit quædam conſona veritatis ſigna poſuiſſe, quibus diligentia fidei ſplẽdidiſsima latitudine dirigatur, & ſyncera intelligẽtiæ luce perſpiciat: quòd in filio Dei, qui ſe inceſſabiliter filium hominis & hominem profitetur, non ſit Chriſtianis erubeſcendum, ſed conſtantiſsimè gloriãdum. Vt autem pietas tua cum venerabilium patrum prædicationibus nos cõcordare cognoſcat: aliquantas eorum ſententias huic credidi ſubijciendas eſſe ſermoni. Quibus ſi digneris attendere receſitis, nõ aliud nos prædicare reperies, quàm quod ſancti patres noſtri toto orbe docuerũt: nec quen-

quam ab illis, nisi solos impios hæreticos, discrepare. His igitur, gloriosissime & venerabilis Imperator, quanta potui breuitate perstrictis, cum inspirata tibi diuinitùs fide etiam nostram prædicationem vnitam esse cognosce, nec in aliquo nos ab Euangelica Apostolicaque doctrina, vel à Catholicę professionis Symbolo discrepare: quoniam sicut docet beatus Apostolus Paulus, Magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Quid igitur tuæ vtilius saluti, quid tuæ congruentius potestati, quàm vt paci Ecclesiarum Domini tua constitutione prospicias, & in omnibus tibi subditis Dei dona defendas, neque vlla ratione patiaris per inuidiam diaboli ministros ipsius in cuiusquam sæuire perniciem, vt qui in hoc seculo temporali emines regno, in ęternum merearis regnare cum Christo? 1. Tim. 3.

CAPVT III.

Sancti Hilarij Pictauiensis Episcopi & Confessoris, in libro secundo inter cætera: Vnum igitur hoc est immobile fundamentum, vna hæc felix fidei petra, Petri ore cōfessa: Tu es (inquit) Christus filius Dei viui, tanta in se argumenta sustinens veritatis, quantæ peruersitatum quæstiones & infidelitatis calumniæ mouebuntur. Iam in cæteris dispensatio volūtatis paternæ est. Virgo, partus, & corpus, postque crux, mors, inferi, salus nostra est. Humani enim generis causa, Dei filius natus ex virgine est, & Spiritu sancto, ipso sibi in hac operatione famulante, & sua, Dei videlicet inumbrante virtute, corporis sibi initia conseuit: & exordia carnis instituit, vt homo factus ex virgine, naturam in se carnis acciperet, perq; Matth. 16.

huius admixtionis societatem sanctificatum in eo vniuersi generis humani corpus existeret: vt quemadmodum omnes in se, per id, quod corporeum se esse voluit, conderentur, ita rursum in omnes ipse, per id, quod eius est, inuisibile referretur. Dei igitur imago inuisibilis pudorem humani exordij nō recusauit, & per conceptionem, partum, vagitum, & cunas, omnes naturæ nostræ contumelias transcurrit. Quid tandem dignum à nobis tantæ dignationis affectui rependetur? Inenarrabilis à Deo originis vnus vnigenitus Deus, in corpusculi humani formam sanctæ virginis vtero insertus, accrescit. Qui omnia continet, & intra quem, & per quem cuncta sunt, humani partus lege profertur: & ad cuius vocem Archangeli atq; angeli tremūt, cælum & terra & omnia huius mundi resoluentur elementa, vagitu infantiæ auditur. Qui inuisibilis & incōprehensibilis est, non visu, sensu, tactuque moderādus, cunis est obuolutus. Hæc si quis indigna Deo recolit: tantò se maioris beneficij obnoxium confitebitur, quantò minùs hæc Dei conuenerint ma-
Ipon. 1. iestati. Non ille eguit homo effici, per quem homo factus est: sed nos eguimus, vt Deus caro fieret, & habitaret in nobis, id est, assumptione carnis vnius membra vniuersæ carnis incoleret. Humilitas eius, nostra nobilitas est: contumelia eius, noster honor est. Quod ille est Deus in carne consistens, hoc nos
Idem Hilarius lib. 9. vbi supra. vicissim in Deum ex carne renouati. *Item eiusdem in libro nono inter cætera*: Nescit planè, vitam suam nescit, qui Christum Iesum vt verum Deum, ita & verum hominem ignorat. Et eiusdem periculi res est: Christum Iesum, vel spiritum Deum, vel carnem
Matth. 10 nostri corporis denegare. Omnis ergo, inquit, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego

ego eum coram patre meo, qui eſt in cœlis. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo qui eſt in cœlis. Hæc Verbũ caro factum loquebatur, & homo Ieſus Chriſtus Dominus maieſtatis docebat: mediator ipſe in ſe ad ſalutem Eccleſiæ conſtitutus, & illo inter Deum & homines mediatoris ſacramento vtrunque vnus exiſtens, dum ipſe ex vnitis in idipſum naturis, naturæ vtriuſque res eadem eſt: ita tamen, vt neutro careret in vtroque, ne fortè Deus eſſe homo naſcẽdo deſineret, & homo rurſus Deus manendo non eſſet. Hæc itaque humanæ beatitudinis fides vera eſt, Deum & hominem prædicare, Verbum & carnem confiteri: neque Deum neſcire, quòd homo ſit: neque carnem ignorare, quòd Verbum ſit. *Item eiuſdem in eodem libro inter cætera*: Natus igitur vnigenitus Deus ex virgine homo, & ſecundum plenitudinem temporum in ſemetipſo prouecturus in Deum hominẽ, hunc per omnia Euangelici ſermonis modum tenuit, vt ſe filium Dei credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret, * loquens & gerens homo vniuerſa quæ Dei ſunt, loquens deinde & gerens Deus vniuerſa quæ hominis ſunt: ita tamen vt in ipſo illo vtriuſq; generis ſermone nunquam niſi cum ſignificatione & hominis loquutus & Dei ſit. *Item alio loco in eodem libro inter cætera*: Hinc itaque fallendi ſimplices atque ignorãtes hæreticis occaſio eſt, vt quæ ab eo ſecundum hominem dicta ſunt, dicta eſſe ſecundum naturæ diuinæ infirmitatem mentiantur: & quia vnus atque idem eſt loquens omnia quæ loquitur, de ſemetipſo, omnia eum locutum eſſe contendant. Nec ſanè negamus, totum illum qui eius manet, naturæ ſuæ eſſe ſermonem, Sed ſi Ieſus Chriſtus & homo &

* locutus

Idem vbi ſupra.

Deus est & neque cùm homo, tum primum Deus, neque cùm homo, tum nō etiam & Deus, neq; post hominem, in Deo non totus homo, totus Deus, vnum atque idem necesse est dictorū eius sacramentum esse, quod generis. Et cùm in eo secundum tēpus discernis hominem à Deo, Dei tum atque hominis discerne sermonem. Et cùm Deum atque hominem in tempore confiteberis, Dei atque hominis in tempore dijudica. Cùm verò ex homine & Deo rursum totius hominis, totius iam Dei tempus intelligis. Si quid aliud ad demōstrationem eius temporis dictum est, tempori coaptato, quæ dicta sunt, vt cùm aliud sit ante hominem Deus, aliud sit homo & Deus, aliud sit post hominem & Deum totus homo, & totus Deus: non confundas temporibus & generibus dispensationis sacramentum, cùm pro qualitate generum ac naturarum alium ei in sacramento hominis necesse est sermonem fuisse nō nato, alium adhuc morituro, aliū iam æterno. Nostri igitur causa hæc omnia Iesus Christus manens, & corporis nostri homo natus, secundum consuetudinem naturæ nostræ loquutus est: nō tamen omittens naturæ suæ esse, quod Deus est. Nam tametsi in partu, & passione & morte naturæ nostræ rē peregerit, res tamē ipsas omnes virtute naturæ suæ gessit: & reliqua. *Item alio loco in eodem libro inter cætera*: Vidésne ita Deum & hominem prædicari: vt mors homini, Deo verò carnis excitatio deputetur? Non tamen vt alius sit, qui mortuus est, & alius sit, per quem mortuus resurgit. Spoliata enim caro Christus est mortuus, & rursum Christum à mortuis excitans, idem Christus est, carne se expolians. Naturam Dei in virtute resurrectionis intellige, dispensationem hominis in morte cognosce. Et cùm

Idem vbi supra.

sint

ſint vtraque ſuis geſta naturis, vnũ tamen Chriſtum Ieſum eum memento eſſe, qui vtrunque eſt. *Item poſt pauca*: Hæc igitur demonſtranda à me paucis fuerunt, vt vtriuſque naturæ formam tractari in Domino Ieſu Chriſto meminiſſemus, quia qui in forma Dei manens formam ſerui accepit ipſe diuinitatem nequaquam amiſit. *Idem vbi ſupra.*

CAPVT IIII.

SAncti Athanaſij Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi & Confeſſoris ad Epictetum Corinthiorum Epiſcopum: Quomodo autem vel dubitare auſi ſunt, qui dicũtur Chriſtiani, ſi is Dominus, qui ex Maria virgine proceſsit, * filius quidem ſubſtantia & natura Dei eſt, id verò, quod eſt ſecundum carnem, ex ſemine Dauid eſt & carne ſanctæ Mariæ? *Athanaſ. Alexan. ex epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinth.* * Deus quidẽ ex

CAPVT V.

SAncti Ambroſii Epiſcopi & Confeſſoris Mediolanẽſis Eccleſiæ, quod miſit ad Imperatorem Gratianum in libro ſecundo de fide inter cætera: Vnde illud, quod lectum eſt, Dominum maieſtatis crucifixum eſſe, non quaſi in maieſtate ſua crucifixum putemus: Sed quia idem Deus, idem homo, per diuinitatẽ Deus, per ſuſceptionem carnis homo, Chriſtus Ieſus Dominus maieſtatis dicitur crucifixus: quia conſors vtriuſque naturæ, id eſt, humanæ atque diuinæ, in natura hominis ſubijt paſsionem, vt indiſcretè, & Dominus maieſtatis dicatur eſſe, qui paſſus eſt, & filius hominis, ſicut ſcriptum eſt: Qui deſcendit de cælo. *Item alio loco in eodem libro inter cætera*: Sileant igitur inanes de ſermonibus quæſtiones, quia regnũ Dei (ſicut ſcriptum eſt) nõ in perſuaſione verbi eſt, ſed in oſtenſione virtutis. Seruemus diſtinctionem diuinitatis & carnis. Vnus in vtroque loquitur Dei filius, quia in eodem vtraque natura eſt. Et ſi idem *Ambroſ. Mediol. lib. 2. de fide cap. 4. ad Gratianũ Imperatorem.* *Ioan. 3.* *Epheſ. 4.* *Idem in eodẽ libro.*

loquitur, non vno semper loquitur modo. Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis pasiones. Quasi Deus loquitur, quæ sunt diuina, quia Verbũ est: quasi homo dicit, quæ sunt humana, quia in ea substantia loquebatur. *Item eiusdem in libro de Incarnatione Domini contra Apollinaristas*: Sed dum hos redarguimus, emergunt alij, qui carnẽ Domini dicãt & diuinitatem vnius naturæ. Quæ tantum sacrilegium inferna vomuerunt? Iam tolerabiliores sunt Arriani, quorum per istos perfidiæ robur adolescit, vt moiore contentione asserant Patrem & Filiũ & Spiritum sanctum vnius non esse substantiæ, quia isti diuinitatem Domini & carnem substãtiæ vnius dicere tentauerunt. *Item infra*: Et hi mihi frequenter Niceni Concilij tractatum se tenere commemorãt. Sed in illo tractatu patres nostri non carnẽ, sed Dei Verbum vnius substantiæ cum patre esse dixerunt. Et Verbum quidem ex paterna procesisse substantia, carnem autem ex virgine esse confesi sunt. Quomodo igitur Niceni Concilij nomen obtenditur, & noua inducuntur, quæ nũquam nostri sensêre maiores? & reliqua. *Item eiusdem ad * Sabinum Episcopum inter cætera.* Vnde pulchrè Apostolus eiusdem verbi repetitione vsus est, dicens de Domino Iesu Christo: Cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens. Quid est in forma Dei, nisi in plenitudine deitatis, in illa perfectionis diuinæ expresione? Ergo cùm esset in plenitudine diuinitatis, exinaniuit se, & accepit plenitudinem naturæ & perfectionis humanæ. Sicut Deo nihil deerat, ita nec hominis consummationi, vt esset perfectus in vtraque forma. Vnde & Dauid dicit: Speciosus forma præ filijs hominum. Concluditur

Ex cap. 6. eiusdẽ Ambro. lib. 10. de incarn. domini cõtra Apollinaristas.

Eodẽ li. & capitulo.

* Irenensem

Libro 7. epist. 47. epistolaris eiusdem.

Philip. 2.

Psal. 44.

Apolli-

Apollinarista, nec, quo se vertat, habet suis clauditur retibus. Ipse enim dixit, formam serui accepit, non seruus locutus est. Iterũ ergo interrogo: Quid est in forma Dei? Respondit, in natura Dei. Sunt enim (ait Apostolus) qui non sunt natura dij. Quæro, quid sit, formam serui accipiens? Sine dubio perfectionem naturæ, & conditionis, vt dixi humanæ, vt esset in hominum similitudine. Et pulchrè, non carnis, sed hominum dixit similitudinem, quia in carne eadem est. Sed quia sine peccato erat solus, omnis autem homo in peccato, in specie hominis videbatur. Vnde & Propheta ait: Et homo est, & quis cognoscit eum? Homo secundum carnẽ, sed vltra hominem, diuina operatione. Denique cùm leprosum tangeret, homo videbatur: sed vltra hominem, cùm mundaret. Et cùm Lazarum mortuum fleret, mortuum quasi homo flebat: sed supra hominem erat, cùm mortuum vinctis iuberet pedibus exire. Homo videbatur, cùm penderet in cruce: sed supra hominem, cum reseratis tumulis mortuos suscitaret.

Gala.4. Hier.17. Matth.8. Ioan.11. Ioan.19. Matth.27.

CAPVT VI.

Sancti Augustini Episcopi Hipponensis Ecclesiæ ad Dardanum inter cætera: Noli itaque dubitare, ibi nunc esse hominem Christum, vnde venturus est, memoriterq; recole, & fideliter tene Christianam confessionem, quoniam resurrexit à mortuis, ascendit in cœlum, sedet ad dexteram patris, nec aliunde quàm inde ad iudicandos venturus est viuos & mortuos: Et sic venturus est illa angelica voce testante, quemadmodum est ire visus in cœlum, id est, in eadem forma carnis atque substantia, cui profecto immortalitatem dedit, naturam non abstulit. *Item eiusdem in epistola ad Volusianum inter cætera*:

Ex epist. B. August. Hippo. ad Dardanum cap.4. Actor.1. Eiusdẽ ex epist. ad Volusianũ.

Nunc verò ita inter Deum & homines mediator apparuit, vt in vnitate personæ copulans vtranque naturam, & solita sublimaret insolitis, & insolita solitis temperaret. *Item eiusdem in expositione Euangelij secundum Ioannem inter cætera*: Quid igitur hæreticæ? Cùm Christus Deus sit & homo, loquitur vt homo: & calumniaris Deo? Ille in se naturam commendat humanam, tu in illo audes deformare diuinam? *Et iterum infra*: Agnoscamus geminã substantiam Christi, diuinam scilicet, qua æqualis est patri, humanã, qua maior est pater. Vtrumq; autem simul, non duo, sed vnus est Christus: ne sit quaternitas, non Trinitas Deus. Sicut enim vnus est homo anima rationalis & caro, sic vnus est Christus Deus & homo: ac per hoc Christus est Deus, anima rationalis, & caro. Christum in his omnibus, Christũ in singuli cõfitemur. Quis est ergo, per quem factus est mundus? Christus Iesus, sed in forma Dei. Quis est sub Pontio Pilato crucifixus? Christus Iesus, sed in forma serui. *Item eiusdem, cuius supra*: Quis nõ est derelictus in inferno? Christus Iesus, sed in anima sola. Quis resurrectur[9], triduo iacuit in sepulchro? Christus Iesus, sed in carne sola. Dicitur ergo in his singulis Christus. Verum hæc omnia non duo, vel tres, sed vnus est Christus. Ideo ergo dixit, Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad patrem, quoniam naturæ humanæ gratulãdum est, eò quòd sic assumpta est à Verbo vnigenito, vt immortalis cõstitueretur in cœlo, atq; ita fieret terra sublimis, vt incorruptibilis puluis sederet ad dexterã patris.

Tract. 78. post mediũ. — *Vbi supra statim post* — *Ioan. 14.*

CAPVT VII.

Ioan. Chrysost. Episc. Constã. ex Homil. de Cruce & Latrone, cap. 6.

S*ancti Ioannis Constantinopolitani Episcopi & Confessoris in Homilia de Cruce & Latrone*: Sed cur cum cruce veniat, videamus. Scilicet vt hi, qui eum cruci-

crucifixerunt, suæ ſentiant dementiæ cæcitatem: & ideo impudẽtiæ eorum ſignum portatur. Ideo Propheta ait: Tunc lamentabuntur omnes tribus terræ, videntes accuſatorem, & agnoſcentes peccatum. Et quid mirum eſt, ſi crucẽ portans adueniet, quando & vulnera corporis ipſa demõſtrat: Tunc enim *Zach. 12.* (inquit) videbunt, quem * confixerunt. ** cõpunxerunt.* Et ſicut poſt reſurrectionem, Thomæ voluit diffidentiam con- *Ioan. 19.* futare, & illi clauorum loca monſtrauit, & lateris *Ioan. 20.* vulnera declarauit, & dixit, Mitte manum tuam, & *Luc. 24.* vide, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me vides habere: ſic & tunc oſtendet vulnera, crucemque demonſtrabit, vt oſtendat illum ſe eſſe, qui fuerat crucifixus. *Item eiuſdẽ in Homilia de Aſcenſione Domini:* *Eiuſdẽ Ioãnis Chryſ. ex Homil. de Aſcenſione ca. 3.* Nam ſicut duobus iurgio ſeparatis, vnus in medio poſitus, altercantium litem, diſcordiamq; diſſoluit: ita & Chriſtus nobis fecit. Deus nobis iuſtè iraſcebatur, & nos contemnebamus iratum, & clementem Dominum declinabamus: & ſe medium Chriſtus ingeſsit, & ſociauit vtramque naturam, & nobis quod imminebat ſupplicium, ipſe ſuſtinuit. *Item eiuſdem in eadem Homilia inter cætera,* *Ante medium illius hom. cuius ſupra ca. 4.* Chriſtus igitur noſtræ naturæ primitias obtulit patri, & oblatum donum miratus eſt pater, quod & tanta dignitas offerebat, & quod offerebatur, nulla macula fœdabatur. Nam & ſuis manibus ſuſcepit oblatum, & ſuæ ſedis fecit eſſe participem, & quod plus eſt, ad partem ſuæ dexteræ collocauit. Cognoſcamus quis eſt ille, qui audiuit, *Pſal. 109.* Sede ad dexteram *Matth. 22.* meam: quæ natura eſt cui dixit, Eſto meæ particeps ſedis. Illa natura eſt quæ audiuit, Terra es, & in terram ibis. *Item eiuſdem in eadem Homilia inter cætera:* *Geneſ. 3.* *In homil. medio vbi ſupra ca. 5.* Quo ſermone vtar, quo verbo dicam, reperire non poſſum. Natura fragilis, natura contẽpta, & omnib⁹ monſtra-

monstrata deterior, omnia vicit, omnia superauit, & omnibus hodierna die meruit excelsior reperiri. Hodie angeli diu vota desiderata receperunt: hodie archangeli, quod multo tempore cupiebant inspicere valuerunt: Naturam nostram ipsi in sede Dominica immortali fulgentem gloria perdiderunt.

CAPVT VIII.

Theophili Alexādrini ex epist. per Aegyptum missa. *Sancti Theophili Episcopi Alexādrini de epistola paschali, quam per Aegyptum destinauit:* Cuius rei testis est ille, qui loquitur: Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt. Et prophetæ Christi auxiliū
Psalm. deprecantes: Domine, inclina cœlos tuos & descēde.
Psalm. 1. Non vt mutaret locum, in quo omnia sunt, sed vt propter salutem nostram, carnem humanæ fragilitatis assumeret, Paulo Apostolo eadem concinente:
2. Cor. Cùm esset diues, pro nobis pauper factus est, vt nos illius paupertate ditaremur: venitq; in terras,
Matth. & de virginali vtero, quē sanctificauit, egressus homo, interpretationem nominis sui Emanuel, id est, nobiscum Deus, dispensatione confirmans, mirum in modum cœpit esse, quod nos sumus, & non desijt esse, quod erat: sic assumens naturā nostram, vt quod erat ipse, non perderet. Quanquam enim Ioannes scribat, Verbum caro factum est, id est, alijs verbis: Deus homo factus est, verbum tamen non est versum in carnē, quia nunquam Deus esse cessauit. Ad quem & spiritus sanctus loquitur: Tu autē
Matth. 3. idē ipse es. Et pater de cœlo cōtestatur & dicit: Tu
Marc. 1. es filius meus dilectus, in quo mihi bene cōplacui.
Luc. 3.
Hebr. 13. Vt & homo factus, nostra confessione permanere dicatur, quod fuit priusquā homo fieret, Paulo nobiscū eadē prædicante: Iesus Christus heri & hodie, idem ipse & in æternum. In eo enim quod ait, ipse, ostendit eum pristinam non mutasse naturam, nec

diui-

diuinitatis suæ minuisse diuitias, quia propter nos pauper effectus, plenam similitudinem nostræ cōditionis assumpserat. Item eiusdem in alia epistola paschali contra Origenē inter cætera: Vnus filius patris, nostriq; mediator, nec æqualitatē eius amisit, nec à nostro cōsortio separatus est: Inuisibilis Deus, & visibilis homo, forma serui absconditus, & Dominus gloriæ confessione credentiū comprobatus. Neq; enim priuauit eum pater naturæ suæ nomine, postquā pro nobis homo, & pauper effectus est, nec in Iordane fluuio baptizatum altero appellauit vocabulo, sed filium vnigenitum, Tu es filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Nec similitudo nostra in diuinitatis est mutata naturam, nec diuinitas in nostræ naturæ versa est similitudinem. *Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.*

CAPVT IX.

S*ancti Gregorij Episcopi Nazianzeni in Homilia de Epiphania inter cætera*: Cùm ergo processisset ex virgine Deus, in ea, quā assumpserat, humana natura, vnū è duobus sibi inuicē contrarijs, existēs carne & spiritu, aliud in Deum assumitur, aliud deitatis gratia præstat. Item infra: Missus est quidem, sed vt homo. Duplex enim erat in eo natura. Inde deniq; & laborauit ex itinere, inde & esurijt, & sitiuit, & contristatus est, & fleuit humani corporis lege. *Greg. Nazian. in homil. de Epiphania post medium. Idem vbi supra circa medium medij & finis.*

CAPVT X.

S*ancti Basilij episcopi Cappadocis*: Cùm ergo quædam in Christo ita videmus humana, vt nihil à communi mortalium fragilitate distare videantur, quædam ita diuina, quæ nulli alij, nisi illi ineffabili naturæ conueniant deitatis, hæret humani intellectus angustia, & tantę admirationis stupore perculsa, quo declinet, quid teneat, quo se vertat, ignorat. Si hominem putet, deuicto mortis regno cum

spolijs

ſpolijs redeuntem à mortuis cernit. Propter quod cum omni metu & reuerentia contemplandum eſt, vt in vno eodemque ita vtriuſq; naturæ veritas demonſtretur, vt neque aliquid indignum & indecens de diuina illa & ineffabili ſubſtantia ſentiatur: neq; rurſum, quæ humanitùs geſta ſunt, falſis illuſa imaginibus æſtimentur.

CAPVT XI.

Cyrilli Epiſcopi Alexandrini. SAncti Cyrilli epiſcopi Alexandrini: Homo nominatus eſt, cùm ſit natura Deus Dei patris Verbũ, quoniam ſimiliter vt nos, ſanguini communicauit & carni. Sic enim in terris apparuit, non amittens id quod erat, ſed aſſumens humanitatis naturam in ſua ratione perfectam. Item eiuſdem in libro, qui dicitur Golia: *Eiuſdẽ ex libro dicto Golia.* Vnus igitur eſt, & ante incarnationẽ Deus verus, & qui in diuinitate manſit, in qua erat, eſt & erit. Non diſcernendum igitur vnum Dominum Ieſum Chriſtum in hominẽ ſeorſum, & ſeorſum in Deum, ſed vnum eundemq; Ieſum Chriſtum eſſe dicimus, non ignorantes differentias naturarũ, ſed eas inconfuſas, inter ſe ſeruantes. Item cuius ſupra: Dicitur namque tanquam aliud in alio inhabitare, id eſt, diuinam naturam in humanitate non perpeſſam commixtionem, vt eſſet, quod non erat. Quicquid enim in alio habitare dicitur non ipſum fit tale, quale eſt id, in quo habitat, ſed aliud in alio magis intelligitur. At verò in Verbi perſona & humanitatis, nobis ſolam differentiam deſignat diuerſitas naturarum. *Idẽ Cyrill. in epiſt. ad Neſtorium, & habetur tempore Epheſini Concil. ſub Cæle. Papa* Vnus enim ex vtraque intelligitur Chriſtus. Ergo inconfuſione (vt ante dixi) ſeruata, inhabitaſſe ait Verbum in nobis. Scit enim vnũ eſſe filium vnigenitum, carnem factum & hominem. Item cuius ſupra ad Neſtorium: Ait igitur ſancta & magna Synodus ipſum, qui eſt ex Deo patre natus

naturali-

naturaliter, filium vnigenitum, Deum verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem, & cum quo omnia fecerit pater, hunc descendisse, incarnatum esse, & hominem factum, passum esse, resurrexisse tertia die, & ascendisse rursus ad cœlos.

Hæc nos sequi verba debemus, his nos conuenit obtemperare dogmatibus, considerantes quid sit incarnatum esse, & hominem factum Dei Verbum. Non enim dicimus, quod Dei natura conuersa vel immutata, facta sit caro, nec quod in totum hominem, qui est ex anima & corpore, transformata sit, sed illud magis, quod carnem animatam anima rationali, sibi copulauerit Verbum, & substantialiter, ineffabiliter, & irreprehensibiliter factus sit homo, & nuncupatus sit etiam filius hominis, non nuda tandummodo voluntate, sed nec assumptione sola personæ, sed quod diuersæ quidem naturæ in vnum conuenerint, vnus tamen ex ambabus Christus & filius, non euacuata aut sublata diuersitate naturarum per coniunctionem, sed quia simul nobis effecerunt vnum dominum, & Christum, & filium, id est diuinitas & humanitas, per arcanam illam, ineffabilemq; copulationis adunationem. Itaque is, qui ante secula omnia est natus ex patre, etiã ex muliere carnaliter dicitur procreatus in tempore. Non quia diuina ipsius natura de sacra virgine sumpsit exordiũ, nec quod propter seipsam opus habuit secundo nasci post illã natiuitatem, quam habebat ex patre, (est enim ineptũ & stultũ hoc dicere, quod is, qui ante omnia secula est consempiternus patri, secũdę generationis eguerit, vt esse inciperet) sed quia propter nos & propter nostram salutem naturam sibi copulauit humanã, & processit ex muliere, idcirco dicitur natus esse carnaliter. Neq; enim prius

natus est homo communis de sancta virgine, & tũc demum habitauit in eo Verbum, sed in ipsa vulua vteroque virginali, se cum carne coniunxit, & sustinuit generationem carnalem, carnis suę natiuitatem, suam faciens. Sic illum dicimus & passum esse & resurrexisse, non quia Deus Verbum in sua natura passus sit, aut plagas, aut clauorum transfixiones, aut alia vulnera susceperit. (Deus namq; incorporalis extra passionē est) sed quia corpus illud, quod ipsius proprium factũ est, passum est, ideo hæc omnia pro nobis ipse dicitur passus. Inerat enim in eo corpore, quod patiebatur, Deus qui pati non poterat. Simili modo & mortem ipsius intelligimus. Immortale enim & incorruptibile est naturaliter, & vita, & viuificans Dei verbum. Sed quia corpus ipsius proprium, gratia Dei, iuxta Pauli vocem, pro omnibus mortē gustauit, idcirco ipse dicitur mortem passus esse pro nobis. Non quod in se mortem esset expertus, quantum ad ipsius naturam pertinet (insania est enim, hoc vel sentire, vel dicere) sed quod (vt supra diximus) caro ipsius mortem gustauit. Ita & resurgēte carne, ipsius rursus resurrectionem dicimus: non quia in corruptionem ceciderit (quod absit) sed quia eius resurrexit corpus. Ita Christum vnum & Dominum confitemur, non tanquam hominem cum Verbo coadorantes, ne diuisionis quædam species inducatur: sed vnum iam & eundem adorantes, quia non est alienum à Verbo corpus suum, cum quo ipsi etiam assidet patri. Nec hoc ita dicimus, quasi duobus filijs assidentibus, sed vno cum carne per vnitatem: quia si talem copulationem factam per substantiam, aut quasi passibilem, aut quasi parum decoram, voluerimus accipere: in id incidim', vt duos filios esse dicamus.

Heb. 1.

Necesse

Necesse est enim discernere, & dicere hominem separatim fuisse sola filij appellatione honoratum, & rursum Verbum, quod est ex Deo, & nomine, & veritate, filium Dei, sed discernere in duos filios non debemus vnum Dominum Iesum Christum. Neq; enim id adiuuat rectam fidei rationem, licet nonnulli, nescio quam perhibeant copulationem personarum. Non dixit enim scriptura, Verbum Dei personam hominis sibi assumpsisse, sed carnem factum esse. Id autem est ostẽdere Dei Verbum, similiter * ac nos participationẽ habuisse carnis & sanguinis, & corpus nostrum propriè suum fecisse, & hominem ex muliere processisse, non abiecta nec deposita deitate, aut generatione illa, quam habebat ex patre, sed mansisse etiam in assumptione carnis Deum, quod erat. Hoc itaque rectæ fidei ratio protestatur. In tali sensu sanctos patres fuisse comperimus. Ideo illi non dubitauerunt sanctam virginem dicere theotocon, non quod Verbi natura, deitasque in sancta virgine sumpsit exordiũ: sed quod ex ea natum sit sacrum illud corpus animatum anima rationali, cui substantialiter adunatum Dei Verbum, carnaliter natum esse dicitur.

Ioan. 1.

* *alias* ad

EPISTOLA NONAGESIMA OCTAVA eiusdem ad Faustum Presbyterum.

Dilectißimo Fausto Presbytero Leo Episcopus salutem.

GRatum semper est mihi tuam alloqui charitatem, & affectum salutationis exoluere: quoniam scio te & probabilem & syncerissimæ fidei esse custodem, & qui non circunducitur omni vento doctrinæ, sed in fundamẽto prophetarum & Apostolorum (qui Christus est) firme consistere: vt cùm

venerit filius hominis in diuinitate sua ad purgationem totius mundi, in electione reperiaris frumẽtum æternitatis, qui dignus thesaurizari possis in horreis. Susceptis itaque literis per filium meum Parthenium reciprocam salutationẽ exoluens, exhortor tuam beatitudinem fili charissime, vt non confundaris de Euãgelio generationis Domini Iesu Christi, filij Dauid, filij Abraham secundum carnẽ, quoniam hæc fides vincit mundum, quando quis credit, quia Christus est filius Dei. Si quę vero fidei quæstiones inueniuntur, admonemus vt de his, quæ ad communem vtilitatem pertinent? latius nobis scribas, libenter suscipientibus, qui ista detulerint.

EPISTOLA CERETII, SALONII & Verani Episcoporum Gallorum ad Leonem Papam.

Domino sancto, beatißimo patri, & Apostolicæ Sedis dignißimo Papæ Leoni, Ceretius, Salonius & Veranus.

Recensita epistola beatitudinis vestræ, quam de fidei instructione conscriptam, ad Constantinopolitanum Episcopum destinastis, dignum esse censuimus, vt tantæ doctrinæ vbertate ditati, debitas gratias saltem oblato literarum officio redderemus. Paternæ si quidẽ erga nos pietatis vestræ solicitudinem comprobantes, anticipationi curationis vestræ hoc nos magis obnoxios confitemur, quòd remediorum beneficia ante malorum experimenta cognouimus. Sciẽtes namq; penè sera esse remedia, quæ adactis iam vulneribus apponuntur, vt Apostolicis illis munitionibus induamur, prouidæ pietatis vocibus præmoneatis. Agnoscimus planè beatissime Papa, qua ad nos interiora pectoris vestri

peculiari

peculiari affectione transmiseritis, quorum incolumitati aliorũ curatione succurritis: & dum ex aliorum pręcordijs infusa antiqui serpentis venena producitis, quasi in quadam charitatis specula constituti, Apostolica illa cura ac solicitudine conclamatis, ne inopinâtibus improuisus hostis adueniat, ne vulneri locum præbeat incauta securitas, domine sancte, beatissime pater & Apostolica Sede dignissime Papa. Magna prætereà & ineffabili quadam nos peculiares tui gratulatione succrescimus, quòd illa specialis doctrinæ vestrę pagina ita per omnium Ecclesiarum conuenticula celebratur, vt verè consona omnium sẽtẽtia declaretur, meritò illic principatum Sedis Apostolicæ constitutum, vnde adhuc Apostolici spiritus oracula referentur. Idcirco si dignanter admittitis, deprecamur vt opus & pręsentibus & futuris temporibus profuturum, quod nos asseruandi studio folijs mãdare curauimus, sanctitas vestra percurrere, & si quid librarij errore defuerit, emẽdare dignetur: vel si salutarem lecturis omnibus paginam aliquo studij vestri accumulastis augmento, idipsum addi libello huic solicita pietate iubeatis, vt non solum plures sancti Episcopi fratres nostri per Gallias, verumetiam multi ex laicis filij vestri, qui epistolam istam magnoperè pro veritatis manifestatione desiderant, remissam ad nos, & sancta manu vestra emendatam transcribere, legere & tenere mereantur. In rem missos, si dignum ducitis, redire mox cupimus: vt quia incolumitas vestra, exultatio & salus nostra est, citius ad nos relatu desiderabili salutis vestræ gaudia recurrant. Et alia manu: Memorem coronam vestram humilitatis nostræ Christus Dominus longæua ætate cõseruet, domine sancte, beatissime pater, & Apostolica

Sede dignissime Papa. Ceretius susceptus vester Apostolatum vestrum saluto, commendans me orationibus vestris. Salonius venerator vester, Apostolatum vestrum in Domino saluto, orationum vestrarum subsidia deposcens. Veranus cultor vestri Apostolatus beatitudinem vestram saluto, & vt pro me oretis, peto.

EPISTOLA NONAGESIMA NONA eiusdem ad Leonem Augustum.

Leo Episcopus, Leoni Augusto.

SI gloriosum pietatis vestræ in fidei defensione propositũ tanta prosequi laude cupiamus, quanta rerum ipsarum magnitudo deposcit, inueniemur impares, in actione gratiarum, si nostri tantùm oris angustijs vniuersalis Ecclesiæ gaudia celebremus. Sed digniùs illius remuneratio vestris actibus meritisque seruabatur, in cuius causa & speciali excellitis animo, & optato triumphatis euentu gloriæ. Timotheũ, Aelurum dicit. Sciat igitur clementia vestra omnes ecclesias Dei cum laude vestra exultare pariter & lætari, quòd ab Alexandrinæ ecclesiæ iugo improbus parricida depulsus est, & populus Dei, cui prædo nefarius incubabat, in antiquam fidei libertatem reductus, potest iam in salutis viam fidelium sacerdotum prędicatione reuocari, cùm videat omne seminarium venenorum in ipso auctore proiectum. Nunc ergo quia hoc constanti proposito & magna mente peregistis, consummato operi fidei illud adiungite, vt de catholico ciuitatis illius præsule quod Deo placeat decernatis, qui nulla damnatæ toties impietatis sit infectus adspergine, ne fortassè tectum vulnus sub specie obductæ cicatricis increscat, & plebs Christiana, quæ vobis agentibus apertè ab hæreticorum

corum peruersitate liberata est, lætalibus iterùm obnoxia sit venenis. Vides autem, venerabilis Imperator, & euidenter agnoscis, quòd in persona, de cuius abscisione agitur, non sola est fidei integritas intuenda: quæ etiam si vllis correctionibus professionibusque purgari, & in integrum valeret qualibet conditione restitui, nequaquam tamen que scelestè cruenteq; commissa sunt, possunt probabiliū verborū protestationibus aboleri: quia in pontifice de hac (maximè tātę ecclesiæ sacerdote) non sufficit sonus linguæ & sermo labiorum: & nihil prodest si Deus voce prædicatur, & mens in impietate cōuincitur: De talibus enim per Apostolum sanctus Spiritus: Habentes speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et iterùm alibi: Deum profitentur se scire, factis autem negant. Vnde cum omni Ecclesiæ membro, & integræ fidei veritas, & bonorum operum plenitudo quæratur: quantò magis in summo pontifice debent vtraque præcellere, quia alterum sine altero non potest cum Christi corpore compagem? Nec necesse est nunc omnia, quæ Timotheum execrabilem faciunt, enarrare, cùm copiosè atque manifestè in totius mundi notitiam, quæ per ipsum ac propter ipsum sunt gesta, processerint: & si quid ab incomposito vulgo contra iustitiam perpetratum est, in huius omnia verticem confluant, cuius desiderijs manus furentium seruierunt. Vnde si etiam in professione fidei nihil hic negligat, nihil fallat, aptissimum gloriæ vestræ est ab hoc appetitu illum prorsus excludere: quia in tantæ vrbis antistite vniuersa Ecclesiæ videtur deesse, membra decet sancta exultatione gaudere, vt vera pax Domini non solùm prædicatione fidei, sed etiam morum clarificetur

Locus mendosus.

2. Tim. 3.

Tit. 1.

Is est annus salutis 460. Pontificatus S. Leonis 21.

exemplo. Data 15. Calendarum Iuliarum, Magno & Appollonio consulibus, per Philoxenum agentem in rebus.

EPISTOLA CENTESIMA EIVSDEM ad Gennadium Episcopum Constantinopolitanum.

Leo Episcopus Gennadio Episcopo Constantinopolitano.

DIlectionis tuæ literis, & fratrum coepiscoporumque nostrorum Domitiani & Geminiani sermone agnoui, Timotheum postquam ecclesiæ Alexandrinæ ciuitatis expulsus est, Constantinopolim (nonnullis hoc fidei aduersarijs agentibus) venire permissum: vt quantum datur intelligi, quia vniuersorum Domini sacerdotum sententijs coarctatus, inuitus saltem ad catholicum se dogma cõuertat, vt tanquam propter hanc tantummodò culpam videatur ciectus, hæreticæ peruersitatis errore damnato, doctrinæ apostolicæ, vt ad Alexandrinam redeat, acquiescat, cum illi, etiam si catholicus probaretur hoc vehementer obsistat, quòd viuente episcopo, tantæ sedis inuasor est, & author apparuit inauditæ crudelitatis admissæ. Et ideò dilectio tua solicitudine, qua claret, eniti & elaborare debebit, ne cũ tam nefario homine sermo aliquis priuatim, vel publicè misceatur, néve sub specie correctionis eius quorundam conuentui præbeatur occasio, ne redeundi integram capiat libertatem, de quo iam edictis suis princeps Christißimus iudicauit. Omni igitur laborare & circunspectione priuigili vnitati ecclesiasticæ profuturus, enitere frater charissime, vt spes suffragatoribus ipsis adimatur, & Alexandrinis ex clero suo catholicus episcopus secundum

De cede Proterij Episcopi dicit.

dum morem veterem per orthodoxos episcopos consecretur: quia parricida ille non alias à suis defensoribus deseritur, nisi Alexandrina Ecclesia, quę patrum honori & suæ restituenda est libertati, rectorem sanādis omnibus, quæ malè gesta sunt, probatissimum fuerit consecuta. Datum 15. Calend. Iulias Magno & Apollonio Consulibus, per Philopenum agentem in rebus.

EPISTOLA CENTESIMA PRIMA EIVSdem ad Timotheum Episcopum Alexandrinum.

Leo Episcopus Timotheo Episcopo catholico Alexandrinæ Ecclesiæ.

EVidenter apparet sub Apostolicæ splēdore sententiæ, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, & diuinæ dispensationē pietatis vbi excipiuntur aduersa, ibi donātur & prospera, quod Alexandrinæ ecclesiæ experimenta demōstrant, in qua multos sibi patientię thesauros humilitas, modestia & tolerantia congregauit: quia iuxta est Dominus his qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit: glorificata in omnibus inclyti principis fide, per que dextera Domini fecit virtutē, ne in thronum beatorū Patrum Antichristi diutiùs sederet opprobrium, cuius impietas nemini magis quàm sibi nocuit: quia etsi aliquos ad societatē facinoris impulit, se tantùm denique inexpiabiliter cruentauit. Vnde de eo, quod instinctu fidei in fraternitatem tuam cleri & plebis, atque omnium fidelium egit electio, vniuersam mecū Ecclesiam Domini gaudere rescribo, vtq; hoc benignitas diuinæ pietatis multiplicata gratia confirmet exopto: ita ipsi per omnia tua deuotione famulante, vt etiam

Is est Timotheus Salophacíolus, qui in Timotheo Aeluri locū subrogatus est.
Rom. 8.
Psal. 33.

eos, qui veritati aliquatenùs restiterunt, reconciliandos Deo per Ecclesię preces instanter acquiras, & sacramento catholicæ fidei, cuius soliditas nullã diuisionem recipit, solicitus rector adiungas: illum imitatus rerum piumq; pastorem qui animam suam

Ioan. 10. posuit pro ouibus suis, & errãtem vnam ouem non

Luc. 15. flagellis coërcuit, sed ad ouile proprium suis humeris reportauit. Agat ergo dilectio tua, frater charissime, ne vel Nestoriani dogmatis, vel Eutychiani

1. Cor. 3. erroris vllum in Dei populo possit vestigiũ reperiri: quia nemo potest fundamentũ ponere, præter id quod positum est, qui est Christus Iesus: qui vniuersum mundum non reconciliaret Deo patri, nisi per fidei regenerationem omnes in nostræ carnis veritate susciperet. Cùm ergo scribendi oportunitates, quibus fraternitas tua vtatur, extiterint, sicut necessariè & ex more fecisti, vt per filios nostros Danielem presbyterũ & Timotheum diaconũ ordinationis tuæ ad nos scripta dirigeres: ita omni tempore in hoc officio perseueres, vt de prouectibus pacis sæpè, quantùm fieri potest, solicitudini nostræ mittantur indicia, vt per alterna colloquia sentiamus,

Roma. 5. quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctũ qui datus est nobis. Datum 15. Calend. Septemb. Magno & Apollonio Consulibus.

EPISTOLA CENTESIMA SECVNDA EIVSdem ad Presbyteros & diaconos Ecclesiæ Alexandrinæ.

Leo episcopus Presbyteris & diaconibus ecclesiæ Alexandrinæ, dilectißimis filijs in Domino salutem.

GAudeo exultanter in Domino de pijssimo, quem inter vos habetis affectu, dum sicut scri-

pta

pta vestra manifestant, & pastor gregem, & grex ostenditur amare pastorem. Soliciti ergo in inuicem, sicut Apostolus ait, seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis, properate * ad fructum veræ peruenire patientiæ. Quid enim dignius aut velle potestis aut agere, quàm vt auxiliante Dei gratia, gloriosissimi principis, fide ad profectum solidissimæ pacis vtamini? remota procul ea bestia, quæ vineam plantationis dominicæ, sicut Psalmus propheticus canit, singulari feritate vastabat. Quia ergo in ouili dominico nec furum iam insidiæ, nec latronũ timentur incursus, redeat vniuersitas vestra in concordiam, & magisterio Spiritus sancti illa in omnibus vnitas expetatur, propter quàm dicit Apostolus: Non quærens quod mihi vtile est, sed quod multis, vt salui fiant. Idipsum dicant & sentiant omnes: nulla sint sensuum disputationumque certamina. Quod vsque ad catholicos præsules in Alexandrina ecclesia discipuli veritatis didicerunt atque docuerunt, eadem a cunctis fidelibus confessione promatur: quia varietatem veritas (quæ est simplex atque vna) non recipit. Si quos autem cuiuslibet ordinis Christianos impia hæreticorum conturbauere mendacia, ad satisfactionis remedia * probitate, & in spiritu mansuetudinis cum benignitate corripite: quia, sicut ait beatus Apostolus Petrus, non tradat Dominus promissum, sed patienter agit propter vos, nolens aliquot perire, sed omnes ad pœnitentiam conuerti. Agendum ergo est, ne difficultas veniæ curationem faciat tardiorem. Data decimoquinto Calend. Septem. Magno & Apollonio Consulibus.

Ephes. 4.

* vt possitis

Psal. 79.

1. Cor. 10.

Veritas simplex & vna.

* legẽdum videtur; prouocate.

2. Pet. 3.

EPISTO-

EPISTOLA CENTESIMATERTIA EIVSdem ad quosdam AEgypti Episcopos.

Leo Episcopus Theophilo, Ioanni, Athanasio, Abrahae, Danieli, Ioabe, Paphnutio, Musaeo, Panuluio & Petro, episcopis Aegyptijs.

LIteris fraternitatis vestrae, quas ad me filij nostri Daniel presbyter & Timotheus Diaconus detulerint, cognouisse me gaudeo, quòd gloriosi & venerandi Principis fides, propheticis & Euangelicis vnita doctrinis, ad sanctos & Deo placitos dispositionum suarum deuenit effectus, vt cruentissimo Alexandrinae Ecclesiae peruasore deiecto, & in longinquiora translato, dignum sua gubernatione, rectorem totius ciuitatis mereretur electio: ad cuius vos consecrationem nullus ambitus traheret, nulla seditio impelleret, nulla iniquitas incitaret: sed in medio constituta meritorum sanctitate, eum cunctis nō dubitaret praeponere, quem sibi vniuersitas cuperet praesidere. Vnde reddita populis Christianis Dei pace gaudentes, commendamus vobis inuicem vestri operis dignitatem: vt religiosè per omnia ordinatus antistes, fraterno se viuere experiatur assensu, & ad abolenda scandala, quae error haereticus excitauerat, cooperatione vestra gaudeat adiuuari. Excluso enim qui imitator diaboli fuit, & in veritate non stetit, malè vtens specie persuasi honoris & nominis, congruit, vt Alexandrina ecclesia eum veneretur & diligat, quem & probitate morum, & integritate Catholicae fidei, dignum tanto sacerdotio comprobauit: cui mutuae charitatis plenum animi nostri praebemus affectum, cohortantes fratres charissimi, & fiducialiter exigentes, vt in praedicatione verbi, in eruditione praecepti illamq;

illam formam custodiatis charitatis, sine qua nullæ possunt prodesse virtutes. Quod autem fratri & coepiscopo nostro Timotheo de reuocandis his, qui à veritatis itinere deuiantes, inconsultiùs se ferociusque gesserunt, scriptum esse cognoscitis, dilectio quoque vestra ad curam suam intelligat pertinere: vt quia latè sese pestilens illa ægritudo diffudit, vbique omnibus eadem adhibeatur medicina vulneribus, vt per diligētiam pastoralem in cunctis Ecclesijs Domini ouile reparetur, & per solicitudinem charitatis atque doctrinæ, omnes Christi oues vnum sentiant habere pastorem. Data 15. Calend. Septembris, Magno & Apollonio consulibus.

D. Leonis Primi Rom. Pontificis Epistolarum

FINIS.

ELEN-

ELENCHVS EPISTOLARVM DECRETALIVM ET familiarium D. Leonis Papæ.

Leoni

INDEX

INDEX LOCORVM SCRIPTVRAE SACRAE IN D. LEONIS EPISTOLIS DECRETALIbus iam recens æditus.

Eccles.

FINIS.